

DE SITV, VETVSTATE, ET CONDITORE CAMERINÆ CIVITATIS.

AMERINVM (quicquid nonnulli alii senserint) omni procul dubio situm est in Vmbria. Probatur hoc tùm Plinii Secũdi testimonio Camerini ciuitatem in sexta regione Italiæ (ea quidem est Vmbria) cõstituentis: & Catonis in libro de Aboriginibus, quem Plinium secutum arbitramur: tùm aliorum complurium selectissimo iudicio cosmographorum: tùm maximè Liuij, qui propè calcem prim. Dec. 9. lib. ab vrbe condita vsq; inquit ad Camertes Vmbros penetrasse dicuntur. Origo ciuitatis huius est vetustissima: quippè quæ maximo spatio temporis ante vrbem conditã (vt quidam dicunt) à Camese Rege Italiæ cõstructa fuit: vel (vt alii, quos in hoc sequimur) à Camerte duce Turni partes in bello cum Aenea gesto secuto, cuius Virgilius cum in. x. meminit ibi.

Protinus Antæum, & Lycam prima agmina Turni,
Prosequitur, fortemq; Numam, fuluumq; Camertem.
Tùm etiam in XII.
In medias acies formam assimulata Camerti,
Cui genus à proauis ingens, clarumq; paternæ.

Nomen erat virtutis. Camerinum inter alias Italiæ ciuitates fuisse nobilissimam plura signa ostendunt. horum primum est id, quod de Camertis conditoris prosapia, & virtute virgilius (vt præfertur) asserit: Secundum inditium suæ nobilitatis affert Sulpitius Camerinus, qui Val. Max. attestãte vnà cum Sp. Posthumio Albo, & Aulo Manilio publico Romanorum decreto Athænas missus est, vt inde inclytas Solonis leges acciperet, & aliarum ciuitatum instituta, & iura, moresq; nosceret. Is. n. Sulpitius Camerinus fuit Romæ vir nobilis ex Camerinorum familia. Accædit his tertium signũ. id est præclarissimum illud stratagema Camertium virtutis proditum in bello Cimbrico: vnde sediũ assignationem Camertes in Auentino meruerunt. Taceo subsidia Camertium militum in bello Punico. Taceo eorundem auxiliares manus cum in Mariano, tùm in Cæsariano bellis. Hæc. n. omnia Camertium gesta clariora sunt, quàm vt ea meæ, vel alterius linguæ præconiis celebrari conueniant. Tantum illud silentio inuoluendum minimè cẽseo: Camertes scilicet Populos nullis, quotquot habet Italia, religione, militia, vel agricoltura secundos, Cicerone referente in Orat. pro Coru. Balbo vol. 3. Is igitur. M. Annium Appium fortissimum virum virtute præditum ciuitate donauit: cum Camertinum fœdus sanctissimum, atq; æquissimum sciret esse: & paulopost, neq; Fulginatium neq; Camertiũ fœdere esse exceptum quominus eorum ciuibus à Popolo Rom. præmia virtutis tribuerentur: & inferius quid? cohorteis duas vniuersas Camertium: & similiter Sillio Italico teste de Camertibus ita dicente. Et armis, & rastris laudande Camers. De anno verò primæ Camerini fundationis aliàs distinctius, & lucidius dicere curabo. Et hæc dicta sufficiant de situ, vetustate, & nobilitate Camerinæ ciuitatis. Plura qui cupit, per se videat in Plinio, Liuio, Salustio, Cæsare, Catone, & Val. Max. Sed iàm ad compilationem Statutorum pergamus.

EMINI dubium est, nihil magis ad optimum Reipub. cuiusq; statum, & cõseruationem necessarium esse, nihil magis vtile, & expediens, quàm leges, atq; institutiones habere, vnde sontes, ac facinorosi homines pœnarum mœtu à flagitiis remoueãtur: probi verò, & honesti ciues ad virtutũ exercitationem præmiorum excellentia magis, magisq; indies exardescant, & alliciantur. Hinc moti perspicacissimi Ciuitatum, atq; Rerum publicarum institutores sacrósanctas leges condere voluerunt, vt earum vi bonos ad bene viuendi cõsuetudinem inuitarent, prauos à prauis humanæ vitæ corruptionibus deterrerẽt. Ea enim intentio legislatoris esse debet, vt noxias humanæ societati libidines, immoderatasq; cupiditates Iustitiæ fræno ita compescat, vt earum vehæmentiores impetus, earumq; rursus impetuosa licentia neminem lædant, honestatẽ vitæ non perdant, iusq; suum nemini valeant auferre: Sic uel pauciores numerò fiunt morum corruptelæ, vel ampliores ciuium optimorum autoritates, & vires. Sed quia mortalium ingenia diuersissima inter se sunt vbiq; gentium, experimento compertum habemus vnam legem non omnibus æque vniuersi terrarum orbis nationibus conuenire. Ea ratione fit, vt quæ sunt hic iustissima, alibi sint iniquissima iura. Non autem dixerim diuersitatis, quam passim conspicimus in condendis legibus inueniri, solam ingeniorum diuersitatem causam esse. Nam hæc ipsa diuersitas ex locorum quandoq; fœcunditate, quandoq; ex eorundem sterilitate: interdum ex genuinis populi cuiusq; conditionibus, habitudinibus, complexionibusq; propriis, & naturalibus prouenit, & contingit. Scimus enim alios homines natura ferociores, alios mitiores oriri: alios rursus vberius, alios infructuosius cœlum naturali quodam fato sortitos. Conuenit igitur, vt in agro fertiliori pecuniario supplicio grauius feriantur nocentes, leuius in ea regione, quæ sit sterilior. Humaniq; sanguinis auidiores Populos acrius puniri oportet, q̃ eos, qui sunt natiua proprietate benigniores. Huius per quàm necessaria diuersitatis consideratio in causa fuit, vt sibi vnaquæq; ciuitas, vnaquæq; respub. propria iura constitueret: ita tamen, vt ab aliarum ciuitatum legibus, & sanctionibus in qualitatibus, & quantitatibus pœnarum, non autem in iustitiæ substantia dissiderent. Omnes omnium populorum leges puniunt homicidas, fures, adulteros: & ad hoc iustitiæ perducuntur impulsu: sed ex ijs, quas diximus, rationibus, non omnes æqua tùm in quantitate pœna puniunt delinquentes. Sequitur igitur ex his, vt iustitiæ quidem virtus vbiq; sit eadem: exercitia verò Iustitiæ non vbiq; paria. Hoc igitur considerantes viri Camertes ij, qui optimo statui Reipub. conseruando præfecti sunt, habito prius inter eos maturo, ac diligenti consilio Ciuitatis dederunt, contulerunt, cesserunt, & cõcesserunt prouidis, & nobilibus viris Camertibus Dño GASPARI SANVIOLINO de Terzerio Subsancti, Dño ANGELO Benigno de terzerio Medij, Dño CAROLO de Perbenedictis terzerio Muralti, Murrupti, & Cisternæ authoritatẽ de facultatẽ, & potestatẽ oĩmodã, statuta antiqua Camerini per aliquos iurisperitos, legales, & expertos viros reuideri faciendi illaq; per eosdem emendari, corrigi, ampliari, & ad formam moderniorem reduci, prout ipsis iurisperitis pro bono publico magis expedire videbitur, & placebit. Qui quidem homines sic electi, & á consilio deputati volentes (vt par erat) hoc publicum communitatis decretum ad congruum, & debitum finem perduci: huiusmodi onus iam dicta statuta augendi, ampliandi, corrigendi, & emendandi, in melioremq; statum reducendi pro bono reipub. dederunt, & tradiderunt (habito prius inter eos maturo, & præmeditato consilio in camera noua posita iuxtà salam maiorem palatii M. D. Priorũ de præsentia dictorum M.D. Priorum, de quo plenè manu Ser Raynaldutii publici notarii

tarii, & à præsens dicti cõis Cancellarii cõstat) infrascriptis clarissimis Legum Doctoribus, videlicet Magnifico D. Francisco Phorphyrio, D. Dominico à Mutia, Reuerend. D. Angelo Coruino, D. Francisco Voliæ, & Reuerend. D. Laurentio de Pichellis Canonico S. Venantii, & prouidis viris causidicis D. Ioanni Scipionis Rodulphi, et Dño Camillo Lucarello omnibus ciuibus Camertibus, vt ipsi eadem Statuta augere possent, diminuere, et amouere, et quicquid eis videretur, et placeret: ratum, et firmum imposterum perpetuis futuris temporibus per omnes haberetur. Quibus peractis omnes sic electi vnanimiter, et concorditer viso prius toto, et integro corpore, et volumine Statutorũ Ad laudem, gloriam, et honorem Dñi nři IESV CHRISTI, eiusq; matris et Beatissimæ semperq; Virginis MARIAE, ac beatorum Apostolorum principũ diuorum Petri, et Pauli: necnon gloriosi Martyris diui VENANTII, et Beati confessoris, et Episcopi diui Ansouini gubernatorũ, et protectorũ magnificę ciuitatis Camerini: omniumq; Sanctorum, atq; Sanctarum totius cœlestis, et omnipotentis curiæ: nec nõ ad laudem, et gloriam, fœlicem statum, et exaltationem sacrõsanctæ sedis Apostolicæ, santissimæq; fidei catholicæ, eiusq; summi antistitis, et Dñi nři Dñi PII diuina prouidentia Papæ IIII. suorumq; Illustrissimorum, ac Reuerendissimorum Dñorum Cardinalium: ad bonum statum, fœlicitatem, columitatem, et amplitudinem ciuitatis, et reipub. Camerinæ præuia matura consultatione inter ipsos præfatos Doctores, et Causidicos habita, et pluries lectis, et consideratis quibuslibet rubricis, capitulis, et clausulis, et ipsis discussis, et consideratis tàm in volumine veteri quàm in nouo, manu præfati Domini Laurentii ad scribendum deputati scripto ad infrascriptam reformationem, compilationem, et supradictorum statutorum compositionem, et promulgationem faciendam deuenerunt: eamq; fecerunt in hunc modum qui sequitur videlicet.

Dilectis Filijs communitati, & hominibus ciuitatis nostræ Camerini.

PIVS PAPA QVARTVS.

DILECTI Filij Salutem, & Apostolicam benedictionem. Eximia, & probata vestra fides, & deuotio, quibus nos, & Sanctam Romanam Ecclesiam à vobis assidue, reueriri semper cognouimus merito exposcere videntur, vt ea vobis facilè concedamus, quæ ad vestra commoda, & honorem pertinere dignoscuntur. Hinc est quòd nos vestris in hac parte per Oratores vestros nobis humiliter porrectis supplicationibus inclinati, omnia, & singula statuta, ordinationes, decreta, capitula, necnon priuilegia, gratias, & indulta, ac quæcunq; in forma Breuis literas in fauorem vestræ ciuitatis, & illius status per quoscunq; Romanos Pontifices prædecessores nostros, & præsertim per fœl. re. Clem. vii. Paul. iij. & Iulium etiam iij. quomodolibet concessas, & concessa, & specialiter extractionem Grani ex prouincia nostræ Marchiæ pro dictæ vestræ ciuitatis, & eius status necessitatibus, quacunq; prohibitione, seu proclamate incontrarium facto, aut faciendo non obstante concernentia, quatenus sint in vsu, ac licita, & rationabilia existant, & contra libertatem ecclesiasticam non tendant, authoritate Apostolica tenore præsentium confirmamus, & approbamus, illisq; omnibus nostræ firmitatis robur adiicimus, & à quibusuis personis, ad quas quomodolibet spectat, & spectare poterit, inuiolabiliter obseruari debere decernimus, & mandamus. Et insuper statuimus, & ordinamus, quòd gratiæ, & facultates creandi ciues istius vestræ ciuitatis à quocunq; vestro superiore, seu quouis alio in futurum fieri non possint, neq; debeant, sed solum à vestro consilio generali creari valeant, prout in plerisq; aliis status nostri ecclesiastici ciuitatibus fieri cõsueuit, cum nullus sit, qui vobis melius nosse possit eos, qui ciuilitates huiusmodi mereantur. Præterea volumus, quòd Portæ Burgi dictæ ciuitatis singulis diebus manè videlicet, & vesperi aperiantur & claudantur, sicut portæ ipsius ciuitatis, vt multis scandalis, damnis, atq; periculis, quæ ex eo quòd illæ non clauduntur, oriri quotidie possunt, obuietur, & ob id thesaurario eiusdem ciuitatis mandamus, vt portennariis, vel ipsarum Burgi portarum custodibus vsq; ad summam quindecim scutorum quolibet anno soluere debeat, sicut antea fieri solitum erat. Volumus autem, quòd tabernæ aromatariorum vestræ ciuitatis sint posthac exemptæ liberæ, & immunes à visitatione, quę de mandato protomedici collegii Medicorum almæ vrbis nostræ certis temporibus fieri solet, dummodò vos super hoc opportunè prouideatis, sicuti per ante acta tempora à nobis fieri solitum est. Item mandamus, quòd XL. Floreni in elemosinam ab eodem Paul. III. per suas in forma Breuis literas fratribus Sancti Francisci de Obseruantia dictæ ciuitatis in tabula dicti vestri Thesaurarii, quatenus hoc sit in vsu, ponantur, & describantur, & sicut solitum est persoluantur. Et pariter quintam partem maleficiorum, quæ vigore Statutorum vestrorum ex veteri, & continuata consuetudine ecclesiæ Sancti Venantii eiusdem Ciuitatis deberur, volumus quoq; vt exigatur ab eo, qui reliquos introitus exigere solitus est, vt is postea illam sic exactã dictæ ecclesiæ integrè persoluat quod dicitur in magnam dictæ ecclesiæ cessurum vtilitatem: & ipsis exactoribus nullum impedimentũ

impedimentum, nec Cameræ Apostolicæ damnum aliquod, ipsis verò debitoribus commodum potius, & minorem molestiam allaturum esse. & postremo mandamus, quòd in elemosinis panis per Thesaurarium præfatũ pauperibus dictæ ciuitatis singulis mensibus erogandis, solitũ seruari debeat. non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon omnibus illis, quæ dicti nostri prædecessores in suis literis voluerunt non obstare, cæterisq; contrariis quibuscunq;.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum sub anulo Piscatoris Die xviiij. Martij M.D.LX. Pontificatus nostri Anno Primo.

Cæ. Glorierius

Die Quinta Aprilis M. D. LX. admissæ sunt hæ literæ ex decreto Cameræ, & registratæ libro Signaturarum Sanctissimi Dñi nři Papæ apud me Notarium fol. 199.

Hieronymus de Tarano.

De pœna deguastantium, vel dilaniantium præsens volumen Statutorum, & opponentium contra illud, & de ordine tenendo pro conseruatione ipsorum.
Rub. Pri.

Iquis tantæ temeritatis extiterit, quòd præsens Volumen Statutorum deguastauerit, cassauerit, laniauerit, vel in aliqua sui parte abraserit, per Potestatem Ciuitatis Camerini tanquàm falsarius in pœna centum Ducatorum auri communi dictæ ciuitatis applicandorum debeat condemnari. Et si dictam pœnam infrà decem Dies à die factæ condemnationis camerario dicti communis non soluerit, ducatur cum mitria in capite ad locum iustitiæ consuetum: & ibi manus ei dextera debeat amputari: ita quòd à corpore separetur. Si verò aliquis Aduocatus, Procorator, Notarius, vel quiuis alius ciuis Camerini, vel districtualis agendo, vel excipiendo quouis modo, vel quæsito colore in iudicio ciuili, criminali, vel mixto dixerit allegauerit, vel quomodolibet opposuerit in quocunq; statu causæ, & corâm quocunq; Iudice, vel Principe de nullitate, inualiditate, uel insufficientia Statutorum, quæ sub isto Volumine continētur, vel alicuius ipsorum, pro tantæ suæ temeritatis punitione vice qualibet condemnari debeat in pœna centum Ducatorum auri, vt supra applicandorum, & priuationis omnium officiorum, & munerum publicorum: Et nihilòminus oppositio, allegatio, & impugnatio prædicta nullum sortiatur effectum: quā siquis Iudex admittat, condemnetur in eadem pœna. Et vt præsens statutorum volumen ab officialibus forensibus melius conseruetur illæsum, volumus statuentes quòd Cancellarius magnificæ Communitatis teneatur, & debeat vinculo iuramenti, & pœna XXV. libr. denariorum, in quibus si contra fecerit per arrationatores communis debeat condemnari ea die, qua iurauerit Potestas dictæ ciuitatis, eidem præsens volumen assignare in præsentia Magnificorum Dominorum Priorum, & Syndici Communis, & omnes cartas ipsius voluminis enumerare, prout in vero fuerint: Et Potestas supradictus sex diebus ante ipsius exitum teneatur, & debeat pœna. cc. librarum denariorum idem volumen prædicto cancellario reassignare, prout ei fuerit assignatū: Et si dictum volumen reassignauerit in aliqua sui parte deguastatum, laniatum, cancellatum, vel abrasum, condēnet̄, pro quolibet vitio in pœna. cc. lib. den. tēpore ipsius Syndicatus per arrationatores dicti Cōmunis, qui eum Syndicare habebunt: Et tanq̄ falsarius in cōmunis Palatio depingatur. Quæ consignatio, & reassignatio eodem modo, & forma, & sub eisdem pœnis, & mulctis fiat etiam Iudici Appellationum.

De Eleemosinis, & Duplerijs faciendis, & dandis infrascriptis Ecclesijs, in infrascriptis Festiuitatibus. Rub. 2.

CONSVEVERVNT mortalium vetustissimi rerũ omniũ initia sumere ab his, qui res omnes vniuersi creauerũt, altissimis superis, sperantes, vt quicquid in Deorum nomine fuissent auspicati, id fœlix principium, fœlicius mediũ, fœlicissimumq; finem deniq; sortiretur: Hac igitur de causa, & vt Camerinensis Ciuitas de bono in melius augumẽtetur, & peccantium pœna eleemosinis extinguatur, præsenti statuto firmamus, ꝙ camerarius damnorum datorũ, seu quicunq; ad colligendum denarios de damnis datis dicti comunis præpositus debeat vinculo iuramenti, & pœna 25. lib. denariorum, in quibus per arrationatores ipsius comunis debeat condemnari, dare, & soluere annuatim loco, capitulo, & conuentui loci fratrum Sancti Dominici de Camerino, C. lib. den. Item loco capitulo, & conuentui sancti Francisci de Camerino C. lib. den. Item loco, capitulo, & cõuentui loci fratrum sancti Angeli de Murrone 30. lib. den. Itẽ Ecclesiæ beatæ Mariæ Virginis Episcopatus de Cam. quolibet anno, & quolibet festo beatæ Mariȩ virginis duos duplerios ceræ ponderis 20. lib. ceræ pro quolibet. Item Ecclesiæ prædictæ in festo sancti Ansouini confessoris vnum pallium de Serico valoris 12. lib. ad minus: & duos duplerios ceræ ponderis 10. lib. ceræ pro quolibet. Item dictæ ecclesiæ in festo Beati Victorini vnum pallium de serico valoris, & æstimationis. 12. lib. den. & duos duplerios ceræ ponderis 10. lib. ceræ pro quolibet. Item dictæ ecclesiæ in festo Beati Ioannis Baptistȩ, vnum duplerium ceræ ponderis 10. lib. Item dictæ ecclesiæ in festo beati Bartholomæi Apostoli vnum duplerium ceræ ponderis. x. lib. cerȩ Item dictæ ecclesiæ in festo beatarum Catherinæ, & Luciæ Virginum vnum duplerium cære ponderis x. lib. ceræ pro quolibet. Item dictæ ecclesiæ in festo beatæ Annæ vnũ duplerium ceræ x. lib. ceræ. Item dictæ ecclesiæ in festo beati Ioannis Euangelistæ vnum duplerium x. lib. ceræ. Item dictæ ecclesiæ in festo beatorum Ambrosij, Maccharij, Martini, sancti Thomæ de conturbia, sanctæ Mariæ magdalenæ, sanctæ Apolloniæ, vnũ duplerium x. lib. ceræ pro qualibet festiuitate. Item in festo sanctæ Martæ, sancti Bernardi & sanctæ Helisabet, & sanctæ Victoriæ vnum duplerium ceræ x. lib. pro qualibet dictarũ festiuitatum. Item ecclesiæ Beati Venantij Martiris in festo ipsius duos duplerios ceræ x. lib. ceræ pro quolibet. Item dictæ ecclesiæ in festo sancti Porphirij vnum pallium de serico valoris duodecim lib. den. & duos duplerios ceræ x. lib. ceræ pro quolibet. Item dictæ ecclesiæ in festo beatorum Simonis & Iudæ vnum dupletium ceræ 6. lib. Item dictæ ecclesiæ in festo beati Nicolai vnum duplerium ceræ 6. lib. quæ omnes festiuitates in ecclesia beati Venantij martiris celebrantur. Item ecclesiæ beati Dominici in festo ipsius vnum duplerium ceræ 6. lib. Item in festo beati Thomȩ de Aquino vnum pallium de serico valoris ad minus 12. lib. den. & duos duplerios quinq; lib. ceræ pro quolibet. Item dictæ ecclesiæ in festo beati Petri martiris vnum duplerium cerȩ 6. libr. cerȩ. Item ecclesiæ beati Francisci in festo ipsius vnum duplerium ceræ 6. lib. ceræ. Item dictæ ecclesiæ in festo beati Ioannis de Parma vnum pallium de serico valoris 12. lib. dena. & duos duplerios ceræ. 6. libr. ceræ pro quolibet. Item ecclesiæ beati Augustini vnum pallium de serico valoris 12. lib. den. & duos duplerios ceræ 5. lib. pro quolibet. Item dictȩ Ecclesiæ in festo beati Thomæ Apostoli vnũ duplerium 6. lib. ceræ. Item dictæ ecclesiæ in festo beati Matthiæ Apostoli vnũ duplieriũ 6. lib. ce. Itẽ dictæ ecclesiæ annuatim C. lib. den. Itẽ ecclesiæ beati Iacobi de Muralto in festo ipsius de mense Maij vnum duplerium 6. lib. cerȩ Item dictæ ecclesiæ in festo beati Egidij vnum duplerium 6. lib. ceræ. Item mon. dominarum S. Petri de Muralto in festo ipsius de mense Iunij vnum duplerium. 6. lib. ceræ. Item

ecclesię beatę Cathe. de Altino in festo ipsius,vnū dupleriū.6.lib.ceræ.Itē ecclesiæ beatę Mariæ in Via de Muralto,in quolibet festo beatæ Mariæ in anno vnū dupleriū.6.lib.ce. Itē Ecclesiæ beati Siluestri,de contrata Murrupti in festo ipsius vnum duplerium sex lib. ceræ. Item Ecclesiæ beati Antonij contratæ prædictæ,vnum duplerium.6. lib.ceræ.Item dictæ ecclesiæ in festo beati Christophori vnū duplerium.6.libr.cerę. Itē in eccl. B. Andreæ Apostoli de dicta contrata in festo ipsius vnum duplerium.6.libr. ceræ. Itē in festo sanctæ Luciæ de Vallicchio ecclesiæ ipsius vnum duplerium.6.libr.ce.Item ecclesiæ beati Stephani de contrata Medii in festo ipsius,vnum duplerium.6.lib.ceræ.Item dictę ecclesię in festo beati Lucę vnum duplerium.6.libr.ce.Item ecclesię beati Angeli de platea in festo ipsius vnum duplerium.6.libr.ceræ. Item dictę eccle.in festo sancti Blaxii vnum duplerium.6.libr.ce.Item eccl.sanct. Agatæ vnum duplerium.6. libr.cer. Item ecclesiæ sancti Angeli de porta Angelesca in festo ipsius de mense Septembris vnum duplerium. 6.libr.ceræ.Item ecclesiæ sancti Saluatoris de muralto in festo ipsius vnum dupleriū. 6. libr.ceræ.Item Hospitali sancti Georgii de Planula in festo ipsius vnum dupleriū.6. libr. cerę.Item Hospitali beati Lazari de Burgo sanct. Venantii in festo ipsius vnū duplerium 6.libr. cerę Item fraternitati beatæ Mariæ Annunciatę in festo ipsius de mense Augusti, vnū duplerium.6.libr.ceræ. Item fraternitati diui Venantij, in festo beati Venātij vnū duplerium 6. libr.ceræ.Item fraternitati beati Porphirij in festo ipsius vnum duplerium 6. libr.ceræ.Item fraternitati beati Ansouini in festo ipsius vnū duplerium.6.libr. ceræ. Item fraternitati sanctę Annæ in festo ipsius vnum duplerium.6.libr. ceræ.Item fraternitati beati Ioannis Baptistæ in festo ipsius vnum duplerium.6.libr.ceræ.Item fraternitati beatæ Catherinæ,vnum duplerium 6.libr.ceræ in festo ipsius.Item fraternitati beati Benedicti in festo ipsius vnum duplerium. 6. libr.ceræ. Item fraternitati beati Stephani in festo ipsius, vnū duplerium. 6. libr.ce. Itē fraternitati beati Lucæ in festo ipsius vnū duplerium 6.libr.ceræ.Itē fraternitati beati Andreæ in festo ipsius vnum duplerium.6.libr. ceræ.Item fraternitati beatę Mariæ bellę in festo ipsius de mense Augusti, vnū dupleriū ceræ.6. libr. Item fraternitati beati Saluatoris in festo ipsius vnum duplerium. 6. libr. ceræ. Item fraternitati beati Iacobi in festo ipsius,vnum duplerium.6.libr.ceræ.Item fraternitati beati Antonii in festo ipsius vnum duplerium.6.libr.ceræ.Item fraternitati beati Siluestri in festo ipsius vnum duplerium 6.libr.ceræ.Item Mon.Dominarū sancti Gregorii de Dinazzano, Mon. Dominarum sancti Petri de Pompeiano, & Mon.sanctæ Mariæ de Altino, vnum duplerium. 6. libr.cerę pro quolibet. Item ecclesiæ beati Matthiæ Apostoli de Colleboue,vnum duplerium.6.libr,ceræ.Item Mon.Dominarum de Silua, in festo Pascatis Resurrectionis Domini,vnum duplerium.6.libr.cerę.Item Mon.Dominarum de sancto Victorino in festo ipsius, vnum duplerium.6.libr.ceræ.Item mon. Dominarum sancti Petri de Ilice in festo ipsius,vnum duplerium.6.libr.ceræ. Item ecclesiæ beatæ Mariæ de Valpouera in festo beatæ Mariæ,de mense augusti vnū dupleriū. 6.libr. ceræ.Itē mon.S.Saluatoris de Saxis vnum duplerium.6.lib.ceræ in festo ipsius. Itē mon. Dominarum sancti Michaelis de Antico in festo ipsius de mense Septembris vnum duplerium.6.libr.ceræ,Item ecclesiæ Sancti Angeli de Præfolio in festo ipsius de dicto mēse, vnum duplerium.6.libr.ceræ.Itē Hospitali sanctæ Mariæ de Trabe bonnantis in festo ipsius,vnum duplerium sex libr.ceræ.Item ecclesiæ sancti Nicolai de Sentino in festo ipsius vnum duplerium sex libr.ceræ.Item ecclesiæ sancti Christophori de Archuflato, & ecclesię beati Ioannis de Campo Bussi in festo beati Ioānis de mense Iunii vnum duplerium.6.libr.ceræ pro quolibet.Item ecclesię sancti Laurentii de Montagnano vnum duplerium.6.libr.ceræ. Item ecclesiæ sancti Pauli unum duplerium.6.libr.ceræ. Item ecclesiæ sancti Angeli de Murrone in festo ipsius, de mense Septembris vnum duplerium.6. libr. ceræ.Itē eccl.S.Heremi in festo ipsius,vnū dupleriū 6.libr.ce.Itē ecclesiæ.S.Antonii de Nibbiano vnum duplerium sex libr.ceræ.Itē si dictus Camerarius pro dictis palliis de Serico, & dupleriis denarios non soluerit, condemnetur per arrationatores comunis,

qui

qui eum habebũt ſyndicare tempore ſui ſyndicatus in 25.libris den. Quos denarios, du pleria, & pallia dictus Cam. de denariis dãnorum datorũ dictis fratribus, & eccleſiis, et fraternitatibus annuatim ſupradictis temporibus ſoluere teneatur ad pœnam ſuperius annotatam. Addendo idem dicimus obſeruari debere in feſtiuitate. S. Mariæ Annũciatę Vignaliũ, quæ celebratur die nona Ianuarii quolibet anno Videlicet, quòd detur eius eccleſiæ vnum duplerium 6.lib. ceræ. Hæc omnia cõtenta in pręſenti capitulo dicta ſint pro antiquitate conſeruanda: Hodie autem obſeruatur prout inferius dicetur.

Quòd Poteſtas, & Capitaneus Populi cum eorum officialibus, & familiaribus teneãtur perſonaliter accedere cum dupleriis accenſis ad Eccleſias. Rub. 3.

ITem ſtatuimus & ordinamus, quòd Po. & Ca. Populi cum eorum officialibus, & familiaribus teneantur, & debeant vinculo iuramenti, & pœna 25. lib. den. pro quolibet, qualibet vice perſonaliter accedere cum dictis dupleriis accenſis ad omnes dictas eccleſias infra ciuitatem, & burgos ſitas ea die qua deferri ſolent.

Quòd loco Capitanei intelligatur de Iudice Appellationum. Rub. 4.

ITem ſtatuimus, & ordinamus quòd cum in pluribus Rubricis, locis, & capitulis, vol uminis ſtatutorum fiat mentio de Poteſtate, & Capitaneo, vel capitaneo tantum, loco capitanei intelligatur & intelligi debeat de Iudice Appellationum, & omnia dicta, & di cenda de ipſo Capitaneo locum habeant, & habere debeant in Iudice Appellationum ciuitatis camerini.

De pecunia danda pro opere, & fabrica Eccleſiæ Sancti Venantii, & de modo, & ordine tenendis in prædictis Rub. 5.

AD Laudem, & reuerentiam omnipotentis Dei, & beatæ Mariæ virginis eius matris, & beati Venantij martiris gubernatoris, defenſoris, & pcipui protectoris & aduocati comunis, & populi ciuitatis Camerini, eiuſq; comitatus, diſtrictus, ſtatus & Ducatus, pſenti lege firmamus, ſtatuimus, & ordinamus, quòd propter ingens opus, & maximam fabricam, manutentionem, reparationem, & inſtaurationem factum, vel factã, & pro tempore faciendum, vel faciendã in eccleſia dicti beati Venantii martiris cũ omnibus & ſingulis ſuis mẽbris, & locis, annexis, & connexis intra dictam eccleſiã & extra intra ciuitatem, necnon propter ornamenta, paramenta, præcioſa mobilia quæcunq;, & alia neceſſaria ad diuinum cultum, vtilitatem, & honorem dictæ eccleſiæ eiuſq; mẽbrorum, annexorum, & connexorum perpetuis futuris temporibus, habeat & habere debeat operarius, vel operarii, ſiue alia perſona, qui, vel quæ ponentur, vel deſtinabuntur pro tempore per dictum cõe, vniuerſitatem ciuitatis prædictæ, vel alios ad id poteſtatem ha bentes ſuper opere vel fabrica antedicta, qui pro tempore fuerint, quatuor ſol. den. pro qualibet lib. de omnibus, & ſingulis introitibus, & prouentibus Cameræ Apoſtolicæ de Camerino quorũcunq; maleficiorũ exceſſuum, & delictorum per quoſcunq; cõmiſſorum & quomodolibet perpetratorum, & p petrãdorũ, & de quibus pœna pecuniaria imponẽda veniret vel reſultaret; etiam ſi per ipſum delinquentem, vel delinquentes ſupplicatũ fuerit, ſiue ſupplicaretur: & ẽt proceſſibus & inquiſitionibus non formatis, & condẽnatio nibus nõ ſubſecutis: & de omnibus cõdẽnationibus factis, & faciendis per Pot. & Cap. eorumq; iudices notarios & officiales, Auditores criminalium, & quoſcunq; alios Iudices, & officiales dictæ cam. apoſt. comunis, vel alterius ad id poteſtatem habentis: necnon de omnibus confiſcationibus bonorum, remiſſionibus homicidarum, vel aliorum quorũcunq; exbannitorũ, qui pro tempore pro remiſſione, & reſtitutione ipſorum ad patriam, famam, bona, honores, & dignitates (prout erant ante cõmiſſum delictum, maleficium, exceſſum, vel homicidium) ſupplicauerint, & reſtituti fuerint cum taxatione, & ſolutione alicuius ſummæ, vel aliorum, de quibus ſummis taxatis ſoluendis per eoſdẽ reſtitutos, vel ſupplicantes dictus operarius, vel operarii, ſiue alia perſona deputata, vel deputanda, vt ſupra, habeant & habere debeant pro quinto dictæ eccleſiæ quatuor ſol. pro qualibet lib. & etiam de quibuſcunq; exactionibus pecuniarum, & exactionibus, quę

fierent per eosdem, & quoscunq; alios nomine,& authorirate dictę cam. apost. cõis,vel alterius ad id potestatẽ habentis de iure,vel de facto. Et ipsos introitus, qui peruenerint ad manus dicti operarii, siue operariorum dictę ecclesiæ, seu superstitis dicti cõis, q. pro tempore fuerint, teneantur,& debeant in fabricam,& opus antedictum conuertere tantum sub vinculo iuramenti. Et q Thesaurarius vel alia persona deputata,vel deputanda dictæ cam. qui pro tempore fuerint, & quicunq; alii, ad quos, & ad quorum manus pecunia,& denarii dictę cam. peruenerint, teneãtur vinculo iuramẽti, & pœna.x.lib. den. dare integre,& fideliter sine dolo,& fraude dicto operario vel operariis, seu superstiti,q. pro tempore fuerint, dictos quatuor sol. de qualibet lib.dictorũ denariorum, cõdẽnatio num,& introituum de pecunia antedictæ cam. Et si dictus Thesaurarius, vel alter deputatus,qui pro tempore fuerit,& alii,ad quos pecunia dictæ cam. peruenerit, in prædictis fuerint contumaces,vel quomodolibet negligẽtes,qui electi, fuerint per dictum cõe ad rationandum dictos Thesaurarium,vel alium deputatum, & quoscũq; alios,ad quos pecunia dictæ cam, peruenerit,in supradicta pœna.x.lib.den.ipsos siue alterum ipsorum cõ tumacem,vel negligentem debeant condemnare. Et si dicti rationatores negligentes fuerint,vel remissi in cõdẽnando prædictos Thesaurarium,vel alios quoscũq;,ad quos pecunia dictę cam. peruenerit,delinquens, vel delinquentes prædicti, simili pœna p Po. vel Cap. vel alios officiales,cõdemnentur cõi prædicto ad petitionem dicti operarii, seu superstitis,siue cuiuscunq; alterius petẽtis. Et si aliquis Pot.& Cap. & officialis dicti cõis, cam. iam dictæ,vel alter officialis ciuitatis camerini, qui pro tempore fuerit, impediuerit, quòd dicta pecunia soluatur operario operariis,seu superstiti supradictis, qui pro tẽpore fuerint in dicta ecclesia, vel pro cõi deputati ad prędicta, per rationatores dicti cõis ad petitionem cuiuslibet petentis in x.lib. den. dicto cõi debeat cõdemnari. Exceptis dũtaxat denariis,& pecunia datiuarũ,collectarum, affictuum, passagiorum,gabella rnm, et cõdẽnationum,et introituum dãnorum datorum dictæ cam. Præterea volumus statuentes quòd sacrista dictæ ecclesiæ S.Venantii, qui pro tempore fuerit, vel alius, ad quem oblationes,et introitus altaris beati Venantii peruenerint, debeat iurare ad sancta Dei Euangelia corporaliter manu tactis scripturis in manibus dicti operarii vel operariorum,qui pro tempore fuerint, assignare,et reddere dicto operario,vel operariis medietatem omnium oblationum dicti altaris:qui si contradixerit, et dictum iuramentum præstare noluerit,quòd Priores dictæ ciuitatis, qui pro tẽpore fuerint, teneantur, et debeant accedere ad Reuerendiss. Dñm Episcopum camerini, et ipsum rogare, q dictum Sacristam,vel alterum,ad quem introitus peruenerint,cogat præstare huiusmodi iuramentum. Addimus huic statuto quòd magistri,& manuales,qui erunt,et stabunt ad dictum opus vel fabricam, nõ teneantur ad bannum cõis vel artis pro diebus festiuis, quibus laborauerint: necnon magistri manuales forenses, qui ad dictum opus,vel fabricam laborauerint, prætextu et occasione represaliarum concessarum hactenus quibuscunq; personis, nullatenus teneantur: nec propter eas inquietari debeant quoquomodo. Et p̃dicta cõtenta in dicto statuto,volumus præ cæteris præualere non obstantibus aliquibus statutis, ordinamentis,vel reformationibus in contrarium loquentibus: quæ quo ad prędicta pro cassis,suspensis,irritis, et nullius valoris penitus habeantur. Addimus huic statuto,q operarius,vel operarij dictæ ecclesię,seu superstes dicti cõis,qui nunc est,et pro tẽ pore fuerit,teneantur et debeant deinceps per rationatores dicti cõis, qui electi fuerint per dictum cõe ad rationandum dictum operarium, vel operarios, siue superstitẽ rationare quolibet anno de introitibus,et prouentibus,qui peruenerint ad manus dicti operarii,vel operariorum, et si dicti introitus, et prouentus conuersi fuerint in opere vel fabrica dictæ ecclesiæ Sancti Venantii. Quòd si reperiretur dictos denarios, et prouentus non fuisse conuersos in totum vel in partem, teneatur dictus operarius, vel operarii, siue superstes, qui pro tempore fuerint, de suo proprio resarcire in totum, et in duplum. Et si dictus operarius,vel operarii fuerint clerici, dicti rationatores,vel maior pars ipso

rum

rum vinculo iuramenti,et pœna.l.lib.den.auferēda ꝑ Pot.vel Cap.ad petitionē cuiuslibet petentis accedere debeant eorum præstito iuramento, vnà cum Cācellario notario reformationum dicti cōis in secundā diem, à die præstiti iuramenti ad Reuerēdiss. Dñm Episcopum Camer.et rogare ipsum Reuerendiss.D. Epm pro parte dicti cōis, ꝙ placeat dicto Reuerendiss.D.Epo cogere dictum operarium vel operarios ad dictam rationem reddēdam. Et si in ꝑdictis dicti rationatores ipsum operarium,vel operarios inuenerint deliquisse, etiam rogare ad dictam pœnam substinendam. Si verò fuerit laicus ratione tur per dictos rationatores, prout alij camerarii, seu collectores dicti cōis. Et dicti rationatores procedant contra eos, vt dictant continentia statutorum. Et dictum operarium,vel operarios ratione infra XX. dies.infra quos dare teneātur absolutionem,vel condemnationem,si laicus fuerit.Si vero clericus fuerit, instent dicti rationatores, vel maior pars ipsorum corā Reuerendiss.D. Epo vt cogatur ad prædicta obseruanda,vt superius dictum est.Et si prædicti rationatores,vel aliquis ipsorum fuerint negligentes in prædictis, condēnētur per Pot. vel Cap.vel alterū Iud.siue Officialem ad petitionem cuiuslibet petentis in. L. lib. den.pro quolibet. Et ꝙ per Priores dictæ Ciuitatis eligatur quidam bonus et legalis Notarius, qui sit ætatis XXV. Ann.qui scribere teneatur, et debeat omnes introitus,et prouentus peruenientes ad dictum operarium,qui pro tempore fuerit,et etiam exitus et expensas, quas fecerit,legaliter, et bona fide omni dolo et fraude cessantibus: necnō iurare debeat dictum officium bene, et legaliter exercere: et eius officium duret per annum.Et si dictis dominis Prioribus videbitur, eligantur ꝑ eos tres boni et legales viri vz vnus ꝑ terzeriū, q̄ sint operarii dicti operis et fabricæ :et ad manus ipsorum omnis quantitas pecuniæ, quæ debetur per dictam cameram dictæ ecclesiæ pro dicto opere et fabrica, debeat peruenire: quorum officium duret vno anno tantum. Et dicti rationatores,et dictus Not. pro eorum salario, et labore illud salarium habeant à cōi, quod per Priores fuerit deliberatum.

De modo,ordine,& forma tenendis quolibet anno in festo beati Venantii, & pro honorando ipsum festum. Rub. 6.

ITem statuimus, & ordinamus,ꝙ omni anno in festo beati Venātii martiris omnes artes Ciuitatis Cam. teneantur, & debeant honorare ipsum festum secundum hanc formam, videlicet,quòd quilibet de arte teneatur facere vnum cereum,siue duplerīū vnius libræ ceræ ad minus in vigilia ipsius festi,& accendere ipsum duplerium in ipsa vigilia ipsius festi,& ipsum accensum portare ad ipsam ecclesiam: Et debeat quælibet ars per se diuisim accedere ad dictā ecclesiā cum dictis dupleriis accensis ordinatè, prout in statuto continetur ad pœnam.xl.sol.pro quolibet contrafaciente. Et Po.teneatur inquirere de prædictis,& teneatur Cap.artium assignare omnes contrafacientes de sua arte coràm Potestate ad petitionem dicti domini Potestatis. Et si fuerit negligens, condemnetur ipse Cap.in C. sol.den.Et teneatur Cap. artium prædicta iurare, & contrafacientes assignare: Et quilibet cap.artium debeat facere inquisitionem,quòd quilibet de sua arte habeat duplerios vnius libræ ad minus: Et si aliquis inuentus fuerit non habere de vna libra ad minus,& Cap.eius non denunciauerit, condemnetur Cap.qui eum non denunciauerit,& ille talis,qui dictum duplerium de vna libra non habuerit in xx. sol. de facto auferendis.Et quòd quælibet ars debeat ire simul cum alijs artibus,& ordinate vna post aliam,vt in statutis continetur.Et nulla ars possit ire per se sine aliis artibus.Et si contrafactum fuerit,Cap.illius artis,quæ contrafaciet in prædictis,condemnetur in x. lib. den. per Potestatem, vel Cap. Et nullus ex tubatoribus debeat con tuba, seu tubecta,vel alio instrumento sonando associare illam artem,quæ iret sine aliis artibus:Et si contrafecerit pro quolibet, & qualibet vice de facto per Po.vel Cap.auferātur xl.sol.den.

De honorando melius festiuitatem Sancti Venantii. Rub. 7.

VT Festū beati Venātii melius honoretur,& custodiatur,Po.& Cap.seu Priores dicti comunis præcise teneātur, & debeāt vinculo Iuramenti in festo paschatis Re-

surrectionis Domini congregari facere omnes, & singulos Cap. artium ciuitatis Cam. cum. VI. bonis hominibus de arte, & inter ipsos proponant, quomodo dictũ festum, tàm per comune, quàm per homines dictæ ciuitatis sit honorandum, & melius possit coli, & honorari. Et sicut per eos, vel maiorem partem ipsorum deliberatum fuerit, ipsi Po. & Cap. vel Priores faciant obseruari. Et quòd octo diebus ante dictum festum Po. & Cap. siue Priores faciant congregari Consilium, & in dicto consilio proponant de honorando dictum festum: & nihilominus ipsi Po. & Cap. sciant oĩa nomina hominũ artiũ ciuitatis; & ante festum, & eius aduentum præcipiant, & præcipere debeant, vel publicè, & in publicis locis banniri faciant, quòd singuli homines, & personæ adscripti in arte teneatur, & debeant secum ferre in vigilia ipsius festi vnum duplerium ceræ ponderis vnius libræ ad minus, & se præsentent cum dictis dupleriis coràm ipsis Dominis: & in ipsa vigilia accedant ad ecclesiam sancti Iacobi de muralto, sociando Po. & Cap. cum eorum familiis, armis bene munitis cum duobus dupleriis. x. lib. ceræ pro quolibet: Et ibi requisitionem faciant diligenter de omnibus syndicis castrorum, & villarum comitatus, & districtus ciuitatis Cam. & habeant duplerios secundum modum, & ordinem infrascriptũ videlicet, quòd quilibet Syndicus Castri & Villæ districtus, et comitatus ciuitatis Cam. teneantur, et debeant in dicta vigilia apportare vnum duplerium mediæ libræ ceræ, pro qualibet vintina sui syndicatus: Et cum dictis dupleriis accensis ire ab Ecclesia sancti Iacobi de muralto in vigilia beati Venantii de sero ordinatè vsq; ad ecclesiam beati Venãtii: et in ipsa ecclesia ipsos duplerios relinquere penès operarium, seu superstites supradictos: Et si quis Syndicus supradictus deliquerit in prædictis, vel aliquo prædictorum, puniatur per Po. vel Cap. siue Priores comunis pro quolibet, et qualibet vice de facto in C. sol. den. Et nihilòminus cogat talẽ, seu tales syndicos ad dandum duplerium ponderis antedicti. Et quòd operarius, siue operarii seu superstes teneantur, et debeant vinculo iuramenti dictos duplerios, seu pretium ipsorum conuertere in opus, vel fabricam dictæ ecclesiæ, vel eius membrorum: Quod si non fecerint dicti Syndici, dictos duplerios apud dictum operarium, seu superstitem dimittere non cogantur.

De modo, et ordine honorandi festum beati Venantij, et currendi ad Pallium, et alios ludos faciendi. Rub. 8.

QVia dignum, et iustum est festiuitatem B. Venantii martiris honorare, et venerari omnibus modis, quibus potest, præsertim propter eius quotidiana miracula, et cum specialis sit aduocatus ciuitatis Cam. volumus statuentes, quòd in festo ipsius beati Venantii debeat poni per dictum comune, in spiculo, vel angulo, siue pulpito S. Mariæ in Via, quod est extra dictam ecclesiam in eius pariete, vnum Pallium de Velluto Cremesino, valoris, et æstimationis Vigintiquinq; Scutorum auri, et tunc banniatur bis in mane, ante tertiam, et in die Sabbati ante ipsum festum, quòd omnes volentes currere ad ipsum pallium, liberè possint: et quod in ipso bannimento exprimatur hora, in qua curri debet: et cursori, qui primò erit ad dictũ palliũ in equo sedendo, idoneo ad currendum palliũ, et nõ equa, et ipsum tetigerit, vel prius transierit angulũ dictæ Ecclesiæ per viam, seu stratam, qua itur ad S. Iacobum, detur pallium supradictum. Et tales cursores equorum incipiant currere à loco, vbi vulgo dicitur (il Palazzo di Madonna) extra portam Fililli: et currant per viam directam, intrando per dictam portam Fililli, et per ueniendo ad plateam S. Venantii, et de directo eundo ad plateam S. Dominici, et de directo ad plateam magnam, et per Arẽgum ad plateam S. Angeli, et deinde intrando et eundo per stratam magnam, et de directo per stratam monasterii monialium S. Saluatoris, et postea vsq; ad locum pallij: et si per alias vias, vel stratas, siue alio modo cucurrerint, etiam quòd primò peruenerint, pallium tetigerint, vel transierint, ipsum pallium non consequantur: sed illi detur, qui primò erit, et tetigerit, vel transierit, et per dictas stratas, seu vias vt supra peruenerit. Et de inde ponatur Spata ad dictum spiculũ S. Mariæ in Via, ad quam currant omnes volentes currere pedites, incipiendo currere à porta

à porta Ecclesiæ S. Venantij, et currendo per easdem stratas vias, et loca, prout supra ad pallium curritur, respectiue. et qui primò fuerit ad ipsam Spatam, illi tribuatur, et detur. Et postmodum ponatur Annulus de Argẽto in pede Arenghi comunis, ad quem currãt omnes volentes currere equites: et qui eum habuerit, habeat à Cam. Apost. vnũ Florenũ Auri: et facta solutione annulum Cameræ prædictæ restituat: ad quem annulum ronzini currere non possint, qui dantur ad vecturam, nec ragatii, neq; famuli aliquorum: et si haberent, non ualeant habere: nec etiam tubatores pœna xx. sol. den. pro quolibet: Et non ualeat, si haberent. Et dicta die Thesaurarius Cameræ poni faciat in platea beatæ Mariæ virginis unam Anguintanam, ut est solitum. Quos ludos in die festiuitatis Potestas fieri faciat, et obseruari uinculo iuramenti. Addimus huic statuto, quòd quando curritur ad dictum pallium, nullus equus stet in uia, uel strata, nec currentibus ad pallium, et spatam per aliquem præstetur impedimentum: Et si quis contrafecerit in prædictis, uel aliquo prædictorum puniatur per Potest. uel Cap. pro quolibet, et vice qualibet in x. libr. den. de facto sine scriptura, uel processu aliquo auferẽdis.

Quod in festo beati Venantij, et die sequenti quilibet possit mercari, et stationes aperire. Rub. 9.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd in festo beati Venantij quilibet possit mercari, et mercantiam facere ubicunq; uoluerit: et in dicta die, et sequenti stationes aperire capitulo aliquo non obstante.

De modo, et ordine creandi, et eligendi Syndicos ecclesiarum, conuentuum, monasteriorum, et Hospitalium ciuitatis Camerini. Rub. 10.

VT res, et bona tàm mobilia, etiam pretiosa, quàm stabilia, et se mouentia, et introitus ecclesiarum, conuentuum, monasteriorum, et hospitalium ciuitatis Camerini diligentius, ac fidelius gubernari, custodiri, et administrari ualeant in futurum: hac lege perpetuò inuiolabiliter obseruanda statuimus, & ordinamus, quòd in quolibet infrascriptorum locorum anno quolibet per Consilium generale dictæ ciuitatis constituantur, et eligantur tres ciues camerinenses Laici scilicet, pro singulo terzerio singulus, optimæ vitæ, autoritatis, conditionis et famæ, ad arbitrium supradicti generalis Cõsilii: qui in quolibet dictorum locorum Iconomi, seu Syndici sint, et huiusmodi quouis nomine nuncupentur. Quorum quidem autoritas, et facultas sit custodiendi, et administrandi vnà cum Guardianis, Prioribus, Rectoribus, Abbatibus, vel Abbatissis (quocunq; hij nomine censeantur) dictorum locorum res, et bona mobilia, etiam pretiosa stabilia, et se mouentia, prouentus, et introitus eorundem, ita et taliter, vt negligentia, seu malitia cuiuspiam, res, bona, et introitus prędictos diminuere deteriorare, seu quoquo pacto dissipare minimè possit, sub pœna simpli rei dissipatæ. Volumus autem ad electionem eorundem Syndicorum, hoc modo, et ordine deueniri, videlicet, vt propè finem mensis Decembris, seu in principio mẽsis Ianuarii cuiuslibet anni Magnifici Do. Priores populi ciuitatis prædictę pro tempore futuri, primò in Consilio Credentię, et postea in Consilio Generali præponant, vt deueniatur ad electionem Syndicorum ecclesiarum, et locorum infrascriptorum. Et illi ciues qui sic electi fuerint, dictum syndicatus officium subire, et continuatim per integrum annum tantùm illud exercere debeant, et non vltra: ita tamen vt post completum eorum officium, qui fuerint syndici præteriti anni à dicto officio vacationem habeant per tres annos continuos: nec in dicto officio confirmari, seu prorogari, siue de nouo ad idem officium eligi possint, et debeant, quoquomodo. Et si secus fuerint confirmati, prorogati, siue de nouo electi, aut quomodolibet deputati: eorum confirmatio, prorogatio, electiò, et deputatio sit et esse debeat ipso iure nulla. Et dicti syndici post finitum eorum officium teneantur, et debeant reddere rationem eorum administrationis infra XV. Dies à die completi officij in manibus dictorum D. Priorum, Abbatum, Rectorum, Guardianorum, vel Abbatissarum respectiuè cum præsentia, et assistentia nouorum syndicorum, sub pœna du-

pli eius, quod reperiretur in manibus retinere. Loci verò, quibus dictos syndicos volumus deputari, sint et esse debeant infrascripti, Videlicet.
Hospitale magnum vnà cum ecclesia Sanctæ Mariæ Bellæ.
Monasterium Phiæ.
Monasterium Sanctæ Claræ.
Monasterium Saluatoris.
Monasterium Annunciatæ in Colle Bouis.
Monasterium Syluestrinorum in Sancto Antonio.
Monasterium Sanctæ Mariæ in Altino.
Conuentus Fratrum Annunciatæ Vignalium.
Conuentus Sancti Angeli minoritarum Sancti Francisci.
Conuentus Sancti Augustini.
Conuentus Sancti Dominici.
Conuentus Fratrum Sancti Francisci Zoccolantium.
Ecclesia Sanctę Mariæ in Via.
Ecclesia Apostolorum in via Plana.
Ecclesia Sancti Ioannis de Filillo in Campo Bussi.

De modo ordine,& forma eligendi Potestatem, & Capitaueum ciuitatis Camerini, & de officialibus,familiaribus, & equis retinēdis per eos. Rub. 11.

ITem statuimus, & ordinamus quòd Magnifici D. Priores Populi ciuitatis Cam. pro tempore existentes teneantur, & debeant proponere pro Potestate in consilio minori Credentie prius vnum bonum,legalē,peritum,& expertum doctorē,qui exercuerit plura officia in magnis ciuitatibus,& terris, & fuerit doctoratus per annos sex antea: & sit originarius loci distantis à dicta ciuitate Camerini per XXV. miliaria, & bonæ conditionis,& famę,ac nominis, per duos menses ante finitum officium tunc existentis Potestatis, & inde, si fuerit obtētus canonice, videlicet, per duas ex tribus partibus, transmittatur,& transmitti debeat in Consilium Generale, & ibi si fuerit canonice obtentus ꝑ duas ex tribus partibus, intelligatur electus pro dicto Potestate. Et huiusmodi electio ipsius D.Potestatis,vel prætoris mittatur & mitti debeat per ipsos mag.D.Priores tunc temporis existentes ipsi Potestati electo in forma cum capitulis solitis, & consuetis infra mēsem post ipsam electionē.Et idem dicimus obseruari debere in electione D. Cap. vel Iudi.Appel.& aliorum officialium respectiue.

Quòd Potestas, & Capitaneus teneantur venire ad ciuitatē Camerini tribus diebus ante principiū eorū officij,& apportare vnū palliū de serico ꝑ quolibet. Rub. 12.

ITem, quòd prædicti Potestas, & Capitaneus Populi teneantur,& debeant personaliter venire ad dictam Ciuitatem cum omnibus officialibus, familiaribus,& equis trib⁹ diebus ante principium eorum regiminis,& introitum facere sollēniter: Et ea die, qua quisq; venerit, iurare ad sancta Dei Euangelia corporaliter tacto libro statutorum officium suum bene, & legaliter exercere. Quæ iuramenti præstatio ab eis, & eorum quolibet seorsum,& separatim facienda recipiatur ante ostium Ecclesiæ Sanctæ Mariæ maioris Episcopatus ante,quàm ex equis descendant. Volumus insuper, quòd eadē die Potestas teneatur, & debeat secum portare vnum pallium de serico valoris, & æstimationis sexdecim libr.den.ad minus: & illud offerre ecclesiæ B. Mariæ maioris episcopatus,siue loco ipsius pallij, dare,& soluere quatuor Florenos Camerario dictæ ecclesiæ, cùm primùm iurauerit. Et pariter volumus à Cap. Populi, siue Iudi. Appel. vnum pallium secū portari eiusdem valoris & æstimationis:illudq; similiter ea die,qua iurauerit, per eundē offerri ecclesiæ B. Venātij martiris Capitis comunis,& Populi ciuitatis Cam. siue loco dicti pallij dari & solui per ipsum Cap. vel Iudi. Appell. quatuor Florenos Camerario dictæ ecclesiæ eadem die,qua iurauerit. Si quis verò ex prædictis officialibus cō trafecerit, incurrat pro quolibet pœnam L. libr. in totum comuni applicandarum. Quā

pœnam

pœnam Camerarius comunis de salario contrafacientis, debeat retinere, & ipsam con uertere in vtilitatem illius Ecclesiæ, quæ pallium non habuerit supradictum.

De modo tenendo in solutione salariorum Potestatis, & Capitanei. Rub. 13.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd salarium Potestatis, & Cap. prædictorum hoc modo soluatur, videlicet, quòd Camerarius comunis, vel alius ad soluendum deputatus, singulam tertiam partem ipsius salarii, singulis duobus mensibus soluere teneatur. Tertia verò, & vltima portio dicti salarii per Camerariū comunis, vel alium deputatum, retineri debeat vsque ad tempus condemnationis, vel absolutionis faciendæ in eorum syndicatu per rationatores comunis. Et si camerarius comunis solutionem huiusmodi aliter fecerit, quàm modo, & forma prædictis: puniatur & condemnetur per Potest. vel Cap. Populi, in C. lib. den. pro quolibet, & vice qualibet: & ad dictam tertiam partem solutam, ipse Camerarius vel alius ad soluendum deputatus condemnari, & puniri debeat, & de suo soluere teneatur.

De Iuramento præstando per officiales, & familiares Po. & Capitanei. Rub. 14.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd Iudices, milites, seu sotij, notarij, domicelli, & familiares Potestatis, & Capitanei teneantur, & debeāt iurare ad sancta Dei Euangelia corporaliter manu tactis scripturis eorum officium bene, & legaliter exercituros, ipsosq; obseruaturos omnia, & singula statuta, ordinamenta, & reformationes comunis, vel Populi, tàm facta, quàm facienda prout iacent, & scripta sunt in volumine statutorum dicti cōis: & vltra pœnam periurii in pœnā. x. libr. pro quolibet, & qualibet vice.

Quòd officialis forēsis, qui fuerit in aliquo officio in ciuitate Camerini, non possit esse in eodem officio, vel alio ad tres annos tunc sequentes. Rub. 15

ITem statuimus, & ordinamus, quòd Potestas, & Cap. & omnes officiales forenses Ciuitatis Camerini, qui fuerint in vno anno in aliquo officio ciuitatis prædictæ, nō possint in eodem officio, nec aliquo alio dicti comunis, vsq; ad tres annos completos, nec ipsi, nec filij, nec eorum fratres carnales, nec nepotes carnales eligi: & si contingeret in dicto officio confirmari, & per annum in officio fuisse, non possit vltra annum confirmari. Et si eligerentur: eorum electio non valeat, nec teneat ipso iure. Et Potestas, & Capitaneus populi, qui in ciuitate Camer. pro tempore fuerint electi, non possint in dicta ciuitate habere aliquem consanguineum, vel affinem, vsq; in tertium gradum, nec in eius territorio, vel districtu. Et si electio dicta forma nō seruata fieret: non valeat, nec teneat ipso iure. Et quòd Cancellarius notarius Reformationum dicti comunis in consilio, in quo tractatur de electione potestatis, vel capitanei, præsens statutum vulgariter, & distinctè legere teneatur, et debeat ad pœnam x. libr. den. de suo salario auferendarū.

Quòd si Potestas, & Cap. seu alter ipsorum electi fuerint, & non venerint, nullum ius acquiratur eis. Rub. 16.

SI potestati, vel capitaneo ciuitatis Camerini electio potestariæ, vel capitaniæ dictæ ciuitatis fuerit præsentata, & acceptauerint: & post præsentationem, & acceptationem: post terminum sibi in electione præfixum, vel infra octo dies postea ex legitima cā impeditos ad dictā Ciuitatem ad officium exercendum eos non venire contigerit: nullum ius, seu actio contra dictum comune occasione dictæ electionis, seu præsentationis eis acquiratur. Idem iuris esse volentes in illis, qui venerint, & ipsum officium cōtigerit eos non exercere.

Quòd Potestas, & Cap. veniant, & recedant eorum risico, & fortuna. Rub. 17.

POtestas, & Cap. qui electi fuerint ad regimen dictæ ciuitatis, & alii officiales eiusdem venire debeant ad ipsum officium exercēdum, & redire omnibus eorum sumptibus, & expensis, risico, periculo, & fortuna in persona, & in rebus: & in dicta ciuitate continuam residentiam facere: nec ipsi, vel alter ipsorum possint à consilio, seu alia persona petere licētiam absentandi à ciuitate, vel districtu Camerini durante tempore ipsorum, vel alicuius ipsorum regiminis, & syndicatus. Et siquis contra prædictam formam præ-

posuerit,scripserit,vel arrengauerit: puniatur,& condemnetur per Pot.seu Cap. subse quentes in C. libr. den. pro quolibet & qualibet vice: Et nihilòminus sit infamis, & ab omni officio,& beneficio comunis remotus,& perpetuò priuatus. Et deposito dicto eorum officio,seu alicuius eorum stare teneantur,& debeant ad syndicatum personaliter in dicta ciuitate cum omnibus ipsorum officialibus,& familiaribus tribus diebus pro se,et dictis eorum officialibus,et familiaribus: et tàm comuni, quàm specialibus personis in dicto syndicatu respondere coràm rationatoribus per dictum comune deputandis. Et si infrà dictos tres dies eis,vel alicuius ipsorum,vel alicuius ipsorũ officiali,vel familiari daretur aliqua petitio,vel libellus sup qua, seu quo fieret litis cõtestatio: quinq; diebus tunc proximè subsequentibus post dictos tres dies teneatur ad syndicatum stare et eidem syndicatui effectualiter respondere. Si verò eis, vel alicui ipsorum,seu ipsorũ, vel alicuius ipsorum officialibus,vel familiaribus nulla daretur petitio, quarta die possit absolui: idem si super ipsa non fuerit lis contestata. Si verò infrà dictos tres dies eis, vel alicui ipsorum, seu alicui ipsorum officiali daretur aliqua petitio, super qua fieret litis contestatio: non possint,nec debeant absolui,vel condemnari, nisi sexta die sui syndicatus.Et si rationatores,qui eum,vel eos habebunt syndicare, aliter absoluerint, vel condemnauerint,quàm modo,et forma prædictis,condemnentur per Potestatem,vel Cap. subsequentes in c. libr.den.pro quolibet: Et nihilòminus sint infames, et ab omni officio, et beneficio dicti comunis perpetuò sint exclusi. Notarius verò rationatorum dicti comunis, qui contra dictam formam absolutionem scripserit, pœnis prædictis similiter puniatur.

Quòd non fiat depositum de pecunia dicti comunis. Rub.18.

Potestas,et Cap.dicti comunis,nec aliquis ipsorum,nec ipsorum,vel alicuius ipsorum officialis de condemnationibus dicti comunis,seu pecunia,vel hauere non possint apud aliquam specialem personã depositum facere ad pœnam c. libr. den. pro quolibet, et qualibet vice, in quibus tempore eorum syndicatus per rationatores dicti comunis debeant condemnari: Nisi penès Camerarium, dicti comunis, seu alium deputatum,et approbatum ab ipso Iudice de causa cognoscente. Ab illo autem, qui huiusmodi depositum reciperet,per illum, qui depositum fecerit,pecunia, seu res, quas deposuerit , repeti possit: ad quas,seu quam omnimodè compellatur.

Quòd Potestas,et Cap. et alii officiales ciuit. Cam. non retineant aliquem ciuem vel districtualem camerini in familiarem. Rub.19.

Item statuimus,et ordinamus,quòd Potestas,et Cap. et eorum officiales,et oẽs alii officiales comunis et populi Cam. non possint,nec debeant tenere in sua familia aliquẽ habitatorem ciuitatis,vel districtus camerini toto tempore ipsorum regiminis: Et nullus habitator ciuitatis,vel districtus camerini audeat,vel præsumat stare cum eis pro seruiente, vel domicello toto tempore sui regiminis. Et qui contrafecerit, puniatur,si fuerit Potestas,vel Cap. in 25. libr.den.pro quolibet, et quolibet famulo. Et famulus condẽnetur in x.libr.den.Et nihilòminus ipsum famulũ,vel famulos expellat de suo officio.

Quòd nec Po.nec Cap. nec aliquis alius officialis possint in consilio stare, dum de eorum facto præponitur. Rub. 20.

Item statuimus,et ordinamus,quòd nec potestas,nec capitaneus, nec eorum familiares, et officiales possint in consilio stare dum de eorum proprio facto præponitur, vel tractatur: et si contrafecerit, illud,quod deliberaretur,non valeat nec teneat ipso iure. et si aliquid occasione talis deliberationis acceperit,dicto comuni restituere teneatur:et dum de facto proprio Potestatis tractari contigerit: tractetur in eius absentia, vbicunq; contigerit tractari: et versa vice dum tractatur de facto proprio capitanei: tractetur (vbicunq; contigerit tractari) in absentia domini capitanei. Et si aliter factũ fuerit,non valeat: et idem dicimus,quando tractaretur,quòd potestas,vel capitaneus deberent ire in aliqua Ambassiata pro facto comunis: et si deliberatum fuerit: secundum formam

mam statutorum debeant habere pro quolibet illud salarium, quod eis fuerit ordinatū: et deliberatio valeat, ac si potestas, et capitaneus personaliter interessent.

Quòd nec potestas, nec capitaneus, nec officiales comunis camerini, nec familiares possint, nec debeant verberare aliquem ciuem. Rub. 21.

LEge præsenti sancimus, quòd nec Potestas, nec Capitaneus, nec aliquis alius officialis dicti comunis, nec familiares ipsorum debeant verberare aliquem ciuem, seu districtualē ciuitatis Cam. nisi forte in exercitu, vel pro diuisione rixarū et rixantiū sine sanguine, et sine debilitatione membri: et qui contrafecerit, soluat pro banno comuni pro quolibet, et qualibet vice Centum libra. denariorum: et nihilòminus puniatur vltra prædictam formam et pœnam, secundum formam statutorum loquentium de prædictis. Et capitaneus teneatur, et debeat eum, vel eos condemnare secundum formam statutorum ad petitionem accusatoris. et si capitaneus fuerit negligens in prædictis: perdat de suo salario centum libr. den. In quibus per rationatores comunis debeat condemnari tēpore syndicatus. Idem dicimus de capitaneo, et suis officialibus, et familiaribus, quādo aliquem verberarent modo prædicto scilicet, quòd potestas simili modo teneatur procedere contra capitaneum, suosq; officiales, et familiares ad dictam pœnam.

Quòd potestas, et capitaneus non possint simul comedere, nec inter se aliquod ensenium mictere. Rub. 22.

STatuimus, et ordinamus, quòd potestas, et capitaneus comunis camerini non debeant simul comedere, nec inter se aliquod ensenium mictere: et si contrafecerint, perdant de eorum salario C. libr. den. pro quolibet: in quibus per rationatores dicti comunis debeant condemnari: et hoc locum habeat intrà ciuitatem, et burgos, et infra vnum milliare propè ciuitatem camerini, non obstante licentia, si qua daretur per consilium: et si daretur, et contra prædicta arrengaretur: non valeat, et arrengans puniatur in x. libr. den.

De augumentando, et defendendo per potestatem, et capitaneum et alios officiales præsentem bonum statum comunis, et populi ciuitatis camerini. Rub. 23.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd potestas, et capitaneus, et alii officiales teneātur, et debeant pœna præstiti iuramenti gubernare, augumentare, et defendere totis eorū viribus pręsentem bonum, et pacificum statum comunis, et populi ciuitatis camerini, et nō permittere, quòd minuatur in aliquo, quod absit: et omnia castra, iura, iurisdictiones possessiones, et finaitas dicti comunis. et dare operam cum effectu, quòd castrum Guardiæ, castrum Crisperij, Rocca sanctæ Mariæ in Monte, castrum Capriliæ, castrum Apēnini, castrū Collispretæ, castrum Rocchettæ, castrū Montis sancti Poli, castrum Dignani, castrum Serauallis, castrū Sācti Ioannis de Fluminata, castrum Purdauini, castrum Sanctæ Mariæ, castrū Sefræ, castrū Serræ filiorum Petronis, castrū S. Anatholiæ, castrū S. Venantij, et omnia alia castra, et possessiones, quæ, et quas habet dictum comune in confinibus, et infra, et extrà confines, taliter, et tali modo custodiātur, quòd semper sint in seruitio, et ad seruitium, et ius ciuitatis prędictæ, & in iure eiusdem: et quòd in aliquo non lædantur. Et dare teneantur operam cum effectu: quòd castrum Belfortis ad seruitium comunis prædicti reducatur, vt olim fuit dicti comunis. Et non permittant præponi in dicto consilio, vel parlamento, quòd ipsius comunis iura in aliquo minuantur; et si quis cōtrafecerit: puniatur in mille libr. den. per rationatores comuuis prædicti: et præposita, et deliberatio, quæ fieret contra dictā formā, non valeant, nec teneant ipso iure.

De modo, et ordine tenendis in custodiendo castra comunis. Rub. 24.

STatuimus, et ordinamus, quòd Potestas, et Capitaneus dicti comunis teneantur vinculo iuramenti pręcise infra vnum mensem introitus eorum regiminis facere congregari consilium comunis, & populi dictæ ciuitatis, in quo præponant, quibus modo, & forma castra, & Rocchæ comunis Camerini custodiantur: & de concimine ipsorum faciendo: & de aliis nouitatibus faciendis in ipsis castris: et secundum, quod fuerit delibe

ratum, id Poteſtas, & Cap. teneantur executioni mandare.

Quòd poteſtas, capitaneus, & alii officiales forenſes non poſſint comedere, nec bibere cum aliquo ciue. Rub. 25.

STatuimus, & ordinamus, quòd Poteſtas, et Capitaueus, eorumq; officiales, & familiares, & alii officiales forenſes dicti comunis non poſſint, nec debeant comedere, nec bibere infra ciuitatem cum aliquo ciue, vel diſtrictuali dictæ ciuitatis. Et ſi contrafecerit: condemnetur poteſtas, & capitaneus, & quilibet ipſorũ in 25. libr. den. & quilibet alius officialis in x. libr. den. & quilibet familiaris in xx. ſol. den. pro qualibet vice. Et nec Camerarius comunis, nec eius notarius, nec notarius reformationum poſſit comedere cum poteſtate, capitaneo, ſeu eorum officialibus, ſeu aliis officialibus forenſibus dicti comunis: Et ſi contrafactum fuerit: condemnetur quilibet ipſorum pro qualibet vice per rationatores ipſorum in eadem pœna reſpectiuè. & quòd poteſtas, & capitaneus, & eorum officiales, vel familiares nullum enſenium recipiant ab aliqua perſona ciuitatis, vel diſtrictus camerini, & ſi contra factum fuerit per eos, vel alterum ipſorum: cōdemnetur pro quolibet, & qualibet vice in quinquaginta libr. den.

Quòd poteſtas, et capitaneus, & alii officiales forenſes teneātur facere depingi in coopculis eorũ librorũ arma ipſorũ ante reaſſignationē ipſorũ librorũ. Rub. 26.

ITem ſtatuimus, et ordinamus, quòd poteſtas, et capitaneus, et alii officiales forenſes dictæ Ciuitatis teneantur, & debeant ad pœnam 25. lib. den. in fine eorum officii depingi facere in cooperculis ipſorum librorum, antequàm libri reaſſignentur, arma eorũ, ſeu alterius ipſorum. Quę coopercula ſint de cartis pecudinis: quòd ſi prædicti officiales, ſeu alter ipſorum prædicta non fecerint: Camerarius comunis de eorum ſalario debeat depingi facere coopercula prædicta expenſis ipſorum, ſeu alicuius ipſorum. Et ſi contingat quòd officiales prędicti depingi faciant: depingantur eorũ expenſis.

Pro conſeruando bonum, & pacificum ſtatum comunis, & populi camerini, quòd ſint in ciuitate camerini nouē artes, et de ordine tenendo per ipſas. Rub. 27.

UT præſens bonus, & pacificus ſtatus comunis, & populi ciuitatis camerini conſeruetur, & de bono in melius augumētetur: præſenti lege firmamus, quòd poteſtas et capitaneus, et alii ſuperiores comunis prædicti obſeruent, & obſeruari faciant, quòd in ciuitate Camerini ſint nouem Artes. Prima ſit Iudicum, ſiue Doctorum collegij. Secunda Procuratorum, & Notariorum. Tertia Mercatorum. Quarta Calzolariorum. Quinta Merciariorum. Sexta Fabrorum. Septima Sutorum, & Barbitonſorum. Octaua Magiſtrorum lapidum, & lignaminum. Nona, & vltima Beccariorum, & Tabernariorũ. Qui, & quilibet eorum habeant et habere debeant de ſua Arte vnum capitaneum. Et qui fuerit capitaneus de vno anno, non poſſit eſſe vſq; ad tres annos completos: excepto quòd capitaneus collegii iudicum, ſiue Doctorum collegii debeat habere vacationem vnius anni ad minus. Et qui non vtitur arte, in qua fuerit electus, capitaneus eſſe nō poſſit, et non recipiatur: et dictarum artium capitania non poſſit in alterum transferri neq; commutari, ſed omnino per extractum cap. exerceat, ſub pœna priuationis dicti officii ipſo iure per tempus et durante tempore ſex annorum. Quæ artes, et quælibet ipſarum in ſua arte pro toto anno habeat ſex capitaneos, videlicet de quolibet Terzerio duos: excepta arte Iudicum, vel Doctorum, ſi tot in ea non reperirētur: quorum Capitanei officium duret duobus menſibus tantùm. Et ita Poteſtas, et capitaneus, ſeu alii ſuperiores obſeruari faciant. Qui capitanei artiũ, vel maior pars ipſorum in oĩbus Conſilijs ſuæ artis debeant intereſſe: et poſſint in eorũ arte ordinamenta facere ad bonum ſtatum ipſius artis, et formam legaliter obſeruandam in ſua arte. Et quilibet capitaneus congregare poſſit ſuam artem ad hoc, vt ſentiant facta comunis, & ipſi comuni occurrentia, et licentiam habeant, & liberam poteſtatem ad omnĩa, & ſingula conſilia ſuæ artis reſpectiuè accedendi, in eiſq; morandi, & conſulendi prout ad vtilitatem comunis eis diuina prouidentia miniſtrabit: & vocem habeant in ipſo conſilio, vt alii conſiliarii: & in

renouatione

renouatione consilii suæ artis, vocem habeant: etiam si capitanei non essent: dummodo extiterint. Et quòd nullus possit esse capitaneus alicuius artis: nisi possideat in bonis valētia ccc. lib. Et sit appretiatus in appretio cōmunis pro xl. lib. ad minus. Et quòd nullus possit esse capitaneus alicuius artis: nisi fuerit à xxx. annis citrà: & per dictum tempus ciuis, & habitator ciuitatis camerini, vel sui antecessores: & nisi fuerit ætatis 25. annorum ad minus, & sit indutus, & calciatus de colore: & habeat domum propriam infrà ciuitatem, vel burgos pœna 25. librarum de facto auferenda per Potestatem, vel Capitaneum, vel alium superiorem. Et de his fiat inquisitio per Potestatem, & Cap. & alios superiores, & capitaneos artium ante, quàm approbetur. Et facta inquisitione tunc Notarius reformationum teneatur, & debeat ante approbationem ipsorum capitaneorum dicere in ipso consilio in quanta quantitate, & numero qui debet approbari, sit appreciatus: Et si inuentus fuerit sufficiens; tunc approbetur in consilio xx. bonorum hominum per contratā ad bussulas, & palluctas, & obtineatur per duas partes ex tribus dictorum consiliariorum artium. Et si aliquis capitaneus non fuerit ciuis, dictæ ætatis, & non habuerit bona valentia. ccc. lib. den. & appretiatus ad minus in. xl. lib. (vt suprà dictum est) non possit exercere dictum officium capitaniæ: & eius electio, & approbatio non valeant, nec teneant ipso iure. Capitaneus verò Artis, qui contra dictam formam Notario reformationum aliquem in capitaneum assignauerit, puniatur pro quolibet, & qualibet vice per Potestatem, vel Capitaneum Populi in x. lib. den. auferendis de facto. Et si notarius reformationum dicti cōmunis non leget in quanta quantitate est appretiatus capitaneus approbandus ante approbationem ipsius in consilio: puniatur per Potestatem, vel Cap. in x. lib. den. de facto auferendis. Capitanei verò artium, & homines ipsarum artium, dum accedent ad festum, & ecclesiam beatæ Mariæ virginis, et festum, et ecclesiam beati Venantii, seu aliud festum simul accedere debeant vna post aliam, et in palatio sedere per infrascriptum modum. Videlicet.

Primò Collegium Iudicum, siue Doctorum.
Secundò Collegium Procuratorum, et Notariorum.
Tertiò Ars Mercatorum.
Quartò Ars Calzolariorum.
Quintò Ars Merciariorum
Sextò Ars Fabrorum.
Septimò Ars Sutorum, et Barbitonsorum.
Octauò Ars magistrorum Lapidum, et Lignaminum.
Nonò, et vltimo Ars Beccariorum, et Tabernariorum.

Quòd omnes Artes ciuitatis Camerini conseruentur in eo statu in quo nunc sunt. Rub. 28.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd oēs Artes ciuitatis camerini, & Homines ipsarum artium conseruentur in eo statu, in quo nunc sunt. Et si quis contràfecerit, vel arrengauerit: incurrat pœnam. c. lib. quam potestas, et capitaneus de facto exigant pro eorum salario.

Quòd nullus possit percipere capitaniam, vel officiū, nisi pro vna arte. Rub. 29.

STatuimus, quòd si aliquis exercuerit plures artes varias, et diuersas, nō possit habere vocē: nec percipere, vel operari aliquā capitaniā, vel aliquod officium pro cōmuni, vel in communi, nisi pro vna ipsarum: quam magis frequentauerit, vel exercuerit. Et si contrafecerit: pro vice qualibet in. c. sol. den. condemnetur.

De Baylia, et autoritate consiliorum communis, et populi camerini. Rub. 30.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd dictum Consilium, seu consilia habeant autoritatem, et Bayliam deliberationes, reformationes, et ordinamenta condendi, et faciēdi: Potestatem, Capitaneum Populi, aliosq; officiales supradicti communis aduenas, et forenses eligendi, et nominandi secundum formam statutorum loquentium de electione ipsorum

ne ipsorum officialium: expensas deliberandi: excepto de datiua: ambassiatas ordinā di, et cætera alia faciendi, et ordinandi quæ cōmuni prædicto, seu specialibus personis occurrerent faciēda: Et deliberata, et ordinata, et reformata in dictis consiliis secundū modū, et ordinē in præcedenti statuto contētos habeant perpetuò roboris firmitatem.

De officio Notarii reformationum, et Cameræ ciuitatis camerini: et de modo, et ordine tenendis in eius officio. Rub. 31.

CVm ea, quæ deliberantur in consiliis supradictis, et aliis congregationibus dicti cō munis oporteat esse publica, et manu publici, et autentici Notarii apparere: præsen ti lege, et ordine firmamus, quòd in ciuitate Camerini sit vnus Notarius Cancellarius reformationum, qui teneatur, et debeat pœna. 25. lib. den. de suo salario tēpore sui syn dicatus per rationatores ipsius auferendarum scribere in quaternis cartæ bambacinæ omnes, et singulas deliberationes, reformationes, et ordinamēta dicti cōmunis, quæ fie rent per capitaneos artium, seu consilia supradicta, seu per quemcunq; modum fierent in cōmuni prædicto. Et si per alium Notarium scriberentur, non valeant, nec teneant ipso iure, et sint perinde, ac si deliberata non essent: Nisi eo casu, quo Notarius reforma tionum substitueret alium loco sui. qui substitutus possit prædicta scribere, vt ipse nota rius reformationum scribere potest.

Quòd capitanei artiū durante eorū officio non possint habere officiū in cōi. Rub. 32.

VOlumus, et ordinamus, quòd durante tempore duorū mensiū deputatorū officio capitaneorum artium, nullus ex ipsis capitaneis possit habere aliquod officium in cōmuni: nec in Ambassiatas ire: nec aliquam petitionem alicuius specialis personæ ad consilium mittere, nec præponere: nisi prius deliberata esset inter ipsos, et obtenta per duas partes ipsorum ex tribus ad bussulas, et palluctas. Et siquis contrafecerit: puniatur pro quolibet, et qualibet vice in 25. lib. den. per Potestatem, vel capitaneū auferendis.

De pœna dicentis, vel facientis iniuriā capitaneis artiū durāte eorū officio. Rub. 33.

SI quis tantę temeritatis extiterit, quòd alicui ex capitaneis artium cōmunis cameri ni durante tempore eorum officii aliquam iniuriam dixerit, vel fecerit: puniatur pro quolibet, et qualibet vice, qua verbum iniuriosum dixerit, vel aliquam iuiuriam fecerit, in quadruplum eius, in quo puniri deberet per formam statutorum, et ordinamentorū cōmunis camerini: et possit procedi per inquisitionem capitulo aliquo non obstante: cum talis iniuria pertineat ad cōmune.

De baiulis dandis, et assignandis per infrascriptas vniuersitates castrorum, et villarum ciuitatis Camerini. Rub. 34.

STatuimus, et ordinamus, quòd infrascripta castra, et vniuersitates, et syndici, et massarii ipsorum castrorum, et vniuersitatum teneantur, et debeant assignare baiulos quolibet anno infra octo dies post calendas Ianuarii, videlicet quælibet dictarum vniuersitatum vnum baiulum pro qualibet ipsarum. Ad quod faciendū Potestas et Capitaneus, et eorum officiales, seu Priores populi ciuit. Camerini, et quilibet ipsorum pos sit, et debeat ipsos syndicos, et massarios, et vniuersitates cogere ad dandum, et assignā dum ipsos baiulos infra tempus prædictum de facto, sine strepitu, et figura iudicii: Et cō trafacientibus pœnam imponere, et auferre ab ipsis vniuersitatibus, syndicis, et massariis contrafacientibus, et quolibet eorum castrorum vsq; in quantitatem 25. libr. den. pro qualibet vniuersitate, et syndico adeò, quòd sufficiat tantùm, quò ad vniuersitatem syndicum, et massarios. Et nihilòminus dictum baiulum assignare cogantur. Qui baiuli sint idonei, et sufficientes ad dictum officium exercendum: et sint ętatis 20. annorū et plus: Et etiam teneatur assignare idoneos fideiussores pro dictis baiulis infra dictum tempus, quòd legaliter exercebunt eorum officium: Et si in eorum officio deliquerint: quòd ipsi fideiussores teneātur soluere condemnationem et pœnam dictis baiulis impo nendam: si ipsi baiuli non soluerint vel soluere non potuerint. Et quòd nullus possit reci pi in baiulum cōmunis, qui sit lx. annorū: nec officiū baiulatus possit modo aliquo exer- cere.

cere. Castra, et vniuersitates, quæ communi baiulos assignare tenentur, et debent sunt hæc. Videlicet.

De Terzerio Subsancti.

Castrum Raymundi. Castrum collis Pretæ.
Castrum Borgiani. Castrum Fauerii.
Castrum Caldarolæ. Castrum Crisperii.
Castrum Vistignani. Castrum Campolartii.
Castrum Sancti Venantii. Castrum Stacti.
Castrum Flugni. Castrum Cessapalumbi.
Castrum Montisalti. Castrum Monasterii Insulæ.

De Terzerio Medii.

Castrum Vallis Sancti Angeli. Castrum Agollæ.
Castrum Coponiæ. Castrum Ploraci.
Castrum Sortis. Castrum Fluminatæ.
Villa costę Fegorii Castrum Sanctæ Mariæ.
Castrum Iouis. Castrum Vallis Caldariæ.
Castrum Tufi. Castrum Montis Sancti Poli.
Castrum Seramulæ. Castrum Iolandrii.
Castrum Serauallis. Castrum Plæbis Taurini.
Villa Massæ.

De Terzerio Muralti, Murrupti, et Cisternæ.

Castrum Boluelli. Castrum Rocchæ Mattæi.
Castrum collis Mensis. Castrum Floris Montis.
Castrum colpolinæ. Castrum Petrignani.
Castrum Coruenani. Castrum Flegni.
Castrum Frontilli. Castrum Plæbis Bouiliani.
Castrum Insulæ. Castrum Vallis Geæ.
Castrum Rocchæ Maii. Castrum Flastrę.
Castrum capriliæ. Castrum Antici.
Castrum Apennini. Castrum Turriculi.
Castrum Aquacaninæ. Castrum casauecchiæ.
Castrum Bolognolæ.

De Salario Baiulorum, et de mō, et ordine per eos tenendis Rub. 35.

BAiuli teneanť habere pro eorũ viatico infra ciuitatẽ, et burgos tres qudrãtes citãdo illũ, vel illos, quos Actor voluerit duabus vicibus, si Actor voluerit, et necesse fuerit. Extrà verò ciuitatẽ ꝑ vno quoq; milliari vnum bolonenum per totum districtum ciuicitatis camerini. Pro tenuta danda infrà ciuitatẽ vnũ bolo. Extrà ciuitatẽ verò pro quolibet milliari vnũ bolo. Et nihil aliud petere, nec habere possit. Et citationes, quas fecerint teneantur referre Notario in curiis infra duos dies. Et si contrafecerint in prædictis vel aliquo prædictorum: pro qualibet vice, et quolibet ipsorum xx. sol. cõmuni soluere teneantur, et debeant: Et de hoc stetur iuramento denunciatoris. Et nullus baiulus accipiat pignora: nisi acciperet ex pręcepto eidem facto, quòd accipiat pignus sub iàm dicta pœna: cuius medietas sit cõmunis, et altera accusatoris: Et pignora ablata per ipsum teneatur restituere ad petitionem illius, cuius est pignus recepta competenti mercede, et facta satisfactione secundum formam statutorum dicti cõmunis. Et quòd baiuli non ponant signum Potestatis in biretis: nec signum cõmunis. Et quòd baiuli teneantur reddere rationem, vt alii officiales cõmunis. Addimus huic statuto, quòd quicunq; baiulus citauerit aliquem, teneatur, et debeat sibi dicere nomen Iudicis, et notarii, coràm quibus vocatur citatus, et nomen ipsius baiuli, et pronomen, et vnde est ipse baiulus: et relinquere ad domum grauati, vel pignorati præsente vno teste ad minus. Et si contrafece

rit: puniatur de facto in.c.sol.den.de facto auferend. per Potestatem, vel Cap. vel ipsorum, seu alicuius eorum officiales.

Qualiter præponatur in consilio debaiulis renouandis, vel cõfirmandis. Rub. 36.

POtestas,& capitaneus ciuitatis camerini teneantur,& debeant vinculo iuramenti infra vnum mensem introitus ipsorum regiminis in consilio præponere, vtrum baiuli cõmunis, qui olim fuerint, sint renouandi, vel confirmandi.

De modo,& ordine tenendis per baiulos communis in repositione,et conseruatione Pignorum. Rub. 37.

SI quis Baiulus acceperit aliquod pignus, seu aliqua pignora infra ciuitatem,vel extra ciuitatem in castris,vel villis,& si acceperit infra ciuitatem teneatur relinquere,& deponere penes depositarium maiorem, si extra penes depositarium dicti loci,si autem nõ esset depositarius in dicto loco villis,vel castris, tunc relinquere teneatur in dicta contrata propè domũ ad plus distãtẽ ꝑ tres domos à domo ipsius pignorati. Et si cõtrafactũ fuerit: puniatur per Potestatem,vel Cap. vel eorum officiales in xx. sol. Et de hoc stetur, & credatur sacramento denunciatoris vsq; in decem sol. den. cuius banni medietas sit cõmunis,& alia accusatoris. Et hæc etiam sibi locum vendicent in tenutis, vel pignoribus, quæ darentur pro tenutis aliquorum debitorum per curiã. Et si negarent accepisse pignus de ipso pignore stetur, & credatur sacramento accusatoris, seu illius,cuius est pignus.Et hoc potestas obseruari faciat, & obseruet præcise vinculo iuramenti.Et potestas, & capitaneus,& iudices & alii officiales communis cogant, & cogere debeant ipsum, vel ipsos baiulos personaliter ad restituendum ipsum pignus, vel pignora facta confessione per baiulum,seu recepto sacramento à petente: capitulo aliquo non obstãte. Et hoc capitulum sit præcisum. Et si baiulus acciperet aliqua pignora, seu tenutas mandato alicuius officialis autoritatem habentis: de ipso præcepto legitimè appareat. Et si dictus officialis mandauerit dicto baiulo, quòd dicta pignora, seu tenutas deberet alicui assignare: teneatur, & debeat assignationem facere iuxta formam, & continentiã mandati sub iam dicta pœna applicanda vt supra.

Quòd Baiulus accipiat denarios à syndicis, & non ab Hominibus. Rub. 38.

QVando citatur vniuersitas alicuius castri, vel villæ alicuius vniuersitatis eorum expensis: quòd baiulus,seu baiuli, qui ipsam citationem fecerint, accipiant pignus, seu denarios pro iure, & labore ipsorũ à syndico ipsius castri, seu villæ, vel ab vno ex Massariis dicti syndici, & non ab aliis hominibus.Et accipere debeant pro suo salario vnum bononenum pro quolibet milliario, & non plus ad pœnam xx. sol.den. auferend. à contrafacientibus, de facto per Potestatem, vel Cap. vel eorum officiales.

Quòd laboratores mansi alicuius de ciuitate non possint eligi in baiulos. Rub. 39.

SI quis laborauerit Mansum alicuius de ciuitate: vel fuerit Bubulcus alicuius hominis dictæ ciuitatis:non possit eligi,nec eligatur in baiulum cõmunis camerini. Et si eligeretur: ipsa electio non valeat. Et potestas,et capitaneus,et Priores ciuit.camerini prædicta faciant obseruari vinculo iuramenti. Et quòd nec potestas, nec capitaneus possit eũ cogere ad dictum officium exercendum.

Quòd nullus artifex possit eligi in baiulum. Rub. 40.

NVllus de arte possit eligi in baiulum cõmunis: Et si electus fuerit aliquis artifex: electio ipsa non valeat: nec possit talis electus per potestatem,vel capitaneum,vel aliquem alium officialem dicti cõis ad baiulatus officium exercendum aliquo pacto cogi,vel compelli: nisi de eius voluntate processerit. Et nullus qui reperiretur appreciatus in libro cõmunis à 25.lib.supra,possit eligi in baiulũ: nisi de voluntate ipsius processerit. Et hoc intelligatur tàm de habitatoribus intrà ciuitatem, quàm in comitatu, & districtu camerini.

Quòd baiuli durante eorũ officio nõ acquirant actionẽ nec procurationẽ. Rub.41.

Nullus

NVllus baiulus curiæ ciuitatis Camerini audeat, vel præsumat durãte suo officio acquirere actionem iuris, cessionem, vel concessionem ab aliqua persona contra aliquem de ciuitate, et districtu Camerini titulo venditionis, vel donationis, vel quocũq; alio titulo, & nomine contractus, nec procurationem aliquam suscipere. Et qui contrafecerit, puniatur in. x. lib. den. Et ex ipsa datione, vel iuris cessione, vel procuratione nullum sibi ius acquiratur. Et hoc locum habeat in præteritis, & futuris.

Quòd baiuli cõmunis non accipiant quicq̃ pro eorum labore vltrà formam statutorum, & quòd non committant falsitatem in eorum officio. Rub. 42.

QVòd baiuli bene, & legaliter faciant, & exerceant eorum officium: & nõ debeãt recipere aliquid præter id, quod eis per statutum superius concessum est. Et si cõtrafecerint: soluant pro banno cõmuni pro quolibet, & qualibet vice. xx. sol. Et credatur sacramento accusatoris, vsq; in x. sol. den. Si verò in eorum oficio falsitatem commiserint in citando, referendo, vel tenutam dando, vel quocunq; modo falsum commiserint: condemnetur cõmuni in 25. lib. den. Et si bannum soluere non potuerint: amputetur cõtrafacienti manus dextra. & si citauerint aliquem in prima citatione: debeãt ipsum citare in secunda expensis citati. & si retulerint quæ non fecerint: soluant pro banno cõmuni. x. lib. den. Medietas cuius banni sit cõmunis, & alia accusatoris: si accusator ipse eam consequi voluerit: alioquin applicetur in totum cõmuni. Et quòd nullus baiulus audeat, vel præsumat accipere denarios, vel pignus pro viatico, vel pro suo iure, vel aliquid aliud contra formam statutorum dicti cõmunis: Et si accipiendo contrafecerit: cõdemnetur in x. lib. den. pro qualibet vice. Et nihilòminus pignus, & quicquid acceperit, restituat ad petitionem petentis. & si non restituerit: Potestas, & Capitaneus, & eorum officiales, aliiq; superiores pro tempore existentes cogant, & cogere debeant ipsos baiulos in carceres: & ibidem retineri facere donec petitioni fuerit satisfactũ, tàm de pignore, quàm de omni eo, quod repeteretur, et de damnis, expensis, et dictis, in quibus staret ociosus, et quas faceret in requirendo, vel repetẽdo pignus, quod à se esset ablatum facta estimatione ad libitum dicti petitoris.

Quòd syndici castrorum, et vniuersitatum teneantur dare, et assignare baiulos officialibus cõmunis camerini, qui consueti sunt. Rub. 43.

STatuimus, et ordinamus, quòd omnes, et singuli Syndici castrorum, et vniuersitatum et districtus camerini: qui consueuerunt hactenus dare, et assignare dicto cõmuni baiulum vnum, vel plures ad seruiendum pro toto Anno in officio baiulatus, teneatur præcisè successiuis temporibus quilibet durante eorum officio. circa finem eorum officij ad minus octo diebus ante Calendas Ianuarii tunc proximè sequendas vnum baiulum, vel plureis coràm D. Potestate, vel Capitaneo, vel officialibus eorundem præsentare, sicut consuetum est. Et facta præsentatione quilibet syndicus pro suo baiulo debeat in forma specifica fideiubere. Qui baiuli statim iurent eorum officium exercere bona fide, et sine fraude necnon obseruare ordinamenta loquentia de eorum officio. Et cõtinuò quilibet baiulus teneatur deferrè in capite caputium siue biretũ coloris rubei cum insigniis dicti cõmunis ad pœnam x. sol. pro quolibet, et qualiber vice. Et quòd de baiulis trãsgredientibus, et præuaricantibus cuilibet personæ sit licitum denunciare: et habeat partem bãni et etiam accipere impunè omne id, quod portarent in capite, in quo non essent insignia cõmunis. Et prædictæ præsentationes, fideiussiones, et iuramenta scribantur in libris cõmunis per Cancellarium Notarium Reformationum dicti cõis, qui pro tempore fuerit. Qui notarius vnà cum Capitaneis artium eligant treis ex ipsis baiulis, vnum videlicet ꝓ Terzerio in contestabiles ipsorum baiulorum. Qui contestabiles ordinent, et diuidant inter ipsos baiulos quibus diebus quilibet ipsorum seruiant ita, quòd nullus ipsorum baiulorum sit exemptus à seruiendo pro rata temporis, et assignent ad seruiendum officio domini Potestatis in palatio pro qualibet die quatuor baiulos ad seruiendum officio Iudicis maleficiorum: quattuor baiulos pro qualibet die ad officium iudicis causarum ciui

lium: Et duos baiulos pro qualibet die in palatio Domini Capitanei: Et alios duos baiulos ad officium iudicis causarum ciuilium eiusdem D.Cap.pro qualibet ebdomada. Et quòd dicti baiuli qui deputati sunt ad seruiēdum extra Palatia Potestatis, vel capitanei nullo modo intrare audeant ipsa Palatia, vel aliquod ipsorum ad pœnā xx. sol. den. pro qualibet vice. Teneantur tamen,& debeant baiuli, qui seruiunt iudici maleficiorum in horis, quibus ipse iudex maleficiorum venit ad banchum ad ius reddendum, esse paratis ad deferendum libros ad banchum maleficiorum,& in recessu à bācho simili modo ipsos libros reportare ad pedem scalarum palatii,& palatium non intrare. Sed continuò stare de mane,& sero corām ipsis iudicibus: & ipsis diebus, quibus seruire debent ipsis iudicibus, nullo modo vadant extrá ciuitatem: nisi forsan in loco propinquo: ita tamen, quòd possint seruire, dum ipsi iudices sedent ad banchum. Et quòd nullus rector, & officialis, nec familiaris alicuius ipsorum possit, nec debeat cogere aliquem baiulum dicti cōmunis,(nec eo volente) ad faciendum aliquod familiare seruitium eis, vel cuipiam ipsorum. Nec ipsi obedire teneantur præterquàm in ijs, quæ pertinent ad eorum officium, videlicet in citando, referendo,& exequendo. Et si quis contrafecerit: si fuerit rector in L. lib. den. officialis in 25, lib.den.& famulus in.x. lib. pro qualibet vice per rationatores cōmunis condēnetur. Et baiulus si obedierit: puniatur pro vice qualibet in xx. sol. den. Et prædicti contestabiles teneantur præcisè denunciare rectores, & familiares, & famulos venientes contra prędicta, vel aliquod prædictorum tempore sui syndicatus corām rationatoribus cōis ad pœnam.x.lib.den.pro quolibet. Et Capitanei artium, qui pro tēpore fuerint, ad petitionem contestabilis, & cuiusq; ipsorum,& cuiuslibet baiuli, & cuiuslibet alterius personæ debeant præstare in prædictis ipsis baiulis,& contestabilibus adiutorium, consilium,& fauorem, vt prædicta seruentur, & contra non fiat. Et ad conseruationem,& corroborationem omnium prædictorum possint prouidere, & ordinare prout eis vel maiori parti ipsorum placuerit capitulo aliquo non obstante in contrarium loquente. Et si prędicta dicti Capitanei non curauerint inuiolabiliter obseruari, teneantur vinculo iuramenti,& pœna x.lib.den.pro quolibet,& vice qualibet. Et si quis syndicus in prædictis contrafecerit, videlicet in non præsentando baiulos, & in non fideiubendo pro eis, vt superius dictum est condemnetur cōi in 25.lib.den.

De Banditoribus,& Baiulis cōis,& quòd non possint esse consiliarii. Rub. 44.

STatuimus & ordinamus, quòd banditor, vel baiulus cōis non possit esse cōsiliarius cōmunis, vel populi, vel habere aliquod officium in cōi, nec recipere, nec immittere aliquas cartutias: nec aliquam procurationem facere. Et si fuerit electus, uel ipse alium eligeret, uel procurationem reciperet: non valeat, nec teneat ipso iure. Et si contrafecerit: tàm ipse si fuerit electus ad aliquod officium, si acceptauerit, vel aliquam procurationē receperit, quàm etiam elector, qui ipsum eligeret, cōdemnetur pro qualibet vice in c.sol. den. Addimus huic statuto etiam, quòd in ciuitate Camerini sint tres Tubatores cōis. Qui Tubatores debeant eorum officium exercere solemniter, & diligenter omni tarditate, & negligentia postposita ad requisitionem Potestatis, & Capitanei, & ipsorū officialium,& cuiuslibet alterius officialis dicti cōis. Et ad requisitionem Magnificor. D. Priorum Ciuitatis prædictæ: vel maioris partis ipsorum debeant interesse in quolibet consilio cōis, vel populi vnus ipsorum tubatorum, cui præceptum fuerit per aliquem dictorum officialium: ad banchum verò maleficiorum dicti cōis semper dum ipse iudex maleficiorum sederit ad banchum prædictum interesse debeant. Et nullus ex tubatoribus cōis debeat se se absentare à ciuitate, & districtu dictæ ciuitatis: nec ire ad alias curias, seu cauallarias, nuptias, seu festiuitates sine expressa licentia Mag.D. Priorum dicti cōis, seu maioris partis ipsorum: nec alio mō absentare se quacunq; alia de causa. Et si in prædictis, vel aliquo prædictorum contrafecerit: in c. sol.den.& minus arbitrio dictorum Mag.D.Priorum secundum qualitatem delicti,& personæ delinquentis debeat cōdemnari. Et quòd nullus Tubator publicus dicti cōis per ciuitatem, vel districtū debeat

portare caputium foderatum de varis ad dictam pœnam. Qui tubatores pro eorum salario debeant habere florenos 36. inter eos,& alios famulos Palatii diuidendos pro eorũ indumẽtis vltra salariũ à Cam. Apost. eis dari solitũ in festo S. Venãtii, ꝓ quolibet anno; de quibus pecuniis debeant in dicto festo S. Venantii se induere de rubeo,& albo colore prout est solitum, & consuetum ad diuisam comunitatis. Et plus petere non possint, nec habere, nec eis deliberari, nec prępponi possit per aliquem officialem dicti cõis ad pœnã L. lib. den. qua pœna plectatur officialis quicunq; deliberaret, præponeret,& reformaret quòd eis detur maior quantitas, quàm supradicta. Et quòd dicti tubatores recipere non possint pro bannimentis per ipsos in curia malificiorum faciendis, nisi vnũ bonone. pro quolibet bannimento: et si plures personæ in ipso bannimento continerentur. Et si fieret in contrarium pro qualibet vice debeant ipsi,& quilibet ipsorũ soluere nomine pœnæ xv. sol. den. ad quam soluendam cogantur per Pot. vel Cap. vel eorum officiales: & de prædictis stetur sacramento soluentis. Cuius pœnę, medietas sit cõis, & altera denunciatoris. Item quòd baiuli,& tubatores teneantur bandire quodcunq; placeat Capitaneis artium sine licentia alicuius.

Quòd Tubatores cõis nõ possint ire cũ officialibus equites, vel pedites. Rub. 45.

STatuimus, quòd Tubatores communis Camerini non possint, nec debeãt ire pedites, vel equites cum aliquo officiali cõis, nec duci per aliquem officialem extrà ciuitatem & districtum expensis cõis. Et si quis eorum contrafecerit: condemnetur præuaricator cõi in. c. sol. den. pro qualibet vice: eccepto in exercitu, vel caualcara: & cum potestate, vel Capitaneo. Et quòd ipsi banditores bannimenta faciant in locis publicis, & consuetis dictæ ciuitatis Camerini, secundum consuetudinem dictæ ciuitatis.

Quòd Tubatores communis bannimentum facianr cõmuniter. Rub. 46.

ITem statuimus, quòd omnia bannimenta,& ex bannimenta,& rebannimenta per Tubatores cõis Camerini fiant communiter per ipsos ita, quòd quilibet ipsornm habeat partem suam sibi contingentem tàm de onere, quàm de lucro. Et qui contra prędicta fecerit, soluat cõi pro banno cõi c. sol. den. & cuilibet sit licitũ accusare. & credatur sacramento accusatoris, vsq; in. x. sol. den.& quòd Potestas, & Cap.& D. Priores prædicta faciant osseruari pręcisè capitulo aliquo non obstante.

Quòd Baiuli cõis non possint arma portare per Ciuitatem. Rub. 47.

ITem statuimus, quòd baiuli cõis non possint, nec debeãt portare arma per ciuitatem, & burgos,& si quis portauerit puniatur vt alii ciues, & homines ciuitatis Camerini capitulo aliquo non obstante.

De confinibus manutenendis per Potestatem,& Capitaneum. Rub. 48.

ITem statuimus ad hoc, vt confines,& iurisdictionis Ciuitatis Camerini, & eius districtus, præsertim confines,& iurisdictiones versus castrum S. Seuerini, et Matellicæ, Fabriani, Vissi, et ciuitatis Fulginei, manuteneantur, quòd Potestas, et Capitaneus, et D. Priores et alii deputati, et pro tempore deputandi teneantur, et debeant ipsos confines, et iurisdictiones manutenere, et defendere: necnon dare operam cum effectu, vt non appręhendantur per homines dictorum locorum, nec per aliquam aliam personam. Et ad hoc, vt prædicta melius valeant osseruari: Priores dicti communis pro tempore existentes, teneantur, et debeant in Calendis Ianuarii, vel infra dictum mensem proponere sex prouidos viros, videlicet, duos pro quolibet Terzerio in consilio Credentiæ prius, et postea si ibi fuerint obtenti transmittere ad consilium Generale, qui sint profecti super prædictis executioni mandandis: Et habeant plenam, et omnimodam licentiam prouidendi super præmissis finibus, et iurisdictionibus manutenendis, et conseruandis, prout ipsum consilium Generale, et commune ciuitatis: Et si in aliquo occuparentur, seu occupata fuissent per aliquos: potestatem habeant recuperandi, et teneantur recuperare, et reacquirere pro viribus. Et quod deliberatum, et prouisum fuerit per dictos sex homines super prædictis omnibus, et singulis Priores teneantur executioni mãdare perinde,

ac si deliberatum fuisset per aliquod ex consiliis prædictæ ciuitatis.

De possessionibus in confinibus positis non vendendis. Rub. 49.

AD hoc, vt Sinaitæ communis Camerini manuteneantur, statuimus,& ordinamus, quòd nulli incolæ de ciuitate,& districtu camerini,qui habent, & infuturum habebunt possessiones aliquas in confinibus dictæ ciuitatis,audeant, seu præsumant illas possessiones vendere,alienare,vel alio quouis modo transferre in aliquem forensem, qui non esset de ciuitate,vel districtu camerini. Et si contrafecerit: pro quolibet,& qualibet vice in L. lib.den.communi prædicto condemnetur. Et nihilòminus ipsa venditio, seu alienatio ipso iure non valeat. Et si dictam pœnam soluere non poterit infra terminum dandum per officialem: fustigetur publicè per ciuitatem camerini,& burgos ipsius ciuitatis. Et potestas, & capitaneus,& Priores,& alii officiales deputati, teneantur vinculo iuramenti manutenere,& gubernare omneis finaitas communis: maximè in confinibus ciuitatis camerini, & eius districtus. Et si aliquid omissum fuerit de finaitis cōmunis, et territorij hominum dictæ ciuitatis per aliquos: illud totum,& integrum pro viribus restitui faciant cum effectu. Et de prædictis solemnem inquisitionem in prædictis confinibus faciant.Et si negligentes fuerint in prædictis: quilibet ipsorum perdat de suo salario C.sol.den.

Quòd possessiones, & iura tam castrorum,quàm villarum camerini gubernentur, & amissa recuperentur. Rub. 50.

STatuimus,quòd iura,& possessiones tàm castrorum, quàm villarum ciuitatis,& districtus Camerini gubernentur, et manuteneantur, sicut modò possidentur: & amissa iura ad ciuitatem pertinentia recuperentur pro viribus. Et quòd Priores dictæ ciuitatis inter alia, quæ eorum iuramento firmabunt,iurent pro viribus recuperare omnia iura, castra,castellanias, possessiones,confines,& villas, omniaq; alia bona ad ipsum commune camerini pertinentia, & quæ pertinere noscuntur,tàm titulo emptionis, quàm proprietatis, & possessionis de consuetudine, vel de iure: Er maximè castrum Maceretæ cū suis iuribus, & pertinentiis,castrum Appignani cum sua Curia, et villam Pastiniam cū suis pertinentiis. Et pro ipsis iuribus, castris,castellaniis,villis, possessionibus et confinibus recuperandis Potestas infrà duos primos menses introitus sui regiminis vnà cū Capitaneo,et ipse capitaneus faciant solemne consilium congregari. Et nihil aliud præponatur,et reformetur in ipso consilio: nisi qualiter possint recuperari pdicta: & quodlibet prædictorum. Et quicquid in consilio fuerit reformatum de recuperatione prædictorum et non de alio,teneantur præcisè effectui de mandare,et non permittant ipsi Potestas, et Capitaneus aliquem consulere: nisi de recuperatione prædictorū: nec super alio audeat consilium reformare: nisi vt dictum est.Et si fuerint negligētes in faciendo prædicta. quilibet eorum perdat de suo salario.C.lib.den.in quibus per rationatores communis condemnetur expresè.

Quòd castra, rocche, seu Arces et fortellitiæ Camerini non dentur ad custodiendum nisi ciuibus. Rub. 51.

ITem statuimus,quòd castra,rocchæ, et fortellitiæ, quæ custodiuntur pro communi camerini,non dentur ad custodiam alicui,vel aliquibus pro communi: nisi ciuibus habitantibus infra ciuitatem continuè cum sua familia.Et Priores quærere teneantur ab illo vel illis,qui volent in custodiam recipere ipsum castrum,vel rocchā,virū sint ciues,et cōtinui habitatores ciuitatis,vel non? Et si contrafecerit: soluere teneatur communi. C. sol.den.Et ipsum castrum reassignare teneantur infra octo dies post dictam receptionē. Vtrum autem castellani,et custodes debeant esse intrà, vel extrà? hoc relinquimus arbitrio D.Priorum,& Consiliis Generalis. Et quòd nullo modo detur castrum ad custodiēdum illis,qui habitant in ipso castro,et quòd nullus habitator castri,et curiæ ipsius possit esse castellanus castri: nec alius recipere pro eo. Et quòd non detur ad custodiendū pro cōi aliquod castrum alicui castellano,qui non habeat in bonis valentia ad minus mille

lib.

lib. den. Et hoc approbari faciat per Priores, & Consilium Generale, & hoc capitulum sit præcisum. Addimus huic statuto, quòd nullus castellanus possit, nec debeat cõmittere vices suas castellaniæ alicui sub pœna. L. lib. den. pro vice qualibet. Et quòd Priores di cti cõis teneantur, & debeant mittere reuisores deputandos per dictum cõe adminus semel in anno de mense Maij, vel Iunij, ad requirendum omnes castellanos, & sergentes ca strorũ, & roccharum, quæ custodiuntur, & custodiẽtur per tempora ad pœnam. L. lib. in qua condẽnentur per rationatores cõis pro qualibet vice, qua contrafecerint, & si reuisores iam dicti quos pfati D. Priores miserint ad requirendum castellanos, & sergentes prędictos, non inuenerint castellanum in castro, seu Arce, puniatur ipse castellanus de facto per ipsum D. Cap. in x. lib. den. Et si Sergentes non inuenerit: puniatur de facto qui libet Sergens non inuentus in C. sol. den. & dicti sergentes approbẽtur per Priores. Qui sergentes non sint exbanniti ciuitatis camerini. & si Castellani prædicti in dictis castris, seu rocchis retinerent exbannitos; quilibet contrafaciens puniatur in L. lib. den.

Quòd Castellani stent continuè ad custodiam castrorum cum custodiẽtibus dicta castra. Rub. 52.

STatuimus, quòd castellani, qui recipiunt castra ad custodiendum, stent, & stare debãt continuè ad custodiam castrorum cum sergẽtibus vsq; ad complemẽtũ suæ custodiæ, & ita iurent obseruare. Et si aliquis contrafecerit: cõdẽnetur pro vice qualibet in x. lib. den. Cuius bãni medietas sit cõis, & alia accusatoris, & iurent reassignare, quæ inuenerint in ipsis castris: & Syndicus cõis portet, & portare debeat secum in eundo, & redeun do, scriptum inuentarium omnium rerum, quæ inueniuntur, & sunt in castro, vel arce. & idem syndicus cum datur, vel assignatur dictum castrũ, vadat ad recipiendum, et assignã dum ipsum castrum, & res quæ sunt in dicto castro vel arce, & si quis castellanus fraudem cõmiserit non reassignando res, quæ dantur: & reassignando castrum non reassignauerint syndico cõis res sibi assignatas in scriptis: condẽnetur in 25. lib. den. & nihilominus restituat syndico res pro cõi, & si syndicus cõis negligens fuerit in prædictis: cõdemnetur in pœna prædicta per Potestatem, & Cap. vel alios officiales, & si Potestas, & Capita neus, vel alii Iudices eum nõ condemnauerint: cõdẽnentur ipsi Potestas, & Capitaneus per rationatores communis tempore syndicatus in L. lib. den. & si contigerit aliquod ca strum tẽpore alicuius castellani reddi; sicut ipse pręsens castellanus assignant, ita et subsequens debeat reassignare: & ad id præcisè teneãtur, tàm subsequens castellanus, & eius sergentes, ad quod eorum antecessores tenebantur, videlicet finito tempore reddere ra tionem de omni eo, quod inuenerint, & eis assignatum fuerit Domino Capitaneo. Et ipse D. Capitaneus rationem teneatur requirere ab eis vinculo iuramenti, & ad pœnam 25. lib. den. in quibus per rationatores communis condemnetur. Addimus huic statuto, quòd Castellani dare debeant bonos, & sufficientes fideiussores pro eis, & eorum sergẽtibus. Et qui fideiubet pro vno Castellano, non possit fideiubere pro altero.

De rebus, quæ sunt in Rocchis, & Castris scribendis per Custodes, et Castellanos. Rub. 53.

ITẽ statuim⁹, quòd Castellani, et Custodes Rocchar ũ, & Castrorũ scribere teneanť, vel scribi facere in principio sui officii, vel infra quindecim dies ad plus, omnia, quæ reperiuntur in Castris, & Rocchis, & quæ sunt in ipsis Rocchis, Comitatus, et status Ciuitatis Camerini, & ipsas scripturas distinctè, & benè factas restituere, & assignare D. Cancellario communis Camerini teneãtur in fine sui regiminis. Et si Custodes, vel Castellani fuerint negligentes in faciendo prædicta: puniãtur, & condemnẽtur per rationatores communis in x. lib. den.

Quòd omnes artes ciuitatis Camerini conseruentur in eo statu, in quo nunc sunt. Rub. 54.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd omnes artes ciuitatis Camerini, homines ipsarũ artium conseruentur, & manuteneantur in eo prospero, & fœlici statu, in quo nũc sunt

De foro bandito fiendo in Burgo sancti G eorgii. Rub. 55.

STatuimus, quòd Potestas et D. Priores ciuitatis Camerini fieri facere teneâtur forū banditum in festo sanctæ Crucis de mense Septembris in Burgo sancti Georgii. Et si Pot. et Pri. fuerint negligẽtes: perdãt de suo salario L. lib. den. Et ad ipsum forū requirãtur ciuitates, & communitates propinquiores literis publicis, vel nuncijs vno mense antea. Et hoc capitulum sit præcisum.

De modo, & ordine tenendis per artes in foro bandito. Rub. 56.

ITem statuimus, quòd quælibet ars per se diuisim vna ab altera in foro bandito debeat permanere: Et quilibet artifex ab eo, qui positus erit à Potestate, et consilio ciuitatis Camerini deputatis ab eodem, seu Prioribus dictæ ciuitatis, stationem recipiat: Et in statione sibi data, & assignata cum suis mercemoniis ad vendendum permaneat ad pœnam et ad bannum, quod, et quam Potestas, vel Priores, vel deputati imposuerint. Et nemo, qui stationem receperit, possit eam alicui vendere. Et qui contrafecerit, condemnetur in xx. sol. den. per Potestatem. Et Artifices stare debeant, sicut consueuerunt stare. Et qui contrafecerit: condemnetur in xx. sol. den. vice qualibet.

De modo eligendi sensales de Mercatoribus. Rub. 57.

ITem statuimus, quòd eligantur sensales de Mercatoribus pannorum, vel sartorum, & de aliis non. Et habeat sensalis pro quolibet centenario pannorum, quos mensurabunt duodecim den. à forense, & sex à ciue, & districtuali. Cuius quantitatis den. medietas sit communis, & altera medietas sit sensalis. Sensales autem sint tres, scilicet vnus pro qualibet contrata, vel Terzerio dictæ ciuitatis. Capitulo aliquo non obstante.

De modo dandi stationes per capitaneum Mercatorum in foro bãnito. Rub. 58.

ITem statuimus. & ordinamus, quòd Capitaneus mercatorum, qui pro tempore fuerit, det, & dare debeat stationes in foro sancti Georgii Mercatoribus sine aliquo precio, vel salario. Et nullus alius eligatur præpositus ad dãdum dictas stationes: nisi tantum Capitaneus supradictus, capitulo aliquo non obstante.

Quòd in certo loco dicti campi mercatalis sit platea. Rub. 59.

ITem statuimus, quòd in cãpo mercatalis, siue fori de Burgo Planulæ, & S. Georgii, ante domum Nanzi Veturutii, & fratris, Magistri Pauli, & Nalli Pauli, magistri Iacobi Frãcisci, vbi debeat fieri forū, sit platea ante dictas domos: Et non dentur nec assignentur stationes alicui, vel aliquibus tempore, quo fit forum in dicto mercatali. Et hęc Potestas, & Capitaneus teneantur obseruare, & obseruari facere præcise. Et qui contrafecerit, aut ibidem stationem acceperit, soluat pro banno communi xl. sol. den. Et quòd præpositus foro ibidem stationem dare non debeat.

De modo, & ordine mittendi literas terris pro nundinis celebrandis: & etiam Scolaribus volentibus venire ad studendum in Ciuitate Camerini. Rub. 60.

STatuimus, & ordinamus, quòd quando fiet consilium de literis mittendis pro nundinis celebrandis, prępònatur in dicto consilio de literis magistrorum pro scolaribus ad studendum inuitandis Et M. D. Priores Potestas, & Capitaneus teneantur facere destinari ipsas literas magistrorum, vel Doctorum Iuris Canonici, et Ciuilis, Medicinæ, et Grammaticalis scientiæ per baiulos, et nuncios, qui portabunt literas Nundinarum, ex pensis communis. Et si ipsi M. D. Priores, et D. Potestas, et Capitaneus fuerint negligentes circa hoc: perdat quilibet de suo salario. x. lib. den. Et hoc capitulum sit pręcisum.

Quòd Clerici nõ possint facere procurationẽ, nec habere officiū in cõi. Rub. 61.

ITem statuimus, quòd nullus Clericus debeat, nec possit facere procurationẽ in Curiis D. Potestatis, et Capitanei, et si faceret: nõ valeat nec teneat ipso iure. Nec possit, eligi, nec esse in aliquo officio cõis, nec possit admitti ad cartutias, cū eligunt officiales cõis nec in cõsilio stare. Et si eligeret: electio non valeat nec teneat ipso iure. Addimus huic statuto, quòd homines, qui non habent domum in Ciuitate, et Burgis Camerini, nec soluunt datiuam communi Camerini, non possint esse syndici de aliquo castro, vel villa, et non

non admittantur ad cartutias. Et si eisdem obuenerit: non valeat. Et quòd nullus notarius bancharum, et quęstionum, in quibus Clæricus esset procurator, teneatur scribere sub pœna.x.lib.den. de facto auferend. per Potestatem, et Cap. ciuitatis Camerini.

Quòd Homines castrorum S.Anatholię, Serræ, et Sephræ, debeant eligere, et clamare. Pot. de ciuitate Camerini. Rub. 62.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd Homines castri S.Anatholiæ, Serræ, et Sephræ, et aliorum locorum districtualium recomendatorum, vel comitatus, non audeant eligere, vel clamare aliquem, vel aliquos in eorum Potestatem, Vicarium, Rectorem, D.Iudicem, et Notarium de aliqua Ciuitate, comunantia, castro, villa, seu alio loco pro magno vel paruo tempore: nisi de ciuitate Camerini, vel Burgis ciuitatis: et qui soluunt datiuam, et collectam dicto cōi. Et Potestas et Capitaneus, siue M.D.Priores, ciuitatis Camerini, qui pro tempore fuerint, teneantur cōe, et homines terræ S. Anathaliæ, et aliorum locorum supradictorum, literis requirere, et mandare, quòd prædicta debeant obseruare. Et si contrafecerint: Potestas, Capitaneus, et M.D. Priores faciant consilium speciale, et generale ciuitatis Camerini, et ipsos ad scalfinas, seu ad bussulas, et palluctas, eligere faciant Potestatem in dicto castro cum salario ordinato. Et si recusabunt salarium soluere ei, qui fuerit electus: repræsalias, vsq; ad satisfactionem condignam cōtra homines dicti Castri concedant, capitulo aliquo non obstante. Et si contrafecerit ipsa, vel aliquod ipsorum castrorum: condemnetur per Potestatem in. 25.lib.den. pro qualibet vice: & hoc statutum sit præcisum. Et de supra dictis, Potestas teneatur inquirere, et inquisitionem facere quolibet mense. Et si fuerit negligens, condemnetur per rationatores cōis in c.lib.den.capitulo aliquo non obstante. Et idem dicimus de omnibus castris, et villis ciuitatis Camerini districtus, quæ debeant vicarios, et officiales, et syndicos eligere de dicta ciuitate, et de habitatoribus continuè, et appreciatis in eadem ciuitate pœna L.lib.den.

Quòd Potestas, et Cap. et M.D.Priores ad petitionem volentium venire ad habitandum intrà ciuitatem facere congregari consilium teneantur. Rub. 63.

PRo melioramento Ciuitatis et districtus Camerini, statuimus, quòd quicunq; venerit, vel venerint et venire voluerint intrà ciuitatē Camerini ad habitādū cū eorū familia, et rebus adire debeant ad eorū mentem exponendam. M.D.Priores Populi ciuit. prædictæ. Qui M.D.Priores teneantur vinculo iuramenti ad petitionem cuiuslibet petētis cōgregare, et cōgregari facere consilium speciale Credentiæ, et generale, et præponere in ipsō consilio quid sit faciendum, et videndum de prædictis pro vtilitate, et honore dictæ ciuitatis. Et quòd deliberatum fuerit in ipso consilio super pręmissis, M.D.Priores faciant obseruari vinculo iuramenti.

De volentibus fieri ciues ciuitatis Camerini. Rub. 64.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd quicunq; voluerint in futurū aggregari, & fieri ciues ciuitatis Camerini, teneantur, & debeant, prius petere, & obtinere licentiam habitandi in dicta Ciuitate, seu eius Burgis: prout in supra proximo Statuto Rub.63.continetur. Deinde per annum ante petitam ciuilitatem, emisse cum effectu, in dicta ciuitate, siue eius Burgis vnam Domum valoris ad minus Flo. Octuaginta: & in ea per annum continue familiariter habitasse. Et M.D.Priores dictæ Ciuitatis, qui pro tempore fuerint, facta prius diligenti inquisitione de præmissis, & de moribus, & vita dictorum in Ciues assumi volentium. Et ipsis vita & moribus repertis dignis dictæ Ciuilitatis, teneantur, & debeant ad requisitionem prædictorum dictam Ciuilitatem petentium, in Credētia proponere, & in Consilium Generale transmittere: in quo volentes fieri Ciues humiliter petere debeant ipsam Ciuilitatem: quas petitiones supradicti M. D. Priores teneātur, & debeant mittere, & ponere ad partitum ad bussulam, & palluctas. Et si per duas de tribus partibus palluctarum in bussula Albā del SIC, repertarum, obtente fuerint, ipsam Ciuilitatem petentes sint Ciues, & habeantur, & reputentur pro ciuibus dictæ ciuitatis.

tatis: Et vti alii ciues dictæ ciuitatis tractentur, in omnibus, & per omnia. Et Cancellarius, qui pro tempore fuerit dictorum M. D. Priorum, teneatur pro competenti mercede eis facere instrumentum ciuilitatis authenticum. Et si aliter ipsa Ciuilitas fuerit obtēta: non valeat, nec teneat ipso iure. Et qui aliter illam obtinuerint, non sint ciues: nec aliquo modo, pro ciuibus ciuitatis prædictæ reputentur, habeantur, et tractentur.

De equis, & ronzinis dãdis ad vecturam, & de instrumentis, & cautionibus, quæ recipiuntur dicta de causa. Rub. 65.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd omnes illi, qui consueuerunt hactenus, vel in futurum dare equos, siue ronzinos ad vecturam, et ipsos dare voluerint, dare debeāt pro illo tempore pro precio consueto tantùm, & non plus. Et qui contrafecerit: soluat pro banno cōmuni qualibet vice. xl. sol. den. & de hoc stetur sacramento cuiuslibet conquirentis, & si fecerint instrumentum venditionis, mutui, vel depositi, vel aliquo alio modo de ipso equo, vel ronzino, quem acceperit ad vecturam, quòd ipsum instrumeutum præsumatur locationis, et tanquam locatio intelligatur, quantūcunq; sit præcisum, & in vim alterius contractus non valeat, & hoc locum habeat in præteritis, & futuris, & ille, qui acceperit equum, soluere teneatur vecturā infrà octo dies postquàm ab eo peteret ille, cuius esset equus, siue Ronzinus, & si non soluerit: curia cogat ipsum ad soluendum duplū: & non permittat de palatio, vel ab eius præsentia recedere, donec soluat ad petitionem illius, cuius est equus, siue ronzinus, & quicunq; habet equum, vel bestiam alterius speciei ad dandum ad vecturam, ipsum, vel ipsam faciat extimari infra vnum mensem regiminis potestatis, et potestas, et socius domini potestatis teneantur ipsos equos, & bestias meritorias extimare. Et si estimatio prædicta nō fieret: et moreretur bestia: locator ipse non audiatur, et ipsi capitulo renunciari non possit, & quòd potestas faciat banniri prædicta infrá vnum mensem introitus sui regiminis.

Quòd domus, et possessiones Emphitheoticæ à iugo dominii liberentur. Rub. 66

ITem statuimus, et ordinamus, quòd Potestas, et Capitaneus procurent, et procurare debeant, quòd domus, et possessiones emphiteoticæ hominum de ciuitate, et districtu camerini à iugo dominii liberentur, cum domino Episcopo, domino Archidiacono D. Abbate Saxi viui, et cum singulis rectoribus ecclesiarum ciuitatis camerini, vt omnis materia scādali, et litigationis inter rectores dictarum ecclesiarum dictæ ciuitatis, et homines trahi possint de quantitatibus pecuniæ, quæ dari debent pro centenario, et ad rationem centenarii à quolibet homine, qui possidet rem emphiteoticam alicuius ecclesiæ ꝑ estimatione ipsius rei emphiteoticę, et præponatur per Potestatem, et Capitaneum in consilio generali, & speciali cōmunis, & populi dictæ ciuitatis cōgregato per M. D. Priores dictæ ciuitatis: in quo consilio nihil aliud præponi debeat: et id, quod in dicto consilio deliberatum fuerit de prædictis, effectui demandetur per ipsos potestatem, capitaneū, & capitaneos artium cum prædicto D. Episcopo, D. Archidiacono, D. Abbate, & aliis Ecclesiarum rectoribus. Et tota pecunia, quæ debetur, tàm pro estimatione ipsarū possessionum, quàm ipsarum domorum, expendatur, & detur in emptione possessionum in maiorem, et meliorem vtilitam ipsius ecclesiæ: et quòd census annuus renouetur debito tempore. Et potestas, et capitaneus, et capitanei artium obseruent prædicta omnia, et singula, et obseruari faciant præcisè vinculo iuramēti. Et si ipsi potestas, et capitaneus, et capitanei artium fuerint negligentes in prædictis: condemnetur quilibet ipsorum in L. lib. den. videlicet potestas, et capitaneus. Et quò ad capitaneos artium, quilibet condemnetur in x. lib. den. à rationatoribus cōis camerini ad petitionem cuiuslibet petentis. Et de his potestas, et capitaneus non possint petere absolutionem. Et si daretur: non valeat et qui contra hoc statutum dixerit: condemnetur in x. lib. den. et hoc capitulum sit præcisum, capitulo aliquo non obstante..

De modo, et ordine tenendis in claudendo ciuitatem, et burgos Camerini. Rub. 67.

ITē statuimus, quòd Ciuitas cum prædicto Burgo, claudatur vndiq;, ita et aliter quòd nemo

nemo possit exire de ipsa Ciuitate, et Burgis ipsius cũ bestiis, et sine bestiis, de die, et de nocte: nisi per Portas infrascriptas, videlicet. Per Portam Fililli, quæ successit, et hodie vtuntur personæ loco portæ, olim positæ, iuxta domum Petri D. Attonis, hodie vulgariter nuncupatæ Portæ pictæ, iuxta domum Petriantonij, alias Pontone, domum Hieronymi Venantij, alias Dãnati, et alia latera. Portam diuæ Mariæ Annunciatę. Portam Cisternæ. Portam de Muralto. Portam Angelescam, vulgo nuncupatam S. Francisci. Portam Bucorum. Portam Mercatalis, et Portam Collis bouis. Qui Burgi Sancti Venantij, et Archi, sint, et esse intelligantur, positi infra dictos confines, et latera Videlicet Burgus S. Venantii, iuxta dictam Portam, quæ dicitur porta picta, iuxta menia ipsius Burgi, versus collem S. Venantij, et menia versus pratum, campi Bussi, stratam positam intra domos Baldassaris, & fratrũ de Pichellis, et bona Monasterii S. Claræ iuxta stratã, quæ est retro dicti monasterij, et alia latera. Burgus verò Archi positus iuxta stratam dictã, quæ est retro dicti monasterii: stratam quæ est à pede Archi, incipiendo à dicta strata, quæ est retro dicti monasterii, et tendendo versus S. Spiritum: qua itur cum processione sacratissimi Corporis CHRISTI, vsq; ad stratam publicam mercatalis: et vadit, ab ecclesia S. Spiritus, versus domum Ansouini Persiliotij inclusiue, tendendo vsq; ad portam Bucorum, iuxta menia dicti Burgi, versus Carceres, & alia latera. Et prædicta omnia, et singula potestas et capitaneus, et eorum officiales fieri facere teneantur, et incipere infra duos menses introitus eorum regiminum, et ad complementum ducere teneantur, tunc ad festum omnium Sanctorum. Et si in prædictis vel aliquo prædictorum, ipsi D. Potestas, et Capitaneus vel aliquis ipsorum reperti fuerint negligentes perdat quilibet de suo salario C. lib. den. et quilibet alius officialis L. lib. den. Addimus huic statuto, quòd D. Potestas infra vnũ mensem introitus sui regiminis vadat circũcirca Ciuitatem, & viam nouam, quæ vadit circũcirca Ciuitatem, et aptari faciat præcisè secundũ antiquam formam ita, quòd homines equites, & pedites per ipsam viam commodè ire possint. Et si murus dictæ Ciuitatis esset in aliquo deguastatus faciat illum reaptare infrà quatuor menses, introitus sui regiminis: aliòquin si contrafecerit: soluat. xxv. lib. den. quas perdat de suo salario: in quibus per rationatores cõis tẽpore sui syndicatus debeat condẽnari, capitulo aliquo non obstante.

De Aquæ ductus Aquæ Felilli tenendis in cultu. Rub. 68.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd cõducti, & Aqua Felilli teneatur in cultu: & quòd nulla persona eleuet, nec eleuari faciat de aqua dictæ fontis, nec iuxtà fontem ipsius aquæ silices de ipso fonte, nec aliquo modo impedire foramen ipsius conducti, & fontis. Et qui contrafecarit: pro qualibet vice condemnetur per Potestatem in x. lib. den. capitulo aliquo non obstante. Et nihilòminus reaptetur in quolibet loco, de quo, & per quem ipsa aqua exiret ita, quòd aqua non possit exire: nisi per os ipsius conducti. Et si negligẽtes fuerint potestas, & capitaneus perdant de eorum salario c. lib. den. pro quolibet.

Quòd potestas faciat depingi figuram beatæ Mariæ virginis in portis. Rub. 69.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd ad honorem, & reuerentiam Beatæ Mariæ Virginis, Potestas teneatur depingi facere in qualibet porta Ciuitatis infrà mẽsem introitus sui regiminis figuram beatæ Virginis Mariæ cum filio in brachio, & figutam B. Venantij & S. Christophori, & S. Antonii. Et nullus faciat aliquam turpitudinem de die, vel de nocte. Et qui contrafecerit, soluat pro banno communi. XL. sol. den. cuius banni, medietas sit communis, & alia medietas sit accusatoris, & sit licitum cuilibet accusare. Et si potestas fuerit negligens in faciendo fieri prædicta: perdat de suo salario x. lib. den.

Quòd curia primò procedat ad executionem condemnationum contrà principalem condemnatum, & postea contrà fideiussores. Rub. 70.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si quis se obligauerit pro aliquo in Curia Camerini occasione malefitii alicuius: Et ille pro quo se obligauerit, extiterit condemnatus: ipsa curia teneatur prius procedere ad executionem condemnationis contra ipsum con

demnatum,& eius bona in constringendo ipsum personaliter,in extrahendo,seu extrahi faciendo hostia domus,seu vendendo bona ipsius condemnati vsq; ad satisfactionem ipsius condẽnationis: aliter contra ipsum,qui se obligauerit, vel inueniretur obligatus, potestas,& capitaneus, iudex,sotius,seu aliquis de ipsorum officialibus realiter,vel personaliter procedere non possit: dummodò condemnatus sit soluendo: non obstante si ipse fideiussor,vel prædictus sic se obligans pro ipso condemnato insolidum reperiatur obligatus,vel secundum formam cuiuslibet alterius contractus. Et de defensione,et probatione fideiussionis sufficiat sola scriptura condemnationis pleno iure. Et si bona condemnati,vel condemnatorum non sufficerent: postmodum fideiussor,vel fideiussores ad soluendum illud,quòd deest, integraliter constringatur. Et si potestas, vel capitaneus, vel aliquis alius suus officialis, vel aliquis de eorum familia contra prædicta, vel aliquod prædictorum venirent,vel fecerint: perdat de suo salario quilibet ipsorum. L. lib. den. pro qualibet vice: & in prædictis L. lib. per rationatores communis condemnetur,& sit licitum cuilibet accusare. Cuius banni medietas sit communis,& alia medietas accusatoris. & hoc capitulum sit præcisum,capitulo aliquo non obstante,vel reformatione consilii facti,vel fiendi. & hoc idem dicimus non obstante renunciatione facta per ipsum fideiussorem tempore excusationis condemnati. Et si eueniret,quòd principalis non inueniretur, vel non esset soluendo, & dictus fideiussor soluerit de suo: Potestas, vel Cap. vel alii officiales,et quilibet ipsorum debeant,& teneantur principalem in persona, & rebus ad voluntatem fideiussores absq; aliquo processu compellere ad satisfactionem faciẽdam eidem fideiussori de dicta condemnatione, & damnis. Et si Pot. vel alius officialis seu aliquis de familia cõtra formam statuti prædicti aliquem ad soluendum cogeret, vel in aliquo fideiussorem condemnaret: capitaneus, & eius curia ipsum fideiussorẽ absolue re teneatur. Idem dicimus ecõtra, quòd si capitaneus,vel eius familia,vel aliquis officialis condemnaret,vel aliquid ad soluendum cogeret dictum fideiussorem contra formam prædictam: Potestas,et eius curia teneatur dictum fideiussorem absoluere. Et principalis intelligatur ille, qui fuerit condemnatus, & non fideiussor. Quòd si prædicta non fecerit potestas, & capitaneus, & quilibet ipsorum officialis contrafaciens: pro quolibet in 25.lib.den.communi condemnetur per rationatores tempore eorum syndicatus. Et prædicto statuto renunciari non possit in aliqua sui parte. Addimus huic statuto, quòd quicunq; fideiusserit, vel se pro aliquo obligauerit in curiis dominorũ Pot.& Cap. vel aliorum officialium dicti cõis occasione alicuius malefitij,vel processus,vel alia quauis causa et illum vel illos, pro quo vel quibus se obligauerit, reassignauerit curiæ, coram qua se obligauerit,vel fideiusserit,curia teneatur recipere illum,vel illos,pro quo, vel quibus facta fuerit obligatio,vel fideiussio: et ipso:vel ipsis reassignato, vel reassignatis curia faciat ipsum,vel ipsos in continenti custodiri: et à tali fideiussione,et obligatione fideiussor,uel fideiussores ipso iure sint absoluti, et contra ipsum,uel ipsos fideiussores nullatenus procedatur; nec teneatur ulterius pro illo,pro quo fideiussit. Et si plures fuerint fideiussores et unus reassignauerit, ut supradictum est,sufficiat pro omnibus fideiussoribus.Et Pot.et Cap. et alii omnes dicti officiales teneantur obseruare prædicta. Et si contrafecerit perdat quilibet de suo salario. L.lib.den.et officialis, coràm quo facta esset, uel fuerit ipsa reassignatio,recipere teneatur ad petionem fideiossoris, et si non receperit, et eum custodiri non fecerit, seu neglexerit, et cõe vel Cãmera aliquod dandum pateretur: dictus officialis teneatur cõe,vel Camera conseruare indemne vsq; ad quantitatem, quam deberet principalis condemnatus soluere,& de tali reassignatione principalis possit fieri sides per instrumentum, vel testes. & huic capitulo renunciari non possit: & si renunciaretur,nõ valeat ipso iure. & idem dicimus, si aliquis, vel aliqui se obligauerint Pot. vel Cap. vel alicui eorum,vel alteri officiali de aliquo repræsentando, quòd facta reassignatione prædicta ptædictus sic obligatus nullatenus teneatur occasione dictæ oblig.

De Hostiis domus non extrahendis: & de non faciendo cadere coppos de domo certis

certis de causis. Rub. 71.

STatuimus, & ordinamus, quòd nullus officialis cōis, etiam syndicus loci camerini audeat, vel præsumat facere extrahi, vel deportari, seu eleuari hostia, siue hostiū, et cardines hostii de domo alicuius pro aliqua pecuniæ quantitate, quam aliquis deberet soluere à viginti quinq; lib. infra. Et si contrafecerit: puniatur in lib. quinquaginta den. pro qualibet vice per rationatores cōis tempore sui syndicatus. & idem dicimus de coppis, quòd non possit aliqua occasione, uel causa cadere facere coppos de domo, nec domum deuastare pro aliqua causa à vigintiquinq; lib. infrà. Et si prædictus officialis contrafecerit: puniatur in dicta pœna, capitulo aliquo non obstante: et damnum resarcire patienti teneatut.

Quòd bona exbannitorum data alicui defendantur. Rub. 72.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd si alicui de ciuitate, et districtu Camerini pro debitis, quæ deberet recipere à cōi, et Camera Camerini: data fuerint, vel erint aliqua bona Forbanditorum: Potestas, et Cap. et alii Iudices, et consilium ciuitatis Camerini huiusmodi recipientes defendant in dictis bonis iustitia mediante. Et si ab illo, cui facta fuerit concessio à syndico cōis, Procuratore fiscali et Thesaurario in totum, vel in partē, euicta fuerint de iure: de aliis bonis cōis, seu introitibus restituantut eidem. Et potestas hoc obseruet et obseruari faciat. Addimus, quòd si de iure amitterentur, et ostendi poterit: restituantur alia aliter non. et prædicta Pot. et Cap. et sui officiales teneantur obseruare vinculo iuramenti. & si fuerint negligentes perdat quilibet de suo salario xxv. lib. den.

Quòd qui occupauit aliquid de bonis cōis, debeat relaxare. Rub. 73

ITem stetuimus, et ordinamus quòd si quis occupauerit aliquid de bonis cōis castrorū, villarum, et vniuersitatum Camerini à xxx. annis citra: ipsa bona debeat relaxare, cū omnibus fructibus ad pœnam xxv. lib. applic. cōi Camerini: et in ipsis nouitatem aliquā facere non præsumat: et nihilòminus deueniant ipsa bona in castrum, vel villam, et in homines vniuersitatum. et homines castrorum, et villarum possint ipsa bona recuperare sine pœna, et banno, capitulo aliquo non obstante.

Quòd Potestas cogat infrascripta castra ad seruandum ea, quæ ipsi debent communi. Rub. 74.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd omnes, & singuli qui habitāt in aliquo castro, seu villa, subiecto, vel subiecta iurisdictioni Camerini, vel qui debent aliquid facere, vel præstare ipsi cōi Camerini, ex pacto, et promissione, per conuentionem, & promissionē, seu submissionem: quæ castra, villæ, & cōmunantiæ sunt hæc, S. Anatholia, Sephre, Andolina, Dignanum, Roccha, Præcanestrum, Castrum Montis S. Poli, Castrum Vallis Caldariæ, Castrum vallis S. Angeli, Roccha Maii, Sentinum, Vrbisalia, homines Monosterii Insulę, homines Anchaiani, quòd (inquam) Potestas cogat eos (capitulo aliquo non obstante) ad faciendum, & obseruandum ipsi cōi, quòd ipsi homines promiserunt cōi. Et si Potestas hoc non fecerit: perdat de suo salario L. lib. den. in quibus cōdēnetur per rationatores cōis præcisè. De quo non possit appellari, nec peti licentia à cōsilio speciali, et generali. Et si daretur non valeat, nec teneat ipso iure. Et hoc faciat Potestas infra quattuor menses ab introitu sui regiminis.

Quòd, qui vendiderit aliquid cōi, illius teneatur tradere possessionem. Rub. 75

STatuimus, & ordinamus quòd quicunq; vendidit hactenus aliquid cōi Camerini, teneatur tradere possessionem vacuam rei, vel rerum venditarum ipsi cōi: aliòquin ille, vel illi, qui vendiderit, vel vendiderint, vel aliquis pro eis, non possit petere, nec recipere aliquid promissum sibi per cōe Camerini, vel eius syndicum occasione prædicta. Et si peteretur quicquam de præmissis: petens non audiatur per aliquos officiales communis. Et Pot. & Cap. teneantur hoc statutum obseruari facere. Et si fuerint negligētes: perdat quilibet de suo salario. C. lib. den. & quicunq; petierit contrà formam prædicti

H ii statuti,

statuti.condemnetur pro qualibet vice in L.lib. den.

Quòd potestas teneatur cogere homines de Rocchetta ad obseruandum promissiones factas cõi, & ad dandum affictum. Rub. 76.

ITem statuimus,& ordinamus,quòd Potestas ciuitatis Camerini, teneatur cogere omnes,& singulas personas Rocchettæ, quæ habitant in Rocchetta, & ipsius curia tempore tractationum pactorum factorum inter cõe Camerini, & homines castri Rocchettæ, & ad obseruandum dicta pacta,& promissiones, & affictũ, prout in instrumẽtis hinc inde factis continetur: & in ipso castro ponatur & ordinetur custos, sicut in aliis castris cõmunis Camerini, promissione aliqua non obstante. & si aliqui absentarent se nolentes obseruare ipsas promissiones,& pacta: faciat ipsos in banno poni, sicut faceret de aliis ciuibus ciuitatis camerini,& de his potestas inquirere faciat, & debeat infra tres menses introitus sui regiminis, & si non fecerit: perdat de suo salario xxv.lib. den. in quibus per rationatores cõis tempore syndicatus, cõdemnetur, & de facto auferatur.

Quòd nullus debeat retinere Filices,Paleas,& Fœnũ in domo,in qua habitat. Rub.77.

ITem statuimus,quòd nullus de ciuitate audeat, vel præsumat habere in aliqua sua domo,vbi habitaret,Filices,Paleas,& Fœnum,vel texturas illas ex iuncis,& cannis,quas vulgò Camorcanas appellant, vel alia arida,per quæ possit faciliter ignis appræhendi, & accendere (quòd Deus auertat) domos Ciuitatis, & in ipsa ciuitate periculum generare. & qui contrafecerit: soluat pro banno cõi.C.sol.den.& minus inspecta qualitate personæ,& delicti. & quantitates eorum aridorum, quas haberet in domo, cuius medietas sit cõis, & alia medietas accusatoris. & hoc Pot. faciat publicè banniri per ciuitatem infrà quindecim dies introitus sui regiminis. & si fuerit negligens, perdat de suo salario xxv. lib.den.in quibus per rationatores cõis debeat condemnari.

De disgombrando viam publicam,super quam cecidit terra, seu limes de possessione alicuius. Rub. 78.

ITem statuimus,& ordinamus,quòd quicũq; habet terram iuxta viam,& terra illa, seu limites ipsius terræ superuenerit in viam publicam debeat eleuare,& disgombrare ipsam viam de ipsa terra infrà 15.dies & si non fecerit,sit licitum cuilibet eleuare, & disgõbrare sine pœna, et banno,et proijcere in dictam terram,vel in suam,et nihilòminus ille non eleuans ad mandatum officialis puniatur in C.lib. den.

De non acquirendo ius,vel actionem contra aliquos ciues nostros. Rub. 79.

ITem statuimus, et ordinamus,quòd nullus de ciuitate, et districtu Camerini, vel aliunde acquirat aliquod ius,vel actionem contra aliquem,vel aliquos ciues nostros de ciuitate,vel districtu Camerini occasione Homagii,Dominii, uel Signoriæ, vel aliquorum seruitiorum,quæ hactenus præstare consueuerunt cuicunq; personæ, collegio, vel vniuersitati alicuius de ciuitate, vel districtu ciuitatis prædictæ. Et si quis emerit, vel alio titulo acquisierit: ipsa emptio, seu acquisitio non valeat: et talis emptor à curia cõmunis Camerini non audiatur. Et idem dicimus, quòd nulla persona possit emere, vel aliquo titulo in se transferre ab aliquo castro, villa, vel vniuersitate dictæ ciuitatis aliqua pascua,prata,syluas,mõtes seu nemora, quæ ipsa castra,villæ, et vniuersitates habuerint et possederint cõmuniter, et in cõi. Et si contrafactum fuerit: non teneat ipso iure: et nihilòminus emens,et aliquo alio titulo recipiens contra dictam formam condemnetur in C. lib. den.

Quòd quicunq; de castro Crisperii,et ciuitatis, et districtus Camerini acquisierit ius ab Abbate Domorum, cogatur restituere cõi. Rub. 80.

STatuimus, et ordinamus, vt ciuitas Camerini in sua iurisdictione nullatenus defraudetur: et ne aliquis inimicorum ciuitatis possit in iurisdictione dictæ ciuitatis ius acquirere aliqua ratione: quòd quicunq; de ciuitate Camerini, seu districtu, specialiter de castro Crisperii emisset, seu ius aliquod acquisiuisset quoquomodo, vel causa ab Abbate, Canonicis,et conuentu Monasterii Domorum, et eorum syndico, vel ab alia persona ius

na ius habente à prædictis, vel aliquo eorum de Territorio Montis Beregnæ, Latus, & Crispignani vsq; in flumen Potentiæ, quæ sunt cõis camerini, debeant ipsam emptionẽ, & omnes ius, quod acquisiuissent à prædictis de dictis rebus remittere, & quietare syndi co cõis camerini, & absolutè relassare infrà vnum mensem introitus sui regiminis. Et si quis contrafecerit non remittendo, & quietando circa prædicta: condemnetur communi in 25. lib. den. & sit licitum cuilibet accusare: medietas cuius banni sit cõis, & alia me dietas sit accusatoris. Et Pot. & Cap. teneantur vinculo iuraměti inquirere de prædictis quolibet mense. Et nihilòminus cogantur prædicti emptores, seu qui ius acquisierint de dicto territorio, seu parte ipsius ad remittendum ipsum ius. Et quòd deinceps nullus audeat acquirere, vel laborare de dictis mõtibus sub dicta pœna. Et prædicta Pot. & Cap. & alii eorum officiales cõis facere teneantur. Et si non fecerint: perdat quilibet de suo salario. C. lib. den. Et hoc capitulum sit præcisum, capitulo aliquo non obstante, & non obstante præscriptione temporis.

Quòd nõ possit aliquis retinere bestias in Rasengha cõis in diebus, in quibus venditur bladum. Rub. 81.

Item statuimus, & ordinamus cum locus Rasenghæ sit valde artus, & angustus in diebus, in quibus venditur bladum, occasione hominum, & bestiarum, quæ deferunt ipsum bladum ita, quòd homines ire, stare, & trãsire commodè non possint per dictam Rasengham, neq; etiam per Arrenghum, quòd nullus audeat, vel præsumat tenere bestias nisi subtus Logiam vbi ponderatur Farina. Et qui contrafecerit: puniatur pro qualibet vice, in. x. sol. den. Cuius banni medietas sit cõis, & alia medietas accusatoris. Et prædicta Pot. banniri faciat publicè in die sabbati. Et notarius Capitanei possit, & teneatur de prædictis inquirere: & contrafacientes punire.

De alienantibus res in Clæricum, qui non sit de Diocœsi Camerinensi. Rub. 82.

Item statuimus, & ordinamus si aliqua persona ciuitatis, vel districtus Camerini alienauerit aliquam possessionem mobilem, seu inmobilem in aliquem Clæricum, qui nõ sit de Diocœsi Camerinẽsi, & nolit respondere de iure petentibus coràm Camerinensi Episcopo, et eius curia pro occasione dictæ rei, quòd sic alienans cogatur per Potestatem, et Cap. ciuitatis Camerini, & eius officiales respondere pro ipsa re coràm curia Camerinẽsi de iure ad petitionem petentis. Simili modo si ipse alienans rem alienatam possideret (cum huiusmodi alienationes fiant, & fieri consueuerint per laycos ciuitatis Camerini in clæricos alterius diocœseos, quàm camerinensis ad hoc, vt ipsi alienantes petentibus faciant duriorem causam) eum teneri volumus ad respondendum de iure petentibus, ac si ipse possideret, & nulla alienatio facta fuerit: et ipsa alienatio in hoc casu præsumatur facta in fraudem. Et Pot. et Cap. ac alii officiales pro tempore ad petitionem cuiuslibet petentis faciant prædictum statutum obseruari. Et si negligentes fuerint in prædictis vel aliquo prædictorum: perdat quilibet ipsorum de suo salario c. lib. den. præscriptione tẽporis non obstante.

De Clæricis alterius diocœseos recipiẽtib' possessionẽ ab aliquo Camerinẽse. Rub. 83.

Statuimus, et ordinamus, quòd si aliquis Clæricus, qui non sit diocœsanus Camerini, receperit, aliquas possessiones ad laboritium à ciue camerinense, vel districtualiet nõ responderet sibi de fructibus secundum formã sui instrumenti, vel pacti: Potestas, et alii officiales teneantur ad petitionem illius, cuius esset ipsa possessio præcipere, quòd nullus de ciuitate, et districtu camerini, debeat laborare de bonis dicti Clærici ad pœnã. C. sol. den. quo vsq; satisfecerit integrè dicto ciui camerinensi de fructibus dictæ possessionis. Et hoc statutum sit præcisum.

De obligantibus se, et bona sua alicui Monasterio, vel Ecclesiæ, et non deferentibus habitum. Rub. 84.

Item statuimus, quòd si quis obligauerit se, et sua bona alicui Monasterio, seu loco pio, vel ecclesiæ, vel fuerit oblatus alicui loco, vel ecclesiæ, et nõ portauerit habitum ipsius

monasterii, vel Ecclesiæ: seu quis dederit, vel donauerit bona sua ipsis loco, vel Ecclesiæ in totum, vel in partem, non obstante dicta oblatione, donatione, vel concessione, teneatur dare soluere, et præstare collectas, datiuas, et alia obsequia facere cum aliis hominibus, vbi habitauerint cum sua familia. Et si prædicta facere recusauerint: quòd reddatur sibi ius in ciuili iudicio.

De malefacientibus ob facinora eorum cogēdis per Potestatem, vel Capitaneum ad petitionem parentum. Rub. 85.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd potestas, et capitaneus, et eorum officiales teneantur, et debeant ad petitionem patris, matris, et aui paterni compellere filium, seu nepotem carnalem, de quo fertur mala fama, et quòd malè sua re vtitur, quòd non ludat ad aliquod genus ludi, quòd non comedat, nec bibat in Taberna, et quòd prædicta banniri facere teneantur. Item quòd nullus cum eo contrahat: quòd Tabernarius ei nihil dare debeat ad comedendum contra voluntatem patris, matris, vel aui paterni: nec aliqua pignora ab eo recipiat. Et qui contrafecerit: condemnetur in C. sol. den. Et quilibet possit accusare.

Quòd habitantes extrà ciuitatem non cogantur facere calcinariū. Rub. 86.

STatuimus, et ordinamus, quòd homines habitātes extrà ciuitatem nullius statuti prætextu calcinarium aliquod facere cogantur. Et si aliquo tempore necesse fuerit calcinarium fieri, quòd fiat expensis communis, et non aliter.

Quòd homines de Flastra debeant facere vnum syndicum tantum. Rub. 87.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd homines vniuersitatis Flastræ faciant vnum syndicum tantum, qui in dicta vniuersitate esse debeat. Et quòd prædicta Potestas faciat obseruari præcisè.

De arbitrio non petendo per Pot. et officiales camerini. Rub. 88.

STatuimus, quòd Pot. et sui officiales non possint petere arbitrium puniendi, condemnandi, seu aggrauandi aliquem contrà formam statutorum. Et si datum fuerit ei, vel alicui ipsorum per consilium aliquod: non valeat, nec teneat ipsorum arbitrium. Et si quicquàm factum fuerit per eos, vel aliquem ipsorum ex ipso arbitrio: non valeat, nec teneat. Et Pot. et sui officiales, qui petierint, puniantur, et condemnentur à Cap. cōis in. L. lib. den. Et hoc capitulum sit præcisum, capitulo aliquo non obstante: Saluo quòd possit petere arbitrium puniendi pro facto Guerrę, exercitus, et guardiæ castrorum: et quòd possint ponere bannum vsq; in xx. sol. den. et non possint facere ordinamenta, nec constitutiones. Et si contrafecerit: quod factum fuerit, non valeat. nisi pro exercitu, custodia castrorum, et guerra, vt superius dictum est. Et Cap. infrà xv. dies post petitum arbitriū condemnare teneatur Potestatem, et suos officiales: et cogere quòd emendent damnū in duplum ad estimationem patiētis, quod aliquis, seu aliqua occasione arbitrii dati sustinuerit. Quòd si non fecerit: condemnetur per rationatores cōis Camerini pro qualibet vice in xxv. lib. den. Et si aliquis occasione arbitrii fuerit aggrauatus, vel condemnatus per Potestatem, et suos officiales: aggrauatus possit agere contra eum qui consuluit, quòd daretur arbitriū Pot. Et iudex, coràm quo fuerit quæstio mota, debeat dictum Arrengantem condemnare secundum formam suæ petitionis. Et de hoc stetur probationi duorum testium. Et si non appareat consultor: possit agere contrà quem voluerit de cōsilio: nisi appareat illum, contra quem actum fuerit, contradixisse dicto arbitrio. Addimus huic statuto, quòd quilibet officialis cōis restituere, & reassignare teneatur id, quod apud se habuit de bonis, & rebus cōis Camerini: alioquin si inuentus fuerit remansisse penès se de bonis dicti cōis post præstitum iuramentnm: condemnetur per rationatores communis in quadruplum illius rei, vel pecuniæ: & restituat, quod remansit, vel accepit in fraudem.

Quòd non capiantur aliqui: nisi per rectores officiales, & familiares. Rub. 89.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nulla persona possit capi, & detineri aliqua occasione

sione: nisi caperetur per rectores & eorum officiales,& famulos cõis: nisi exbanditi cõis Camerini,& alii malefactores, qui secundum formam aliorum statutorum capi possunt, quos capere vnicuiq; liceat sine pœna, & bando pro iure, & cognitione cuiuslibet causæ & quæstionis ciuilis, & criminalis cognoscendæ, terminandæ, & finiendæ, per ipsos dominos rectores, & officiales ciuitatis Camerini secundum formam, & tenorem priuilegiorum,& statutorum cõis Camerini. Et qui aliter capi vellet, & extrahi, de dicta ciuitate, & districtu: non permittatur nec possit extrahi, sed omnino defendatur: & quilibet teneatur eum defendere,& iuuare pro viribus. Et prædicta rectores, & officiales obseruent,& obseruari faciant præcisè vinculo iuramenti. & si essent negligentes: perdat, & perdere debeat, & soluere quilibet ipsorum de eorum salario.C. sol.den.pro qualibet vice, in quibus condemnetur per rationatores cõis, capitulo aliquo, vel reformatione consilii non obstante.Et de hoc non possit petere dilationem à consilio,vel parlamento, & si petita fuerit,vel data esset: non teneat,nec valeat vllo modo, sed ipso iure sit nulla, & nullius valoris. Et hoc capitulum sit præcisum. Et Pot. & Cap. & alii officiales hæc obseruent,& obseruari faciant ad hoc,vt priuilegia,iura,& honor ciuitatis,& hominum Camerini non pereant,sed de die in diẽ manuteneantur, ac potius augumententur.

Quòd Mercatores teneantur vendere pannum ad passum. Rub. 90.

ITem statuimus, quòd omnes Mercatores pannorum lanæ, pannum ipsum lanæ vendere teneantur ad passum cõis, prout signatum est in Cãpanili Ecclesiæ S. Mariæ maioris, & in Colũna Logiæ Notariorum in platea superiori. Et si quis repertus fuerit habere passum non iustum: condemnetur in xxv.lib.den.& quòd officiales extraordinarii faciant eligi in consilio tres bonos viros, de qualibet contrata vnũ,ad cartutias pro quolibet die Sabbati: qui inquirere teneantur à mercatoribus, si habent passum iustum, & referre officialibus,& stetur relationi ipsorum, & cuiuslibet eorum.

De Pizzicarolis,quòd non emant ante sonũ vesperi causa reuendendi. Rub. 91.

ITem statuimus,& ordinamus,quòd nullus Pizzicarolus,vel Pizzicarola, nec aliqua alia persona per se,vel per alium aliquo modo,vel quæsito colore possit emere causa reuẽdendi aliquo die ante horã vesperarũ aliquas derratas,seu res venales:et quòd debeãt emere in Platea S. Mariæ vel S. Angeli, & non alibi. Et qui contrafecerit: soluat pro bãno cõi pro qualibet vice xl.sol.den.cuius banni medietas sit cõis,& alia medietas sit denunciatoris: quæ pœnæ de facto possint auferri per extraordinarios, vel alios officiales cõis deputatos, per M. D. Priores dictæ Ciuitatis,& quòd extraordinarii,& alii officiales deputati teneantur inquirere quolibet die in prædictis,& si fuerint negligẽtes extraordinarii,& alii officiales, condemnentur pro qualibet vice in x. lib. den.

Quòd Rectores artium teneantur dare auxilium Pote.& Cap. Rub. 92.

ITem statuimus, & ordinamus,quòd pro bono,& pacifico statu cõis Camerini M. D. Priores, & omnes Ractores artium ciuitatis Camerini teneantur, & debeant dare cõsilium,auxilium, & fauorem Potestati,& Capitaneo,& eorum Iudicibus, & officialibus ad hoc, vt quilibet possit liberè suum officium exercere, prout cuilibet eorum commissum fuerit per statutum, vel consilium: Et dare opem, & operam,quòd maleficia non remaneant impunita secundum formam capitulorum,& statutorum Camerini: & non cõsulere,nec rogare Potestatem,vel Capitaneum, & eorum Iudices,& officiales,quòd aliqua condemnatio, quæ facta erit secundum formam statutorum remittatur in totũ vel in partem, nec aliquo debito compensetur; Imò dare operam cum effectu, quòd omnino ipsæ condemnationes, si factæ fuerint secundum formam statutorum potius exigantur. Et si quis in prædictis Potestati,Capitaneo, Rectori,vel alicui officialium permitteret hoc fieri, vel quòd fieret; soluat bannum L.lib.Et si contrafactum fuerit non valeat, nec teneat.

Quòd, qui iurauit in arte, cogatur obseruare capitula statutorum. Rub. 93.

ITem statuimus,& ordinamus,quòd si aliquis esset de arte aliqua, & nõ iurauerit in ipsa arte

ſa arte,cogatur per Rectores, ſiue per Capitaneum ipſius ad conſeruanda capitula huius ſtatuti, dummodo capitula non ſint contra cõe. Et ſi quis poſt aſſignationem factam de eo non iurauerit in ipſa arte infra octo dies,ſoluat nomine banni cõi xx.ſol.denariorum. Et quod quilibet in arte, cui contigerit aliqua electio alicuius officialis cõis,cogatur eligere officialem de arte ſua,vel quẽcunq; alium ad ſuam voluntatem, capitulo aliquo nõ obſtante ſine pœna,& banno. Et ſi contigerit talem electionem per ſuum capitaneũ cõdemnari,vel annullari, ipſa condemnatio non valeat, ſed ſit caſſa ipſo iure. & Capitaneus Populi teneatur ipſam caſſare ad petitionem cuiuslibet petentis.

De conſeruandis priuilegiis,et inſtrumentis cõis per M.D.Priores. Rub. 94.

ITem ſtatuimus, & ordinamus,quòd M. D.Priores omnes ſcripturas cõis conſeruari, et cuſtodiri faciãt ad vtilitatem cõmunis,et originalia priuilegia,et inſtrumenta communis apponi faciãt apud Palatium Priorum in capſa quinq; Clauium,clauſa quinq; bonis et diuerſis ferraminibus iuxta formam capitulorũ editorum, et habitorũ ſuper magiſtratu dictæ ciuitatis et in preſenti Statutorum volumine regiſtratorum.

Quòd Poteſtas,et Capitaneus,& alii eorum officiales non ludant ad aliquem ludũ taxillorum,ſeu aliorum ludorum prohibitorum. Rub. 95.

ITem ſtatuimus, et ordinamus,quòd Poteſtas,et Capitaneus,et alii officiales ciuitatis Camerini non poſſint ludere ad aliquod genus ludi taxillorum,nec cartarũ,& aliorũ ludorum prohibitorum in ſimul,nec cum aliquo de ciuitate, et diſtrictu camerini, nec aliqua Enſenia recipere, nec præſtantiam rei mobilis,ac rerum commeſtibilium ab aliquo de ciuitate,et diſtrictu Camerini,layco,ſeu clærico per ſe, vel per aliam perſonam, et non debeat recipere aliquam ceſſionem,ſeu conceſſionem,vel donationem contra cõmune Camerini, ſeu contra aliam ſpecialem perſonam ciuitatis, ac diſtrictus Camerini durante eorum officio, et ſi contrafecerit in prædictis,vel aliquo prædictorum, condẽnetur quilibet pro qualibet vice per ſyndicum, ſeu arrationatores cõis in L.lib. denariorum pro quolibet.

De pecunia cõis non expendenda, danda, vel donanda vltra formam præſentis ſtatuti. Rub. 96.

ITem ſtatuimus, quòd pecunia cõis non expendatur aliqua cauſa donationis, alienationis, vel tranſactionis, vel alicuius traditionis contra,vltra,vel præter formam horum ſtatutorũ.Sed ſi contigerit cõe Camerini velle facere aliquas expenſas,vel deberet contrahere, vel aliquid facere propter quod neceſſariũ fuerit, quòd pecunia cõis expendatur,vt negocium cõis melius, et celeriter expediatur, et ipſum cõe indebitè non grauetur, iſto videlicet modo fiat, quòd primò proponatur in conſilio Credentiæ,et poſtea in generali conſilio cõis et Populi Camerini facto bannimento prius ad hoc,vt homines ſciant; Et quicquid in dicto conſilio fuerit ordinatum canonice, obſeruetur, illuq; totũ et integrum M.D.Priores effectui mandare teneantur. Et ſi aliter fieret: non valeat:nec ad aliquid obligetur cõe Camerini vigore huius capituli, ſed penitus conſeruetur illæſum. Et ſi M. D. Priores contrafecerint: perdant de eorum ſalario L. lib.den.pro qualibet vice, et quoties contrafecerint. Et quicunq; conſuluerit contra formam prędictam ſoluat pro banno cõi xxv.lib den. Nec M. D. Priores poſſint in Credentia proponere: nec credentiarii ad conſilium generale tranſmittere: quòd Poteſtati,et Iudici Appellationum,Medicis,Phyſicis, et Chirugicis, Magiſtris Scholarum, Syndico, ſeu quibuslibet aliis officialibus dicti cõis,fiat aliqua donatio, ſeu alia additio eorum ſalario in capitulo,ſeu patentibus eorum, ſeu aliter per commune prædictum ordinato: nec aliqua remiſſio,ſeu condonatio retentionis eorum ſalarii, quæ retentio ſecundum eorum patentem,ſeu formã capitulorũ fieri debet per dictum cõmune. Et ſi quis cõtrafecerit, ſoluat ſupradictam pœnam. Et conſiliarius, qui contra conſuleret, ſit priuatus ipſo iure de dicto conſilio per tres annos. & nihilòminus volens poſt dictos tres annos in dicto conſilio reintrare, denuo palluðetur in conſilio generali,& quòd in dicto conſilio legitime,& canonice

nonice obtineri debeat: & toto tempore vitæ suæ aliquod officium habere non possit in communi in ciuitate prædicta, & eius comitatu, & districtu: & teneatur commune conseruare in demne. & nihilòminus id, quod obtẽtum fuerit contra dictam formam, non valeat, nec teneat ipso iure. & si M. D. Priores, vel aliquis eorum contrafecerint, seu cõtrafecerit: suspendantur, & suspendatur per mensem ab officio dicti Prioratus vltrà dictam pœnam.

Quòd non fiat depositio de pecunia communis penès aliquem, nisi penès Depositarium communis. Rub. 97.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd Potestas, nec Cap. nec aliquis alius officialis, seu familiaris eorum per se, nec per alios recipiant, nec recipi faciant ab aliquo de ciuitate, & districtu Camerini aliquam obligationem, vel promissionem ex causa depositi, vel quacunq; causa in denariis, seu aliis quibuscunq; rebus durante eorum officio: Sed si cõtigerit eos velle aliquem constringere ad aliquod depositum faciendum, vel admittẽdũ in manibus Depositarij, ex causis eis per statutum cõis permissis: faciant ipsum Depositũ recipi per Depositariũ cõis, & nõ per alium. Et quoties contrafecerit, vel venerit, quilibet eorum per arrationatores cõis in. L. lib. den. condemnetur: Et ipsa promissio nõ valeat, nec teneat, nec ex ipsa aliquid petere possit: nec eis aliquod ius acquiratur: Sed ex vigore præsentis statuti taliter se obligans ipso iure sit penitus absolutus. Et ipsas obligationes idem Depositarius per ipsum recipere teneatur. Et si cõtra prædicta, vel aliquod prædictorum faceret, vel veniret in x. lib. den. per arrationatores cõis puniatur, & condemnetur tàm officialis, qui dictum depositum fieri faceret, qnàm ipsum depositum recipiens.

De non acquirendo ius contra cõe Camerini, vel speciales personas. Rub. 98.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nemo acquirat ius, vel actionem cõtra cõe Camerini, vel speciales personas, quæ essent obligatæ pro cõi. Et si hactenus acquisitũ esset, vel in posterum acquireretur: non valeat capitulo aliquo non obstante. Et hoc locũ habeat in præteritis, & futuris. & qui contrafecerit: in. c. lib. condemnetur. Et quòd nullus emat, nec alio titulo acquirat homines, vel vassallos alicuius, vel castrũ aliquod, qui vel quod fuerit in iurisdictione Camerini. Et si contra factum fuerit: non valeat, nec teneat.

Quòd nec Potestas, nec Capitaneus in consilio adesse possint, quando de eo tractetur, quod sua interest. Rub. 99.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si contigerit aliquid debere proponi in quolibet cõsilio pro Potestate, vel Capitaneo, Iudicibus, Notariis, & famulis eius, & aliis hominibus, & personis, cuius propositio ad eosdem quoquomodo pertineat, quòd in dicto cõsilio tàm prædicti, quàm quilibet ipsorum, vel aliquis de sua familia quouis pacto adesse minimè possint, nec præsumant: sed seruetur forma statuti superius loquentis de pecunia cõis non expendenda. & quæ deliberata fuerint seruata forma dicti statuti, plenam obtineant roboris firmitatem.

Quòd quicunq; fuerit vocatus ad aliquam rectoriam non possit petere subsidium: nec M. D. Priores possint in cõsilio proponere. Rub. 100.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si aliquis fuerit vocatus ad aliquam potestariam, capitaniam, aut rectoriam, siue alio quocunq; nomine nuncupetur, ei non liceat petere aliquod donum, vel subsidium à cõi: nec M. D. Priores prẽsumãt proponere in consilio, vel arrenga, nec cõsilium petere. Et si M. D. Priores cõtrafecerint: c. lib. den. pro pœna soluere teneantur. Consiliarius verò, qui contra prædicta cõsuleret: xxv. lib. den. cõi soluere teneatur. Et de hoc peti nõ possit absolutio: Nec Syndicus cõis ordinare valeat quòd de prædictis prædictos M. D. Priores, vel consiliarium, vel aliquem prædictorum absoluãtur liceat tamẽ dicti rectoribus petere, vt eis duo ambassiatores concædantur expẽsis cõis cum salario xx. sol. pro qualibet die.

Quòd nullus possit eligi in aduocatũ cõis: nisi sit Iudex, & aduocatus bon⁹. Rub. 101

ITem statuimus, et ordinamus, quòd nullus possit eligi in aduocatum cõis, nec in effectu aduocare pro cõi: nisi sit Iudex, vel Doctor, & Aduocatus expertus, & de collegio. Et si aliter fieret electio: non valeat, nec teneat, nec possit petere salarium. Additum est, quòd si quis eligeret aliquem alium, quòd puniarur in.c. sol. den.

Quòd Rectores hospitentur in locis religiosis. Rub. 102.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd Potestas, & Cap. teneantur vinculo iuramenti, cùm venerint ad regimen ciuitatis Camerini hospitari ad loca religiosa tãtùm ad voluntatem ipsorum: Et ibi morari donec eorum officium incipiant exercere. Et si contra fecerit: quilibet ipsorum condemnetur in.c.lib. den.

Quòd excomputetur de salario Rectorum, si secesserint de ciuitate. Rub. 103.

ITem statuimus, & ordinamus quòd si aliquis ex officialibus cõis scilicet Potestas, & Capitaneus, & etiam Medici, Magistri Scholarium, et alii conducti à cõmunitate, vel aliquis de eorum familia, seu aliquis alius officialis cõis camerini, vel aliquis de eorum familia, quos habere, & tenere debent in ciuitate camerini secundum formam statutorũ secesserint, sine licentia M.D. Priorum & Credentiæ, de ciuitate, quod excomputetur eis salarium de salario Potestatis, seu Cap. habitum à cõi pro rata temporis. Illud idem dicimus, si aliquo tempore non habuerint equos vt habere, & tenere debẽt. Et quòd Potestas, & Cap. seu aliquis de ipsorum familiaribus, & officialibus non possit recipere, nec habere fœnũ, ligna, paleas, seu aliquod seruitium ab aliquo, vel aliquibus sine iusto precio, & hoc capitulum sit precisum, & si contrafecerit Potestas, vel Cap. vel aliquis de officialibus ipsorum, vel aliquis de ipsorum familia: condemnetur in 25. lib. den. communi pro qualibet vice.

Quòd scholares venientes ad studendum possint liberè stare in ciuitate. Rub. 104.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd omnes, & singuli scholares, qui venerint ad ciuitatem Camerini ad studendum, possint in ciuitate Camerini liberè permanere: & in accessu, & recessu ipsi, absq; solutione gabellæ, & eorum nuncii in persona, & rebus securitate plenaria prĕstita non obstantibus aliquibus represaliis. Et hoc capitulum sit præcisum capitulo, vel reformatione aliqua non obstante.

Quòd cuilibet sit licitum facere puteum ante domum. Rub. 105

STatuimus, & ordinamus, quòd quicunq; in ciuitate Camerini ante domum suam voluerit puteum facere, licitum sit ei ipsum facere pro velle, dummodò non guastet viã mattonatam, & hoc possit sine pœna, & banno fieri. & in possessione ipsius putei molestari non possit aliqua ratione, vel causa, cũ licentia tamen M.D. Priorũ, & Magistri viarũ.

Quòd officia communis ciuitatis Camerini ad cartutias diuidantur. Rub. 106.

STatuimus, & ordinamus, vt inter nostros ciues in distribuendis officiis, æqualitas, & legalitas obseruetur, quòd officia ciuitatis camerini inter eosdẽ ciues ad cartutias secundum bussulam iuxtà formam Breuis diuidantur: & nullus ad aliquod officium aliter quàm ad cartutias eligatur reformatione, vel deliberatione aliqua consilii communis non obstante: & ad officium aliquod interueniente precio nullus nostrorum ciuium eligatur. Quòd si contra formam præsentis capituli sit aliquis electus, vel in futurum eligi contigerit: electio de ipso facta non valeat ipso iure: & nihilòminus, qui taliter ipsum eligent, per Potestatem, vel Cap. in xxv. lib. den. condemnentur. Et capitulum prĕdictũ præcisè obseruetur, & faciant obseruari. Et si in obseruatione huius fuerint negligentes: perdant ipsorum quilibet de suo salario. C. lib. den.

Quòd nulli liceat hostium, siue priuagium facere in muro domus suæ versus territorium alicuius. Rub. 107.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nulli liceat hostium, fenestrã, seu busium, siue priuagium facere in muro domus suæ versus territorium alicuius, vel fieri facere in præiudicium illius, cuius est territorium contra ius, & antiquam formam. Et si fecerit: claudere compellatur, & remurare: nisi fortè esset aquarium cõe, vel proprium.

Quòd

Quòd qui promisit reuendere, & non reuendit liceat ei, cuius possessio fuerat, propria autoritate possessionem reintrare. Rub. 108.

ITem statuimus, quòd si quis haberet instrumẽtum venditionis de aliqua possessione, vel re: & emptor promiserit reuẽdere: Potestas ad petitionẽ venditoris cogat emptorem ad reuendendum, & ad restituendum recepto precio, non obstante aliqua temporis præscriptione. Quòd si dicta forma seruata emptor noluerit restituere, tũc, & eo casu volumus venditori licere ingredi possessionem venditæ rei autoritate propria, facto tamen prius de precio actuali deposito.

De cõmissuris Equorum, & Bestiarum non faciendis in certis locis. Rub. 109.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd non fiant cõmissuræ, vel coniunctiones, seu mótationes Equorum, & equarum, siue asinorum, & asinarum per quadraginta passus iuxtà aliquem locum fratrum, aut aliquam ecclesiam, seu monasterium dominarum, nec in ciuitate Camerini, vel Burgis. Et qui contrafecerit: condemnetur in quadraginta sol. pro vice qualibet.

Quòd nullus infectus, siue mal sanus stet in ciuitate. Rub. 110.

ITẽ statuimus, & ordinamus, quòd nullus infectus, siue mal sanus audeat, vel præsumat stare, nec morari in ciuitate, castris, & villis Camerini: sed teneatur ire ad habitandum, & standum ad hospitale, vbi infecti, & leprosi consueti sunt habitare: & nullus audeat aliquem ipsorum receptare, vel tenere. Et si quis contrafecerit: condemnetur in C. sol. den. cõi. Et nihilòminus ipse talis infectus, seu leprosus intantundem puniatur pro qualibet vice: & licitum sit vnicuiq; accusare.

De Terminatoribus, & synaitoribus eligendis, & eorũ notariis, & de eorum officio, et quomodo, et qualiter procedant. Rub. 111.

ITẽ statuimus, et ordinam⁹, quòd sint tres terminatores, seu synaitores, cõis Camerini, scilicet, de quolibet Terzerio vnus singulo anno ad dictum officium exercendum. Qui quidem synaitatores, seu terminatores exerceant officium in hunc modum scilicet quòd ad petitionem cuiuslibet teneantur ire ad synaitas, et terminationes faciẽdas fieri intus, et extrà ciuitatem Camerini summariè, sine iudiciario strepitu, et faciant vocari partes, inter quas fieri debent synaitæ, et terminationes vna die pro alia: et præcipiant ipsis partibus, quòd q̃libet pars proponat suos testes: et coràm eis ipsos venire, et iurari faciant, vt synaitas faciant, et terminationes bona fide, et sine fraude: Et demum præcipiant eis, vt ipsam synaitam faciant ante, quàm fecædant. Et si ipsi testes concorditer nõ possint facere ipsam synaitam: liceat ipsis synaitatoribus, et terminatoribus clamare, et componere eorum officio cum prædictis testibus ad ipsam synaitam faciendam alios homines de legalioribus, et proximioribus ipsi synaitæ: Et secundum quòd ipsi testes, seu maior pars ipsorum fecerint, et terminauerint, sic ipsi synaitores debeãt ipsam synaitam, et terminationem confirmare: & ea synaita, & terminatione facta, & confirmata nullus audeat eam postea remouere pœna, & banno L. lib. den. pro qualibet vice. Et possint ipsi synaitatores pœnam imponere lib. x. den. Et Pot. teneatur confirmationem approbare, et contrafacientem in dictis pœnis condemnare, & illas exigere tanq̃, si per eum impositæ essent. Et quilibet ipsorum synaitatorum, durãte anno in vice sibi obuenta possit synaitas, et terminationes facere in absentia aliorum duorum, habita tamen, et recepta vice ab aliis collegis, et habeant vnum notarium inter omnes. Qui terminatores, seu synaitatores, et notarius eligi debeant à M. D. Prioribus, et consilio Credentiæ in principio anni, qui synaitores, et notarii habeant, et habere debeant inter ambos pro eorum salario, et viatico, labore, et scripturis pro qualibet synaita, quæ fieret, illud, quod taxatũ fuerit, et taxatum reperitur in Tabula, et taxa officialiũ, & prout in Statutis continetur. Et nihilòminus pro eorum viatico, terminatione, immissione terminorum, et receptione, ac pro confirmatione synaitæ, & scripturis, vel alia aliqua de causa vltrà dictum salarium petere non possint, vel exigere. Et si cõtrafecerint: condẽnetur tàm notarius, quàm

synaitator ī x.lib.dē.& q. fuerit notarius,seu terminator,seu synaitator in ipso anno plus ad dictum officium exercendum per electionem,nec per vicem sibi cōcessam assumptus esse non possit per triennium. Addimus,quòd synaitatores possint inter se vicem cōmittere tantùm: non autem aliis extrà officium. Et si quis contrafecerit: in lib.x.den.condēnetur. Et nihilòminus non valeat,nec teneat ipso iure.

Quòd in consilio Guerræ non possit esse minor 25.annis. Rub. 112.

ITem statuimus, & ordinamus,quòd si tractaretur in aliquo cōsilio communis,vel populi ciuitatis Camerini, vel in quacūq; alia cōgregatione de aliqua nouitate,vel guerra facienda,vel non facienda, non possit esse in consilio,vel tractatione minor 25. annis. Et si inuentus fuerit in ipso consilio,vel tractatione: expellatur, & si post expulsionē iterum inuentus fuerit: condemnetur cōmuni in xl. sol. medietas cuius banni sit cōis, & alia accusatoris, & hoc capitulum sit præcisum.

Quòd omnes,qui sunt appreciati in ciuitate teneantur continuè habitare in ipsa ciuitate. Rub. 113.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd omnes homines Ciuitatis, & districtus Camerini, qui sunt appreciati infrà ciuitatem,& soluūt datiuam cum hominibus de ciuitate, teneantur,& debeant continuò habitare in ciuitate cum eorum familiis, excepto de mēse Iulii, & Augusti. Et prædicta Capitaneus faciat banniri infrà vnum mensem introitus sui regiminis. Et contrafacientes soluant pro banno cōis.C.sol.den.Et de prædictis capitaneus teneatur facere inquisitionem,& delinquentes condemnare.

De reaptando omneis Portas ciuitatis Camerini. Rub. 114

ITem statuimus, & ordinamus, quòd ad hoc, vt res specialium personarum ciuitatis conseruētur illæsæ: & ne latrones, & alii mali homines malæ famæ possint ciuitatem, et eius Burgos de nocte intrare: & vt commune,& speciales personæ ipsius nocturno tēpore pati non possint aliquod detrimentum,quòd omnes,& singulæ Portæ ciuitatis Camerini,& Burgorum fiant reaptari,& refici expensis communis, bonis, & sufficientibus hostiis,& serraminibus:& quolibet sero hora ordinaria claudi debeant, et serrari cum clauibus: et ipsas claues debeat retinere legalior, et proximior homo ipsis Portis. Qui teneant,et debeāt hora ordinata de sero claudere,et aperire de mane:et portanarii eligātur, et eligi debeānt per Bussulum secundum formam,qua eliguntur alii officiales communis: et habeat pro suo salario,et labore quilibet in anno solitum salarium, et vnum lignum per qualibet salma lignorum rusticorum, et comitatensium, et non ciuium. Quę omnia M.D.Priores teneantur facere fieri,et executioni mandari infrà mensem introitus eorum regiminis. Et si fuerint negligētes perdāt de suo salario.C. lib. den.

Quòd M.D.Priores faciāt eligi estimatores,seu assectatores Pisciū,et carniū. Rub. 115.

ITem statuimus, et ordinamus,quòd M.D.Priores mensium Ianuarii,et Februarii, infrà quindecim dies introitus eorū regiminis faciant eligi estimatores, seu assectatores carnium, et piscium, tàm de piscibus, et carnibus nostratibus, quàm de forensibus. qui estimatores,et assectatores,vel alter ipsorum teneantur,et debeant vinculo iuramēti ad petionem cuiuslibet petētis dictos pisces, et carnes estimare.Et venditor teneatur ipsos pisces dare ꝑ eo ꝓcio,quod dixerit estimator et assectator.Et qui cōtrafecerit in obseruādo præcepta estimatoris, et assectatoris: puniatur ꝑ qualibet vice in xx.sol.den.pro quolibet, et stetur banno dicto estrimatoris,et assectatoris. Et nihilòminus teneatur vendēs pisces dare ad costitutum precium. Et qui vendere noluerit precio constituto per estimatores prædictos,quòd ipsi pisces vēdentes extrahere non possint dictos pisces de Ciuitate Camerini sub pœna amissionis piscium, et x.lib.den. applican. communitati pro medietate,et pro alia medietate executoribus, et grascieriis.

De quibusdam rebus, quas licitum sit portare extrà ciuitatem. Rub. 116.

ITem statuimus, et ordinamus,quòd sit licitum cuilibet portare extrà ciuitatem, et districtum Camerini vnum par pullorum,vnum par cossarum, vel vnum par spatularū

porcinæ, vel vnum hædum, vel vnum leporem, vel duo paria perdicum, seu ferratas, aut caseatas, & decem panes, vel L. oua sine pœna, & pulitia, & sine aliquo banno.

De non macerando linum, vel canape in certis locis. Rub. 117.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd à Ponte Ploraci, qui est in via, quæ vadit versus Fluminatam vsq; ad pedem Horti Fratrum de ploraco non macerentur linum, neq; canape: neq; alia inmunditia fiat circa ipsum locum fratrum. Et qui contrafecerit: soluat pro banno cõmuni x. lib. den. & cuilibet sit licitum accusare.

De habentibus murum cum aliquo volentem ruere. Rub. 118.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd quicunq; habuerit murum cum aliquo, possit facere quicquid vult vsq; ad medietatem muri sine præiudicio consortis. & qui contrafecerit: soluat pro banno cõi. x. lib. den. refectis expensis. Et quod si aliquis murus communis in ciuitate Camerini, & eius districtu esset, qui quidem murus cognosceretur, & videretur ruere, vel sublamari, quod volens reędificare murum possit nolente alia parte destruere, & demoliri, & reædificare, & murare expensis cõibus. Et Potestas, & Capitaneus, & officiales eorum debeant cogere ad petitionem cuiuslibet petentis nolẽtes reædificare murum ad dictam reędificationem spatio vnius mẽsis. & contendẽtes cogantur per Potestatem reddere, & restituere ædificanti à dicta die vsq; ad vnum annum medietatem eius, quod impensum fuerit in ædificando sub pœna 25. lib. den. & stetur sacramẽto reædificantis cum probatione duorum testium. Et si Potestas fuerit negligens in obseruando, & obseruari faciendo prædicta puniatur in L. lib. den. & quod camerarius teneatur retinere de suo salario tempore syndicatus.

Quòd quilibet Medicus volens habitare in ciuitate Camerini, & suo districtu libere possit. Et idem Doctor legum dũmodo sit approbatus à collegio Rub. 119

STatuimus, & ordinamus, quòd si aliquis Medicus habitare voluerit in ciuitate Camerini, vel aliquo castro ciuitatis eiusdem: possit ibidem habitare cum sua familia, & suã artem exercere, sicut alii homines eiusdem loci sine pœna, & banno capitulo aliquo nõ obstante, tàm cõis, quàm populi, in cõtrarium non obstante: dũmodo sit approbatus. Sed Doctores legum forenses non possint, nisi approbati per Collegium Doctorum aliàs possint expelli.

De statuto loquẽte de Monasterio Aquæ paganæ, & Monasterio Vallis Castri. Rub. 120

STatuimus, & ordinamus, quòd statutum, quod reperitur in volumine statutorum cõis quod loquitur de monasterio Aquæ paganæ, & monasterio Vallis castri de materia laboratorũ terrarũ, & possessionum Monasterii Aquæ paganæ, vt dicti laboratores teneãtur, & debeant respondere de fructibus monaco, & priori, qui est, & q̃ erit pro tẽpore in monasterio Aquæ paganæ pro monasterio Vallis castri sit præcisum, & intelligatur factũ esse in fraudem cõis, & populi Camerini capitulo aliquo non obstante: Et quod aliam interpretationem recipere non possit: & habeatur pro statuto populi: Et potestas, & capitaneus teneantur obseruare prædicta vinculo iuramenti.

De præstantia non imponenda ciuibus ciuitatis Camerini. Rub. 121.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nulla præstantia possit imponi inter ciues ciuitatis Camerini, qui fuerint ciues à xxx. annis supra. Et p̃ Potestatem, & Capitaneum vel Capitaneos artium, seu per aliam personam non proponatur. Et si Potestas, vel Capitaneus, vel syndicus fecerint proponi, vel proponerent, quòd dicta præstãtia imponeretur: perdant de eorum salario. C. lib. den. pro quolibet eorum, & qualibet vice: In quibus cõdemnetur cõi Camerini per Syndicum, seu Arrationatores. Et de prædictis absolutionẽ petere non possint. Nisi pro necessitatibus dicti cõis, & quòd fuerit obtentum per Consilium generale: & aliter fuerit imposita, ista impositio sit ipso iure nulla.

Quòd promissiones factæ Doctoribus omnes mandentur executioni. Rub. 122.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd promissiones omnes factæ Doctoribus, q̃ docerẽt in ciuitate Camerini in aliqua scientia pro salariis doctrinarum, mandentur executio

ni summariè, sine strepitu,& figura iudicii,& omni iuris, & facti solemnitate, & appellatione remota. Et cogantur promittentes personaliter,& realiter ad satisfactionem ipsis Doctoribus ad petitionem ipsorum, vel procuratorum ipsorum.

De fossis,& carbonariis castrorum ciuitatis Camerini. Rub. 123.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd fossa,& carbonaria castrorum ciuitatis Camerini, quæ habitantur, non debeant laborari, et à fossis,& carbonariis intus. Et qui contra fecerit: condemnetur in x.lib. den. Et cuilibet sit licitum accusare. Medietas cuius banni sit cõis,& alia accusatoris. Qua pœna puniri etiam volumus occupantes fossam, seu carbonariam, vel occupatam tenentes. Et quòd Potestas, Capitaneus, & quilibet alius officialis teneantur inquiri facere de prædictis, ad petitionem cuiuslibet petentis.

Quòd sit licitum Calzolariis stare cum canistris,& banchis in platea Sanctæ Mariȩ & Sancti Angeli. Rub. 124.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd sit licitum Calzolariis in diebus Sabbati stare cũ Canistris, & Banchis in Platea S. Mariæ,& S. Angeli, in trasannis inferius vbicũq; voluerint: & non in Arrengo: nisi haberent Apothecas ibidẽ, capitulo aliquo non obstãte.

Quòd cuilibet liceat piscari pro Gammaris toto anno. Rub. 125.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd cuilibet sit licitum toto anno piscari pro Gammaris, et aliis piscibus in Lacu Ploraci, et Sephræ capitulo aliquo non obstante. Et qui buscunq; aliis Fluminibus. Addentes quòd nullus possit prohicere calcem, siue calcinam in aliquo flumine magno, vel paruo, et torrẽte, et fontibus sub pœna L. lib. pro quolibet contrafaciente, et qualibet vice.

Quòd licitum sit Barberiis facere, et exercere eorum Artem. Rub. 126.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd licitum sit Barberiis ciuitatis Camerini facere, et exercere eorum Artẽ sine pœna, et banno quolibet die: exceptis festiuitatibus beatæ Virginis Mariæ.

Quòd nullus interdicat aliquod opus alicui magistro. Rub. 127.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd nullus Artifex, nec aliqua alia persona audeat interdicere aliquod opus alicui magistro laboranti in quouis exercitio: nec laborantem ipsum occasione cuiuscunq; debiti ab eius rei, quam construxerit, remouere. Et qui contrafecerit: condemnetur per Potestatem ad petitionem cuiuscunq; petentis in.c. sol. den. communi Camerini: et nihilòminus teneatur magistro ab opere suo remoto ad quanti sua interest.

De non ligando Somarium ante Domum alicuius. Rub. 128.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd nullus audeat ligare, nec tenere Somarium ante domum alicuius habentis domum in plateis, et stratis publicis sine licentia Domini domus. Et qui contrafecerit: soluat pro banno cõi, pro qualibet vice. x. sol. den. Et quilibet possit accusare: et credatur sacramento accusatoris: et habeat medietatem banni.

Quòd vendẽtes linũ stent iuxtà ecclesiã S. Mariȩ et S. Angeli de platea. Rub. 129.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd omnes, et singuli volentes vendere linum stent, et stare debeant iuxtà ecclesiam S. Angeli, vel in platea S. Mariæ, à spiculo campanilis S. Angeli, à spiculo domus magistri Gentilis infrà ponantur scanna: ita tamen quòd nõ fiat impedimentum volentibus ire per plateam. Et Cap. teneatur facere obseruari vinculo iuramenti: Et omni die Sabbati mittere vnum notarium ad inquirendum. Et qui contrafecerit: soluat pro banno cõi xx. sol. den.

Quòd nullus debeat recipere à cõi vltrà id, quòd tenet̃, vel esset satisfactũ. Rub. 130.

ORdinamus, et statuimus, quòd nulla persona audeat per se, vel per alium petere, vel recipere à cõi Camerini, seu ab eius officialibus pro ipso cõi Camerini aliquid aliud vltrà id, quod deberet recipere à dicto cõi, vel aliquam quantitatem pecuniæ, de qua esset sibi satisfactum. Et siquis contrafecerit in prædictis tàm in petendo, quàm in recipiendo contra dictam formam: condemnetur cõi Camerini pro qualibet vice in.c. lib. den.

tanq̃

tanquàm falsarius: et perdat totum illud, quod iustè deberet recipere à cõi. Et Potestàs, et Capitaneus, et quilibet eorũ teneantur, et debeant vinculo iuramenti, et bãno. C. lib. den. de prædictis: et contra tales delinquentes procædere per inquisitionem, denunciationem, et accusationem. Et licitum sit cuilibet accusare: et accusator habeat medietatem banni.

De non corrumpendo officiales, et deturpando eorum officium. Rub. 131.

AD hoc, statuimus, et ordinamus, vt officiales ciuitatis Camerini inducãtur, et cogantur legaliter eorum officium exercere, et vt pœna vnius sit metus multorũ, quòd nullus officialis forensis ciuitatis, et districtus Camerini audeat, vel præsumat per se, vel per alium publice, vel occulte aliquid ab aliquo nostro ciue, seu à quacunq; alia persona per fraudem, dolum, seu corruptionem suum officium deturpare. Et qui cõtrafecerit in prædictis: condemnetur pro qualibet vice in C. lib. den. Et nihilòminus Pot. et Cap. et quilibet ipsorum ad petitionem cuiuslibet petentis faciat illum depingi in Palatio cõis dictæ ciuitatis cum causa, quare pingatur. Et prædicta locum habeãt etiam in officialibus forensibus, qui fuerunt in ciuitate Camerini à tribus annis citrà, et qui fuerint in futurũ.

De eo, qui fuerit condemnatus, et satisfecerit, vel seruiuerit. Rub. 132.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd quicunq; fuerit condemnatus, vel exbanditus cõis Camerini: et ipsam condemnationem soluerit, vel occasione ipsius cõdemnationis seruiuerit cõi: & reperiretur condemnationem soluisse, vel cõi seruiuisse secundum deliberationem Consilij, quòd Potestas, & Cap. vel eorum officiales non possint, nec debeant talem condemnatum, & exbannitum grauare, nec molestare: sed ipsius condemnationẽ, & exbãnimentũ cassare, & cancellare vinculo iuramenti ad petitionẽ cuiuslibet petẽtis.

De non acquirendo, vendendo, vel emendo contrà cõe aliquod ius. Rub. 133.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nulla persona iurisdictioni Camerini subiecta audeat, vel præsumat per se, vel alium vllo pacto, vel quouis quæsito colore vendere, vel alienare, vel concædere, nec emere, vel recipere ab aliqua persona, collegio, seu vniuersitate aliquod ius, seu actionem realem, vel personalem contrà cõe Camerini: Et quòd nulla persona ciuitatis, & districtus Camerini, seu iurisdictioni Camerini quouismodo subiecta audeat, vel præsumat vendere, alienare, seu concædere aliquo titulo alicui personæ, collegio, seu vniuersitati, quod, & quæ non sint subiecta, & supposita iurisdictioni dictæ ciuitatis Camerini aliquod ius, seu aliquam actionem realem, & personalẽ, quod, & quam haberet in aliquo passadio, seu locis, vel rebus publicis, vel in aliquo castro, podio, vel villa ciuitatis, & districtus Camerini. Et qui contrafecerit in prædictis tám in vẽdendo, alienando, seu concædendo, quàm etiam in emendo, seu recipiendo: condemnetur communi Camerini pro vice qualibet per Potestatem, & Cap. in c. lib. den. Et talis venditio, cessio, seu alienatio sit nulla, & nullius valoris: Et tale ius, seu actio sit applicata ipso facto communi Camerini. Et Pot. & Cap. teneantur, & debeant inquirere de p̃dictis contrà contrãfacientes: & licitum sit etiam contrãfacientes cuilibet accusare: & habeat accusator medietatem banni.

De illis, qui concesserint alicui ius, seu castrum, vel podium communi. Rub. 134

STatuimus, & ordinamus, quòd Pot. & Cap. teneantur, & debeant vinculo iuramẽti ad petitionem cuiuslibet petentis cogere personaliter, & realiter illum, seu illos, & eorum hæredes, si principales mortui essent, qui aliquod castrum, podiũ, seu villam, seu aliquam rem inmobilem vendiderint, seu concesserint alicui collegio, seu vniuersitati ad dandum, et tradendum possessionem scapilem, expeditam dicto Communi donec, & quousq; prædictæ res venditæ cum effectu à cõi teneantur, et possideantur: nec non ad obseruationem omnium pactorum, et promissionum factorum, et factarum dicto cõi: Et si dicti venditores, vel concedentes, siue eorum hæredes non fecerint, nec obseruauerint quòd cõe non teneatur ad obseruationem alicuius rei, si in aliquo sibi esset obligatum. Et hoc locum habeat à xxv. annis citra. Et si Pot. et Cap. fuerint negligẽtes in prædictis:

 condemnẽtur

condemnentur in c. lib. den. pro quolibet cõi Camerini.

Quòd Poteſtas, et Cap. faciant obſeruari deliberationes artiũ. Rub. 135.

ITem ſtatuimus, et ordinamus, quòd ad hoc, vt artes ciuitatis Camerini manutencantur, et in bono ſtatu gubernentur, quòd Pot. et Cap. et quilibet alius officialis, debeãt obſeruare, et obſeruari facere omnes deliberationes artium ciuitatis Camerini, et eas executioni mandare, ſicut ſeruant, et ſeruari faciunt, & debent ſeruari, et ſeruant Statuta cõis Camerini, vt ſtatuta cõis habeant roboris firmitatem. Et quòd Capitaneus, et quilibet alius officialis, propter deliberationes artium poſſint, & debeant pro vtilitate cõis ſuſpendere, & tollere ſtatuta cõis dictæ ciuitatis, ſicut Capitaneo qui fuerit pro tẽpore, videbitur expedire pro vtilitate cõis.

De non accædendo ad domum alicuius tẽpore tumultus. Rub. 136.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd pro bono, & pacifico ſtatu cõis, & Populi ciuitatis Camerini, & hominũ de artibus ad hoc, vt tumultus in ipſa ciuitate non fiat, quòd nullus de ciuitate Camerini, & eius diſtrictu audeat, vel præſumat accædere ad domum alicuius ciuis Camerini, comitatenſis, ſiue diſtrictualis tempore, quo tumultus, ſeu rumor in ipſa ciuitate, comitatu, ſeu diſtrictu fieret aliqua de cauſa ſine licentia dominorũ Poteſt. & Cap. Et qui contrafecerit: puniatur pro qualibet vice in xxv. lib. den. Et ſi contigerit aliquem forenſem trahere ad domum alicuius ciuis dictæ ciuitatis tempore ſupra dicto, pede amputato firmiter puniatur. Si verò contigerit aliquem, qui datiuam, & collectam non ſolueritin cõi prædicto, vel non eſſet iuriſdictioni dictę ciuitatis ſubiectus, ad domum alicuius ciuis dictæ ciuitatis trahi tempore ſupradicto (ad quam ipſo tempore ingreſſum omni modo interdicimus, exceptis conſanguineis, & affinibus attinẽtibꝰ in ſecundo gradu, ſecundum ius canonicum cõputañ.) dicimus, & ordinamus, quòd conſanguinei proximiores in gradu illius, vel illorum ex ipſis talibus datiuam, & collectam non ſoluentibus, qui contrafacere attentarent, pœnam xxv. lib. incurrant: Et ipſos conſanguineos ad ſoluendam eandem pœnam Pot. & Cap. cum effectu cogere teneãtur. De quibus omnibus ſupradictis poſſint, & debeãt inquirere diligenter, & repertos culpabiles condemnare.

Quòd conſiliarii debeant pacificè ſtare in Conſilio, & Credentia, ne tumultus fiat. Rub. 137.

ITem ſtatuimus, et ordinamus, vt tumultus in ipſa ciuitate non fiat aliqua occaſione, dicimus, & ordinamus, quòd quotieſcunq; aliquod conſilium, ſiue parlamentũ, in quo aliqua propoſita, ſeu in eo de aliquo negocio tractaretur, quòd omnes, & ſinguli conſiliarii, & vocati, ſeu exiſtentes in ipſo conſilio, ſiue parlamento debeant pacificè ſtare ſine aliquo tumultu in ipſis Credentia, et Conſilio, ſiue parlamento: & morari: et capere ad partitum, quod mittitur, ſicut eis videbitur: Et non debeant ſurgere de loco, in quo à principio Conſilii, Credentiæ, ſeu parlamenti fuerint: Et quòd non debeant ſurgere in pedes. Et quòd non debeant facere rumores in ipſo parlamento, ſeu conſilio, et credentia, prout ſicut in Capitulis regiminis contineť. Et qui contrafecerit in prædictis, ſeu aliquo prædictorum: condemnetur per Poteſtatem in xxv. lib. den. Et de prædictis poſſit, et debeat inquirere. Et ſi fuerit negligens in inquirendo: perdat de ſuo ſalario. c. lib. den. Et idem dicimus de Capitaneo, vt poſſit inquirere de prædictis: ſi prædicta fierent in Cõſilio Populi, vel parlamento aliquo facto de mandato ipſius D. Poteſtatis, et Capitanei. Et contra aliquem, vel aliquos contrafacientes infrà octo dies, poſtquàm cõtrafecerint, inquirere, et procædere teneantur, et debeant ſub dicta pœna. Et ſi non inquirerent, et procæderent (vt dictum eſt) elapſis dictis octo diebus: Capitaneus inquirere, et procædere teneatur, et debeat contra ipſos. Et idem in omnibus dicimus de Capitaneo, et illis qui in conſiliis, et parlamentis eiuſdem capitanei mandato factis fecerint contra prædicta. Quæ quidem debeant integraliter obſeruari.

De faciendo incatenari, et ferrari benè portas ciuitatis. Rub. 138.

Item

STatuimus, et ordinamus, quòd Capitaneus in principio sui regiminis teneatur fieri facere catenas in qualibet porta ciuitatis Camerini, per quam exitur, et intratur quottidie: et ipsas faciat catenari, et ferrari, sicut decet, et vt melius fieri potest pro conseruatione, et custodia ciuitatis, et hoc capitulum sit præcisum.

De non murando, vel ædificando super mattonatum cõis. Rub. 139.

ITē statuimus, & ordinamus, quòd nullus homo tàm laycus, quàm clericus audeat, vel præsumat murare, vel ædificare, aut murari, vel ædificari facere super mattonatū cõis: et nullus magister debeat stare, aut murare ad dictum opus faciendum. Et si quis contrà prædicta, vel aliquod prædictorum fecerit: puniatur in xxv. lib. den. In quibus cõi Camerini condemnetur. Et Potestas, et Cap. et Magistri viarum dictæ ciuitatis teneantur et debeant ex eorum officio inquirere de prædictis.

De modo, et ordine imponendi Datiuã in ciuitate, et extrà per librã. Rub. 140.

ITem statuimus, et ordinamus pro reformatione omnium ciuium ciuitatis Camerini, quòd omnes Datiuæ, et collectæ imponendæ in ciuitate, et districtu Camerini imponãtur cõiter per libram, quæ fiat tàm per homines habitantes infrà ciuitatem, quàm per homines castrorum, et villarum districtus eiusdem. Omnes verò collectæ, quæ solui debēr, soluantur isto modo, Videlicet, quòd quilibet habitator ciuitatis interior continuus cũ sua familia soluat vnum denarium pro libra, si datiua esset maior, vel minor. Et omnes illi, qui habitauerunt continuò ab vno anno citrà extrà ciuitatem, eleuentur de apprecio ciuitatis, et ponantur in apprecio illorum, qui sedent extrà ciuitatem.

De habitantibus, et habitare volentibus infrà ciuitatem, et burgos, quòd non cogãtur soluere datiuas, nec alia obsequia facere cum hominibus. Rub. 141.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd omnes homines, qui habitant, et habitauerunt cõtinuò cum sua familia infrà Ciuitatem, et Burgos ciuitatis ab vno anno citrà, et habitabunt in futurum, non cogantur soluere Datiuam, nec aliquod obsequium facere cum hominibus habitantibus extrà ciuitatem, sed cum illis hominibus, vbi habitant. Et hoc capitulum sit præcisum capitulo aliquo non obstante: Et eo modo debeat soluere datiuã et collectam, et facere alias factiones, quemadmodum faciunt alii ciues, et appreciati cũ ciuibus, dũmodo ipsi habitatores sint cũ ciuibus appreciati, et fuerint approbati prout in alio statuto sub Rub. 64. Et si eueniret, quòd ciuis, et habitator ipsius ciuitatis, emeret vel alio titulo acquireret aliquam possessionem à comitatensi habitante in comitatu, et soluente Datiuas cum comitatensibus, ꝙ ipse ciuis de ipsa possessione empta, vel alio titulo acquisita soluat, et soluere debeat, prout dictus comitatensis de ipsa petia terræ soluebat, donec non fuerit apposita in appretio ipsius ciuis. Et è conuerso si eueniret, quòd districtualis, et comitatensis emeret aliquam possessionem, vel alio titulo acquisierit à ciue, et habitatore ciuitatis Camerini, quòusq; non fuerit posita in apprecio cõis. Saluo quòd si datiua, quæ imponeretur, et solet imponi pro Sergētibus, non soluatur per ciues, et habitatores infrà ciuitatem, et burgos de terra empta, vel alio titulo acquisita per habitatores infrà ciuitatem ab aliquo comitatensi, vel destrictuali, qui solueret, vel soluere deberet dictam datiuam Sergentium ante venditionem, et alienationem prædictã: nec etiam ipse comitatensis vendens, seu transferens in ciuem debeat pro ipsa terra soluere datiuam Sergentium, et Syndici castrorum, et villarum non possint cogi, nec vexari per officiales dicti cõis, et per exactores datiuarum ad soluendum illam partem, quæ perderetur de apprecio habitatoris in ciuitate Camerini, et Burgis, qui essent appreciati cum comitatẽsibus, et postea solueret cũ ciuibus, et tãquàm ciuis, et habitator dictæ ciuitatis.

Quòd omnis teneatur soluere datiuam Syndico, et Cultori secundum numerum Stadiorum. Rub. 142.

ITem statuimus, et ordinamus ad hoc, vt datiuæ, et collectæ, quæ imponerent, et impositæ sunt à tempore præsentis Appretii citrà per cõe prædictum integraliter persoluantur: et ne fraus aliqua cõmittatur in executione facienda de ipsis datiuis, et collectis, ꝑ-

M dictis

dictis impositis, et imponendis, sed omnes effectualiter persoluantur per eorum possessores, quòd omnes homines ciuitatis, et districtus Camerini, et appretiati, et habentes possessiones, et terras allibratas, et appretiatas aliis, vel alii, et habitatores ipsius ciuitatis, et districtus teneantur, et debeant ad requisitionem Syndici, siue Cultoris deputati ad colligendum datiuas, et collectas, seu alterius ipsorum, seu alterius deputandi soluere ipsi Cultori, seu Syndico pro terris allibratis, vel appretiatis datiuas, et collectas imponẽdas et impositas ab ipso tẽpore citrà per cõe prædictum integraliter cum effectu pro omnibus eorum terris, et singulis possessionibus, quas habent, et erunt imposterùm habituri tantùm secundum numerum stadiorum ipsarum terrarũ, et prout appretiata sunt in ipsorum appretio iàm facto, atq; in posterùm faciendo: non obstante si fuerit plus in libra, quàm in Appretio: non obstantibus etiam aliquibus statutis, ordinamentis, reformationibus, priuilegiis, concessionibus, exceptionibus, pactis, et conuentionibus hactenus factis, et habitis inter commune prædictum, et aliquas singulares personas, vel concessis à commi prædicto alicui, vel aliquibus cuiuscunq; continentiæ, vel tenoris sint non iuridicis, quibus omnibus, et singulis pactis, et priuilegiis per præsens ordinamentum intelligi, et esse volumus derogatum. Quæ quidem priuilegia, et pacta non possint de cętero roborari per aliquem assessorem communis Camerini occasione alicuius sententiæ, vel pronunciationis, sed maneant in ea continentia, prout scripta, et publicata sunt.

Quòd Potestas, & Capit. cogant non soluentes datiuam ad petitionem Syndicorum. Rub. 143.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd omnes, & singuli non soluentes, & recusantes soluere, vt superius est expressum, Pot. & Cap. teneantur, & debeant ad petitionem Syndici, vel Cultoris, & cuiuscunq; petentis compellere, & constringere ad soluendum ipsas datiuas, & collectas secundum, quod est dictum, & etiam cum pœna quarti pluris intus, & extrà ciuitatem realiter, & personaliter, prout eis, vel alteri eorum videbitur, & placebit, & ipsos facere carcerari: Et Syndicis, & Cultoribus Birruarios, & Baiulos dare pro eorum officio exercendo, quoties fuerit oportunum: Et taliter facere, & curare, quòd datiuæ, & collectæ à non soluentibus exigantur in totum, & in integrum. Et si in prædictis prædicti Potestas, & Cap. fuerint negligentes: puniantur per arrationatores communis in. c. lib. den. de eorum salario Camerario communis persoluendis sine aliqua compensatione.

De venditionibus ante renouationem Appretii factis in non subiectos. Rub. 144.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si apparuerit aliquam venditionem, vel per quẽcũq; alium contractum, vel modum transactionis per aliquam personam aliquorum bonorum, possessionum, vel terrarum factam esse, vel fuisse post tempus Appretii renouati ante istam renouationem factam de ipsis terris, possessionibus, & bonis sitis in districtu, & territorio cõis alicui personæ non subiectæ iurisdictioni ipsius communis Camerini, vel alio quouis iure speciali exẽptæ, ipse vẽditor, vel quocũq; alio iure, & titulo trãsferens, eiusq; hæredes, & successores teneantur, & debeant omnem datiuam, & collectã & impositionem faciendam, & soluendam, & impositam, & non solutam á dicto tempore dicti conditi Appretii citrà soluere ad mandatũ dicti officialis, vel alterius cuiuscũq; Pot. qui nunc est, et pro tempore fuerit, ad ipsam solutionem recipiendam, et executionem faciendam præpositi infrà tempus statuendum per ipsum commune, vel officialem prædictum ad pœnam dupli eius, quod tenentur: computato in ipsa pœna eo, quod soluere tenebatur. Quam pœnam, et sortem post ipsius termini lapsum ipse officialis possit auferre de facto realiter, & personaliter ab eis, qui soluere recusauerint: possitq; ipsos recusantes cogere ad ipsam solutionem faciẽdam omni exceptione, et appellatione remotis. Et si opponi contigerit: nullus officialis ipsius ciuitatis recipere possit, vel debeat ad pœnam xxv. lib. den. in qua pœna per arrationatores ipsi officiales ipsam appellationem recipientes ad petionem cuiuslibet petentis debeant condemnari: Et nihilò minus ipsa appellatio,

appellatio, & exceptio, ac exhibitio ipsarum non teneat, et sit nulla ipsō iure. Et talis sic soluens contra principales eorumq; hæredes, et successores, pro quo, vel quibus soluerit recursum habeat ad fructus ipsarum terrarum, et bonorum ipsorum eius autoritate propria vsq; ad satisfactionem condignam illius quantitatis, quam appareret eum soluisse occasione prædicta: Et ipsos fructus autoritate propria accipere, & auferre possit ita, vt ob dictum recursum, ademptionem, & asportationem dictorum fructuum accusari non possit, neq; denunciari, aut contrà eum inquiri. Et si fieret contra: quicquid factum fuerit, nullius sit efficatiæ, seu ualoris.

De non impediendo officium D. Capitanei, vel Potestatis in exequendo Datiuas. Rub. 145.

ITem statuimus, et ordinamus ad hoc, vt prædicti D. Pot. et Cap. et quilibet ipsorum possit liberius, in prædictis, et circà prædicta eorum officium exercere, quòd nemo tātæ temeritatis existat, qui eundem D. Pot. et Cap. et eorum officiales, vel alterum eorū in executione dictorum statutorum, et ordinamentorum, et in aliis, quæ facerent occasione ipsorum statutorum, et ordinamentorum loquentium de datiuis, audeant impedire, inquietare, molestare, et opponere, vel eis, et eorum officialibus, seu alteri eorū iniurias aliquas irrogare dicto, vel facto, citatione, monitione, requisitione, ptestatione, vel alio quouis modo, vel quæsito colore, vel alicui facienti præstare auxilium, consilium, et fauorem publicè, vel occultè. Et qui contrafecerit in prædictis, vel aliquo prædictorum, vel contra facienti opem præstiterit: puniatur, et condemnetur pro qualibet vice in L. lib. den. et in maiori pœna consyderata conditione personæ, et iniuriæ qualitate.

De inquirendo, et procædendo per Pot. et Cap. ad hoc, vt datiuæ soluātur. Rub. 146.

ITem statuimus, et ordinamus ad hoc, vt prædicta melius, et officacius obseruentur, et executioni mandentur, quòd D. Potestas, et Cap. et quilibet ipsorum, et qui pro tempore fuerint, possint, teneantur, et debeant de prædictis inquirere diligenter, quòd non soluentes datiuas, seu collectas impositas, et imponēdas per commune Camerini de ipsorum possessionibus aliqui in ciuitate, et districtu aliquo quæsito colore possint, et debeant ipsos punire, et condemnare vsq; in c. sol. den. pro quolibet, et qualibet vice, et in maiori pœna consyderata conditione personæ, et quantitate prætii, sicut eis videbitur, et placebit; Et contra talem, vel tales procædere teneantur ad petitionem cuiuslibet petentis: et pœnas, et banna imponere semel, et pluries, et quoties eis videbitur, et placebit: Et in his procædere possint iuris ordine seruato, et non seruato etiam substantialibus prætermissis, et cum scriptura, et sine scriptura, et de facto ipsas pœnas imponere, et auferre absq; aliqua probatione, et processu inde facto super prædictis, vel prædictorum occasione, et sententia inde lata, executione, et grauamine quolibet, quod de eo contigerit fieri per prædictos Dominos, vel aliquem ipsorum non possit, nec alicui liceat de nullitate opponi. Et si secus fieret, non valeat ipso iure, & occosione processus, executionis, vel sententiæ, qui fieret contra aliquem prædicta de causa Potestas, & Capitaneus, et eorum officiales non possint in aliquo molestari, impediri, vel syndicari: Sed autoritate præsentis statuti ab omni eo, quod facerent contra aliquem occasione prædicta absoluti ex nunc totaliter intelligantur.

Quòd Pot. & Cap. teneantur dare licentiā Syndicis, & soluentibus Datiuas de bonis illorum, qui sunt absentes, et non soluentes datiuas. Rub. 147.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd omnes Cultores Datiuarum ciuitatis Camerini, & Syndici castrorum, & villarum dictæ ciuitatis, qui consueti fuerunt per arrationatores, seu Syndicum maiorem dictæ ciuitatis ad soluendum datiuam, seu collectam impositam per commune prædictum, & soluerunt pro hominibus, & imposterū soluerint, seu in appretiis hominum ciuitatis, & communis prædicti intus, & extrà ciuitatem prædictā, qui fuerunt, & sunt absentes à ciuitate, & districtu dictæ ciuitatis. Quòd Pot. & Cap. & eorum Iudices, vel alter ipsorum teneantur, & debeant dare licentiam intrandi, & ca-

 piendi

piendi de bonis,& rebus hominum,pro quibus ſoluerint ipſam datiuam, ſeu datiuas, & recipiendi,& fructādi ipſa bona, & res quouſq; fuerit ipſis Cultoribus, & Syndicis ſatisfactum de denariis, quos ipſi Cultores,& Syndici ſoluerunt pro dictis hominibus,& eorum appretiis: Et quòd ipſi fructus non computentur in ſortem: Et Pot. & Cap. debeāt ipſis Cultoribus,& Syndicis de prædictis bonis taliter datis dare in ſolutum vſq; in quātitatem,quam recipere deberent, & expenſas omni exceptione,& appellatione remotis capitulo aliquo non obſtante.

Quòd acquirentes poſſeſſiones ab allibratis à xxv. libris infrà teneātur ſoluere datiuam tantùm pro terra empta,& nō pro pluribus. Rub. 148.

ITem ſtatuimus,& ordinamus, quòd emptores, vel alio titulo acquiſitores poſſeſſionis alicuius appretiati,& allibrati in appretio cōis Camerini in xxv.lib.& à xxv. libr. infrà cogantur ſoluere datiuam,ſeu collectam communi Camerini pro illa terra, ſeu poſſeſſione tantum empta per eos, quæ eſſet appretiata, pro tot ſtadiis tantùm ſoluere datiuam (inquam) pro quibus,vel quo appretiata reperitur ipſi venditori,& non pluribus ſtadiis reſiduis dicti appretii,ſeu libræ. Et Poteſtas,& Cap.& quilibet alius officialis teneantur, & debeant obſeruare prædicta vinculo iuramenti capitulo aliquo non obſtante, & hoc capitulum ſit præciſum.

Quòd ſi eſſet error in Appretio aliquorū,teneantur ſoluere Datiuam ſecundū numerū ſtadiorū eorū appretii,& nō ſecundum libram. Rub. 149.

ITem ſtatuimus,& ordinamus,quòd quicunq; de ciuitate, & diſtrictu Camerini in eius appretio errorem patiatur in numero ſtadiorum,ſtet,& ſtare debeat, & ſoluere Datiuā ſuam ſecundum numerum ſtadiorum ſui appretii: & non ſecundum libram continētē ſic euidentē errorē: Et cultor datiuę teneatur,& debeat à talibus datiuam recipere ſecundum dictum numerum ſtadiorum eius appretii,& non aliter. Et hoc locū habeat in illis,qui ſunt appretiati à xxv.libris ſuprà.Et locū habeat in præteritis,& futuris.

Quòd ſi de Datiua alicuius caſtri aliquid perderetur, illud quod perderetur, non exigatur. Rub. 150.

ITem ſtatuimus,et ordinamus, quòd ſi datiua alicuius caſtri, vel villæ ciuitatis Camerini aliquid perderetur: illud, quòd de dicta datiua perditum eſt, ab ipſis villis, vel caſtris,vel villarum hominibus nullatenus exigatur: Sed illud, quod de bonis expretiatorum, et de ipſa datiua rationabiliter perderetur, quòd perditio habeatur tàm pro ipſa villa, vel caſtro, quàm pro hominibus ciuitatis Camerini.

Quòd habentes poſſeſſionē in ſuo appretio ſcriptā liberè poſſint fructare, niſi Dominus cum eſſet poſſeſſor, ſatisfecerit de datiuis. Rub. 151.

ITē ſtatuimus,quòd quicūq; hēt poſſeſſionē,et terrā alicuius in ſuo appretio ſcriptā,liberè poſſit fructare,et tenere eā: niſi Dominus,cuius eſſet poſſeſſio,ſatisfecerit de datiua. Et hoc locum habeat in præteritis, et futuris.

Quòd homines ciuitatis Cam. teneantur ſubire onera, et honores cū hoībus,et in cōtrata cuius ipſi ſunt, et nō vbi habitant. Rub. 152.

ITē ſtatuim⁹,quòd hoīes ciuitatis Cam.et eius diſtrictus effecti ciues teneanī, et debeāt ſoluere collectas,et ſubire onera,et honores in loco cū hoībus terzerii,et cōtratæ cuius ipſi ſunt,et nō vbi habitāt:Et ab aliis hoībus cogi nō poſſint:et curia cōtrà eos nō procædat,nec eos cogat aliter facere nō obſtāte aliqua ſentētia,vel pronūciatione, ſeu cōſuetudine.Saluo,et reſeruato,quòd ſi quis de caſtris,et villis diſtrictus, et ciuitatis Camerini haberet in diuerſis caſtris poſſeſſiones appretiatas,vbi dictas poſſeſſiones habuerit,ibidē collectā pro ipſis bonis,et poſſeſſionibus ſoluere teneanī: alia verò obſequia ibi præſtare debeant,vbi habitant vnà cū aliis hoībus eiuſdē loci.Ad adaptationē viarū,fontiū, et pōtiū parimodo teneanī in ea cōtrata,vbi habitāt,accædere.Semꝑ ſaluo,quòd ſi aliquis pupillus habēs tutorē nō obſtāte, ꝙ ſteterit,et habitauerit cū ipſo tutore, ꝙ nihilòmin⁹ teneaī facere obſeq̄a realia,et ꝑſonalia cū hoībus, vbi eſſet appͥtiat⁹,et repireī in ventinis.

Ordini,

ORDINI CAPITOLI, ET DECRETI

Sopra il maestrato, Conseglio maggiore, & minore, della Città di Camerino: ordinati, reformati, & instituti dall'Illustriss. & Reuerẽdiss. Cardinal Durante, Legato dell'Vmbria. Da osseruarsi inuiolabilmente.

D Laude, e honore dell'Altissimo & onnipotẽte Iddio, & della gloriosa sempre Vergine Maria, & delli Beatissimi Apostoli Pietro, & Paolo, & del glorioso San Venanzo aduocato della Magnifica Cõmunità di Camerino, possa essere, & sia il presente Bossolo del magistrato delli Magnifici Priori, & conseglio minore de Duodeci, et cõseglio Generale di NOVANTA, fatto, et instituto dal Reuerendiss. et Illustriss. Cardinale Durãte, Legato meritissimo dell'Vmbria, con l'infrascritti Capitoli da osseruarsi inuiolabilmente.

IN primis ch'il bossolo del maestrato fatto, et che pro tempore si farà, nella Magnifica Città di Camerino, habbia da durare per tre Anni continoui, il quale debb'essere in tutto de Diec'otto Ballotte, et ogni ballotta habbia in se inclusi Cinque Priori, de quali il primo sarà chiamato Capopriore, e li altri habbiano il suo grado, et luogo secondo in detta ballotta si trouarà esser scritto.

Itẽ che ogni Priorato che sarà estratto, duri per dua mesi continoui, e non più: i quali Priori habbino tutti à resedere in Palazzo di cõtinouo, ne le sia lecito vscire di fuora, et andare per la Città negotiando, ne vagando in alcun modo, saluo nõ accadesse vscire tutti insieme ꝑ andare alle sue messe, et offitii, ouero à fare cõpagnia al Superiore: et quã do pure alle volte alcũ de loro volesse andare fuora della Città à spasso, nõ possa andare se nõ di rado, et cõ licẽtia del Capopriore, et bene accõpagnato cõ la fameglia del palazzo almeno fin che esce de la Città: sotto pena de Diece Scudi ꝑ la prima volta, et Venti per la seconda, d'applicarsi alla restauratione del palazzo d'elli Priori: et la terza sia priuato, perpetualmente d'ogni offitio publico, & priuato della Città.

Tem che tutti li Priori per seruare il decoro, et maestà del maestrato debbiano, & siano obligati farsi nell'introito del suo Priorato, vn Mantello nero di panno fino longo fino al collo del piede, & senza maniche, il quale mantello, non lo possano vendere poi finito l'offitio. Sotto pena de Diece Scudi d'applicarsi come di sopra, con ordin però, & priuileggio, che il detto mantello non li possa essere tolto per debito nessuno ciuile, ne per causa alcuna criminale, saluo ꝑ homicidio, et crimine læsæ Maiestatis. Li quali priori per suo subuenimento, et vitto delli dua mesi del Maestrato, debbiano hauere Venti Scudi per Priore, che in tutto fa la somma di Cento Scudi per ogni bimestre fra tutti, cõ peso però, di tenere al meno vn seruitore per vno, alle sue spese, & dare la tauola al Cancelliero che sara pro tempore.

Il Bossolo predetto p securezza, & fideltà debbia stara in vna Cassetta serrata cō due Chiaui, delle quali vna n'habbia da tenere il Reuerendiss. & Illustriss. Legato ò suo Luogotenente, l'altra si tenga dal Capopriore, che sarà pro tempore, la qual Cassetta debbia stare, in la Sacrestia di S. Maria, reserrata in vna cassa della quale ne debbia retenere la chiaue il Sacristano di detta chiesa, cō giuramento di non l'hauere à dare à nessuno senza licenza di sua S. Reuerendiss. ò suoi Luogotenenti.

Item che il Sigillo della Magnifica Communità di Camerino debbia stare serrato in vnò Armario ò Cassa, che si farà nel palazzo di lor residentia serrato sotto cinque chiaui de quali tutti li Priori n'habbiano da tenere vna per vno, & che non possano oprarlo, à sigillare lettera ò altra scrittura, senza la presentia, & cōsenso di tutti li Priori: sotto la pena d'esser priuato del maestrato in perpetuo.

Item che li detti Priori nō possino deliberare, risoluere, ne disporre, di cosa alcuna di momento, senza che sia prima proposta nel Conseglio Minore de Duodeci: & quel che canonicamente tra loro se risoluerà, si possi mandare à essecutione da essi Priori.

Item si ordina, & statuisce il Conseglio Generale de la Magnifica Città predetta, douere essere di NOVANTA Huomini compresoci li Dodeci del conseglio minore, i quali per questa prima volta sono stati eletti da sua S. Reuerendiss. & Illustriss. quali saranno tutti scritti qui sotto. Il qual Conseglio Generale, habbia la medesima autorità, falcultà, & balia, c'hà tutta la cōmunità insieme, con ordin però & espresso commādamentó, che non si possa radunare, senza l'interuento, & presentia del Luogotenente, & altri ministri ch'ordinasse sua S. Reuerendiss. & Illustriss. ò suo Vicelegato, ò Gouernatore pro tempore: sotto pena de Scudi Cento d'oro d'applicarsi à la Camera Apostolica senza alcuna remissione, & d'esser priuati tutti li Priori del maestrato, & d'ogni offitio publico, & priuato.

Item s'è ordinato il Conseglio Minore di numero di Duodeci Huomini, che saranno scritti, & annotati qui di sotto, perche non si può cosi facilmente congregare, per ogni minima cosa, il conseglio Generale, il quale conseglio de Duodeci, con la presentia de detti Magnifici Priori, possano consultare, tutte quelle cose, che li parrà vtile, necessarie, & espedienti à ben publico d'essa Citta, con ordin però, che non si possa radunare per risoluere, trattare, è concludere cosa alcuna, senza la presentia del prefato Luogotenente, ò altri ministri, sotto le sopradette pene.

L'autorita d'esso numero de Duodeci, con la presentia de detti Magnifici Priori, non si estenda, se nō in le cose minime, come à scriuer lettere raccōmandatorie, & altre cose simili, ma doue si trattasse far mandati de procura, obligare in cosa alcuna essa communita, mandare Ambassiatori, eleggere Podesta, Giudice d'Appellationi, Medici, maestri di Scuola, & Cancellieri, & altri offitiali appertinenti alla ditta cōmunita, sia reseruato al Conseglio Generale.

Item che tutti descritti nel numero de Conseglieri, tanto de Duodeci, come del Cōseglio Generale, siano tenuti ogni volta che sarà bandito per li luoghi soliti della Città, la sera per il giorno sequente, all'hora che sonarà la campana del commune, siano tenuti andare al ditto Conseglio, ne de li si possano partire fin che non sara finito: sotto pena in l'vno, & l'altro caso di vn Giulio per vno, nō hauendo però causa legitima d'escusarsi, la qual pena si applichi, & si spenda in vtilità, & fornimenti della casa, delli Magnifici Priori, i quali siano obligati à rescuoterli, altrimente paghino del suo proprio.

Nel qual Bossolo, ne Conseglio minore, ò Generale possi stare nessuno Cittadino minore de Venticique Anni.

ITEM s'ordina che nessuna cosa si possa proporre in detto Conseglio, se prima non sarà proposto, vinto, & ottenuto nel numero de Duodeci per faue, ò ballotte, cō la presentia, & voto delli Magnifici Priori, & Luogotenenti predetti. Et tutto quello, che sarà ottenuto nel conseglio minore, si possa proporre nel conseglio Generale.

Item

ITEM s'ordina, che nessuno consegliero, tanto del conseglio maggiore, come minore, possa parlare, ne cõsultare sopra le proposte che si legerãno dal Cancelliero, se prima non salirà nel Pulpito, & iui sia lecito consultare, & fin che parlerà, nessuno altro possa, ne debbia interrõpere, ne impedire, & debbia ogn'vno hauere silẽtio come cõuiene.

ITEM che nessuno possa salire nel Pulpito, ne consultare, se prima non hauerà giurato in mano del Cancielliero di consultare bene, & fedelmente, secondo la conscientia sua, che giudicherà esser vtile, & benefitio de la magnifica Cõmunità, senza odio, & par ticolare affettione.

Item occorrendo che per causa legitima, ò per assentia, tutti li Conseglieri, non si truouassino presenti nel conseglio, s'ordina, che radunandosi, li dua terzi de consiglieri, si possa dire, et arrengare nel modo sopradetto, et quello che per li dua terzi delli conseglieri cohadunati, sarà canonicamente per faue, ò ballotte ottenuto, habbia fermezza, et validità, come se fusse ottenuto, nel numero de tutti conseglieri. Et questo modo s'intẽda medesimamente hauere luogo nel numero de Duodeci.

Item che tutti li conseglieri de detti consegli maggiore, et minore, debbiano giurare nel principio che saranno eletti, nel detto conseglio, in mano del Cancelliero della magnifica Cõmunità, alla presentia delli Magnifici S. Priori, sotto questo modo, cioè, Di nõ consultare mai cosa, doue ne nascesse alcuno pregiuditio alla Santità di N. Signore, alla S. Sede Apostolica, al Reuerendiss. et Illustriss. Signor Legato, et suoi ministri, ne cosa dannosa alla prefata cõmunità.

Item che trattandosi in detti consegli dell'interesse d'alcuno consegliero, sia tenuto lui con tutti li suoi fino in secondo grado, secondo la ragione canonica, da computarsi vscirse del detto conseglio: sotto pena de Scudi Diece per ciaschuno de detti conseglie ri, che non vscisse del detto conseglio d'applicarse come di sopra.

Item che non sia consegliere alcuno che ardisca parlare, ne consultare fore delle proposte, ne meno impedire quel che arrengasse, ò consultasse come di sopra: sotto pena de diece Scudi per ciaschuno d'applicarse come di sopra.

CAPITVLA ADDITA.

Durantes basilicæ XII. Apostolorum S. R. Ecclesiæ Presbiter Cardinalis de Durantibus. Vmbriæ Sanctiss. D. N. de latere Legatus.

HAuendo inteso quanti disordini nascono quando è congregato il Generale Conseglio della magnifica Città di Camerino, si per rispetto di quelli i quali non interuẽgono al detto conseglio, anchor che sia de numero, quali senza alcuna legitima causa nõ vogliono dopo il suono della campana congregarsi nel palazzo della residẽza de magnifici Priori: si anche per rispetto dello arrenghare sopra le proposte del conseglio, che niuno vuole salire in arengha, se espressamente non li è cõmandato, si ancho quando si è consultato sopra le proposte, et quando se consulta, et ancho alcuna volta quando si è cominciato à ballottare, si fa strepito, et si da replica alle consulte, et sopra le consulte fatte per quelli, che sedono senza andare in arengha, et pigliare il giuramento secondo l'ordine, et Capitoli fatti. Et volendo nuoi à tali disordini rimediare, accio li consegli passino ciuilmente, et senza strepito. Agiungemo à li Capitoli fatti, gli infrascritti decreti, et capitoli, quali vogliamo, che inuiolabilmente, perpetuis futuris temporibus, si habbiano da osseruare.

ET prima volemo, et espressamente cõmandiamo, che fatto il conseglio della Credenza canonicamente, et fatti li bandi, et sonata la campana del Cõmune, si debbiano dare cinquanta tocchi alla detta campana, et dapoi si debbia andare secõdo il solito per il Signor Luogotenente di Camerino, ò altro che da noi, et nostro successore pro tempo

N ii re

re sara deputato, che habbia da interuenire al conseglio, et posto, che si sara à sedere nel la sala del conseglio insieme con li magnifici Priori, si debbiano, serrare le porte del palazzo, et fare la rassegna, et pontare tutti quelli, che saranno assenti dal conseglio, dapoi se nel primo Conseglio di Credenza, che si fara, non verranno li pontati, à dedurre, & prouare le cause legitime dell'impedimenti, del non essere potuti interuenire nel precedente conseglio, & dopò, che saranno, dedutte, & prouate, se debbiano in detto Conseglio della Credenza al conspetto del Superiore ballottare, & se non saranno ottenute nel detto Conseglio s'intendano essere caduti nella pena delli primi Capitoli, & subbito il Cancelliero della communità debbia cauare la lista de pontati, & darla al Barigello, che la essequisca senza alcuno rispetto infra termine di vn di dopò che sara data: sotto la pena al detto Cancelliero di vno Scudo per ciaschuna volta, & al Barigello se non la essequisse d'vn'altro Scudo, d'applicarse alla reparatione del palazzo de Priori, & da retenerselli da Thesaurieri del loro salario.

Item volemo, & espressamente ordiniamo, & commandiamo, che si debbiano fare le polise de tutti li conseglieri, tanto de la credenza, quanto del conseglio Generale, & de quelli de la credenza se ne debbiano à sorte cauare due, & di quelli del conseglio Generale, se ne debbiano similmente a sorte cauare tre, vno d'ogni terzero, quali conseglieri, cosi estratti debbiano vno dopò l'altro andare in arengha, preso prima il solito giuramento: Et siano obligati consegliare sopra le proposte fatte, quello, che secondo la loro conscientia consideraranno esser vtile alla communita: sotto la pena d'vno Scudo per ciascuno, & ciaschuna volta che contradicessero, & non andarsero nella arengha a consultare. Et dopò s'alcun'altro del conseglio volesse andare, che li sia lecito andarci, preuio semper iuramento.

Item volemo, & espressamente ordiniamo, & commandiamo, ch'à nessuno del conseglio sia lecito parlare, ne consultare fuor d'arengha, ne li vi possa andare, se prima nõ giura more solito: Et chi contrafara incorra in pena, ipso facto, di Scudi Dua d'applicarsi per la meta à benefitio del Palazzo delli Priori, & l'altra meta alla Camera Apostolica della qual pena il Superiore che sara in conseglio, il di sequente, che sara fatto il conseglio, la debbia fare essequire: & il cancelliero sotto la detta pena debbia cauare la lista de tali, che contrauerranno, & darla, vt supra.

Item commettiamo, & commandiamo sotto pena di escommunicatione & di Venticinque Scudi d'oro d'applicarsi per la meta alla reparatione delle mura della Citta, & l'altra da distribuirsi per noi ò nostro successore, ad pias causas, che non sia alcuno tãto malegno, ò prosontuoso, che ardisca ò presumma, di fare pratiche, ne sette in detto Conseglio, ne con consiglieri di Credenza ò Generale, ne fare alcuna subornatione in danno, & pregiuditio, tanto del ben publico, quanto de particolari, ne per qual si voglia altra causa, la qual pena pecuniaria de fatto si farra essequire, vt supra.

Item, che se li Priori estratti pro tempore, non si trouaranno presenti al giuramento, che hanno da fare alle calende del mese della sua intrata: si debbiano cauare delli altri, ipso facto, della bossola de spicciolati, secondo l'ordine de chi mancara: & che niuno di quelli, che saranno pro tempore estratti de Priori, tanto di quelli che sono nella ballotta, quando li spicciolati, non posano, ne debbiano in alcun modo contrauenire, ne recusare d'intrare, nel maestrato, nel luoco, che li toccarà quando sarà cauato: sotto la pena di Venticique Scudi d'oro, d'applicarsi, ipso facto, per la meta alla reparatione delle mura della citta, & l'altra meta da distribuirsi per noi, & nostri successori pro tempore ad pias causas: Et oltre alla pena pecuniaria, S'intendano, ipso facto, & senz'altra dechiaratione, essere per lo aduenire priui d'ogni publico offitio, & dignita de la citta di Camerino, & s'intendano esser cassi del conseglio, ne posano mai essere restituiti, se non dal publico conseglio, ottenuta prima la licentia dal Superiore, pro tempore di do mandare tal gratia in conseglio.

Item

Item volemo,& ordiniamo,che tutti, & ſingoli officiali della Citta, & ſtato di Camerino, ſiano obligati auanti che vadino a pigliare i loro offitij, in quel di che per noi, & noſtri ſucceſsori pro tempore ſara deputato de venire perſonalmente a giurare,di eſsercitare il loro offitio bene fedelmente, & con integrita, & giuſtitia, & non commetterui fraude, ne ſimonia alcuna, & promettere che al fine del loro offitio, eſſi, et loro miniſtri ſtaranno a ſcindicato, & che ſempre s'intendano li principali officiali eſſere obligati per li loro miniſtri,et ſubſtituti,et in ſpetie li maeſtri delle ſtrade pro tempore ſiano obligati, quando vorranno deputare alcuno offitiale ò ſubſtituto prima che lo deputano dare idonea ſecurtà ꝑ loro, tãto ꝑ la pena in la quale incorreſſino per le loro fraude,quãto per l'intereſſe de terze perſone: et queſte ſecurtà diano nello offitio dello ſcindico del commune.

Item volemo, et ordiniamo che li Priori che ſaranno del meſe de Gennaro, et Febraro ciaſchuno anno nel principio del detto meſe de Gennaro ſiano obligati deputare vn depoſitario, per tutti li danari, che ſi riſcoteranno tanto dello eſtraordinariato,et danno dato, cioè, delle rate applicate alla communita di Camerino, et alla reparatioue del palazzo de Priori, quanto de gli altri che ſono applicati, et ſe applicheranno alla communita de Camerino, il qual Depoſitario, debbia pigliare detti danari, et quelli non diſtribuire ſe non in coſe publiche per mandato ſotto ſcritto dalli Magnifici Priori pro tempore,et trouandoſi eſsere ſtati diſtribuiti, in altro che in benefitio publico, li Priori,che li haueranno fatti diſtribuire caſchino in pena del doppio d'applicarſi come di ſopra à benefitio della detta Città,et li Priori,che in mediate ſuccederanno,ſiano obligati à reuedere li conti alli anteceſsori,et contra di loro fare eſsequire quando vi truouaſſero fraude: ſotto la pena à eſſi Priori, che non faranno tale reuiſione, di Scudi Dua per ciaſchuno di loro da retenerſi delle loro prouiſioni. Et tali danari non ſi poſſano mai cõuertire in vſo, et beuefitio di eſſi Priori, ſe nò come di ſopra. Et acciò che alcuno nõ poſſa pretendere ignorantia delli preſenti noſtri ordini, commandiamo, che ſiano regiſtrati per il Cancelliero della magnifica Communità inſieme cõ li altri Capitoli, tra le ſcriture publiche della Città. In quorum fidem &c. Dat.Camerini Die XVI. Decembr. M. D. XLVIII.

DV. CARDINALIS LEGATVS.

ET ad præmiſſorum omnium maiorem corroborationem, idem Reuerendiſſ. & Illuſtriſſ. Legatus manu propria ſubſcribere, ac ſigillo ſuo muniri decreuit, ad perpetuã rei memoriam. Omiſſo Sigillo præfati Reuerẽdiſs.& Illuſtriſſ. Legati &c.

Decreto fatto, & canonicamente ottenuto nel publico Conſeglio della Città di Camerino,& per ordine del Reuerendiſſ. Card. Durante.

ITem per ſupplire al numero, & mantinimento del ſopradetto Generale Conſeglio, ꝑ ordine,& decreto di eſſo publico, & generale Cõſeglio canonicamẽte celebrato, & fatto cõ la preſentia del S. Superiore, Fù decretato, ſtatuito, & ordinato che il detto cõſeglio Maggiore,ſia, & eſſer debbia di CENTO ET QVATORDICI Cittadini,cioè,Trent'otto d'ogni Terzero. Et che quãdo ꝑ morte alcuno de detti Cittadini del cõſeglio mãchaſſe, s'habbia in luoco di quello à nominare,& remettere vn'altro cittadino donde manchará,per ordine del detto general Conſeglio,nel qual conſeglio ſe debbia proporre,& ballottare,& ottenere per le due parte de Cõſeglieri canonicamente, & altrimenti facendoſi, non s'intenda meſſo di Conſeglio,& ſia nullo, & inualido: ſi come per li libri de conſegli largamente appare fatto, & decretato.

Decreto del Generale Conseglio della Città di Camerino, che non si possa fare conseglio, doue non interuengano almeno Settanta Conseglieri, computādoci, nel detto numero li Magnifici S. Priori, et il S. Superiore.

ITem si è ordinato, decretato, et statuito per ordine del Generale Conseglio celebrato alli IX. Di de Gennaro 1558. che il conseglio generale della Città, et cittadini di Camerino, non si possa fare, et non habbia effetto, ne luogo alcuno, se non vi saranno nel cōseglio Settanta Cōseglieri almeno fra il S. Superiore, i Magnifici S. Priori, et Cōsiglieri. Et se li Magnifici S. Priori pro tempore existentes, farranno il conseglio, ò lo ametteranno con manco numero, non vaglia, ne tenga, ne si possa derogare in questo caso da qual si voglia Superiore: sotto pena à li magnifici S. Priori pro tempore che faranno, ò consentiranno si faccia altramente, de Scudi Diece da farsegli pagar di fatto, et d'applicarsi al sagro Monte della Pietà della magnifica Communità di Camerino senza processo, ò sententia alcuna.

CAPITOLI DE FISICI, CONDOTTI dalla Magnifica Communità de Camerino.

IN Prima che li Fisici della Città di Camerino durante la lor condotta debbiano portarsi di maniera, nel curare l'infirmità, che la Sera, & la Matina, & nell'altr'hore, secōdo la necessità degli Infermi, debbiano visitarli nella Città, & Borghi, & ordinarli le cose medicinali, veder l'vrine, & scriuere le recette, nelli libri de Speciali, senza premio alcuno da darseli, ne prometerseli sotto il vincolo de giuramento, & d'hauere à rendere quanto hauesse preso.

ANCHORA siano tenuti durāte detta cōdotta nell'hore come di sopra, visitare l'infermi ne li Monasterii de Monache, & luoghi de Frati, di qual si voglia ordine, cosi nella Città, come ne li Borghi, senza premio alcuno, come di sopra.

ANCHORA siano tenuti durante detto tēpo, diligentemente vedere, & cōsiderare tutte Vrine, che si mostreranno loro de tutti infermi nella Città, Borghi, Contà, & Distretto esistente senza alcun premio, & ordinarli li rimedii conueneuoli, secondo la conscientia, & scientia data loro da Iddio.

ANCHORA, che debbiano hauere per ciaschun d'essi per lor salario d'vn'Anno Fiorini Trecento, da pagarseli Mese per mese dal Thesauriere della Camera Apostolica senza eccettione alcuna. Pagando però le retentioni, & patente.

ANCHORA siano tenuti andare à visitare l'infermi per dentro le Cortine d'essā Città, receuendo Bolognini Venti, & fuori delle sudette cortine, receuendo Fiorino vno per ogni andata, oltra il salario ordinatoli dal publico come di sopra.

ANCHORA sia lecito alli prefati Fisici per l'vrine, che se li mostraranno da Forestieri non habitāti familiarmēte nella città, & stato predetto, & dalli Hebrei habitanti riceuere la conueniente mercede, secondo la consuetudine, & ordine delli altri Fisici.

ANCHORA che li Medici sudetti non si possano assentare da la Città di Camerino, suo contado, & distretto, senza licentia, & mandato de Magnifici S. Priori, per il tempo de detta Città.

ANCHORA che detti Medici siano tenuti, & debbiano ogni giorno matina, & sera, andare à tutti Speciali à vedere tutte vrine, che vi fusserno, & li ordinare le cose necessarie per l'infermi.

ANCHORA, che detti Medici, & ciaschun d'essi sia tenuto tenere vna caualcatura, acciò à li bisogni possa caualcare à visitare l'infermi fuora de la Città. Et siano tenuti seruare amicabile conuersatione con tutti Speciali, & Barbieri de detta Città, & non fauorir più vno che l'altro.

ANCHORA che occorrendo la morte ò altro caso fortuito (qual Dio non voglia mai) à quel Medico non li corra prouisione, ne si possa spendere, ne debbia per la

ſua pompa funerale, alcuna ſomma de danari, ne coſa alcuna, ſecondo il decreto del Generale conſeglio.

ANCHORA che li ſudetti Fiſici condotti, ſiano tenuti, & debbiano ogn'anno reuedere diligentemente li Semplici, & Compoſiti, & coſe pertinenti à tutti Speziali di detta Città: ſotto la pena di Diece Scudi, ſecondo il decreto del general conſeglio.

ANCHORA che li ſudetti Fiſici viſitato, c'haranno tre viſite l'infermo, ò inferma, li debbiano intimare, che ſi debbia confeſſare, et pigliare il Santiſſimo Sagramento della EVCHARISTIA, & non lo facendo l'infermo, non debbiano per modo alcuno piu viſitarlo, ne medicarlo, ſotto le pene che ſi contengono nel Statuto.

CAPITOLI, ORDINI, ET DECRETI publici, ſopra il ſalario, et emolumenti del Chirugico: condotto dalla magnifica Communità di Camerino.

AD Laudem Gloriam, et honorem altiſſimi, et immortalis Dei: L'infraſcritti ſono li Capitoli; ordini, et decreti da oſſeruarſi inuiolabilmente, dalli Chirugici: condotti per ordine della magnifica Cõmunità di Camerino, il tenore de quali ſara qſto. cioè.

IN Prima, che il Medico Chirugico della Città predetta, per tutto il tempo della ſua condotta, ſi debbia in la cura dell'infermi à ſe pertinenti, talmente portare, che dua volte il giorno, cioè, la matina, et ſera, et altre hore, ſecondo le neceſſita de patienti, andare à viſitarli, tanto in la Città, quanto in li Borghi di eſsa, et à quelli con ogni cura, et diligentia li medicamenti neceſsarii ſecondo l'infirmita ordinare, et in li libri de Speziali ſcriuerli ſenza premio, ne pagamento alcuno da receuere, ne prometterſi, ne obligarſi: ſotto pena de pergiurio, et di douere reſtituire, quanto pigliaſse.

Item che al detto Chirugico ſia lecito, et poſsa torre per ſuo viatico, dalli habitatori delle ville diſtanti dalla Città, per ſpatio di tre miglia, tre Carlini per ciaſchuno giorno, ſino à diece giorni, et da quello impoi ſolamente Carlini Due. Dechiarandoſi che partendoſi la ſera, et tornando la matina inmediate ſequente, ſi debba mettere ſolo per vn giorno. Et anchora che il Caſtello della Muccia, ch'intenda eſsere incluſo, in luoghi, et tra luoghi diſtanti per il ſopradetto ſpatio di tre miglia.

Item che da li habitatori in luoghi diſtanti dalla detta Città per ſpatio di ſei miglia poſsa torre per ſuo viatico Cinque Carlini, et da quello in sù, poſsa torre vn Fiorino p ciaſchun giorno ſino à dieci giorni, quali paſsati, non poſsa torre per le ſei miglia, ſe nõ Venti Bolognini, et da quello in sù Quattro Carlini, per ciaſchun giorno, dechiarando che chi lo condurrà, non ſia tenuto pagarli vettura di Cauallo, in ogn'vno de caſi predetti.

Item ſia lecito al ſopradetto Chirugico farſi pagare da Foreſtieri, et diſtrittuali, ſecõdo la conuentione, che ſi ſara tra il detto Chirugico, et loro infermi, purche ſi faccia pagare honeſtamente, eccetto che il diſtrittuale non veneſse à medicarſe in la Città, in qual caſo non ſia tenuto pagare mercede alcuna al detto Chirugico. Dechiarandoſi, che quelli, li quali hanno contratto il domicilio in la Città, & ſtato di Camerino, qual s'intenda eſſer contratto, per l'habitatione de Cinque anni ſolamente: et nõ s'intendano nel numero de foreſtieri, ma come originarii de Camerino.

Item che il ſudetto Chirugico ſia tenuto, & debbia medicare li Contadini, che pro tempore verranno à medicarſi dentro alla città predetta, ſenza premio alcuno come li cittadini.

Item che ſia tenuto, & debbia viſitare, & medicare li feriti, & infermi d'Hoſpitali, &

Monasterii, così de frati, come de monache, senza premio, & mercede alcuna.

Item che al detto Chirugico non sia lecito, ne possa andare fuore della città, & stato. senza licentia delli Signori Superiori, & de magnifici S. Priori, che saranno per il tẽpo,

Item che nascendo diferenza tra il detto Chirugico, & gl'infermi sopra la distanza de luoghi, ò sopra qual si voglia altra cosa, ne siano Giudici li Magnifici S. Priori, che saranno per il tempo.

Item che per suo salario d'vn'Anno il sudetto Chirugico habbia Fiorini Ducento di moneta à Bolognini Quaranta per Fiorino, da pagarseli mese, per mese dal Thesauriero deputato dalla Camera Apostolica, secondo il Breue di Nostro Signore. In quorum omnium fidem. &c.

EXPLICIT Liber Primus Voluminis Statutorum. Magnificæ Ciuitatis Camerini.

A
P C
M

D LAVDEM OMNIPOTENTIS DEI, Eiusq; gloriosissimæ matris MARIAE, ac Beatorum VENANTII Martiris, & ANSOVINI Confessoris Ciuitatis nostræ Camerini, defensorum, gubernatorum, & specialium aduocatorum. Hic fœliciter incipit SECVNDVS LIBER STATVTORVM, super Causis Ciuilibus.

Quòd Potestas, & eius Iudices, necnon Iudex Appellationum, Auditores, & omnes alij Iudices, tàm ordinarij, quàm commissarij, tàm primarum, & secundarum, quàm tertiarum, & omnium aliarum instantiarum, & causarum, non suscipiant in se amicabiles compositiones, arbitria & donationes. Rub. Prima.

VM PARVM Sit iura condere, nisi essent, qui ea debitæ executioni mandarêt: Ideo Statuimus, & ordinamus, quòd Potestas, & eius Iudices, & Iudex appellationum, Auditores, & omnes alij Iudices ordinarii, iurisdictionem etiam delegatam habentes dictæ Ciuitatis, tàm primarum, et secundarum quàm tertiarum, et aliarum instantiarum, et causarum: teneatur, et debeant continuè suis tamen debitis, et congruis temporibus, et horis, secundum formam statutorum, ius omnibus volentibus reddere. Volumus tamen, quòd arbitria, arbitramenta, amicabiles compositiones, donationes iurium, differentiarum, litium, quæstionum, causarum, aut rerum quarũcunq;, nec vti Iudices, neq; vti assessores, nec etiam, vt priuatæ personæ ab hominibus, et personis, communi, collegio, et vniuersitate Ciuitatis, Comitatus, et districtus Camerini in omnibus causis, tàm coràm eis, quàm coràm quocunq; ex supradictis iudicibus, et in quacunq; instantia vertentibus, in se nullatenus suscipiant: vel suscipere possint, vel debeant: nec aliquod cõsilium in scriptis, vel sine, tàm cum mercede, q̃ gratis, reddere valeant. Et si receperint, vel susceperint, siue aliquis prædictorum receperit coniunctim, vel diuisim, siue sententiauerint, laudauerint, arbitrati, aut arbitramentati fuerint, retrodonauerint, vel alio quo vis modo deciserint, siue aliquid terminauerint: sententia laudum, arbitrium, arbitramentum, retrodonatio, consilium, et decisio huiusmodi non valeant, nec teneant: nec ius aliquod, alicui partium ex talibus, vel aliquo eorum acquiratur: etiam in vim pacti, et etiam de consensu partium, vel earum procuratorum. Et omnia instrumenta desuper facta, et fienda etiam iuramento vallata cum renuntiationibus, et maximè præsentis statuti fingantur, et præsumantur dolo extorta, simulata, et fictitia, et nullam obtineant roboris firmitatem. Et nihilòminus, si contrafecerint supradicti Iudices, vel aliquis eorum cõtrafecerit ipso facto, incidant in pœnam c. lib. den. pro quolibet, et qualibet vice contrafaciendo; applicandam communitati Ciuitatis Camerini, & per syndicatores, et ratiocinatores tempore eorum syndicatus debeant contrafacientes, et quilibet contrafaciens in dicta pœna condemnari.

P Quòd

Quòd Poteſtas, vel eius Iudices,et Iudex Appellationum,vadant,et ſtent ad banchū iuris, et quòd in actis ponatur hora, et quòd diebus ieiuniorum vadant ſemel ad dictum banchum. Rub. 2.

ITem ſtatuimus, et ordinamus,quòd Poteſtas, et eius iudices,et officiales,et iudex appellationum, qui nunc ſunt,et pro tempore fuerint, teneantur de manè ad pulſationē Campanæ, quæ eſt ſita in Turri cōmunitatis Camerini, ire ad banchum prædictum, et ibi ſtare vſq; ad tertiam, et ſtatim, quòd pulſabitur ad tertiam in dicta Turri campana prædicta, debeant ſurgere, ac inde recedere,et nullum actum in aliquo proceſſu facere: et poſt nonā ad pulſationē dictæ cāpanæ Turris prædictæ, debeant redire ad banchū ꝑdictū:et ibi ſedere vſq; ad pulſationē fiendā hora veſperarū cū dicta cāpana. Et Notarii teneātur de manè in actis, q̄ ſcripſerint, dicere, et ſcribere ante tertiā, & poſt nonā dicere ante veſperas. Et ſi poſt tertiam,vel poſt veſperas, actus aliquis fieret, ſcribatur ſimiliter hora, qua fieret. Et hoc obſeruetur, et locum habeat, tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus cauſis. Et quòd Poteſtas, et eius iudices, et officiales, et iudex appellationum, diebus quadrageſimæ, et ieiuniorum debeant ſedere ad banchum,prædictis ſingulis diebus ſemel tantùm,videlicet,à tertia vſq; ad nonam, et non vltrà. Et Notarii cauſarum ciuilium, teneantur ſcripto titulo in libro ciuilium, ſcribere omnes dies iuridicos, et feriatos, et cauſam feriarum. Addimus huic ſtatuto, quòd Poteſtas,et eius iudices, et iudex appellationum,teneantur,et debeant, dum ibunt ad dictum bāchum, ducere vnum baiulum pro qualibet curia, ſub pœna xxv.ſol. pro qualibet vice, in quibus per ſyndicatores communis debeant condemnari. Addentes inſuper huic ſtatuto, quòd præfati Pot. eius iudices,et iudex appellationum, et alii, cauſas cognoſcentes, modo aliquo non audeant, neq; præſumant proferre,et promulgare aliquam ſententiam, in aliqua cauſa ciuili, criminali,vel mixta, niſi prius confecto regiſtro,et dato vtriq; parti cum termino, arbitrio iudicis ſtatuendo ad illud videndum, exceptis cauſis miſerabilium perſonarum, et cauſis non excedentibus ſummam decem Florenorum. Et quòd præfati Pot.et eius Iudices, ac Iudex appellationum, & quicunq; alii,teneantur ſententias in quibus vis cauſis ciuilibus, criminalibus, & mixtis, proferre ad bachum iuris: & ipſas in ſcriptis legere,& promulgare, neq; in domo, ſiue in camera, nec in alio loco, ſiue ſub cedula aperienda, eas dare, & pronuntiare valeant: nec alium locum eligere,& deputare poſſint, pro iuridico,& tribunali. Et ſi contrà iam dictas formas, acta aliqua fieri, ſiue ſententias proferri, & promulgari contigerit: ſint ipſo iure nulla, & nullæ, & nullum ſortiantur effectum: neq; modo aliquo teneant: etiam de conſenſu partium, vel procuratorum. Et nihilominus ſi dicti Notarii, & Iudices contrafecerint in prædictis, vel aliquo prædictorum: incurrant,& incurrere debeant, pro quolibet, & qualibet vice contrafaciendo, in pœnam xxv.lib.deñ.cōi Camerini applicandam,in quibus per ratiocinatores tēpore ſyndicatus condemnentur,& hoc quòad iudices, quò verò ad notarios, pro quolibet contrafaciēte incurrant pœnam x. lib.den. ipſo facto.

Quo ordine procedatur ad citationes, & bannimenta: & quomodo citentur comitatēſes, forenſes,& heredes defuncti, & de refectione expenſarum. Rub. 3.

QVoniam primam partem iudiciorum à citatione procedere nemo ambigit:ideo ab ea de iudiciariis cauſis ciuilibus dicturi, inchohandum eſſe cenſuimus. Quapropter ſtatuimus, & ordinamus, quòd in ciuilibus cauſis communis Camerini homines,& perſonæ citentur duabus citationibus faciendis per publicum baiulum cōis Camerini perſonaliter,vel (eis diligenter inquiſitis, & perſonaliter nō repertis) domi eorū ſolitæ habitationis rei,vel citandi; & quatenus domus, ſiue ſolita habitatio clauſa reperiatur, aut neminem ibi habitare,vel permanere contigerit, per dictum baiulum duob⁹ vicinis notificetur: Et hæc prima citatio fiat expenſis actorum,& abſq; iudicis cōmiſſione fieri poſſit.Et ſi reus citatus,ſiue notificatione facta vicinis, vt ſupra nō cōparuerit, & cōtumax fuerit in prima citatione: Secunda citatio fiat ex commiſſione iudicis,& expēſis rei:

sis rei: quæ cōmissio, (actore instante contra reum) & etiam in die primæ citationis fieri possit. Et si reus in termino secundæ citationis non comparuerit, & contumax fuerit, deinde ad malitiam superandam, publicè intelligibili, & alta voce ad banchum solitum iuris cōis Camerini per dictum publicum baiulum banniatur. In quo bannimento triũ dierum terminus reo statuatur, qui terminus casu quo dictus reus nō fuerit citatus per sonaliter, in prima, vel in secunda citatione: notificetur eidem personaliter, vel domi eius solitæ habitationis, aut vicinis notificetur, vt supra: Et si infrà dictum terminũ, non cōparuerit per se, nec per legitimum responsalem: (cōparente actore, siue eius procuratore, & ipsius contumaciam incusante) procedatur contra eum ad petitionem acto rum, absq; alia citatione facienda de eo, vt in proximis capitolis continetur. Et hæc locũ habeant in citatione facta, vel facienda in ciuitate, vel suburbiis: & de ciuibus, seu habitantibus principaliter tamen, in eadem ciuitate, aut suburbiis: quos vna die pro eadē citari posse volumus. Si quis verò conuenire voluerit aliquem de comitatu, vel districtu Camerini, vel alios, qui continuò familiarirer habitarent in dicto comitatu, vel districtu citari debeant vna die pro altera: nisi in dicta ciuitate, vel suburbiis personaliter citarentur. Quo casu, eos pro eadem die similiter citari posse permittimus. Si autē aliquis conuenire voluerit forensem aliquem, vel eius hæredes, pro aliquo debito contracto in ciuitate prædicta, eiusuè comitatu, vel districtu, seu quia esset conuentum inter eos per instrumentum pactum, siue scripturam, aut sententiam quouis modo, de aliqua solutione facienda in ciuitate prædicta, eiusuè comitatu, vel districtu, pro qua dictus forensis, vel eius hæredes, ex quacunq; causa in locis prædictis conueniri possent: talis forensis siue eius hæredes citentur ad banchum iuris solitum, et consuetũ cōis Camerini per præconē cōis, sono tubæ præmisso, duabus citationibus diuersis diebus faciendis: & demũ per præconem cōis banniatur sono tubæ præmisso, in platea Sancti Angeli, & in dicto bannimento statuatur terminus quinq; dierum dicto reo ad comparendum, et valeat, ac teneat, ac si reus esset personaliter citatus per baiulum dicti cōis, et deinde detur tenuta ipsi actori, vel creditori in bonis dicti forensis, siue hæredum, tàm mobilibus, quàm stabilibus, et se mouentibus, et nominibus debitorum, quæ reperirentur in ciuitate, comitatu, vel districtu, et statu Camerini, super formā in frascripti statuti, siue ad alios actus opportunos contra eos procedatur vt iuris fuerit: et actori, uel creditori magis expedierit, et pariter si quis conuenire voluerit hæredes alicuius defuncti, possit ipsos hæredes, vel volentes esse hæredes, siue defendere cupientes nomina, et bona pro hæredibus, citari facere, sub nomine appellatiuo, domi, vbi defunctus habitare consueuerat. Hoc tamen si iurare voluerit actor, se ignorare nomina, et personas hæredum, seruato tamen ordi ne suprascripto. Expensę autem reficiantur hoc modo, videlicet, ante bannum exclusiue, Bononeni tres, et non vltrà: inclusiue verò bononeni quinq; tātum: sed postea anteq̄ fiat pronuntiatio tenutę, duo alii bononeni, et non vltrà. Post pronuntiationem verò expensæ reficiantur taxatione iudicis præcedente, sed extrà ciuitatem, tàm ante, q̄ post pronuntiationem, taxatione iudicis præcedente. Relationes verò dictarum citatio num possint fieri per baiulum, seu per præconem Notario causæ in absentia iudicis, et valeant.

Quo ordine procedatur contra contumacem ad dationem tenutę, & de primo, secũdo decreto, et expensis reficiendis. Rub. 4.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd si quis cōuentus fuerit ab aliquo personali, vel reali, vel alia actione, et contumax fuerit secundum formam supradicti statuti, actor porrigat in iudicio iudici, corām quo agitur, libellum, seu petitionem, cōtra reum, et iudex (recepto iuramento ab actore ꝙ contenta in petitione animo calumniæ non petat, et ꝙ non est sibi in aliquo satisfactum) absq; aliqua citatione procedat contra reum, et pronuntiet creditorem, seu actorem esse mittēdum intenutam, et possessionem bonorũ rei: Et primò mobilium in duplum, si actor inuenerit bona mobilia: Secundò stabilium in

triplũ: Tertiò nominum debitorum, & se mouentium, & elapsis quindecim diebus continuis à die qua tenutam accepit, possit bona in tenutam captam vendere præcedentib° trib° bannimentis, tribus diebus faciendis, citato tũ reo ad videndũ, & audiendum cõmitti bannimenta, & assistendum trasactationi, & baiulus teneatur notificare reo tenutam datam creditori personaliter, vel domi solitæ habitationis ipsius in præsentia duorũ testium, si reus est ciuis comitatensis, vel forensis habitator ciuitatis, vel comitatus Camerini. Si verò fuerit forensis, & non habitator, ei notificetur per præconem in platea Sancti Angeli: aliter tenuta non valeat: Et si reus venerit infrà duos menses à tẽpore notificationis prædictæ tenutæ: possit recuperare refectis primò expensis, et pstita satisdatione de iudicio sisti, & iudicatum soluendo. Et si iudex recusaret, vel satisdationem, & expensas recipere contemneret, aut nollet: liceat ipsi reo deponere expensas penes notarium quæstionis, & fideiussores offerre: & ipsa tenuta ipso facto sit extromissa, & irrita: & totus processus nullius efficaciæ, vel momenti habeatur: citato tamen ad prædicta creditore, seu actore: Et nihilòminus creditor lucretur medietatem fructuum medij tẽporis perceptorum, nisi reus infrà octo dies post notificationem sibi factam de captione tenutæ venerit, & tenutã recuperauerit sñ formã prædictã. Quo casu creditor nihil de fructibus pcipere possit. Domus, nec arma offensibilia, vel defensibilia nõ possint accipi in tenutam, si alia bona inueniãtur sufficientia ad debitum, & expensas. Panni etiam lecti nullo modo, nec vllo quæsito colore accipi possint. Si autem reus non comparuerit infrà dictos duos menses, & tenutam non recuperauerit, vt dictum est, citetur ad petionem creditoris per baiulum, ꝙ certo die compareat coràm ipso iudice ad satisfaciendum de debito, & expensis, & recolligendum tenutam, aliòquin elapso dicto termino si non cõparuerit, & creditori non satisfecerit cũ effectu, & factis tribus bannimentis citato reo ad assistendum, & bannimenta committendum per publicum præconem diuersis diebus in publico loco, quòd quicũq; vult emere dictam tenutam compareat coràm ipso iudice: quoniam plus offerenti dabitur. Et si nullus comparuerit citato deinde reo ad sententiam audiendam, & exhibita super prædictis petitione ab actore, & facta fide summarie de re, vel quantitate petita, pronuntiet iudex, & adiudicet creditori tenutam ex secundo decreto, & in solutionem, videlicet, pro mensura debiti declarati, & expensis tantùm, & pronuntiet iudex ipsum creditorem verum, et legitimum dominũ, et possessorem, et ad euitandum omnem circunuẽtionem, et dolum, qui, et quæ interuenire possent aduersus debitorem in secundo decreto prætextu valoris rei datæ in solutum vltrà quantitatem debiti, et expensas. Volumus quòd debitor infrà sex menses possit, et ei liceat satisfacere creditori de debito, et expensis. Et si creditor nollet, seu retardaret recipere: liceat debitori offerre, et protestari, et deponere legitime debitum, et expensas: et facta protestatione, et depositione quando recusaret, vel retardaret recipere possit debitor, siue reus ingredi possessionem, et tenere etiam si alteri, quàm creditori adiudicata fuerit, vel ad manus alterius quoquo modo deuenerit præuia tamen citatione detinentis. Et processus primi, et secundi decreti, et adiudicationes sint nullæ ipso iure, et non opitulentur in aliquo creditori: tamen fructus existentes post secundum decretum lucretur creditor, siue possessor. Præterea volumus, et firmamus, quòd creditores possint capere fructus bonorum dotalium, et hypothecatarum pro dote constante matrimonio: dummodo mulier aliunde se alere possit. Et etiam prædicta locum non habeant, vbi restitutio dotis facta est vxori de dote, constante matrimonio, vel fieri debeat in casibus à iure permissis: Sanè ad obuiandum subterfugiis reorum decernimus, quòd si reus fuerit contumax secundum formam statutorum dicti cõis: & voluerit purgare contumaciã suam, & reficere expensas factas: non possit, nisi prius actor citetur personaliter vna citatione, siue duabus citationibus domi suæ solitæ habitationis, & exprimať quid velit petere contra ipsum reum, & ipso comparente procedatur, vt iuris fuerit in causa. Et quòd super eodem facto expensæ non possint refici ex contumacia, nisi semel, & recuperatio

dictæ

dictæ tenutæ, possit fieri refectis expensis, & præstita satisdatione, semper, & vsq; ante adiudicationem fiendam insolutum ipsi creditori, vel actori.

Quòd vsq; ad xl. lib. & in operibus laboratorum, magistrorum, & discipulorum, & in causis forensium, & pensionibus, & coptumis, summarie procedatur Rub. 5.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd Dñi Potestas, & Cap. siue Iudex appellationum, vel eorũ Iudices causarum ciuilium cõis Camerini, in causis ciuilibus non excedentibus lib. xl. den. vel de re, seu facto æquiualente, possint, teneantur, & debeant procedere, cognoscere, finire, & terminare summarie, et de plano, sine petitione in scriptis, & datione libelli, litis contestatione, & aliis sollemnitatibus, & substantialibus iuris. Idem dicimus de operibus laboratorum, & de laboritiis, coptumis, & pensionibus domorum, operibus magistrorum, & salariis discipulorum, & in omnibus causis forensium, de quibuscunq; rebus, & quantitatibus. Et sufficiat, quòd vna ex partibus litigantibus sit forẽsis, in quibus procedere teneantur, vt dictum est, etiam in diebus feriatis (exceptis feriis in honorem Dei inductis) & in palatiis cognoscere possint, & valeant. Et iudex coràm quo vertetur: teneatur, & debeat expedire, & terminare per diffinitiuam sentẽtiam infrà quindecim dies continuos computandos à die factæ primæ citationis, sub pœna ipsi iudici contrafacienti imponenda c. lib. den. Et si tenuta data esset in bonis mobilibus, quòd debitor teneatur recuperare infrà quinq; dies postq̃ data esset: aliàs detur licentia actori subpignorandi pro quantitate, et expensis iudeo, vel alteri, & non teneatur ad restitutionem tenutæ, nec vsurarum. Addendo quòd prædicta de forensibus habeant locũ in causis ecclesiarũ, et ecclisiasticarũ ꝑsonarũ cõfraternitatũ, hospitaliũ, et aliorũ piorum locorum, dummodo non excedant summam Florenorũ Quinquaginta, pro qualibet causa, et pro tali forensi agente, possit quilibet ciuis, vel comitatẽsis fideiubere pro eo, de reficiendo expensas in casu succumbentiæ, & de stando iuri in causa reconuentionis quocunq; alio statuto in contrarium disponẽte non obstante.

Quomodo, et quo ordine procedatur in causis Ciuilibus, et de exceptionibus cognoscatur à xl. libris supra de petitione consilii sapientis. Rub. 6.

ITem pro expeditione, et abbreuiatione causarum ciuilium à xl. libris supra, vel de rebus valentibus vltrà xl. libras den. (exceptis causis instrumentorum, cedularum, seu scripturarum priuatarum, super quibus seruentur statuta, et additiones de eorum executionibus loquentia) infrascripto ordine procedatur, videlicet. Quòd actor porrigat contra reum citatum, & relatum per pub. baiulũ cõis Camerini personaliter eo inquisito, et personaliter non inuento, domi eius solitæ habitationis: et si ipsa clausa reperiatur notificetur duobus vicinis, libellum, siue petitionem, et eidem reo comparenti termin⁹ statuatur duorum dierum vtilium, à die traditæ, vel oblatæ copiæ currentium ad respondendum, et opponendum omnes exceptiones sibi competẽtes, tàm declinatorias, quàm dilatorias, et peremptorias, et si reus comparuerit per se, vel legitimam personam: et prædictas exceptiones, vel aliquam ipsarum opposuerit, et actor replicare voluerit, detur eidem terminus duorum dierum: et si vltima dies erit feriata cadat in sequente diẽ iuridicam, et si reus voluerit duplicare, detur eidem terminus dicto reo ad duplicandũ, et vlterius triplicari, vel quadruplicari non possit, qui termini ad excipiendum, replicãdũ, et duplicãdum intelligãtur dati absq; iudicis ministerio, nisi pars ipsa voluerit renũciare. Et si aliqua ex dictis exceptionibus oppositis erit dilatoria, uel declinatoria, vel peremptoria etiam naturam dilatoriarum habens, et taliter opposita fuerit, quòd de iure cõi quouismodo haberet impedire litis ingressum: legitime de ea cognoscatur ante litis contestationem: ad quam probandam, siue eas probandum, et probatas habẽdum, statuatur reo terminus trium dierum, et si vltima dies fuerit feriata: cadat in sequentem diem iuridicam, quo termino elapso iudex de causa cognoscens, teneatur, et debeat super ipsis exceptionibus pronuntiare infrà tres dies proxime venturos, et si vltima dies erit feriata similiter vt supra, cadat in sequentem iuridicam, sub pœna ipsi iudici super

Q ipsis

ipsi; non pronuntianti imponenda xxv. lib. den. ab eo tempore sui syndicatus auferenda et cōi Camerini applicāda, nisi exceptiones prædictas, ipse iudex de partium voluntate post litis contestationem, reseruauerit: quo casu iudex minime puniatur, dūmodò post litis contestationem super ipsis pronuntiet infrà decem dies sub iam dicta pœna, & lis ipso iure habeatur pro contestata, siue reus aliquid opposuerit, siue non. Qua litis contestatione facta iuretur de calumnia, tàm ex parte actoris, quàm ex parte rei, & recusans iurare puniatur de facto in x. lib. den. Et nihilòminus si actor recusauerit vlterius in causa non audiatur, si verò reus pro confesso habeatur, & die qua fuerit lis contestata, & de calumnia iuratum detur terminus, tàm actori, quàm reo decem dierum si petitum fuerit ad probandum, alias intelligatur datus ipso iure vtriq; parti pro prima dilatione, quorū decem dierum adminus, quinq; dies sint iuridici, & si actor, vel reus petierit terminum pro secunda dilatione, & aliquid fecerit in prima dilatione, detur terminus trium dierum vtilium pro secunda dilatione ad probandum, qui terminus sit cōis vtriq; parti, etiam si datus intelligatur, & alius terminus ad probandum dari non possit, nisi propter absentiam testium, vel aliam legitimam causam, seu impedimentum aliquod, quod iudici legitimum videretur, de qua causa, impedimento, vel absentia, fidem faciat petens prima die iuridica: quo casu si iudici videbitur, detur terminus vltimus, & peremptorius trium dierum vtilium ad probandum, & probatum habendum per testes, vel instrumēta, & per omnem modum, genus, & speciem probationis. Quibus terminis elapsis publicetur processus, & detur terminus duorum dierum vtilium à die traditæ, vel oblatæ copiæ ad accipiendum copiam totius processus confecto registro, & opponendum contra: & si fuerit aliquæ exceptiones oppositæ, quæ probandæ venirent, talis opponens debeāt infrà tres dies vtiles probasse, & probatas habere per omnem modum, genus, & speciē probationis, qui terminus trium dierum vtilium intelligatur datus absq; iudicis ministerio ipso iure ea die, qua dictæ exceptiones productæ sunt. Postea verò detur terminus duorum dierum ad allegandum, & si vltima erit feriata, cadat in sequentem diem iuridicam. Quo termino elapso conclusum intelligatur, & iudex causæ ad expeditionem, & sententiam diffinitiuam, vt iuris fuerit procedat, et vna, vel pluribus monitionibus ad sententiam audiendam vna die pro altera præcedentibus, & possit, et valeat iudex causam cognoscens supradictos terminos inculcare, & abbreuiare, quando causa esset tempore peritura, & dum viderit partes cauillare possit in qualibet parte litis exhibere sacramentum malitiæ, & calumniæ. Et supra dicti termini, vt supra descripti non possint quomodolibet prorogari: saluo, quòd durante tempore aliquorum ex dictis terminis, si iudex causæ esset absens, vel eius officium vacaret, quo casu terminus non currat ipso iure. Et quoniam quandoq; in huiusmodi causis positiones fieri contingit. Volumus, quòd præstito iuramento per eas facientem, quod animo calumniæ non ponit, & credit eas veras esse, & ad causam facere: pars aduersa teneatur illis respondere per verbum credit vel non credit, & respōsionibus ipsarum positionum aduocatus, vel procurator partis respondentis non intersit, possit tamen ipsa hora responsionis ante responsionem ipse aduocatus, vel procurator, siue alter ipsorum videre si positiones sunt impertinentes, & nō admittendæ dummodò aduocatum, vel procuratorem prædictum illo tunc ante responsionem clientulum alloqui, vel eum monere non permittat, nec possit: & si responsum fuerit super contraria, vel impertinente ipso iure non valeat. Et si petitum fuerit respōderi positionibus, procurator partis aduersæ teneatur suum clientulum præsentare si fuerit in ciuitate, comitatu, vel districtu Camerini ea die, qua petitum fuerit, vel sequenti iuridica. Et si impeditus fuerit, de quo impedimento stetur iuramento procuratoris, detur terminus vnius diei vtilis ad præsentandum, vel si non responderit habeantur positiones pro confessatis, vel negatis ad commodum ponentis, nisi talis debens respōdere fuerit infirmitate grauatus, vel senectute, vel alio legitimo impedimento impeditus, quo casu expensis respondere debentis mittatur notarius, siue actuarius causæ ad recipiendū

dictas

dictas reſponſiones, ea die, qua petitum fuit, vel die ſequenti iuridica. Et ſi talis debens reſpondere fuerit abſens à ciuitate, et comitatu Cameriui, quòd haberi non poſſit, & eius abſentia ea die qua allegaretur ſaltim per duos teſtes legitime probaretur, eius procurator, vel defenſor poſitionibus reſpondere poſſit: & in omni caſu de cõi partium voluntate poſſint procuratores poſitionibus reſpondere. Et ſi teſtes non eſſent de ciuitate, vel ſuburbiis Camerini, ſiue habitantes, et eſſent iurati, et præſentes tempore quo petitur examinari detur terminus duarum horarum ad faciendum interrogatoria petenti, vel trium horarum arbitrio iudicis ad dicta interrogatoria facien͂. ita, quòd illa die teſtes prædicti examinari poſſint qui currat à die datæ, vel oblatæ copiæ, et ne actores, ſiue litigatores cogantur quotidie mittere baiulos ad citandum non habitantes in ciuitate, vel ſuburbiis Camerini, et propterea ne maioribus expenſis vexentur, et actus iuridicos differre quandoq; cogantur: ideo volumus, quòd ſi reus non habitaret in ciuitate, vel ſuburbiis Camerini, et prima uice qua ipſe comparuerit perſonaliter, vel per procuratorem, defenſorem, vel curatorem teneatur eligere locum in ciuitate Camerini, vbi velit citari ad omnes, et ſingulos actus fiendos in cauſa, vſq, ad ſententiam diffinitiuam incluſiue, vt parcatur ſumptibus, et expenſis: et ſi locum eligere neglexerit, vel noluerit actore petente poſſit, et debeat contra ipſum reum procedi ipſo vlterius non citato: et idem ſeruetur in actore quod dictum eſt in reo, videlicet, quòd teneatur eligere locum in ciuitate, vbi debeat citari ipſo reo hoc petente quibuſcunq; in contrarium diſponentibus non obſtantibus. Et ne pariter detur occaſio ſubterfugiendi, et finem litibus imponere cupientes. Volumus inſuper et ordinamus, quòd conſilium ſapientis peti non poſſit, niſi de partium voluntate non obſtante aliquo ſtatuto incontrarium diſponente, vel loquente, et quãdo petitur de partium voluntate ſtatuatur terminus partibus iudicis arbitrio ita, et taliter, quòd cauſa expediatur infrà tempus inſtantiæ ſecundum formam ſtatuti ſub Rub. 9. Quòd iudices expediant cauſas infrà xl. dies vtiles.

De modo procedendi ſuper mandatis. Rub. 7.

ITem ſtatuimus, & ordinamus ad hoc, vt lites in quibus interuenerint procuratores nõ fiant immortales, & ne dilatentur quia certi litigioſi cauſa dilatandi nituntur ſuper mã datis litigare, quòd quando notarius cauſæ publicè exercens, et matriculatus, fuerit rogatus de aliquo mandato procuræ, curæ, vel tutelæ, & ipſe coràm iudice, vel officiali ordinario, vel delegato in iudicio dixerit, & fidem verbo fecerit aſſerendo ſe eſſe ad plenũ rogatum de dictis mandatis, ſeu inſtrumento mandati alicuius ex prædictis, quòd dicta talis aſſertio, & fides ſcribatur apud acta per ipſum notarium, & habeatur, ac ſi dictum mandatum, ſeu mandata producta eſſent in publicam formam, & eis adhibeatur plena fides, & non poſſit opponi contrà ipſa mandata, nec detur alius terminus ad opponendũ. Et iudex, ſeu officialis coràm quo uerteretur cauſa ſtatim elapſo termino prædicto pronuntiet talem habentem mãdatum eſſe legitimum procuratorem, curatorem, tutorem, vel actorem reſpectiue, & habere plenarium mandatum ad omnes actus imminentes in cauſa dummodò perſona conſtituens, vel conſtituta fuerit habilis: quam exceptionem inhabilitatis opponens, infrà terminum duorum dierum vtilium probare, & probatam habere teneatur: quòd ſi probata non fuerit puniatur opponens de facto in xxv. ſol. den. Et ſi eſſet alter notarius non exercens publicè in dicta Ciuitate de comitatu, aut diſtrictu Camerini, aut forenſis, qui eſſet rogatus de tali mãdato, & quòad forenſem tantùm appareret litera teſtimonialis, ſeu cõis. quòd debeant ipſa mandata produci in publicã formam in iudicio coràm iudice, vel officiali, & per ipſum iudicem, vel officialem detur terminus vnius diei vtilis ad opponendum contra tale mandatum à die habitæ, vel oblatæ copiæ, quæ copia detur expenſis petentis, & non producentis: & qui contrà ipſa mãdata, ſeu mandatum, exceptionem reuocati oppoſuerit, teneatur ipſam probare, & probatam habere infrà terminum duorum dierum vtilium: & ſi non probauerit, incurrat quilibet procurator, ſeu quilibet alter, tàm ſuo nomine, quàm alterius nomine opponẽs

in pœna x. lib. cuius pœnæ medietas sit partis contra quam opponeretur, seu producentis mandatum, et alia sit iudicis coràm quo opponeretur, quã de facto contra opponentem iudex, vel officialis coràm quo opponeretur teneatur exequi: aliàs in tantundẽ condemnetur cõi tempore sui syndicatus. Et si opposuerit alias exceptiones teneatur opponens infrà terminum trium dierum, sibi per iudicem statuẽdum, illas probare: & si vltima dies esset feriata cadat in sequentem diem iuridicam. Quo termino elapso iudex teneatur pronuntiare super dictis mandatis, seu mandato, & quòd à tali pronuntiatione non liceat alicui partium appellare, nec de iudice conqueri, & si quis à tali pronuntiatione appellauerit super ipsa appellatione non audiatur. Et nihilòminus incurrat appellãs pœnam x. lib. den. applicandam, & exequendam, vt supra dictum est. Et nihilòminus si aliquis de collegio dictæ ciuitatis deliquerit in prædictis: sit sibi autoritate præsentis statuti, procuratoris officium per spatium vnius anni interdictum.

Quòd Procurator debeat constitui ad omnes actus imminentes in causa Rub. 8.

Item statuimus, & ordinamus quòd cum aliqui procuratores animo protelandi lites, et faciẽdi defatigare partem in expensis, & laboribus in aliqua causa, faciunt se constituere procuratores ad vnum actum tantùm, & non ad omnes alios actus imminentes in dicta causa, quòd tales procuratores non audiantur in prædicta causa, nisi essent procuratores ad omnes actus imminentes in forma litigii. Addendo quòd dicti Procuratores constitui debeant in omnibus instantiis dictæ causæ. Et ita ipso iure constituti intelligãtur. Et notarius talis de huiusmodi procura taliter rogatus censeaẽ, nisi post primam instantiam fuerit legitime doctum, & parti in forma intimatum de eorum reuocatione. Volentes insuper, quòd ipsi procuratores postquàm in causa officium procurationis susceperint: non possint, nisi ex legitima, & à iure approbata causa, illud recusare. Et si post primam instantiam ex aliqua iusta causa dictum officium relinquere voluerit (quòd in prima omnino fieri prohibemus) teneatur, vt supra parti intimare, sub pœna priuationis officii vnius anni.

Quòd Iudices expediant causas infrà. xl. dies vtiles. Rub. 9.

Item statuimus, & ordinamus, quòd Dñi Potestas, & Capitaneus, siue iudex appellationum, vel eorum iudices, & quilibet alius officialis ordinarius, vel comissarius, vel delegatus teneantur, & debeant quãlibet causam ciuilem, ordinariam, cõmissariam, vel delegatam, quæ coràm eis, vel altero eorum agitaretur cognoscere finire, et terminare per sententiam diffinitiuam infrà xl. dies utiles à dic motæ litis, & lis intelligatur mota per libelli productionem, uel simplicis petitionis, uel supplicationis cum rescripto, siue commissionis ad pœnam L. lib. den. pro qualibet causa, quæ ascenderet ad summam, & ualorem. c. lib. den. uel ab inde infrà, sed ab inde suprà ad pœnam. c. lib. den. pro qualibet causa retinendarum, et auferẽdarũ tempore eorum syndicatus per camerarium cõis prædicti, uel alium ad quem pertineret, vel faceret solutionem dicti salarii pœna xxv. lib. den. Qui terminus xl. dierum vtilium prorogari de cõi partium voluntate possit per decem dies vtiles in duobus terminis, & non vltrà, videlicet, quinq; pro quolibet termino. Quo termino elapso instantia causarum parti, & iudici intelligatur esse perẽpta, & quòd nulla possit alia ferri sententia, nisi in pronunciando instantiam causæ esse peremptam, cum condemnatione expensarum partis agentis. Et Notarius qui scriberet in causa, teneatur, & debeat per decem dies continuos ante finem dictæ instantiæ dare, & consignare Potestati, siue Capitaneo, siue Iudici appellationum, vel alteri Iudici de causa cognoscenti (confecto registro) omnia acta, & actitata facta in causa cum rogatione Notarii: sub pœna eidem notario contrafacienti xxv. lib. den. de facto auferendarum per iudicem de causa cognoscentẽ. Et si dictus iudex dictam pœnam non exigeret: intantũ eodem tempore syndicatus condemnetur. Et iudex teneatur, & debeat notario scripturas restituenti, solui facere mercedem competentem infrà quintam diem: sub pœna ipsi iudici contrafacienti decem libr. den. Et prædicta non vendicent sibi locum in causis ciuilibus

libus executionum instrumentorum, scripturarum, vel cedularum, nec in aliis extraordinariis causis ciuilibus, quæ deberent expediri in breuiori tempore, secundum formã statutorum dictæ ciuitatis. Qui terminus xl. dierum non currat tempore absentiæ iudicis, vel quando officium iudicis de causa cognoscentis vacaret.

Quòd contra instrumenta, & cedulas non possint opponi, nisi quatuor exceptiones, & quomodo fiat dum testes sunt absentes, & quomõ fiat cessio bonorũ. Rub. 10

ITem statuimus, & ordinamus, quòd habentibus instrumenta publica mutui, vel depositi, vel alterius contractus, vel obligationis, seu sententias, præcepta, vel arbitria, vel amicabiles compositiones, vel testamenta, codicillos, donationes inter viuos causa mortis, vel cedulam manu propria debitoris scriptam, vel alterius cuiuscunq; manu scriptã, & bino teste subscriptam, cum annis Dñi, mense, & die. In quibus, vel ipsorum aliquo appareret aliquem, vel aliquam, seu collegium, vel vniuersitatem obligatam esse ad sibi dãdum, soluendum, restituendum, vel faciendum aliquid, vel eorum hæredibus, & successoribus, seu ab eis ius tale prætendentibus: liceat coràm Potestate, & Capitaneo, & coràm iudicibus causarum ciuilium (non tamen collateralibus potestatis) petere ipsa instrumenta, scripturas, vel cedulas executioni mandari contra ipsos debitores, vel hæredes, vel successores. Quibus productis iudex causæ statuat terminum reo trium dierum vtilium ad accipiendum copiam petitionis, & instrumenti, & opponendũ contra ipsum instrumentum. Quæ causa, tàm principalis, quàm appellationis si fieret per aliquam partium expediri debeat summarie sine strepitu, & figura iudicii simpliciter, & de plano aliquibus iuribus, & statutis non obstãtibus, & maxime iuribus, quibus dicitur, quòd oblationi libelli, & litis contestationi renuntiari non possit, contra quę instrumenta, scripturas, & cedulas non possit opponi, nisi exceptio solutionis, vel satisfationis, falsitatis, & vsurarum, vel pacti de non petendo, vel agendo, et nullæ aliæ exceptiones possint opponi lege, vel canone aliquo non obstante. Quas exceptiones vsurarum, solutionis, vel satisfactionis, falsitatis, et pacti de non petendo, vel agendo, postquàm eas iudex admiserit, teneatur opponẽs probare ipsam, vel ipsas probatas habere coràm eodem iudice ecclesiastico, vel seculari infrà octo dies continuos, dummodò non feriatos in honorem Dei computãdos à die quo iudex eam, vel eas admiserit, siue iudex ipsum terminum opponenti, et excipienti assignauerit, siue non assignauerit. Et si excipiens ipsam, vel ipsas nõ probauerit infrà ipsos octo dies cõtinuos teneatur, et debeat iudex executionem facere, ac si non præposita, vel opposita fuisset. Et eo casu exceptiones obiiciens, & non probãs: puniatur de facto per iudicem, qui de causa cognoscit sine strepitu coràm quo opposita fuerit, et non coràm aliquo alio iudice, et sine figura iudicii in expensis legitime factis in causa per partẽ, quæ executionem peteret instrumentorum, vel supradictarum scripturarum: quas expensas præcise omni exceptione, defensione, et appellatione remotis: restitui facere teneatur ab excipiente, qui deficeret in probando ipsi, qui executionem peteret instrumenti, vel supradictarum scripturarum. Non obstante, quòd excipiens diceret, quòd non stetit per eum, et non obstante, quòd contumaciam testium allegaret, et quòd ipsos habere non potuit, vel alio aliquo, quòd posset quomodolibet allegari, nisi aliquis, vel aliqui de testib⁹ re vera essent absentes à ciuitate Camerini, et suo districtu, qui testis, et testes etiam alterius iurisdictionis debeant nominari ante impetrationem literarũ remissorialium, quo casu iste ordo seruetur, videlicet, quòd si ipsi testes possint commodè infrà dictum terminum octo dierum haberi, et cogi procedatur, vt dictũ est. Si verò cogi, et haberi non possit, detur alia dilatio per iudicem quinq; dierum ad faciẽdum eum, vel eos venire ad testimonium perhibendum, vel mittantur literæ remissoriæ in forma expensis petentis iudici loci, vbi testes, seu testis essent, vt ibi coràm dicto iudice dictum suum deponat super articulo, vel articulis, et interrogatoriis sigillatis super quibus producerentur: verum si talis testis, vel tales testes articulum, uel articulos non probarent: producens pro quolibet ipsorum testium non probantium puniatur de facto

per iudicem causæ in c. sol.den.soluendis communi Camerini. Et nihilòminus omnia damna, & expensæ aduersæ parti restituere teneatur,& quòd testes, & eorum iuramenta, possint recipi super prædictis exceptionibus diebus feriatis lege aliqua non obstante. Et quòd per aliquam partium non possit allegari dicto casu, quòd receptio testium non valeat,& iuramenta ipsorum,& dicta quæ recepta essent tempore feriato. Et dicto casu iuramenta testium possint recipi in palatio, vbi iudex causæ moraretur, & esset. Quo termino elapso,& de meritis causarum pro vtraq; parte cognito, vel reo existente contumace, iudex pronuntiet statim in causa, quòd reus debeat soluere, vel satisfacere statim pœna decem solid. per diem, vel qualibet die, qua fuerit in mora si quantitas, vel summa petita excederet decem lib. den. Si verò à decem lib. infrà pœna quinq; sol.den. per diem, vel qualibet die, qua fuerit in mora. Qua pronunciatione in rem iudicatam transeunte, tunc liceat creditori, vel debitorem accusare, vel ipsum capi facere, & personaliter detineri quousq; satisfecerit integre de sorte, & expensis, quod iudex facere, teneatur,& quilibet alius officialis communis,& teneatur etiam facere in effectu executionem realem, vel personalem vsq; ad integram satisfactionem quantitatis, & expensarum summarie, & de facto ad voluntatem creditoris, sub pœna præstiti iuramenti, & L. librarum den. exigendarum ab eo tempore syndicatus, & conuertendarum ad cõmodũ & bursam ipsius creditoris seu eius hæredis, vel successoris. Quæ tenuta sic data valeat, et teneat, ac si data esset ex primo, & secundo decreto,& vim habeat primi, & secundi decreti. Et factis tribus bannimentis tribus diuersis diebus de mandato iudicis, & secuta trasactatione, citato reo ad videndum cõmitti bannimenta, & assistendum trasactationi fiendæ plus offerenti, & adiudicationi habeatur missus in dictam tenutam pro vero, & legitimo dño,& possessore. Et si reus comparuerit infrà xv. dies continuos à die trasactationis,& adiudicationis computandos, possit, et ei liceat satisfacere creditori de debito, et expensis. Et si creditor nollet, vel retardaret recipere: facta prius idonea depositione actuali, et cum effectu in pecunia numerata immittenda in sacculo, et ibi sigillanda iudicis sigillo, ac penes idoneam personam per iudicem causæ approbatam deponenda de debito, et refectis prius expensis, et protestatione etiam præmissa: possit ipse debitor, vel reus ingredi possessionẽ, et tenutã recuperare, et tenere quãuis ad alterius manus, quàm creditoris deuenisset. Et ꝓcessus talis, trasactationes, et adiudicationes sint ipso iure nullæ, et non opitulentur in aliquo creditori, nec tertio: quòad fructus reseruatur prout in alio statuto: qui depositarius restituere debeat, et dare, et consignare quandocunq; ipsi creditori recipere volenti dictum depositum: quindecim diebus elapsis reus, vel debitor amplius non audiatur aliis tenutis uirtute cõtumaciæ habitis, statuta supraścripta seruẽtur, et supradicta tenuta robur obtineat non obstãte si debitor egerit, uel exceperit agat, uel excipiat de nullitate processus, uel sentẽtiæ, et pronuntiæ ciuilis, uel criminalis ad agendum, uel excipiendum de nullitate contra dictos processus ciuiles, uel criminales, uel sententiam, et pronuntiam nullatenus audiatur, uel admittatur proponens, uel quod agendo, uel excipiendo dixerit, uel allegauerit se cedere bonis, quę dicere, et allegare nõ possit aliquibus iuribus statutis, et ordinamentis ciuilium, seu canonum quòad prædicta non obstantibus, et maxime.l. ob æs alienum C. de acti. et obl. in qua uidetur dici, quòd liberum corpus capi, seu detineri non possit pro debito pecuniario, nisi forsam cessio bonorum legitime fieret maxime quòd si debitor uenerit ad pinguiorẽ fortunam, quòd satisfaciat creditoribus secundum, quòd tenetur de iure, et cum infrascripta sollemnitate videlicet quòd cedẽs, et qui bonis cessit vna die sabbati ducatur ipse carceratus debitor cum birreto virido in capite per Barigellum, et eius curiam à palatio, vbi detinetur per viam arenghi Ciuitatis Camerini, Potestate pro tribunali sedente ad ius reddendũ, vsq; ad banchum iuris in platea S. Angeli vbi ius redditur, & quòd ibi publicè per duos Tubicines adminus banniatur quòd talis cedere volens exprimẽdo nomen, & cognomẽ & locum eius cedere volentis, quòd vult cedere bonis: quo facto ipse debitor stet super

gradibus

gradibus adeò, vt ab aſtantibus poſſit bene videri in platea, & tunc tribus vicibus alta, & intelligibili voce dicat. Cedo bonis, voluendo ſe circumcirca, & tenendo ſemper in capite dum prædicta fiunt Birretum viridum, quod continuò viridi coloris portare poſt dictam cenſionem teneatur, & debeat. Et ſi quandoq; præfatus cedẽs ſine dicto Birreto virido reperiretur, poſſit ad inſtantiam creditorum, vel alicuius creditoris defacto denuò capi, & carcerari & detineri, donec de debito, & expenſis eis, vel ei ad integrum ſatisfecerit. Addimus tamen huic ſtatuto, quòd volens excipere certas exceptiones de quibus in dicto ſtatuto fit mentio, antequàm audiatur in dictis exceptionibus quando quãtitas, ſeu res mobilis peteretur: facere debeat depoſitum de omni quantitate, vel re mobili in inſtrumento, vel teſtamento, codicillo, donatione etiam cauſa mortis, & aliis contractibus, & ſctipturis de quibus in dicto ſtatuto fit mẽtio contenta in pecunia numerata, quæ quantitas debeat immitti in quodam ſacculo, ſeu marſubio, & ſigillari ſigillo iudicis de cauſa cognoſcentis, & deponi penes vnum ex campſoribus ciuitatis Camerini, ſiue alteram perſonam per iudicem cauſæ approbatam ad electionem iudicis. Qui campſor lite, & cauſa finita debeat dictum depoſitum cõſignare actori agenti, ſi obtinebit in cauſa, aliàs dictum depoſitum reſtituere debeat ipſi reo conuento de mandato iudicis: vel ſi depoſitum facere non poſſet, & vellet ſtare detentus perſonaliter in palatio, vbi carcerati detinentur vſq; ad finem cauſæ, & quouſq; ſoluerit cum effectu, ſi in cauſa ſuccubuerit. Quo depoſito facto, vel ipſo exiſtente detento, vt ſupra, opponere poſſit exceptiones in dicto ſtatuto comprehenſas. Quas exceptiones oppoſitas probare debeat, & probatas habere per omnem modum, viam, & ſpeciem probationis infrà octo dies continuos dũmodò non feriatos in honorem Dei: nullo alio termino ei aſſignando ad aliquam aliam exceptionem probandam, vel defenſionem faciendam, etiam ſi teſtes eſſent abſentes, & ſi dictas exceptiones, vel aliquam ipſarum probauerit reus conuentus: puniatur de facto in L. lib. den. actor, ſeu agens, & in expenſis legitimis: cuius pœnæ, medietas ſit cõmunis, & alia medietas ſit rei cõuenti, et iudex de cauſa cognoſcens teneatur, & debeat executionem dictæ pœnæ de facto facere ad inſtantiam cuiuſcunq; petentis: aliàs tempore ſui ſyndicatus ipſe iudex in tantundem per ſuos ſyndicatores condemnetur. Si verò dictus excipiens exceptiones oppoſitas infrà dictum terminum non probauerit: in expenſis legitimis, & in xxv. lib. den. ſummarie, & de facto puniatur, cuius pœnæ ſit medietas cõis, & alia medietas ſit actoris agentis: quam pœnam iudex de cauſa cognoſcens ſimiliter exigere teneatur de facto aliàs tempore ſui ſyndicatus condemnetur per ſuos ſyndicatores.

Quòd non obſtante abſolutionis ſacramenti petitione, & abſolutione, iudices procedant in cauſis ciuilibus, & criminalibus, ſed locum non habeant in inſtrumentis, & cedulis vſurariorum. Rub. 11.

Item ſtatuimus, & ordinamus, quòd ſi in aliquo ex prædictis inſtrumentis, cedulis, vel ſcripturis eſſet ſacramentum appoſitum pro obſeruatione in eis contentorũ, & peteretur, vel obtineretur abſolutio, vel relaxatio dicti ſacramenti à iudice competẽte, quòd ipſa petitione, vel abſolutione, ſeu exceptione quæ fieret ratione dictæ petitionis, vel abſolutionis, iudex cauſarum ciuilium dicti communis coràm quo quæſtio ventilaretur, & eſſet criminalium quæſtionum, coràm quo facta eſſet accuſatio ratione moræ, & contemptus: non differat procedere contra reum ad petitionem creditorum ſecundũ quòd in proximo capitulo eſt expreſſum: ad pœnam L. lib. den. prædicto modo exigendam, & ad burſam partis creditoris, vel eius hæredum conuertendam, & petens, vel obtinens abſolutionem ab ipſo ſacramento condemnetur per Poteſtatem ad petitionem creditoris in xxv. lib. den. cuius pœnæ, medietas ſit communis, & alia medietas ſit illius contra quem dicta abſolutio ſacramenti peteretur, aut obtineretur: quòd non vendicet ſibi locum in execùtione inſtrumentorum, cautionum, ſcripturarum, & cedularum iudeorum, & aliorum vſurariorum, ſi in eis poſſit peti abſolutio ſacramenti ſecundum quòd in aliis

de iure, isto modo intellecto, quòd ipso sacramento nõ obstante: nihilòminus exceptiones in dicto primo statuto contentæ opponi possint.

Quòd opponentes certas exceptiones, & non probantes infrà terminum puniatur poena. Rub. 12.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si aliqua exceptio ex prædictis quatuor, quæ possunt opponi per excipientem, vt in Rub. 10. non probaretur infrà terminum, infrà quẽ probari debet: puniatur de facto sine processu, vel sententia excipiens, & non probans per iudicem coràm quo opposita fuit, si fuerit exceptio falsi, vel vsurarũ in xxv. lib. den. quã executionem dictarum poenarum facere teneatur iudex ad petitionẽ creditoris ad poenam præstiti sacramenri, & L. lib. den. exigẽdarũ ab eo per ratiocinatores communis tempore sui syndicatus: medietas quarum quantitatum omnium prædictarum sit cõmunis Camerini, & alia medietas sit illius contra quem ipsa exceptio fuerit opposita, & liceat ipsi iudici, qui executionem fecerit ipsam quantitatem, seu medietatem retinere sibi pro suo salario, seu parte salarii sibi promissi per Potestatem, vel Cap. vel Iudicẽ appellationum, & contra prædicta Potestas, vel Cap. siue iudex appellationis non possit facere, & si contrafecerit condemnetur in. c. lib. den. pro quolibet tempore syndicatus. Imò de ipsa quantitate teneatur facere cõtentum Camerarium cõis Camerini de corũ salario pro rata ad dictam poenam.

Quæ forma sit seruanda in executione instrumentorum in forma Cameræ Apostolicæ. Rub. 13.

STatuimus, & ordinamus, quòd si cõtingat aliquem fore debitorem alicuius personæ, collegii, vel vniuersitatis in aliqua re, seu pecuniarum quantitate, pro qua dictus debitor se obligauerit suo creditori in forma cameræ Apostolicæ, etiam cum constitutione procuratorum ad confitendum debitum, & præceptum de soluendo in se recipiendũ, & cum aliis clausulis in huiusmodi obligatione, & contractibus apponi consuetis dicto procuratori sic confitenti non statuatur terminus per iudicem minor decem dierum ad soluendum: nec contra debitorem possit executio fieri: nec dictus terminus currat, nisi facta prius notificatione ipsi reo de dilatione ad soluendum suo procuratori data personaliter, vel ad domum eius solitæ habitationis per literas iudicis de causa cognoscentis sumptibus ipsius rei: infrà quem terminum dictus reus si comparuerit, audiatur in exceptionibus suis de iure, & secundum formam statutorum sibi competentibus. Quo termino elapso, si reus nihil opposuerit, vel opposita non probauerit, quæ ipsum releuare haberent, procedatur ad executionem pro quantitate, seu re petita, & pro expensis. Et nihilòminus pro qualibet exceptione opposita, & non probata per ipsum, condemnetur in libr. decem den. ipso facto cõi Camerini applicandorum, & vlterius in dicta causa non audiatur. Eandem executionem paratam habere decernimus instrumẽta quarantigiata: ita quòd producto instrumento, in quo contineatur præceptum quarantigiæ factũ p notarium rogatum, tanquàm iudicem ordinarium reo, siue partibus de obseruando cõtenta in dicto instrumento, reus ipse habeat terminum decem dierum currentium à die sibi personaliter, vel domi factæ intimationis computando: infrà quem terminum si reus ipse exceptiones sibi de iure, & secundum formam statutorum competentes proponere voluerit, audiatur in exceptionibus suis, dummodò fecerit depositum de quantitate petita, siue de re mobili, vel stet in loco curiæ detentus, & caueat sub poena dupli de non discedendo, quatenus depositum facere non possit secundum formam aliorum statutorũ de executione instrumentorum loquentium. Quo termino elapso ad executionẽ procedatur modo, & forma, prout supra in instrumento in forma cameræ Apostolicæ.

Quòd in executione instrumentorum, et aliarum scripturarum ab interlocutoria nõ possit appellari nec cõsiliũ peti, et quomõ debeant causæ expediri. Rub. 14.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd ab interlocutoria, vel ab alio actu iudiciario, qui et quæ fierent in causis petitionum executionis dictorum instrumentorum, contractuũ vltimarũ

vltimarum voluntatum, scripturarum, cedularum, laudorum, seu redonationum, et sententiarum non liceat alicui petere consilium sapientis, nec etiam appellare; nec etiam liceat appellare á legitimatione mandatorum. Sed á diffinitiua sentẽtia, vel alia quæ obtineret vim sententiæ diffinitiuæ: sit licitum appellare. Quæ appellatio debeat diffiniri, et terminari infrà quindecim dies vtiles à die interpositionis appellationis computãdos, per acta primæ causæ tantùm. Et causa principalis finiri, et terminari debeat infrà xx. dies vtiles computandos à die petitæ executionis per iudicem causæ. Et vltra prorogari non possit sub pœna præstiti iuramenti, et L. lib. den. et interesse partis, nisi dicta dilatio fuerit de voluntate partium prorogata, quæ prorogatio fieri debeat per quinq; dies vtiles, et nõ vltrà: siue per absentiam iudicis, seu per vacationem officii iudicis prædicti. In quibus casibus dicta tempora fatalia non currant ipso iure, nec sit opus petere restitutionem in integrum. Quibus temporibus elapsis instantia causæ principalis intelligatur esse perempta, et appellatio deserta. Et super ipsis nulla possit ferri sententia, nisi super peremptione, et desertione respectiuè cum cõdemnatione actoris, et appellantis in expẽsis. Volentes insuper, quòd si tẽpore introitus noui rectoris, et iudicis coràm quibus causæ prædictæ ventilarentur, vel verterentur, et in causis prædictis non superessent de instantia octo dies, quòd tunc dictæ partes, vel vna ex eis possint instantiam dictæ causæ prorogare pro tot diebus ita, quòd supersint octo dies utiles post introitũ officii de causa cognoscentis. Possint tamen, et debeant ipsa grauamina illata per ipsas interlocutorias, vel iudiciarios actus, quęcunq; fuerint recenseri in dicta appellationis causa, non obstante, quòd ab ipsa interlocutoria, seu actu iudiciario habente uim interlocutionis infrà decẽ dies non fuerit appellatum, uel petitum consilium sapientis. Quibus quindecim diebus elapsis rata maneat prima sententia, et habeatur perinde, ac si non fuisset appellatum. Et ipsa prima sententia executioni mandetur realiter, et personaliter ad uoluntatem petitoris, et creditoris, prout in statuto proxime posito continetur, nisi dicta dilatio xv. dierũ utilium fuerit de uoluntate partium prorogata, uel steterit per iudicem, qui de causa cognoscit, volentem ipsam causam diffinire. Qui iudex semel per protestationem in scriptis factam congruo loco, & tempore requisitus, & ipsam appellationis causam non diffiniens infrà prædictum tempus: condemnetur de facto parti cuius intererit in tanta quãtitate, quanta petita fuerit, & ad interesse partis, dum aliud agitur ad quantitatem, si secus factum fuerit tempore sui syndicatus. Possit tamẽ consilium sapientis peti per alterã partium in appellationis causa, quæ sint partes iudicis in diffiniẽdo ipsam causam, quòd iudex consilium debeat concedere expensis petentis cum salario taxando per ipsum iudicem vsq; in tribus libris considerata quantitate, & qualitate causæ. Quod consilium iudex si tempora fatalia restarent: Imò dare debeat, & sequi, quod si non fecerit, vel contrarium fecerit, & sententiam tulerit: sit nulla ipso iure. Et in hoc casu liceat de nullitate agere, & excipere, & cuius consilii commissio fieri nõ possit, nisi vni ex doctoribus collegii dictæ ciuitatis, qui debeat consulere infrà octo dies à die factę commissionis, aliàs ipsa commissio, & consilium, & petitio consilii euanescat, & salarium ipse consultor, seu ille cui fuerit facta commissio perdat, nisi dictus terminus octo dierum de ipsarum partiũ voluntate fuerit prorogatus. Addimus, quòd si debitor succumberet in causa appellationis, executionis dictorum instrumentorum, & aliarum scripturarum, & cedularum prædictarum, contractuum, vltimarum voluntatum, laudorum, siue arbitramentorum seu redonationum, & sententiarum: incurrat pœnam xxv. lib. den. applicañ. cõi Camerini pro medietate, & parti pro alia medietate, quæ pœna de facto per iudicem causæ exigatur contra debitorem, qui succubuit in causa, aliàs dictus iudex de suo salario soluere compellatur.

Quòd quando petitur aliqua scriptura executioni mandari, debeat interrogari reus si scriptura est manu ipsius, & quomodo procedatur in eis. Rub. 15.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si quis habuerit aliquam scripturam, seu cedulam priuatam,

priuatam,quam dixerit manu debitoris scriptam,vel subscriptam,quæ contineat aliquē esse obligatum ad aliquid faciendum,dandum,& soluendum,& restituendū à c. lib.den. infrà,vel de re, seu facto valoris minus centū lib. quomodocunq;,& qualitercunq; simpliciter scripta,vel subscripta reperiatur, dummodò contineat in se diem, mensem, & annū sine solennitate testiū,vel alia quacunq;. Et à c. lib.supra vel de re,seu facto valoris.c. lib.den. vel vltrà cum anno, mense,& die,& subscriptione duorum testium ad minus, & petierit executioni mandari contra debitorem ipsam scribentem, vel se subscribentem, vel eius successorem: procedatur hoc modo videlicet, quòd dictus debitor,vel eius successor, si debitor non viueret,citetur vna die pro sequenti die iuridica personaliter, vel domi suę solitę habitationis,quòd personaliter veniat ad recognoscendū quādā scripturam priuatam per ipsum debitorem,vel eum cuius ipse est successor scriptam, vel subscriptam, si est sua manu scripta,vel suscripta, aut non. Si debitor, vel eius successor esset de Ciuitate Camerini, vel eius comitatu: quæ citatio fieri possit per vnum ex baiulis dicti cōis verbo absq; aliqua scriptura:Et si debitor ciuis,vel districtualis esset absens à ciuitate Camerini, & eius districtu, citetur modo prædicto, cum termino assignando iudicis arbitrio secundùm loci distantiam, dummodò non excedat terminum decem dierum. Et si esset forensis citetur per vnum ex præconibus ciuitatis Camerini, sono tubæ præmisso, in platea S. Angeli, quòd venire debeat personaliter coràm iudice causarum ciuiliū Potestatis,vel Cap.vel Iudicis appellationum ad recognoscendum scriptam,vel apodissam: si scripta,uel subscripta est manu ipsius, aut non. Et si non venerit in termino dictæ primæ citationis, citetur pro secunda citatione modo,& forma prædictis: & si fuerit cōtumax in dicta secunda citatione dictus debitor, vel eius successor, dicta scripta habeatur perinde ac si recognita esset: & eodem modo executioni mandetur, ac si per dictum debitorem,vel eius successorem recognita esset,prout infrà dicetur in debitore recognoscente. Si verò dictus debitor, vel eius successor comparuerit, debeat ad petitionē partis interrogari, si cedula,vel scriptura est scripta, vel subscripta manu debitoris,vel non: & si dixerit dictus debitor, vel eius successor quòd sic, tunc Iudex de causa cognoscens, debeat mandare dicto debitori, vel eius successori, quòd incontinenti debeat dare, soluere vel satisfacere pœna decem sol. pro qualibet die,qua fuerit in mora: si quātitas, vel summa petita excedat x. lib. den. Et si à x. lib. infrà pœna quinq; sol.per diem,& die qualibet, qua fuerit in mora. Qua pronunciatione in rem iudicatam transeunte, tunc liceat creditori, vel ipsum debitorē accusare,vel ipsum facere capi,& detineri ꝑsonaliter quòusq; satisfecerit integrè de sorte,& expensis. Quod iudex facere teneat, & quilibet alius officialis cōis teneatur etiam facere cum effectu realem, & personalem executionē usq; ad integram satisfactionem quantitatis,et expensarum summariè,& de facto ad voluntatem creditoris sub pœna præstiti iuramenti, & L. lib. den. exigendarum ab eo tempore syndicatus,& conuertendarum ad commodum in bursam ipsius creditoris, seu eius hæredis, vel successoris. Et vna via electa possit creditor ad alteram redire pro suo libitu,et voluntate. Et si debitor, vel eius successor dixerit dictam scripturam, vel cedulam non fuisse scriptam, vel subscriptam manu debitoris:dictus debitor,seu eius successor habeat terminum duorum dierum:et si vltima dies esset feriata, cadat in sequentem diem non feriatam ad mostrandum, et producendum coràm dicto domino iudice aliquas scripturas dicti debitoris, cum quibus possit fieri comparatio literarum: et si infrà dictū terminum non monstrauerit,et produxerit scripturas prædictas: procedatur ad executionem dictæ scripturæ, seu cedulæ contra dictum debitorem, vel eius successorem, ut superius dictum est absq; aliqua recognitione,uel comparatione literarum. Si uerò debitor,uel eius successor produxerit aliquas scripturas manu dicti debitoris, tunc facta comparatione literarum per iudicem causæ per duos Notarios, et duos Mercatores àd min⁹ bonos, et legales,et expertos in arte notariæ, & mercantiæ de collegio notariorum, et mercatorum ciuitatis Camerini, per iudicem dictæ causæ nominandos. Et si per ipsos,

uel

vel maiorem partem ipsorum dictum fuerit credere ipsam scripturam, vel cedulam fuisse scriptam, seu subscriptam manu debitoris: mandetur executioni contra ipsum debitorem, vel eius successorem prout superius est expræssum, quãdo esset recognita per ipsum debitorem: et dicto casu debitori neganti scriptam, seu apodissam fuisse scriptam, seu subscriptã manu ipsius debitoris, nõ admittatur ei exceptio falsitatis, satisfactionis, quietationis, vsurarũ, vel pacti de nõ petẽdo, nec aliqua exceptio ei opituletur. Et nihilominus de facto puniatur in xxv. lib. den. per iudicem ipsius causæ, qui sine aliquo processu, vel sententia, possit dictam pœnam de facto exigere. Item quòd recognoscens dictam scriptam possit contra dictam scriptam opponere supradictas exceptiones, super quibus, vel aliqua ipsarum audiri non debeat talis excipiens, nisi primò, & ante omnia deposuerit omnem quantitatem, seu rem, de qua in dicta scripta fieret mentio, penes idoneum cãpsorem, siue aliam personam facultatibus idoneam ciuitatis Camerini per iudicem causæ eligendum, & approbandũ. Quod depositum fiat in pecunia numerata, quæ mittatur in quodam sacculo, & sigilletur sigillo domini iudicis de causa cognoscentis. Et si scripta esset de alia re mobili, quàm de pecunia, ipsa res simili modo penes vnum ex cãpsoribus, vel aliam idoneam personam per iudicem approbatam supradictã deponatur, vel si depositum facere non posset: possit, & debeat stare detentus in palatio, vbi alii carcerati detinentur vsq; ad finem causæ, & quousq; soluerit cum effectu, si in causa succubuerit. Quo deposito facto, vel ipso existente detento, vt supra, statuatur terminus tali excipere volenti octo dierum continuorum dummodò non feriatorum in honorem Dei, ad probandum, & probatum habendum per omnem modum, genus, & speciem probationis: qui terminus datus intelligatur absq; iudicis ministerio, & eo ipso quòd depositum fecerit, & exceptionẽ opposuerit. Et si aliquã ex pdictis exceptionibus probauerit dictus opponẽs, vel excipiẽs: dictus actor de facto puniatur in L. lib. den. cuius pœnæ medietas sit rei cõuẽti, & alia sit cõis Cam. Et si dictus iudex de causa cognoscens, dictã pœnam non exigeret: in tantundẽ tempore syndicatus puniatur, & depositum factum restituatur ipsi deponenti cum refectione expensarum. Et si talis excipiens dictas exceptiones, vel aliquam earum non probauerit: puniatur de facto in xxv. lib. den. cuius pœnæ medietas sit actoris, & alia medietas sit cõis Camerini, quã pœnã iudex etiam exigere teneatur aliàs tempore sui syndicatus in tantundem puniatur. Item quòd si successor talis debitoris esset ignarus literarum, vel pupillus, & haberet tutorem ignarum literarum: quòd tunc fiat comparatio literarum, & procedatur ad assimilationem literarum modo, & forma, vt superius dictum est, & ad executionem scripturæ, seu cedulæ: facta cõparatione prædicta. Et si debitor, vel eius successor comparuerit coràm iudice, & interrogationi factæ per iudicẽ, si scriptura, vel apodissa est scripta, vel subscripta manu debitoris, vel non, & recusauerit respondere, quòd dicta scripta, vel apodissa habeatur pro recognita, & executioni mandetur, vt superius dictum est. Et si debitor, vel eius successor esset absens, à ciuitate, & comitatu Camerini, & de eius scripturis haberi non posset, seu non esset absens, & dicta scriptura, seu apodissa petita executioni mandari esset subscripta per aliquot testes, & dicti testes essent d ciuitate, & comitatu Camerini, & haberi possent: interrogari debeant per iudicem de causa cognoscentem, & dixerit dictam scripturam, seu apodissam fuisse scriptam manu debitoris, quòd procedatur ad executionem ipsius scripturæ, seu apodissæ absq; aliqua recognitione, & comparatione literarum. Et si talis debitor ad probationem aliquarum ex supradictis exceptionibus allegaret in testimonium librum ipsius creditoris, quòd ipse creditor teneatur, & debeat ad pœnam xxv. lib. den. de facto exigendarum per ipsum iudicem, librum suum producere infrà terminum per iudicem statuendum. Et causam super executione dictarum scripturarum, cedularum, seu apodissarum, iudex de causa cognoscens teneatur, & debeat expedire infrà xx. dies vtiles computandos à die factæ primæ citationis: & dictus terminus prorogari possit de cõi partium voluntate per quinq; dies vtiles, & non vltrà. Quo termino elapso instan-

tia dictæ causæ intelligatur esse perempta iudici, & partibus. Quo casu non possit super dicta causa,alia sententia ferri,nisi in pronuntiando instantiam esse peremptam cum cõdemnatione expensarum ipsius agentis. Et nihilòminus iudex ipse puniri debeat tempore sui syndicatus in c.lib.den. sine aliqua remissione, & ad interesse partis, si dictam causam infrà dictos xx. dies vtiles non expedierit. Item addimus,quòd si tempore introitus noui rectoris, & iudicis, coràm quibus causæ prædictæ verterētur, & in causis prædictis non superessent de instantia octo dies: quòd tunc dictæ partes, vel vna ex eis possint instantiam dictæ causæ prorogare pro tot diebus, ita quòd supersint octo dies vtiles post introitum officii iudicis de causa cognoscentis. Et præsens statutum locũ habeat in scripturis, seu apodissis, vel cedulis in futurum fiendis post publicationem huius statuti.

Quòd petens aliquam scripturam contra aliquam personam executioni mandari, & non probans: condemnetur parti in expensis. Rub. 16.

ITem statuimus, & ordinamus,quòd si per aliquem particularem,vel pro parte alicuius collegii, vel vniuersitatis fuerit petitum executioni mandari aliquam scripturam de prædictis contra aliquam personam,collegium,vel vniuersitatem, & contra ipsam scripturam fuerit opposita aliqua exceptio de prædictis, videlicet,falsitatis, vsurarum,solutionis, satisfactionis,vel pacti de non petendo, nec agendo, & probata fuerit legitime, adeò quòd conuentus veniat absoluendus de facto sine strepitu, et figura iudicii simpliciter, et de plano absq; petitione, et simplici narratione in eadem serie absolutionis cõdemnetur petens in expensis legitime factis per conuentum,et in medietate pecuniæ, siue estimationis rei petitæ.

Quòd possit fieri partitum vsq; ad L. libras, et quomodo procedatur. Rub. 17.

ITem statuimus,et ordinamus, quòd si aliqua petitio de sui forma rectè formata, et de iure procedens in quantitate nõ excedente L.lib.den.vel estimationis rei,vel facti quę vel de quo ageretur in ipsa petitione in scriptis porrecta fuerit coràm iudice per principalem actorem præsente reo, et actor voluerit super ipsa petitione, et de contentis in ea, facere partitum, ita quòd totã causam decidat,vt de contentis in ipsa petitione stetur, et credatur sacramento rei. Quòd iudex coràm quò ageretur, cogat reum ad capiẽdum partitum ipsum absq; aliqua dilatione dãda ipsi reo,dummodò partitũ fiat de principali facto ipsius rei. Et si reus recusauerit, vel retardauerit capere partitum, et iuramẽtum de veritate dicenda præstare, recepto sacramento ab actore, quòd vera sint contenta in petitione: reus habeatur pro confesso,et mandet iudex reo ad terminum xv. dierũ, quòd det,et soluat, vel faciat,quod in petitione continetur ad pœnam decem solid. pro qualibet die, qua esset in mora à termino in antea. Et si reus ceperit partitum, et negauerit in petitione contenta vera esse,iudex ipsum reum absoluat à petitione,et contentis in ea: liceat tamen actori reprobare reum negantem de periurio infrà xv. dies absq; aliqua reseruatione. Et si actor legitime reprobauerit reum de periurio infrà dictum terminum: iudex, non obstante ipsa absolutione, possit,et debeat reum condemnare de contentis in dicta petitione actoris in legitimis expensis,et in decẽ lib.den. cõi Camerini de facto soluendis,et si actor deficeret in probatione periurii, condãnetur reo in expensis litis, et extrà,soluendis: si verò reus confessus fuerit mandet iudex, vt det, vel faciat in petitione contenta ad terminum xv. dierum ad dictam pœnam decẽ sol. per diem. Et simili modo,vt dictum est: reo liceat reprobare actorẽ de periurio. Et si iurauerit in petitione contenta vera esse, quæ non essent infrà terminum supradictum, et eodem modo condãnetur actor reo in expensis, si conuentus fuerit de periurio. Saluis, et reseruatis exceptionibus reo competentibus contra actorem,rei iudicatæ, transactæ, et finitæ, solutionis,et pacti de non agendo. Volumus tamen quòd partita non possint fieri, nec capi,nec deferri, nisi per principalem personam. Addimus quòd si quis citatus fuerit personaliter præsentata sibi cedula citationis continente causam videlicet, quòd comparere debeat ad respondendum partito, super eo,quod intenditur petere contra eum, et cõparuerit

paruerit per procuratorem, quòd detur terminus procuratori ad faciendum comparere principalem ad respondendum partito, vel referendum: quòd si non comparuerit, uel nō fecerit comparere principalem: citetur iterū personaliter modo, et forma prædictis pro secunda citatione. Et si reus recusauerit comparere, et respondere partito, quòd elapso termino dictæ citationis iudex, recepto iuramento, seu sacramento ab actore, quòd cōtenta in petitione partiti vera sint, immittat, et inducat dictum actorem per publicum baiulum cōis Camerini in tenutam, et corporalem possessionem bonorum rei conuenti pro quantitate petita: et dicta tenuta valeat, et teneat, ac si data esset ex primo decreto absq; alia solennitate iuris, vel statuti dicti cōis.

Quòd nulli liceat appellare ante diffinitiuam sententiam, et quomodo fiat litis contestatio, et de consilio sapientis, et quòd illata grauamina possint in diffinitiua sententia recenseri. Rub. 18.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd in causis ciuilibus ante diffinitiuam sentētiam, vel quæ haberet vim diffinitiuę sentētiæ, nulli ex litigatoribus in præmissis ciuilibus causis ab aliquo iudiciario actu, nec à præcepto, quod fieret per iudicem causæ alicui ex litigatoribus pro expeditione causæ cum adiectione pœnæ, vel sine: liceat appellare. Et si appellatum fuerit, ipso iure appellatio non valeat, et uiribus non subsistat: et iudex, nō obstante appellatione, et inhibitione si fieret, possit liberè in causa procedere, ac si appellatum non esset, si verò aliquis ex litigatoribus super libello, super quo causa, vel quæstio ventilaretur, facta pronuntiatione per iudicem causæ, quòd per litigatores debeat lis contestari, & recusaretur litem ipsam contestari, & iuramentum in causa præstari de calumnia, possit, & valeat per vnam partium super libello, sup quo causa, vel quæstio esset, lis contestari, & iuramentum calumniæ præstari, qua contestatione litis facta, & calumniæ iuramento præstito in causa per vtrāq; partem, & seruata omni solennitate, quæ requireretur à iure: iudex, qui de causa cognoscit, in causa procedat, & procedere debeat vsq; ad finem causæ ad omnes, & singulos actus imminentes, vt fuerit rationis ad petitionem illius, qui litem fuerit contestatus, & tali de causa, seu de causis, seu aliqua ipsarum processus non possit, nec debeat retardari, seu quomodolibet vitiari, nec contra eum de nullitate agi, vel opponi, & si ageretur, vel opponeretur: agens, vel opponens nullatenus audiatur. Nec etiam propter in prudentiam iudicis, & malitiam, vel alio aliquo modo aliquis litigantium possit indebitè, & contra iustitiam aggrauari. Volumus statuentes, quòd quilibet ex litigatoribus, qui in aliqua parte litis ante diffinitiuam sententiam ab aliquo iudiciario actu crederet se per iudicem, qui de causa cognoscit, contra iustitiam aggrauatum, vel posse grauari: possit suis expensis petere consilium sapientis vbi à statuto permittitur tale consilium post didicita testificata, & datum terminum ad probādum, et probatum habendum: & quòd durante tempore consilij non currat tempus instantiæ iudici: qua petitione facta, iudex debeat dictis partibus, vel vna parte præsente altera absente citata tamen statuere terminum, infrà quē dictæ partes debeant dare, & assignare iudici causæ in scriptis confidatos, & petenti consilium præcipere, quòd deponat salarium apud notarium causæ pro confidatis, qui confidati debeant esse de collegio iudicum videlicet doctorum, & aduocatorum dictæ ciuitatis Camerini, & non absentes à dicta ciuitate Camerini eiusq; territorio, & districtu, ratione officii. Et ad minus dēt, et assignent duos cōfidatos pro qualibet parte, qui non sint de aduocatis, & consultorib⁹ in dicta causa. Et si non fuerint in concordia, Iudex cogat eos infrà dictū terminum ad dandum, & assignandum confidatos, prout eis visum fuerit, donec dictæ partes sint concordes, & sup͂sint aliqui de dicto collegio, qui sint præsentes in dicta ciuitate modo prædicto, & non sint de aduocatis, & consultoribus in dicta causa, vt dictum est. Dummodò non possit cogere vnam partem ad dandum plures confidatos, quàm aliam partem. Et si pars petens consilium sapientis, & non dederit, & assignauerit confidatos, & deposuerit salarium pro consultore infrà terminum sibi datum, vt supra dictum est: Iudex elap-

pso termino possit liberè in causa procedere, ac si petitum non esset: & consilium sapientis per partem vlterius peti non possit. Si verò utraq; pars assignauerit, & dederit confidatos infrà terminum eius datum, & salarium depositum fuerit, ut dictum est: & concordes fuerint de aliquo sapiente: Iudex teneatur, & statim debeat dictum sapientem repertum confidatum ponere, & nominare in consultorem super eo, super quo fuerit petitum dictum consilium cum competenti salario pro qualitate, & modo dubii, quod committetur huiusmodi sapienti, prout iudici uisum fuerit. Dummodò non excedat summam trium lib. den. Si verò partes non fuerint cócordes de aliquo sapiente, nec esse potuerũt modo prædicto: iudex causæ in dicta causa procedat non obstante petitione consilii sapientis, nisi forte pars consilium petens, peteret in consultorem suis expensis collegium iudicum, uidelicet doctorum, & aduocatorum dictæ ciuitatis, quo casu iudex teneatur, & debeat ad petitionem sic petentis ponere, & eligere dictum collegium in cósultorem, etiam altera parte contradicente. Et dictum collegium non possit reuocari, uel allegari suspectum. Et salarium fiat pro modo, & qualitate dubii, dummodò non excedat sex lib. den. vel plus vsq; in decem lib. den. & iudici fuerit visum, inspecta conditione litigantium, & causæ: qui iudex sic assumptus, & electus, & collegium teneantur, & debeât cómissionem sibi per iudicem causæ factam, acceptare, vel renuntiare infrà diem primã à die factæ sibi notificationis personaliter, vel domi eius solitæ habitationis per vnum ex litigatoribus, de cuius notificatione apparere debeat manu notarii causæ, & Cap. videlicet Prioris doctorum, & aduocatorum modo prædicto. Si verò talis iudex consultor cómissionem sibi factam renuntiauerit: iudex causæ statim ponat, & nominet alium consultorem, qui consultor teneatur, & debeat acceptare, vel renuntiare infrà dictum terminum modo, & forma prædictis. Et iudex causæ statim facta renuntiatione, vel elapso termino prædicto: ponat, & nominet alium iudicem in consultorem confidatum prout iudici causæ visum fuerit, vt superius dictum est. Qui iudex sic electus, & nominatus teneatur, & debeat renuntiare, vel acceptare infrà terminum supradictum modo, & forma prædictis. Si verò aliquis prædictorum iudicum consultorum electorum, & nominatorũ vt superius dictum est, commissionem huiusmodi acceptauerit: teneatur, & debeat reddere consilium sigillatum super pũcto, vel pũctis sibi cómissis per se, vel legitimam personam pro eo, iudici causæ infrà quintam diem, à die sibi factæ commissionis, & collegium infrà octo dies computandos modo prædicto, & reddere cósilium sigillatum iudici causæ, vel notario causæ super puncto, vel pũctis commissis sibi in hunc modum videlicet, Nũquid petens consilium à pronunciatione iudicis causæ, vel ab alio actu, à quo fuerit petitum consilium sapientis: sit grauata an ne, visis actis, & actitatis in causa. Alióquin dicta petitio, & commissio consilii in eum, vel eos facta totaliter euanescant, & salarium perdeant. Et simili modo omnes iudices electi in consultores, & collegium prædictum, vt supra dictum est, non acceptauerint, vel si acceptauerint, & consilium non reddiderint modo, & forma prædictis: omnis petitio consilii, & commissio facta in totum penit⁹ euanescant, & sit perinde, ac si petitum non esset consilium, & nulla petitio, seu commissio facta esset. Et iudex causæ in causa procedat ad omnes, & singulos actus imminentes in causa, vt iuris fuerit, non obstante commissione, & petitione prædictis, & non obstãte si allegaretur, quòd non steterit per petentem, vel aliis quibuscunq;. Et super eo, super quo consilium sapientis semel esset petitum coràm dicto iudice per dictam partem vlterius peti non possit. Et iudex in causa possit procedere non obstante commissione, & petitione prædictis: & sit perinde ac si petita non esset. Et si consilium non fuerit redditum, vt supra dictum est: possit, & debeat iudex cogere sapientem, & collegium cui facta fuerit commissio: dare, & reddere consilium supra dictum infrá tempus prædictum ad petitionem partis, quæ petiit consilium captis pignoribus, & mulcta indicta, & omni modo quo sibi videbitur, & placebit: Et pendente dicta petitione consilii sapientis, Iudex non possit, nec debeat in causa procedere: & processus, qui fieret, sit ipso iure nullus. Et iudex

dex causæ teneatur, et debeat sequi consilium sapientis ei redditum super pũcto, vel pũctis cõmissis. Et ab apertura consilii supradicti, et petitionibus, quæ fierent in causis ciuilibus, et à termino, qui assignatur per iudicem ad dandum, et assignandum cõfidatos nõ possit peti consilium sapientis, aut si peteretur, petens non audiatur, et ab illo actu à quo consilium sapientis semel petitum fuerit in dicta causa coràm iudice prædicto, ab eadem parte peti non possit, & si peteretur, petens non audiatur. Voluerunt tamen prædicti statuentes, quòd in omnibus causis prædictis, in quibus fuerit petitum consilium sapientis, & consilium fuerit redditum infrà terminum supradictum, & in illis causis, in quibus per præsens ordinamentum inhibetur, petitio consilii sapientis, grauamina, quæ illata dicerentur: possint in diffinitiua sententia recenseri. Et præsens ordinamentum, & statutum locum habeat, & obseruetur in omnibus causis ciuilibus præteritis præsentibus, et futuris in curiis ciuitatis Camerini, quæ ventilãtur, aut ventilarentur in posterùm.

Quò modo procedatur de contempta mandati. Rub. 19.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd Potestas, et Cap. siue iudex Appellationis, et curię ipsorum teneantur, et debeant procedere per accusationem, vel denuntiationẽ ad petitionem cuiuscunq; petentis de omnibus, et singulis contemptibus mandatorum, quę fierent per iudicem causarum ciuilium, et ipsos inobedientes punire, et cõdemnare pro illis diebus, quibus in mora fuerit dictorum iudicum, vel alicuius eorum parere mandatis, secundùm formam dictorum statutorum. Et quòd non obstante accusatione, vel denunciatione, quæ fieret de dictis cõtemptibus mandatorum coràm curia maleficiorum dicti cõis. Iudex causarum ciuilium, qui cognoscit, seu iudices possint teneantur, et debeant vinculo iuramenti, et pœna. c. lib. den. in ipsis causis ciuilibus procedere ad petitionem partis, quæ petierit ad omnes, et singulos actus imminentes, vt fuerit rationis. Non obstante, quòd accusatio penderet de huiusmodi præcepto sprèto coràm iudice maleficiorum dicti cõis, dicta de causa processus ciuilis non possit, nec debeat retractari, nec vitiari, seu quomodolibet retardari.

Quòd ante diffinitiuam sententiam non appelletur, nec de nullitate agatur, nisi interlocutoriæ habeant vim diffinitiuæ. Rub. 20.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd in causis ciuilibus principalibus, ac in appellationibus motis, et mouendis ordinariis, commissis, vel delegatis ante litem contestatam, vel postea ante diffinitiuam sententiam ab aliqua interlocutoria, dilatione, et alio actu iudiciario, nec à ligitimatione, nec reprobatione mandatorum nulli liceat appellare. Nec contra ipsam de nullitate agere, imò omnibus litigantibus, seu litigatoribus sit in prædictis appellatio interdicta, et omnis facultas de nullitate agendi: exceptis interlocutoriis habentibus vim diffinitiuæ, seu non expectantibus post se aliam diffinitiuam sententiam, à quibus secundùm iura liceat appellare. Et qui appellauerit contra formã, vel præter formam huius statuti, exceptis prædictis: incurrat pœnam xl. sol. pro qualibet vice auferendam de facto per iudicem, vel officialem, coràm quo dicta causa agitaretur, & appellatio fieret, nisi talis appellans contra formã, renuntiaret appellationi antequàm iudex, vel officialis corã quò fieret discederet à bãcho. Et nihilòminus ipse iudex, vel officialis procedere non differant in dicta causa sub dicta pœna. Addentes, quòd à dictis sententiis interlocutoriis habentibus vim sententiæ diffinitiuæ, vel non expectantibus post se aliam sententiam diffinitiuam: possit appellari infrà duos dies continuos à die latæ sententiæ, & infrà duos alios dies cõtinuos á die interpositæ appellationis prosequi. Et si vltima dies fuerit feriata, cadat in sequentem diem iuridicam, quæ causa appellationis debeat terminari infrà decem alios dies continuos à die prosecutionis dummodò non feriatos in honorem Dei. Et si fuerit appellatum, & appellatio non prosecuta, & terminata fuerit infrà dictum tempus: intelligatur, & sit omnino causa appellationis deserta iudici, & parti, & habeatur perinde, ac si non esset appellatum, dummodò per iudicem non steterit, quo casu ipse iudex teneatur ad pœnam L. lib. den. ab eo tempore syndicatus exigendarũ,

gendarum,& cōi Camerini applicādarum,& per eū ſtetiſſe intelligatur,ſi fuerit per partem in ſcriptis coràm eo de expediendo cauſam proteſtatum.

Quòd à diſfinitiua ſententia cuilibet ſit licitum appellare, & quomodo debeat proſequi. Rub. 21.

ITem ſtatuimus, quòd à diffinitiua ſententia in ciuilibus cauſis data,cuilibet partium liceat appellare ad iudicē cōpetentē infrà decē dies poſt latā ſententiā, & dicti decē dies incipiant currere à die illati grauaminis,ſeu latæ ſententiæ,ſi pars appellans fuerit pſona liter citata,vel monita perſonaliter ad ſententiam audiendam, vel fuerit præſens, aliàs dicti decem dies intelligantur à die, qua dicta ſententia fuerit ipſi appellanti notificata perſonaliter,vel domi ſuæ ſolitæ habitationis cum cedula continente tenorem,& continentiam totius ſententiæ apud habitantes in dicta domo, dimiſſa per aliquem ex baiulis cōis Camerini. Dummodò ipſas appellationes proſequi incipiat infrà quintam diem cōputandam à die interpoſitæ appellationis,vel à die appellationis viua voce factæ,ſiue reſeruauerit ius appellandi in ſcriptis, ſiue non:aliàs appellatio euaneſcat,et habeatur,ac ſi appellatum non eſſet. Et ille proſequi intelligatur , qui ſaltem appellatum citari fecerit perſonaliter , vel domi ſolitæ habitationis dicti appellati infrà terminum ſupradictum, quòd in dicto termino citationis debeat comparere ad proſequēdum in cauſa , & in ipſo termino, vel infrà ipſum terminum debeat ipſe appellans comparere,& ſe præſentare,& offerre,et producere coràm iudice,ad quē fuerit appellatum, libellum appellatorium,in quo libello poſſit, teneatur,et debeat intentari nullitas, et iniquitas, et iniuſtitia ſimul, & ſemel, et etiam ſimul cum appellatione,nullitate, iniquitate,et iniuſtitia intentare, et deducere poſſit teneat, et debeat reſtitutionem in integrum, et petitionem reductionis ad arbitrium boni viri, vbi competit aduerſus actum, à quo appellatur, vel reſtitutio in integrū,vel reductio ad arbitrium boni viri,petitur, ita quòd poſtmodum agēdi de nullitate, et omnis reclamationis, prouocationis,et reductionis ad arbitrium boni viri, et reſtitutionis in integrum,et appellandi aditus ſit,et etiam debeat præſentis ſtatuti autoritate præcluſus: excepta notoria nullitate quæ excluſa minime intelligatur, et in cauſa appellationis procedi poſſit abſq; litis conteſtatione, et iuramento calumniæ, et aliis ſolennitatibus, et ſubſtantialibus,et ordine iudiciorum. Sed ſolum facta productione libelli appellatorii,detur terminus duorum dierum ad accipiendum copiam libelli appellatorii, & appellationis, et opponēdum contra. Et dicto termino elapſo, ſiue pars appellata oppoſuerit, ſiue non oppoſuerit, detur terminus decem dierum ad iuſtificandum,et impugnandum tàm per inſtrumenta, quàm per teſtes, vel per quēcunq; alium modū probationis,qui eis competeret de iure: et dicto termino elapſo detur terminus quinq; dierum vtriq; parti ad accipiendum copiam de productis, et probatis, ſi quæ producta, ſiue probata ſunt ad reprobandum , et probandum,et probatum habendum contra ea per omnem modum, genus, et ſpeciem probationis. Et dicto termino elapſo, detur terminus duorum dierum ad allegandum: et iudex cognoſcens de appellatione prædicta, debeat,et teneatur dictam cauſam appellationis terminare per ſententiam infrà xxx. dies vtiles,vel citius ſi potuerit. Et ſi infrà dictū tempus xxx. dierum vtilium,dictæ cauſæ appellationis nullitatis,iniquitatis, reſtitutionis in integrum , et reductionis ad arbitrium boni viri, non fuerint diffinitę: ſententia à qua fuerit, ſiue eſſet appellatum, firma,et rata maneat,et habeatur, ac ſi appellatum non eſſet ab ea. Et dicta appellationis cauſa intelligatur omnino deſerta Iudici, et parti: etiam ſine alia pronunciatione. Poſſit tamen Iudex ab inde impoſterùm, pronunciare dictam appellationem deſertam eſſe, et condēnare appellantem in expenſis: et poſtea contra talem ſententiam de nullitate, iniuſtitia, reſtitutione in integrum, et reductione ad arbitrium boni viri, agi non poſſit. Et prædicti termini tàm in proſequendo,quàm in terminando appellationes prædictas, non poſſint per iudicem prorogari: niſi de partium voluntate. Et dictus terminus triginta dierū ad expediendum dictam cauſam , non currat vltimis octo diebus regiminis,et officii ipſius

sius Iudicis de causa cognoscentis: et primis octo diebus sui successoris: nec etiam si steterit per Iudicem non diffinientem causam, seu eius absentiam, vel vacationem officii dicti Iudicis de causa cognoscentis. Qui Iudex debeat dictam appellationis causam terminare infrà dictum terminum: si non fuerit de partium voluntate prorogatus, ad pœnam. L. lib. den. et ad resarciendum omnia dāna, quæ pars appellās substinuerit: cuius pœnæ medietas sit cōmunis, et alia partis appellantis. In qua pœna debeat per syndicatores condemnari. Et quæ dicta sunt de prosecutione appellationis infrà dictum tempus locum habeant in primis causis appellationum. Et in primis appellationibus a diffinitiua sententia interponendis, intelligatur Iudex competens, si sententia lata fuerit per Potestatem, vel Dñum Capitaneum, siue Iudicem appellationum Populi Camerini. Et si lata fuerit per Iudicem D. Potestatis, intelligatur Iudex competens, Iudex Dñi Capitanei, vel Iudicis appellationis Populi Cam. & è conuerso si feretur per Dñm Capitaneum vel Iudicem appellationis loco sui deputatum, intelligatur Iudex competens Dñs Potestas, dummodò aliàs in causa ipsa non iudicauerit. Et si sententia lata fuerit per alios officiales tàm Ciuitatis Camerini, quàm comitatus, districtus, & status Camerini intelligatur Iudex competens Dñs Capitaneus, vel Iudex appellationis Populi Camerini. Et si contingat Capitaneum, vel Iudicem appellationis, vel Potestatem, vel eorum Iudices vacare per absentiam, mortem, vel infirmitatem: in causa principali, & appellationis, nullitatis, iniquitatis, restitutionis in integrum, & recursus: ipso iure tempora non currere. Et hoc locum habeat etiam in causa executionis instrumentorum. Et prædictum statutū locum habere volumus etiam in secundis, & aliis appellationis causis. Itē addimus huic statuto, quòd tēpus appellationis, & infrà quod appellationes in infrascriptis causis expediri debeant infrà xv. dies continuos, procedendo, & terminando quolibet tempore, ēt feriato, videlicet in causis vsq; ad xl. lib. inclusiue. Item in causis forensis intelligatur ēt si vna ex partibus esset forensis. Item in causis operariorum laboratorum, magistrorum, & discipulorum. Item in causis pensionum, & coptumorum: & in dictis causis Iudex de appellationibus cognoscens, statuat terminum suo arbitrio: dummodò ipsas expediat infrà xv. dies (vt dictum est) à die interpositæ appellationis. Et appellans teneatur ipsam prosequi infrà duos dies continuos, à die introductionis appellationis in scriptis, vel viua voce factæ, aliàs intelligatur ipsam esse desertam, pœna ipsi Iudici causam ipsam nō expedienti L. lib. den. in quibus syndicatores dicti iudicis tempore sui syndicatus teneantur, & debeant eos condemnare. Item addimus dicto statuto, dum dicit partes instantiam causæ prorogare: quòd in supradictis causis possint, & valeant per quinq; dies continuos instantiam ipsam prorogare. In aliis verò causis, de quibuscunq; rebus, & quantitatibus partes ipsæ possint de eorum cōmuni concordia instantiam appellationis prorogare per octo dies vtiles. Et elapsis dictis temporibus, partes ipsæ nullo modo instantiam causæ appellationis prorogare possint: & si prorogaretur, prorogatio non valeat ipso iure.

Quòd grauamina illata in prima causa, valeant recenseri in causa appellationis. Rub. 22.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd grauamina illata per iudicem, qui primò de causa cognoscit, ante litem contestatam, vel postea, ante diffinitiuam sententiam valeant recenseri: & de his cognosci, & pronunciari per iudicem appellationis, quæ interponeretur à diffinitiua sententia, non obstante transcursu decendii elapsi, à tempore interlocutoriæ, vel grauaminis: quod diceretur illatum: & non obstante, quòd à tali interlocutoria, & grauamine non fuerit appellatum, seu de nullitate quomodolibet actum.

Quòd in causa appellationis condemnetur victus victori in expensis, & taxentur infrà tres dies. Rub. 23.

ITem statuimus, & ordinamus, ad hoc, vt friuolæ appellationis refrenetur improbitas, quòd iudex, qui de appellatione cognoscit, teneatur, & debeat victum victori, (secundum quod de iure fuerit) in expensis legitimis condemnare: & ipsas expensas, & alias

factas in prima cauſa, taxare, & declarare infrà tertiam diem, poſt ſententiam latam, cõputandam. Et quòd iudices D. Poteſtatis, & Capitanei, ſiue iudicis appellationis, coràm quibus peteretur executio ipſius ſententiæ. vel coràm quibus peterentur expenſæ prædictæ teneantur, & debeant præciſe, (omni exceptione, & appellatione remotis) de facto ſine ſtrepitu, & figura iudicii, cogere realiter, & perſonaliter partem, quæ fuerit condẽnata, ad refectionem expenſarum, & aliarum factarum in prima cauſa: lege ſtatuto, vel canone loquente in contrarium, non obſtante. Et tenuta ſic data, habeat vim primi, & ſecundi decreti cum termino duorum menſium pro recolligẽda tenuta. Hoc ſemper intellecto, quòd qui in prima cauſa vicerit, in prima cauſa appellationis in expenſis nullatenus condemnetur: niſi teneatur ex pacto.

De contradictionibus laudi arbitrorum, & quòd contradicentes proſequantur infrà quintam diem, & terminentur infrà xxx. dies vtiles, & quomodo petatur conſilium ſapientis. Rub. 24.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd in contradictionibus, quæ fiunt contra ſentẽtias, arbitramenta, lauda, & arbitria arbitrorũ, & arbitratorũ: & in petitionibus, quæ fiũt, quòd lauda, arbitria, & arbitramẽta reducantur ad arbitrium boni viri: quòd in illis caſibus, in quibus iura permittunt, ſententiæ, laudis, & arbitramentis arbitrorum, vel arbitratorum, reſpectiuè contradici, vel de nullitate, & iniquitate agi: & dicta lauda, arbitria, & arbitramenta, reſpectiuè poſſe peti, reduci ad arbitrium boni viri, ille, qui dictis iuribus, vel altero ipſorum vti voluerit, teneatur, & debeat, ipſas contradictiones facere coràm D. Poteſtate, ſiue eius iudice, infrà decem dies, computandos à die laudi, arbitrii, vel arbitramenti promulgati: ſi contradicens fuerit præſens, vel perſonaliter citatus ad audiendum ſententiam, vel à die notificationis ſibi factæ per baiulum communis de commiſſione Dñi Poteſtatis, ſiue Iudicis appellationis, ſiue domi ſuæ ſolitæ habitationis cum cedula apud habitantes in domo per dictum baiulum dimiſſa continente tenorem, & continentiam totius ſententiæ, laudi, arbitrii, vel arbitramenti. Poſtea verò non audiatur volens opponere aliquid contra laudum per modum contradicẽdi, petendi, et excipiendi, vel alio modo. Sed laudum, arbitrium, et arbitramentum huiuſmodi, executioni mandetur. Si verò infrà dictos decem dies, dicta contradictio legitime facta fuit, teneatur ille talis, qui contradixerit contra laudum, arbitrium, et arbitramẽtum, ipſam contradictionem recipere, et proſequi, infrà quintam diem, à die interpoſitæ contradictionis prædictæ, ſaltem aduerſarium faciendo citari. Et ipſa cauſa iniquitatis, et nullitatis, et contradictionis omnino debeat terminari infrà dictum tempus xxx. dierum vtilium, prout in proſecutionibus appellationum, vt ſupra eſt ſerioſius declaratum: exceptis duobus caſibus, ſcilicet, cum per partium voluntatem, vel iudicis malitiã, vel abſentiam, eo modo probandam, ſicut dictum eſt in appellationibus ſupradictis, ſteterit. Aliàs laudum, arbitrium, et arbitramentum ratum habeatur, et ſit, et executioni mandetur, ac ſi ei contradictum non eſſet, nec contra ipſum, et contra partem obtinentem petitum, quòd reducatur ad arbitrium boni viri. Et hoc vltimum dictum, ſcilicet, quòd dicti cõtradictores, et petitores debeant ipſas cauſas proſequi infrà dictos xxx. dies vtiles, et quòd ipſæ cauſæ infrà dictum tempus debeant terminari, et hoc locum habeat tantùm in cõtradictionibus, et petitionibus ab hodie in antea facicẽdis. Subiuncto, quòd ante diffinitiuam ſententiam proferendam in cauſa contradictionis, vel petitionis prædictæ, non liceat alicui partium ab aliqua interlocutoria, vel grauamine appellare. Sed ſi aliquis crederet ſe grauatum, vel poſſe grauari ab aliquo iudiciario actu, vel ab aliquo iudicis defectu, poſſit petere ſapientem ſuis expenſis, vt dictum eſt. Et iudex ipſum concedere teneatur. Qui ſapiens, vel conſultor conſulere teneatur, vt ſupra dictum eſt, et infrà terminum ſupradictum. Et omnia quæ ſcripta ſunt de huiuſmodi ſapiente petendo, et ponendo, et quòd iudex eo modo, et aliter non procedat, hic repetita eſſe intelligantur. Addentes, quòd ea, quæ dicta ſunt in præſenti ſtatuto de contradictionibus, et petitionibus

nibus laudi, arbitrii, et arbitramenti, locum habeant in omnibus, et per omnia in amicabilibus compositionibus, et redonationibus.

De officio, et iurisdictione collateralis Dñi Potestatis. Rub. 25.

ITem statuimus, et ordinamus, quia sæpe reuocatur in dubium de officio Iudicis collateralis D. Potestatis, quale sit: et in quo potissime versetur eius iurisdictio: et in statuto de hoc nulla fit mentio. Et propterea ipse collateralis consueuerit de causis ciuilibus cognoscere, tàm in ordinariis, quàm in extraordinariis, & inde euenerit, quòd salaria debita non soluantur operi Ecclesiæ Beatæ Mariæ: sed dicta salaria supprimuntur: prouidemus, & ordinamus, ad omnem fraudem, & dubium remouendum, quòd dictus collateralis D. Potestatis cognoscere possit, & debeat de omnibus, & singulis infrascriptis, videlicet, de exactionibus, & solutionibus omnium datiuarum impositarum, & imponẽdarum per cõe Camerini, & per vniuersitates castrorum, & villarũ ipsius ciuitatis, emancipationibus, tutelis, curis, & sequestris ipsarum, decretum interponere iudicis, & terminos ponere, vt superius est expressum: Et pupillis, adultis, & dementibus, & similibus personis, tutores, & curatores cõstituere, arbitros, & arbitratores cogere ad arbitria proferenda, de alimentis decernendis, parentibus, liberis, viro, & vxori inuicem, & similibus personis, & de sequestrationibus frũctuum, & mobilium rerum in casibus à iure permissis, cognoscere possint, & valeant: & etiam cogere præcise de facto ad satisdandum idonee omnes illos, à quibus peterentur fideiussores de non offendendo: qui suspecti dicerentur secundùm formam statuti, quod loquitur de prædictis. Item, & cõpellere prodigos, & malè vtentes substantia sua, & eos corrigere: & etiã filios, & consanguineos, & attinentes, ad petitionem parentum, consanguineorum, & attinentium, vt ipsorum mores, & vita melius reformẽtur. De aliis autem causis ciuilibus se nullatenus intromittãt: & aliarum causarum ciuilium sit ei cognitio totaliter interdicta. Et nihilòminus de prædictis possint alii iudices Pot. & Cap. vel iudicis appellationis cognoscere sicut ipse, & facere, quæ superius sunt expressa.

Quòd Iudex possit imponere pœnam decem sol. per diem, pro obseruantia sui præcepti. Rup. 26

ITem statuimus, & ordinamus, quòd sicut pro executione instrumẽtorum potest iudex imponere pœnam decem sol. den. pro qualibet die debitori volenti in iudicio cõfiteri, pro obseruantia sui præcepti: sic etiam possit pœnam imponere contumaci recusanti suis parere mandatis, in contestando litem, in iuramento præstando, in positionibus respondendo, & aliis quæ in lite occurrunt, suo arbitrio vsq; in quantitatem prædictam, & per eundem possint condemnari inobedientes in prædictis, sicut posset contumax, & bãnitus, de quo supra mentio facta est, omni exceptione remota: ita tamen, quòd grauamina illata recenseantur in causa appellationis. & omnia quæ dicta sunt in contumace, & bannito, & quæ continentur in dicto capitulo de contumace, & inobediente loquente, locum habeant in præsenti capitulo, & ordinamento. Et hæc in omnibus, & per omnia repetita esse intelligantur: & possit etiam quilibet pro debito banniri, & in banno poni, vt superius est expressum, licet de debito non constet publico instrumento, si citatus personaliter bina citatione nõ compareret, si habitauerit in ciuitate, vel infrà districtum: & bannitus deinde iterum ꝑsonaliter vocatus, vel ad domum habitationis, quòd veniat ad audiendum pronũciationem fiendam contra se, si non comparuerit per se, vel idoneum responsalem, & locum habeant quando tenuta de bonis ipsius debitoris non inueniretur, quæ assignari possit creditori sine controuersia. Aliàs præmissa dicta, nõ vẽdicent sibi locum.

Quòd Notarii forenses non possint scribere, vel copiare contractum, actum ciuilẽ, vel criminalem. Rub. 27.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nullus ex notariis forensibus Potestatis, vel Cap. siue Iudicis appellationis, & aliorum quorũcũq; iudicum, possit scribere aliquem actũ

ciuilem inter aliquas personas speciales de ciuitate, & districtu Camerini, nec recipere aliquam rogationem super aliquo contractu ciuili inter dictas personas. Et si reperiretur scripta, non valeat ipso iure. Et quòd notarii Potestatis,& Capitanei, vel Iudicis appellationis, non possint eorum scripturas, vel alienas,ciuiles,vel criminales, copiare in publicam formam partibus. Et si reperiretur dicta copia extracta, & publicata per dictos notarios,ipsi scripturę non adhibeatur fides. Et nihilòminus officiales contrafacientes, puniãtur in decem lib. den. pro quolibet, & qualibet vice. Et quòd acta criminalia, & ciuilia possint per notarios dictæ ciuitatis, vel districtus copiari,scribi,& publicari in cartis bambacinis,& eis fides adhibeatur: quemadmodum si copiatæ, scriptæ, & publicatæ essent in membranis manu notarii inde rogati. dummodò copiatio,et publicatio fiat cũ autoritate iudicis, et cum auscultatione cum duobus notariis dictæ ciuitatis, vel saltem vnus ex eis se subscribat, et suum signum apponat: Et quòd adhibeatur fides copiæ modo prædicto publicatæ, non obstante, quòd in autoritate interponenda per iudicem, et publicatione, pars non fuerit requisita. Et idem dicimus in publicatione instrumentorũ et rogatione quantum est ad requisitionem partis: Et quòd dictum est supra de parte nõ requirenda in licentia,et publicatione, non vendicet sibi locum in instrumentis iudeorum, et aliorum vsurariorum. Item quòd acta criminalia, et criminalium quæstionum, quæ essent copiata, et publicata autoritate iudicis cum auscultatione duorum notariorum dictæ ciuitatis, modo,et forma prædictis, valeant,et teneant quãtũcumq; essent publicata, et copiata in cartis bambacinis, et eis adhibeatur plena fides,et non ipsis originalibus, si contradicerent. Et Iudex appellationum criminalium quæstionum, tàm Potestatis, quàm Capitanei, siue Iudicis appellationis in sententiis eorum teneantur sequi dictas copias,et non originalia, ad pœnam xxv. lib.den. pro quolibet, et qualibet vice, et ad damnum,et interesse reficiendum parti.

Si vxor non stat cum viro, culpa viri, cogatur vir præstare ei alimenta, dummodò viro sit satisfactum de dote. Rub. 28.

AD hoc, vt viri materiam non habeant à se ipsis sine causa suas expellere vxores, sed vt simul possint domesticè viuere,et honestè (vt debent.) Dicimus, statuimus et ordinamus, quòd si denunciatum, vel dictum fuerit Potestati, vel Capitaneo,siue Iudici appellationis, vel eorum iudici, quòd aliquis à se expulerit suam vxorem, vel cum ea non habitet. Potestas, vel Cap. siue Iudex appellationis, vel alterius eorum Iudices teneantur in continenti secrete inquirere ex eorum officio, et summarie sine libello, et iudiciorum strepitu, per mulieres, homines vicinos, et vicinas mariti, vel vxoris, et contratæ mariti, cuius culpa ipsa vxor à marito recessit, et si inuenerit saltem per publicam famam viciniæ,vel alio modo, quòd pro culpa viri ab eo recesserit, vel cum eo non habitet. Potestas, et Cap. teneantur ipsum virum cogere ad voluntatem vxoris sibi alimẽta præterita,et futura extrà domum viri præstare: quæ ipsi vxori secundum suam conditionem sufficiant, pro se,et filiis,quos habuerint. Et ex illo tempore, quo steterit extrà domum viri, credatur sacramento vxoris: dummodò viro sit satisfactũ de dote. Et hoc vendicet sibi locum ad præterita tempora,et futura, aliquo iure,vel capitulo non obstãte, ita quòd dicta probatio facta saltem per publicam famam viciniæ, in omnibus contra virum, vires confessionis obtineat, aliàs non cogatur dare alimenta.

Quòd si quis fecerit aliquem citari,et ipse non comparet, teneatur reficere expensas, et pro æstimatione operis xii. sol. citato comparenti. Rub. 29.

ITem statuimus,et ordinamus, quòd si aliquis fecerit aliquem citari ad curiam Camerini, siue fuerit facta relatio per baiulum, siue non, et ipse citans non comparuerit die citationis contra citatum: citatus non habeatur contumax: et procedi non possit contra eum tanquàm contumacem. Et nihilòminus citans, qui fecerit citari, teneatur reficere expensas: et dare pro æstimatione operis, quod amiserit, si ipse citatus comparueri: die citationis, duodecim sol. den. Et cogatur personaliter à Iudice ad petitionem citati

tati soluere ipse, qui fecerit citari.

Quòd tenuta data voluntariè valeat, ac si data esset per curiam ex primo, et secundo decreto. Rub. 30.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd tenuta data creditori volūtariè à debitore valeat et teneat, ac si data esset per curiam ex primo, et secundo decreto. Et si quis inuaserit, vel acceperit, puniatur vt in capitulo de tenutis datis per curiam Camerini. Et si aliquis dederit alicui tenutam voluntariè, quòd iudex teneatur illi, cui data fuit, dare insolutū, pro ut fuisset per curiam data.

Quòd causæ appellationum Serræ, S. Anatholiæ, Sephri, Campirotundi, Podii, Dignani, Rocchettæ, Præcanestri, et Ilicis, cognoscantur in ciuitate Camerini. Rub. 31.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd causæ appellationum castrorum Serræ filiorū petronii, S. Anatholiæ, Sephri, Cāpirotundi, Podii, Dignani, Rocchettæ, Præcanestri, et Ilicis in ciuilibus, et criminalibus deuoluantur ad cognitionem iudicis capitanei, vel iudicis appellationū, et successiue ad D. Potestatem ciuitatis Camerini, qui de appellationibus, et grauaminibus hominum dictæ ciuitatis cognoscunt. Et nullus de dictis castris possit, nec debeat appellare, et causam appellationum agere in castris prædictis. Et qui contrafecerit, uel consuluerit, vel arengauerit, pro qualibet vice puniatur in xxv. lib. den. Et Potestas infrà xv. dies sui regiminis introitus, literis sigillatis sigillo dicti cōmunis notificare teneatur Potestati, et consilio dictorū castrorum. Et si contrafecerit persona specialis in decem lib. den. communi Camerini pro qualibet vice condemnetur. Et quilibet de dictis castris grauatus, possit, et debeat appellare ad iudicem Cap. vel Iudicem appellationum Populi Camerini, et successiue ad D. Potestatem: qui de appellationib⁹ cognoscat in ciuitate Camerini nō obstantē reformatione parlamenti, seu consilii dictorum castrorum, seu statuto aliquo. Et nemo in dictis castris cognoscere possit, nec debeat de appellationibus in alia forma. Et si contrafecerit: soluat pro banno communi Camerini L. lib. den. pro qualibet vice.

Quòd si debitor non assignat tenutam creditori, ponatur in banno, et possit capi, et offendi. Rub. 32.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd si debitor non assignauerit tenutam creditori pro debito, quod dare tenetur in ciuitate, vel districtu, quæ non sit alicui obligata: ponatur in banno ad petitionem creditoris decē sol. pro die, qua fuit in mora. Et elapso termino assignando per iudicem: creditor rei, et domestici capere, et tenere possint ipsum sine pœna, et banno: dummodò eum præsentent officiali infrà secundam diem in carcere retinendum. Et hæc Potestas obseruet, et faciat obseruari: et de banno exire nō possit: nisi prius tenutam assignauerit, vel satisfecerit de bonis creditori. Et hoc non solum locum habeat inter nostros ciues, et districtuales, verum etiam inter forenses: et dictū bannum contra eum exequi teneatur ad petitionem creditoris. Et si fuerit negligens, perdat de suo salario decem lib. den. Et si eum recusantem se capi, offenderit: nō teneatur ad pœnam: et hoc capitulum præcise obseruetur. Et hoc locum habeat in præteritis, et futuris.

Quòd tenuta data in bonis alterius, quàm debitoris extromittatur. Rub. 33.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si aliqua tenuta pronuntiata fuerit contra aliquē: et creditor inductus fuerit in possessionem alterius, quàm debitoris: Iudex summariè de ipsa tenuta eum extromittere teneatur sine libelli oblatione, et alia iuris solennitate præcise capitulo aliquo non obstante: atq; non obstantibus feriis procedatur.

Quòd habentes tenutam autoritate curiæ præsumatur semper possidere, et quòd non detur, nisi citato possessore. Rub. 34.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd si aliqua tenuta esset alicui per curiam Camerini data secundùm formam iuris, et statuti communis Camerini de aliqua re: ille, cui da-

ta esset ipsa tenuta, præsumatur eam semper possidere, et habeatur pro possessore: dummodò fructus infrà tempus quinq; annorum perceperit: et nõ esset illi, cui data esset ipsa tenuta, satisfactum: vel per curiam non esset extromissa. Et hoc locum habeat in tenutis datis de bonis illorum, contra quos pronuntiata fuit tenuta. Et laborator cogatur respondere de fructibus illi, cui data est ipsa tenuta: quòusq; fuerit sibi adiudicata ex secũdo decreto. Volumus, quòd alicui non detur licentia intrandi possessionem alicuius rei, possessore non citato, et legitime expectato. Et si aliter fieret non valeat: nec opituletur in aliquo impetranti: sed seruetur forma dicti statuti loquentis de prædictis: nisi intrans possessionem habeat licentiam intrandi ex publico instrumento: quia tunc propria autoritate liceat possessionem intrare: et opponentem ei, impune repellere.

Quòd habentes tenutam defendantur per curiam vsq; ad satisfactionem. Rub. 35.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd si aliquis habet tenutam contra aliquem, et de debito non esset sibi satisfactum: Potestas, et Iudex defendat ipsum in ipsa tenuta usq; ad debitam satisfactionem, et etiam debitorem cogat satisfacere, vel tenutam relaxare creditori: non obstante venditione facta de ipsa tenuta per debitorem, vel per aliũ, exceptione remota. Et locum habeat in præteritis, et futuris. Et curia in possessione, et tenuta defendere, et molestantem condemnare de facto pro qualibet vice, qua molestaret, in xxv. lib. den. teneatur. Et molestia intelligatur, si minetur laboratori, et aliis modis à iure permissis.

Quòd nõ sit licitũ apprehẽdere possessionem rerum alicuius de facto. Rub. 36.

ITem, quia propter occupandas possessiones, vt plurimum solent scandala exoriri, præsenti decernimus decreto, quòd nullus cuiuscunq; conditionis, et autoritatis existat, audeat, vel præsumat propria autoritate capere, seu apprehendere possessionem rerum, et bonorum ab intestato defuncti: nisi esset filius, aut alius in gradu proximior, cui ab intestato res, et bona defuncti huiusmodi defererentur, siue hæres esset scriptus in testamento: nisi allegaretur de inualiditate testamenti. quo casu primò debeat de validitate, et inualiditate ipsius testamenti summarie cognosci: vel nisi esset legatarius, cui in testamento ab ipso testatore data foret licentia, quod legatum à se relictũ, possit propria autoritate capere, vel nisi in contractu ab ipso contrahente data esset licentia propria autoritate capiendi possessionẽ, et apprehẽdẽdi. Et hoc in vita illius talem licentiam cõcedentis, sub pœna L. lib. den. de facto à contrafacientibus vice qualibet exigenda, et cõmuni Camerini applicanda sine aliquo processu. Et nihilòminus possessionem de facto captam relaxare teneatur, et debeat. Et Potestas dictæ ciuitatis Camerini, et alius quicunq; iudex ordinarius prædicta obseruari faciat pœna xxv. lib. den. de suo salario retinenda per camerarium dicti comunis.

Quòd defendantur habentes tenutam legati, vel alterius rei. Rub. 37.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si aliquis legauit, vel legauerit alicui personæ aliquam suam rem in suo vltimo testamento, siue sua vltima voluntate: & illa persona, cui relicta est illa res, fuerit inducta in possessionem ipsius rei legatæ per curiam, vel eius mandato, quòd Potestas, & Cap. siue iudex appellationis, vel eorum officiales teneãtur, & debeant ipsam personam, cui res ipsa legata fuerit, in ipsius possessione defendere, & alias personas, quæ prætenderent ius pro ea realiter, & personaliter, & in omnibus modis quibus possunt, sine strepitu, & figura iudicii, & petitione, & appellatione remotis. Et hoc locum habeat in præteritis, & futuris: Et si Potestas, et Cap. vel iudex appellationis, et eorũ officiales, coràm quibus, vel coràm quo quæstio esset, fuerint negligentes: pdant de eorum salario L. lib. den. In omnibus aliis tenutis datis per curiam Camerini dicimus illud idem.

Quòd defendantur per curiam possessores domorum, et aliarum rerum, vt à Clericis, et Laycis indebitè non extrahantur. Rub. 38.

ITem statuimus, et ordinamus, ad hoc, vt pacificus status ciuitatis, comitatus, et districtus

ctus Cam. conseruetur, et ad hoc, vt violentiæ in ipsa ciuitate, comitatu, et districtu nō fiant per Clericos, et ecclesiarum rectores et etiam Laycos: et ne inde iniuriæ nascantur vnde iura nasci debent, quòd Potestas, et Cap. siue iudex appellationis vinculo iuramēti manutenere, et defendere omnes possessores domorum, et cuiuslibet alterius possessionis positæ in ciuitate, comitatu, et districtu Cam. teneātur, et debeant, ad hoc vt ipsi per violentiam indebitè de ipsis possessionibus non extrahantur.

Quod defendantur possessores in rebus, quæ negantur esse emphyteoticæ. Rub. 39.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd si contigerit aliquam ecclesiam, seu rectorem sua autoritate apprehendere aliquam possessionem, quā dicat esse emphyteoticam ipsius ecclesiæ, et possessorem à iure suo cecidisse, et propter generationem finitā, vel propter canonem, et censum non solutum infrà biennium ad ecclesiam deuolutam, et possessor ipsius asserat se possidere iusto titulo, vel negat rem esse emphyteoticam, et iure emphyteotico ad ipsam ecclesiā pertinere, et spectare. Quòd Pot. et Cap. siue Iudex appellationis, teneatur ad petitionem cuiuslibet petentis defendere, et manutenere ipsum possessorem in sua possessione: et agens ad rem, quæ negatur esse emphyteotica, aliter non audiatur in curia, nisi libellum offerat contra ipsum possessorem negantem rem emphiteoticam esse. Et lite contestata cum reo, via procedatur ordinaria, sicut procedi debet cū quolibet possessore.

Quòd cadat à iure suo inuadens aliquem propria autoritate in possessione rei quæ negatur esse emphyteotica. Rub. 40.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd si contigeret aliquem sua autoritate, et licentia quam dicat sibi de iure competere, apprehēdere aliquam rem, quam negatur per possessorem emphyteoticam esse: quòd talis apprehendens, seu potius inuadens à iure suo cadat: et puniatur in xxv. lib. den. per Potestatem, et Cap. vel iudicem appellationis, et eorum officiales ad petitionem possessoris: et quòd de iure suo coràm eis amplius non audiatur.

Quòd mandetur Syndicis, et massariis, quòd defendant inuasos in eorum possessionibus. Rub. 41

STatuimus, et ordinamus, quòd in quolibet syndicatu castrorum, et villarum ciuitatis Camerini mandetur Syndico, et massariis ipsorum castrorum, et villarum ad petitionem cuiuslibet inuasi, quòd coadunatis hominibus ipsius syndicatus debeant defendere et manutenere ipsos inuasos sub pœna xxv. lib. den. pro quolibet syndico, et massario.

Quòd forenses debeant retinere in ciuitate pignus. Rub. 42

ITem statuimus, et ordinamus, quòd si quis receperit pecuniam ab aliquo forense, et pignus dederit, ille, qui pignus dederit, debeat in ipsa ciuitate retinere: et de ipsa ciuitate pignus non extrahere: et restituere pignus illi, cuius est, ad eius petitionem: dummodò satisfaciat de quantitate, pro qua pignus fuit obligatum. Et si quis contrafecerit: condemnetur in c. sol. den. et pignus restituatur debitori.

Quòd possessiones violenter acceptæ: possint recuperari præscriptione non obstante. Rub. 43

ITem statuimus, et ordinamus, quòd si aliquæ possessiones, vel res immobiles alicuius de ciuitate, comitatu, et districtu Cam. vel alicuius districtualis castri, vel villæ, siue cōmunis Cam. essent violenter acceptæ, ille, vel illi, vel quibus dictæ res, vel ipsarum aliqua acceptæ essent, vel sui hæredes, vel successores conqueri possint de prædictis contra acceptatores, vel suos hæredes, vel alias personas detinentes possessionem, non obstante præscriptione temporis, quæ non currat sibi, vel suis hæredibus. Et ipsa præscriptio opponi non possit: et si opponeretur, non audiatur. Et super prædictis cognoscatur summarie, sine strepitu, et figura iudicii, et solennitate iuris. Et non possit appellari à prædictis extrà Ciuitatem occasione prædictorum contra formam nostrorum priuilegiorum.

Quòd si plures debitores obligati essent in solidum, habita tenuta pro tota quan-

titate ab vno, contra alium non agatur, ad petitionem talis soluentis cogantur alii non soluentes sine alia cessione. Rub. 44

ITem statuimus, et ordinamus, quòd si in aliquo instrumento, scriptura, contractu mutui, vel depositi, vel alterius cuiuscunq; obligationis, plures debitores essent insolidum obligati, et creditor egerit contra vnum, vel duos ex ipsis debitoribus in ipso instrumento, scriptura, vel contractu, contentis, et tenutam acceperit per licentiam curiæ, vel de voluntate partium de tota quantitate, vel de parte in ipso instrumento, scriptura, vel contractu contenta, contra alium, vel alios agere non possit de eadem quantitate, quam habuerit, vel tenuta data fuit, sed de ipsa tenuta sit contentus: dummodò ipsa tenuta valeat quantitatem debitam, & vltrà. Et hoc locum habeat in præteritis, & futuris. Et Potestas, & quilibet alius officialis prædicta teneantur facere obseruari: capitulo aliquo non obstante. Addimus, quòd Potestas, & Cap. siue Iudex appellationis, & quilibet alius officialis cõmunis ad petitionem talis soluentis, vel soluentium, vel eorum hæredum, cogant alios non soluentes sine aliqua cessione ad satisfaciendum ei, vel eis pro rata eius quod soluerit, vel soluerint, pro vt vnicuiq; tangit, summarie, sine libello, litis contestatione, & aliis iuris solennitatibus quibuscunq;.

Quòd cogatur, qui promisit, ad confitendum, & recipiendum præceptũ. Rub. 45.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si in aliquo instrumento alicuius debiti continetur, quòd debitor debeat in se recipere præceptum de quantitate, siue re in ipso instrumento contenta, ad petitionem creditoris, debitor in se præceptum recipiens sponte obseruet. Et hoc Potestas faciat obseruari: & iudex teneatur ipsum cogere ad ipsum præceptum obseruandum, & ad ipsum debitum soluendum sine iudiciario strepitu, appellatione remota. Saluis legitimis exceptionibus debitori, siue reo de solutione tantum debiti, vel debitorum.

Quòd cogatur conuictus ad refectionem expensarum: & non possit appellare. Rub. 46.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si quis conuictus fuerit in executione alicuius instrumenti, vel sententiæ, uel alia quauis causa, iudex cogat, & cogere debeat conuictũ ad refectionem expensarum circa litem salarii, & scripturarum: Et ab executione sententiarum, & præceptorum appellari non possit: nisi modum excesserit in exequendo executor. Et causa dicti excessus terminari debeat infrà x. dies continuos, à die introducti excessus: quibus elapsis, dicta taxatio expensarum firma, & rata remaneat, & executioni mandetur.

De iure laboratoris, & coptumarii Rub. 47.

STatuimus, & ordinamus, quòd si quis vendiderit aliquam rem, & ipsam conduxerit ad vsufructuandũ, vel alio modo coptumi, vel laboritii ab emptore, vel ab alia quacunq; persona, compellatur per Potestatem, vel Capitaneum, vel Iudicem appellationis & alios officiales obseruare dictum instrumentum locationis, & respondere de portione, laboritio, vel coptumo: Et possessionem relaxare ad voluntatem illius, qui locauerit, vel suorum hæredum, vel successorum, (omni exceptione, & contradictione remotis) non obstantibus quibuscunq; in contrarium facientibus. Et præsens statutum locum habeat in præteritis, præsentibus, & futuris. Et qui exceperit, vel opposuerit, de facto cõdemnetur in xxv. lib. den. cuius medietas sit communis, & alia illius qui locauerit, vel aliter concesserit. Et Potestas, & Cap. uel Iudex appellationis, & alii officiales obseruare teneantur ad pœnam. xxv. lib. den. pro qualibet vice, & requisitione. Et istud statutum sit præcisum.

Quòd potestas, & Cap. siue Iudex appellationis cogant illos, qui promiserint reuẽdere, ad reuendendum non obstante temporis præscriptione. Rub. 48.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd quicunq; emerit aliquam rem ab aliquo, & emptor sibi, vel suis hæredibus promiserit reuẽdere, vel vendere: Pot. & Cap. vel Iudex appellationis,

appellationis, & eorum iudices, & officiales cogant talem promittentem, vel eius hæredes ad vendendum, vel reuendendum pro precio conuento, vel debito: non obſtante termino oppoſito in promiſſione, vel aliis quibuſcunq; pactis, cautelis, promiſſionibus in contrarium apparentibus omni exceptione remota. Et liceat ei, cuius fuerit poſſeſſio, vel res, vel facta promiſſio, vel eius hæredibus, facta prius requiſitione de vendendo, vel retrouendendo, & denunciatione etiam tertio poſſidenti, quòd præuia citatione, & actualiter facta depoſitione dicti precii in pecunia numerata, & in ſacculo coràm iudice penès idoneam perſonam per ipſum iudicem approbatam, rem reſtituat, & precium accipiat, reingredi rem, vel poſſeſſionem ſua propria autoritate, non obſtante aliqua præſcriptione temporis, vel alio in contrarium faciente. Et quòd huic ſtatuto renunciari non poſſit. Et ſi Poteſtas, & Cap. vel Iudex appellationis prædicta non facerent vel fieri non facerent, vel ſecus permitterent: perdat quilibet contrafacientium, vel non permittentium de ſuo ſalario xxv. lib. den. in quibus tempore ſui ſyndicatus per ratiocinatores ſuos condẽnetur cõmuni Camerini: nec poſſit abſolui à conſilio, vel cõi. Et hoc locum habeat in futuris.

Quòd præſumatur ſimulata venditio, niſi infrà quinquennium emptor poſſederit, & fructus perceperit. Rub. 49.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd ſi quis vendiderit aliquam poſſeſſionem, & poſt venditionẽ ab eo factam, ſemper fuerit in poſſeſſione vera, & fructus dictæ poſſeſſionis ipſe venditor, vel ſui hæredes perceperint per tempus quinq; annorum, præſumatur dicta venditio autoritate dicti ſtatuti ſimulata, & in fraudem facta, non obſtante clauſula conſtituti: & ipſa venditio ſit ipſo iure nulla, niſi emptor poſſet probare ſe locaſſe, & fructus percepiſſe dicto venditori, vel ſuis hæredibus dictam rem ad laboritium, coptumũ, vel pẽſionem. Et in caſu, quo dictus emptor non probauerit ſe poſſediſſe, vel locaſſe (vt dictum eſt) quòd venditio ſibi facta ſit nulla: Et nihilòminus venditor, & ſui hæredes teneantur emptori, & ſuis hæredibus reſtituere precium, ſi appareret precium aliquod numeratum in contractu venditionis.

Quòd relicta, et vltimæ voluntates valeant, et ſummarie cognoſcãtur. Rub. 50

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd omnes vltimę voluntates, & relicta pro anima, & alio quocunq; modo, ſeu cauſa factæ à quibuſcunq; perſonis, vel perſona, valeant, & firmiter obſeruentur. Et hoc locum habeat in præteritis, & futuris: capitulo aliquo nõ obſtante. Et quòd curia ſummarie ſine ſtrepitu iudicii, & ſolennitate iuris, omni appellatione remota, de prædictis cognoſcat. Et pro relictis factis, et faciendis maiori eccleſiæ pro opere ipſius eccleſiæ, hæredes, ſeu cõmiſſarii cogantur ad ſoluendum ſuperſtiti ipſius operis. Et idem ſeruetur in aliis eccleſiis ciuitatis, comitatus, et diſtrictus Camerini. Et idem intelligatur, et fiat in aliis relictis quomodocũq; factis, vel fiendis ad pias cauſas tantùm de quibuſcunq; locis et perſonis.

Quòd fideicommiſſarii teneantur ſoluere mortuarium defuncti, et contradicens condẽnetur in decem lib. den. Rub. 51.

ITem ſtatuimus, et ordinamus, quòd Poteſtas vinculo iuramenti, et Cap. vel Iudex appellationis teneantur conſtringere ad petitionem illius, quem negociũ tanget, fideicommiſſarium cuiuſcunq; perſonæ ad ſoluendum mortuarium defuncti, cuius fideicõmiſſa ſunt in perſona, et rebus: et ad ſatisfaciendum ipſum mortuarium. Et ſi quis contradiceret, vel præſtaret impedimentum: condemnetur in pœna decem lib. den. applican. cõi pro medietate, et pro alia medietate eccleſiæ, vbi ſepultus fuit defunctus, et quilibet poſſit eum accuſare, et habeat medietatem banni, et hoc locum habeat in præteritis, et futuris. Et ſi Pot. et Cap. vel Iudex appellationis eſſent negligentes: pdat quilibet de ſuo ſalario L. lib. den. dummodò inueniatur de bonis ipſius, qui teſtatus fuerit, ita quòd ſatiſfacere poſſint fideicõmiſſarii.

Quòd petens debitum, et non probans: condemnetur in expenſis. Rub. 52.

ITē ſtatuimus, et ordinam⁹, quòd quicũq; petierit, vel exegerit aliquod debitũ ab aliquo, et ipſum debitũ probare nō potuerit apodiſſa, teſtibus, vel inſtrumento, vel alia legitima probatione: condemnetur reo in expenſis factis in cauſa, et ad reſtitutionem eius, quod exegerit. Et hoc Poteſtas, et Cap. vel Iudex appellationis obſeruent, et obſeruari faciant vinculo iuramenti. Et hoc capitulum ſit præciſum: non obſtante, ſi voluerit facere partitum.

Quòd petens ſolutum perdat pecuniam, et rem petitam, et in tantundem condemnetur communi. Rub. 53.

ITem ſtatuimus, et ordinamus, quòd ſi quis petierit ab aliquo debitum ſibi ſolutum, de qua ſolutione apparet publico inſtrumento quietationis, ſiue alia legitima probatione probetur, perdat pecuniam, et rem, quam peteret: et in tandũdem de ſuo, cōmuni ſoluere teneatur: dummodò hæredes ipſius, et alii ſucceſſores ad dictam pœnam non teneantur: niſi probatum fuerit dictos hæredes, vel ſucceſſores ſciuiſſe de quietatione, et ſolutione prædicta. Addimus, quòd ſi quis peteret plus debito: cadat à toto debito. Et hoc non vendicet ſibi locum cum filiis, et hæredibus dicti olim creditoris, qui veriſimiliter poſſent ignorare.

De incocchis, et quomodo procedatur in eis. Rub. 54.

ITem ſtatuimus, et ordinamus, quòd ſi quis repertus fuerit habere incoccham de ſylua, vel terra, quæ ſit quatuor ſtadiorum, et dimidium ad plus: vel vinea, quæ ſit duorum ſtadiorum ad plus, iuxtà aliquem de ciuitate, comitatu, vel diſtrictu Camerini, cui integrè teneat aliquis à duobus lateribus, cogatur, qui eam habet, ſibi vendere, et inſtrumentum venditionis, et legitime defenſionis ſibi facere cum clauſulis ſolitis, et conſuetis ad ſenſum ſapiētis ipſius emptoris, pro iuſto precio, et facta eſtimatione per duos legales viros de ſua contrata, vbi poſita eſt ipſa terra, poſitos, vel deputatos à iudice D. Poteſtatis, et Cap. vel Iudicis appellationis, pecuniam numeratam ab ipſo emptore recipere. Et quod ipſi pronunciauerint, ſit ratum: et ab ipſa pronunciatione appellari nō poſſit: et ſi appellaretur, ipſa appellatio non admittatur. Et iudex communis tanquàm eorum ſententias exequatur. Quæ incoccha ſi poſt citationem factam mandato iudicis venderetur, vel diuideretur: ipſius venditio, vel diuiſio nō valeat, nec teneat ipſo iure. Et nihilòminus qui eam vendiderit, per iudicem ſuper ipſa re ad vendendum, et tradēdum cogatur: dummodò petens incoccham poſſideat poſſeſſiones in triplum. Et ſi aliquis clericus diceret ſe poſſidere incoccham, de qua ageretur, et oſtenderet, et diceret inſtrumentum emptionis habere de ipſa incoccha, et coràm iudice allegaretur, quòd ipſa venditio ipſi clerico facta fuiſſet in fraudem, facto partito ſi nollet iurare: quòd inſtrumentum ab eo introductum ſit caſſum, et vanum, et pro caſſo, uano, et cancellato, et pro ficto, et ſimulato habeatur: niſi in dicta terra, vel vinea eſſet murata domus, vel ſcannalata, & in altitudine decem pedum, & longitudine xv. pedum, uel habeat caſſinã, uel aream cum caſſina: ad quam uenditionē tunc non teneatur. Et quòd ille, contra quē peteretur incoccha, uel illi, non obſtante, ſi plures eſſent ad ipſam incoccham, poſt citationem factam de ipſa, uel ipſis mandato iudicis, ipſam terram incocchã daret quoquo titulo, uel diuideret alicui, uel aliquibus, teneatur ſoluere illi, uel illis per quos incoccha peteretur eſtimationem ipſius incocchæ in pecunia. Et iudex ad petitionem ipſius actoris, ſine ſtrepitu iudicii, teneatur illum, & illos perſonaliter cogere ad ſoluendum ipſam quantitatem actori, ſeu petitoribus, qui ipſam incoccham peterent. Et Poteſtas, & Cap. uel iudex appellationis, & eorum iudices, qui fuerint negligentes in prædictis: ſoluant tempore ſyndicatus xxv. lib. den.

Quòd clerici non audiantur ſuper incocchis, ſynaitis, & fractis. Rub. 55

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd cum nolint clerici in ſeculari curia Camerini hominibus ipſius ciuitatis de ipſis incocchis, ſynaitis, & fractis aliquatenus reſpondere: imò ipſorum ſynaitorum officium turbent quantum poſſunt. Quòd clerici uolentes cōqueri

queri de dictis rebus contra laycos Camerinensium ciuium,non audiantur per Potestatem, Capitaneum,siue iudicem appellationis,& officiales ciuitatis Camerini,& processus habitus de prædictis pro clericis cõtra laycos, nõ ualeat,nec teneat ipso iure. Et hoc locum habeat in præteritis, præsentibus, & futuris.

De quæstionibus inter uicinos: de synaitis, aquario, lignis, & fenestra. Rub. 56

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si quæ lites, uel lis esset inter aliquos uicinos de aliqua synaita iuxtá domos: aquario,brachiolis,uel lignis,et fenestra,muro,ostio,uel aliis similibus,uel quomodocunq; quæ murarentur, uel missa,uel facta essent in præiudicium alicuius: Iudex communis, coràm quo esset dicta quæstio, debeat ipsam synaitare & terminare sine petitione,libelli oblatione, & alia iuris solẽnitate hoc modo: uel quòd faciat uenire duos legales uiros de ipsa contrata, uel aliunde, ubi quæstio esset, peritos & partibus non suspectos: & faciat eos iurare, & dicere, & deponere: & secundum dictum eorum pronuntiet. Et Potestas ipsa de causa præcipiat obseruari, & exequi quod præcepit infra unum mensem: omni exceptione, & appellatione remota. Et officialis, qui fuerit negligens in prædictis: condemnetur in decem lib. pro qualibet uice.

De diuisionibus rerum communium. Rub. 57.

IVdex super cõi diuidundo, familiæ hærciscundæ, et finiũ regundorũ, cũ fecerit aliquã diuisionẽ: et aliquis ex consortibus eorũ habuerit rem propriã iuxtà rem cõem parti contingentẽ, inspecta melioratione, et deterioratione utriusq; partis,ipsi consorti ex latere rei suæ propriæ dare,et assignare teneatur. Et si fuerit aliqua res,quæ non possit commodè diuidi: utputa animal, uel turris, domus, uel similia per licitationem, uel partitum diuidatur.Et si contigerit inter coniunctos aliam diuisionem fieri hæreditatis, uel aliorum bonorum,fiat summarie: & possit fieri sine libelli porrectione,litis contestatione,et sine figura,et strepitu iudicii,et etiam diebus feriatis. Possit insuper minor prouocare maiorem,et maior minorem ad diuisionem bonorum,quæ habẽt communia.Causæ uerò finium regundorum inter omnes terminenentnr, et decidantur summarie sine libelli oblatione, et etiam diebus feriatis,et non feriatis.Et de prædictis possint cognoscere D. Potestas,& Cap. vel Iudex appellationis, vel aliquis ex iudicibus eorum possit, & debeat dictas causas diffinire modo prædicto infrà mensem à die inceptæ causæ: dummdò constet de communione: omni appellatione remota. Et si fuerit negligens in diffiniendo dictas causas infrà dictum tempus: puniatur tempore syndicatus per ratiocinatores cõis Camerini in xxv. lib.den. Item addimus huic statuto,& statuto sequẽti,quòd diuisiones rerum communium, &c. Rub. LVIII. quia sæpe videmus magnas, & longas disceptationes fieri super communione: & ad hoc, vt partes pluribus, & variis expensis non fatigentur in probando communionem: quòd iudex teneatur & debeat ad instantiam petentis deferre iuramentum reo conuento super dicta communione, si habet cum dicto petente rem, seu res aliquas communes. Et si negauerit: statuat terminum suo arbitrio dicto petenti: & si probauerit communionem: puniatur de facto dictus reus, qui cum iuramento negauit communionem, in L. lib.den. cuius pœnæ medietas applicetur cõi Camerini, & altera medietas parti iurameutum deferenti. Et iudex dictas causas expedire,& terminare teneatur infrà tempora in dictis statutis contenta: singula singulis referendo. Quibus temporibus elapsis, instantia causæ intelligatur esse perempta: & iudex ipse puniatur in L. lib. den. tempore sui syndicatus pro qualibet vice,& causa qualibet, & ad interesse partis.

Quòd diuisiones rerum communiũ summarie cognoscantur, & fiant. Rub. 58.

ITem statuimus,& ordinamus,quòd si quis haberet aliquam possessionem,vel domum, vel aliam rem communem cum aliquo,vel aliquibus: iudex,coràm quo esset quæstio, faciat, & teneatur facere fieri diuisionem inter eos sine petitione, libelli oblatione,iuramento, & qualibet alia solennitate iuris prætermissa infrà xv. dies postq̃ petitum fuerit, appellatione remota, capitulo aliquo non obstante: dummodò summarie constet rem

esse communem. Et hoc capitulum sit præcisum.

Quòd nullus possit ligna, vel bracchiolos protendere cõtra vicinũ suum. Rub. 59.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nullus possit bracchiolos protendere, nec immittere, seu ligna prætendere, nec balconem facere contra vicinum: & si à tempore magni terremotus citrà fuerit aliquid prætensum immissum lignis, coppis, solariis, & aliis rebus vltrà medietatem viæ versus cõuicinum suum. Potestas, vel Cap. siue Iudex appellationis, vel eorum officiales, vel aliquis ipsorum, coràm quo peteretur, debeat illud facere remoueri ad petitionem conuicini sui, cuius interesset, & ad medietatem viæ reduci, dimisso vno summisso pro quolibet, tempore futuro. Ita quòd inter ambos sit vnus pes pro casu aquæ domorum vtriusq;. Et hoc teneatur, & debeat fieri facere summarie sine iudiciario strepitu, & solennitate iuris, & appellatione remota, præscriptione aliqua non obstante. Addimus, quòd habentibus casum aquæ in territorio alicuius: ille, cuius est territorium, non possit ædificando, vel aliter impedire, quin dictus casus sit liber à cœlo vsq; ad terram.

Quòd habentes domos ab vtràq; parte viæ, possint postea facere, vel arcum in altitudine xii. pedum, & non minus. Rub. 60.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd quicunq; habet domos in strata, vel via communis, sed vnam ex vna parte viæ, & alteram ex altera, non possit super ipsa via, & strata ponere, & eleuare ex vna domo ad alteram ligna, vel assides, & arcum eleuare, & ædificare, nisi in vicis, vel andronibus non excedentibus latitudinem sex pedum, in altitudine xii. pedum, & non minus. Et qui contra fecerit in aliquo prædictorum: puniatur de facto in x. lib. den. Et nihilòminus remouere teneatur, quod ædificauit contra dictam stratam.

Quòd nullus ciuis recipiatur in fideiussorem. Rub. 61

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nullus ciuis ciuitatis Camerini recipiatur in fideiussorem ab aliquo Camerinensi pro aliquo forensi, qui non sit ciuis. quod si fecerit: talis obligatio pro forensi non valeat, nec teneat. Et si confessio facta fuerit coràm curia, & præceptum impositum fuerit contra fideiussorem nullius sit valoris. Et cum peteretur executioni mandari, vel aliquo modo ageretur contra talem obligationem, curia teneatur, eum volentem probare, quòd pro forensi facta esset obligatio, audire quomodocunq; voluerit, & probatione facta absoluere. Et locum habeat in ciuilibus, & criminalibus.

Quòd procedatur ad petitionem asserentis se amisisse instrumentũ. Rub. 62.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd de quolibet contractu, de quo creditor, vel debitor asserere vult suo iuramẽto se amisisse instrumentũ, seu rogationẽ, siue præceptũ: curia teneatur ipsum conquerentem audire, & reum citari facere, & procedere in ipsa quæstione vsq; ad confessionem, seu probationem. Et si confessus fuerit coràm curia: Potestas, vel Cap. siue Iudex appellationis, vel eorum iudices debeant facere præceptum contra reum: Si verò negatum fuerit, & probatum fuerit testibus, vel alia probatione legitima: possit ex ipsa probatione agere, ac si appareret præceptum, aut publicum instrumentum ad instantiam petentis: & possit curia contra partem præsentem, & cõtra absentem procedere: dummodò sit citatus debitor solenniter, & personaliter sine litis cõtestatione, & libelli oblatione, & iuris ordine non seruato.

Quòd creditor cogatur quietationẽ facere de parte, vel toto, quod receperit. Rub. 63.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd quicunq; creditor receperit partem de credito, teneatur de ipsa parte, vel alia quacunq; portione recepta, facere quietationẽ: cũ aũt totum debitum fuerit solutum, teneatur instrumentum debiti reddere cancellatum. Et nihilòminus instrumentum quietationis facere de ipso debito ad petitionem soluentis. Et hoc capitulum sit præcisum, capitulo aliquo non obstante. Et Potestas, & officiales Camerini teneantur facere obseruari, & personaliter constringere creditorem ad prædicta facienda.

cta facienda. Et hoc locum habeat in præteritis, & futuris.

De prodigis, & malè vtentibus substantia sua, & quòd non contrahatur cum eis, & qualiter detur curator. Rub. 64.

Item statuimus, & ordinamus, quòd si denunciatum fuerit Potestati, vel Capitaneo, siue iudici appellationis, uel alicui iudici eorum, quòd aliquis tractet sua negocia minus bene, et ab aliquo consanguineo, uel amico alicuius, qui minus bene tractaret sua negocia, diceretur: Potestas, uel Cap. uel Iudex appellationis, siue alius iudex banniri faciat, quòd nemo contrahat cum eo: inquisito primo, & inuento, si ille, de quo facta est denunciatio, minus bene negocia sua tractet. Et si quis post bannimentum prædictum cum eo contraxerit: contractus non valeat, nec teneat. Et si aliquis fuerit prodigus male faciēs facta sua, et ex eo facta, et exposita fuerit querimonia corām Potestate, uel Cap. uel Iudice appellationis ab aliquo consanguineo, uel amico, Potestas, et Cap. siue Iudex appellationis teneantur, et quilibet ipsorum teneatur illum prodigum cōpellere ad sensum, et voluntatem illius consanguinei, uel amici, ut sua benefaciat, et contrahat negocia, et à dissipatione omnium bonorum desistat. Et si non desisteret, et sua negocia non bene gereret: interdicatur ei administratio suarum rerum, et detur curator bonis, qui iuret ad Sancta Dei Euangelia curam ipsorum bonorum gerere, et administrare bona fide, sine fraude, et inuentarium de suis bonis facere diligenter. Et si talis prodigus uenderet postea, seu alienaret aliquid de bonis suis sine licentia sui curatoris: nō ualeat, nec teneat ullo modo. Et quicunq; postea mutuauerit, uel commodauerit pignora, seu aliquid aliud illi prodigo xxv. lib. pœnæ nomine soluere teneatur, et perdat quicquid mutuauit, vel commodauit. Et si talis prodigus occasione pecuniæ, vel alterius rei pignus dederit, vel fideiusserit, seu res suas, vel de rebus suis distraxerit, vel vendendo, vel pignore obligando: qui pignus, vel fideiussorem accepit: perdat vltrà pœnam supradictā, pecuniam, et rem datam: et ille, qui emerit, vel donatione, vel pignore obligatum acceperit, rem emptam, vel donatam, vel pignore obligatam perdat. Et illi prodigo reddere, et restituere compellatur. Et si de prædictis fuerit facta denunciatio Potestati, vel Capitaneo, siue Iudici appellationis, & denunciatori placuerit denunciationem esse secretam, Potestas, & Capitaneus siue Iudex appellationis eam secretam tenere debeat, & nemini pandere teneatur, nec debeat. Et Potestas, & Cap. vel Iudex appellationis faciant banniri qualibet die sabbati, quòd nullus ad pœnam xxv. lib. den. cū prodigis cōtrahat, vel mercetur. Volumus autē, quòd si aliquis tēporibus præteritis præsentibus, vel futuris sit, vel erit min⁹ bene facta sua faciens, & postea rediit, vel redibit ad benefaciendum, & benefaciat facta sua, & fecit, & faciat aliquem contractum: dictus cōtractus valere debeat, & tenere eo, quod dictum est superius in hoc capitulo, non obstāte: saluo quòd intelligatur in contractibus, & instrumentis factis per eum ab eo tempore citrà, quo incœpit, vel incipiet benefacere facta sua, & non in illis quæ fecisset, vel faciet tempore, quo erat, vel erit prodigus, & malè faciens facta sua: dummodò primus cōtractus, vel instrumētum per eum factus, vel factum, ex quo benefacta sua agere incœpit, celebrauerit corām iudice cum præsentia duorum proximiorum consanguineorum. Addimus, quòd Potestas, & Cap. siue Iudex appellationis ad petitionem parētum, vel alterius eorum cogant filios, vel nepotes, quòd non ludant, vel comedant, siue bibant in taberna: Et banniri faciant quòd nullus cum eis contrahat, & tabernarii aliquid eis nō dent, nec pignora accipiant pœna c. sol. pro quolibet, & qualibet vice. Et quilibet possit accusare, & teneatur secretus.

Quòd notarii habeant notitiam contrahentium, testium, & locorum: & nō faciāt contractum propè tabernam. Rub. 65.

Item statuimus, & ordinamus, quòd cum notarii scripserint aliquod instrumētum: notitiam habeant, & habere debeant contrahentium, testium, & eorum nominū, & pronominum, & patris eorum, & locorum vnde sunt, & etiam loci vbi fit contractus. Quæ

in instrumentis scribere teneantur cum nomine ipsius notarii, & eius patris, & loci vnde fuerit ipse notarius sub pœna contrafacienti.c. sol. den. quæ pœna sibi de facto auferatur per Potestatem, vel Capitaneum, siue iudicem appellationis. Præterea nullus notarius dictæ ciuitatis, comitatus, & districtus Camerini audeat, vel præsumat facere aliquem contractum cuiuscunq; generis in taberna, vbi venderetur vinum in ciuitate, vel burgis, vel comitatu, siue districtu Camerini, vel ante, vel propè ipsam tabernam, & domum, & locum vbi ludus taxillorum: siue cartarum, uel alius prohibitus fieret: uel occasione prædictorum, uel alicuius eorum. Et qui contrafecerit: Potestas, & Cap. siue Iudex appellationis, vel alter eorum debeat, & teneatur illi, vel illis, qui contrafecerit auferre pœnæ nomine pro qualibet vice x. lib. den. & contractus non valeat vllo modo: & possit excipi, & opponi contra dictos contractus de nullitate prædicta. Et quicunq; proposuerit dictam exceptionem, & non probauerit: puniatur iu x. lib. den. cuius pœnæ medietas sit communis, & alia medietas sit illius contra quem opposita fuerit talis exceptio non probata infrà terminum à iudice statuendum: quæ pœna sibi de facto auferatur per iudicem causæ. Addimus, quòd nullus notarius matriculatus in matricula notariorum comedat, vel bibat in taberna infrà ciuitatem, vel burgos Camerini pœna xxv. sol. den. pro quolibet contrafaciente, & vice qualibet de facto auferenda. Et quilibet possit accusare, & denunciare: et habeat medietatem banni, & teneatur in secreto. Sed non uendicet sibi locum in foro planulæ tempore nundinarum. Et quilibet notarius teneatur, et debeat ante stipulationem contractus scribere totam substantiam contractus, et omnia in præsenti capitulo contenta ad pœnam x. lib. den. pro quolibet contractu, & eo modo non scripto, de facto auferendam: cuius pœnæ medietas sit cõis, et alia sit denũciatoris. Addentes, quòd notarii, tàm ciuitatis, quàm comitatus, et districtus Camerini, qui uoluerint se rogare de instrumentis à L. lib. supra excepto quòd de rebus stabilibus etiam à L. lib. infrà debeant facere registrum, et debeant reducere in notulam totum tenorem contractus cum omnibus clausulis, antequàm fiat stipulatio contractus: et in eo, quod scriptum est in notula, consentiat vtraq; pars. Postquam uerò contractus fuerit stipulatus idem notarius, secundùm tenorem, quem posuit in suo protocolo de verbo ad uerbum, debeat portare infrà octo dies, si fuerit in ciuitate: et infrà duodecim dies, si fuerit in comitatu, à die rogitus computandos, ad librum ad registrandum sumptibus utriusq; partis. Et quod dictum est de instrumentis registrandis, obseruetur in testamentis, codicillis, et aliis ultimis uoluntatibus post mortem testantium, codicillantium, vel disponentium. Excepto tempore pestis quò infrà terminum unius mensis post cessatam pestẽ debeant registrari facere omnes rogitus factos tempore pestis. Et quòd notarius, qui nõ portauerit ad registrum infrà dictum tempus: incidat in pœnam xx. lib. den. pro quolibet contractu, de facto auferendam. Et nihilòminus pars, quæ produceret instrumentum à dicta summa supra, uel testamentum non registratum, non audiatur in iudicio, nec extrà: donec instrumentum, uel testamentum, codicillus, uel alia ultima uoluntas fuerit registrata. Et quòd de testamentis, instrumentis, et de prædictis omnibus sic registrandis in registro, nulla penitus possit fieri copia, siue notula: nisi duntaxat quando instrumentum, testamentum, codicillus, uel alia ultima uoluntas non posset haberi ex protocolo notarii: uel nisi dubitaretur, quòd in instrumento, seu in testamento, quod extraheretur à notario, esset commissus error, uel falsitas: in quibus eadem sit auctoritas sumpta ex dicto libro, siue registro: quæ esset, si ex protocolo sumeretˀ. Et quòd notariis deputatis super registro debeat iuramentum præstari de obseruando prædicta. Et si quis contrafecerit: incidat in pœnam periurij, et in L. lib. den. de facto pro qualibet uice, qua contrafecerit. Et quòd notarius ad registrum deputatus, postquàm registrauerit contractum, uel testamentum, debeat facere mentionem de dicta registratione in fine dicti instrumenti, siue testamenti sub dicta pœna.

Quòd notarii non matriculati non possint habere officium in communi, et minor xviii.

xviii. annis non possit exercere artem notariæ: et de notariis commissionum, et ciuiliũ per artem assignandis. Rub. 66.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd notarii ciuitatis, comitatus, et districtus Camerini, qui scripti, et iurati non sunt, uel non reperirentur in matricula collegii notariorũ dictæ ciuitatis, non possint habere aliquod officium, uel beneficium notariatus in cõmuni: nec possit matriculari, uel exercere artem notariæ aliquis minor xviii. annorum. Et collegium notariorum assignet annis singulis notarios commissionum ad examinandũ testes super maleficiis, et damnis datis, bonos, et sufficientes, et expertos, et etiam approbatos in dicto collegio: et quòd exercuerit artem notariæ per decem annos pœna xxv. lib. den. exigenda per Potestatem, uel Cap. siue Iudicem appellationis, qui notarii, si non fuerint ab aliqua partium reuocati suspecti, possint testes examinare, et in absentia iudicis: et ualeat, non obstante, quòd iudex non interfuerit: nec taliter examinati possint iterum examinari. Et si iterum examinarentur, secunda examinatio non ualeat, nec fides ei adhibeatur. Et officialis, qui contrafecerit, incurrat pœnam c. lib. den. soluendam tempore syndicatus. Item teneatur dictum collegiũ deputare notarios caussarum ciuilium, qui sunt adminus xx. annorum ætatis. Et si aliqua partium aliquem eorum reputauerit suspectum: iudex addat, et associet sibi aliũ, sine quo ipse sic suspectus, nihil in dicta causa scribat pœna. c. sol. den. Et si contrafecerit: non ualeat. Et si esset aliqua suspicio inter partes ita, quòd aliqua partium requireret iudicem, quòd assistat examinationi testiũ: quòd talis iudex interesse teneatur, et debeat examinationi prædictæ.

Quòd instrumenta reddantur ad quos spectant infrà certum terminũ. Rub. 67.

ITem, quia multi notarii sunt, qui circa restitutionem instrumentorum minus legitimè bene se gerunt præsenti capitulo, duximus statuendum, quòd quilibet notarius teneatur, et debeat reddere, et restituere omnia instrumenta sibi petita per quemcunq; ad quem spectarent dicta instrumenta in publicam formam à die petitionis factæ, et receptæ solutionis pro ipso instrumento, siue pro ipsis instrumentis faciendis, uel à die, quo ꝑ petẽtem tales scripturas non steterit quo minus soluat salarium sibi debitum ad xv. dies: saluo, quòd Potestas, vel Cap. vel Iudex appellationis, vel alius officialis cõis Camerini: possit dictum terminum minuere, et restringere secundùm quantitatem scripturarum, et secundùm, quòd causa, quare petunt, celeritatem requirit. quem terminum statim facta simplici petitione teneatur statuere, & dare ipsi notario præsenti monito ad pœnam xxv. lib. den. Et si notarius non restituerit infrà dictum terminum per iudicem dandum: soluat pro qualibet uice usq; in quantitatem x. lib. den. prout ipsi iudici uidebitur: quam pœnam sibi de facto auferre teneatur sub dicta pœna. Et nihilòminus notarius talẽ scripturam reddere teneatur. Qui Iudex teneatur, & debeat si notarius, & petẽs scripturas non essent in concordia de salario, facere sibi dare salarium secundùm formam statuti, & ordinamẽti terminati. Et si determinatũ nõ esset, quòd tunc teneat̃, & debeat ipsum salarium terminare, & taxare, prout sibi videbitur: cuius taxationi partes stare teneãtur sub dicta pœna ad vnum mensem completum ad pœnam x. sol. den. Et si aliquis receperit refutationem, vel absolutionẽ pro aliquo, de aliquo debito, vel obligatione, de qua fuerit factum instrumentum, vel rogatus notarius, facere instrumentum publicum, quòd ille, qui dictam refutationem, vel absolutionem receperit, teneatur infrà tertiam diem postq̃ fuerit requisitus, illi pro quo receperit, uel suis hæredibus iura, & actiones reddere, & instrumentum per notarium, qui inde fuerit rogatus, restitui facere expensis illius, qui restitutionem peteret instrumenti, ad pœnã x. lib. den. pro qualibet uice auferendã. Et nihilòminus notarius compellatur de facto illi, pro quo refutatio, uel absolutio facta, seu recepta fuerit, uel eius hæredibus restituere in formam publicam sub pœna prædicta. Saluo, quòd si prædictus recipiens soluisset, uel aliquid dedisset, uel alio modo eum liberasset occasione dictæ refutationis, et absolutionis, et liberationis, quòd ille, pro quo receperit talem refutationem, uel absolutionem, et liberationem, primò satisfacere te-

neatur de prædictis. Insuper statuimus,& ordinamus,quòd quælibet persona,quæ de cõ fectione instrumenti alicuius, seu contractus rogaret aliquem notarium,quòd ille,cuius interest, teneatur recolligere dictum instrumentum infrà vnum mensem computandum à die celebrati contractus,pro competenti mercede secũdùm formam statuti danda notario,qui de dicto instrumento fuerit rogatus ad pęnam xxxx.sol. den . auferen. de facto ad petitionẽ notarii,qui de dicto instrumẽto fuit rogatus ostenso officiali,quòd fuerit rogatus de dicto instrumento,& præstito sacramento per dictum notarium , quòd dictum instrumentum infrà vnum mensem non fuit recollectum,& hoc habeatur pro plena probatione : cuius pęnæ medietas sit communis,et alia notarii prædicti. Et nihilòminus persona,quæ rogauerit dictum notarium de dicto instrumento , et cuius interest dictũ instrumẽtũ pro cõpetẽti mercede, recolligere teneať, vt supra dictũ est. Et notarius,qui fuerit rogat⁹ de aliquo cõtractu tẽpore dicti cõtractus rogationis,teneať, et debeat partib⁹ notificare,quòd ipsi teneantur recolligere infrà mensem instrumentum à dicto notario ad pęnam prædictam : de qua notificatione stetur, & credatur sacramento notarii . Addimus,quòd quilibet notarius, qui rogatur de aliquibus contractibus , vel vltimis volũtatibus, ponere debeat de consensu , & voluntate contrahentium in ipsis contractibus, vel vltimis voluntatibus,quòd datiua soluatur communi Camerini, & cũ isto onere soluendi transferatur, & stipuletur nomine communis,& quòd ipsi cõmuni datiua soluenda est . Item addimus huic statuto, quòd notarii causarum ciuilium ciuitatis Camerini teneantur, & debeant (recepta cõpetenti mercede) dare partibus litigantibus, & vtriq; ipsarum copiam omnium , & singulorum actorum , & productorum in causa : & in fine causæ restituere producenti omnia instrumenta, & acta publica coràm ipso producta, infrà.x.dies à die, quo petierit sibi restitui, computandos. Et si notarius esset impeditus aliqua iusta causa : debeat ipsa restituere infrà terminum arbitrio iudicis statuendum. Et si denegauerit, uel dixerit amisisse,seu perdidisse: puniri debeat ipse talis notarius pro quolibet,& qualibet uice, qua cõtrafecerit prædictæ additioni in c. lib.den. de facto exigeñ. Et ad interesse partis, ad quem spectarent dicta acta, scripturæ,seu instrumenta : & de interesse stetur iuramento ipsius, qui peteret instrumentum , siue scripturas sibi restitui cũ taxatione iudicis. Et iudex ipse, qui executionem dictæ pęnæ non faceret,in tantundem tempore sui syndicatus condemnetur. Et quòd notarii, & actuarii causarum teneantur, & debeant de omnibus, quæ producerentur coràm iudice , mentionem de productione facere in suo libro causarum ciuilium, sub pęna ipsi notario centũ sol. den . de facto exigeñ. pro quolibet, & qualibet uice,qua contrafecerit .

De solutionibus recipiendis,& de ultimis uoluntatibus. Rub. 68.

Statuimus,& ordinamus,quòd notarii, qui scribunt,& scribent testamentum , uel testamenta,uel ultimam uoluntatem alicuius , recipiant , & recipere possint solutiones infrascriptas,& non alias vllo modo, videlicet,pro rogitu quolibet,quatuor bononenos & pro extractione,si testamentum,& vltima voluntas contineat bona valentia ducentũ lib. den.& ab inde infrà quòd habeat xl. den. pro centinario valoris hæreditatis, de qua factum esset testamentum. Et si à ducentum lib.den.supra vsq; in mille lib.den.habeat et recipere possit pro salario x.sol.den. pro centinario. Et si à mille supra vsq; in mille florenos extiterit testamentum,vel vltima voluntas : notarius concordet cum illo,qui vult recolligere testamentum:dummodò non excedat summam duorum ducatorum pro dicto testamẽto. Et à mille florenis vsq; in duo millia florenorũ, habeat, & habere debeat tres ducatos auri. Et à duobus millibus florenis supra cuiuscunq; summæ, habeat, & habere debeat quatuor ducatos auri,& non plus recipere possit notarius scribens ipsum testamẽtum. Et si notarius contrafecerit,vel plus acceperit : pęnæ nomine communi Camerini, xv. lib.den.soluere teneatur . Et nihilòminus testamentum, & plus acceptum restituere teneatur. Et Potestas,& Cap.siue iudex appellationis notarios ad prædicta facienda cogere teneatur. & ista intelligantur in illis institutis, qui aliàs succederent abintestato, & essent

essent instituti hæredes. In aliis verò qui non succederēt ab intestato, & essent instituti hæredes duplum quantitatis prædictæ recipere possit, & non vltra. Et Potestas, & Cap. siue Iudex appellationis,& eorum officiales, tales non restituentes pro quantitatibus p̄dictis ad petitionem illorum, quorum intererit,cogant,& fieri facere teneantur sub pęna c. lib.den. pro qualibet vice,qua fuerint de prædictis negligentes, siue negligens, vel in non faciendo restitui remissus infrà quintam diem post simplicem querelam habitā. Et id quòd dictum est in testamentis, idem intelligatur in omnibus, et per omnia in instrumentis donationum cuiuscunq; generis,codicillorum,et legatorum,et cuiuslibet alterius vltimæ uoluntatis.

Quòd notarii reddant instrumenta ad quos spectant,et de eorum salario, et infrà quantum tempus. Rub. 69.

ITem statuimus,et ordinamus,quòd postquàm notarius fuerit requisitus ab illo, cuius fuerit contractus,siue scriptura ab illo,qui offerret solutionem secundùm formam statutorum Camerini in præsentia duorum testium, & quilibet notarius, qui haberet aliquod instrumentum, vel scripturam ad aliquem pertinentem cuiuscunq; generis contractus,vel scripturæ essent, quòd vsq; ad x. dies post requisitionem, vel præceptum sibi factum, solutione habita, vel facta depositione salarii: & de contractu, vel scriptura teneatur instrumentum, vel scripturas illi, vel illis reddere,cuius, vel quorum instrumentum fuerit,vel illi,ad quem scriptura spectabit: & qui contrafecerit: puniatur vice qualibet in x. lib.den.quæ sibi de facto per Potestatem,vel Cap. siue Iudicem appellationis, vel eorum officiales,& per quemlibet alium iudicem communis Camerini, coràm quo posita fuerit querela, penitus auferatur. Et cum multi sint in ciuitate, burgis, & comitatu Camerini nomina quorum, & patris eorum concordantur: ad tollēdum,ne vnus pro alio grauetur,& damnum recipiat: Iubemus, quòd in contractibus, & in aliis scripturis fiendis scribatur nomen patris,& aui. Volumus, quòd quilibet notarius possit accipere à partibus pro quolibet instrumento centum lib.x. sol.den. ab inde supra pro quolibet cētinario vltrà dictos x. sol. tres sol. den. dummodò summam quatuor lib. den. non excedat. Et pro receptione cuiuslibet testis, & pro quolibet latere chartæ cōmuniter scriptæ sine malitia, vnum bononenum, & exemplatura tandùndem. Et qui contrafecerit: puniatur in x. lib. den. pro vice qualibet: dummodò non præiudicet aliis capitulis, in quibus est determinatum de salario dando pro aliquibus scripturis,seu instrumentis in quibuscunq; casibus dicta capitula loquerentur, quæ suo casu debeant inuiolabiliter obseruari. Et nullus notarius, qui scriberet aliquod consilium iudicis,debeat,nec possit habere pro scripturis consilii, nisi tres sol. den. tantùm pro qualibet charta, si quæstio, supra qua consilium esset, excederet quantitatem centum lib.den. Et ab inde supra, & à centū lib. infrà duos sol. den. tantùm, et non vltrà. Et si aliquis notarius contrafecerit: puniatur in centum sol. den. pro qualibet vice. Et hoc locum habeat tantùm inter nostros ciues,comitatē. et districtuales.

Quòd principales seruent fideiussores indemnes: et quòd in maleficiis conueniatur prius principalis, quàm fideiussor. Rub. 70.

QVicunq; principaliter, vel in solidum, vel fideiussorio nomine, vel alio quocunq; modo obligauerit se pro aliquo alio, ille, pro quo se obligauerit, debeat eum,et sua bona,et hæredes conseruare indemnes, tàm de sorte,quàm de vsuris, damnis, expēsis,et interesse. Et si pecuniam mutuo acciperet pro soluendo debito,pro quo fuerit obligatus,siue alio modo,siue fuerit nominatus,siue non: nihilòminus ille, cuius causa, vel pro quo est soluta, vel mutuo,vel alia causa accepta pecunia, debeat taliter obligatum, et accipientem pecuniam,et sua bona,et hæredem indemnem conseruare,tàm de pecunia accepta,quàm de vsuris,damnis,expensis,et interesse primi, et secundi debiti: quousq; steterit in instrumento: Et de damno dato,et de dānis,quæ incurreret pro eo, quòd non staret,vel steterit in palatio communis Camerini,vel alio modo. Et interesse, & dā-

& num

num declaretur à patiente,vel patientibus ipsum: & credatur suo simplici sacramento præstito(inspecta qualitate personarum,& rerum,& causæ) coràm Potestate, vel Capitaneo,vel Iudice appellationis. Et Potestas,vel Cap.siue iudex appellationis faciat patiẽti damnum emendari ab illo,pro quo facta fuit obligatio de omnibus prædictis. Et intelligatur esse fideiussor,& se quis pro alio obligasse eo ipso,quòd habet instrumentum promissionis cõseruationis indemnitatis, vel eo ipso,quòd appareat,vel appareret in libro, seu in libris communis Camerini, quòd sit,vel fuisset fideiussor alicuius per instrumenta testes,vel alio legitimo modo,vel pro eo in aliquo promisisse: ita,quòd si aliquis pateretur,vel fuisset passus aliquod damnum occasione alicuius promissionis, vel fideiussionis, uel obligationis factæ,vel fiendę communi Camerini,vel alii,siue aliis pro communi,vel alia persona speciali, seu pro aliqua vniuersitate: ille,uel illi, pro quo, uel quibus fuerit, uel fuisset facta promissio,uel fideiussio,uel obligatio: teneantur, & debeant talem promissorem,uel obligatum indemnem conseruare de damnis,expensis,& interesse: quæ et quas assignauerit substinuisse,uel fecisse suo simplici iuramento: inspecta semper qualitate personarum,& rerum. Item Potestas, & Cap.uel iudex appellationis, & eorum iudices,& quilibet eorum teneantur ad petitionem fideiussoris, uel obligati quocũq; modo pro aliquo, compellere principalem,uel principales,ut eum de obligatione extrahat, & indemnem conseruet,tàm ante terminum, quàm infrà terminum, & post terminum ad voluntatem,& arbitrium fideiussoris obligati: non obstante si diceretur, quòd diu non steterit in obligatione: uel alio aliquo. Teneatur tamen obligatus, seu fideiussor denunciare,& prædicere principali, uel eius hæredibus, pro quo se obligauit, ut extrahat, & conseruet ipsum indemnem ab obligatione,uel fideiussione, quam pro eo fecit. Item si creditor de fideiussore conquestus fuerit: fideiussor requirat principalẽ: seu illũ,pro quo se obligauerit,uel eius hæredes, uel successores, quòd soluat pecuniam,uel rem illã, quã teneĩ soluere creditori. Quòd si facere noluerit, Pot.& Cap. siue iudex appell.eum, uel eos præcise cõpellat ad soluẽdũ integre creditori.Et ad capiẽdũ,& tenendũ eũ, uel eos si poterunt,et studeãt toto posse:et si nõ poterũt eos capere: ipsum,uel illos faciãt exbãniri ad uoluntatem fideiussoris, seu principalis,uel obligati. Et de banno exire non possint: donec fideiussorem,uel obligatum de obligatione, seu fideiussione conseruabit indemnẽ. Item si fideiussor,uel principalis obligatus exposuerit querimoniam de illo, uel illis: pro quo, uel quibus se obligauit, uel obligauerit: et appareat instrumentum, in quo se obligauit,uel intercessit,uel appareat instrumentum promissionis conseruationis indemnitatis, uel appareat scriptum in libro, seu in libris communis Camerini (ut supra dictũ est) quòd aliquis pro aliquo fideiusserit,seu se obligauerit, seu soluerit, uel satisfecerit: Potestas,et Cap.uel Iudex appellationis, et quilibet eorum,et quilibet alius iudex communis Camerini sine salario,et litis contestatione, et sine iuramento calumniæ,et libelli datione,summarie quæstionem diffinire,et discutere teneãtur: et declaratione facta, uel ostensa, qualiter ille, qui querimoniã exposuerit,fideiussit,uel se principaliter obligauit: debeat eum,uel eos,pro quo,uel quibus se obligauit, uel fideiussit, compellere ad extrahendum,et conseruandum dictum fideiussorem,uel obligatum, indemnem, et eius hæredes, et ad soluendum integre creditori.et si debitor, uel debitores non soluerint: uel non fuerint soluendo,aut eius hæredes: Potestas,uel Capitaneus siue Iudex appellationis,uel eorum iudices debeãt eum,uel eos,uel eius hæredes capere,uel capi facere: si poterint. Et si non poterint eum,uel eos capere: faciant eum,uel eos exbãniri: sicut de ipsius fideiussoris,uel obligati processerit uolũtate, seu hæredum cuiuslibet eorum: uel bona capere summarie,et de plano, sine strepitu,et figura iudicii: etiam non obstãte,quòd de minori ætate opponatur: et habeatur perinde,ac si habita esset ex primo, et secundo decreto. Item si Potestas,et Cap. uel iudex appellationis,uel aliquis iudex alicuius eorũ prædicta facere recusauerint,et non fecerint: quilibet eorum de eorum salario communi Camerini L. lib. den. pœnæ nomine soluere teneatur. Et Camerarius cõmunis Camerini

merini dictam pœnam pro communi Camerini debeat retinere. Et hoc statutum locum habeat tàm in fideiussionibus, et obligationibus factis, quàm fiendis, tàm inter ciues, comitatenses, et districtuales ciuitatis Camerini, quàm alterius terræ, seu iurisdictionis. Ad quæ omnia, et singula effectui mandanda, Pot. et Cap. uel Iudex appellationis, et eorum iudices sub dicta pœna pro posse dare debeant studium, sollicitudinem, et operam efficacem. Et prædicta non intelligantur in illo, qui se obligauit, uel obligabit ad defensionem alicuius rei alienatæ pro alio, uel cum alio, qui quousq; lis mota fuerit, non possit petere conseruari, uel extrahi ab obligatione prædicta: et etiam lite mota, si susceperit in se iudicium alienator, uel ille, qui obligatus est ad conseruationem faciendam, non possit compelli ad extrahendum de obligatione prædicta. Itē principalis in maleficiis, prius fideiussore debeat conueniri: non obstantibus supradictis. Declarantes ipsum principaliter obligatum indemnem conseruasse: et de fideiussione extraxisse fideiussorem suum, quotiescunq; dederit alium idoneum expromissorem, uel fideiussorem sub eadem forma et tenore: qua, uel quo, seipsum fideiussor obligauit, ipsi fideiussori termino dilationis pendente. Elapso uerò termino dictus principaliter obligatus compellatur omnino satisfacere creditori, uel totaliter eum à fideiussione extrahere, et liberare.

De eo, qui se obligauit pro clerico, uniuersitate, uel alio non subiecto iurisdictioni. Rub. 71.

SI aliquis fecit, uel faciet aliquam obligationem apud aliquam personā pro aliquo clerico, uel ille clericus ante tempus ipsius obligationis, vel postea dedisset quocunq; modo, seu contractu in alium transtulisset ius, uel actionem suorum bonorum, uel partem ipsorum alicui: talis translatio, siue datio non præiudicet illi, qui obligatus pro illo clerico fuisset: sed ille cessionarius, uel cessionaria, qui, uel quæ ius recepisset ab ipso clerico, debeat eū, qui se obligasset pro ipso clerico, indēnē cōseruare ab obligatione facta pro eo de illis bonis, et reb⁹, de quib⁹ ius, et actionē recepisset ab ipso clerico. Et Pot. et Cap. siue iudex appell. tali obligato penitus satisfieri facere teneatur, et eū indēnē faciat cōseruari de ipsis bonis, et rebus usq; ad quantitatē, qua dicta bona, et res ualerent ad petitionē ipsius obligati summarie, et de plano, sine strepitu, et figura iudicii, et sine libelli oblatione, litis contestatione, et omni solennitate iuris remota, et omissa: non obstante aliquo statuto præcedente, uel sequente: sed hoc capitulum sit præcisum. Volumus insuper firmiter statuentes, quòd Potestas et Cap. siue iudex appellationis, uel alii iudices communis Camerini debeant, et teneantur instrumentum, uel instrumenta conseruationis indemnitatum facta, seu quæ fierent à quocunq; clerico, mandare executioni contra illam personam, uel personas illas, quæ recepisset, seu recepissent ius, uel actionem de bonis cuiuscunq; clerici, qui se obligasset, uel obligaret, et instrumentum conseruationis indemnitatis factum esset, seu fieret ab eisdem personis, quæ ius, uel actionem recepissent, seu reciperent à clerico quomodocunq; obligato. Et perinde executioni mandentur instrumēta conseruationum indemnitatis contra dictas personas, quæ ius recepissent, uel reciperent, sicut mandantur per iudicem communis Camerini instrumēta confessionū. Et locum habeant in prædictis in qualibet parte litis, in præteritis, præsentibus, et futuris, et causis pendentibus coràm quocunq; Iudice appellationis, uel alio. Insuper dicto statuto adiungendum duximus, quòd Potestas, et Capitaneus, siue iudex appellationis, et eorū iudices, et alii iudices cōmunis Camerini debeant, et teneantur instrumentum, uel instrumenta conseruationum indemnitatum facta à quocunq; clerico mandare executioni contra illam personam, uel illas personas: quæ haberent, tenerent, et possiderent per se, uel alios de bonis, et rebus, quæ fuissent cuiuscunq; clerici, qui se obligasset: et instrumentum conseruationis iudemnitatis fecisset: uel quæ ipse clericus tempore obligationis, uel post possedisset: ac si dicta instrumenta promissionis, et conseruationis indemnitatis essent facta ab eisdem personis: quæ bona fuissent talis clerici obligati, sicut mandātur per iudicem communis Camerini instrumenta confessionum: seu in quibus cōtine-

tur de confessione facienda. Et vtrum habeat, vel possideat de bonis, quæ fuissent talis clerici: possint recipi probationes, & testes sine libelli oblatione, & litis contestatione. Et statim contra ipsum dantem, vel possessorem executioni mandentur: ac si ab eodem detentore, & possessore bonorum, quæ fuissent clerici, ipsa instrumenta facta fuissent. Et ille, qui vendidisset prædictas res talium clericorum: & illi, qui ad ipsarum defensionem obligassent, cogantur talibus possessoribus, vel precium rei venditæ restituere, vel satisfacere eis de pecunia, quam soluerint ipsis obligatis pro clerico pro ipsis bonis ab eo possessis: & cogantur summarie, sine libelli porrectione, & litis contestatione ad prædicta. Præsenti. §. duximus statuendum cum multi ciues camerinenses ex eorum propria liberalitate, seu bona ipsorum pro diuersis vniuersitatibus, & collegiis non subiectis diuersarum conditionum obligauerint: damna & incómoda pro talibus obligationibus multa substinuerint, & pati possent, quod non conueniens, nec iuri consentaneum esse digno scatur, quòd Potestas, & Cap. vel iudex appellationis cõis Camerini, & quilibet prædictorum iudicum ad pœnam Quingentarum lib. den. pro quolibet, necnon alii iudices cõis Camerini ad pœnam.c.lib. den. soluendarũ cõi Camerini ad petionẽm cuiuscunq; petentis, vel obligati nunc vel in futurum pro aliquo collegio, vel vniuersitate subiecta, siue non subiecta, vel qui ab eis reciperent aliquid cuiuscunq; conditionis existat subiectus communis Camerini principaliter iurisdictioni Potestatis, Capitanei, vel iudicis appellationis cõis prædicti in ciuilibus, & criminalibus, teneantur procedere cõtra vniuersitatem, vel collegium, seu non subiectum summarie, sicut proceditur contra speciales personas ex vigore confessionis, vel si aliquo obstaculo, vel impedimento cõtra prædictos procedere non possent: Potestas, & Cap. vel Iudex appellationis, & iudices prædicti, & quilibet ipsorum ad petitionem illorum, qui pro tali collegio, vel vniuersitate fuerint obligati, vel qui ab eis recipere debent, seu debebunt: teneantur, & debeãt præcise debitores, coptumatores, pensionarios, & laboratores collegii, & vniuersitatis, vel non subiecti curiæ Camerini in ciuilibus, & criminalibus compellere ad soluendũ quicquid debent, seu debebunt tali collegio, vel vniuersitati illi, vel illis, qui pro tali collegio, vel vniuersitate, vel non subiecto extiterint obligati, vel recipere debent, vel debebunt: perinde ac si contra prædictos debitores haberetur instrumentum confessionis principaliter eis factum, in quo debitores talium collegiorũ, vel vniuersitatum, & non subiectorũ debent, vel debebunt soluere prædictis, qui pro ipso collegio, vel vniuersitate, & non subiecto extiterint obligati, vel ab eis recipere debent, vel debebunt: & promisissent confessionem facere corám iudice cõis Camerini. Et si tempus soluendi debitum collegio, vel vniuersitati nondum tempore, quo petitur, venerit: compellantur prædicti debitores instrumẽtũ promissionis, ac cõfessionis facere de soluendo prædictũ debitum illi, vel illis, qui pro tali collegio, vel vniuersitate fuerint obligati, vel recipere debent, vel debebũt, vel petierint prædicta sibi fieri ad terminum, quo ipsi vniuersitati, vel collegio debetur, seu debitum fuerit: perinde ac si instrumentum confessionis de hoc haberetur cõtra ipsos, & ille, vel illi, cui, vel quibus tales debitores fecerint prædictas ꝓmissiones, vel obligationes vel soluerint dicta debita, teneãt facere finẽ, & refutationẽ noĩe collegii, & vniuersitatis, & nõ subiecti de ꝑdicto debito sibi soluto, vel promisso à dictis debitorib⁹: & tales refutationes valeant, & teneant, & perpetuò obseruẽtur: perinde ac si factæ essẽt per legitimum syndicum, vel ab aliis non subiectis, qui recipere deberẽt, & pecunia fuisset conuersa inutilitatem vniuersitatis, vel collegii, vel non subiecti. Et sit in electione petentium alteram ex viis supradictis, & remediis eligere: & vna electa possint ad aliam recurrere. Et nihilòminus omnes simul petere, & prosequi vsq; ad satisfactionem debiti possint nihilo obstãte. Et teneãtur Potestas, & Cap. siue Iudex appellationis præcise cõpellere ad petitionem prædictorum illos, qui dicuntur esse debitores prædictorum collegii, & vniuersitatis non subiecti, confiteri, vel negare, an sint debitores, & in quanta quantitate. Et si reperti fuerint in mendacio: condemnẽtur communi Camerini in xxv. lib. den.

lib. den. pro qualibet vice. Et nihilòminus quantitatem debitam soluere teneantur, vel compellantur, vt supra dictū est. Et intelligantur esse tali collegio, vel vniuersitati obligati, & ab eis recipere debere eo ipso, quòd habebunt instrumentum conseruationis indemnitatis, vel promissionis debiti à syndico, actore, vel procuratore collegii, vel vniuersitatis, vel prælato eorundem, qui sit, vel fuerit tempore contractus: qui consueuerit vtiliter facere facta vniuersitatis, vel collegii: habita summaria cognitione, vel etiam qui habuerint alias probationes legitimas saltem duorum testium, & in fauorem prædictorū obligatorum locum habeant omnia statuta loquentia de fideiussoribus, & de confessionibus: perinde ac si haberent prædicta instrumenta conseruationis, & confessionis legitime confecta. Et contra dicta instrumenta conseruationum, quæ haberét, aut alias probationes (sicut supradictum est) non possint opponi, nisi exceptiones, quæ opponuntur contra confessiones: nullitatis autem exceptio, vel alia dilatoria, declinatoria, vel peremptoria nulla possit opponi. Et hoc capitulum præcise debeat obseruari: non obstante aliquo capitulo, statuto, vel reformatione, vel ordinamento præcedente, vel sequente cuiuscunq; tenoris existat: & etiam si oporteret, quòd expresse mentio fieret de verbo ad verbum in præsenti statuto. Et istud capitulum nullam recipiat interpretationem, vel declarationem per aliqua iura ciuilia, vel canonica, vel municipalia: sed ad literam obseruetur, ut uerba sonant.

Quòd non detur licentia alicui exbānito veniendi Camerinum sine licentia creditoris. Rub. 72.

QVoniam nō parum iustum, & rationi dissonum esse uidetur, quòd debitori, uel debitoribus alicuius, uel aliquorum ciuium comitatēsium, uel districtualium ciuitatis Camerini, sine sui creditoris, uel creditorum uoluntate in ciuitate, uel comitatu, uel districtu Camerini detur aliqua licentia permanendi, uel etiam redeundi: Per præsens capitulum perpetuò seruandum ordinamus, quòd non possit per aliquod consilium cōmunis, vel populi, uel congregationē rectorum artium, uel per aliquem officialem cōmunis Camerini alicui debitori alterius contumaciter exbannito secundúm formā statutorum ciuitatis Camerini concedi, uel dari licentia, siue terminus ueniendi, uel standi in ciuitate, uel burgis, comitatu, uel districtu Camerini sine licentia, & uoluntate sui, uel suorum omnium creditorum, nec banni terminus prorogari prætextu alicuius reformationis, nec aliquid ei, uel eis fieri per directum, uel per obliquum, quo mediante possit sine suorū creditorumq; licentia, ac etiam uoluntate in ciuitate, comitatu, uel districtu Camerini uenire, ac etiam commorari. Et si Potestas, uel Cap. siue Iudex appellationis, uel Capitanei artium, uel alter ex eis, uel aliquis officialis communis Camerini contra supradictam formam, licentiam aliquam alicui concesserit: puniatur quilibet concedens licentiam in centum lib. den. Et in eadem pœna ipsos Potestatem, & Capitaneū, siue iudicem appellationis, uel alterum eorum, uel ex eorum familiis, uel Capitanei artium puniri iubemus pro uice qualibet, si contra prædicta aliquid proposuerit in aliquo consilio cōmunis, uel populi Camerini, uel sapientum, uel capitaneorum artium, uel contra prædicta aliquid reformari permiserit. Et qui contra prædicta, uel in aliquo prædictorum consiliorum allegauerit in xxv. lib. den. debeat condemnari. Et nihilòminus licentia data contra dictam formam: non ualeat, nec teneat ullo modo. Et non dicatur, nec intelligatur dictum bannitum de dicto banno exiisse et exemptum esse: et de prædictis possit quilibet accusare. Et Potestas, & Cap. siue Iudex appellationis, & alter eorum, & eorum alterius officiales de prædictis penitus debeant syndicari. & si reperti fuerint contrafecisse, condemnentur reperti contrafacientes in pœna superius nominata.

Quòd forenses eodem modo tractentur in Ciuitate Camerini quo Camerinenses alibi tractantur. Rub. 73.

CVM iure diuino, & humano scriptum sit, quòd quisq; iuris in alterum statuerit, ipse eodem iure uti debeat, & alibi eadem mensura, qua mensi fueritis, remetietur, &

vobis. Et Camerinenses in ciuilibus causis malè tractēt in aliis ciuitatibus,castris, uillis, & locis. Dicimus, & ordinamus, quòd forēsibus in causis ciuilibus illud idem ius fiat, & eodem modo tractentur à Camerineñ.& ab officialibus Camerini in instrumētis, & iuribus,sicut audiuntur,& tractantur Camerineñ. in ciuitate,terra,& loco,de qua,vel quo est ille forensis,qui petiit in Camerino sibi fieri rōnē,quibus per præsens statutum nolumus derogare. Et quòd nullus forensis,qui familiariter habitet,uel stationem,uel fundicum,siue apothecam habuerit in ciuitate Camerini capi possit sine citatione facta de eo, etiā si aduersarius iurauerit esse suspectum,uel dixerit fugitiuum.

Quòd,illud ius seruetur clericis,quod seruatur laycis in curia clericali. Rub. 74

ITem statuimus,& ordinamus,quòd Potestas,& Cap. siue iudex appellationis, & eorū & cuiuslibet eorum iudices,et officiales communis illud ius seruent in ciuilibus causis postulantibus,uel agentibus clericis,et ecclesiasticis personis nomine eorum , uel ecclesiarum in Camerino in seculari curia contra ipsos laycos, quod seruant in clericali curia laycis agentibus contra clericos,et personas ecclesiasticas. Et locum habeat tàm in instrumentis confessionis, quàm in omnibus aliis eorum iuribus ciuilibus: aliquo statuto Episcopali, uel generali non obstante, quæ quo ad eos locum non intelligantur habere, et prædicta locum non habeant in legatis,et relictis ad pias causas, et promissionibus, et obligationibus factis prædicta de causa,et instrumentis locationum,et coptumorum rerum ecclesiasticarum.

De pœna uendentis rem, lite mota. Rub. 75.

SI quis litem,uel quæstionem haberet cum aliquo de aliqua re,uel aliqua parte, et lite, et quæstione mota de dicta re,dictam rem uendiderit, donauerit, uel alienauerit, uel ex ea ius,uel actionem dederit,uel cesserit alicui: puniatur in c. lib.den. Et ad tollendū dubitationem,quando lis mota intelligatur. Volumus,quòd quotiescunq; fuerit citatus aliquis occasione rei per eum possessæ,intelligatur lis,uel quæstio mota,dummodò prosequatur ad alios actus,usq; ad sententiam inclusiue. Et si postmodum ipsam rem uendiderit,uel donauerit,uel alienauerit,uel ex ea ius,uel actionem dederit,uel cesserit alicui, uel possessionem in alium trenstulerit,teneatur in omnibus,et per omnia,ac si eam possideret:Et perinde procedat iudicium,petitio,siue libellus,siue facti narratio contra eum, ac si uerè possideret. Et si non posset probari de alienatione, uel translatione possessionis in alium, et post oblatam patitionem , uel facti narrationem possessio in alium peruenirit: perinde procedat iudicium, et sententia et executionis ipsius sententiæ petitio, siue narratio contra primum porrecta,ac si à principio contra secundùm possessorem esset res petita, non obstante,quòd alius possideret,quàm primò conuentus, contra quem fuisset oblata petitio,siue narratio,ac si nomen eius esset expressum in petitione,siue facti narratione.Et ad obuiandum fraudibus illorum,qui transferunt possessionē in alium. Statuimus,quòd si aliquis uolens rem ab aliquo petere,uel hypothecaria agere,uel alium reale iudicium intentare,petierit coràm iudice aduersarium citari, uel interrogari, si possideat rem,uel non,etiam nulla petitione, uel facti narratione oblata: iudex teneatur talem cogere confiteri, uel negare. Et si confitebitur se possidere, iudex teneatur eidem præcipere,quòd non alienet rem,uel possessionem, nec in alium trāsferat: et perinde contra talem confitentem procedat iudicium, ac si uerè possideret tempore litis contestatæ,et etiam tempore sententiæ; capitulo aliquo non obstante, uel aliquo alio,quod posset in contrarium allegari.

Quòd Potestas,uel Cap. siue iudex appellationis, et eorum iudices exequi teneantur instrumenta continentia pacta de confessione facienda, uel quòd capi possit possessio propria autoritate. Rub. 76.

ITem statuimus, et ordinamus,quòd si aliquis ostenderit instrumentum, in quo contineatur de confessione facienda, et pactum reseruationis dominii,vel possessionis, uel quòd possit sua autoritate ingredi,uel apprehendere possessionem, et tenutam alicuius

rei sua autoritate, uel reseruauerit sibi manus iniectionem super sua re, uel quam possede rit tẽpore appositionis dicti pacti: quòd Potestas, et Cap. uel iudex appellationis, et eorum, et cuiuslibet eorum iudices, et officiales viso tali instrumento teneantur, et debeāt talem ius habentem ex dicto instrumento ponere, immittere, atq; inducere: et etiam defendere per suos familiares, et nũcios in tenutā, et possessionem ipsarum rerum, et etiam sua propria autoritate: talis, cui promissio facta fuerit, possit eam ingredi, apprehẽdere, et detinere: non obstante, quòd tales res dicerentur postea alienatæ, vel ad alium translatæ, uel per alium dicerentur possideri, nisi apponererur, et ostenderetur de iure, vel de possessione quæsita ante pactum prædictum. Et si Potestas, uel Cap. siue iudex appellatio nis, et eorum, uel alicuius eorũ officiales, seu iudices fuerint in prædictis negligẽtes xxv. lib. den. pœnam incurrant. Vendentes autem, vel alienantes res aliquas in hypotheca, et obligatione ipsarum rerum venditarum, vel alienatarum pro precio, uel in exactione precii, vel alterius rei, quæ haberetur loco precii ipsarum rerum alienatarum, omnibus creditoribus emptorum, uel alienationem recipientium, uel possidentium tales res alienatas præferantur. Et si venditor petierit se immitti in tenutam rei venditæ, statim per iudicem, coràm quo fuerit petitum, remittatur, reponatur, ac defendatur in possessione rei venditæ: non obstante, quòd ab aliquo teneatur, uel possideatur.

De pœna uendentis rem pluribus personis. Rub. 77

ITem statuimus, et ordinamus, quòd si quis uendiderit, uel alienauerit aliquam rem suā duobus, uel pluribus in præiudicium, et damnum primi emptoris: incurrat pœnam cẽtum lib. den. soluendarum cõi Camerini. Et nihilòminus uenditor teneatur ad damnũ, et interesse primo emptori. Et de dicto damno, et interesse stetur sacramento ipsius primi emptoris coràm iudice præstando usq; ad summam xl. lib. den. et ab inde supra per ipsum iudicem taxando.

Quo ordine procedatur pro examinandis testibus alterius iurisdictionis. Rub. 78

ITem si quæstio uentilaretur in curia ciuitatis Camerini, in qua oporteat aliquam partiũ testes alterius jurisdictionis inducere: Potestas, & Cap. siue iudex appellationis, seu iudex, coràm quo quæstio uentilabitur, debeat per suas literas notificare, & requirere rectorem ipsius terræ, de qua essent testes, quos aliquis inducere uellet, ad petitionem illius, qui peteret testium productionem, ut cogat illos testes ueritatis testimonium perhibere super intentionibus producendis. Qui testes debeant per partem examinare uolentem, nominari in iudicio ante commissionem. Et hoc intelligatur in ciuilibus quæstionibus. Et ut dicta dictorum testium remittat per fidelem notarium publicum ipsius rectoris expensis petentis, & ipsos testes examinatos sigilli munimine roboratos, & cum literæ destinarentur Potestati, uel Cap. Iudex quæstionis debeat requirere partem aduersam, si uelit esse, uel mittere ad uidendum iurare testes, & ad proponendum iura sua, quæ de iure sibi liceat proponere, & ad dandum interrogatoria si uoluerit.

Quòd statuta loquentia de Potestate, & Capitaneo intelligantur, & de eorum iudicibus. Rub. 79.

ITem quia capitula plurima statutorum solum de Potestate, & Cap. in causis ciuilibus faciunt mentionē, ut ipsorum contrarietas incidatur. Statuimus, & ordinamus, quòd statuta, quæ in causis ciuilibus loquuntur simpliciter de Potestate, & Cap. intelligantur de eorum iudicibus, qui possunt de illis quæstionibus cognoscere, & ualeant quæ fierent per eos, uel aliquem eorum, ac si fierent per Potestatem, uel Cap. non obstante, quòd statuta prædicta, uel aliquod prædictorum tantùm de Potestate uel Cap. uel de eorum altero faciat mentionem.

Quòd contractus, & instrumenta notariorum, & sententiæ iudicum Camerini mādẽtur executioni: nõ obstante exceptione excõicationis, & interdicti. Rub. 80.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd omnes, & singuli contractus, & instrumenta, et cõfessiones, obligationes factæ, & faciendæ per notariũ ciuitatis Camerini, & eius comitatus,

tatus, & districtus, & sententiæ latæ, & ferendæ per iudices ipsius ciuitatis ratæ sint, & firmæ, & plenum robur obtineant firmitatis. & exceptio excõis, & interdicti contra eosdẽ contractus, cõfessiones, obligationes, & sententias iudicum non possit opponi. Et Potestas, & Cap. siue iudex appellationis, & omnes, & singuli officiales teneantur, & debeant prædicta omnia rata, & firma habere, & executioni mandare secundum formam aliorũ statutorum cõis Camerini, & iurisdictiones communis. Et qui ausu temerario attentauerit opponere contra prædicta, vel aliquod prædictorum, quo minus prædicta rata sint & firma, vel in aliquo contra ire, ponatur in perpetuo banno cõis Camerini, & omnia sua bona cõmuni Camerini penitus applicentur. Et officiales eiusdem communis, qui prædicta non obseruauerint, & aduocatus, qui contra prædicta aduocauerit, uel veniret, & ipsam exceptionem vigore dictarum literarum, & sententiæ opponeret, pro vice qualibet communi Camerini in x. lib. den. condemnetur. Et Potestas, & Cap. siue Iudex appellationis, & eorum officiales, & cuiuslibet eorum teneãtur præcise prædicta facere obseruari. Et si essent negligentes, & prædicta non obseruarent, & non obseruari facerent, quilibet eorum de eorum salario c. lib. den. soluere teneatur. Et hoc locũ habeat, tãm in præterito tempore, & præsenti, quàm in futuro.

De modo procedendi per arbitros, & eligendi tertium Rub. 81

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si vnus, vel duo, uel tres essent arbitri, seu arbitratores á partibus electi ad compositionem aliquam, seu diffinitionem amicabiliter faciendam, infrà xv. dies postquàm eis fuerit iniũctum, causam diffinire debeant: dummodò duret iurisdictio arbitrorum, aliàs minus tempus statuatur. Et si non concordauerint & erunt pares numero qui habebunt dirimere quæstionem: Potestas, & Cap. siue iudex appellationis, vel iudex alterius eorum præcipiat eis, quòd in continenti se concordent. Et si non concordarent, partes teneantur tertium eligere. & si de tertio eligendo nõ fuerint concordes, ipsi arbitratores tertium eligere teneantur. Et si ipsi arbitratores de tertio eligendo non fuerint cõcordes, Potestas, vel Cap. siue iudex appellationis, uel iudex alicuius eorum cogat partes personaliter ad eligendũ tertium. & ipso tertio electo per dictas partes, iudex præcipiat, & mãdet quòd deinde ad octo dies post tertium eis datũ, diffiniant quæstionem: si durat iurisdictio arbitrorum, vel arbitratorum: aliàs minus tẽpus statuatur. Et si omnes non concordarent, saltem maior pars debeat concordare: ita, quòd infrà dictum terminum diffiniant quæstionem: & præcise debeant terminare, seruato in omnibus ordine compromissi. Et id, quod per maiorem partem factum fuerit, inuiolabiliter obseruetur: dummodò non fuerit contradictum. Si verò cõpromissum factum fuerit, quod de iure cognoscere debeant, infrà terminum triginta dierum, postq; præceptum fuerit à Potestate, vel Cap. siue iudice appellationis, vel à iudice alicuius eorum, quæstionem debeant diffinire: dummodò duret iurisdictio arbitrorum: aliàs minus tempus statuatur arbitrio iudicis. Et si non diffinierint, & terminauerint quæstionẽ infrà terminum eis datum, vel præfixum, quocunq; modo habeant cognoscere, vel diffiniter soluant pro vice qualibet, qua eis præceptum fuerit, & præceptum non compleuerint pœnæ nomine cõmmuni Camerini c. sol. den. Et Potestas, & Cap. siue iudex appellationis dictam pœnam de facto pro communi Camerini exigere teneantur. Testes aũt, quos partes inducere voluerint coràm arbitris, vel arbitratoribus, Potestas, & Cap. siue Iudex appellationis, & iudex alicuius eorum, compellant veritatis testimoniũ perhibere. Et omnia lauda, & diffinitiones ab aliquo arbitro, vel arbitris, arbitratore, vel arbitratoribus pronunciata, uel laudata, vel pronunciatas, vel laudatas grata, & gratas firma & firmas: Potestas, et Cap. uel iudex appellationis habeant, et habere debeant, et teneãtur ea, & eas executioni mandare: & sic partes teneantur obseruare præcise: dummodò eis infrà x. dies non fuerit legitimè contradictum, vel si fuerit contradictum, in contradictione succubuerint contradicentes. Volumus insuper statuentes, vt arbitri, et arbitratores materiam prorogandi quæstiones non habeant: quòd si arbitri, vel arbitratores

electi à partibus,siue eligendi non laudauerint infrà tres menses à die celebrati, et acceptati compromissi : ab inde imposterùm laudare, seu arbitrari non valeant vllo modo : et compromissum sit nullum, et inutile penitus habeatur. Præterea cum plerũq; cõtingat,quòd arbitri,& arbitratores recipiunt à compromittentibus extrà instrumẽtum cõpromissi,obligationes,et promissiones,instrumenta mutui,vel depositi, vel alia, ut tales compromittentes laudum ferendum obseruẽt. Et postea laudo seruato, tales obligationes quandoq; liberare recusent. Volumus,et ordinamus, quòd omnes illi, qui imposterùm cum instrumento, vel sine taliter aliquibus arbitris,vel arbitratoribus,vel alii obligantur,vel qui imposterùm fuerint obligati occasione prædicta, vel promissionẽ aliquã dicta occasione facerent : quòd statim laudo seruato, et executioni mãdato, uel elapso tempore infrà quod laudum ferri debeat,uel deberet, tales promissiones, obligationes, et instrumenta dicta occasione facta:sint,et esse intelligantur cassa, et uana, et cassa sint, et nullius efficaciæ,uel ualoris. Et Potestas,et Cap.siue iudex appellationis ad pœnam c. lib. den. pro quolibet ad petitionem cuiuslibet petentis,seu postulantis ea tolli,et cassari faciant: probato quòd factæ fuerunt, vel sint occasione prædicta. Hoc tamen locum sibi non uendicet in promissionibus, et obligationibus,quæ fierent in cõpromisso, aut per compromissum, quæ prædictis non obstantibus in suo statu debeant permanere. Et ad prædicta procedatur per Potestatem, vel Cap.siue iudicem appellationis summarie sine strepitu,et figura iudicii : non obstante capitulo confessionis,nec aliquo alio.

Quòd lites, et discordiæ inter consanguineos,et affines compromittantur,et quomodo in eis procedatur Rub. 82.

ITem statuimus,& ordinamus,quòd ad conseruationem parentelæ,& amoris,& charitatis inter consanguineos, & affines. & ad cessandas lites,discordias,& odia inter eos, quæ de quæstionibus,causis,& litibus ciuilibus inter eos interdum orirentur,& oriri possent : D.Potestas,& Cap. siue iudex appellationis, & quilibet eorum possint, teneantur, & debeant mota lite, quæstione,causa,vel controuersia coràm eis, vel aliquo eorum iudice inter consanguineos, vel affines vsq; in tertium gradum inclusiue,secundùm ius canonicum computandum, cogere partes ad eligendum,& compromittendum de iure, & de facto in duos consanguineos, vel affines,vel alios amicos communes, de quibus partes concordauerint : ita quòd omnino compromittant infrà quindecim dies à die motæ litis,controuersiæ,vel quæstionis,& etiam postea, ita, quòd omnino compromittant, & pars non compromittens infrà quindecim dies condemnetur in x. lib. den. de facto sine processu aliquo auferendis : & nihilòminus compromittere teneatur, & compellatur:& compromissum fieri debeat secundùm consuetudinem ciuitatis Camerini, dummodò de iure,& de facto, nisi aliter partes essent in concordia. Et intelligatur lis mota, vel controuersia, vel quæstio per porrectionem libelli, seu simplicis petitionis, seu per citationẽ partis: non obstante aliqua exceptione, quæ proponeretur contra personam agentis, vel petentis compromissum fieri, vel contra petitionem, libellum, vel facti narrationem. Et arbitros,& arbitratores cogere possint, & debeant ad laudandum, arbitrandum, & diffiniendum, ac sententiandum, & terminandum infrà duos menses à die facti compromissi computandos : & si arbitri, & arbitratores non erunt concordes infrà vnum mensem à die facti, & acceptati compromissi, computandum, D.Potestas, vel Cap. siue iudex appellationis, uel iudex alicuius eorum, coràm quo esset quæstio, lis, vel cõtrouersia, cogat partes personaliter ad eligendum tertium in arbitrum, et arbitratorem : quem dictæ partes voluerint, et idoneum crediderint ad prædicta, infrà tertiam diem: receptis et electis à qualibet parte decem suspectis, et decem confidatis de ciuitate, burgis, comitatu, uel districtu Camerini ad pœnam.c.sol.den.pro quolibet contrafaciente. Et si repertũ fuerit in aliquo concordare, debeant Potestas, et Cap. siue iudex appellationis, uel aliquis iudex ipsorum cogere dictas partes ad dandum dictum tertium pro tertio arbitro, et arbitratore. Et si in aliquo non concordarent partes prædictæ, dicti arbitri, et arbitratores

infrà tres dies eligant, quem voluerint de ciuitate, burgis, comitatu, vel districtu Camerini: dummodò non eligant de suspectis, vel confidatis partium prædictarum ad pœnã. c. sol. pro quolibet contrafaciente. qui arbitri, et arbitratores infrà secundùm mensem à die electionis tertii, et acceptationis computandum diffinire, laudare, et terminare debeant pœna xxv. lib. den. partibus non eligentibus, et non cõpromittentibus infrà quindecim dies, vt dictum est, et arbitris, et arbitratoribus nõ finientibus, et laudantibus infrà dictum tempus (vt supradictum est) pœna xxv. lib. den. pro quolibet de facto, et sine vllo processu, vel condemnatione auferenda per Potestatem, vel Cap. siue iudicem appellationis. Et nihilòminus partes eligere, et compromittere: et arbitri, et arbitratores laudare, et diffinire infrà tantundem tempus sub dicta pœna penitus teneantur. Et possint, et debeãt D. Potestas, et Cap. vel iudex appellationis, et quilibet eorum, et iudices eorum contendentes partes, et quamlibet cogere, et etiam litigãtes, et arbitros, et quélibet eorum personaliter, et realiter capere, et detinere, carcerare, et pignorare, et mulctare, et alia grauamina realia, et personalia inferre, et imponere: quæ, et quoties, et prout viderint conuenire, ad hoc vt partes compromittant. Et illi, in quos compromissum fuerint: acceptent, laudent, et diffiniant, vt dictum est. Et ipsis nõ diffinientibus, vel laudantibus infrà dictos duos menses, compromissum censeatur expirasse. Et pro obseruatione, et executione omnium prædictorum, et de prædictis, et de grauaminibus, quæ inferrentur, vel imponerentur pro prædictis, aut prædictorum occasione, et obseruatione, et executione, D. Potestas, et Cap. siue iudex appellationis, et eorũ iudices, et officiales, et familiares, vel aliquis eorum non possint, nec debeant syndicari, grauari, vel molestari. Et eorum syndici, et syndicatores nullam de prædictis cognitionem habeant contra eos: non obstãtibus statutis, et ordinamẽtis loquẽtibus de syndicatu Potestatis, vel Capitanei, siue iudicis appellationis: et non obstante aliquo statuto, vel ordinamento in cõtrarium loquentibus. Sed si D. Potestas, et Cap. siue iudex appellationis, vel alter eorũ in prædictis, vel aliquo eorum in executione fuerint negligentes: in. c. lib. den. pro quolibet eorum debeant condemnari per ipsorum syndicos ex officio syndicatus, vel ad petitionem cuiuscunq;. Et prædicta locum habeant in omnibus litibus, et quæstionibus motis, et mouendis. et etiam prædicta locum habeãt in minoribus, pupillis, et filiisfamilias tantùm. prædicta omnia, vel aliquod eorum locum sibi non vendicent in causis, litibus, et quæstionibus, ac controuersiis instrumentorum cõfessionatorum, uel quæ in ipsis, vel super ipsis instrumentis confessionatis verterentur, et in causis, litibus, et controuersiis, quæ deciderentur, uel decidi possent per instrumenta publica, et authentica, etiam si ipsa instrumenta liquidatione indigerent: non obstante ad prædicta omnia, uel aliquod eorum aliquo statuto, vel reformatione: nec aliquo generali, vel speciali incontrarium loquente. Item addimus dicto statuto, quòd arbitri, et arbitratores, qui eligerentur per dictas partes, teneantur, et debeant partes ipsæ eligentes, et quelibet ipsarũ partium arbitrum suum facere acceptare infrà tres dies à die, qua ipsos, vel ipsorum quemlibet elegerint, sub pœna x. lib. den. pro qualibet partium, quæ arbitrum, uel arbitratorem suum non fecerit acceptare, quæ pœna exigi debeat de facto per iudicem, coràm quo esset cõpromissum petitum. Et si Iudex dictam pœnam non exigeret: intantũdem tempore sui syndicatus condemnetur. Item addimus dicto statuto, quòd arbitri, et arbitratores, diuisores, seu amicabiles compositores teneantur, et debeant per eorum laudum, seu arbitralem sententiam diffinire, et terminare causam in eis compromissam infrà tempus in dicto statuto, seu compromisso contentum sub pœna, et ad pœnam. c. lib. den. pro quolibet ipsorum arbitrorum, seu arbitratorum, diuisorum, seu amicabilium compositorum exigendarum de facto per dictum Potestatem, uel Capitaneũ, uel iudicem appellationis ciuitatis Camerini, aliàs dicti Potestas, et Cap. siue iudex appellationis, qui negligentes fuerint in prædictis, in tantundem tempore sui syndicatus condemnentur: et dictum tẽpus prorogari possit de ipsorum compromittentium uoluntate per xv. dies continuos, et

non vltra. Et quòd præfatis arbitratoribus prouideatur per partes de competenti mercede arbitrio Poteſtatis, vel Capitanei, ſiue iudicis appellationis ciuitatis Camerini.

De contractibus minorum, et ſolennitatibus in eis ſeruandis. Rub. 83.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd donationes, venditiones, alienationes, ceſſiones, & quietationes quarũcũq; rerum, actionum, vel iuriũ ſub quacunq; forma contractuũ verborum à puberibus, ſeu adultis minoribus xxv. annis ſine iuramento corporaliter p̄ſtito, aut cum ipſo iuramento, & abſq; præſentia, & conſenſu duorum, vel triũ proximiorum conſanguineorum, ſi extant, vel ſaltim affinium, ſi conſanguinei non extant, & ſine decreto competentis iudicis, & inſinuatione facienda in actis, cum quibuſcunq; fieri, nec aliquatenus celebrari valeat. Et ſi facti, vel celebrati fuerint non ſeruatis omnibus ſupradictis ſolennitatibus, præſumantur, & fingantur doloſe extorti, & facti: & nullam obtineant firmitatem. Et nihilòminus contrahens cum minore contra formam ſuperius annotatam, iudicis arbitrio puniatur, & ad ſubueniendum ſimplicitati contrahentium cũ minoribus. Volumus quòd ſi notarius cauſarũ ciuilium de inſinuatione rogatus, ſe in aliquo dictorum inſtrumentorum ſubſcripſerit, aſſerens ſe de inſinuatione talis contractus rogatum eſſe cum appoſitione ſigni, habeatur pro plena, & perfecta inſinuatione: & habeat roboris firmitatem: non obſtantibus aliquibus in contrarium loquentibus. Et iſtud ſtatutum obſeruari volumus in omnibus, & quibuſcunq; inſtrumentis quomodocunq;, & qualitercunq; ſub quacunq; forma, & ſerie, & conceptione verborum per dictos minores xxv. annorum fiendis etiam cum duobus, vel pluribus iuramentis appoſitis, & per ipſos minores ſuper dictis inſtrumentis præſtitis. Et eandem formam ſeruari volumus, & mandamus in contractibus mulierum, etiam maiorum, & in quibuſcunq; contractibus donationum bonorum, & iurium quorũcũq; per qualſcunq;, tàm maiores, quàm minores factarum ad obuiandum fraudibus, quæ quotidie fiunt etiam contra Cameram Apoſtolicam, & priuatas perſonas. Et prædicta non vendicent ſibi locum in quaſi contractu. Et quod diximus de eadem forma ſeruanda in contractibus mulierum etiam maiorum, locum habere volumus in contractibus futuris, & non præteritis.

Quòd poſſeſſiones laborentur per homines caſtri, uel uillæ, in quorum pertinentiis poſitæ ſunt. Rub. 84.

SI quis habuerit, vel habet poſſeſſionem, terram, vel vineam in pertinentiis alicuius caſtri, vel villæ, vel contratæ comitatus, vel diſtrictus Camerini, quæ terra, poſſeſſio, ſeu vinea conſueuerit laborari per homines ipſius caſtri, vel contratæ, vel villæ in cuius pertinentiis ſunt: homines caſtri, vel villæ, vel contratæ debeant, & teneantur dictam terrã, vel vineam, vel poſſeſſionem congruo tempore laborare, & colere, & manutenere, & nullam fraudem, ſeu culpam committere in laborando: & reddere Dño rei, vel vero poſſeſſori partem fructuum ipſius terræ, vel vineæ, quæ hactenus cõſueuerit reddi, vel quæ redditur de aliis terris, vel vineis ſtãtibus circa ipſam terram, vel vineam, & ſecundùm eſtimationem fructuum rei exiſtentis iuxtà ipſam rem. Et ſi homines caſtri, vel villæ prædicta non fecerint, teneantur ſatisfacere Dño rei, vel vero poſſeſſori damna, & intereſſe ad eſtimationem duorum hominum dictæ ciuitatis Camerini, qui per Poteſtatem, vel Capitaneum, vel iudicem appellationis eligerentur. Et nihilòminus eſtimationem fructuũ ipſarum terrarum, vel vinearum, quæ non laborarentur, Dño rei, uel vero poſſeſſori, ſoluere debeant ad dictum, & eſtimationẽ hominum prædictorum. Si autem homines caſtri, uel villæ ipſas terras, vel vineas laborare recuſauerint, ſeu neglexerint, vel fraudem in laborando commiſerint, Dominus, uel verus pòſſeſſor terræ, vel vineæ proteſtari debeat hominibus, qui propinquius habitarent iuxtà ipſam terram, uineam, vel poſſeſſionem, vt ipſam terram, vineam, vel poſſeſſionem debeãt laborare. Et ſi proteſtatus fuerit ſyndico, vel ſubſtituto ab eo, ſeu vicario ipſius caſtri, uel villæ, ſeu contratæ, in qua erit dicta terra, vinea, uel poſſeſſio, vel præceptũ emanauerit ex parte alicuius iudicis, quòd eam laborare debeant, vel proclamatio facta fuerit per aliquem baiulum in dicta villa,

vel castro,vel ex parte Potestatis Capitanei,uel iudicis appellationis,vel eorum, vel cuiuscunq; ipsorum iudicis,quòd talis terra, vinea,vel possessio debeat laborari per homines dictorum castrorum,villarum,seu locorũ.& si cõtrafecerint: Potestas,& Capitaneus uel iudex appellationis,teneantur hominibus dicti castri,in cuius pertinentiis esset dicta terra,vinea,seu possessio L.lib.den.auferre pœnæ nomine: si fuerit villa, hominibus dictæ villæ xxx.lib.den. Et nihilòminus castrum, uel uilla dãnum, & interesse dño rei, uel uero possessori reficere teneatur. Et Potestas,& Cap. uel iudex appellationis ei refici facere teneãtur ad petitionem illius,cuius fuerit terra,uel uinea,uel possessio.Et nihilòminus ipsos homines castri,uel uillæ constringere teneatur ad laborandum ipsam terram, uel uineam,& ad reddendum partem fructuum iuxtá cõsuetudinem contratæ, ut supra, & ad faciendum,& obseruandum omnia,& singula supradicta. Insuper uolumus, quòd si in comitatu Camerini esset aliqua res,aut possessio, quam homines castri,uel uillæ,seu loci nollent laborare propter metum,uel minas alicuius,aut alia qualibet causa,Potestas seu Cap.uel iudex appellationis teneatur,& debeat pœna c. lib. den. cogere castrũ, uillam, locum, aut specialem personam ex præmissis castro,uilla,loco,qui eã rem, aut possessionem semel, aut pluries laborare,& colere consueuerit, ad laborandum, & colendũ dictam rem,aut possessionem: & ad reddendum, & ad apportandum partem fructuum illi,cuius fuerit dicta res, seu possessio,uel vero possessori. Et si castrum,uilla, aut specialis persona,quam dñs rei ad laborandum elegerit,noluerit, aut neglexerit obedire, teneatur Potestas,seu Cap.uel iudex appellationis auferre pœnæ nomine à castro.c.lib. den. à uilla L. lib.den.à speciali persona xxv. lib.den.Et nihilòminus laborari,& coli,& fructus reddi facere, & asportari teneantur,& dãnum patienti, & fructus, qui perderentur de re non laborata,ad dictum, & declarationem hominum eligendorum per homines,quorũ fuerint possessiones,uel ueros possessores, refici facere teneantur. Addimus, quòd si de pertinentiis castrorum,et uillarum fuerit dubitatio,seu contentio inter homines castrorum,et uillarum, quòd homines adiacẽtiores,& proximiores dictæ possessionis illius castri,uel uillæ,constringantur ad laborandum possessionem, uel uineam per Potestatem, uel Capitaneum,siue iudicem appellationis, uel ipsorum officiales ad petitionem illius, cuius fuerit possessio,uel uinea sub pœna superius declarata.

Quòd ius laboratoris,uel coptumatoris rei uenditæ pro certo tempore sit saluum. Rub. 85.

SI quis uendiderit, aut alienauerit aliquam rem,quam haberet ad laboritium, uel ad coptumum,uel donauerit,uel concesserit fructus rei locatæ ad coptumum, uel ad laboritium: ius laboratoris,uel coptumatoris pro ipso anno in quo fiet uenditio, uel alienatio,sit saluum: & ei integre reseruetur: non obstante, quòd in contractu uenditionis, uel alienationis, non fieret mentio,quòd ius laboratoris,uel coptumatoris ei reseruetur: quòd idem laborator,uel coptumator habeat super fructibus rei uenditæ. Et si in re uẽdita non essent fructus, sed esset noualis,ius laboratoris,uel coptumatoris reseruetur super fructibus, qui erunt super ipsa re futuræ æstatis, et uindemiæ: nisi forte uẽderetur res uendita expresse cum iure laboratoris,uel coptumatoris: sed præiudicet venditori alienanti pro futuro tempore post tempus alienationis: in quo ius conductori non est reseruatum. Idem in tenutis datis ex primo,et secundo decreto.

Quòd non possit recipi ab aliquo res aliqua ad pensionem, laboritium, uel coptumum alii locata. Rub. 86

ITem statuimus, et ordinamus,quòd si aliquis clericus,uel laycus locauit, seu locauerit alicui aliquam rem ad pensionem,siue ad laboritium,uel ad coptumum ad certum tẽpus: durante locatione in præiudicium conductoris nullus possit conducere rem locatã ab eo,uel ab aliquo,qui eam rem haberet ab eo. Et si aliquis conduceret ipsam rem locatam alteri ab illo clerico,uel layco: talis conductio,uel locario non ualeat. Et Potestas, et Cap.uel iudex appellationis,et eorum officiales communis Camerini teneantur secũdùm

dùm conductorem de ipsa re expellere: et dare illam primo conductori: ita quòd in re stet vsq; ad definitum tempus primæ locationis. Et prædicta fiant, et executioni mandētur summarie sine strepitu, et figura iudicii statim facta fide de prima locatione: dummodo prædicta intelligantur, si conductor pacta seruauerit locatori. Et idem dicimus in locatione domorum.

Quòd habentes arborem in re alterius cogantur uendere illi cuius est possessio, uel terra. Rub. 87.

SI quis habuerit arborem, uel arbores in re alicuius, et ille, in cuius re arbor, uel arbores fuerint, uoluerit eam, uel eas emere: Potestas, et Cap. siue iudex appellationis, uel eorum iudices illum, cuius fuerit arbor, siue arbores, ad uendendum compellāt. Et si ille cuius fuerint arbores, uel arbor eam, uel eas uendere uoluerit: Potestas, uel Cap. uel iudex appellationis, uel alter eorum, uel aliquis ex iudicibus alicuius eorum, illum, in cuius re arbor, uel arbores essent, teneantur compellere ad emendū. Et si uenditor, et emptor non poterint concordare de precio, duo boni homines eligantur, scilicet à qualibet parte unus, ad estimationem arboris, uel arborum, faciendam: et iurare debeant dictā estimationem facere sine fraude: et iurare penitus compellantur. Sed si partes fuerint concordes, quòd dicti homines iurare non debeant ad iurandum aliquatenus non cogātur: sed secundùm estimationem, quam fecerint siue cum iuramento, siue sine iuramento, emptio, uel uenditio arboris celebretur. Et Potestas, et Cap. uel iudex appellationis, et eorum, et cuiuslibet eorum iudices teneantur, et debeant executioni mandare summarie, sine strepitu, et figura iudicii, absq; aliqua petitione, et iuris solennitate seruata, pœna x. lib. den. pro quolibet officiali contrafaciente, et non mandante prædicta executioni ad petitionem petentis.

De domo, uel turri minantibus ruinam: et quomodo procedatur. Rub. 88.

PRouidere volentes futuris casibus, quod prudentissimum reputatur, dicimus, et pręsenti statuto firmamus, quòd si aliqua domus, uel turris, siue paries minaretur ruinā, et dubitaretur, ne domus uicini lædatur ex tali ruina: quòd facta denunciatione, uel notificatione Potestati, uel Cap. siue iudici appellationis, uel alicuius eorum iudicibus per illum, qui timuerit ruinam prædictam: debeat dictus officialis mittere magistros, vnum, uel plures ad locum: & si dixerint dictam domum, turrim, murum, uel parietem esse minosam, uel ex ea timeri ruinam: incontinenti faciat eam, uel eum dirui, et deuastari: ita quòd uicinus, et domus uicini timentis ruinam in persona, uel rebus, nullam possit læsionem pati. Et si ille, cuius esset domus, uel paries, uel possessor ipsius nollet obedire: puniatur pro quolibet præcepto in x. lib. den. qui à contrafaciente de facto auferantur pro cōi. Et nihilòminus dictum opus demoliri teneatur expensis domini domus, uel parietis muri, vel turris, uel possessionis. Et si non destruxerit post præceptum sibi factum: omne dānum, quod inferreretur alicui per minam satisfacere integre teneantur ad pœnam. x. lib. den. pro quolibet præcepto. Et relatio prædictorum magistrorum pro plena probatione habeat: & in prædictis procedatur sine libelli oblatione, & sine strepitu, & figura iudicii diebus feriatis, & non feriatis. Et si aliqua domus, murus, uel paries minatus esset ruinam super domum, vel rem alterius vel sit ad parietē domus alicuius appodiatus per ruinam: quòd teneatur Potestas, & Cap. uel iudex appellationis ad petitionem illius, qui sua dixerit interesse: & nullo legitimò interesse probato ratione dominii per petentem: dummodò de mina iustè dubitetur iudicio duorum magistrorum ire, vel mittere vnum ex notariis suis ad locum. & si inuenerit prædicta vera esse: teneatur statim facere leuari ab illo cuius esset paries, domus, vel murus, qui minatus esset ruinam. Et si infrà terminū sibi assignatum per iudicem non eleuauerit, uel reparauerit bene, ita quòd damnum vicino non esset, siue non inferatur iudicio duorum magistrorum eligendorum modo, & forma prædictis: tunc iudex, qui dictum præceptum fecerit, teneatur, & debeat sibi auferre x. lib. den. nomine pœnæ de facto pro communi Camerini sine aliqua condemna-

tione. Et nihilòminus eum compellere eleuare teneatur: & in prædictis similiter procedatur (vt superius dictum est) omni appellatione, & sapientis petitione cessante: & non obstante, si appellaretur, & sapientis cõsilium peteretur.

De muro communi, quid liceat in eo facere, & de ruina, & refectione illius. Rub. 89.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd quicunq; habuerit murum cõmunem cum aliquo, possit facere quicquid vult vsq; ad medietatẽ muri sine præiudicio consortis. Et qui cõtrafecerit: soluat pro banno xl. sol. den. refectis expensis. & si aliquis murus communis in ciuitate Camerini, & eius comitatu, & districtu esset: qui murus cognosceretur, & videretur ruere, & sublamare: quòd volens reædificare dictum murum: possit (nolente alia parte) destruere, et exfasciare, & reædificare, & murare expensis cõmunibus. Et Potestas, & Cap. vel iudex appellationis, & officiales eorum debeant cogere ad petitionem cuiuslibet petentis nolentes reædificare murum ad dictam reædificationem spatio vnius mensis. & cogatur p Potestatẽ contemnens reddere, et restituere reædificanti ab ea die vsq; ad vnum annum medietatem eius, quod expendiderit pœna xxv. lib. den. Et stetur sacramẽto reædificantis cum probatione duorum testium. Et si Potestas fuerit negligẽs in obseruando, & obseruari faciendo: puniatur in xxv. lib. den. Et quòd camerarius debeat retinere de suo salario tempore sui syndicatus.

De satisdatione præstanda à uolente facere aliquod muralium ex quo dubitatur, ne vicinus lædatur. Rub. 90.

QVia iuri consonum esse putamus, quòd nemo in re sua talia faciat, propter quæ suo uicino dãna eueniant: ordinamus, quòd si quis fecerit, vel facere uoluerit aliquod muralium, uel aliud concimen, vel opus in re sua iuxtà domum, vel aliam rem sui uicini: quod possẽt minari ruinam, uel cadere in totum, vel in partem, teneatur ad petitionem sui vicini petentis promittere, & idonee satisdare ad terminum, quem Potestas, vel Cap. siue iudex appellationis vel aliquis ex iudicibus eorum assignabit eidem. quòd si occasione prædicti muralis, seu conciminis, siue operis: quod faciet, & facere voluerit, domus, siue murus, vel res alia sui vicini minabitur ruinam, vel ceciderit in totum, vel in partem: damnum, quod inde sequeretur, de suo emendet eidem, quod si non fecerit ad terminum sibi præfixum (vt dictum est) & post dictum terminum muralium, concimen, vel opus fecerit, & domus, siue murus, & alia res quæcunq; sui uicini minabitur ruinam, vel ceciderit in totum, vel in partem. L. lib. den. cõi Camerini pœnæ nomine soluere teneatur. Et nihilòminus damnum, quod inde, vel occasione prædicta contigerit euenire, illi, cui euenit, per Potestatem, vel Cap. vel iudicem appellationis, vel aliquem ex eorũ, vel alicuius eorum iudicibus emendare cogantur.

De contractibus iudęorum, & aliorum usurariorũm. Rub. 91.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd instrumenta mutui, vel depositi, vel alterius contractus, quæ haberent iudęi contra homines, et personas ciuitatis, comitatus, & districtus Camerini, quòd non obstantibus ipsis instrumentis ab ipsis debitoribus factis, quod intelligantur sortes ipsius debiti de decem et octo partibus, vna pars de contentis in ipsis instrumentis, & etiam cum ipsi homines occasione dictorum debitorum, & instrumẽtorum ipsorum mutuorum, et factorum cum ipsis iudęis multa dãna incurrant, et ad penuriam nõnulli deueniant, quòd quicunq; de ciuitate, comitatu, vel districtu Camerini cuiuscunq; conditionis, et status existat, esset obligatus alicui iudeo in aliqua quãtitate, siue quantitatibus: ex nunc prout ex tunc, seu qui in futurum obligari contigerit, ex quibus appareret aliquod instrumentum, seu non appareret instrumẽta, quòd prædictis obligatis ipsis iudęis, et ipsorum hæredibus, et successoribus sit licitum dare, et soluere decimam, et octauam partem quantitatis, seu quãtitatum, ad quam, seu quas ipsis iudęis obligati essent. et quòd ipsa decima octaua pars intelligatur ex nunc autoritate præsentis statuti vera sors dicti debiti: et quòd possint ipsi debitores, et qui tenentur soluere ipsas quantitates cui, vel quibus sunt obligati coràm vno ex iudicibus dñi Potestatis, uel Cap.

siue

siue iudicis appellationis ciuitatis Camerini,& ipsi iudæo præsenti,vel etiam absenti, tñ citato coràm ipso iudice,ipsam decimam octauam partem dicti debiti protestari, & deponere penès aliquem artificem ciuitatis Camerini: & ipsis depositis, protestatione facta,prædictus,siue prædicti,qui esset,uel essent obligati occasione alicuius debiti,quòd à dicto debito ex nunc sint liberati,& absoluti: ac si de ipso,vel de ipsis debitis haberet,vel haberent quietationem ab ipso iudæo, et esset sibi facta satisfactio de toto debito contẽto in dictis instrumentis: et dicta instrumenta,et contractus obligationum prædictarum facta depositione,et protestatione prædicta, sint nullius valoris,et efficaciæ,vel momenti,et pro cassis, cancellatis, et irritis habeantur autoritate præsentis statuti. Et prædicti iudæi,uel aliquis ipsorum,uel alter pro eis vigore dictorum instrumentorum, seu cõtractuum, de quibus facta esset per aliquẽ depositio, et protestatio, vt supra continetur,nõ possint aliquos debitores,et obligatos eis conuenire,seu conueniri facere coràm aliqua curia dictæ ciuitatis, nec contra prædictos obligatos executionem ipsius debiti petere: et curia ipsius ciuitatis super prædictis procedere non possit, et processus, qui fieret:non valeat,nec teneat ipso iure. Et nullus aduocatus, seu procurator, vel aliquis alius possit ipsis iudæis in prædictis aduocationem,patrocinium,procurationem,auxilium,consiliũ, vel fauorem præstare. et nullus notarius possit scribere. et si quis contrafecerit, sit infamis,& ab omni protectione,& beneficio dicti communis perpetuò exclusus,& priuatus. Et nihilòminus dicti iudæi, qui contra prædictam formam executionem peterent alicuius debiti, non audiantur in ciuili iudicio. Et quia ex debitoribus quàmpluribus ipsorũ iudæorum remanserũt hæredes, & pupilli,qui ignorarent debitum principale, quòd dicti iudæi teneantur,et debeant eis ostendere libros contractuum,in quibus obligati sunt quod si facere contẽpserint,vel noluerint, tunc liceat prædictis debitoribus deponere, & protestati modo prædicto illam quantitatem,quã voluerint,& eis videbitur. Et quòd dicta quantitas deposita habeatur pro decima octaua parte debiti: non obstante, quòd in ipsis contractibus maior quantitas appareret. Et quòd præsens statutum sit perpetuò duraturum, nec dicto statuto possit etiam per pactum expressum renunciari. & prædicta non possint tolli,nec suspendi,nec contra ipsa aliquid attentari. Et si quis aliquid opponere consuluerit,seu consuleret: sit ipso facto infamis. Et nihilòminus condemnetur in centum Florenis auri. Et nihilòminus omnia statuta aliàs acta, facta,& condita cõtra ipsos iudæos,& alios publicos vsurarios, sint firma,& valida,& plenam obtineant roboris firmitatem. Et non obstantibus aliquibus immunitatibus,priuilegiis, & promissionibus,& pactis, si qua apparerent fore factis, vel concessis alicui iudæo per commune Camerini,vel per aliquam aliam personam nomine communis Camerini. quæ immunitates,priuilegia,concessiones,& pacta sint cassa,& irrita,& pro cassis, & irritis habeantur autoritate præsentis statuti.

Quòd constitutiones Romanæ Ecclesiæ,ac Marchiæ contra Iudæos,& vsuratios seruentur. Rub. 92.

ITem statuimus,& ordinamus,quòd omnes constitutiones Romanæ Ecclesiæ, & legatorum,& rectorum prouinciæ Marchiæ contra iudæos, & alios vsuratios per Potestatem,vel Cap. vel iudicem appellationis,& alios officiales communis Camerini ad petitionem cuiuslibet petentis integraliter seruentur, & executioni mandentur.

Quòd contractus vsurariorum intelligantur esse mutui, & fœneratitii. Rub. 93.

ITem statuimus,& ordinamus,quòd ad plenam conseruationem prædictarum constitutionum,cum iudæi,& alii vsurarii in fraudem vsurarum faciant sibi fieri contractus simulatos,vt sub velamine liciti valeãt illicita,& profana opera exercere,quòd omnes cõtractus vsurariorum,siue iudæorum sub quocunq; nomine, siue colore contractus liciti scripti appareant: intelligantur,& intelligi debeant contractus mutui,& contractus fœneratitii: non obstante aliquo statuto in contrarium loquente.

Quòd vsurarii non petant vltrà verã sorte,& de præscriptione cõtra eos. Rub. 94.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nullus iudæus, vel aliqua persona vsuraria possit occasione alicuius contractus debiti contra suum debitorē, vel eius bona, vel in iudicio, vel extrà petere, nec peti facere vltrà verā sortem ipsius debiti. Et Potestas.& Cap. vel iudex appellationis, & alii officiales prædictæ ciuitatis non debeant audire talem, qui vltrà peteret vinculo iuramenti ad pœnam xxv. lib. den. Potestati, & Cap. vel iudici appellationis, auferēdorum tempore syndicatus per arrationatores communis Camerini: & medietas pœnæ sit communis, & alia prædicti debitoris. Et petens cadat à toto debito ipso iure, capitulo aliquo non obstante. Hoc addito, quòd nullus iudex, nec eius procurator, nec hæredes ipsorum iudæorum possit, nec debeat petere, nec exigere aliquod instrumentum alicuius debitæ quantitatis, quòd celebratum esset à sex annis citrà proximè elapsis: & ex nunc sit præscriptum. & ipsi iudæi, & vsurarii totaliter excludantur, & pro exclusis habeantur. Et Potestas, & Cap. siue iudex appellationis, & eorum officiales elapso dicto tempore sex annorum in dictis debitis non sint iudices: nec intelligātur esse iudices quoquomodo, vel causa.

Quòd instrumenta de recipiendo præcepta ad petitionem vsurariorum non fiant. Rub. 95.

ITē statuimus, & ordinam⁹, quòd nullus iudęus, nec aliqua alia persona vsuraria possit, nec debeat facere fieri eorū debitoribus aliquā cartham procurationis de recipiendo, & suscipiendo præceptum, seu mandatum ad petitionem dicti iudæi, seu vsurarii. Et si dicta procuratio facta fuerit: non valeat, nec teneat ipso iure. Et quòd nullus occasione dicti mandati, seu præcepti ad petitionem dictorū iudæorum, seu personæ vsurariæ possit accusari, seu modo aliquo condemnari.

Quòd nulli liceat aquam trahere de suo solito cursu. Rub. 96.

NVlli liceat aquam aliquam etiam pluuialem extrahere de suo solito cursu, vel ipsius solitum cursum mutare, vel impedire, & eam vel eum mittere aliunde per suam rē, vel alterius, etiam insulcando quod præstet impedimentum alicui viæ, vel fundo, vel alterius rei. Et qui contrafecerit: puniatur in decē lib. den. pro vice qualibet, si querimonia posita fuerit. & Potestas, & Cap. uel iudex appellationis, & quilibet alius officialis cōmunis præcipere debeat, vt dictam aquam in cursum eius pristinum reducat, & emittat per locum consuetum, vnde currere consueuit: & damnum, et interesse refici facere illi vel illis, vel cui impedimentum præstet. Et quilibet quærelam proponens possit producere testes lite non contestata. et ad prædicta, et executionem cōtentorum superius possit procedi summarie, et de plano, diebus feriatis, sine libelli oblatione, et sine strepitu, et figura iudicii. ¶ Item statuimus addentes huic capitulo, quòd eo ipso, quòd apparebit fluere aquam per alium locum in damnum, et præiudicium alterius, vel impedimentum alicuius viæ publicæ, uel fundi, uel viæ vicinalis, quàm per locum magis solitum: præsumatur facta talis mutatio, et immissio per illum, cuius esset res, per quam consueuit solitum cursum habere, vel per illum, cui primo damnum dabat, vel per illum, cuius nouus cursus præstaret commodum, vel vtilitatem, uel eius famulum, vel laboratorem, siue coptumatorem, siue alium de eius familia ita quòd sibi præcipi possit per iudicem, quòd infrà certum tempus eam remittat. Et si non remiserit, & impedimentum cursus antiqui remouerit: pœnam xxv. lib. den. debeat sustinere. Et nihilòminus infrà illud tempus per iudicem statuendum dictam remissionem, et impedimenti sublationē facere ad pœnam similem teneatur. Et si postquàm remiserit, et impedimentum remouerit, apparebit ipsum cursum fore mutatum, et impeditum: tunc sufficiat fama publica contra illum, qui semel remiserit, vel impediuerit, vel contra dominum ipsius rei, per quam fluxerat per tempus antiquum, et solitum: qua probatione habita pœnam decem lib. den. sustineat pro qualibet vice. Et de prædictis possit, et debeat inquiri, et accusationem fieri. Et prædicta vendicent sibi locum, tàm in prædiis rusticis, quàm vrbanis.

Quòd in molendinis communibus liceat sociis facere melioramentum expensis cōibus

communibus. Rub. 97.

AD hoc, vt molendina aquarum existentia in comitatu, et districtu Camerini nõ deficiant causa defectus, Dicimus statuentes, quòd si socii molendinorũ, vel aliqui eorum voluerint in molendinis facere aliquam meliorationem necessariam, et utilẽ, quòd possint ipsam facere, non obstante contradictione maioris partis: et quod expenderent de fructibus ipsorum molendinorum, possint recipere, et retrahere: dummodò si pars non expendens nõ haberet tantam partem in fructibus molendinorum, de quibus satisfieret expendentibus infrà sex menses. quod ab inde in antea per Potestatem, et Cap. uel iudicem appellationis, et quemlibet alium officialem cõis Camerini possit realiter, et psonaliter de facto, sine libelli oblatione cogi, et summarie diebus feriatis, et non feriatis, aliquo non obstante, ad damnum sibi partem contingentem superfluam usq; ad satisfactionem consortis expendẽtis. Et prædicta fiant summarie, et de plano sine strepitu, et figura iudicii, et sine libello, et litis contestatione, et stetur, et credatur de expensis factis in refectione, et melioramento sacramẽto illius, qui querimoniam de prædictis exponeret, facta fide prius summarie per duos operarios, seu magistros, quòd refectio, siue melioramentum facta, siue factum in dictis molendinis, uel eorum clusis, uel occasione molendinorũ facta, et factum fuerit ex mãdato, vel uoluntate illius qui querimoniam exponeret, uel alicuius ex consortibus.

Qualiter dentur tutores, et curatores pupillis, prodigis, et mentecaptis. Rub. 98.

ITem statuimus, et ordinam⁹, quòd cuilibet pupillo, uel adulto, uel alicui de populo postulanti pro minoribus, tutorem, uel curatorẽ Potestas, vel Cap. uel iudex appellationis, uel eorum iudices dare possint, et debeãt iuris ordine seruato. Volumus etiam, quòd furiosis, prodigis, et mente captis, et aliis personis, quibus de iure conceditur, Potestas, et Cap. uel iudex appellationis, uel eorum iudices dare teneantur, possint, et debeant tutores, et etiam curatores, et per quemlibet notarium, qui rogatus fuerit, scribi possit instrumentum tutelæ, curæ, et inuentarium. et ualeant, et teneant aliquo alio statuto non obstante.

De ratione reddenda per tutores, et curatores: et de eorũ absolutione fienda. Rub. 99.

ITem statuimus, et ordinamus, quia sæpe contingit propter fraudem illorum, qui pupillis attinent: quòd tutores pupillorum finito tutelæ tempore volentes reddere rationẽ non possunt ipsam reddere, ex eo quòd consanguinei eorum, qui fuerunt pupilli, et minores quatuordecim annorum, ne exeant, nec retrahant collum à iugo dictæ administrationis assignandæ, sed perpetuò obligati existant, uel exinde incommodum consequantur, qui fuerint tutores quantũcũq; boni permanserint, et legales: præsenti promulgatione capituli duximus statuendum, quòd quicunq; fuerit, uel erit tutor alicuius pupilli, uel pupillæ, unius, uel plurium, et finito tempore tutelæ uelit reddere rationem administrationis ipsius tutelæ, quòd ipse quondam pupillus, seu pupilla, si unus, uel plures existant, postquàm requisitus fuerit ab eo, qui suus quondam fuit tutor, vt rationem administrationis recipiat infrà tres menses à die factæ requisitionis, seu protestationis ab ipso tutore: teneatur ab eodem tutore suæ tutelæ recipere rationem: et finem, et refutationẽ ipsi tutori facere de prædictis, si dictus tutor legitimè uoluerit reddere rationem. ad quã reddendam duo, uel tres consanguinei ipsius minoris debeant interesse: prout is, qui fuit tutor duxerit requirendum, qui sint ex proximioribus magis idonei consanguinei dicti minoris, à quo dicti consanguinei compellãtur præcise. Sed si dictus minor, facta requisitione, siue protestatione (quæ protestatio, siue requisitio fiat coràm Potestate, uel Cap. uel iudice appellationis, uel eorum officialibus ab eo, qui tutor fuerit quõdam) infrà dictum tempus trium mensium dictam rationem recipere noluerit, et refutationem facere, prout idem tutor cũ iustitia postulauit: citato prius personaliter adulto, et dictis eius consanguineis, vel tribus uicibus domi diuersis diebus: ex nunc autoritate, et uigore præsentis capituli, et statuti sit liberatus, et absolutus, ab omni onere reddendæ rationis tu-

telæ prædictæ,& ab omni eo, quod eidem minori, vel alii pro eo occasione dictæ tutelæ modo aliquo teneretur, nõ obstãte aliquo iure canonico,uel ciuili, seu municipali,quod vllo tempore aduersus hoc in contrarium loqueretur. & quæ dicta sunt in tutoribus: vẽ dicent sibi locum in curatoribus,& eorum tutorum,& curatotum hæredibus.

De emendatione fienda de eo, quod alicui vastaretur occasione domorum quæ comburerentur. Rub. 100.

ITem statuimus,& ordinamus,quòd si aliqua, vel aliquæ domus comburerentur in ciuitate, & burgis,cuius,vel quarum occasione domus alicuius deuastaretur in totũ, vel in partem,ne ignis possit vltrà comburendo comburere, sed extingui leuius ualeat,damnum ipsarum domorum destructarum patienti, vel patientibus damnum à communi Camerini integre debeat emendari in ea quantitate, qua duo boni homines ipsam, vel ipsas duxerint estimandas.q. estimatores eligantur per iudicẽ,coràm quo erit dicta quæstio dicti damni, quibus omnibus faciat damnum ipsarum domorum estimare bona fide sine fraude mediantibus iuramentis. Et si idem acciderit in aliquo castro,vel burgis,seu in aliqua villa comitatus Camerini,damnum emendetur à cõmuni illius castri,vel villæ modo, & ordine supradicto.

Quòd personæ suspectæ cogantur dare fideiussorem. Rub. 101.

ITem statuimus,& ordinamus quòd Potestas,& Cap. siue iudex appellationis ciuitatis Camerini teneantur ad petitionem cuiuslibet petentis,arbitrio eius coràm quo peteretur,petentis conditione inspecta,& ipsum constringere realiter,& personaliter,& quãlibet personam,quæ suspecta vocaretur per aliquem,& dubitaretur,ne offenderet eũ ad dandũ fideiussorẽ,& securitatẽ in cõtinẽti de nõ offendẽdo ita,quòd non excedat terminum duorum dierum continuorum ad plus à die petitæ fideiussionis computandorũ sub pœna.c.lib.den.ipsi iudici fideiussorem dari non facienti ab eo tempore syndicatus auferendarum, & communi Camerini applicandarum. Et si personæ à quibus peterent fideiussores, & securitates,contemnerent dare fideiussores, vel allegarent aliquod priuilegium,vel exceptionem: condamnentur communi Camerini in xxv. lib.den. Et nihilò minus astringantur dare fideiussores. Et quicunq; eos offenderit ipsi sic in mora existentibus, non teneatur ad pœnam communis omni exceptione remota. Et si forensis esset suspectus, & non daret fideiussores: ponatur in banno cõmunis,Et sit dicti cõmunis forbanditus. Et ad probandum suspicionem,sufficiat sacramentum petentis fideiussores sine aliqua probatione. Et in hoc casu ciuis possit fideiubere pro forense.

De cauillosis,seu friuolis exceptionibus refrenandis. Rub. 102.

EXceptiones cauillosæ, friuolæ, seu calũniosæ nullatenus opponantur, & maximè per quas negetur paternitas,filiatio,& fraternitas,matrimonium, & parẽtela hominum ciuitatis Camerini,& comitatus, & districtus, vel etiam prælatura, vel etiam possessio prælaturæ, vel eum, cuius manu inuenitur publicum instrumentum esse notarium: qui sit etiam de ciuitate comitatu, & districtu Camerini,vel alia similia inter ciues, comitatenses,& districtuales prædictos. Et si opponerentur, allegarentur, vel negarentur per negatiuam,vel aliter quocunq; modo,& opponens,vel negans, vel allegans non probaret infrà tres dies à die negationis, oppositionis,vel allegationis: incurrat pœnam L. lib. den. pro quolibet,& qualibet vice communi Camerini exigendam de facto per Potestatem,Cap.siue iudicem appellationis,vel alium officialem,córàm quo negarentur, opponerentur, vel allegarentur. & si non probarentur infrà dictum terminum: habeantur,ac si oppositæ, negatæ,vel allegatæ non fuissent. ¶ Item addimus,quòd opponentes exceptiones in dicto statuto comprehensas,& etiam negans respondendo positionibus, articulis,vel capitulis mortem alicuius defuncti,vel alia supradicta in præcedenti statuto in ciuitate, & comitatu Camerini: puniri debeat in L. lib. den.pro quolibet, & qualibet vice,qua opponeretur,allegaretur, vel negaretur aliqua ex dictis friuolis exceptionibus, vel alia supradicta in præcedenti statuto. & ipsam,seu ipsas opponens,vel negans, vel allegans:

legans, & non probans infrà tres dies, prout in dicto statuto continetur, supra dicta pœna puniatur. quæ exigi debeat de facto per Potestatem, vel Cap. siue iudicem appellationis, coràm quo causa verteretur. & aliàs ipse Potestas, & Cap. uel iudex appellationis si fuerint negligentes, in tantundem tempore eorum syndicatus condemnentur. Et nihilòminus dicto termino trium dierum elapso, si nihil fuerit probatum, positiones, capitula, siue articulos iudex pronunciet haberi pro confessatis, quòad dictas positiones, uel capitula negata. Item, quòd allegantes, & non probantes: opponentes contra statuta ciuitatis Camerini, seu aliquod ipsorum non valere, siue per se, siue per procuratorem: puniatur de facto in.c. ducatis auri. Et quando dicta exceptio esset opposita per procuratorem: puniatur de facto ipse, & eius dominus in.c. ducatis pro quolibet, nisi dominus reuocauerit infrà tres dies à die factæ oppositionis.

De præscriptione xx. annorum in rebus immobilibus. Rub. 103

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si quis fuerit in possessione pacifica, & bona fide alicuius rei immobilis per tempus xx. annorum: habeatur pro vero dño, & legitimo possessore. Addentes, quòd aromatarii exercentes medicinalia, & non medicinalia, & alii artifices (elapsis sex annis) non possint, nec valeant exigere debitum contractum quarũq; rerum aromatariarum, & ceræ, piperis, cannellæ, & aliarum quarũcunq; rerum aromatariæ, & apothecæ eorum. Et præsumatur dicto termino elapso esse facta solutio, præsumptione iuris, & de iure ita, & taliter, quòd non possit incõtrarium fieri aliqua probatio. Sed prædicta non vendicent sibi locum in rebus pupillorum, in quibus ius cõmune seruetur. Et si qua mulier, soluto matrimonio, familiariter steterit in domo cum filiis, vel filiabus, vel descendentibus suis, & dotes non repetierit dicto tempore, quo steterit: præscriptio ei non currat.

Quòd officiales castrorum habeant arbitrium cognoscendi super certis quantitatibus. Rub. 104.

ITē statuimus, & ordinamus, quòd officiales cuiuslibet castri comitatus, & districtus Camerini habeant Potestatem, arbitrium, & baliam cognoscendi, & terminandi summarie, & de plano, sine libelli oblatione, & litis contestatione omnes causas vertentes coràm ipsis vsq; in x. lib. den. pro salario, & mercede operariorum, seu laboratorum & pignorandi, & grauandi quoscunq; debitores occasione prædicta.

Quòd habentes murum à parte superiori teneantur vendere habenti à parte inferiori, & non possint impedire. Rub. 105.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si aliquis murus est communis inter aliquos à certa parte infrà versus territorium: & ab altera parte supra non esset communis, & ille, qui habet partem inferiorem, vellet altiare, seu appodiare, vel aliquid in parte superiori dicti muri, quòd ille, cuius esset murus à parte superiori, teneatur, & debeat vendere, & dare appodium, seu medietatem dicti muri à parte superiori dicto volēti emere pro precio declarando per duos legales magistros lapidum, seu alios bonos viros, & amicos cõmunes. & prædicti Potestas, et Cap. siue iudex appellationis, vel alter ipsorum, seu alterius ipsorum officiales, coràm quo petita fuerint, fieri facere teneantur summarie, simpliciter, & de plano, sine libelli oblatione, vel litis contestatione, diebus feriatis, & non feriatis. Et de prædictis possit cognosci in palatio residentiæ officialis, coràm quo prædicta petita fuerint: nisi forte appareret instrumentum seruitutis: quòd ille, qui habet partem inferiorem, non possit altiare, vel appodiare superius, vel aliter, quàm per instrumē tum legitimè probare posset. Et si ille, qui habet murum à parte superiori, haberet cursum aquæ, seu grondarias sui tecti super murum, seu domum consortis: qui, vel quæ esset inferius appodiata in dicto muro, quòd consors volens appodiare possit appodiare, & altiare vsq; ad cuppos grondariorum prædictarum, et altius. et non possit grondarias, nec cursum aquæ impedire.

Quòd habentes aliquam domum à parte superiori, si vellent altiare, non possint, si

murus non esset sufficiens: et si murus non esset sufficiens, et minaretur ruinam qualiter tractetur. Rub. 106.

ITē statuimus, et ordinam⁹, quòd si in ciuitate Camerini, vel eius comitatu, vel destri-ctu esset aliqua domus, quæ à parte inferiori esset vnius, et à parte superiori esset alterius: et ille, qui habet, vel haberet partem superiorem, vellet ipsam partem altiare, vel aliquid sup ipsa, et muro ipsius nouū ædificium ædificari facere, & murus à parte inferiori non esset sufficiens ad supportandum, & sustentandum illud nouum ædificium, quod fieri deberet: quòd nō possit altiare, nec ædificare super ipsis. & de sufficientia dicti muri stetur declarationi duorum magistrorum lapidum, siue lombardorum in arte expertorū eligendorum per ipsas partes. Et si dicti magistri non declarauerint dictum murum nō esse sufficientem ad sustentadum nouum ædificium: quòd volens altiare, vel ædificare dictum murum à fundamento, seu fundamentis diruere, & reædificare cum lapidibus, seu lateribus ad arenam, & calcem, seu cum malta, cum quibus munitus erat dictus murus omnibus suis sumptibus, & expensis. quo facto possit super ipso ædificare, & altiare: & aliter non. Item volumus, quòd si aliquis murus dictæ domus partis inferioris minaretur ruinam: quòd ille, cuius est pars inferior, teneatur infrà vnum mensem post præceptum sibi factum diruere, & deuastari facere, & domum, & lignamina supponere: Ita quòd domus non ruinetur. Et illud idem dicimus debere fieri, si aliquis murus, vel plancatum dictæ domus partis superioris minaretur ruinam. Et quòd ille, qui habet partem superiorem, debeat manutenere tectum, & plancatum, & dictam domum bene coopertā: adeò quòd dānum non inferatur parti inferiori. Et Potestas, & Cap. vel iudex appellationis, & quilibet alter officialis, coràm quo petitum fuerit prædicta fieri, faciat etiam obseruari. Et in prædictis summarie, & de plano procedere, cognoscere, & terminare fine strepitu, & figura iudicii, libelli oblatione, & litis contestatione, teneatur, & possit imponere pœnam xxv. lib. den. contrafacienti. & quòd si officialis, coràm quo prædicta petita fuerint, in prædictis negligens fuerit: incurrat eandem pœnam.

Quòd possit ædificari super muro communi, & capere totam amplitudinē. Rub. 107.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si quis haberet aliquem murum communalem cū aliquo, quòd possit, & valeat super dicto muro capiendo totā latitudinem muri altiare murare, seu ædificare, si murus communalis esset sufficiēs in sustinendo ædificium, quod super ipso de nouo fieret. Et de sufficientia dicti muri stetur dicto, & declarationi duorū magistrorum lapidum, vel lombardorum in arte peritorum eligendorum per partes dictum murum communalem habentes. & ille, qui alciauerit, debeat facere calestrocchū, & gyrlandam laterum, seu exiacciarum pro defensione aquarum pluuialium, quæ non penetrent domum vicini inferioris. Et dicta gyrlanda faciat signum, & designet, quòd murus superius non sit communalis à dicta gyrlāda supra. Et si declaretur per dictos magistros dictum murum non esse sufficientem ad sustinendum dictum ædificium super ipso de nouo fiendum, quòd non possit murare, nec ædificare super dicto muro, saltem quòd possit, & valeat suis expensis dictum murum communalem de nouo fundare, & murare, & super ipso domum ædificare, & altiare. Et non possit in dicto muro, quem fecerit super dictum murum communalem, facere aliquam fenestram, quæ penetret totum murum super, & versus domum, seu territorium consortis sine volūtate consortis. Et si quo tempore consors dicti muri vellet appodiare in dicto muro, & ædificio nouiter facto, super dicto muro communali ædificare, nec appodiare non possit, nisi prius reficiat medietatem expensarum factarum, tàm in reparatione muri communalis, quàm ædificio muri facti super dicto muro communali. Et prædicta Potestas, & Cap. vel iudex appellationis faciant obseruari. Et in prædictis possint summarie, & de plano procedere, & cognoscere, & terminare in palatio eorum residentiæ, vel ad banchum sine libelli oblatione, et litis contestatione, & omnibus solennitatibus iuris prætermissis, et diebus feriatis, et non feriatis, præterquàm in diebus dominicis.

Quòd

Quòd nullus possit facere ostiũ, seu fenestrã in muro suæ domus uersus reclaustrũ, seu territorium alterius. Rub. 108.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nullus possit facere ostium, seu fenestrã in muro suæ domus versus reclaustrũ, seu territoriũ, uel tectũ alterius, vbi non cõsueuerit esse. Et si quis fecerit: claudere, & murare cõpellatur ad arenã, & calcem cum lapidibus, & ligare cum aliis lapidibus dicti muri, ita quòd non remaneat in eo signum, neq; forma fenestræ, seu ostii ad petitionem, & postulationem habentis territorium, seu reclaustrum. Et Potestas, vel Cap. siue iudex appellationis, vel alter officialis ciuitatis Camerini, coràm quo prædicta fieri peterẽtur, teneatur prædicta fieri facere infrà xv. dies, postquàm petitum fuerit, ad poenam xxv. lib. den. cuius poenæ medietas sit communis, & alia partis petentis. Et in prædictis possit, & debeat procedere summarie, & de plano, sine strepitu & figura iudicii, & sine libello, & litis contestatione, aliquibus iuribus, seu statutis in cõtrarium loquentibus non obstantibus, omni appellatione remota. Et in prædictis dicti officiales possint imponere poenam xxv. lib. den. recusanti claudere, & murare fenestrã, seu ostium infrà terminum sibi statuendum per officialem cognoscentem de prædictis. Quæ poena sine alia condemnatione, vel processũ de facto auferatur, & conuertatur pro salario ipsius officialis exequentis. Et dicta poena soluta, vel non soluta, nihilòminus officialis ex suo officio, vel ad petitionem partis compellat dictam fenestram faciẽtem, vel quam iam fecit à supradicto tempore citrà, claudere, & remurare, vt supra dictum est.

Quòd carcerati pro debito ciuili, dando bona stabilia, relaxentur de carceribus. Rub. 109

ITem quia diuinæ leges, & humanæ pariter attestantur, quòd liberum corpus pro debito pecuniario non moriatur, seu infirmetur, nec in carceribus maceretur. Præsenti ordinamento statuimus, & ordinamus, quòd si quis debitor esset pro debito pecuniario specialium personarum in carceribus reclusus, in quibus steterit per vnum mensem, nec habeat pecuniam pro soluendo debitum creditori, sed haberet bona stabilia, vel mobilia pro satisfaciendo debitum prædictum. & ipse debitor voluerit de dictis bonis mobilibus, vel stabilibus, siue se mouentibus satisfacere creditori, quòd ipse creditor teneatur, & debeat capere de bonis mobilibus, se mouentibus, vel stabilibus, si qua dictus debitor haberet, vsq; ad valorem debiti, & expensarum, videlicet de bonis ipsius debitoris quæ voluerit ipse creditor pro estimatione fiẽda per vnum, vel duos amicos communes eligendos communiter per ipsos creditorem, & debitorem. Et si creditor recusauerit eligere dictos estimatores: quòd officialis cognoscens de dicta causa possit suo arbitrio eligere estimatores prædictos: & si creditor recusauerit accipere, & capere dicta bona pro dicto debito infrà terminum x. dierum assignandum per iudicem, vel officialem de causa cognoscentem quòd facta requisitione per dictum debitorem, vel eius procuratorem coràm officiali, qui ipsum carcerari fecerit, de dicto creditore, quòd debeat accipere, & capere de bonis prædictis vsq; ad valorem debiti prædicti, & expensarum, ipso creditore recusante capere, dictus officialis teneatur prædictum debitorem carceratum de carceribus relaxare poena L. lib. den. dummodò dicta bona non sint alteri obligata.

Quòd iudices maleficiorum, & causarum ciuilium omni die, qua iuerint ad banchum, teneantur portari facere statuta cõis. Rub. 110.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd iudex maleficiorum, & causarũ ciuilium Potestatis, & Cap. vel iudicis appellationis omni die, qua vadunt ad bãchum ad reddendum ius, debeant per vnum ex baiulis eorum curiæ portari facere statuta cõmunis Camerini vt ibidem pro omni dubio occurrente videri possint, poena L. lib. den. pro qualibet vice.

Quòd mulieres non habeant filiorum legitimam. Rub. 111.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nulla mulier possit petere, vel habere aliquam legitimam portionẽ bonorũ alicuius ex suis filiis vel filiabus quòad superuixerit aliquis filius vel filia ipsius mulieris, qui, vel quæ sit frater, vel soror vtriq; coniunctus, vel coniũcta

cta ipsius filii decedentis ex testamento, vel ab intestato, vel aliquis filius, vel filia, vnus vel plures ipsorum fratruum, vel sororum. sed solum habere possint, et debeāt dictæ mulieres relicta eis facta per filios, siue filias earum: statuto, siue alio ordinamento in contrarium loquente, non obstante.

Quòd pro alimentis dotium dentur octo pro centenario. Rub. 112.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si aliquis debitor dotis alicuius mulieris alicui nuptæ, & dictam dotē non soluerit dictæ mulieri, vel eius viro, vel patri dicti sui viri: ex nunc teneatur, & obligatus sit ad dandum, & soluendum pro alimentis dictæ dotis, vltrà ipsam dotem, octo pro quolibet centenario anno quolibet, quo fuerit, vel erit in mora prædicta, quæ etiam re ipsa absq; interpellatione, vel requisitione aliqua commissa intelligatur. Et idem per omnia dicimus, & ordinamus in quolibet debitore dotis alicuius mulieris viduæ remanentis, cui de iure dos restitui deberet soluto matrimonio, nisi fuerit alimentata per debitorem dictæ dotis. ¶ Addimus, quòd debitor alicuius quantitatis dotis alicuius mulieris non nuptæ ex testamento, vel alia vltima voluntate patris, vel matris, aui, vel auiæ ipsius mulieris, & ipsa mulier non fuerit alimentata à dicto debitore: ex tunc obligatus sit ad dandum, & soluendum ipsi mulieri pro alimentis, vltrà quantitatē prædictam pro dote, octo pro centenario quolibet anno, quo steterit in mora soluendi dictam quantitatem, vel præstandi alimenta ipsi mulieri, vel legitimè offerendi præstare ipsa alimenta.

Quòd datiuæ pignorum dotium soluātur cōi per dantem pignora Rub. 113.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si quis debitor dotis alicuius mulieris alicui nuptæ pro dicta dote soluenda, & pro cautela mariti, vel eius sororis obligauerit, vel pignori dederit, & tradiderit dicto marito, vel socero aliqua bona stabilia ad fructādum, donec de dote satisfecerit cum effectu: teneatur, & debeat proprietarius, seu qui pignora, vel bona dederit, vel obligauerit quòad dotem promissam satisfecerit, soluere communi Camerini datiuas, & collectas pro dicto tempore per commune Camerini imponendas pro rebus prædictis.

Quòd filiæ, & neptes cogantur obseruare vltimam voluntatem. Rub. 114.

PRæsenti capitulo statuimus, quòd filiæ, & neptes alicuius cogantur per Potestatem, & Cap. vel iudicem appellationis, & alios officiales communis Camerini inuiolabiliter obseruare testamentum, & quamlibet vltimam voluntatem patris, aui, matris, & auiæ, & cuiuslibet ipsorum, ita quòd plus petere, vel habere non possint, quàm fuerit eis relictum iure institutionis, vel alio quocunq; titulo ab aliquo ex prædictis superuiuentibus, vel etiam superuenientibus filiis masculis, vel aliquo descendente ex eis per lineam masculinam.

Quòd si alicui essent retentæ mercantiæ, vel bona, vel res, seu arrestatæ, seu aliquis esset detentus in aliquo loco pro debito alieno, quòd debitor teneatur talem detentum liberare. Rub. 115

ITem statuimus, & ordinamus, quòd quicunq;, seu quæcunq; persona cuiuscunq; gradus, & conditionis existat tàm ciuis, quàm comitatensis, seu districtualis ciuitatis prædictæ, & incola, seu habitans in dicta ciuitate, seu eius territorio fecerit, seu contraxerit in præteritum, vel faceret, vel contraheret infuturum aliquod debitum quacunq; forma occasione, vel causa, seu quomodocunq; vel qualitercunq; cum aliquo forensi cuiuscunq; gradus, & conditionis existat, propter quod assertum debitum ad petitionem dicti forensis asserti creditoris aliquis ciuis, seu comitatensis, vel districtualis ciuitatis prædictæ, aut incola, seu habitans in ipsa ciuitate, seu eius territorio, vel districtu detineretur, seu esset personaliter detentus, seu aliquod dānum passus esset, sustinuerit, aut pateretur, vel sustineret, aut eius mercantiæ, seu bona propter dictum assertum debitum detinerētur, seu arrestarentur extrà dictam ciuitatem, vel eius territorium, & districtum iustè, vel iniustè, quòd illa persona, quæ, seu ille, qui fecerit, seu contraxerit, aut quæ, seu qui diceretur dictum

dictum debitum fecisse, & contraxisse, teneatur, & debeat infrà terminum vnius mensis proximè futurum à die sibi factæ notificationis, seu denunciationis de huiusmodi detentione, retentione, & arrestatione per talem detentum, seu illum, cuius essent dicta bona arrestata, seu retenta, vel per eius procuratorem, consanguineum, vel affinem. Et dicta notificatio fieri debeat ad petitionem prædictorum, vel alicuius eorum per literas de mādato Dñorū Potestatis, vel Cap. vel iudicis appellationis vel alicuius eorū officialis præsentandas per baiulum cōis Camerini personaliter accedentem, & se cōferentem ad locum, seu loca, in quo, seu quibus talis detentio, seu arrestatio fieret, & esset, seu diceretur esse facta, & satisfacere dictum eius assertum debitum, seu componere cum dicto foren si asserto creditore: & dictum detentum, & eius bona arrestata, & retenta omnino facere liberari, & penitus liberare omnibus ipsius asserti debitoris sumptibus, & expensis. Et nihilòminus antequàm ipse assertus debitor secedat de ciuitate prædicta, teneatur, & debeat incontinenti post dictam sibi factam notificationem, seu denunciationem legitimè, & idoneè cauere, & idoneos fideiussores præstare tali detento, seu illi, cuius dicta bona diceretur, seu essent detenta, seu arrestata, vel ei⁹ procuratori, consanguineo, vel affini de eundo ad faciendum, & de faciendo infrà dictum terminum talem detentum, seu dicta bona detenta, & arrestata penitus liberari omnibus ipsius asserti debitoris sumptibus, & expensis, vt dictum est. Quod si non fecerit: teneatur, & debeat reficere cum effectu tali detento, seu ei, cuius bona essent (vt prædicitur) detenta, & arrestata omnia dāna expensas, & interesse, quas, & quæ talis detentus, seu ille, cuius essent bona prædicta, sic (vt prædicitur) detenta, & arrestata pro huiusmodi detentione, seu retentione, & arrestatione fecerit, seu sustinuerit in iudicio, seu extrà. de quibus omnibus & singulis suprascriptis stetur, & credatur simplici iuramento ipsius, seu eius, cuius bona essent (vt prædicitur) detenta, & arrestata, vel eius procuratoris, consanguinei, vel affinis cū duobus testibus fidedignis per huiusmodi detentum, vel illum, cuius bona essent (vt prædicitur) detenta, & arrestata, vel per dictum procuratorem, consanguineum, vel affinem inducendis, probantibus per publicam vocem, & famam de debito, & detentione, retentione, & arrestatione prædictis: quæ probatio, & iuramentum fieri possit admittatur, & valeat absq; alio processu, & omni iuris solennitate omissa. Et tunc facta dicta notificatione, seu denunciatione omnia, & singula bona ipsius assertis debitoris intelligantur esse, & sint solenniter, & legitimè obligata dicto detento, seu illi, cuius essent dicta bona retēta, & arrestata vsq; ad integram liberationem prædictam, & refectionem omnium prædictorum damnorum, & expensarum, ac interesse litis, & extrà. Et quòd Potestas et Cap. vel iudex appellationis populi dictæ ciuitatis, & quilibet ipsorum et vnusquisq; eorum, et cuiuslibet eorum iudices, et officiales elapso dicto termino dicti mensis teneatur et debeat vinculo iuramenti, et pœna c. lib. den. de facto auferendarū tempore sui syndicatus, et conuertendarum pro medietate in commodum, et vtilitatem dicti communis, et pro alia medietate in bursam, et commodum dicti detēti, seu illius, cuius bona essent, et forent (vt prædicitur) retenta, et arrestata, mittere dictum detentum, seu illum cuius (vt dictum est) bona arrestata sunt in tenutam, et corporalem possessionem bonorum, et rerum ipsius asserti debitoris pro rata dictorum damnorum, expensarum, et interesse, et sic immissum in possessionem dictorum bonorum in ipsa possessione manutenere et defendere sine aliquo processu vsq; ad integram liberationem prædictam, et refectionem omnium prædictorum damnorum, et expensarum, et interesse ad voluntatem talis detenti, seu illius, cuius essent bona sic, vt prædicitur, detenta, & arrestata. Et quòd vbi talis asserti debitoris bona sufficientia non reperirentur: tunc talis assertus debitor per dictos Potestatem, et Cap. vel iudicem appellationis, vel alium ex officialibus prædictorum de facto ad voluntatem, et petitionem dicti detenti, vel eius procuratoris, consanguinei, vel affinis, seu illius, cuius bona essent detenta, et arrestata, vt prædicitur, capiatur de facto, & arrestetur, et carceretur. Nec de carcere liberetur, nisi fuerit in concordia

cum tali detento,seu illo,cuius,vt dictum est, bona essent arrestata, vel retenta, vel procuratori,consanguineo,vel affini. Et quòd autoritate præsentis statuti talis tenuta danda,et demum data in istis casibus valeat,et teneat,ac si data esset ex primo,et secūdo decreto autoritate curiæ communis Camerini,et ac si post huiusmodi secundùm decretū transiuisset annus, non obstantibus aliquibus iuribus,legibus, constitutionibus, statutis, et ordinationibus,reformationibus in contrariū loquentibus quoquomodo, quæ quòad. prædicta sint suspensa,et eis sit totaliter derogatum. Et hoc locum habeat in præteritis, præsentibus,et futuris, iure tertii semper saluo quòad tenutam prædictam.

Quòd bona debitorū diuidātur pro rata inter creditores saluis dotibus. Rub. 116.

QVia sæpe contingit aliquos artifices amittere,et perdere capitale tàm ex negligētia,quàm alio quoquomodo,et ad pauperiem deuenire, et inter creditores taliter sæpius oriatur discordia quis debeat esse potior? statuimus, et ordinamus,quòd omnia,et singula bona,tàm mobilia, et se mouentia,quàm stabilia talium debitorū debeāt sortiri,& diuidi inter eorum creditores, tàm primos, quàm nouissimos pro rata quantitatis debiti ipsis creditoribus: ita quòd nullus ipsorum quāquàm esset prior in tempore, sit potior in iure,non obstante aliqua lege in contrarium loquente. Et si dicti debitores venerint ad pinguiorem fortunam, quòd similiter quæ superlucrati fuerint inter dictos creditores sortiantur,vt supra.saluis, et reseruatis dotibus mulierum, quas volumus integras absq; aliqua diminutione detrahi debere de bonis talium debitorum secundùm dispositionem iuris communis. Et contra debitores taliū debitorum fiat summaria executio ad petitionem cuiuslibet petentis, cuius interesset, comperta veritate facti.

De locationibus,et pensionibus domorum. Rub. 117.

ITem statuimus,et ordinamus,quòd si quis locauerit aliquam domum, apothecam, siue stantiunculam alicui pro certa pensione,et de his fuerit cōfecta aliqua scriptura,vel instrumentum,siue nō: debeant seruari conuentiones,et pacta inter eos, pro vt conuentum extitit. Et Potestas, et Cap. siue iudex appellationis, et eorum,et cuiuslibet eorum iudices,et officiales teneantur,et debeant pœna L.lib.den.parti obseruanti applicandarum,et tempore syndicatus ab eis auferendarum,ipsos locatorem,et conductorem summarie,de plano,et omni iuris solennitate omissa cogere,et astringere ad dicta pacta, et cōuētiones obseruādū.Si verò nō esset cōuentū,et tēpus appositū in solutione pensionis, teneatur, et debeat cōductor soluere ipsam pēsionē locatori de mēse in mēsem pro rata pēsionis locationis. Præterea volumus,quòd cōductor finito tēpore locationis, et cōductionis teneatur, et debeat domum,apothecam, et stantiunculam locatam, liberam et non deterioratam locatori relaxare. Et qui cōtrafecerit: puniatur in pœna xxv.lib.den. Et nihilòminus si locator non contradixerit,et permiserit ipsum conductorem remanere in re locata, finito tempore locationis: habeatur pro recōducta dicta domus,apotheca, vel stantiuncula pro eodem tempore,et pensione,quo, vel qua fuit primo locata. Et omnia pacta, et conuentiones posita et positæ in instrumento,vel alia scriptura locationis,seu inter locatorem, et conductorem inita, vel initæ,censeantur repetita in secunda uel alia recunductione, et dicta pacta,et conuentiones teneantur seruare, tàm ipsi locatores,et conductores,quàm eorum,et cuiusq; ipsorum hæredes. Et quia quandoq; contingit,quòd si dictus locator ante tempus finitum locationis repetierit rem locatam ab ipso conductore, et dicat se ea uti,et frui uelle,quòd ipsi locatores uolentes expellere cōductores ante finitum tempus, et alteri relocare, dicunt se uelle res locatas recuperare pro eorum proprio usu. Ideo ad obuiandum fraudibus ipsorum,volumus,et mandamus, quòd pro proprio suo usu non audiatur, nisi prius præstet idoneam fideiussionem deutēdo,et fruendo dicta re locata pro suo proprio usu per unum annum continuum incipiēdum à die recuperationis,et relaxationis dictæ rei locatæ. Et si ipse locator per dictum annum eadem relocata (ut dictum est) nō utetur,teneatur ad duplam pensionem totius tēporis dictæ locationis ipsi conductori expulso. Præterea uolumus,et mandamus,quòd si contingat

ſi contingat ipſum locatorem dicto tempore conductionis pendente, alteri rem locatam uendere, permutare, donare, transferre, concedere, uel quocunq; modo alienare, intelligatur ſemper reſeruatum, et exceptuatum in ipſo inſtrumento, uel alienatione, ut ſupra, ius ipſius conductoris, ſiue fuerit per dictum locatorem reſeruatum, ſiue non. Et ſi alteri locaret ſine eius licentia: poſſit, et ualeat ipſe locator rem locatam recuperare. Et nihilominus totam penſionem ab ipſo coduуctore petere, et conſequi. Hoc addito quòd q. cunq; conduxerit aliquam domum, apothecam, & ſtantiunculam, non poſſit alteri locare ſine licentia primi locatoris in totum, vel in partem, neq; ullo unquàm tẽpore rem ipſam conductam preſcribere. Et dictus conductor non poſſit ullo unquàm tempore referre quæſtionem dominii locatori, uel eius hæredi, et ſucceſſori, quin omnia prædicta inuiolabiliter per eos, et quemlibet eorum obſeruentur ſub pœna. c. lib. den. pro quolibet cõtrafaciente. Et per Poteſtatem, et Cap. uel iudicem appellationis, et eorum officiales ab eis auferendarum, et parti obſeruanti applicandarum.

De reſtitutione in integrum petenda directa via, omiſſis adminiſtrationibus, & cauſas agentibus. Rub. 118

PRæſenti ſtatuto decernimus, quòd minor xxv. annis, & vbicunq; lædantur in iudicio, vel extrà, electionem habeant, an velint petere reſtitutionem in integrum, vel agere cõtra tutorem, procuratorem, actorem, vel ſyndicum, quorum culpa, vel negligentia cõtigerit eos lædi, & petita reſtitutione in integrum procedatur ſuper cauſa, non obſtante, quòd contra adminiſtratores ipſorum præfatos non ſit primitus actum, aut facta diſcuſſio contra eos.

De Dotibus, et dotatis mulieribus Rub. 119.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd ſi qua mulier nata, uel naſcitura, fuerit, uel erit dotata à patre, vel auo paterno, uel fratre carnali, vel patruo carnali, non poſſit ipſa mulier dotata, nec deſcendentes ex ea ſuccedere in bonis, & hæreditate, vel ſucceſſione prædictorum, vel alicuius eorum dotantium, vel non dotantium, vel deſcendentium ab eiſdem, vel aliquo prædictorum per lineam maſculinã, quouſq; ſuperuixerit aliquis de prædictis auo paterno, patre, fratre carnali, vel patruo carnali, vel aliquis maſculus legitimus & naturalis de prædictis proximè nominatis, vel aliquo prædictorum, vel maſculus, ſeu maſculi ex deſcendentibus ab eiſdem, vel aliquo ipſorum per lineam maſculinam, dummodò dicta perſona ſit ſucceſſibilis. §. Si verò fuerit dotata à matre, vel auo materno, vel auia materna, vel paterna, non poſſit dicta mulier dotata, nec deſcendentes ex ea ſuccedere in hæreditate, & ſucceſſione ipſorum matris, aui, vel auiæ, paternorũ, & maternorum dotantium, vel non dotantium quoad ſuperuixerit aliquis maſculus legitimus, & naturalis ipſorum, vel alicuius eorum, de cuius hæreditate agitur, vel maſculus, & maſculi legitimus, & naturalis, vel legitimi, & naturales deſcendens, uel deſcendẽtes ex ipſis, uel aliquo ipſorũ, uel ipſarũ, de quorum hæreditate agitur, ut præmittitur. §. Et ſi mulier plures habuerit fratres carnales, & fuerit ab uno ex fratribus dotata, non poſſit dicta mulier reuerti, nec recurſum habere ad hæreditatem fratris dotãtis ſine liberis ex matrimonio decedentis, uel ad hæreditatem alicuius ex fratribus ipſius dotantis ſibi utrinq; coniunctis, uel conſanguineis tantùm, nec ipſi fratri dotanti, vel alicui ex talibus ſuis fratribus ab inteſtato ſuccedere quouſq; ſuperuixerit aliquis frater utrinq; coniunctus, uel cõſanguineus, tàm ipſius fratris ab inteſtato mortui ſine liberis ex matrimonio natis, uel aliquis ex deſcendentibus per lineam maſculinam à fratre, uel fratribus utrinq; coniuncto, uel coniunctis ipſi fratri dotanti, vel à fratre, vel fratribus, conſanguineo, vel conſanguineis, quàm ipſius fratris dotantis. §. Item dicimus, quòd ſi qua mulier fuerit, vel erit dotata à fratre, vel fratribus omnibus carnalibus, & aliquis illorum fratrum decederet ſine filiis, alii fratres maſculi vtrinq; couiuncti, ſi ſoli ſuperſint, vel conſanguinei tantùm, ſi ſoli ſuperſint fratri mortuo ab inteſtato, ſuccedant cum nepotibus ex aliis præmortuis fratribus, qui fuerunt fratres vtrinq; coniuncti mortuo, vel conſanguinei. Et ſi non ſu-

peressent

pereſſent tales fratres talis mortui, ſed ſupereſſent tales nepotes, ipſi nepotes ſuccedant ſoli, ipſa muliere dotata excluſa à dicta ſucceſſione quouſq; aliquis ex dictis maſculis extiterit. Et hoc ēt locū habeat in patruis carnalibus, quibus ſuccedant filii maſculi aliorū fratrū, & nō fœminæ dotatæ, vbi morirentur ab inteſtato. §. Et ſi dictæ mulieres dotatæ vel non dotatæ morirētur ſine filiis ab inteſtato ēt in pupillari ætate, matre ſuperſtite, vel ea non extante, ſuperſtite auia materna, vel auo materno, vel auia paterna, eo caſu in totum excludantur mater, auus maternus, vel auia materna, vel paterna quouſq; ſuperuixerit aliquis frater, vel ſoror carnalis vtrinq; coniunctus, vel coniuncta, vel aliquis filius, vel filia, vnus, vel plures ipſorum fratris, vel ſororum, ſi ipſi ſuperſint ſecundùm formam, & tenorem ſtatuti immediate ſequentis. Vbi verò prædicti non ſupereſſent, & ſuperuiuerent frater, vel fratres, conſanguineus, vel conſanguinei tantùm, uel eorum, uel alicuius ipſorum filii maſculi legitimi, & naturales, vel patruus, vel patrui carnales, vel filii eorum ſeu alicuius eorum maſculi legitimi, & naturales, & excluſa matre, auo, & auia paterna, & materna prædictis, ſuccedant in aliis bonis prēterquàm in legitima ordine ſucceſſiuo, & eo caſu, quo filii maſculi remanerent ex dicto fratre dotante, & morirentur in pupillari ætate, ſimili modo ſuccedant fratres dotantis, vbi ſupereſſent fratres carnales, ēt ex latere patris tantùm: & vbi non ſupereſſent tales fratres, ſuccedant patrui eorum, & filii maſculi, matre excluſa, & auo, & auia prædictis: ſaluo in omnibus, & ſingulis dictis caſibus in præſenti ſtatuto contentis, & quolibet eorum teſtamento, & vltima voluntate prędictorū. §. Et ſi aliquis ex dictis mulieribus relinquerent aliquid obſeruetur: ſaluo, quòd mulieres tempore neceſſitatis poſſint habere victum, & veſtitū in hæreditate ſecundùm vires patrimonii, dotem ſuam conferendo, & refundendo, ſi poterit, vel iura cedendo repetendi dotem cauſa conferendi, & refundendi dotem prædictam. §. Ille autem, vel illi, qui ſimul cum aliqua muliere parentibus ſucceſſerit, uel ſucceſſerint ab inteſtato, qui dotem dederit, vel dederint pro ipſa muliere, eius, ſeu eorum hæredes non poſſint, nec debeant repetere ipſam dotem, donec vixerit illa mulier dotata, vel ſui filii, vnus, uel plures: nec petere poſſit ipſa mulier partem ipſius, vel eius hæredibus contingentem de bonis ipſorum parentum vſq; ad concurrentem quantitatē dotis receptæ. §. Item ſi aliquis receperit aliquam promiſſionem reſtitutionis dotis alicuius mulieris de bonis mulieris, ſiue nominata fuerit illa mulier in inſtrumento promiſſionis de reſtitutione dotis, ſiue non, ius de dicta dote, & actionem pro ipſa dote repetenda cedere, & reſtituere debeat ipſi mulieri, nec detētio talis inſtrumēti ipſi mulieri nec illi, cui dimitteret, vel ius ſuū daret, & cederet, obeſſe poſſit: aliquo iure cōi, vel ſtatuto nō obſtāte: ſed illū, uel illos inſtrumētū, ſeu promiſſiones de reſtitutione dotis recipiētē, uel recipiētes: Pot. & Cap. uel aliqs alius officialis cōpellāt ipſi mulieri, vel ſuis filiis, vel cui ius ſuū cederet, & dimitteret, vt dictū eſt, reſtituere. § Et intelligatur dos fuiſſe de bonis mulieris dotatæ, eo ipſo, quòd apparuerit eandem dotatam fuiſſe ſemel, uel pluries à patre, matre, auia, uel zio, fratre carnali, uel conſobrino, ſorore carnali, vel conſobrina, etiam ſi in inſtrumento dotali nō diceretur, quòd eſſent bona dictæ mulieris, ſed ſimpliciter à prædictis daretur: ita quòd non intelligatur de bonis propriis eius, qui ſtipulatus fuerit dotem ſibi reſtitui, ſe dotem dediſſe, vel promiſiſſe de bonis dictæ dotatæ, niſi appareret euidenter dictum dotantem ſupradictam dotem dictæ mulieris ſe dare, ſeu promittere: quo caſu vſq; ad concurrentē quantitatem, quā de ſuo ſolueret, poſſit ſibi cauere per ſtipulationem, uel alio modo, vt partes extiterint in concordia. §. Item ſi quis, uel ſi qua (exceptis perſonis de quibus in præcedēti. §. qui incipit ille aūt uel illi) aliquam dotauerit mulierem in totum, uel in partem de propriis bonis ipſius dotantis, ſiue pecuniam dederit, vel alias res, & ipſam dotem tempore promiſſionis, ſi promiſſio interuenerit, vel tempore ſolutionis, vel traditionis ſtipulatus fuerit, uel ſtipulata dotem ſibi reddi, & conſtiterit inſtrumento, aut documento publico, uel teſtibus fide dignis, matrimonio diſſoluto morte mulieris ſine filiis ex ea deſcendentibus inter illam mulierem, quam dotauit, & maritum, cui pro ea dotem dederit,

derit, uel dari fecerit: dotem, quam dederit, uel dari fecerit, liberè possit repetere, & sibi restitui debeat per eum, qui receperit talem dotē ab aliquo dante de suis bonis propriis & teneatur restituere, & ei, cui uoluerit, qui dotem dederit, facere instrumentum, & promissionem: nec compellatur ipsi mulieri, nec hæredibus, pro qua dos data est, responde re de dicta dote. quod capitulum in negociis præsentibus, præteritis, & futuris locum habeat in qualibet parte sui, capitulo aliquo non obstante. §. Saluo, quòd fœminæ possint venire ad successionem parentum, & fratrum, & aliarum personarum, ad quarum successionem de iure vocantur, si descendentes masculi per lineam masculinam non supersint de prænominatis supra in præsenti statuto, remittendo, vel cedendo, vt supra, dotes suas in hæreditate. §. Et intelligantur mulieres esse dotatæ, si pro dote mulieri aliquid in testamento, vel codicillis, fuerit relictum per aliquem de personis prædictis, vel datum, vel promissum: dumtamen, si minus congruè fuisset dotata, debeat suppleri congrua dos secundùm quod in præsenti capitulo proximo continetur. §. Item si aliquis pater, vel auus paternus alicuius mulieris nō dotatæ decesserit intestatus, frater, vel fratres ipsius mulieris vtrinq; coniunctus, vel coniuncti, vel consanguineus, siue consanguinei tantùm, vel alii masculi descendentes ex ipso fratre, vel fratribus per lineam masculinam teneantur, et debeant de bonis ipsius patris, vel aui ipsam mulierem dotare, uel partem assignare, & dare competentem secundùm condecentiam suæ personæ, & secundùm facultatem hæreditatis patris, vel aui paterni, & consuetudinem, & morem ciuitatis: & habita dicta dote, vel promissione facta marito, vel patri mariti, vel sibi assignata, & data, ex tunc excludatur a successione prædictorū patris, & aui: quousq; superuixerit, vel superuixerint frater, vel fratres dotans, vel dotantes, vel eorum, seu alicuius eorum descendentes masculi per lineam masculinam. §. Et de competentia dotis dictæ mulieris stetur dicto, & declarationi duorum proximiorum consanguineorum dictæ mulieris, qui ad prædicta declaranda cogantur per Potestatem, & Cap. siue iudicem appellationis dictæ ciuitatis ad petitionem fratrum, siue proximiorum consanguineorum dictæ mulieris, uel alterius ex ipsis. Et si dicti consanguinei non fuerint in concordia tertium eligere ad prædicta, per dictos Potestatem, & Cap. siue iudicem appellationis cogantur, & compellantur. Et dicta assignatio, consignatio, & declaratio fieri debeat infrà sex menses post mortem dictorū patris, uel aui. §. Et si infrà dictos sex menses dicta assignatio, consignatio, uel declaratio facta non fuerit, à successione patris, uel aui non excludatur talis mulier: sed ipsa mulier dicto termino elapso ad successionem prædictorum, uel alterius eorum admittatur. Et possit petere partem, & diuisionem bonorum tanquàm cōium. §. Insuper volumus, quòd facta declaratione, seu deputatione dictæ dotis, omnia bona hæreditaria dictorū patris, uel aui remaneant, & sint obligata ipsi mulieri: donec dictæ dotes soluantur, & dentur ipsi mulieri, uel patri mariti: quas dotes soluere teneantur dicti fratres, uel frater, & eorū descendētes tempore, quo ipsa mulier fuerit nuptui tradita, uel monasterium intrauerit, & non ante. §. Saluo quòd si ipsa mulier antequàm se nuberet, seu monasterium intraret cum dictis suis fratribus, uel fratre, & eorum descendentibus stare, & cohabitare nō posset, quòd ipsi, vel frater, uel eorum descendentes teneantur dare ipsi mulieri dictas dotes vt ex ipsis dicta mulier se alere possit: dummodò honestè & castè uiuat dicta mulier, & aliter petere, vel habere non possit. §. Item si alicui mulieri esset dicta dos in testamento relicta, uel alia ultima uoluntate prædictorum patris, uel matris, aui, seu auiæ, paternorū seu maternorum, seu aliquorum prædictorum: & in instrumento facto de dote ipsius mulieris, & promissione facta per aliquem, seu aliquos prædictorum, vel eorum descendentes de dote ipsius mulieris non esset nominata ipsa dos, seu quantitas relicta, quòd in ipsa promissione, & instrumento, & in quantitate promissa intelligatur, & includatur dicta dos, & quantitas relicta, seu quomodolibet pertinens & spectans ipsi mulieri in bonis, & hæreditate prædictorum, seu alicuius eorum, siue nominata fuerit, & computata ipsa quantitas in dote prædicta, siue non: dummodò dicta dos transcendat, & sit maior quā

titas

titas, quàm ipſum legatum,vel relictum.§.Et idem dicimus debere fieri,quando per aliquem prædictorum qui in eius vltima voluntate reliquerit dotem mulieri, & poſt dictũ relictum factum ipſemet relinquens promiſerit,ſeu ſoluerit dotem prædictam: quòd dos relicta intelligatur eſſe illa dos promiſſa,ſeu ſoluta.§.Et ſi ſimiliter fuerit, vel erit dotata bis, vel pluries à patre,matre,auo,vel auia paternis, ſeu maternis, patruis, fratribus carnalibus,vel conſobrinis, vel deſcendentibus maſculis ab eiſdem, vel ipſorum altero, vel ſeipſam dotauerit ſemel,vel pluries ſe maritando,quòd dos ſibi data,vel promiſſa in primo matrimonio intelligatur data,& promiſſa,& computetur in dote ſecundi, & in aliis matrimoniis. Et idem dicimus in monialibus reclauſis religioſis, & ſpiritualibus perſonis,qui,& quæ non poſſint habere recurſum in bonis,& hæreditate prædictorũ quoquomodo,vel cauſa. §. Saluo,& reſernato,quòd religioſus maſculus ipſo viuente poſſit habere recurſum,& regreſſum ad legitimam tantùm, & aliter non, patre mortuo ab inteſtato. Ex teſtamento aũt debeant ſtare contenti relictis, & inſtitutionibus eis factis omni exceptione remota.

De Feriis totius anni in criminalibus,& ciuilibus cauſis declaratis. Rub.120.

VT ſciant cuncti qui dies ſint feriati in ciuilibus,& criminalibus cauſis. ſtatuimus, & ordinamus,quòd dies feriati in maleficiis, & cauſis criminalibus ſint infraſcripti, videlicet,dies Natiuitatis Dñi N.Ieſu Chriſti cũ duobus ſequentibus.dies Paſchatis Epiphaniæ.dies s.Anſouini.dies Paſchatis Reſurrectionis Dñi cũ duobus ſequẽtibus.dies S. Venãtii.dies feſtiuitatis Corporis Xpi.dies Aſcẽſionis Dñi. dies Paſchatis Pentecoſtes cũ duobus ſequentibus.dies quinq; feſtiuitatũ B.Mariæ virginis. videlicet, Natiuitatis, Cõceptionis, Annũciationis, Purificationis,& Aſſumptionis.dies feſtiuitatũ oĩum S. Apoſtolorũ.dies Dominica totius anni.dies feſtiuitatũ.s.Io.Baptiſtæ,tã natiuitatis, quám decollationis.dies S.Crucis de mẽſe maij.feſtũ oĩum Sãctorũ. ¶ In cauſis verò ciuilibus coràm D. Rectore, et ei⁹ Auditoribus,D.Pot.ciuitatis Cam.& eius iudice, ſeu Collaterale,Iud.appel.& quibuſcũq; aliis iudicibus tàm ordinariis,quàm cõmiſſariis, delegatis, vel ſubdelegatis agitãdis feriatos dies eſſe decernimus oẽs infraſcrip. videlicet, Feſtum Natiuitatis Dñi nr̃i Ieſu Xpi,in vigilia ipſius vſq; ad octauã incluſiue. feſtũ Epifaniæ cum duobus diebus ſequentibus. feſtum diei miraculi apparitionis Diuæ Mariæ in eccleſia annunciatæ ciuitatis Camerini. feſtum S.Antonii S.Agnetis primæ,et ſecundę S. Sebaſtiani. Conuerſionis S. Pauli. ſex feſtiuitates S. Mariæ virginis, videlicet, Natiuitatis, Cõceptionis, Annunciationis, Purificationis, Aſſumptionis, et Viſitationis. Cathedra S. Petri.feſtũ S.Blaxii. S Agatæ. S. Appolloniæ.S.Catherinæ.S.Luciæ.S.Vrſulæ. S.Mariæ Magdalenæ,S.Annæ,S.Ceciliæ,S.Chriſtinæ. feſtiuitates omniũ Sãctorũ Apoſtolorũ et Euangeliſtarum, S.Thomæ de Aquino, S.Ioſeph, S.Gregorii, S.Anſouini,S.Porfirii, Dies inuentionis corporis beati Venantii martyris,quæ fuit 28. Martii M. D. LVIII. Sancti Seueri, Sancti Ioannis de Parma, Sancti Dominici, Sancti Petri Martyris, Sancti Benedicti in tota ebdomoda ſancta. In Paſchate Reſurrectionis Domini, et tota ebdomoda vſq; ad octauam reſurrectionis, In Aſſumptione Domini, In Paſchatæ Pentecoſtes cũ duobus diebus ſequentibus,feſtũ conſecrationis corporis Chriſti, feſtũ Natiuitatis,et Decollationis S. Ioannis Baptiſtæ,feſtum omnium Sãctorum cum die ſequẽti,feſtiuitates Sanctæ Crucis, feſtiuitates S.Michaelis de menſibus Maij, et Septembris, feſtum S. Berardini, S. Martini Epiſcopi,et confeſſoris. In dedicatione baſilicæ Apoſtolorũ Petri,et Pauli, S.Nicolai epiſcopi, prima dies quadrageſimæ, prima dies octo dierum Indulgentiarũ S.Venãtii martyris, quæ eſt de menſe Maii,quælibet dies veneris totius anni propter reuerentiam dominicæ Paſſionis, feſtum S. Venantii cum vna die pręcedente,et alia ſubſequente,S. Hieronymi,S.Ambroſii, S.Georgii,S.Maccharii,S. Antonii de Padua,S. Chriſtophori, S. Thoſſani, S.Blaxii, S. Dominici, S. Vincentii,S.Petri Alexandrini,S. Saluatoris,S. Ioannis ante partam latinam.Et ſint feriæ propter meſſes à feſtiuitate S.Petri vſq; ad feſtum S. Mariæ de menſe Auguſti.Et propter vindemias

à feſtiuitate

à festiuitate S. Michaelis Archangeli de mense Septembris, vsq; ad dies viginti inclusiue mensis octobris. Excepto quòd in sequestris,& datione tutorum,& curatorum, et in executione alimentorum, et in alijs causis ex forma statutorum permissis possit reddi ius per supradictos iudices ciuitatis Camerini. Volumus etiam,& mandamus,quòd omnes & singuli Notarii ciuitatis Camerini, qui officium notariatus exercent in ciuilibus, et quilibet ipsorum debeant, & debeat conficere vnum librum in quo contineantur seriose,et distincte omnes dies iuridici, et feriati totius anni sub pœna suspensionis exercitii Notariatus per mensem,et vltrà ad beneplacitum Rectoris ciuitatis Camerini.

Capitoli delle Fiere di S. Venanzo,et di S.Ansouino, de la Città di Camerino Protettori. Rub. 121.

IN Dei nomine Amē. Infrascripta sunt Capitula, et ordines inuiolabiliter perpetuò obseruandi per Magnificos D. Præfectos nundiñ. diuorum Venantii, et Ansouini, Reipublicæ,Populiq; Camertis tutelarium,facta,inita,et composita per Magnificos D. Rodulphum Paulutium, Hieronymum Barnabei, Franciscum Corradinum, Bonamuenturam Hieronymi, et Franciscum Antonium Zamponum ciues Camertes: Camertisq; Communitatis Priores Honorandos, vnà cum Magnificis Dominis Dominico Mazzalosto, Ser Camillo Lucarello, Capitaneo Thoma Rodulphino, Marco Paulutio, Camillo Nanzarello, Ser Iacobo Rodulfi, & Angelo Masciatico de numero XII. virorum Consi. minoris: Vigore facultatis,et arbitrij supradictis Magnificis D.Prioribus,et ciuibus concessi,et attributi consulto et decreto Magnifici Consi.no naginta virorum, Ciuit. et Populi prædicti. Quorum quidem Capitulorum tenor talis est videlicet.

IN primis che li Magnifici Signori soprastanti delle fiere di S. Venāzo, et S. Ansouino,che saranno per il tempo possino,et vaglino conoscere tutte cause Ciuili de Mercāti,tanto Cittadini, quanto Forastieri,summariè de plano, et æquo de iure et de facto sola facti veritate inspecta,sine strepitu, et figura iudicii, iuris ordine non seruato, diebus feriatis,vel non feriatis, cuiuscunq; sint quantitatis. Placet.

Item che durante li detti tempi delle Fiere non sia lecito alli Capitani de tutte l'arti della Città di conoscere cause mercantili d'alcuna maniera, ma la cognition di quelle, spetti e pertenghi alli sudetti Magnifici S. soprastanti. Placet.

Item che denanzi al tribunal de detti Magnifici S.soprastanti,non possino comparire Aduocati,ne Procuratori personalmente,ne con scritture. Placet.

Item che li sopradetti Magnifici S. Soprastanti habbino,et hauer debbiano il lor tribunale nella trasanna vecchia delli Notai, posta nella piazza di S. Angelo, doue siano obligati sedere à rendere ragione due volte il giorno,tanto feriato, quanto non feriato, cioè vna volta la matina,et l'altra la sera. Placet.

Item che li sopradetti magnifici S. Soprastāti,possino receuere per capo soldi, ò spor tole vn Bolognino per Fiorino, fin'alla quantità di 200. Fiorini.et da quello in sù, vn sol do, fin'alla somma de 500. Fiorini. et da 500. fin'à mille, et vltrà solamente due quatrini per Fiorino, da pagarsi loro statim post prolationem sententiæ. Placet.

Item che li sopradetti magnifici S. Soprastanti di consenso del superiore, che vi sarà per il tempo,et di licenza de li magnifici S. Priori, possino e vaglino durante li sopradetti tempi delle fiere fare,et ordinare Bandi, e qual si voglia altro ordine pertinenti al tēpo delle fiere secondo l'occorenze che nasceranno. Placet.

Item che durante li detti tempi li sopradetti S. Soprastanti di consenso, et licenza de li sopradetti possino dare assetto,et ordine alli Hosti et tauernari della Città de Camerino, sopra li prezzi delle robbe, che terranno ad vendere nelle loro hosterie, et tauerne. Placet.

Item che li prefati magnifici soprastanti possino truouare case botteghe ò fondachi à

mercanti in qualunq; loco fiano poste dentro la Città di Camerino. Anchor che bisognasse leuarne li proprii padroni ò pigionanti, e ordinare per nolo quella mercè, che parerà loro, et qualũq; recusasse obbedirli caschi in pena de X. Scudi d'oro d'applicarsi alla communità di Camerino. Placet.

Item che li sopradetti magnifici S. Soprastanti possino, et vaglino multare, et condẽnare li Gabellieri della città di Camerino. Secondo il loro arbitrio in caso che li detti Gabellieri pigliassero gabella per le robbe mercantili, che si mettono per la fiera, tanto se le dette robbe si mettessero inanzi il tempo di fiera, quanto se durante la fiera. Dũmodò la detta multa si applichi alla communità di Camerino. Et se tra mercanti e li Gabellieri nascesse differenza sopra il mettere delle robbe, ne siano iudici essi magnifici S. Soprastanti. Placet.

Item che alli sopradetti magnifici S. Soprastanti sia lecito de multare e condennare li sopradetti Gabellieri (com'è detto di sopra) in caso che volessero riscuotere gabelle da Cittadini, ò Contadini, che mettessero ò cauassero robbe mercantili nella detta Città durante li tempi delle fiere. Placet.

Item che le sopradette facultà s'intendano esser date, e siano con effetto date insolidũ alla metà del numero delli magnifici S. Soprastanti, dummodò in essa metà vi sia vn per ciascun terzero. Placet.

Item che li magnifici S. Soprastanti in numero esser debbiano Sei cioè duo per terzero da elegersi ogn'anno dal magnifico Conseglio, ò da chi hauerà facultà da quello, & quelli che saranno eletti per il Santo Ansouino, siano anchora il San Venanzo di quel l'anno. Placet.

¶ Facta inita & cõposita fuerũt &c. Sub Anno Dñi M.D.XLVII. Die 12. Martii. &c.

Suprascripta Capitula XII. confirmamus, & approbamus, & pro confirmatis, & approbatis perpetuis futuris temporibus haberi volumus, & mandamus: reseruato tamen arbitrio Reuerendiss. & Illustriss. D. Legati. In quorum fidem &c. Dat. Camerini Die Duodecima Martij. 1547.

IO. BAPTISTA LOCVMT.

Locus Sigilli.

Explicit Liber Secundus Voluminis Statutorum Magnificæ Ciuitatis Camerini.

LIBER TERTIVS STATVTORVM, Super causis Criminalibus.

De modo procedendi in Maleficiis. Rub. 1

LIBRO Huius voluminis tertio titulum proponentes principaliter decernimus, statuimus, et ordinmus, quòd cum omnia iura clamēt, quòd maleficiis, et fraudibus litigantium est protinus obuiandum, et maleficia nullatenus remanere debeāt impunita. si aliqua accusatio porrecta fuerit, coràm Potestate, vel Cap. siue eorum iudicibus, vel alio quocunq; iudice Camerini de maleficiis cognoscēte, de aliquo crimine, uel delicto cōtra aliquem Camerinensem, vel forēsem, uel alium quēcunq;. prædicti Potestas, et Cap. uel alius iudex de maleficiis cognoscens, ipsam accusationem recipere debeant à porrigente. et statim anteq̄ porrigens à bancho recedat, iurare faciat super accusatione prædicta, quòd vera sint, quæ in accusatione cōtinentur, et ipsum sacramentum loco litis contestarionis habeatur. quæ litis contestatio quantúm ad accusationem non perpetuet iurisdictionem iudicis, nisi sequatur vnica citatio ex parte eiusdem iudicis cum termino ordinato citationis prædictæ, ita quòd ultima dies termini, cadat in tempus, quo possit exercere iurisdictionem dictus iudex. Quantum aūt ad reaccusare uolentem suum accusatorem, sufficiat porrectio cum iuramento ēt ad perpetuandum iurisdictionem. et ipsam poni faciat, et ponat in libris, et actis communis Camerini: et super accusatione prædicta procedere debeant contra accusatum, uel accusatos ad citationes cum transmissione, et dimissione cedulæ continentis tenorē, annum, mensem, et locum maleficii, bannum, notificationem banni, condemnationes, et alia, quæ occurrerint facienda secundùm formam infrascriptam, non obstante absentia accusatoris. Et procedere possit iudex absente accusatore, et non monito, uel eo præsente, si adesse uoluerit, præsente tamen accusato, uel eo absente tamen monito, uel citato ad receptionem testium ad publicationem eorum, et alios actus. Et super ipsis accusationibus recipere possint omnes testes, quos accusator dederit tempore accusationis porrectæ nominandos, et non aliter quàm in scriptis nominandos ad petitionem accusatoris. Et processus, qui fiet, ualeat, et teneat, ac si lis contestata esset inter partes, et processus factus esset præsentibus partibus. Si uerò accusator non aderit, uel adesse noluerit, teneatur iudex, si vr̄, super ipsis accusationibus, et delictis in ipsis accusationibus contentis procedere, ut dictum est. Et ferre sententiam condemnatoriam, uel absolutoriam, ut dictum est, infrà duos menses continuos computandos à die porrectæ accusationis, et in processibus pendentibus à die inchoati officii. Et idem obseruetur in inquisitionibus, et denunciationibus à die factæ citationis. Saluo quòd Potestas, et Cap. et alius quilibet officialis de maleficiis cognoscens per se, uel alium non possit ferre sententiam diffinitiuam, uel quæ obtinet uim diffinitiuæ cōtra commune, collegium, et vniuersitatē aliquā, nec cōtra speciales personas ultimis xv. diebus sui officii, nec publicare possit processus maleficiorum, nec testes recipere, vel examinare. ita tamē quòd nullum tempus interim currat in aliquibus casibus, sed sint in eo statu, in quo erāt ante introitū officii sui successoris, nec in ebdomada sancta, et alia ebdomada immediate sequenti, nec in diebus aliis positis sub Rubrica. 120. de feriis in maleficiis, et causis criminalibus totius anni.

Et quia officiales Poteſtatis, et Capitanei, vel alterius iudicis de maleficiis cognoſcentis interdum ſunt negligentes circa expeditionem proceſſuum maleficiorum, ad hoc, ut ipſi materiam habeant proceſſus ipſorum expediendi: Dicimus, et ordinamus, quòd cum in diebus feriatis in maleficiis, et nullus proceſſus in cauſis maleficiorum, dictis diebus feriatis poſſit fieri. Iudices autem prædicti teneantur, et debeant in dictis diebus feriatis ſemper ſtare in eorum palatiis ad audiendum allegationes fiendas in ipſis cauſis maleficiorum, et intendere circa examinationem, et expeditionem ipſorũ proceſſuum ad pœnam c. lib. den. Et ut etiam omnis ſuſpicio, et malignitas ceſſet: ordinamus quòd poſtquàm libri reſtituti fuerint per Poteſtatem, uel Cap. uel eorum officiales, ſiue alios de maleficiis cognoſcentes in ciuitate Camerini, qui pro tempore fuerint communis Camerini, non poſſint in cauſis maleficiorum aliquem proceſſum facere, nec aliquam accuſam, ſeu denunciationem, vel inquiſitionem recipere, vel facere. & ſi fecerint: non valeat ipſo iure, quod factum fuerit per illos, qui libros reſtituiſſent, poſt ipſorum librorum reſtitutionem factam. Et interim terminus non currat litigantibus vſq; in diem primam iuridicam initii officii ſucceſſoris. Et quæ dicta ſunt de Poteſtate, & Cap. & eorum officialibus, & aliis officialibus de maleſitiis cognoſcẽtibus, quòd poſſint, & debeant procedere in cauſis maleficiorum modo prædicto intelligatur ſecùndum iuriſdictionem eis, & cuilibet ipſorum attributam, ſecundùm formam ſtatutorum, & ordinamentorum communis Camerini. Item quilibet Pot. & Cap. & cuilibet eorum iudices & quilibet alius de maleficiis cognoſcens, teneantur, & debeant in fine eorum officii, & regiminis, ſcilicet die, qua libri, & acta aſſignantur, ſeu reaſſignari debent Camerario, uel ſyndicatoribus communis legaliter, & ſine fraude reddere, & aſſignare vnà cum ſuis, ſeu coràm ſe initiatis proceſſibus accuſationum, denunciationum, & inquiſitionum, & alios ſingulos actus criminales pendẽtes factos, vel habitos, ſeu initiatos tempore tàm Poteſtatis, quàm Cap. vel alterius iudicis de maleficiis cognoſcẽtis, reaſſignantis. & exeũtis de officio, quàm tempore ſuorum prædeceſſorum ſibi per ſuos prædeceſſores, vel Camerarium communis aſſignatos, vel datos. Et non reddatur ius in ciuilibus, nec in criminalibus cauſis in ebdomada ſancta. Et quòd dicta ebdomada, & diebus feriatis, vt ſupra, nõ currat tempus ſuper proceſſibus criminalibus duorum menſium.

Quòd Poteſtas, & Capitaneus, & omnes alii iudices de maleficiis in ciuitate Camerini cognoſcentes poſſint procedere per inquiſitionem, denunciationem, & accuſationem contra maleficia comittentes. Rub. 2.

AD hoc, vt maleficia commiſſa, & committenda non remaneant impunita, ſtatuimus, & ordinamus, quòd in omnibus maleficiis commiſſis toto tempore præſentis regiminis, & quæ committerentur ab hodie in antea in ciuitate, comitatu, vel diſtrictu Camerini, per quaſcunq; perſonas cum armis, & ſine armis cum ſanguine, & ſine ſanguine. Poteſtas, & Cap. & eorum iudices, & quilibet alius iudex de maleficiis in ciuitate Camerini cognoſcens ſecundùm eorum iuriſdictionem poſſint, teneantur, & debeant ad in ueniendum maleficia, & puniendum procedere per accuſationem, inquiſitionem, & ad denunciationem cuiuslibet perſonæ, & ex ſuo officio, & repertos culpabiles punire, & cõdẽnare poſſint, & debeant ſecundùm formã ſtatutorũ cõis, & populi Camerini. Et ſyndici, & ſubſtituti dictorum ſyndicorum caſtrorum, & villarum comitatus, & diſtrictus ciuitatis Camerini, qui iurauerint ſyndicatus officium exercere, teneantur, & debeant denunciare, & referre ſyndico communis Camerini, omnia, et ſingula maleficia, et delicta, quæ fierent infrà confinia eorum ſyndicatus qui ſyndicus teneatur, & debeat in continenti Dño Poteſtati, vel ſuæ curiæ, vel aliis iudicibus de maleficiis cognoſcentibus, ſimiliter eadem denunciare, & referre. Et idem dicimus, quòd vacante officio D. Poteſtatis teneantur denunciare Domino Capitaneo, & ſuæ curiæ vel aliis iudicibus vt ſupra omnia maleficia, quæ committerentur, & commiſſa eſſent in eorum ſyndicatibus infrà tres dies à tempore commiſſi maleficii. Et ſi aliquis de ipſis ſyndicis, vel ſubſtitutis

ſtitutis comitatenſibus, vel diſtrictualibus contrafecerit in prædictis in occultando, vel in non denunciando maleficium ſyndico communis, vt dictum eſt: cõdemnetur dictus ſyndicus, vel ſubſtitutus eius in xxv. libris den. vt dictũ eſt per Pot. p̃dictũ, vel alios officiales vt ſupra. Excepto de verbis iniurioſis, & de inſultu ſine armis, & de adulterio & furto, in quibus nõ poſſit aliter inquiri, & procedi, niſi per accuſationẽ tm̃. Et ſi per Poteſtatẽ, vel Cap. vel eorum curiam, vel alium iudicem de maleficiis in ciuitate Camerini cognoſcentem, contra aliquos procederetur per modum denunciationis, inquiſitionis, ſeu accuſationis alicuius maleficii, & noluerint coràm curia D. Poteſtatis, & Cap. vel alterius iudicis in ciuitate Camerini de maleficiis cognoſcentis reſpondere, ſeu ſe excuſare à dictis denunciationibus, inquiſitionibus, & accuſationibus allegando aliquod priuilegium contra communis Camerini iuriſdictionem: quòd ille, ſeu illi, qui tales oſten derent, non teneantur ad pœnam, & bannum, nec contra ipſos procedatur per Poteſtatem, & Cap. & curias ipſorum D. Poteſtatis, & Cap. ciuitatis Camerini, quod prædictũ ſtatutum non intelligatur eſſe factum contra fauorem alicuius clerici. Et quòd omnes rectores, qui deinceps erunt in officio Poteſtariæ dictæ ciuitatis Camerini, vel alterius officii autoritatem habentes maleficia cognoſcendi, debeant ſecundùm modum, & formam ſuperius expreſſam cõtra maleficia committẽtes procedere per accuſationem, inquiſitionem, et denunciationem prout ſuperius eſt expreſſum. Et ſi eſſet aliqua vniuerſitas, quæ nõ haberet ſyndicum, ſeu ſubſtitutum ſyndici, et maleficium, quod dicitur eſſe commiſſum, non eſſet denunciatum prout ſuperius dictum eſt: puniatur ipſa vniuerſitas in pœnam prædictam xxv. lib. Et ſufficiat publica fama contra ſyndicum, & vniuerſitatem delictum fuiſſe commiſſum, quod diceretur non fuiſſe, vel eſſe denunciatum. Et ſi vniuerſitas receperit aliquam promiſſionem pro aliquo maleficio, quod diceretur eſſe commiſſum non denunciando: ſoluat, et ſoluere debeat talis recipiens per ſe, vel alium ab offenſore, vel ab alio duplum quantitatis, quam ſoluere deberet talis, qui diceretur maleficium commiſiſſe, ſi pro delicto, quod diceretur eſſe commiſſum, imponeretur pœna pecuniaria. Et ſi pœna perſonalis imponeretur: ſoluat, & ſoluere debeat lib. ccc. den. Et talis promiſſio non valeat, nec teneat. Et dicta exceptio poſſit opponi contra tales promiſſiones, & obligationes, non obſtante, quòd in eis contineatur de defenſione facienda. Et nihilòminus promiſſio, vel obligatio non valeat. & de prædictis poſſit inquiri dũtamen non teneantur denunciare maleficia, quæ non eſſent punibilia ſecundùm formam ſtatutorum, ſeu maleficia ad quæ denuncianda non tenentur ex forma dictorum ſtatutorum.

De citationibus faciẽdis in criminalibus cauſis, & proceſſibus maleficiorũ. Rub. 3.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd ciues, comitatenſes, & diſtrictuales, & habitatores ciuitatis Camerini in cauſis, & proceſſibus maleficiorum, vel criminalium quæſtionum contra ciues, comitatenſes, vel diſtrictuales, ſeu habitatores ciuitatis, comitatus, ſeu diſtrictus Camerini citentur, ſeu vocentur quatuor edictis, ſiue citationibus per baiulũ cõis Camerini, vel curiam. Et prima citatio fiat expenſis Cameræ dicti cõis: Aliæ verò expenſis vocati, quæ fiant, & ſcribãtur modo, & forma infraſcriptis, videlicet, quòd Notarius dictæ cauſæ, & proceſſus ſua manu ſcribat cedulam continentem diem commiſſionis, & ipſam commiſſionem, nomen iudicis committentis, & nomen baiuli cui committitur, & nomen illius, qui requiri, vel citari debetur, nomen etiam notarii ipſam ſcribẽtis, & ſpecialiter, & diſtinctim, & expreſſe continentem locum, et tempus, annum, et mẽſem commiſſi maleficii, vel delicti, et etiam tenorem totius inquiſitionis, vel accuſationis, ſiue denunciationis cũ termino duorum dierum ipſi per iudicem aſſignando ad reſpondendum in ea contento. Et ipſa cedula per ipſum notarium, vel iudicem ipſi baiulo tradita, et ei per iudicem facta commiſſione requiſitionis prædictæ, debeat ipſe baiulus ſecundùm formam ſuæ commiſſionis in ipſa cedula comprehenſam ipſi inquiſito, accuſato, vel denunciato præſentare, et dimittere, ſi fuerit perſonaliter inuentus. aliòquin

ad domũ ipsius,& penès habitantes relinquat. Et si in domo ipsius rei nullam personam inueniret,tunc facta citatione ad dictam domum accusati,vel inquisiti, præsentet,et dimittat dictam cedulam penès propinquiores cõuicinos suos,vel saltem propinquiorem ecclesiam. quæ citatio, ac cedulæ præsentatio ad domũ, vel propinquiores vicinos, siue ecclesiam modo,& forma qua supra facienda,fiat per dictum baiulum in præsentia vnius testis ad minus de quorum nominibus, & ecclesiæ baiulus faciat mentionem in sua relatione,& notarius etiam in sua scriptura dictæ relationis. & alio modo facta commissio, citatio, vel relatio ipso iure viribus non subsistat. Et si dicta cedula transmissa non fuerit modo,& forma prædictis,& alia seruata non fuerint, quæ supradicta sunt: excusatio etiã sponte facta,& totus processus non valeat,nec teneat ipso iure.Et præsenti statuto renũciari non possit. Et etiam si fuerit dicta renũciatio iuramento vallata nullatenus valeat, sed præsumatur metu facta,& in fraudem, non obstante quòd dictus accusatus, inquisitus, siue denunciatus accusationem,inquisitionem, vel denunciationem confiteatur, & se fuisse legitimè citatum, & alia obseruata, quæ dicta sunt. Baiulus verò,qui præter formam iam dictam,vel alio modo citauerit,vel relationem fecerit,vel cedulam præsentauerit, condemnetur de facto pro vice qualibet in. c. sol.den. Et iudex,qui alio modo citationem commiserit, seu fieri fecerit: & notarius, qui prætermissa forma prædicta alio modo scripserit,& fecerit, seu fieri fecerit,& quilibet eorum pro qualibet vice condemnetur de facto,& summariè per arratiocinatores communis in xxv. lib. den. Et nihilòminus ad conseruandum dictum cõe,et speciales personas indemnes de alio maleficio, quàm contineatur in cedula citationis, ad excusandum arctari non possit. & excusatio, quæ fieret, et totus processus viribus non subsistat. Et si quis confiteretur in sua excusatione prædicta aliud maleficium,seu aliter,quàm contineatur in cedula, quòd talis confessio non faciat indicium, neq; probationem. Forma autem prædicta in damnis datis necessariò non vendicet sibi locum. ¶ Addimus huic statuto, quòd si aliquis detineretur in palatio,vel carceribus communis,vel alibi per officiales dicti communis occasione maleficii, quod diceretur per eum fuisse commissum, vel alia de causa, quòd debeat transmitti cedula,& relinqui secundùm formam prædictam ad domum dicti detenti,vel apud habitantes in ipsa domo,vel apud propinquiores conuicinos, vel propinquiorem ecclesiam in præsentia vnius testis, de quo in sua relatione baiulus mentionem faciat, vt supra. Et alio modo processus factus non teneat ipso iure: renunciacione aliqua facta p eum non obstante. Secunda verò citatio fiat ad se excusandum, & defendendum ab intentatis contentis in prima cedula cum termino duorum dierum. Et similiter cum dimissione cedulæ continentis commissionem dictæ secundæ citationis apud ipsum accusatum,inquisitum,vel denunciatum,vel ad domum eius solitam,vel propinquiores conuicinos, siue propinquiorem ecclesiã modo, & ordine supradictis. Et si accusatus, inquisitus,vel denunciatus se absentaret, vel absens fuerit, & absentia fuerit allegata, & probata,& infrà octo dies post secundam citationem,non veniret ad se excusandum,teneatur,& debeat Potestas,& quilibet iudex maleficiorum cognoscens in ciuitate Camerini qui de maleficio cognouerit,accusatum,denunciatum vel inquisitum facere exbanniri, & in bãno poni de ciuitate Camerini, eiusq; territorio, comitatu, & districtu sono tubæ præmisso per publicum præconem dicti communis: in quo exbannimento,& illi,vel illis,qui exbanniuntur,terminum statuat trium dierum: & ipsum terminum, & bannum notificari faciat,et notum per baiulum ipsi inquisito,accusato,vel denunciato personaliter,vel domi suæ solitæ habitationis. Et dicta notificatio fiat per cedulam continentem bannũ: & in præsentia duorum testium,vel vnius ad minus cum disertione, & dimissione cedulæ. Et quòd notarius teneatur in relatione facere mentionem de dicta præsentatione. Et dictus terminus incipiat currere à die notificationis, infrà quem venire teneatur,& debeat comparere: infrà quem, si non venerit: sit exbannitus, & pro exbannito habeatur, & pro confesso, & conuicto de omnibus, & singulis maleficiis,& culpis,excessibus

ſibus,& delictis,de quibus eſſet accuſatus,inquiſitus, vel denunciatus. Et poſtea cōdemnationem delicti, ſeu delictorum faciat ſecundùm formam ſtatutorum, & ordinamētorum communis Camerini. Et dicta condemnatio pariter notificetur ipſi condemnato, vel ad domum ſuæ ſolitæ habitationis, ſiue propinquiores, vel eccleſiam propinquiorem cum dimiſſione cedulæ,& condemnatione modo, & ordine ſupradictis.

Quòd nō currat tempus in appellationibus vltimis xv.diebus Poteſtatis, & Capitanei,vel alterius iudicis de maleſitiis in ciuitate Camerini cognoſcētis. Rub.4.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd in appellationibus interponendis à ſententiis, & proceſſibus D.Cap. vel alterius iudicis de maleficiis in ciuitate Camerini cognoſcentis, ad D. Poteſtatē, vel alium quęcunq; Iud. vltimis xv. diebus regiminis ipſius D.Cap. vel alterius iudicis, qui nunc eſt,et pro tēpore fuerit, non currat tempus xv. dierum, in quibus cauſæ appellationis debēt expediri ipſo iure vſq; ad octo dies poſt introitum noui Cap. vel alterius iudicis de maleficiis in ciuitate Camerini cognoſcentis. Et idem dicimus in appellationibus interponendis à ſententiis,& proceſſibus D.Poteſtatis,vel eius officialium ad D. Cap. & quòd appellationes huiuſmodi interponendæ vltimis xv. diebus Poteſtatis ad Capitaneum, & Cap.ad Poteſtatem,vel alterius iudicis ad alterum de maleficiis cognoſcentem, debeant expediri, & terminari poſſint infrà primos octo dies noui Poteſtatis,& Cap.vel alterius iudicis de maleficiis cognoſcentis.

Quòd non currat tempus in proceſſibus, & quæſtionibus criminalibus, pendentibus exceptionibus. Rub. 5

ITem ſtatuimus,& ordinamus,quòd de tempore duorum menſium, quod ſtatutum eſt ad terminandū quæſtiones criminales,deducatur,et non currat tempus ipſo iure,quod curreret propter oppoſitionem, et examinationem exceptionis declinatoriarum vel dilatatoriarum,quæ opponerentur per accuſatum,vel inquiſitum,vel denunciatū,vel eorū procuratorem. Et prædicta non vendicent ſibi locum, quando ipſæ exceptiones repertæ fuerint cauilloſæ, et non veræ in facto, vel non legitimæ in iure. & præſumatur ſi nō fuerint probatæ,vel ſuccubuerit proponens in appellatione,& deducatur etiam totum tempus de ipſis duobus menſibus, quo penderet aliqua appellatio interpoſita ad D. Cap. vel alium iudicem de maleficiis cognoſcentem in dicta ciuitate per ipſum accuſatum, inquiſitum,vel denunciatum ab interlocutoria data per iudicem maleficiorū, vel Pot. in ipſa cauſa accuſationis,inquiſitionis, vel denunciationis occaſione dictarum exceptionum, & etiam omne tempus deducatur, quod curreret propter aliquam aliam appellationem factam per accuſatum,vel inquiſitum, vel denunciatum, in qua ſuccumberet appellans prædictus in totum.

Qualiter procedatur contra foreńſes, ſiue habitantes in ciuitate, comitatū, vel diſtrictu Camerini,maleficia committentes: & qualiter citentur. Rub. 6.

QVia foreńſes non habitantes in ciuitate,comitatu, vel diſtrictu Camerini, ſi committerent aliquod maleficium, vel damnum in ciuitate, comitatu, vel diſtrictu Camerini,non poſſunt commodè conueniri,ſiue perſonaliter, vel ad domum citari, vel requiri. et ne eorum delicta remaneant impunita. Ideò ſtatuimus, et ordinamus, et per præſens capitulum obſeruari volumus,et mandamus,quòd ſi cōtigerit, quòd aliquis forenſis non habitans,et morans in ciuitate,comitatu, vel diſtrictu Camerini commiſerit aliquod delictum,vel damnum in prædictis locis, vel aliquo ipſorum,de quo fuerit accuſatus,inquiſitus,vel denunciatus,ſiue contra eum per accuſationem, inquiſitionem, vel denunciationem,procederetur coràm Pot. Cap.vel alio quocunq; iudice de maleficiis cognoſcente in ciuitate Camerini debeat citari, ſeu vocari: et in cauſis maleficiorū ſub infraſcripta forma cōtra eum procedi, videlicet,quòd notarius dictæ cauſæ, et proceſſus ſcribat manu ſua cedulam continentem diem commiſſionis, et ipſam commiſſionē, nomen iudicis cōmittentis,et nomen baiuli, cui cōmittitur,et nomen,et locum ipſius forēſis, qui citari,uel requiri debet,et nomen etiam notarii ipſam ſcribentis,et ſpecialiter,et

distinctim, et expresse etiam continentem locum, annum, et mensem commissi maleficii delicti, vel damni, et etiam tenorem totius inquisitionis, vel accusationis, siue denunciationis cum termino octo dierum ei assignando ad respondendum. Et ipsa cedula per notarium, vel iudicem baiulo tradita, et per eũdem iudicem ei commissione facta, ipse baiulus secundùm formam suæ commissionis debeat dictam cedulam ipsi forensi inquisito, accusato, vel denunciato personaliter inuento præsentare, et dimittere. et si non fuerit personaliter inuentus, ipsam eãdem cedulam ad portam ecclesiæ. S. Angeli de Camerino affigere, et apponere, et ibidem dimittere, siue ad columnam primam trasannæ plateæ S. Angeli prædicti, prout ipsi baiulo, videbitur. Et de præfata citatione, præsentatione, siue affixione, & dimissione cedulæ ipse baiulus in sua relatione mentionem faciat, et notarius causæ etiam in sua scriptura dictæ relationis. et alio modo facta commissio, citatio, uel relatio, uel transmissio, et affixio non ualeat, et iuribus non subsistat. Et si dictus forensis accusatus, inquisitus, uel denunciatus infrà dictum terminum non comparuerit: fiat secunda citatio etiam inscriptis cum termino quinq; dierum ad comparendum, et se excusandum, et defendendum per unum ex præconibus communis Camerini in platea S. Angeli, et similiter cum dimissione, et affixione dictæ cedulæ continentis commissionem secundæ citationis ad dictam columnam primam trasannæ, uel portam S. Angeli per ipsum præconem, uel baiulum ibidem affigendæ, et apponendæ, et dimittendæ. Quo termino elapso, et dicto forense non comparente, ponatur in bãno, et exbanniatur dictus forensis per unum ex præconibus dictæ ciuitatis in platea S. Angeli, et terminus ei assignetur trium dierum pro ultimo, et peremptorio termino ad se excusandum. et bannum ipsum, siue cedula continens bannum, et terminum dictorum trium dierum ei assignatum, ac commissionem banni, apponatur per baiulum in dicta columna, uel porta et ibi similiter dimittatur. qui baiulus, et præco relationem faciant de prædictis notario causæ, et ipse notarius in scriptura redigat. Et si dictus forensis infrà dictum terminum non cõparuerit, et dictis terminis elapsis: habeatur pro confesso, et conuicto, et uero contumace in omnibus, et per omnia, et ut contumax condemnetur, non obstante statuto, uel ordinamento communis, quod loquitur de cedulis transmittendis accusato, uel denunciato.

De minore x. annis cum dimidio non puniendo maleficia cõmittente. Rub. 7.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd si contigerit, quòd aliquis minor. x. annorum cum dimidio cõmitteret aliquod maleficium quomodocunq;, et qualitercunq; de ipso maleficio puniri non possit. Et si procederetur, uel condemnaretur: ipsa condemnatio, et ꝓcessus non ualeat ipso iure. Si uerò fuerit maior. x. annis cũ dimidio, teneatur de quolibet delicto, et contra eum procedi possit, et teneat processus, et sententia quemadmodum facta esset contra maiorem. Hoc addito, quòd si maior x. annis cum dimidio, minor tamen est xiiii. annis, accusetur, uel contra eum inquireretur pro aliquo maleficio iudex ad instantiam accusatoris, uel ex suo officio statuat terminum dicto accusato præsenti, vel absenti, notificatione tamen facta ei personaliter, uel ad domum habitationis ipsius, trium dierum ad comparendum cum legitimo curatore. et si comparuerit cum legitimo curatore ad litem procedatur, ut iuris fuerit. Si verò non comparuerit cum legitimo curatore infrà dictos tres dies, iudex contra ex tunc procedere possit, et eum condemnare tanq̃ maiorẽ. et processus, et sententia occasione minoris ætatis, uel quia fuerit indefensus, non ualeat irritari. Contra maiorem uerò xiiii. annorum factus processus, et sententia lata ualeat, et teneat quemadmodum contra maiorem xxv. annorum: et occasione minoris ætatis, uel quia non interuenerit consensus curatoris, uel quia fuit indefensus, non possit aliqualiter irritari. Et in supradictis casibus condamnetur per Potestatem, et Capitaneum, uel alium iudicem in ciuitate Camerini de maleficiis cognoscentẽ pro modo delicti, et conditione personæ.

Infrà quantum tempus possit de maleficiis cognosci. Rub. 8.

ITē statuimus,& ordinamus,quòd D.Potestas, et Cap. eorumq; iudices, et officiales, et alii de maleficiis in Ciuitate Camerini cognoscentes possint, teneantur, et debeant intelligere,cognoscere, et punire,et condēnare secundùm formam statutorum dicti cōmunis de omnibus, et singulis maleficiis,excessibus,et delictis factis, commissis, et perpetratis,et quæ cōmitterentur imposterùm per vnum annum ante introitū eorū,et cuiusq; ipsorum officii,et regiminis: exceptis furtis,rubbariis, homicidiis,adulteriis,sodomiis, incestibus, raptu virginum, monialium sacrilegio, incendio, et falsitatibus, de quibus possit procedi, et puniri per tempus decem annorum ante ingressum officii,et non vltrà etiam per viam accusationis,vel querelæ cuiuscunq;: dummodò non intelligatur de maleficiis,de quibus punitio facta esset, vel processum esset. Saluo semper, quòd possint, teneantur, et debeant prosequi processus suorum in officio prædecessorum.

De modo,et forma tenendis, si aliquis voluerit accusare de falso. Rub. 9.

VT maleficia falsarum accusationum super falsis testibus, & aliis falsitatibus extirpētur, & radicitus tollantur in totum pœnæ formidine imminente. Volumus, quòd nullus de cœtero possit, & debeat aliquos,vel aliquē de productione falsorum testium, seu quod falsum fecerit,vel dixerit testimonium, vel aliam falsitatem commiserit, seu in iustam exactionem,aut defraudationem fecerit iniquam,& falsam coràm Potestate, vel Cap. seu coràm arbitro, vel arbitris etiam in curia Episcopi Camerinen.& aliis officialibus cōis Camerini accusaret,vel criminaliter querimoniam faceret, nisi prius deposuerint apud Camerarium cōis Camerini.x.lib. den. Et postmodum legitimè satisdederit, quòd nisi probauerint legitimè accusationem, vel inquisitionem factam per ipsum de sū pradictis delictis,vel causis,vel aliqua ipsarum, quòd in prædictis x.lib. den. debeat cōdemnari cōi Camerini. Et in omnibus damnis,expensis,& interesse accusato,inquisito, vel denunciato credendo sacramento accusati, vel conuenienti probatione vnius testis aduersæ partis,quā de prædictis, vel aliquo prædictorum accusauerit, seu de ipsa querimoniā fecerit, vel detulerit. Et si Potestas, vel Cap. vel alter officialis cōis Camerini eo casu,quo Cap. possit de falso cognoscere, qui nunc est, vel pro tempore fuerit in prædictis, vel aliquo prædictorum audiuerit prædicta forma non seruata: puniatur quilibet audiens, & contrafaciens cōi Camerini in x.lib.den.Et ab ipso per arratiocinatores Camerini, qui ipsum syndicauerit,exigatur,& processus factus per eum prædicta forma nō seruata,sit nullius valoris. Et si aliquis secundùm dictam formam cōdemnatus fuerit alicui in expensis,nō possit ab huiusmodi cōdemnatione appellare,nec recursum ad aliquē iudicem,vel officialem cōis Camerini,vel alium dicta de causa habere. Et si appellauerit: appellatio ipso iure sit nulla,& non valeat,& habeatur,& protinus sit pro non facta. & iudex, qui ipsam sententiam condēnatoriam tulerit,vel eius successor sub pœna xxv. lib.den. debeat taxare,& declarare expensas prædictas,& damna,& interesse, & facere satisfieri teneatur ipsas expensas ei cui debebit secundùm formam huius condemnationis,& taxationis infrà xv.dies postquàm coràm eo petitum fuerit.

Quòd cōmittentes quasdam falsitates, puniātur certa pœna. Rub. 10.

AD reprimēdum malitiam falsitates committētium.Statuimus,& ordinamus, quòd si aliquis fecerit,vel fieri fecerit aliquod instrumentum falsum, vel scripturā publicā ex quo,vel qua aliquis damnum sustinuerit,quòd ille talis faciens, vel fieri faciens vltrà pœnā in statuto cōtentam pecuniariam,vel personalem teneatur reficere omne damnū, quod passus fuit ex tali instrumento,vel scriptura,& donec satisfecerit patienti damnū per D.Potestatem,vel Cap.vel alium iudicem de maleficiis cognoscentem continuò in carcere detineatur. Item duximus statuendum, quòd quicunq; accusauerit, vel denunciauerit aliquem notarium de falso,vel inquiri fecerit cōtra eum de falsitate, vel eum de falsitate diffamauerit, & talem accusationem,denunciationem, seu inquisitionem non probauerit infrà xv.dies,quòd Potestas,& Cap.vel alter iudex de maleficiis cognoscens teneatur de facto eum compellere ad soluendum x. lib.den.pro quolibet,& qualibet vi-

çe. cuius pœnæ medietas ſit cõis,& alia infamati, vel denunciati vltrà pœnam in ſtatuto contentam, & reſtituere de facto ipſi accuſato omnes expenſas, quas paſſus fuerit. Et quicunq; ſcienter produxerit aliquod inſtrumentum falſum contra aliquem, ſoluat cõi Camerini pœnæ nomine centum lib. den. Et volumus ſtatuentes, quòd quicunq; falſificauerit à x. annis citrà, vel falſificabit, ſiue falſificare fecerit infuturum aliquod inſtrumẽtum, ſiue acta publica manu publici notarii ſcripta in præiudicium alicuius abolẽdo, addendo, vel ſubtrahendo, vel mutando veritatem, vel ſcribendo in rogationibus, ſeu protocolis alterius ſignum, vel literam contra faciendo, vel ſuum nomen loco alterius, vel nomen alterius loco ſui nominis ſcribendo: puniatur in centum lib. den. quã pœnã niſi ſoluerit infrà x. dies eius manus à bracchio dextero debeat totaliter amputari. Quicũq; autem cancellauerit, vel dilaniauerit, vel furatus fuerit, vel occultauerit, ſiue cancellari, dilaniari, vel furari, vel occultari fecerit rogationes, vel protocola, vel inſtrumenta alicuius notarii, vel ſcripturas, vel libros cõis Camerini, in pœnam cẽtum lib. den. cõi Camerini debeat cõdemnari, & niſi dictam pœnam ſoluerit, vt dictũ eſt. Poteſtas, vel Cap. ſiue alius iudex in ciuitate Camerini cognoſcens, tali delinquenti manum dexteram faciat amputari. Si verò per vim acceperit dictas ſcripturas, ſeu aliquam ipſarum, puniatur per Poteſtatem, vel Cap. vel alium iudicẽ de maleficiis in ciuitate Camerini cognoſcentem, in centum lib. den. & dictas ſcripturas reſtituere compellatur.

De mutante ſibi nomen in aliqua ſcriptura. Rub. 11.

QVuicunq; mutauerit ſibi nomen in aliqua ſcriptura in damnum alterius ſoluat xxv. lib. den. Et quicunq; fecerit ſe ſcribi in fraudem de alia contrata, vel terzerio, & loco quàm ſit, de qua non eſſet, vel in aliqua non habitaret à x. annis citrà, & tale dictum appareret per ſcripturam, ſoluat nomine pœnæ. x. lib. den. Sed ſi quis mutauerit ſibi nomen in aliquo contractu, vel inſtrumento, ſeu teſtificatione, ſeu vltima voluntate ſiue in faciendo fieri cõtractum, teſtificationem, vel vltimam voluntatem pœnam. cccc. lib. den. debeat ſuſtinere, & cogatur ad reficiendum omne damnum, quod pateretur ille, contra quem dicta falſitas facta eſſet. Et ſi non ſoluerit infrà dictum terminum poſt condemnationem de ſe factam, debeat ſibi manus dextera amputari. Qui verò recuſauerit dare nomen proprium, pronomen, agnomen, & cognomẽ loci, vnde eſt, iudici, vel officiali petenti, puniatur de facto in xx. ſol. den. pro quolibet, & qualibet vice, & credatur ſacramento officialis.

De receptante exbannitos, & cõdemnatos, & dante eis auxilium, vel fauorẽ. Rub. 12.

VT non committantur maleficia per exbannitos, & condemnatos cõis Camerini, & vt delicta non tranſeant impunita, duximus ſtatuẽdum, quòd nullum caſtrum, ſeu villa diſtrictus, & comitatus Camerini, nec aliqua ſpecialis perſona de ipſis locis audeat, vel præſumat tenere, vel receptare in ipſo caſtro, vel villa, aut aliqua domo aliquem, vel aliquos exbannitos, & condemnatos pœna vltimi ſupplicii, ſiue propter maleficium, ex quo veniret imponenda pœna corporis afflictiua, ſiue membri alicuius obtruncatio, nec eiſdem, vel alicui ipſorum præſtare, ſeu dare auxilium, & fauorem. Et qui contrafecerit, ſi fuerit caſtrum: condemnetur in pœnam ccc. Florenorũ, ſi villa in cc. Florenorum, debeat condemnari. Et tunc caſtrum, vel villa incidat in pœnam, quando exbannitus, & condemnatus in dicta pœna, vt ſupra ſteterit publicè, & palàm in dictis locis per vnum diem, & ſcienter fuerit receptatus per caſtrum, vel villam. Si verò fuerit aliqua perſona ſpecialis ciuitatis, comitatus, vel diſtrictus Camerini, qui ſcienter, & voluntarie receptauerit aliquem exbannitum, & condemnatum, vt ſupra ciuitatis, comitatus, & diſtrictus Camerini, condemnetur in pœnam. c. Flo. pro quolibet receptante, & qualibet vice. Et eo caſu dicatur, & intelligatur voluntariè receptaſſe, ſi per ſpatium xxiiii. horarum ipſe receptans non indicauerit, vel denunciauerit præfatum bannitum, vel bannitos, ſi plures fuerint, ſyndico, vel curiæ Camerini. Et dicta receptatio non fuerit momentanea, & vltrà horas tres vnà etiam cum cibo, & potu. Et ſit licitum in caſibus prædictis cuilibet

accuſare

accusare,& denunciare. Et accusator,vel denunciator habeat quartam partem banni. Et Potestas,& Capitaneus,& quilibet iudex de maleficiis (vt supra) cognoscens teneatur inquirere de prædictis. Et si contigerit,quòd aliquis, seu aliqui exbanniti, & condẽnati,vt supra,dicti cõis staret in comitatu,vel districtu Camerini per vnum diem publicè,& palàm occasione committendi aliquod delictum,& committerent aliquod maleficium in occidendo aliquem, vel aliquos, in comburendo domum,vel cassinam, vel bladum, seu aliquam vineam incidendo,vel rumpendo, vel deuastando aliquod molendinum,aut bladum deuastando,uel furtum aliquod committendo, uel aliquod aliud maleficium in aliquo castro,uilla,seu loco committendo de districtu, & iurisdictione ciuitatis prædictæ, uel contra aliquam specialem personam, & homines ipsius loci,in quo dictum maleficium committeretur, uel damnum daretur: non caperent tales malefactores, uel malefactorem exbannitos, & condemnatos prædictos, nec curiæ Camerini personaliter,& cum effectu præsentarent: Si fuerit castrum condemnetur in medietate pœnæ, & banni,quod teneretur soluere malefactor in pecunia numerata. Si uerò fuerit uilla in quarta parte pœnæ,& bãni debeat cõdẽnari. Et idẽ dicimus de emendatione damni dati. Et quòad solutionem dictæ pœnæ non cogantur absentes à dicto castro, uel uilla, nec consanguinei,& attinẽtes usq; in secundùm gradum secundùm ius canonicum computandum, quòd si proximiores consanguinei dicti exbanniti malefactoris prædicti usq; in tertiam generationem,qui habitarent in dicto castro, uel uilla, ubi dictum maleficium committeretur,uel damnum daretur, si ipsum malefactorem exbannitum, & condemnatum prædictum relaxari fecissent, teneantur soluere quadruplum eius, quod solueret aliquis de dicto castro,uel uilla, qui plus solueret pro dicto maleficio, uel emendatione damni. Saluo, & reseruato, quòd si homines dictorum castrorum,& uillarũ, in quo, seu quibus tales exbanniti,& condemnati darent operam solicite pro capiendo dictos exbãnitos,et condemnatos eleuando rumorem post ipsos uociferando pigliate, pigliate, uel pulsando campanam alicuius ecclesiæ dictorum castrorum, & uillarum ad arma,uel notificãdo dominis Potestati, uel Cap.Camerini,siue alteri iudici de maleficiis cognoscẽti in dicta ciuitate ad notum ipsorum exbannitorum,& condemnatorum, quòd tunc eo casu non teneantur ad aliquam pœnam,nec ad emendationem damni. Et si in capiendo aut uolendo capere dictos exbannitos acciderit, quòd uolens, seu uolentes capere percuterent,aut occiderent dictos exbannitos,& condemnatos, uel aliquem ipsorum, non teneantur ad pœnam. Volumus tamen, quòd ad pœnam receptationis alicuius exbanniti,& condemnati nullum denuo maleficium cõmittentes pater,auus,auia,uir,& uxor, filius, & frater,soror,& nepos carnalis minimè teneantur. Addimus huic statuto,quòd si aliquis caperet aliquem exbannitum,& condemnatum(ut supra) communis Camerini pœna personali,quòd ab inde imposterùm possit, & eidem liceat portare arma offensibilia, & defensibilia absq; aliqua pœna.Et hoc uendicet sibi locum in præteritis,præsentibus, & futuris.

De capiendo malefactores, & maleficia committentes in ciuitate Camerini,uel districtu Camerini,& præmio capientis. Rub. 13.

ITem statuimus,& ordinamus,ad hoc ut maleficia propter fugam malefactorũ qui delinquerent in ciuitate,comitatu,uel districtu Camerini,& non capiuntur, non remaneãt impunita. quòd non contingeret aliquod maleficium,homicidium, rubbariam,rapinã, incendium, & percussiones, vulnera sine sanguine, seu cum sanguinis effusione fieri, & perpetrari,quòd liceat vnicuiq; impunè omnes, & singulos,prædicta maleficia committentes, capere,& curiæ Camerini præsentare: & habeant, & habere debeant à cõi ipsi capientes,& præsentantes malefactores prædictos quartam partem banni,& pœnæ, quã soluere teneretur talis malefactor. Et si non caperet, quòd non teneatur ad aliquam pœnam,statuto,& consuetudine in contrarium obseruatis non obstante. Et si accideret aliquod homicidium committi in ciuitate,& burgis Camerini, aut in aliquo castro mura-

to, comitatu, & districtu Camerini, videlicet infrà muros ciuitatis,& burgorum,et castrorum,quòd omnes,et singuli custodes, qui custodiunt ianuas ciuitatis Camerini, teneantur,& debeant dare operam,vt tales homicidæ capiantur, & curiæ Camerini præsententur claudendo portas ciuitatis, seu burgorum, aut castrorum, vbi tale homicidiũ committeretur. quòd si non fecerint, aut neglexerint, vel omiserint: cõdamnetur quilibet custos ciuitatis, aut burgorum,aut castrorum, vbi tale homicidium cõmitteretur, in x. lib.den. pro quolibet,et qualibet vice, quibus etiam capientibus,aut volentibus capere dictos homicidas,liceat absq; aliqua pęna offendere,et percutere dictos homicidas cum sanguine, et sine sanguine dummodò eos non occidant.

Quòd non patiatur aliquem capi, vel extrahi extrà districtum Camerini cõtra nostrorum priuilegiorum tenorem,imò defendatur. Rub. 14.

ITem statuimus,& ordinamus,quòd ad honorem omnipotentis Dei, & ad conseruandum antiquum statutum in honorem libertatis, priuilegiorum, et iurisdictionis ciuitatis Camerini,ac hominum eiusdem, et eius districtus, quòd non capiatur, nec capi possit,et detineri aliquis aliqua occasione, nisi caperetur per ipsos D. Rectores, et officiales cõis Camerini, detractis exbannitis dicti cõis, et aliis de quibus fit mentio in proximo capitulo, quos capere vnicuiq; liceat sine pęna,et banno pro iure cognitionis,et cuiuslibet causæ,et quæstionis ciuilis, et criminalis cognoscendæ,fiendę, et terminandę per ipsos D.Rectores in ciuitate,comitatu,et districtu Camerini sẽn formã,et tenorẽ priuilegiorũ eorũ ad statũ cõis Camerini.et qui aliter caperẽt, extrahi de ipsa ciuitate,comitatu,et districtu nõ permittatẽ, nec possit extrahi de ipsa ciuitate,comitatu,et districtu,sed oĩo defendatẽ, et quilibet defendat, et eũ defendere debeat,et teneatur,et iuuare pro posse. et prædicta rectores,et officiales obseruent,et obseruari faciant præcise vinculo iuramenti: et si essent negligentes: perdant,et perdere debeãt,et soluat quilibet ipsorum de eorum salariis.c.lib. den.et qualibet vice,in quibus condemnentur per arratiocinatores cõis Camerini, capitulo aliquo non obstante, nec reformatione concilii. et de hoc non possit absolutio aliqua peti à concilio, vel parlamento. Et si petita,vel data esset: non teneat,nec valeat vllo modo, sed ipso iure sit nulla,et nullius valoris. Et hoc capitulum sit præcisum. Et Potestas,et Cap. et alii officiales obseruent, et faciant obseruari prædicta ad hoc vt priuilegia,iura,et honores ciuitatis,et hominum Camerini non pereant, sed de die in diem manuteneãtur, et potius adiuuentur.

De faciente,et expendente falsam monetam. Rub. 15.

SI quis faceret,vel scienter, aut fraudulenter falsam monetam expẽdiderit vsq; in quãtitatem.x.sol.den. soluat pro banno cõi xxv.lib.den.et si expẽdiderit ab inde supra L. lib.den.debeat condemnari, quã pęnam si non soluerit infrà x. dies post condemnationem,ei manus dextera debeat amputari. Et si quis fecerit,uel fieri fecerit falsam monetam, comburatur,ita,quòd moriatur. Si uerò totonderit, uel limauerit, uel aliquo alio quocunq; modo,vel artificio dolosè diminuerit, si fuerit aurea in c. Flore. pro qualibet moneta, si argentea in L. Florenis de facto puniatur.

De pęna falsorum testium, et inducentium eos falsos testes. Rub. 16.

ITem si testes falsum reddiderint testimonium, & pretium, aut aliquod aliud pro falso testimonio reddendo receperit, aut quocunq; modo pecuniã, siue aliud recipiendo pro ipso reddendo,falsum deposuerit testimonium in palatio populi,uel cõis,uel alio loco,et probatum fuerit, Potestas,uel Cap. c. lib.nomine pęnæ pro cõi Camerini ei tollere teneatur. & ipse falsum deponens per loca solita fustigetur. Ille autem,qui falsum,uel falsos testes induxerit scienter,vel precium dederit,siue promiserit pro dicto testimonio falso ferendo,in dictam pęnã.c. lib. den.per Potestatem,uel Cap. uel alium iudicem de maleficiis in ciuitate Camerini cognoscentem condemnetur.Et ultrà dictam penam fustigetur, & bulla cõis Camerini bulletur. Volumus insuper,quòd si quis de falso, uel occasione falsitatis condemnatus fuerit,ad testificandum nullatenus admittatur, & eius te

stificatio

stificatio non debeat valere. Et si quis testis fuerit corruptus pecunia cc. lib. den. pœnæ nomine teneatur,& in quolibet dictorum casuum, si non soluerit infrà x. dies,fustigetur per totam ciuitatem.Quicunq; verò baiulus scienter fecerit falsam citationem,seu relationem. & etiam quicunq; fieri fecerit falsam citationem,vel relationem, puniatur quilibet prædictorum in L. lib.den.Et quòd nullus baiulus cedulam mittat per aliũ,sed ipse personaliter portet ad domum habitationis citandi,vel vbi habitare cõsueuerit, vel det personaliter ipsi citando. Et qui contrafecerit,vel portare,siue citare recusauerit: puniatur in x. lib.den.auferendorum sibi de facto per iudicem causæ in pecunia numerata pro quolibet,& qualibet vice. Et sufficiat pro probatione quoad dictam pœnam x. lib.den. testimonium illius, qui portari fecerit dictam cedulam. Et nihilòminus possit de facto accusari.

De faciente, & fieri faciente falsum instrumentum, & de pœnis ipsorum non probantium accusationem. Rub. 17.

NOtarius, qui fecerit scienter, vel scripserit falsum instrumentum. ccc.lib.den.soluere debeat.& Potestas,vel Cap.siue alius iudex de maleficiis cognoscens in ciuitate Camerini ab eo dictam pœnam exigere teneatur. Sed si eam notarius non soluerit infrà x.dies post condemnationem,manum dexteram sibi faciat amputari. Et tamen tàm tabellionatu,quàm quolibet alio officio perpetuo priuetur. Et omnes eius scripturæ, & cõtractus ei auferantur, & deponantur apud bonum, & fidum notarium. Qui notarius depositarius possit dicta protocola exemplare,& in publicam formam redigere.Et quod dictum est de notario falso,quòd omni honore priuetur: idem intelligatur de quolibet de falso condemnato,vel condemnando, qui officio publico sit priuatus. Ille autem, qui fieri fecerit falsum instrumentum, vel compositionem falsi instrumenti scienter in. cc. lib. den.pro condemnatione soluere teneatur sine diminutione, vel remedio aliquo: quam si non soluerit (vt dictum est) Potestas,vel Capitaneus,siue alius iudex de maleficiis cognoscens in ciuitate Camerini,eo casu manum ei dexteram faciat amputari. Et intelligatur falsum instrumentum fuisse fabricatum, quando fuerit in iudicio productum, vel coràm arbitro,vel arbitratore,ita quòd de his possit cognosci,procedi, & puniri vsq; ad x.annos post productionẽ prædictã. Si aliquis aũt fieri fecerit alicui notario aliquod instrumẽtũ,quod reperiretẽ esse falsum, & illud instrumẽtũ esse factũ sine cõsciẽtia notarii, ille,qui dictũ instrumẽtũ fieri,vel cõponi fecerit præter pœnã,& vltrà pęnã,quã deberet soluere,& pati occasione suę falsitatis,& pro sua falsitate secundùm formam statutorum teneatur,& debeat pati,& soluere eandem pœnam, quam pati,& soluere deberet notarius,qui falsum scienter,vel studiosè fecerit instrumentum. Si autem aliquis aliàs fuerit cõdemnatus de aliqua falsitate,vel testificatione falsa, seu inductione falsitatis,& iterum commiserit falsitatem in duplum condemnetur. Prætereà volumus, quòd quicunq; accusauerit de aliquo instrumento de falso,& non probauerit tale instrumentũ esse falsum soluat pro vice qualibet nomine pœnæ c.lib. den.Si verò opposuerit in iudicio exceptiones de simulatione cõtractus,vel instrumenti,& eam non probauerit: puniatur pro qualibet vice in xxv.lib. den.Et quatenus aliqua iniuria dicta de causa notario sit irrogata. xxv.lib.den.soluere teneatur,quã de facto Potestas,& Cap. siue alius iudex de maleficiis in ciuitate Camerini cognoscẽs ei facere soluere teneatur sub pœna c. lib.den.de suo salario auferendorum.Et in præmissis casibus,& quolibet præmissorum vltrà dictas pœnas tàm faciens,quàm fieri faciens instrumentum falsum teneatur ad damnum, expensas, & interesse partis.

De faciente fieri falsam accusationem,denunciationem,vel inquisitionẽ. Rub. 18

AD euitandas,& reprimendas falsitates, quæ sæpesæpius committuntur,& ad obuiãdum maleficiis. Statuimus,& ordinamus,quòd si quis sciẽter fecerit,vel fieri fecerit falsam,vel calũniosam accusationem de aliquo, vel aliquibus, vel denunciationem, vel inquisitionem porrexerit,vel aliquem denunciauerit, soluat mediã pœnam, quam pati,

& sustinere deberet talis accusatus, denũciatus, vel inquisitus, si commisisset maleficium de quo esset accusatus, vel denunciatus. Et qui fieri fecerit aliquod prædictorũ: debeat soluere, pati, & sustinere eandem pœnam, dummodò non intelligantur prædicta in syndicis, & aliis, qui teneãtur ex suo officio denunciare, nisi appareret de euidenti calumnia dictorum syndicorum, statuto aliquo, vel reformatione non obstante incõtrarium. dũmodò non intelligatur, nec præsumatur falsus accusator, & denuntiator eo ipso, quòd non probet accusationem, vel denunciationem. Volumus tamen, quòd accusator alius, quàm syndicus teneatur reficere expensas accusato, si accusatio probata non fuerit. Et idem intelligatur, & fiat in omnibus accusationibus criminalibus, de quibus accusatus absolueretur defectu probationis.

De committente, & faciente fraudem in officio. Rub. 19.

SI aliquis habuerit aliquod officium, & inuentus fuerit defraudare de auere communis Camerini, vel eius castrorum, & villarum, vel fraudem faceret, vel fecisse, & probatum fuerit, seu inuentus fuerit defraudare, & aliquam falsitatem in dicto officio commisisse. Potestas, vel Capitaneus, vel alius quilibet officialis de maleficiis in ciuitate Camerini cognoscens teneantur eum, vel eos vltrà id, quòd occasione sui officii furtiue abstulerit, auferre ei pœnæ nomine. L. lib. den. & insuper illum suo officio priuare debeant, & alium substituere loco sui.

De committente falsitatem in arte. Rub. 20.

ITem statuimus, & ordinamus, quod quicunq; de aliqua arte commiserit fraudem, seu falsitatem in arte sua in faciendo, vel fieri faciendo, vel in omittendo, quod facere deberet, vel dando vnam rem pro alia, vel minus legitimè scienter dãdo, vel alio modo falsitatem cõmittẽdo, puniatur pro quolibet, & qualibet vice in. xxv. lib. den. & minus arbitrio iudicis considerata qualitate delicti, & conditione personæ: dummodò non præiudicet præsens statutum aliis statutis specialibus super quibus specialiter est prouisum.

De committente baractarias. Rub. 21.

ITem si quis attentauerit Potestati, vel Cap. vel alicui eorum, vel alicui ex eorum officialibus, vel alicui officiali cõis Camerini, vel alicui familiari alicuius ex prædictis forẽsi, vel ciui aliquid promittere, siue dare vltrà salarium sibi concessum occasione corruptelæ, siue baractariæ soluat. L. lib. den. Et si dictam pœnam soluere nõ poterit, Potestas, vel Capitaneus, siue alius iudex de maleficiis cognoscens in ciuitate Camerini faciat eum fustigari per ciuitatem publicè. Et si capi non poterit: exbanniatur, & condemnetur in pœna superius annotata. Et cum dicatur, quòd aliqui cozzones, seu tramezatores suggerunt, & suadent Potestati, vel Capitaneo, vel suis officialibus, & familiaribus, siue aliis officialibus communis Camerini forensibus, et etiam ciuitatis ad faciendum, & committendum, vel vt faciant, & committãt fraudes, & baractarias, & res illicitas, & inhonestas in eorum, & de eorum officiis, & propterea aliquid, seu aliquam rem dant, seu faciunt, vel dare, vel facere permittunt in dedecus, & dãnum cõis Camerini, & aliarum personarum ad obuiandum prædictis. Ordinamus, quòd quicunq; prædicta, vel aliquod prædictorum, uel talia, uel similia deinceps fecerit, uel commiserit: et etiam Potestas, et Capitaneus, & eorum officiales, et familiares, et alii quicunq; officiales forenses, vel ciues, qui ad petitionem, vel suggestionem prædictorum cozzonum, vel tramezatorum, vel aliorum, vel aliter, vel alio modo baractariam, guadagnariam illicitam, fraudem, uel dolum commiserint in eorum officio causa officii: quilibet eorum condemnetur, & condemnari debeat, videlicet, ipsi Potestas, et Capitaneus, et alii officiales prædicti per eorum syndicos, et syndicatores in cc. lib. den. pro quolibet, et qualibet uice debeant cõdemnari. Et dicti cozzones, & tramezatores, & alii prædicta, uel similia cõmittentes, per Potestatem, & Cap. & alios officiales dicti communis pro quolibet, & qualibet uice debeant condemnari ad petitionem cuiuscunq; in. c. lib. den. ex officio syndicorum Potestatis, & Cap. Et ad plenã probationem prædictorum sufficiat probatio unius

testis

testis fidedigni de visu: & duorum testium fidedignorum de publica voce, & fama, uel ad plenam probationem quatuor testium fidedignorum de publica voce, & fama: non obstante aliquo in speciali, vel generali incontrarium loquente: dummodò ciues committentes prædicta puniantur per Potestatem, vel Capitaneum, siue alios iudices de maleficiis cognoscentes in ciuitate Camerini. Et dicti officiales per arratiocinatores communis Camerini puniantur.

De quibusdam prohibitis in testes induci: & vbi examinentur mulieres in testes inductæ. Rub. 22.

NEmo possit inducere suos homines in testes in aliqua causa contra aliquem in curia ciuitatis Camerini, vel alibi cum aliquo Camerinési, nec suos famulos, vel famulas. Et qui contrafecerit: testimonium illius, vel illorum non valeat. Et nemo possit testificari super eo ex quo aliqua vtilitas ad eum pertineret. Prætereà volumus, quòd nulla vniuersitas alicuius castri, vel villæ, vel alicuius collegii ciuitatis, comitatus, vel districtus Camerini possit, nec debeat inducere in testes homines illius ciuitatis, comitatus, vniuersitatis, vel collegii, quæ haberet causam, vel quæstionem cum cõmuni Camerini, vel cum aliqua alia persona, vel cum alia vniuersitate, vel collegio: nec ipsi testes admittantur pro ipsa vniuersitate, vel collegio: nec admitti debeant vllo modo. Et etiam hoc intelligatur, & locum habeat, si aliqua specialis persona causam haberet cum communi Camerini, vel cum alio: & illa causa spectaret ad vtilitatem vniuersitatis, vel collegii, de qua vult producere testes, & de ipsa vniuersitate, vel collegio Camerini, ad quam vtilitas causæ posset spectare. Et nullus debeat, nec possit produci in testem, nec admitti valeat ullo modo: Excepto, quòd si commune Camerini haberet aliquam causam cũ aliqua uniuersitate, vel collegio, vel speciali persona, possit inducere testes de ciuitate, comitatu, & districtu eiusdem, uel aliunde. Et quia non uidetur licitum, nec honestũ, quòd mulieres accedant ad palatium Potestatis Cap. Auditoris uel Iudicis appellationis, vel alterius cuiuscunq; iudicis testimonii perhibendi causa: principaliter duximus ordinandum, quòd nulla mulier cuiuscunq; conditionis existat pro aliqua testificatione facienda in causa criminali, uel ciuili ad palatium, siue domos communis Camerini, siue ad bãchum iuris, siue hospitium D. Potestatis Cap. Auditoris, siue iudicis appellationis, vel alicuius alterius officialis uenire, uel ire nullatenus compellãtur. Sed quando ipsa mulier produceretur in testem, ipsa mulier uenire debeat ad ecclesiam parochialem, vnde dicta mulier fuerit: si fuerit de ciuitate, & burgo Camerini, uel ire ad domum ipsius mulieris si iudici uidebitur. aliàs ad ecclesiã Sanctæ Mariæ maioris, uel sancti Angeli in platea. Et Potestas, & Capitaneus, & eorum iudices, auditores, & officiales communis prædicti teneantur mittere notarium suum ad petitionem cuiuslibet ad aliquam dictarum ecclesiarum, ut requisiti fuerint ad faciendum iurare ipsam mulierem, & suum testimoniumrecipiendum in aliqua ipsarum ecclesiarum iurare, uel ante ipsam ecclesiam iurare debeat, & suũ testimonium facere præsente notario Potestatis uel Capitanei, vel alio notario, cui cõmissa fuerit receptio testium quæstionis, super qua in testem ipsa mulier produceretur: dummodò iuramentum, quod præstabit, & faciet mulier producta in testem super aliqua quæstione, inquisitione, denunciatione, & accusatione, seu alio quocũq; modo coràm aliquo dictorum notariorum ualeat, & teneat, & habeat iuris perpetuam firmitatem, ac si præsentia iudicis ipsius quæstionis, vel curiæ, & processus præstaretur, dicti iudicis absentia non obstante, nec processus dictæ quæstionis, uel causæ possit aliqualiter uitiari ex eo, quòd ipsa mulier in ecclesia iurauerit, uel in alio loco prædictorũ, uel suam testificationem habuerit, et iuramentum præstiterit iudice non præsente. Et intelligatur notarius de uoluntate iudicis, mandato, et commissione eius accedere ad dictas testificationes faciendas, & recipiendas. eo ipso quòd notarius inter acta causæ asseruerit se dicta causa accessisse de uoluntate, & mandato iudicis causæ, & quæstionis, quãuis alia cõmissio non appareret. Si autem testis fuerit infirmus, ita quòd ad ecclesiam ueni-

re non possit, de qua infirmitate stetur sacramento dicti infirmi, ei deferendo per notarium dictæ causæ, quòd tunc notarius vadat ad dictum infirmum,& valeat sacramentũ ac si receptum esset in palatio,vel ecclesiis supradictis,vel ad banchum iuris.Et idem dicimus in mulieribus cuiuscunq; conditionis existant, quando ipsę se excusarent, vel accusarentur super aliqua accusatione,inquisitione, vel denunciatione, quæ fieret contra ipsas,non obstante aliquo iure in contrarium loquente.

De teste non veniente ad testificandum in causa quomodo contra eum procedatur. Rub. 23

SI testis semel, & secũdò citatus fuerit,vt veniat ad perhibẽdũ testimoniũ veritatis super aliquo maleficio,vel delicto,aut ad defensam super maleficio non venerit in prima, & secunda citatione infrà terminum sibi assignãdum ex parte iudicis, qui de causa cognoscit, auferat sibi sine aliqua inquisitione,& accusatione, & processu dictus iudex xx.sol.den. de facto, quos uenire faciat in cõmuni: & nihilòminus cogat eum ad testimonium veritatis perhibendum captis pignoribus,& mulctis indictis, et aliis remediis iuris. Si verò fuerit in causa ciuili citatus (vt supradictum est) & non venerit, sibi xx. sol.den auferãtur modo prædicto. Et nihilòminus cogat eum ad testimonium veritatis perhibendum. Exceptis quòd in maleficiis, & damnis datis, in quibus imponitur pœna L.lib.den. vel ab inde infrà debeat pœnæ nomine(vt supra dictum est) de facto accipere.x. sol. den.

Infrà quantum tempus possint testes de falso redargui. Rub. 24.

ITem si aliquis voluerit accusare testes productos,& examinatos in aliqua causa de falsa testificatione, possit, & debeat ipsos accusare infrà octo dies à die publicationis testium,& postea nullo modo possit durante ipsa instantia, super qua ipsi testes examinati sunt. Et quòd causa principalis,et eius processus,et diffinitio propter accusationem, vel inquisitionem, quæ fieret contra testes, non differatur,quin infrà terminum debitũ terminetur. possit tamen Potestas,et Cap. vel alius iudex de maleficiis in ciuitate Camerini cognoscens procedere finita dicta instantia per inquisitionem, et accusationem secundùm formam statutorum loquentium de falso.

De confinandis,et de modo,et ordine procedendi contra eos. Rub.25.

POtestas,et Cap.siue Iudex appellationis,vel alius iudex de maleficiis in ciuitate Camerini cognoscens, possit de voluntate Magnificorum D.Priorum cõis Camerini,et Capitaneorum artium, uel maioris partis eorum ponere, et mittere ad confirmandum omnes illos, qui commiserint aliquod maleficium,uel fecerit rixam, seu mischiam extrà districtum,uel comitatum Camerini,et ibi eos ad eorum uolũtatem facere commorari. Et quicunq; non uenerit,et non steterit ad confinia,uel terrafinas,sicut præceptũ eis fuerit, pro quolibet die,et qualibet uice in x.lib.den.condãnetur. Saluo,quòd remaneat in prouidentia Potestatis, uel Cap. siue iudicis appellationis,uel alterius iudicis de maleficiis cognoscentis,et dictorum Mag. D.Priorum,et Capitaneorum artium ponere homines ad confinia, uel terrafinas longè,et propè secundùm delictũ cõmissum, uel cõmittẽdum: habito semper respectu ad personam committentem maleficium, et ad maleficiũ commissum,et qui sit,uel non,qui ad confinia,uel ad terrafinas debeat condẽnari.

Contra quos malefactores possit procedi ad tormenta: et de modo seruando in appellatione. Rub. 26.

ITem dicimus, et ordinamus, quòd nullus de ciuitate,comitatu, et districtu Camerini ponatur intormentis per Potestatem Camerini,uel alios officiales,et iudices de maleficiis cognoscentes,et suos officiales, et familiares sine licentia, et uoluntate iudicis appellationis populi ciuitatis Camerini, et præsentia ipsius, ne aliqua uiolentia alicui fiat, uel iniuria, per quam cogatur aliquid dicere,uel confiteri. Et si concessio aliqua apparet contra huiusmodi capituli constitutionem esse factam: non ualeat ipso iure. Et nihilòminus Potestas,uel alius Iudex de maleficiis cognoscens, et eorum officiales, et quili-

bet de ipſorum, vel alterius eorum familia, qui contrafecerit, & qui contrafaceret: condamnetur per dictum iudicem appellationis in.c.lib.den. ad petitionem cuiuslibet petētis. Et ſi Iud.appell. fuerit negligens in prædictis: condānetur ipſe Iudex per arrationatores, ſeu ſyndicatores communis in dicta quantitate. Si contingerit, quòd Poteſtas, vel alius officialis, vel iudex de maleficiis cognoſcens aliqua occaſione pœnæ vellet aliquem in tormentis ponere, primò, & principaliter inditia habeat, videlicet vnum inditium per dictum vnius teſtis legitimè deponentis per ſenſum corporeum, cum duobus teſtib⁹ de publica voce, & fama, omni exceptione maioribus, vel alia maiora inditia ſufficientia ad torturam habeantur. de quibus inditiis detur copia reo cum termino competenti ad purgandum, quę ipſi iudici appellationis ab habente intereſſe oſtendantur. Et ipſis præcedentibus, vt dictū eſt, dictus iudex appellationis det licentiam dictum reum tormentandi, vt veritas eruatur. de qua licentia fiat mentio apud acta curiæ per notarium criminalium, & ne intormentando excedat modum, debeat intereſſe dictus appellationū iudex perſonaliter cum notario criminalium, qui ſcribere debeat negationem, vel confeſſionem, & ſtetur, & credatur ſcripturæ dicti notarii. Addimus huic ſtatuto, quòd ſi aliquis excuſando ſe ſuper aliquo maleficio, de quo accuſatus, denunciatus, vel inquiſitus, eſſet, negaret ſe commiſiſſe, vel feciſſe. Et poſtea inueniretur aliquam confeſſionē feciſſe, primæ negationi contrariam ſine licentia dicti iudicis appellationis, tunc dicta cōfeſſio ſit nulla, & non valeat ipſo iure. Et dictus iudex appellationis teneatur condemnatum exgrauare ad petitionem cuiuslibet petentis. Et ſi de inditiis inter Poteſtatem, & eius Iudices, vel alium iudicem de maleficiis cognoſcentem ex vna, & dictum D. Iudicē appellationis ex altera eſſet contentio, ita quòd per vnum inditium cum publica fama, & plura vellet aliquem tormentare, & dictus appellationum iudex diceret talem inditium non eſſe ſufficiens, tunc recurratur ad ſuperiorem ciuitatis Camerini, cuius dicto ſtetur, ſi ille, contra quem inquiritur, aut qui accuſatus, vel denunciatus fuiſset, non debeat per illa inditia tormentari. Et ſi aliter prædicti Poteſtas, vel eius officiales, & alii iudices de maleficiis cognoſcentes proceſſerint contra aliquem accuſatum; ſeu cōtra quē inquiritur, vel proceditur ſuper prædicto facto: Proceſsus habitus nullam habeat roboris firmitatem: Et nihilòminus Poteſtas, uel alius iudex in ciuitate Cam. de maleficiis cognoſcēs perdat, & ſoluere debeat L. lib.den. & quilibet eorum officialis xxv. lib. den. & in his applicañ. communi Camerini poſſit, & debeat condemnari per ſyndicatores communis tempore eorum ſyndicatus infrà tempus debitum poſt factam querelam, & de hoc ſyndicatores teneantur, & debeant inquirere, & condēnare contra ipſum D. Prætorem, & eius iudices, & alios iudices de maleficiis cognoſcentes ad petitionem cuiuslibet petentis. Et quòd Poteſtas, uel alius officialis de maleficiis cognoſcens nullum de ciuitate, comitatu, vel diſtrictu Camerini, contra quem proceditur, detineat, vel detinere faciat in palatio, vel ad carceres reduci, & poni poſtquàm dederit, vel dare voluerit cum effectu bonos fideiuſsores de repreſentando perſonam, vel condemnationē ſoluendo. Et ſi Poteſtas, vel alius iudex de maleficiis cognoſcens ſatiſdationem idoneā noluerit, vel non receperit ab accuſato, vel ab eo, cōtra quem inquiritur, vel detinet̄, vel detineri faceret, tūc dictus Poteſtas, vel iudex prædictus, & quilibet eorum in lib. L. denariorum per ſyndicatores tempore eorum ſyndicatus communi Camerini, cōdamnetur, & procedere debeant ad petitionem detenti, & cuiuslibet petentis. Et dictus iudex appellationum teneatur detentum nihilòminus relaxari facere ad petitionē cuiuslibet petentis. Saluis aliis probationibus contra eos, qui maleficium commiſerint, in quibus ſecundùm formam ſtatutorum pronunciet condemnando maleficium committentem ſecundùm pœnam in ſtatutis poſitam. Addimus huic ſtatuto, quòd ſi Poteſtas, vel alius iudex de maleficiis cognoſcens, vt ſupra, tormentaret, vel tormentari faceret aliquem ſine præſentia, & conſenſu dicti iudicis appellationum, & per Poteſtatem, ſiue alium iudicem, vt ſupra, de maleficiis cognoſcentem diceretur, quòd ille non fuerit tormētatus

& non fuerit confessus occasione tormentorum,quæ cõfessus coràm eo fuerit,quòd tormentatus possit probare per publicam vocem,& famam,vel clamorem ab ipso tormentato factam: & recepta tali probatione per dictum iudicem appellationis,debeat Potestatem,vel alium iudicem,qui tormentauit,vel tormentare fecit: idem iudex appellationis condemnare secundùm formam præsentis statuti ad petitionem tormentati, vel alterius pro eo.Et si dictus iudex appellationis in prædictis negligens fuerit: eadem pœna per syndicatores communis Camerini tempore sui syndicatus condẽnari debeat ad petitionem dicti tormentati, vel alterius pro eo.& confessio facta per eum non valeat. Et quòd quilibet notarius ciuitatis Camerini debeat recipere,& scribere appellationẽ pro illis,qui indigeret ad eorum petitionem,aliòquin notarius,qui recusaret,condamnetur in pœnam x. lib.den. ¶ Addimus huic statuto,quòd dictus iudex appellationis ad petitionem cuiuslibet petentis debeat mittere notarium ad curiam Potestatis,vel alterius iudicis de maleficiis cognoscentis ad appellationes,& protestationes fiẽdas pro illis qui indigent,tàm ad requisitionem, & petitionem illorũ, qui nomine alterius peteret,quàm principalis personæ indigentis, coràm D.Potestate,vel alio iudice de maleficiis cognoscente,& dictas appellationes facere,& scribere etiã absq; aliquo præmio. ¶ Addimus etiam huic statuto,quòd cum per Potestatem,vel eius curiam, vel alium iudicem de maleficiis cognoscẽtem petitur à dicto iudice appellationis licentia,seu consensus dari tormentandi aliquam personam ciuitatis, comitatus,vel districtus Camerini, vel aliunde, antequàm det licentiam,seu consensum citari faciat,& vocari illã personam contra quã petitur,vt audiat, & recipiat defensiones illius, contra quẽ petitur, si quas habet & proponere vult, non obstante termino dato per dictum D.Potestatem, vel alium iudicem, vt supra de maleficiis cognoscentem: Et aliter dederit, seu præstiterit: non teneat licentia,nec confessio facta ab eo. Et si iudex appellationis contrafecerit: condamnetur in.c. lib.den.pro qualibet vice. & teneatur illum,contra quem licentiam dederit,conseruare indemnẽ de suo, in quibus per arrationatores, seu syndicatores communis Camerini condemnetur. Et quando diuersa sint capitula accusationis,vel inquisitionis in scriptura licentiæ exponatur distinctè super quo, vel quibus capitulis accusationis,uel inquisitionis datur licentia, dummodò sola publica vox,& fama non faciat inditium. ¶ Addimus huic statuto, quòd licentia petita debeat dari, vel denegari infrà decem dies à die petitæ licentiæ. Et si ille,contra quem licentia data fuerit, uel concessa, non venerit in termino dando pro prima citatione ad confitendum,vel personaliter exponendũ se torturæ: habeatur pro confesso. Et si dictus iudex,à quo peteretur licentia,ipsam licentiam non daret,uel denegaret infrà dictum terminum x. dierum condãnetur in duplum illius quantitatis,in qua debuisset condemnari ille,contra quem peteretur licentia, si concessa fuisset. Et nihilòminus habeatur licentia petita pro denegata. Et dictus D. Iudex appellationis habeat denegare, vel concedere dictã licentiam per suam pronunciam in scriptis,& omnes alias sententias appellationum criminalium in scriptis dare ad banchũ iuris,vbi iudicialiter resederit ad ius reddendum. & idem dicimus debere fieri in omnibus,& per omnia per Potestatem, seu alium iudicem de maleficiis cognoscentem super licentiis,pronunciationibus, et sententiis per eum ferẽdis in dictis causis Criminalibus. Quæ sententiæ dari debeant per dictũ D.Potestatem,seu alium iudicem,vt supra ad bãchum iuris,vbi iudicialiter resederit, uel residere solitus est.Et si in prædictis, uel aliquo prędictorum per prædictos D.Pot. Iudicem,& alios,vt supra,officiales de maleficiis cognoscẽtes fuerit contrafactum: puniantur tempore eorum syndicatus per arratiocinatores communis in.c.lib.den.pro quolibet,et qualibet vice. Volumus, quòd nõ possit quis torqueri,nisi pro maleficiis atrocibus, vtputa, percussionibus cum armis vetitis cũ sanguinis effusione,membri debilitate,uel amputatione,homicidio, rubbaria,uel similibus grauioribus, quorum condẽnationes essent corporales, uel pœna ipsorum excederet summam C L. librarum.

Quia

Quia Poteſtas & Capitaneus, nec alius quicunq; iudex de maleficiis in ciuitate Camerini cognoſcẽs neminẽ detineat datis fideiuſſoribus exceptis aliquibus. Rub. 27.

POteſtas, vel Cap. nec alius quicunq; iudex de maleficiis cognoſcens in ciuitate Cam. nec aliquis eorũ, vel alterius eorum familia non poſſit aliquem cogere, nec detinere vel deti neri facere in palatio, vel carcere cõis, vel Populi, niſi pro maleficio, cuius occaſione debet aliquis tormentari, vel eſſet pœna corporalis. ſed fideiuſſores accipere debeat ſi dare voluerit, et dederit de repræſentando perſonam, et de iudicatum ſoluendo, alioquin detineatur. & ſi fideiuſſores non repręſentauerint eũ, pro quo fideiubebunt, infrà terminum eis dandum per Poteſtatem, vel Cap. vel iudicem maleficiorum de cauſa cogniturum, quòd fideiuſſor teneatur ad pœnam, quam deberet ſoluere principalis delinquens. Et poſſit per Poteſtatem, vel Cap. ſiue alium iudicem de maleficiis in ciuitate Camerini cognoſcentem, condemnari. Et ſi Poteſtas, vel Cap. ſiue alius iudex de maleficiis (vt ſupra) cognoſcens, vel aliquis de eorum familia fecerit contra prædicta: quilibet contrafaciens de ſuo debeat ſoluere c. lib. den.

De auxilio, & fauore dando violentiam paſſis. Rub. 28

AD hoc, vt vnuſquiſq; habeat materiam honeſtè viuendi, & alios non lędendo, quæ ſunt præcepta legis. ſtatuimus, & ordinamus, quòd ſi aliquis, qui non eſſet de iuriſdictione Camerini, offenderet aliquem, qui eſſet de ciuitate, & burgis, comitatu, vel diſtrictu Camerini, vel aliquem de ſua familia in perſona, et rebus iniuriando, vel percutiendo, vel res ſuas auferendo per vim, vel ſine iuris cognitione, puniatur in duplũ eius, quod puniri deberet ciuis offendens alium ciuem. Et Poteſtas, vel Cap. uel eorum officiales, ſiue cuiuſq; ipſorum iudices, vel alii de maleficiis in ciuitate Camerini cognoſcentes, ſi querimoniam inde receperint, teneantur tali offenſo dare auxilium, conſilium & fauorem ſuper præmiſſis. Et ipſum, & res ſuas defendere, & in poſſeſſione rerum ablatarum per vim ſecundùm iuris diſpoſitionem ipſum reponere, & repoſitum defendere ac tueri, & iniuriam, & damnum eidem illatum in ſuis rebus faciat plenius emendari. Et ſi Poteſtas, vel Cap. ſiue iudex maleficiorum in ciuitate Camerini fuerit negligens: ſoluat de ſuo ſalario. cc. lib. den. Et quòd camerarius cõis debeat retinere de ſuo ſalario pro cõi. Et hoc locum habeat, & habere debeat, & obſeruetur, & executioni mandetur, nullo alio ſtatuto, vel ordinamento præcedente, vel ſequente, & capitulo aliquo in contrarium loquente, non obſtante. Et per Poteſtatem, & Cap. vel alios iudices mal. (vt ſupra) præſentes, vel futuros ſub dicta pœna debeãt obſeruari. Et ſi aliquis de iuriſdictione cõis eſſet cum offenſore prædicto, & opem, & auxilium, vel conſilium ei dederit: ſoluat de ſuo dimidiam partem, quam ſoluere teneretur talis offenſor, quam ſi non ſoluerint infrà. x. dies, per ciuitatem publicè debeat fuſtigari. Si ille, qui erit cũ prædicto offenſore, non haberet libram in ciuitate, vel burgis, vel comitatu, vel diſtrictu Camerini, vel eſſet forenſis, & dederit offenſori auxilium, vel conſilium, vt dictum eſt. Poteſtas, vel Cap. ſiue alius iudex mal. vt ſupra, ei ambutare faciat pedem dexterum. Saluo, & reſeruato, quòd ſi idem offenſor vel pater eius fuerit natus in ciuitate, vel comitatu, vel diſtrictu Camerini, non obſtante, quod non habeat libram, vt dictum eſt, pœnam pedis euadat: dummodò ſoluat pœnam pecuniariam ſuperius in præſenti ſtatuto annotatam.

De arbitrio non petendo pro maleficiis puniendis. Rub. 29.

POteſtas, vel Cap. vel alter eorum, ſiue alius de maleficiis cognoſcens, vt ſupra, ſiue alius de familia eorum, vel alterius eorum, ſeu aliquis pro eis, vel aliquo eorũ, vel aliquo de eorum familia, vel alterius eorum non petat, nec peti faciat, nec recipiat aliquod arbitrium, ſeu arbitria, ſiue licentiam, ſiue materiam, ſiue aliquam viam, ſiue aliquẽ modum puniendi aliquam perſonam, vel aliquod maleficium, vel aliqua alia maleficia ad ſuam voluntatem, vel arbitrium, uel vltrà, uel præter formam ſtatutorum, & ordinamentorum cõis Camerini. Sed ipſe Poteſtas, & Cap. & eorum, & cuiuslibet eorum familiares, & officiales, & quicunq; alii iudices maleficiorum, ut ſupra, maleficia puniant, & ius

cuilibet faciant, & ad ipsa punienda procedant secundùm formam statutorum,& ordinamentorum cōis Camerini. Saluo, quòd hoc non præiudicet illis casibus, in quibus arbitrium puniendi per aliquod statutum,uel ordinamentum conceditur,uel etiam pro exercitu guerræ, uel custodiæ castrorum, pro quibus peti, & concedi possit. Et si Potestas,uel Cap. uel aliquis alter de eorum familia,uel aliquis pro eis, uel altero eorum attentauerit petere aliquod arbitrium ad maleficia punienda ad suam uoluntatem. Exceptis determinatis per statuta, puniatur pro uice qualibet,& soluere teneatur communi Camerini pœnæ nomine.cc. lib.den. in quibus syndicus Camerini,qui habet syndicare Potestatem,uel capitaneum,siue iudicem maleficiorum,teneatur condemnare cōi Camerini. Et si aliquod daretur arbitrium vltrà dictam formam,non ualeat. Et cōdemnatio,quæ ex arbitrio fieret, non ualeat ullo modo.

Quòd cōdemnatio non ualeat uitiari,nisi certis de causis. Rub. 30.

NVlla cōdēnatio,quæ fieret de cetero in criminali causa, valeat uitiari: ex eo, quòd condemnatus non fuerit citatus ad audiendum sententiam: nec ex eo quòd condemnatus,uel accusatus sit filius familias, uel minor, & pater non consenserit: nec ex eo quòd accusator,uel testes dicerentur excōmunicati, uel essent. Et si aliquis accusatus, denunciatus, uel inquisitus per se, uel alium opponeret aliquam exceptionem excōmunicationis contra accusatorem,suam uel suorum iniuriam prosequentem,uel testes: talis oppositio,& exceptio nullatenus admittatur. Sed ea spreta nihilòminus Potestas, & Capitaneus,& eorum iudices,& alii de maleficiis cognoscētes in ciuitate Camerini pro cedant in causa. & ualeat processus, & sententia, quæ daretur: ac si dicta oppositio, et exceptiones non fuissent oppositæ.Et opponens soluat xxv. lib. den. in qua per iudicē, coràm quo dicta exceptio opponeretur,condemnetur. Nec ex eo, quòd officiales communis Camerini dicerentur,siue essent excōmunicati,siue essent negligentes in prædictis,uel aliquo prædictorum,uel contrafecerint: pœna simili tempore syndicatus puniātur. Sed his non obstantibus, condemnatio executioni debeat mandari: dummodò forma tradita à statuto sit in omnibus,et per omnia obseruata.

Quòd nulli liceat in causa criminali, uel ciuili opponere certas exceptiones. Rub. 31.

ITem statuimus,& ordinamus,quòd in causis criminalibus, uel ciuilibus, seu aliis quibuscunq; nulli sit licitum opponere,seu opponi facere contra personam accusatoris, offensi, testium,seu denunciatoris,suam,uel suorum iniuriam persequentis, et suam, uel suorum ius petentis: et etiam contra personam procuratorum,cum ut plurimū per malitiam opponatur,uel exceptio datii, uel datiuæ non solutæ in causa criminali. Et si oppositæ fuerint: sint ipso iure nullæ ipsæ exceptiones, & oppositiones, et habeantur, ac si oppositæ non fuissent. Et iudices, coràm quibus opponerentur, ipsam, uel ipsas,uel aliquam ipsarum admittere non debeant. Sed potius reicere, et procedere, et procedi facere in causa,ipsis exceptionibus non obstantibus. Sed hoc statutum non præiudicet statuto posito in beneficiis de allegantibus priuilegium ,uel consuetudinem causa nō soluendi datiuas. Sed illud inuiolabiliter obseruetur,capitulo aliquo non obstante.

De sententiis,et processibus maleficiorum non annullandis. Rub. 32.

CVM interdum eueniat, quòd Potestas,et Capitaneus,et iudex maleficiorum communis Camerini in fine eorum officii uolētes gratiam facere aliquibus personis,sententias, et processus annullant,cuius occasione commune Camerini defraudatur: et delinquentes pœnam euadunt. ordinamento aureo statuimus,et ordinamus,quòd Potestas,et Capitaneus, et quilibet alius de maleficiis cognoscens in ciuitate Camerini, et eorum iudices,vel alter eorum nō possit,nec debeat intelligere,uel audire aliquem, qui petierit,uel diceret in futurum quocunq; modo nomine suo, uel alterius aliquem processum,condemnationem, exbannimentum, uel sententiam factam, uel factas, seu qui, uel quæ fierent in futurum contra aliquem per quoscunq; officiales communis Camerini de

ni de aliquo maleficio, seu occasione alicuius maleficii, qnod diceretur esse commissum iniquam, vel nullam, iniquum, vel nullum. nec super his recognoscere possit per se, nec per iudicem aliquem delegatum postquàm dicta sententia transierit in rem iudicatam: dummodò sit seruata forma statuti dicti communis in dictis processibus, & sententiis. Et si cognosceret: cognitio sit nulla ipso iure: & puniantur D. Potestas, & Cap. & alii iudices maleficiorum Camerini, vel eorum iudices, qui cognouerint, vel in aliquo derogauerint, in.cc.lib.den.dādis de suo salario: de quibus expresse syndicentur per syndicatores. Et contra eos inquiratur per syndicatores. Et prædicta locū habeant, postquàm sententia lata fuerit, & in rem iudicatam transiuit, nec etiam pronunciare possint ipsi, vel alter eorum, seu aliquis eorum officialis aliquam sententiam, quæ lata esset de aliquibus maleficiis, non esse exequendam. Et non obstantibus supradictis, quod dici possit de nullitate, & iniquitate sententiæ sub eadem pœna. Senteñ, vt latæ sunt in homicidiis, furtis, & robariis debeant, & teneantur executioni mandare. Et prædicta vendicent sibi locum, quando dicta sententia esset confirmata per sententiā Iudicis causæ appellationis. Et in petitione ipsius appelletionis fuit intentata iniquitas, & nullitas. Sed si per iudicem appellationis non pronunciaretur, & per eundem staret super ipsa causa appellationis, adeò quòd tempora statuta per formam statutorum essent transcursa, tunc nihilòminus possit agi, & excipi de nullitate, & iniquitate: & interim non exequatur. Et si Iudex appellationis non pronunciauerit, seu sententiauerit infrà tempora statutorum, & ordinamentorum cōis Camerini: condemnetur per syndicatores cōis de suo salario in.c.lib. den.& dānū patienti debeat restaurare.

Quòd non detur exbannitis licentia veniendi Camerinum, nisi in certis casibus. Rub. 33.

DIcimus etiam statuentes, quòd alicui exbannito, vel exbannitis, & condemnatis cōis Camerini, vel relegatis pro aliquo maleficio, vel homicidio per sententiā, nō possit, nec debeat per Potestatem, vel Capitaneum, vel alium officialem communis Camerini, vel aliam aliquam personam cuiuscunq; conditionis existat, dari, vel concedi aliqua licentia, vel securitas Camerinum redeundi, vel standi causa, & occasione alicuius accusationis, denunciationis, vel inquisitionis, quæ contra talem exbannitum, vel relegatū vel condemnatum communis Camerini fieret, vel facta esset pro aliquo maleficio: nisi hoc modo, videlicet, quòd si exbannitus, vel relegatus, & condemnatus accusaretur, denunciaretur, vel inquireretur de aliquo maleficio, de quo, vel pro quo probato, vel si probaretur infligenda, vel subsequenda esset pœna corporalis, quòd in eo casu possit dari licentia exbannito, & condemnato redeundi, vel veniendi ad se excusandum, & defendendum per Potestatem, vel Capitaneum, vel alium iudicem maleficiorum si voluerit: dūtamen ipsi exbannito, vel relegato, & condemnato redeunte Camerinum, statim ipsa die se debeat coràm officiali cognoscente de maleficio prædicto præsentare: & quòd statim per dictum officialem debeat poni, & mitti fieri in carcere communis Camerini. de quo carcere extrahi non possit, nec debeat per custodes carcerum, vel alios, seu alium, donec de ipso maleficio absolutio facta non fuerit, vel condemnationem non soluerit, vel executio condemnationis facta fuerit: nisi eum mittendo de carcere ad palatium, vel ad banchum iuris sub fida custodia ad officialem cognoscētem de maleficio ad petitionem talis officialis: & eum reducendo ad carceres, & tenendo vt supra dictū est. Si autem accusaretur, denunciaretur, vel inquireretur de maleficio, vel pro maleficio: quo probato imponenda, vel subsequenda esset pœna pecuniaria tantùm: in eo casu nullo modo possint axbanniti, condemnati, vel relegati Camerinum redire, nec eis licentiam possit per aliquem officialem commuis Camerini, vel per aliquam aliam personam cuiuscunq; conditionis existat, concedi redeundi, vel veniendi Camerinum: sed in eo casu possint exbanniti, & condemnati excusare se per procuratorē, & in eo casu admittatur ad excusationem, responsionem, & defensionem, & ad omnia alia, quæ

m facere

facere posset ipse accusatus, denunciatus, vel inquisitus, si personaliter interesset. satisdante idoneè ipso procuratore de iudicio sisti, & iudicatum soluendo. Si tamē talis accusatus, vel inquisitus, vel alii pro eo diceret, quòd nō possit satisdare, & vellet personaliter cōparere: tunc detur licentia per Potestatem, vel Cap. vel alium iudicem maleficiorum cōis Camerini, & non per aliquem alium comparendi seruata forma statuti. Et ipso comparente statim mittatur ad carceres cōis Camerini, de quibus non possit relaxari: donec fuerit absolutus, vel condemnatus: & nisi condemnationem soluerit: nisi eū mittendo de carcere ad palatium, & de palatio ad carcerem, & de palatio ad banchum iuris sub fida custodia ad officialem cognoscentem de maleficio, vel ad petitionem talis officialis, & eum ducendo ad carcerem, & eum tenendo, vt supra dictum est. Si autē D. Potestas, vel Cap. siue aliquis alius officialis alicui exbannito, & condemnato, vel relegato aliter, vel alio modo licentiam dederit, seu commiserit, vel consenserit, vel fecerit in prædictis, vel aliquo prædictorum, vel si dicti custodes carcerum talem exbannitum, & condemnatum, vel relegatum de carcere contra dictam formam relaxauerit, vel extraxerit, vel eundo per ciuitatem miserit: in.c.lib.den. condemnentur pro qualibet vice, & quolibet. Et eo casu, quando dicta licentia fuerit data secundùm formam statutorum præsentium, non possit offendi infrà dictum tempus dictæ licentiæ: nec vigore alicuius præcedentis condemnationis. Et si offenderetur: condemnetur offendens in pœnis in statuto contentis, ac si offenderet nostrum terrigenam non exbannitum. Et si aliquis exbannitus, & condemnatus habuerit licentiam contra formam prædictam: quòd dicta licentia non valeat, nec teneat ipso iure. Et talis exbannitus, & condemnatus sic veniēs ad ciuitatem, comitatum, vel districtum eius, possit impunè offendi, ac si dictam licentiam non haberet.

Quòd maleficia, & damna data inter familiares, & consanguineos à certo gradu possint reuocari. Rub. 34.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd maleficia, & iniuriæ, & damna data commissa per familiares in familiares, vel per consanguineos in consanguineos vsq; in secundùm gradum secundùm ius canonicum computandum (excepto quàm in homicidio) possit per ipsos recipientes maleficia, iniurias, & damna data reuocari semper ante sententiam. Qua reuocatione facta, & probato de consanguinitate, quando inter consanguineos, & de familiaritate, & quòd fuerunt familiares, & domestici tēpore dictorum maleficiorum commissorum, iniuriarum, & dānorum datorum quando inter familiares, & domesticos: Iudex, coràm quo procederetur quocunq; modo, & quacunq; forma, incontinenti facta dicta reuocatione, & probatione pronunciare debeat non esse procedē dum contra ipsos malefactores, vel damnum dantes. Et si contrarium fecerit: sit nullum ipso iure. Et non sit opus appellare. Et nihilòminus Potestas, & officialis, qui de hoc cognosceret, condemnetur per arratiocinatores communis in lib.L. den. Et si dicti officiales, vel aliquis eorum cogerent, vel inducerent aliquem ad iurandum de non reuocādo ipsam accusationem, vel inquisitionem; vel etiam si ipsi accusatores, vel denunciatores eorum motu iurarent, vel alio modo se ad pœnam obligarent de non reuocando, quòd nihilòminus facta dicta reuocatione, & probatione, dicti officiales pronunciare teneātur, & debeant non esse procedendum contra prædictos, vt supra dictum est. Et quòd ad pœnam aliquam non teneantur: non obstante iuramento prædicto: quod si præstitum fuerit: præsumatur dolosum, & metu extortum. Et præsens statutum locum habeat etiā si procederetur per viam inquisitionis, accusationis, vel denunciationis.

De abolitione in certis casibus. Rub. 35.

QVia multi quandoq; per iracundiam, quandoq; per errorem ad accusandum prorumpunt. Statuimus, & ordinamus, & firmamus, quòd accusatori abolitionem petenti, vel licentiam desistendi ab accusatione per eum facta alicuius maleficii, vel dāni dati, abolitio ipsa vsq; ad sententiam concedatur per iudicem. Et ipsa abolitione petita, super

super accusatione ulterius procedi non possit: Sed quicquid super ipsa accusatione, uel processu fieret: non ualeat ullo modo: dummodò petens soluat communi .x. sol. den. quę solutio appareat per apodissam Camerarij, uel alterius executoris constituti. in qua contineatur dies, & annus solutionis, quæ registretur in actis processus per officialem dicti processus pœna priuationis officii. Exceptis hæresi, sodomia, incestu, homicidio, raptu uirginum, & monialium, falsitate, incendio, doloso latrocinio, sacrilegio, furto, & delicto commisso in personis officialium communis, & uulneribus atrocibus, in quibus abolitio nullatenus admittatur.

De pace facta super maleficiis. Rub. 36.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si super aliquo maleficio commisso pax, seu cōcordia facta fuerit usq; ad sentētiam post primā citationem, uel ante super accusatione, denunciatiōe, uel inquisitione nō possit Potestas, nec curia, uel alius officialis de maleficio cognoscens, aliquem, uel aliquos cōdemnare, nisi in tertia parte banni. Et si contrafecerit: non ualeat, nec teneat ipso iure. exceptis homicidiariis, blasphematoribus, falsariis, sodomitis, & frangentibus prostimam, uel ludentibus ad azardum. super quibus pax fieri non possit & si facta fuerit, non ualeat, nec teneat ipso iure. & instrumentum pacis nō faciat aliquam probationem, nec indicium, nisi aliter de maleficio constet. & instrumentum pacis, siue alia legitima probatio facta de ipsa per duos testes fide dignos, siue pacificatores communis, siue alios admittatur usq; ad sententiam Potestatis, uel Capitañ. siue alterius iudicis communis ferendam super appellationibus interponendis. Et pax admittatur in damnis datis usq; ad .xv. dies post latam sententiam, dummodò facta esset quandocunq; ante sententiam. Et in omnibus iniuriis, vel maleficiis, vel impedimento, vel oppositione factis officiali valeat, & sufficiat pax habita à baiulo, vel officiali.

De instrumento pacis admittendo. Rub. 37.

STatuimus, & ordinamus, quòd si notarius non admitteret instrumētum pacis, vel aliā legitimam probationē per duos testes fide dignos, vel assignatum, vel productum, siue productā corām eo super aliquo maleficio, vel dāno dato: condemnatio, quæ inde fieret, quantum ad duas partes non valeat, nec teneat ipso iure. Et si notarius non admitteret, seu reciperet: puniatur in. x. lib. den. in quibus condemnetur ab arratiocinatoribus communis. Et hoc locū habeat in his, in quibus instrumentum pacis, vel alia legitima probatio valere debeat. Et si Cap. vel alius iudex maleficiorum communis Camerini nō absoluerit condemnatum ista occasione: possit condemnatus petere ab ipso Cap. vel alio iudice de maleficiis cognoscente, illud plus, in quo fuerit condemnatus, & absolutus tempore reddendæ rationis.

Quòd confitentibus maleficia remittatur quinta pars banni. Rub. 38.

ITē statuimus, & ordinamus, quòd ad euitandum periuria, si contra aliquem procederetur, qualitercūq; de maleficio, vel dāno dato, & ipse, contra quē procederetur, spōte confessus fuerit in prima excusatione maleficium, vel damnum datum, de quo procederetur, ꝙ eidem remittatur quinta pars banni, quod soluere teneretur pro ipso maleficio vel damno dato, quod confessus extiterit.

De instrumento pacis introducendo usq; ad sententiam Potestatis, & Cap. & alterius cuiusq; iudicis maleficiorum Camerini. Rub 39.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si super aliquo maleficio, vel damno dato instrumentum pacis factum fuerit, vel aliter corām testibus fuerit facta pax, ille, cuius intererit possit, & debeat ipsum, vel ipsam probationem legitimam facere, & introducere usq; ad sententiam appellationis Cap. siue alterius iudicis ciuitatis Camerini de appellationibus cognoscentis. deinde admitti nō debeat. Idem dicimus usq; ad sententias appellationis Potestatis & alterius cuiuscunq; iudicis de maleficiis cognoscentis. ☞ Addimus huic statuto, quòd quoad diminutionē pœnæ, nisi forsan quando esset casus, in quo deliberaret legitimè, quòd exbanniti, & condemnati communis habentes pacem admit-

tantur,& rebanniantur pro minori quantitate,quàm sint condemnati. quod instrumentum pacis super aliquo maleficio per aliquos factum non admittatur, nisi factum reperiretur per principales personas,vel eorum procuratorem specialiter constitutum ad dictam pacem faciendam, vel patrem pro filio minore xiiii. annis. quòd instrumentum demostraretur Potestati,vel eius iudici, siue alteri de maleficio cognoscenti, vel notario si infra terminum statuti cōditum est. Hoc reseruato, quòd pax in damnis datis,& maleficiis,pœna quorum non excederet summam xxv.lib.den. possit recipi per patrem pro filio, & per filiū pro patre, & per uirum pro uxore,& per coniunctas personas usq; in tertium gradū consanguinitatis sm̄ ius canonicum computandum, nisi fortè debens recipere dictam pacē esset absens à ciuitate, comitatu, & districtu Camerini quo casu possit per prædictos etiam vltrà dictam summam recipi. Et de absentia stetur sacramento recipientis, et in contumacibus pax admittatur per quēcunq; producta. ¶ Item Addimus huic statuto, & duobus proximis præcedentibus positis sub Rub. 37. & 38. quòd vltrà prædicta beneficia, quicunq; condemnatus occasione cuiuscunq; maleficii, seu dāni dati soluerit condemnationem de eo factam infrà. x. dies à dia latæ sententiæ per dictum Potestatem vel Cap. siue alium iudicem de maleficiis cognoscentem in ciuitate Camerini remittatur ei tertia pars condemnationis contra ipsum latæ. Et idem beneficium remissionis tertiæ partis obtinere volumus, si quis porrexerit preces communi, vel alteri superiori pro gratia obtinenda infrà .x. dies computandos à die latæ sentētiæ.

De salario dando pro instrumento pacis. Rub. 40

ITem statuimus, & ordinamus,quòd pro instrumento pacis notarius à. x. lib.infrà .v. sol.dē.ab inde supra usq; in quātitatē L.lib.x.sol.dē.ab inde supra usq; in cc.lib. xx.sol. & ab inde supra recipiat 40. sol.ad plus.Et restituere teneatur dictum instrumētum pacis pro quantitate,ut superius dictum est, infrà xv. dies à die, quo petitum fuerit per ipsum, cuius interest, facta prius depositione salarii. quod si non fecerit, vel non restituerit infrà dictum tempus, vel recipiendo maiorem quantitatem, quàm (ut supra dictum est) pro quolibet, & qualibet vice puniatur in x.lib.den. Et nihilòminus teneaē ipsum restituere instrumentum,et illud plus,quod acceperit.

De cogendo pupillum ad ratificandum pacem factam per tutorem. Rub. 41.

STatuimus,& ordinamus, quòd cum aliquis tutor alicuius pupilli fecerit pacem alicui vel aliquibus de iniuria aliqua, vel offensa facta pupillo, vel eius consanguineo,siue consanguineis,ac etiam tutorio nomine ipsius pupilli promiserit aliquē,vel aliquos non offendere,nec offendi facere per se,vel alium, seu alios sub certa pœna. Et idem tutor pacem similem promiserit, & receperit sub dicta pœna de non offendendo, vel offendi faciendo pupillum occasione alicuius iniuriæ factæ per eum, vel aliquem eius consanguineum alicui,vel aliquibus satis consonum rationi uidetur:quòd talis pupillus adueniente pubertate debeat ratificare, & approbare legitimè & cum corporali iuramento promissionem per tutorem factam, quòd ipse tutor dicti pupilli de ipsa iniuria facta, vel offensa sibi,vel eius consanguineo pacem alicui,seu aliquibus non offendere seu offendi facere aliquem,seu aliquos per se, vel aliū, seu alios sub certa pœna, ut supra dictum est. Et quòd talis pupillus vnus vel plures cogantur per dominum Postestatē vel Capitaneum,siue alium iudicem de maleficiis cognoscentem in ciuitate Camerini adueniente pubertate legitimè cum corporali iuramento ratificare, & approbare promissionem factā per tutorem.Et quòd ipsa promissio tutoris & pœnæ adiectio habeatur pro legitimè approbata,& cōfirmata ipso iure, & facto. Et teneatur ipse maior factus ad pœnā per tutorem promissam: saluo, quòd in homicidio pax facta per tutorem, vel curatorem non ualeat,nec teneat ipso iure. Nec etiam per minorē quatuordecim annis in masculo,et duodecim in fœmina. Et prædicta Potestas, et Capitaneus, et quilibet alius iudex de maleficiis in ciuitate prædicta cognoscens, teneatur facere obseruari ad petitionem cuiuslibet petentis sub uinculo iuramenti,et .C. lib.den.pœna de eorum salario et cætera.

De pœna

De pœna non custodientium infrascriptas festiuitates. Rub. 42.

ITem statuimus, et ordinamus ad hoc, vt Deus dignetur custodire ciuitatem Camerini eius comitatum, et districtum à tempestatibus, et grandine, quæ euenire consueuerunt, maximè quia homines non consueuerunt custodire Sanctum diem Dominicum, et festa Sanctorum. quòd quilibet habitans in ciuitate, comitatu, et districtu Camerini teneatur, et debeat custodire infrascriptas festiuitates, et dies, videlicet, sanctum diem Dominicum, Natiuitatis Domini cum tribus diebus sequentibus, Circumcisionis Domini, Epiphaniæ, Paschatis Resurrectionis Dñi cum duobus sequentibus, Ascensionis Domini, festum Pentecostes, Corporis Christi, festiuitates Beatæ Mariæ, videlicet, Purificationẽ, Annũciationem, Assumptionem, Natiuitatem, et Conceptionem, nec non Annũciatæ, festiuitates duodecim Apostolorum, et Euangelistarum, et quatuor doctorum ecclesiæ, festum S. Antonij, festum Sancti Sebastiani, festum S. Ansouini, festum Inuentionis corporis S. Venantij de mense Martii, vt supra, Sanctæ Crucis, festum. S. Porphyrii, festum S. Venantii cum die sequenti, festum Natiuitatis. S. Ioannis Baptistæ, festum S. Laurentii, festum. S. Catherinæ, festum S. Luciæ. S. Mariæ Magdalenæ, & S. Nicolai. Et qui contrafecerit: puniatur pro qualibet vice, & qualibet festiuitate, qua contrafecerit in xl. sol. den. & de facto condemnetur. Et contra prædictos delinquentes possit D. officialis procedere summarie, sine strepitu, & figura iudicii per accusationem, inquisitionẽ & denunciationem. Et quilibet possit contrafacientes accusare, & denunciare. Et stetur sacramẽto accusatoris cũ vno teste, aut relationi officialis, vel vnius de familia ipsius Et super inquisitione sufficiat dictum vnius testis. & D. officialis non possit alicui licentiam dare de prædictis. & si contrafecerit: non valeat. & qualibet vice, qua dederit dictã licentiã, puniat̃ in x. lib. den. & dictus officialis possit, teneatur, & debeat obseruare, et obseruari facere oĩa & singula statuta, siue ordinamenta facta de prædictis, vel aliquo prædictorum, & in prædictis diebus feriatis possit procedere, & prædictam pœnam contrafacientibus auferre de facto sine scriptura aliqua, & processu. Et laborare dicãtur omnes, qui seminauerint diebus festiuis prædictis. Exceptis messium, et vindemiarum temporibus, quibus cuilibet liceat ventilare, apportare bladum, siue granum, fabam, et alias segetes, et mustũ: sed nõ in diebus Dominicis. Addimus huic statuto, quòd nulli liceat retinere in ecclesiis, vel propè ianuas ecclesiarum per quinq; pedes aliquam mercantiã, vel aliam rem causa vendendi, vel mercandi pœna. c. sol. den. quæ de facto auferatur. Similiter etiam volumus, quòd Hebræis non liceat in ebdomada Sancta aperire stationes et tribus diebus Paschatis Resurrectionis, nec in vigilia, et festo Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi, nec alio die immediate sequenti pœna xx. sol. den. pro quolibet, et vice qualibet de facto auferenda. et nihilòminus claudere compellantur.

De somegiante, vel trahente in quibusdam festiuitatibus. Rub. 43.

ITem, quòd nulli liceat in Natiuitate Domini nostri Iesu Christi, nec tribus diebus sequẽtibus, in Circũcisione Domini, in Epiphania Domini, in die veneris sancti, in Paschate resurrectionis cum duobus sequentibus, in Ascensione Domini, in festo Pẽtecostes, in festo corporis Christi, in festo purificationis, Annunciationis, Assumptionis, & Natiuitatis beatæ Mariæ, nec in festo alicuius apostoli, nec in festo Sãcti Venantii, & eius corporis inuẽtionis, Sancti Ansouini, Sancti Dominici, nec in festo omnium sanctorum per ciuitatẽ, vel burgos somegiare, vel trahẽ conducere, vel deferri facere, vel deferre. Saluo quòd nõ intelligatur de paleis, fœno, herba, & pane. Et qui cõtrafecerit, & qui salmas conduxerit: pro qualibet bestia, & salma puniatur in v. sol. den. & pro qualbet trabe vel trauo puniatur de facto in x. sol. den. Et Potestas, & Capitaneus, & eorũ officiales & quilibet alii iudices de maleficiis cognoscentes, ex officio teneat̃ inquirere publicè, & secretè, & de facto auferẽ. à repertis culpabilibus capitulo, inquisitione, vel aliquo alio non obstante, dũmodò capitulum non habeat locum in his, qui conducerent tempore æstatis bladum, & herbas, & fœnũ pro bestiis, & tempore vindemiæ mustũ. Et si quis

repertus fuerit facere contra prædicta diebus dominicis: comburetur ei bastũ in platea sancti Angeli vltrà dictam pœnam. Sed molendinarii portantes granum, bladum, vel farinam non grauẽtur de prædictis, nec diebus dominicis tantum.

De non vendendo vinum in die veneris sancti, nec in die præcedenti. Rub. 44.

ITem, ne in die veneris sancti, vel in nocte ipsius diei antecedentis nulli personæ liceat vẽdere vinum, vel aliquam tabernam aperire causa dictum vinum vendendi vsq; ad horam nonam dicti diei veneris sancti sub pœna. C. sol. den. Quæ pœna sibi de facto auferatur. Et accedens ad potandum soluat. xx. sol. den. pro qualibet vice. Et quilibet aperiẽs ante horam nonæ ad dictam pœnam soluendam de facto etiam compellatur. Et cuilibet liceat accusare.

Quòd offendens puniatur secudùm formam statuti, nisi offensus declinasset iurisdictionem communis. Rub 45.

PRæsenti statuto firmamus, & duximus statuẽdũ, quòd quicunq; ciuis, vel comitatẽsis, vel districtualis Camerini cuiuscunq; conditionis existat, si fuerit offensus ab aliquo in persona, vel rebus, quòd talis offensor puniatur secundùm formam statutorum, & ordinamentorum communis Camerini, nisi talis offensus reperiretur, quòd in causa criminali declinasset Iurisdictionem Camerini. Si uerò reperiretur talis declinasse iurisdictionem in causa ciuili, non reddatur sibi ius in ciuili causa tantùm. Exceptis sacerdotibus, religiosis, & clericis in habitu clericali euntibus, vel incedẽtibus.

Quòd vbi in maleficiis non est pœna determinata, procedatur de similibus ad similia. Rub. 46.

DEinceps pœna, & pœnæ maleficiorum, quæ committerentur, de quibus pœna, vel pœnæ non reperirẽtur determinatæ per formam statutorum, & ordinamentorum, seu reformationum communis Camerini per dominos Potestatem, & Capitaneum, & alios iudices de maleficiis cognoscentes communis Camerini, & eorum iudices imponatur pœna, & procedi possit de similibus ad similia. Et ubi simile proprie non haberet ꝓcedat, & pœna auferatur sm̃ illud, quod magis reperiretur simile, & magis assimilare, vel coherere, vel appropinquare: aliquo statuto, vel ordinamento, vel reformatione in contrarium loquente nõ obstante. Et quòd assimilatio fieri debeat deliberatione, & cõsensu Dominorũ Potestatis, & Capitanei, vel alterius iudicis de maleficiis cognoscẽtis. Et aliter facta non ualeat.

Quòd gradus consanguinitatis, & affinitatis semper computetur secundùm ius canonicum. Rub. 47.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd ubicunq; statuto ciuitatis Camerini, vel aliquo eorum fit mentio de gradibus consanguinitatis, vel affinitatis, semper intelligatur, & debeat cõputari secundùm ius canonicum, capitulo aliquo non obstante.

Quòd Potestas, & Capitanei, & alii iudices ciuitatis Camerini non sint iudices iniuriarum sibi, vel suæ familiæ illatarum. Rub. 48.

CVm non sit conueniens, nec iustum, quòd quis sit iudex iniuriæ sibi factæ. Statuimus & ordinamus, quòd si aliqua iniuria fieret per aliquem cõtra Potestatem, vel aliquẽ de iudicibus, militibus, notariis, vel aliis suis officialibus, vel familiaribus. Idem Potestas vel aliquis de suis iudicibus, vel aliis officialibus, illum dicta occasione non ualeant, nec debeant punire, nec grauare, sed Capitaneus debeat illum punire de malificio, quòd cõmiserit secundum formam statutorum, & ordinamentorum Communis, & populi Camerini. & si fieret contra Capitaneũ, vel aliquem de suis officialibus, vel familiaribus: Capitaneus non debeat punire, nec grauare occasione prædicta. Sed Potestas, vel alius dẽ maleficiis cognoscens in ciuitate prædicta debeat illũ delinquentẽ contra Capitaneũ vel suos officiales, vel familiares punire de iniuria, vel maleficio, quod, vel quam cõmiserit secundum formam statutorum, & ordinamentorum communis, & populi Camerini. Et idem dicimus, si iniuria, vel maleficium illatũ, vel commissum esset contra aliũ officialem,

officialem, siue suos familiares, milites, vel notarios. quòd in eo casu non possit ipse officialis cognoscere,& punire de tali iniuria sibi,vel alicui ex sua familia, vel notariis illata. sed de dicta iniuria,vel maleficio alius iudex,vel officialis Camerini debeat cognoscere & punire. Et nihilòminus Potestas, & Capitaneus, vel alius iudex contrafaciens; uice qualibet in C.lib.den.debeat puniri,& condemnari communi Camerini. Et si Potestas vel aliquis ex suis officialibus, vel familia occideret, vel percuteret aliquē camerinēsem præter formam ei concessam per statutum, Capitaneus,vel alius iudex de maleficiis cognoscens teneatur in continēti ad petitionē offensi, vel consanguinei procedere contra offensorem,& eum punire secundùm formam statutorum, & ordinamentorum communis, & populi Camerini. Et si Capitaneus, siue alius iudex in ciuitate Camerini, vel aliquis ex suis officialibus occideret, vel percuteret aliquem camerinensem vltrà formam eis cōcessam per statutum superius: Potestas, & quilibet de maleficiis cognoscens teneatur ad petitionem offensi, vel suorum consanguineorum in continenti procedere cōtra offensores,& eos punire secundúm formā statutorum,et ordinamētorum communis Camerini. Et nihilòminus si non condemnauerit ipsum: syndicatores contra eum possint de maleficio cognoscere, & contra eos procedere, & ipsos punire secundùm formam statutorum, & ordinamentorum cōis Camerini. Et condemnatio, quæ fieret præter dictā formam,non valeat,nec teneat ipso iure.

De pœna imponenda forensi offendenti forensem. Rub. 49.

VT sciatur, quæ pœna sit imponenda, quando forensis offenderet forensem in ciuitate Camerini,comitatu,vel districtu. Statuimus, quòd si aliquis forensis offenderet aliquem forensem in ciuitate,vel districtu Camerini, puniatur,& condemnetur communi Camerini in ea pœna, qua puniretur aliquis camerinensis offendens camerinensem secundùm formam statutorum, aliquo alio capitulo non obstante.

De vitio Sodomitico. Rub. 50.

AD laudem,& gloriam,& honorem omnipotentis Dei, ac totius ineffabilis, & indiuiduæ trinitatis Patris, & Filii & Spiritus sancti, & gloriosissimæ matris suæ virginis gloriosæ: & ad hoc vt beatissimus, & gloriosissimus Venantius Martyr aduocatus, protector,& defensor, & Ansouinus similiter defensor ciuitatis Camerini,& populi Camerini pro ipso deuotissimè supplicando facilius, & acceptabilius intercedant, & supplicēt apud prædictos pro animarum salute,& peccatorum remissione, & gubernatione populi prælibati. Et quia frequens istud abominabile, detestabile, imò nefandissimū scelus, quod vulgari sermone vitium sodomiticum contra naturā appellatur pullulat. Propter quod sacro Sancta tenet mater ecclesia iram Dei in illos sodomitas tanquàm in diffidētiæ filios descendisse quinq; videlicet, ciuitates in abyssi profundum diuino igne submergendo,& in aquam putridam,in qua plumbum natat,& pluma demergitur in profundū ad condignam ultionem, & pœnam consimilem supradicti sceleris, propter cuius sceleris abominationem in humanitatem omnipotens ferè desiit incarnari: cuiusq; sceleris horrida vox,atq; pestilens vsq; ad thronum altissimi clamitat incessanter: ptopter quod etiam terram in se ipsam diuisam, more Datan,& Abiron, quos ipsa terra viuos absorbuit. dignum esset authores tanti sceleris absorberi. Et quia certissime, ac infallibiliter per supradictam sacrosanctam ecclesiam, quæ mater est omnium fidelium, & magistra creditur, & tenetur, & quòd nouit Deus mutare sententiam, si peccator nouit mutare propositum. Et omnia iura clamant, quòd egressus vitii, virtutum operatur ingressum. Iccircò ad hoc, vt prædicta ciuitas, eiusq; comitatus, & districtus, nec non deuotus Camerinēsis populus supradictus propter prædicta peccata, & scelera tàm nefandissima nō incurrat, imò euitet,& effugiat desolationem,confusionem, ac dirutionem, atq; periculum de die in diem quasi continuò de recenti, sensibiliter, et palpabiliter, oculata fide videntur, et referuntur. ad quorum præmissorum euidentissimum argumentum ad memoriam reduci potest diuinum iudicium nuper emergens in locis non valde remotis,vt

accedat, quod Poetice legitur, Fœlix quem faciunt aliena pericula cautum. Et illud, Nam tua res agitur paries cum proximus ardet. In primis nanq; ad abolendum, et inquātum Deus permiserit. et humana fragilitas aderit, vel passa fuerit radicitus extirpandū de dicta ciuitate, et eius comitatu, et districtu tantæ abominationis, et immanitatis scelera, et delicta. Statuerunt, quòd omnes tàm mares, quàm fœminæ, vel mulieres committentes dictum maleficium, et peccatum, tàm agentes, quàm patientes: & omnes, & singuli dantes consilium, vel fauorem, vel lenocinium, vel tractatum committētibus dictum maleficium, & peccatum: aut domum, vel locum ob dictam causam præstiterit, vel commodauerit: aut committentes dictum peccatum, vel tale maleficium scienter receptauerit, quoad ipsas personas principales agentes, & patientes pęnis legalibus subiacere volumus. quo verò ad reliquos præstantes consilium, auxilium, vel fauorem, locum, uel scienter receptantes: puniantur pro quolibet, & qualibet uice in pęna. cc. lib. den. & si non soluerit dictam pęnam: mittatur in carceribus, & ibi detineatur, donec, & quousq; ipsam integrè, et cum effectu soluerit camerario communis, vel alteri ad pecunias communis recipiendas deputato. Et nihilòminus domus, vel locus vbi talia committerē tur, sciente Dño rei, funditus destruatur, et deuastetur totaliter inquantum possibile fuerit. et quod dictum est supra de agentibus, et patientibns dictum vitium sceleratum, maleficium, et peccatum. intelligatur, et locum habeat pœna superius declarata in maioribus xiiij. annis. minores verò dictum scelus, peccatum, et maleficium voluntarie agentes, et patientes minus puniantur, et corrigantur arbitrio iudicis cognoscentis. Et non habeat locum, nec pœna diminuatur in casibus supradictis, vel aliquo prædictorum, pax remissio, vel aliqua reuocatio, nec aliqua de causa possit minui pœna prædicta, nisi per confessionem sponte factam, ex qua remittatur quinta pars pęnæ pecuniariæ. Et quod dictum est, quòd præstantes in dicto scelere opem, consilium, et fauorem: puniantur dicta pęna, vt supra non trahatur in exemplum in aliis maleficiis. sed ex eo dūtaxat ius sumatur in casibus supra expressis. Et præsens D. Potestas, et imposterùm successores eius, vel alii iudices ciuitatis Camerini legi faciant de verbo ad verbum, et vulgarizari præsens ordinamentum ad minus semel in mense in consilio generali per quendam suum notarium. et præsens D. Cap. et eius imposterùm successores idem fieri faciat in consilio populi pęna L. lib. den. pro quolibet ipsorum, quas L. lib. den. camerarius communis, qui nunc est, et pro tempore erit, de eorum salario conseruare debeat, et eis non soluere, nisi prædicta plenius obseruauerint. Sed ex tunc sit applicata dicto communi sine aliqua cō dēnatione, uel petitione ipso facto. Et si Camerarius dicti communis fuerit negligens in prædictis: perdat de suo salario. x. lib. den. ipso facto. Et legantur in dictis consiliis (vt supradictum est) omnia, et singula ordinamenta infrascripta, et quodlibet ipsorum ad dictam pęnam. ¶ Addimus huic statuto, quòd si quis requisierit, vel attentauerit aliquē puerum actu, signo, uel uerbo expresso, non tamen perueniēs ad factum: puniatur in. cc. lib. den. Si quis uerò attentauerit, uel requisierit cum instantia, importunitate, et instigatione, et ad effectum non peruenerit: condemnetur in. c. lib. den. et carceribus mancipetur per unum mensem. sed si quis ceperit aliquem puerum, et traxerit de loco ad lo cum dicta de causa, et non stetit per eum, quin perueniat ad factum: puniatur ea pęna, qua puniretur delinquens in tali delicto.

Quomodo, et qualiter in dictis sceleratis criminibus, et maleficiis procedatur. Rub. 51.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd de dicto scelerato crimine, maleficio, et peccato, et de omnibus, et singulis contentis in dicto capitulo, et ordinamento. prædicti Potestas, et Cap. vel alius de maleficiis cognoscens communis Camerini, et quilibet ipsorum et eorum, et cuiuslibet eorum iudices, tàm qui nunc sunt, quàm qui pro tempore fuerint possint, et debeant cognoscere, et procedere, tàm per accusationem, quàm per inquisitionem, et denunciationem eorum, et cuiusq; ipsorum officio. et repertos culpabiles de

prædictis

prædictis, vel aliquo prædictorum punire, et condemnare in pœnis superius in proximo ordinamento declaratis. et processus, qui fieret de prædictis, debear finiri, et terminari infrà vnum mésem à die porrectionis accusationis, vel formationis inquisitionis, vel denunciationis. Et si prædicti D. Potestas, et Cap. uel aliquis ipsorum, vel eorum iudices, siue alii de maleficiis cognoscentes, qui cognoscerent de prædictis, negligentes, vel negligens fuerit in prædictis, vel aliquo prædictorum: perdant, siue perdat de salario suo L. lib. den. quas camerarius dicti communis, qui nunc est, et pro tempore fuerit, de eorũ et cuiusq; ipsorum salario retinere teneatur: et sint ex tunc ipso facto applicatæ dicto cõi Camerini sine aliqua condemnatione, vel petitione, vt superius est expressum. Et si prædictus camerarius fuerit negligens in prædictis, uel aliquo prædictorum: perdat de suo salario. x. lib. den. Et omnes, et singuli processus, qui fierent de omnibus, et singulis maleficiis prædictis, et aliis contentis in præcedenti, et subsequenti ordinamento, vel aliquo ipsorum possint fieri in palatio communis, vel populi ciuitatis Camerini, et in quocunq; alio loco, in quo ipsi habitarent, videlicet Dominus Potestas, et Capitaneus, vel alter ipsorum, siue iudex criminalium. Et dicti processus scribi debeant per notarium maleficiorum palatii dicti D. Potestatis uel alterius iudicis, ut supra, dum procederetur per dictum D. Potestatem, uel aliquem suum iudicem, siue alium iudicem criminalium, ut supra. Et contra huiusmodi processum non possit, nec debeat opponi exceptio iuris, & statuti solennitate dimissa, dummodò costet de maleficio secundùm formam proximi infrascripti ordinamenti, & seruata fuerir forma præsentium ordinamentorum in procedendo, & condemnando.

Qualiter citatus, & exbannitus habeatur pro confesso: & quòd possit de dicto crimine die feriato, & non feriato cognosci. Rub. 52.

VT processus prædicti citius, & celerius expediantur. Statuimus, & ordinamus, quòd illi, contra quos procederetur de dictis maleficiis, vel aliquo ipsorum contentis in primo, & secundo statuto supra proximè posito: & in oĩbus aliis statutis subsequentibus & quolibet ipsorum usq; ad statutum positum sub Rub. de homicidiariis exclusiue, exceptis de contentis in statuto posito infrà sub Rub. quòd nullus minor. xv. annis bibat in rabernis, bis debeant citari, si in prima citatione non comparuerit. Et post secũdam citationem expectetur per duos dies. Et si citatus non comparuerit infrà dictum terminũ: ponatur in banno dictæ pœnæ, & aliarum pœnarum contentarum in subsequẽtibus statutis, & quolibet ipsorum ur supra dictum est. In quo banno eidem terminus assignetur duorum dierum ad comparendum. Et si infrà dictum terminum non comparuerit ad se excusandũ: habeatur pro confesso, & conuicto, & tãquàm confessus, & conuictus possit, & debeat condemnari. Et super prædictis, & de prædictis processibus possit procedi diebus feriatis, & non feriatis.

Quæ probationes, siue præsumptiones, & indicia sufficiant in dictis sceleratis criminibus. Rub. 53.

ITem quia dictum peccatum, & maleficium cõmittitur occultè, & committi consueuit & de ipso faciliter plena probatio haberi nõ potest. Statuerunt, & ordinauerunt, quòd ad probandum dictum peccatum, & maleficiũ sufficiat probatio unius testis de uisu bonæ famæ, & omni exceptione maioris. Et si probaretur per unum testem de ueritate, & probaretur per quatuor restes de publica voce, & fama, vel alia legitima indicia, vel præsumptiones, quòd dicti Dominus Potestas, & Capitaneus, vel alrer ipsorum, & quilibet de maleficiis cognoscens possint, & debeant tales, contra quos sit probatum, cogere ad confitendum, & ad inueniendum veritatem de prædictis per tormenta dummodò primò pronunciet testes pro apertis, lectis, & publicatis: & det terminum ad accipiendum copiam, & reprobandum dictos testes.

Quòd quolibet mense de dictis sceleratis criminibus inquiratur. Rub. 54

ITem, ne dictum peccatum, & maleficium veniat quasi in consuetudinem, & pessimã

corruptelã: & ad hoc, ne dictũ maleficiũ valeat cõmitti, sed melius possit extirpari. Statuerunt, & ordinauerunt, quòd dicti Domini Potestas, & Capitaneus, & quilibet alius de maleficiis cognoscens, & quilibet ipsorum tàm præsentes, quàm qui pro tempore fuerint, teneantur, & debeant ad minus quolibet mense facere generalem inquisitionem contra omnes & singulos committentes dicta maleficia, seu scelera cõtra omnes dantes seu præstantes auxilium, consilium, opem, & fauorem, dando domum, locum, vel lenocinium, vel tractatum, vel cõmittentem aliquod de prædictis prohibitis, & contentis in supradicto primo capitulo, & ordinamento. Et ob dictam causam mittere notarium suum in qualibet contrata dictæ ciuitatis, & maximè ubi sunt scolares, aut morantur: & testes recipere tàm masculos, quàm fœminas de qualibet contrata ad minus xx. testes: & ab eisdem querere de infamatis, & culpabilibus de dictis peccatis, & maleficiis, & quolibet ipsorũ. Et repertos culpabiles punire, & condemnare, ut supra dictum est, ad pœnã cc. lib. den. prædictis Dominis Potestati, & Capitaneo, & cuilibet ipsorum, & cuilibet alteri de maleficiis cognoscenti, quando prædicta omiserint facere, vel aliquod prædictorum de suo salario auferẽdorum, & retinendorum per camerarium dicti communis Et dicto communi de facto sine aliqua diminutione, condemnatione, vel petitione applicandam. Et teneantur, & debeant prædicti Domini Pòtestas, & Capitaneus, & quilibet ipsorũ, & alii de maleficiis cognoscentes, ad dictam pœnam modo, & forma superius declaratis in fine eorum, & cuiuslibet ipsorum officii ostendere per acta dictas inquisitiones fore factas, & testes fore receptos, ut superius est expressum. Et si camerarius dicti communis fuerit negligẽs in prædictis: perdat de suo salario lx. lib. den. ipso facto Et prædicta debeant expresse legi, & vulgarizari, & diuulgari in generali parlamento per notarium reformationum dicti communis in iuramẽto ipsorum dominorum Potestatis & Capitanei, siue alterius cuiusq; iudicis maleficiorũ, qui pro tempore erunt, & tempore eorum, & cuiuslibet eorum aduentus in platea Ecclesiæ Sanctæ Mariæ maioris. Et si notarius reformationum dicti communis fuerit negligens in prædictis, vel aliquo prædictorum; perdat de suo salario. x. lib. den. ipso facto.

Quòd rogetur Dominus Camerinensis Episcopus, & eius Vicarius, quòd puniat clericos de dicto crimine pollutos. Rub. 55.

ITem cum præsertim clerici à dicto scelerato crimine abstinere debeant, & ne etiam ipsi, quod peius esset, de eo infamentur, & dictum maleficium committant. Statuimus, & ordinamus, quòd Dominus Potestas, & Capitaneus, & quilibet alius iudex maleficiorum, qui pro tempore fuerit, infrà xv. dies introitus eorum, & cuiuslibet eorum regiminis teneantur congregare, & congregari facere scilicet Dominus Potestas consilium generale, & speciale. & Dominus Capitaneus consilium capitaneorum artium dictæ ciuitatis Camerini & cum ipsis consiliis, & consiliariis, & capitaneis artium ire ad Dominum Episcopũ Camerinensem, vel eius Vicarium, & cum instantia rogare eos, vel alterum eorum, quòd faciat congregare omnes, & singulos clericos, & presbyteros ciuitatis Camerini corã eis vel altero eorũ, & ipsos efficaciter monere, quòd de dicto uitio, maleficio & peccato, si maculati essent, debeant abstinere, & penitus emendare. Et quòd contra committentes dictum maleficium, sceleratũ uitium, & peccatum, & inuentos culpabiles condemnare ad aquam tristitiæ, & panẽ doloris. Et hoc dicti rectores, & iudices, & quilibet ipsorum facere teneantur ad pœnam superius declaratam contra eos.

De arbitrio rectorum, & iudicum in expellendo de dicta ciuitate infamatos de dicto crimine. Rub. 56.

ITem quòd de dicto crimine, & abominabili uitio, maleficio, & peccato in dicta ciuitate, comitatu, & districtu sint aliqui nõmodicum infamati. Statuerunt, et ordinauerũt quod prædicti Domini Potestas, & Capitaneus et alii iudices maleficiorũ tàm præsentes quàm qui pro tempore erunt, et quilibet ipsorum contra tales publicè infamatos de dicto scelerato crimine, et peccato habeãt plenum arbitrium in expellendo ipsos de dicta ciuitate,

ciuitate,comitatu,et districtu eiusdẽ : et in cõfinãdo eos prout eis,et cuilibet ipsorũ uidebitur conuenire. Et ut prædicta plenius obseruentur : possint ipsi D.Potestas,Capitaneus et quilibet ipsorum, et alterius iudicis de maleficiis cognoscentis pœnas,et banna imponere,ut eis et cuilibet ipsorum uidebitur expedire. Et de his similiter rogetur Episcopus vel eius Vicarius ut idem faciat de presbyteris,et clericis,ut in proximo præcedenti capitulo,et ordinamento plenius est expressum. Et prædicta locum habeant in diffamatis publicis de dictis sceleribus ab vno anno citra.

De præmio dando Rectoribus,vel officialibus punientibus dictum crimen,vitium, et peccatum. Rub. 57.

AD Hoc,vt prædicta domini Potestas, et Captaneus tàm præsentes, quàm futuri, et quilibet ipsorum, et alterius cuiuscũq; iudicis de maleficiis cognoscẽtis sint promptiores,et fauorabiliores ad dictum peccatum sodomiticum, et abominabile vitium, et maleficium cõtra naturam inueniendum,& puniendum. statuimus,et ordinamus,quòd supradicti D. Potestas Cap.et quilibet ipsorum,et quilibet alter officialis maleficiorum habeant,et habere debeant de pecunia, et auere dicti communis pro qualibet persona, quam legitimè condemnauerit : et de ipsa executionem cum effectu fecerit pœnæ, vel pœnarum declaratarum in dicto primo statuto, vel ordinamento.L.lib.den. Et intelligatur facta etiam executio cum effectu quoad consequendum, et habendum dictas.L. lib.den.si condemnatus de dictis criminibus, et peccatis contentis in dicto primo capitulo,vel aliquo eorum fuerit effectualiter punitus secũdum formam in eo traditam:et domus,vel locus fuerit destructus in casu quo debet,et potest fieri, etiam si talis condemnatus ut supra condemnationem pecuniariam soluere retardauerit.

De pœna iurãtium, et blasphemãtium, vel maledicentium Deum, et beatam Virginẽ Mariam eius matrem,vel aliquem Sanctorum. Rub. 58.

ITem quia homines temeritate, aut malitia ducti audent Deum blasphemare,et beatissimam Virginem Mariam matrem eius, et sanctos.quod peccatum blasphemiæ quia preponderat omnibus aliis peccatis. statuerunt,et ordinauerunt,quòd nulla persona debeat blasphemare Deum,et beatissimam Mariam eius matrem, vel aliquem sanctorum, vel aliquid turpe dicere de eis,vel aliquo ipsorum,scilicet ad onta de Iddio,vel de Santa Maria,et delli santi et della Chiesa de Dio,vel delli santi,et de his similia,vel etiam iurare per membra aliqua pudibunda,vel turpia omnipotentis Dei,vel Iesu Christi Spiritus Sancti,Sãctæ Trinitatis,vel Virginis Mariæ,vel alicuius ex sanctis Dei vt dicendo per lo culo, per la potta, et his similia, vel tantundem importantia. si quidem blasphemauerit Deum,et beatam Virginem, vel sanctam Trinitatem,et Spiritumsanctum,vel iurauerit per membra pudibunda Dei, et beatæ Virginis Videlicet dicendo ad onta de Iddio, di Santa Maria,al dispetto de Iddo,vel di Sãta Maria,per la potta,per lo culo,et his similia vel aliud turpe contra Deum omnipotentem Iesum Christum, et eius matrem Mariam Virginem dixerit, vel iurauerit per corpus, vel sanguinem omnipotentis Dei, vel Domini nostri Iesu Christi,vel Vriginis Mariæ vel uiscera,oculos,vel alia membra nõ pudibunda : puniatur pro qualibet prima uice in xxv. ducatorum pœna. Pro secunda uerò uice, et post primam condemnationem in pœna duorum ictuum funis puniatur ultrà dictam pœnam pecuniariam. Pro tertia uerò uice,si fuit bis condemnatus,lingua penitus perforetur ultrà dictam pœnam pecuniariam.Quo uerò ad sanctos,præsertim beatissimum martyrem Venantium huius ciuitatis nostræ Camerini protectorem, et aduocatum,et defensorem:et beatissimũ Ansouinum,quos præcipue debemus honorare.si quis eos blasphemauerit,maledixerit,vel iurauerit per membra aliqua eorũ pudibunda,siue aliquid turpe dixerit:condemnetur in medietate pœnæ pecuniariæ tãtum pro qualibet uice per Potestatem, Capitaneum, vel alium iudicem de maleficiis cognoscentem. Et cuilibet sit licitum accusare,vel dẽunciare,nec ad talionis, nec etiam ad extraordinariã pœnam subscribere teneatur,et teneatur secretus,et habeat accusator, vel denunciator

quartã partẽ pœnæ.Quam pœnã si infrà x.dies non soluerit: publicè fustigeť eo casu quo pœna pecuniaria tantùm uenit imponenda.Et nomen accusatoris,vel denunciatoris teneatur secretum.Et sit et esse debeat ipse accusator,vel denunciator de dicta ciuitate,vel burgis Camerini, vel eius comitatu,et districtu, et homo bonæ conditionis,et famæ. Et quòd prædicti Dominus Potestas, et Capitaneus,et quilibet eorum, et quilibet etiam alter iudex maleficiorum, et eorum, et cuiusq; ipsorum in dictis officiis Potestariæ,Capitaniatus,et iudicatus maleficiorum imposterùm successores possint,et debeant de prædictis omnibus, et singulis,et quolibet eorum inquirere, et procedere per accusationem, vel denunciationem: dummodò pœna præstiti iuramenti non admittatur in testimoniũ talem denunciatorem,vel accusatorem. Et si quis accusauerit,denunciauerit publicè alicui officiali communis, vel villæ, vel syndico alicuius castri aliquem de aliqua blasphemia, et non probauerit saltim per vnum testem de auditu: condemnetur eadem pœna, qua condemnari deberet talis blasphemans. Et si quis fuerit præsens dictæ blasphemationi, vel aliquibus de prædictis turpibus, vel similibus: debeat denunciare dictos omnes Potestati, vel Capitaneo,vel eorum alteri,siue alii de maleficiis cognoscenti, vel eorum successoribus infrà secundam diem. Et si non denunciaret: condemnetur in C.sol.den. pro quolibet, et qualibet vice. Et statuerunt, et ordinauerũt, quòd cuilibet sit licitum tempore,et loco dicentes contra prædicta vel aliquod prædictorum percutere,vel verberare sine sanguinis effusione sine aliqua pœna, vel banno, scilicet blasphemantes huiusmodi:dũmodò blasphemantes ipse percussor debeat denunciare dictis Dominis Potestati,et Capitaneo,vel alteri ipsorum,siue alii officiali maleficiorum infrà secundã diem. Et ad probationem prædictorum,et cuiuslibet eorum sufficiat vnus testis bonæ famæ, et conditionis, et omni exceptione maior cum duobus testibus fidedignis de publica uoce et fama.et Dominus Potestas,et Capitaneus, et quilibet eorum,et alii de maleficiis cognoscentes suo arbitrio eligant et eligere debeant decem bonos, et legales homines de qualibet contrata de artificibus dictæ ciuitatis,vel burgorũ,qui sint denunciatores secreti de prædictis,et quolibet prædictorũ. Et idẽ facere teneãtur,et debeant eorũ et cuiuslibet eorũ successores à principio eorũ,et cuiuslibet eorũ officii pœna xxv.lib. dẽ.pro quolibet dictorũ rectorũ, vel iudicũ, qui fuerint negligentes in prædictis,vel aliquo prædictorum ad pœnam præstiti iuramenti, in quibus tempore officii syndicatus eorum,et cuiuslibet ipsorum per arratiocinatores cõis debeant condemnari de salario delinquẽtis. Et camerarius dicti cõis dictam pęnam de eorum, & cuiuslibet eorum salario penès se debeat conseruare,donec in fine eorum, et cuiuslibet eorum officii ipsi rectores fuerint absoluti, vel etiam condemnati ad pęnam x. lib. den.de suo salario ipsius camerarii retinendarum, et dicto cõi applicandarum ipso facto. ☞ Addimus huic statuto,quòd quicũq; blasphemauerit beatum Venantium specialem aduocatnm, defensorem,et protectorẽ huius ciuitatis,nec non B.Ansouinũ confessorẽ similiter defensorẽ: puniať in pęna decẽ et octo scutorum auri pro qualibet vice, et quolibet blasphemante, maledicente, vel turpe aliquid contra aliquem ipsorum sanctorum, quos præcipue decet in nostra ciuitate honorari dicente, per Potestatem Capitanium, vel alium iudicem de maleficiis cognoscentem. et quòd in omnibus,et singulis blasphemantibus, vel maledicentibus in festo Natiuitatis Dñi, Paschatis resurrectionis D. N.Iesu Christi pœnæ duplicentur.

Quòd nullus derideat, vel turpia dicat contra pœnitentiam agentes. Rub. 59.

Item, quia in dicta ciuitate possent quidam stulti, et turpia loquentes contra agentes pœnitentiam maximè isto tribulationis tempore. statuimus,et ordinamus,quòd præsentes D. Potestas, et Cap. et alii iudices maleficiorum, qui pro tẽpore erunt, et quilibet ipsorum possit procedere contra prædictos sic loquentes, vel deridentes pœnitentiam agentes,et turpia loquentes, iuris solẽnitate seruatis, et non seruatis, diebus feriatis, et non feriatis,de iure,vel de facto,quocunq; modo voluerit,et placebit ipsis vel alicui ipsorum, et eos punire vsq; in quantitatem xl. sol.

Quòd

Quòd nullus minor xv. annis bibat in taberna. Rub. 60.

ITem, quia minores ex vsu, et ex conuictu formãtur: et vtentes tabernis omnibus malis moribus informãtur, et vitiis, et maximè iuuenes, statuerunt, et ordinauerũt, quòd nullus de dicta ciuitate, vel burgis eiusdem ciuitatis minor xv. annis associare debeat, vel ire ad aliquam tabernam positam in dicta ciuitate, vel burgis, vel propè ipsam tabernam per tres domos ad bibendum, vel comedẽdum vinum, vel comestionem de tabernis. et quòd nullus tabernarius, vel persona debeat dare, vel dari facere bibere, vel comedere in taberna ipsi minori, vel associãtibus, vel euntibus cum dicto minore in dictã tabernam, vel propè ipsam tabernam per tres domos. Et qui contrafecerit in prædictis, vel aliquo prædictorum: soluat pro banno dicto cõi pro quolibet, & qualibet vice x. sol. den. Et quòd vnus ex notariis dictorum Magnific. D. Potestatis, vel Cap. vel alterius iudicis maleficiorum, et cuiuslibet ipsorum, qui nunc sunt, et pro tempore erunt, teneantur, et debeant pro prædictis, et quolibet prædictorum adminus semel in die ire ad perscrutandum per dictam ciuitatem, et burgos: et credatur relationi ipsorum notariorum vel alterius eorum, qui ad perscrutandum iuerint, vel duorum de familia ipsorum D. Potestatis, vel alterius iudicis vt supra. Et nihilòminus si aliquis ex sociis dictorum D. vel alterius eorum ad scrutandum iuerit pro prædictis, similiter ipsius relationi credatur, et pro plena relatione habeantur relationes prædictæ, et quælibet earum. Et quòd dicti D. Potestas, et Cap. et alii iudices vt supra, et quilibet ipsorum, qui sunt, et pro tempore fuerint, et eorum, et cuiuslibet eorum iudices possint, et debeant de prædictis, et quolibet prædictorum inquirere, et procedere per accusationem, vel denunciationem, vel inquisitionem, iuris ordine seruato, vel non seruato, die feriato, et non feriato: et inuẽtos culpabiles de prædictis, vel aliquo prædictorum in dictam pœnam teneantur, et debeant cõdemnare. Et ille intelligatur esse minor xv. annis, quẽ dicti D. Potestas, et Cap. et alii iudices vt supra, vel aliquis ipsorum, vel alterius eorum iudices cognoscẽtes quæstionem, pronunciauerint esse minorem ex aspectu. quæ pronunciatio habeatur pro plena probatione. Et cuilibet sit licitum accusare, vel denunciare de prædictis, vel quolibet prædictorum. et denunciator teneatur in secreto. Et prædicti D. Potestas, et Cap. et cæteri iudices (vt supradictum est) vinculo iuramenti ad pœnam xxv. lib. den. pro quolibet ipsorum, in quibus debeant condemnari per arratiocinatores dicti cõis tempore eorum syndicatus de salario contrafacientis plenius debeant obseruare, et obseruari facere oia, et singula suprascripta, et quodlibet ipsorum. Et quòd eorum, et cuiuslibet eorũ rector, vel officialis arbitrio eligere, et eligi facere possint, et debeant ipsi rectores, et quilibet ipsorum, et alii futuri rectores, et iudices vt supra, et quilibet ipsorum per quoscunq; voluerint de facto super prædictis, sex custodes secretos de qualibet contrata, qui sint boni homines, et bonæ famæ: et eorum, et cuiuslibet eorum relationi credatur cum vno teste bonæ famæ, et conditionis. et electores, et electi teneantur in secreto. Et prædicti præsentes rectores, et alii iudices vt supra, et quilibet ipsorum, et alii futuri, qui pro tempore fuerint, in principio eorum, et cuiuslibet eorum officii, eorum, et cuiuslibet eorum sacramento, et ad dictam pœnam prædicta omnia, et singula obseruent, et plenius faciant obseruari. Et talis custos denuncians habeat quartam partem dicti banni. quorum custodum officium duret quantum officium rectoris, qui eos eliget, vel eligi faciet: dũmodò nõ intelligatur de aliquibus officialibus, vel familiaribus ipsorum Dñorum, vel alterius eorum de habendo dictam quartam partem dicti banni.

Quòd iuuenes dissoluti corrigantur, et castigentur ad petitionem propinquorum. Rub. 61.

ITem quia in dicta ciuitate, comitatu, et districtu reperiuntur plurimi iuuenes, et secũdùm iuris dispositionem iuueniles calores in quantum possumus, et valemus coarctare, et refrenare tenemur. Ideo statuimus, et ordinamus, quòd prædicti D. Potestas, et Cap. et quilibet alius de maleficiis cognoscens, teneantur, et debeant ad petitionem ma

tris suæ, si patrem non habet, vel proximiorum, vel propinquiorum eorum vsq; in secũdum gradum exclusiue procedere, et facere contra ipsos dissolutos homines, sicut petitum fuerit per prædictos, vel aliquem prædictorum. et eos cogere realiter, et personaliter, sicut ipse, vel aliquis ipsorum petierit pro vtilitate, et correctione ipsorum iuuenum. Et quòd à processibus factis per prædictos Dños, vel aliquem ipsorum contra ipsos dissolutos iuuenes ad petitionem prædictorum vel alterius eorum non liceat appellare, nec quomodolibet reclamare. Et præsens ordinamentum banniatur singulis mensibus semel in platea S. Angeli, et S. Mariæ maioris in die feriato mandato dictorum Dñorum vinculo iuramenti. Et si Potestas, vel Cap. vel alii officiales in prædictis fuerint negligẽtes: puniantur, et condemnentur de facto in L. lib. den. tempore eorum syndicatus.

De comedentibus carnes in diebus vetitis: et qualiter puniantur. Rub. 62.

COmedentes carnes temporibus, et diebus infrascriptis, videlicet, in diebus quatragesimalibus, quatuor temporibus, vigiliis Apostolorum, et aliorum sanctorum, quibus est vigilia ab ecclesia ordinata: condemnentur, & condemnari debeant pro primo delicto, seu pro prima condemnatione, & prima vice in xxv. lib. den. & pro secunda in L. lib. pro tertia in C. lib. den. si verò soluere noluerit, vel non potuerit infrà decem dies post condemnationem de eo factam fustigetur per totam ciuitatem, & burgos. Secundam pœnam L. lib. & C. lib. den. soluere non potuerit infrà dictum tempus manus dextera à bracchio amputetur. Et macellatores, & pullaroli, vel alii dictis temporibus, vel diebus vetitis vendere non possint. Et qui contrafecerit: puniatur pœna simili. Saluo, quòd prædicta non intelligantur etiam in ĩfirmis, & mulieribus infantulis, & quæ partũ emiserunt, quibus mulieribus non expediat licentiam impetrare. Et qui habent licentiam à medico in ciuitate Camerini conducto sufficiat sine licentia Domini Episcopi Camerinensis.

De homicidio, & homicidia committentibus, & facientibus fieri. Rub. 63.

HOmicidium si quis dolosè, præordinatè, appensatè, aut studiosè fecerit, vel fieri fecerit, & in fortiam curiæ peruenerit, legali pœna puniatur, ita quòd inde penitus moriatur, & anima à corpore diuidatur, & separetur. Si autem in fortiam curiæ non venerit: citetur, & exbanniatur perpetuò in dicta pœna: & eius bona omnia cameræ cõi Camerini confiscentur, & incorporentur: & incorporata, & confiscata pro communi prædicto conseruentur, vel vendantur prout camerario cõis magis videbitur expedire. Si autem plures de vno, & eodem homicidio culpabiles proponantur, tunc iudex maleficiorum curiæ Camerini proximiores consanguineos occisi, & accusatorem, si quis interuenerit, coràm se faciat euocari, & diligenter, attenteq; ab eis per iuramentum de qualitate culpæ cuiuslibet ipsorum, & vtrum sint culpabiles in faciendo, aut præcipi mãdando, vel fieri faciendo, aut associando, vel alio auxilio, seu fauore per eos, vel maiorẽ partem ipsorum præstito, eligi faciat exculpabilibus non faciendo vnum principalem auctorem, qui solus pœna legitima, & confiscationis puniatur: & vnum alium eligi faciat per eosdem demandantibus, siue fieri facientibus, siqui in mandando interuenerint. Et si dicti accusatores, & proximiores, & consanguinei non reperientur, vel non eligerentur, ipse iudex dictos principales in faciendo, & fieri faciendo, facta inuestigatione, vt si bi videtur, possit eligere: qui duo tantùm possint dictis pœnis puniri, & non plures pro eodem homicidio. Et si nullus reperiatur fieri faciens, siue mandans, tunc vnus solus pœna, quæ superius dicitur feriatur. Alii verò culpabiles, qui pro principalibus auctoribus non fuerint electi, tanquàm auctores, & fautores siue in faciendo, siue in fieri faciendo culpabiles fuerint, sic puniantur, & de auxilio, & fauore. Si autem principalem homicidam associauit tempore homicidii, & illum, qui occidebatur, percussit, vel tenuit, vel ità impediuit, quòd se nequiuit defendere obstante sua detentione, vel impedimento, sicut principalis auctor puniatur. Si verò principalem homicidam associauit scienter ad homicidium tempore homicidii, & non percussionẽ, nec aliud operatus est, in ccc. Flo: auri

auri puniatur. Et si dicto tẽpore associauit homicidam quempiam,& ,ne caperetur, defendit: simili poena puniatur. Et qui non associauit principalem homicidam ad homicidium tempore homicidii, sed ipsum post homicidium commissum defendit, ita quòd capi nõ potuit, aut in domo, vel loco alio scienter occultauerit, ita quòd ab officialibus, vel eorum famulis prosequentibus, & inueniri, & capi non potuit: poena cc. Florenorum auri puniatur. Qui verò fuerit de tractantibus, vel ordinantibus, siue consulentibus, quòd homicidium fieret, non tamen principalis fieri faciens, siue mandans, poena cc. Florenorũ auri puniatur. Patricida verò, & hi qui patricidarum nomine, seu poena à lege comprehenduntur, scienter, appensatè, & praeordinatè illud scelus perpetrantes poenis legalibus, uel aliis similibus, dummodò in supplicii atrocitate conueniant & adaequẽtur, Potestatis, siue maleficiorum iudicis arbitrio puniantur. Qui uerò absq; alia culpa, casu, qui praeuideri nõ potuit, nec debuit, vel ad defensionem sibi permissam, vel iure permittente cum moderamine inculpatae tutelae occidit, nulla pęna penitus puniatur. Qui verò homicidium non dolo, nec licitè, sed cum aliqua culpa ex improuiso commiserit, inspecta qualitate personae, & facti, & circunstatiis debitis, pęna pecuniaria vsq; in.cc.Floren. auri Potestatis arbitrio, vel alterius iudicis de maleficio cognoscẽtis,& suae curiae puniatur. Et de qualitate dictarum poenarum pecuniariarum haeredes occisi debeant habere tertiam partem pro recompensatione eorum iniuriae. Et nihilòminus si quis accusatus, vel denunciatus fuerit de aliquo homicidio, & legitimè probatum fuerit ipsum homicidium fecisse: condemnetur vt supra. de ciuitate, comitatu, & districtu expellatur, & ad eam redire non possit, nisi concordauerit se cum filiis, & haeredibus mortui, vel cum proximioribus consanguineis, si filii, & haeredes non essent, & nõ obtenta prius remissione à Summo Pontifice, seu ab eo autoritatem habente. Et si rediret ad ciuitatem, comitatum, vel districtum Camerini ãtequàm se cõcordaret cum filiis & haeredibus defuncti, vel cum proximioribus consanguineis, si filii, & haeredes non essent, & non obtenta dicta remissione vt supra, capite puniatur. Et si aliquis offenderit, percusserit, vel occiderit eum: non teneatur ad poenam aliquam. de qua condemnatio non possit fieri aliquo modo. Et hoc intelligatur, & intelligi volumus, si homicidiũ fuerit voluntarium, & studiosè, & appensatè commissum. Et in praedictis beneficium confessionis, & pacis admittatur. ¶ Item ad hoc, vt euitentur pericula, quae occurrere possent, ordinauerũt, quòd si eueniret, quòd aliqua persona succedere posset, seu deberet alicui, qui occisus esset, ex testamento, vel ab intestato: & illa persona macchinata esset in persona illius occisi, siue facto, siue ope, & consilio, vel ordinatione, quòd illa talis persona aliquo de praedictis modis offendens ab haereditate illius occisi omnino sit aliena, & exclusa: & ipsam haereditatem, & omne legatum, vel fideicõmissum amittat ipso facto, & sit priuatus. & dicta haereditas, vel legatum deueniat in proximiores consanguineos occisi, exceptis filiis, & nepotibus, & aliis descendentibus ex persona dicti macchinantis, & praedicta committentis, vel aliquod praedictorum, qui non possint succedere vllo modo. Et pax, quae fieret per tutorem nomine alicuius pupilli, seu ad commodum alicuius pupilli, qui fuisset, vel esset haeres, vel proximior consanguineus occisi, non valeat, nec teneat ipso iure. Et contra praedicta non possit proponi, seu arrengari, nec per notarium scribi, nisi esset in concordia omnes propinquiores consanguinei ipsius occisi vsq; in tertium gradum. Et si contrafecerit: ipsa propositio, arrẽgatio, & reformatio nõ valeat, nec teneat ipso iure. Et nihilòminus proponens, arrengans, & reformans, & scribens sint priuati eorum officio ipso facto. Et per arratiocinatores cõis, si Potestas, vel Cap. seu alius officialis dicti cõis fuerit negligens in c. lib.den. pro quolibet condemnetur: consiliarius, uel notarius scribens in xxv lib.den. pro quolibet, & vice qualibet. Et Magnifici D. Priores, qui fecerint talem praepositam contra ipsam formam in Decem Scutis auri pro quolibet condemnetur per Potestatem, vel Capitaneum, vel alium iudicem de maleficiis cognoscentem.

De pœna venenantium aliquem, vel aliquos. Rub. 64.

ITem statuimus, & ordinamus, vt cupientes obuiare maleficiis, & eis remediis opportunis occurrere, quòd si aliquis, vel aliqua dederit alicui venenum, risagallum, siue argẽtum viuum comedere, vel bibere, vel in aurem, vel in aures, vel in os alicui immiserit vel sibi venenosam potationem, siue comestionem dederit, si ille, cui datur, vel immissum fuerit aliquod prædictorum, moriretur, si fuerit masculus, qui dederit, vel immiserit, capite puniatur: si mulier igne cremetur, ita quòd penitus moriatur. Et si offensus non moriretur: puniatur offensor in cccc. lib. den. quas si non soluerit infrà terminũ sibi datum, dicto modo puniatur. Idem dicimus de eo, qui dolosè vendiderit, vel alio modo concesserit venenum malum, ex quo alius sit mortuus, quòd eadem pœna plecti debeat. Et si ignoranter vendiderit, uel concesserit: & inde aliquis necatus fuerit: pœna homicidii non dolosè, sed tantùm culpabiliter commissi puniatur. Et siquis uenenum præbuerit causa necandi, licet mors secuta non fuerit: pœna legali puniatur. Si autem aliquis aliquod prædictorum uoluntariè sumpserit, uel diceretur sumpsisse, & de eo innocentem infamauerit: simili pœna puniatur.

De duplicatione pœnarum in infrascriptis locis. Rub. 65.

ITem statuerunt, & ordinauerunt hac edicta, & salubri lege, quia plærũq; persona, locus, tempus, qualitas, conditio, & euentus aggrauant delicta, & maleficia, & ne facilitas ueniæ tribuat incentiuum delinquendi prætextu pęnæ prædictorum committentium maleficia, sed potius ualeant augumentari: & committentes præualeant cauere, & præcaueant imposterùm ab illicitis, & inhonestis. quòd omnium maleficiorum, quæ committentur imposterùm, uel perpetrabunt de cætero per quascunq; personas de ciuitate comitatu, & districtu Camerini, pęnæ contentæ in statutis communis, & populi Camerini, de quibus in dictis statutis fit mentio, duplicentur, & duplicari debeant hoc modo uidelicet, si maleficia committerentur, & fierent tempore noctis. & nox intelligi debeat quando pulsatur campana de sero ad ecclesiã S. Mariæ maioris ciuitatis Camerini post laudes usq; ad campanæ diei sonum, quæ pulsatur in dicta ecclesia ad aurorã diei exclusiue: Necnon si dicta maleficia committerentur, & perpetrarentut corãm Potestate, uel Cap. seu corãm aliquibus officialibus eorum, siue aliis quibuscunq; iurisdictionẽ, & causarum cognitionem habentibus, dum reddunt ius, uel aliter iurisdictionem exercent in dicta ciuitate, comitatu, & districtu, uel insultus, uel maleficia fierent ad domum propriam, uel conductam, uel solitæ habitationis offensi, ad agrum, uineam, uel possessionẽ aliã propriam, vel conductam in ciuitate, & burgis, vel extrà in ecclesiis intus, & extrà ciuitatem Camerini: in locis religiosis, hospitalibus infrà ciuitatem, & burgos, & in cimiteriis, reclaustris ecclesiarum. & intelligatur insultus etiam si adminauerint, vel si ponerent manus ad aliquod genus armorum. Et in festo S. Venantii, & S. Ansouini, in vigilia dictarum festiuitatum, & in vno die post festum. in palatio D. Potestatis, & Cap. & aliorum iudicum causarum cognitionem habentium. in palatio D. Priorum dictæ ciuitatis, & populi. Et in platea S. Venãtii à muro dictæ ecclesiæ vsq; ad triginta passus extrà versus stratam publicam, siue vsq; ad tres petras vulgariter nuncupatas. in platea S. Dominici ab ecclesia vsq; ad macellum inclusiue. in platea S. Mariæ maioris incipiendo à spiculo cimiterii dictæ ecclesiæ, vbi est depicta imago beatæ virginis per totam dictam plateam, vsq; ad plateam S. Angeli cum tota dicta platea eundo per viam rectam Arenghum vulgariter nuncupatum, cum platea paleæ, & Rasengha cõis. Item à platea S. Angeli, vsq; ad angulum domus Petripauli Hieronymi Gulielmi eundo per viam rectam S. Agathæ, & ante palatium vulgariter detto dalli Occhi, vbi nunc resident M. D. Priores dictæ ciuitatis, & populi Camerini. Et à via palatii dictorũ D. Priorũ, vsq; ad introitum stratæ magnæ exclusiuæ, quæ tendit versus ecclesiam S. Augustini. Item in omnibus maleficiis quæ committerentur per forensem contra ciues, comitatenses, & districtuales Camerini, & per laycos contra clericos, vel religiosas personas, consuetudine aliqua

liqua incontrarium apparente non obstante. Et idem dicimus de maleficiis, quæ com mitterentur per comitatenses, vel districtuales contra ciues Camerini.

De insultu cum armis uetitis. Rub. 66.

ITem statuimus,& ordinamus, quòd si quis fecerit insultum cum armis uetitis, uel alia maleficia, vel verba iniuriosa commiserit, vel dixerit contra aliquem in ecclesia S.Mariæ maioris de Camerino, vel in platea ipsius ecclesiæ, vel S.Angeli, vel S. Venantii, vel S.Dominici prout supra lateratæ sunt, vel ad domum habitationis positæ infrà ciuitatē, seu ad agrum, vineam, vel ad aliam possessionem propriam, vel conductam in ciuitate, vel extra, in ecclesia S. Venantii & locis religiosis, & hospitalibus, in ciuitate, & burgis comitatus, & districtus (Et intelligatur insultus etiam si adminauerit, vel posuerit manus ad aliquod genus armorum, vel coràm Potestate, vel Cap. vel aliis officialibus cōis, vel palatiis ipsorum Potestatis,& Cap. & aliorum officialium) si in palatio M.D. Priorū soluat pro pœna cōi x.lib.den. In aliis verò locis infrà ciuitatem, comitatum, & districtum soluat dimidiam partem dictæ pœnæ. Arma vetita sunt ista, cultellus acutus, mazza ferrata, siue metallata, spata ferri, balista, lancea ferrata, mannaria, bastoni grossi, fal castrum, securis astata de ligno, stimulare, siue baculus ferratus, clauis ferri cum bastono, lapis, siue forma lateris, plumbatora plumbea, siue ferrea, archubusiū, & schioppū, & alia arma similia. Et si fecerit insultum in aliquo dictorum locorum sine armis: dimidiam dictæ pœnæ soluere teneatur. Et insultus intelligatur, si iuerit contra aliquem irato animo, uel tetigerit cum irato animo.

De percussionibus factis cum armis vetitis. Rub. 67.

ITem statuimus,& ordinamus, quòd si quis percusserit aliquem cum cultello, uel ense, vel falcastro, lancea, mannaria, vel securi, sagitta, quadrello, claua plumbea ferrata, vel metallata, vel correggiata, vel in qua esset baculus, vel cum lapide, uel forma lateris, uel plumbatora plumbea, uel ferrea, uel aliis armis uetitis in proximo præcedenti capitulo contentis, uel his similibus in collo, siue gula, uel à collo superius, si vulnus fecerit, vel sanguis exiuerit in. c. lib. den. condemnetur cōi Camerini pro qualibet uice, & qualibet percussione. Si verò vultum, vel faciem difformem reddiderit cū cicatrice perpetuò remansura ī.cc.lib.den.pro qualibet vice,& qualibet percussione cōdemnetur. Si verò sanguis non exiuerit, vel vulnus non fecerit: in L. lib. den. pro vice qualibet condemnetur. Si verò cum dictis armis percusserit in pectore, flanco, ventre, vel in spatulis, vel renibus: si sanguis exiuerit, & vulnus fecerit: in c. lib.den.pro vice qualibet condēnetur. Si sanguis non exiuerit: in L.lib.den.Si verò in alia parte corporis cum dictis armis, vel his similibus percusserit cum sanguine: in L.lib.den.pro vice qualibet condemnetur. si sine sanguine in.xxv.lib.den. Si verò cum aliquo alio genere armornm aliquis percusserit aliquem modo aliquo: si cū sanguine, & uulnere in collo,& à collo superius: in c. lib.den.pro qualibet uice,& quolibet condemnetur. Si uerò percusserit in facie cū dictis armis cum cicatrice perpetuò remansura: in cc. lib. den. puniatur pro uice qualibet, & qualibet percussione. Si craneum fregerit qualitercunq; in cc.lib. den.communi Camerini condemnetur. Si uerò à collo infrà in flanco, uentre, pectore, spatulis, uel renibus: si sanguis exiuerit,& uulnus fecerit: puniatur in c. lib.den. et si sanguis non exiuerit: medietatem dictæ pœnæ soluere teneatur. Si verò percussio cum dictis armis in aliis partibus corporis cum sanguinis effusione,& vulnere in xxv. lib.den. condemnetur. Si sine sanguine percusserit: medietatem dictæ pœnæ soluere teneatur. Et si aliquis condemnatus de prædictis in.L.lib.den.& à L.lib.den.suprà,& condemnationem de eo factam non soluerit cum effectu camerario communis, uel non supplicauerit, & praeces porrexerit infrà x. dies à die latæ sententiæ, ad soluendum ultrà pœnas debitas, quartū plus soluere teneatur,& penitus compellatur. Addentes huic statuto, quòd si quis deferens archubusium, uel schioppum, aliquem insultauerit cum eis, uel aliquo eorum: puniatur in L. lib.den.si autem dictum archubusium, uel schioppum exonerauerit, euacua

uerit, uel scarcauerit, & non percusserit: in cccc.lib.den. puniatur. Si uerò deserrauerit, & percusserit, & mors non fuerit secuta in ccccc.lib. den. puniatur. Sed si mors secuta fuerit: pœna ultimi supplicii puniatur.

De percutiente aliquem non dolosè. Rub, 68.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si quis percusserit aliquem non dolosè, sed cũ culpa: puniatur in medietate pœnæ, qua puniri deberet de dicto delicto secundùm formam statutorum.

De eo qui impinserit aliquem, uel cæperit per capillos, uel cum pugno percusserit, uel calcem dederit, uel his similibus. Rub. 69.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si quis iniuriosè cæperit aliquem per capillos, uel per gulã: cõdemnetur pro qualibet uice in xxv. lib.den. Si uerò cæperit iniuriosè per pannos, uel impinserit, uel tirauerit, siue traxerit: condemnetur in x. lib. den. pro qualibet uice. Si uerò cum pugno, palma, cubito, genu, uel calce aliquem percusserit in facie, si cum sanguine: condemnetur pro qualibet percussione in.L.lib.den. Si sine sanguine: condemnetur in xxv.lib.den.pro qualibet percussione. Si uerò cum aliquo prædictorum percusserit in capite in uentre, pectore, flanco, uel renibus, si cum sanguine: condẽnetur pro qualibet percussione in xxv.lib.den. Si sine sanguine in xii. lib.den.pro qualibet percussione condemnetur. Si autem percusserit cum aliquo prædictorum in aliis partibus corporis, si cum sanguine: in xv.lib.den.condemnetur pro qualibet percussione: si sine sanguine in medietate dictæ pœnæ debeat condemnari. Et si quis cæperit aliquem per testiculos, & traxerit, uel tirauerit: condemnetur pro qualiber uice in xxv. lib.den. Et si cum aliquo prædictorum aliquis percusserit aliquem in testiculis: condemnetur pro qualibet uice in L. lib. den. Si autem barbam cæperit, uel expilauerit: in L. lib. den. condemnetur.

De proijciente lapidem, & non percutiente. Rub. 70.

STatuimus, & ordinamus, quòd si quis proiecerit contra aliquem iniuriosè aliquẽ lapidem, laterem, tegulam, gippam terræ, uel aliquam aliam quamcunq; rem, & non percusserit: puniatur pro qualibet uice in c.sol.den.

De proijciente lapidem, uel aliam turpitudinem, uel rem opprobriosam in domũ alterius. Rub. 71.

QVicunq; proiecerit lapidem, uel rem aptam ad nocendum, uel turpitudinem in domo, uel super domum alterius, uel ad ostium in qua quis habitaret: puniatur pro quolibet lapide, uel alia re pro qualibet uice, si fuerit de die in c. sol.den. Si uerò fuerit de nocte in.x.lib.den. Et si ex proiectione aliquem offenderet in persona: puniatur, ac si offenderet cum armis. Si uerò posuerit ad domum alicuius feces, stercora, uel designauerit rem aliquam opprobriosam, uel cedulam posuerit turpia, uel ignominiosa continentem, uel alia similia, si de die in L.lib.den. si de nocte in c.lib.den. debeat condemnari. Si uerò posuerit ad domum alicuius cornua, si de die condemnetur pro qualibet uice in.c.lib.den.si uerò de nocte in cc. lib. den. pro qualibet condemnetur.

De percutiente aliquem ad uindictam. Rub. 72.

ITem quicunq; fuerit percussus ab aliquo in persona: & postea ille percussus percusserit uel offenderit, uel percuti fecerit ex interuallo ad uindictã patrẽ, uel filiũ illius, qui percussisset eum, uel fratrem carnalẽ, uel consobrinum, nepotem carnalem, uel consobrinũ illius, qui eum percussisset, tàm ex parte patris, quàm ex parte matris soluat, & soluere teneatur duplicem pœnam, quam soluere teneretur, si ad uindictam non percussisset, quã pœnam, si non soluerit infrà x.dies post condemnationem fiendam, si uenerit in fortiam curiæ dictæ ciuitatis, seu communis, sibi manus dextera debeat amputari. Et si nõ peruenerit in fortiam dictæ curiæ cõis: exbanniatur, & cõdemnetur in pœnis prædictis. Et si quis deinceps offenderet aliquem camerinensem subiectum iurisdictioni communis Camerini causa uindictæ faciendæ cum aliquo genere armorum: si alium quàm illũ qui

qui prius offendisset, occiderit: capite puniatur. Et si aliter offenderet causa uindictæ cũ aliquo genere armorum cum sanguinis effusione: eius manus dextera debeat amputari. Et si aliter offenderit: duplici pœna puniatur, qua puniri deberet, si non offenderet ad uindictam. Si uerò principalem offendentem offenderet: subiaceat occisor, uel offensor alijs pœnis in statuto contentis.

De offendente aliquem in re offensi, uel ab eo possessa, uel aliquem de sua familia. Rub. 73.

ITem quia domus unicuiq; tutissimum debet esse refugium: ordinamus, & penitus obseruari uolumus, quòd quicunq; in domo habitationis alicuius, uel in camera siue statione, in qua staret ad suam artem exercendã, uel in domo, uel in uinea, uel alia quacũq; re propria alicuius, uel ab eo possessa, aliquem dolosè occiderit, uel filium uel uxorem, uel matrem, uel alium coniunctum, usq; in tertium gradum secundùm ius canonicum computandum domini. habitationis, uel possessoris, in eadem familia existẽtis cum eo, capite puniatur. Et si eundem, uel aliquem de prædictis personis percusserit cum armis, ita quòd de percussione sanguis exiuerit: duplicetur pœna secundùm formam statutorũ prædictorum. Et si aliter offenderit, uel delictum aliud, uel iniuriam fecerit in persona cum armis, uel sine: puniatur pœna dupli. Et si dicta maleficia essent commissa per Dominum domus, uel aliquem de sua familia in domo propria, in qua habitaret laborator, uel conductor in comitatu, uidelicet, in persona laboratorum conductorum suorum: dictæ pœnæ non habeant locum: sed habeant locum pœnæ, quæ dantur: si dicta maleficia in alijs locis non priuilegiatis essent cõmissa, & etiam saluo, quòd prædicta non uendicent sibi locum in cohabitantibus in eadẽ domo, & in consortibus eiusdem domus, uel rei: si maleficia prædicta fuerint commissa in domo communis habitationis, & in re ab eis cõmuniter possessa. Et si famulus percuteret dominum, uel aliquem de sua familia in domo habitationis, uel in re domini, siue famuli eius: locum habeant pęnæ prædictæ. Sed non intelligantur, quòd locum habeant pœnæ huius capituli, si famuli, uel famulæ inter se offenderent.

De frangente membrum, uel costam, uel mordente, siue morsicante. Rub. 74.

ITem quicunq; fregerit alicui membrum aliquod, uel costam corporis, uel pectoris, uel aliud: si cum sanguine, in c.lib.den. puniatur: si sine sanguine, puniatur in L. lib. den. pro qualibet uice. Et quicunq; momorderit, seu morsicauerit aliquam personam, & ex morsu sanguis exiuerit: puniatur in x. lib.den.pro qualibet uice à collo inferius: sed si à collo superius, in xxv.lib.den.condemnetur.

De debilitante manum, pedem, uel aliud membrum alicui. Rub. 75.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd quicunq; debilitauerit alicui manum, pedem, uel aliud membrum in totũ, uel in partem: puniatur in cc.lib.den. Et si dictas cc. lib. den. non soluerit infrà x.dies post condemnationem: extrunchetur ei simile membrum. Ille uerò, qui precio, uel preciis, uel alia re recepta aliquod membrum alicui truncauerit: sibi simile membrum membro extruncato debeat detruncari. Et illud pro pecunia redimi nõ ualeat ullo modo. Volumus, quòd quicũq; amputauerit alicui nasum, uel manũ à bracchio, uel pedem in totũ à crure, seu gãba, seu genu: uel destruxerit, seu obcecauerit alicui oculum, aut mutilauerit, seu amputauerit labrum, seu barbam, uel uirilia: puniatur in ccc. lib.den. Si uerò aurem in totum uel in partem inciserit: in c.lib.den.cõi condemnetur. Et si non soluerit infrà x.dies: simile membrum debeat detruncari, & amputari. Si autem debilitauerit aliquem digitum pedis, uel manus: in c. lib. den. debeat condemnari.

De latitante, auxiliante, vel retinente aliquem malefactorem in domo, vel alibi. Rub. 76.

ITem si quis receperit vel latitauerit, vel subsidium, vel auxilium aliquod præstiterit alicui malefactori: vel ipsum defenderet, vel scienter in domo existente domino, uel pos

fessore retinuerit, uel alibi in ciuitate, uel burgis, uel comitatu, uel districtu Camerini, uel scienter associauerit ad offendendum, uel fieri fecerit aliquod maleficium: teneatur sustinere, & soluere medietatem pœnæ, & banni communi, quam ipse malefactor sustinere, & soluere teneretur ex forma alicuius statuti, vel reformationis.

De receptante latrones, fures, ruffianos, siue lenones, vel lenam, & alios malefactores, & insanos. Rub. 77.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nemo audeat, vel præsumat hospitari, uel receptare aliquem latronem, furem, & ruffianum, lenonem, vel lenam, uel aliquem, qui sit malæ famæ, nec insanos scienter. Contra verò facientibus Potestas, & Cap. vel alter iudex de maleficijs cognoscens in ciuitate Camerini auferant pro qualibet vice pœnæ nomine xxv. lib. den. & quilibet accusare possit.

De bannitis, & condemnatis ad mortem naturalẽ impunè offendendis. Rub. 78.

QVàuis plura fuerint condita statuta contra bannitos, & condemnatos ad mortẽ naturalem, præsertim homicidas, & ipsorum receptatores pro eis puniendis: & ad obuiandum, ne homicidia, & alia enormia, detestabiliaq; facinora perpetrẽtur: multa fuerint adhibita remedia, tñ cũ indies ita hoĩum malitia excreuerit, vt plura homicidia, pluraq; scelera quotidie, & passim ꝑpetrenẽ, & ipsa delicta, & scelera cõmittẽtes receptatores habeãt: quod ex eo ꝑuenire dinosci videẽ, qa nõ ea vltione, & seueritate, quã criminũ atrocitas exigit: puniri possunt. Ideò cupiẽtes huic morbo cõgruã adhibere medelã cũ excessibus terminũ imponere, & delictis occurrere soleat rigor iustitiæ sæuiẽtis. statuimus, quòd vltrà pœnas in supradictis statutis cõtentas, vnicuiq; liceat bãnitos, & ad mortem naturalem legitimè condemnatos in ciuitate, comitatu, vel districtu Camerini existentes impunè offendere, & etiam non legitimè exbannitum, vel nulliter, si nullitas non erit patens. Et si interfector hoc ignorauit, & nullitas erit patens: teneatur de homicidio culposo, & non doloso occidens, qui non diligenter inspexit bannum. Et offendens, si fuerit bannitus, & ad mortem naturalem condemnatus: rebanniatur, & pro rebannito, & absoluto habeaẽ. Et nihilòminus si fuerit petita licentia à Dño Potestate, Cap. vel ab eorum, vel alterius eorũ officialibus, siue alijs iudicibus de maleficijs cognoscentibus in ciuitate Camerini de offendendo dictos bannitos impunè: teneantur, & debeant ipsi Potestas, vel Cap. siue alii iudices, vt supra requisiti concedere licentiã omnibus petentibus, & volentibus eos impunè offendendi in persona. & cuilibet liceat eos sine aliqua pœna offendere, tàm cum licentia, quàm sine, vt supra. Et si quis occiderit aliquem exbannitum, & condemnatum communis Camerini, ut supra: contra talẽ offendentem, uel occidentem non ualeat inquiri. & inquisitio, denunciatio, vel accusatio facta: non valeat, nec teneat, & non admittatur. Addimus, quòd si quis offenderit, vel occiderit notorium homicidam per publicam vocem, & famam: si certum est homicidiũ dolosè esse cõmissum per talem, & publicè dicatur ipsum fuisse bannitum licet forsan bannum, vel illius scriptura non reperiatur: similiter non teneatur ad aliquam pœnam, & contra eum non possit dicta de causa procedi per accusationem, inquisitionem, vel denunciationem. Et si procederetur: accusatio inquisitio, vel denunciatio non valeat. Et idem dicimus de homicidiarijs condemnatis, si non habuerint pacẽ ab hæredibus offensi, quòd possint impunè offendi.

Quòd nullus exbanniatur, vel condemnetur vltrà quantitatem pœnæ maleficii, & exprimatur causa quando quis ponitur in banno. Rub. 79.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd Potestas, & Cap. & quilibet alius iudex de maleficiis cognoscens in ciuitate Camerini non faciant aliquem exbanniri, vel condemnari vltrà quantitatem pœnæ maleficii, cuius occasione exbaniretur, vel condemnaretur nec executionem faciat in eo, quod esset vltrà. & quando aliquis in banno ponitur, causa, quare in banno ponitur, exprimatur. Si esset aliquis exbannitus, uel condemnatus vltrà formam statutorum, condemnatio, & exbannitio, in eo quod esset plus condemnatus,

tus,vel exbannitus, quàm deberet,non valeat in illo pluri ipso iure,nec sit necesse appellari. Et quòd officialis,qui dictam condemnationem fecerit in pluri vsq; ad finem sui officii, possit dictam condemnationem corrigere, & reducere ad dictam formam,& quantitatem in libro condemnationum ad instantiam cuiuscunq; petentis, etiam extranei infrà tres dies postquàm petitum fuerit. quod si non fecerit,in illo pluri per ratiocinatores cõis debeat condemnari, & ad conseruandum indemnem dictum condemnatum de illo pluri.

De ordine tenendo in lecturis sententiarũ: & quòd in absentia Potestatis, & Cap. iudices eorum possint omnia facere prout ipsi. Rub. 80.

ITem statuimus,& ordinamus,quòd notarii Dñi Potestatis,& Cap.vel alterius iudicis maleficiorum cõis Camerini, qui scribunt, et legunt condemnationes cõis, teneãtur vinculo iuramenti antequàm legant ipsas condemnationes, scribere ipsas condemnationes in duobus quaternis,vnus quorum sit cartæ bambacinæ,& alius de cartis pecudinis, & debeant esse intitulatæ, & dare camerario cõis, antequàm ipsas condemnationes legant, qui camerarius teneatur, & debeat interesse consiliis, quando proferuntur condẽnationes,& tunc ante se habere,& auscultare ipsas condemnationes: & legantur condẽnationes scriptæ in quaterno cartæ bambacinæ: & ipsis condemnationibus lectis,et auscultatis, faciat eas publicare notarius,qui eas scripsit in quaterno pecudino. quem quaternum D. Camerarius teneatur,et debeat secum portare,et tenere. Et facta sibi camerario,vel alii ad hoc deputato solutione,& satisfactione de dictis condẽnationibus, cassentur secundum formam statutorum. Et si iudex appellationum dictæ ciuitatis per suã pronunciationem,et sententiam annihilauerit condemnationes,seu sententias,siue cassauerit,uel irritauerit eas,vel D. Cap. populi,uel alius officialis, qui haberet officium appellationum: teneatur nihilòminus ipse notarius camerarii ipsam condemnationem cãcellare de dicto libro: facta sibi fide de ipsa cassatione, & pronunciatione: et ponere, et scribere à latere ipsius condemnationis causam cancellationis,et alio modo,vel aliter facta officio alterius iudicis,quàm prædicti iudicis appellationum non teneat: et camerarius,et notarius prædicti camerarii ipsas sententias cassare non possit, nisi aliud solenniter, et per opportunum consilium fuerit deliberatum. qui etiam camerarius,et notarius teneantur,et debeant de ipsis condemnationibus cassatis reddere rationem coràm suis ratiocinatoribus. Et si notarius,seu camerarius essent negligentes in prædictis, condemnetur in x.lib.den.pro quolibet,et qualibet vice. Et ꝙ camerarius dicti cõis uel eius notarius debeat interesse in lectura,et lecturis sententiarum maleficiorum D. Pot. et Cap. et eorum officialium, et alterius cuiuscunq; iudicis de maleficiis cognoscentis. Et si ipsi camerarius,uel eius notarius prædictis sententiis,quæ feruntur non essent præsentes: nõ valeant,nec teneant. et si staret per ipsum camerarium,uel suum notarium,vel Potestatem,vel Cap.et cæteros quominus prædicta obseruentur, uel quòd ipsi camerarius, uel notarius non essent præsentes in lectura, et prolatione dictarum sententiarum, et dictis de causis ipsæ sententiæ,vel aliqua ipsarum reuocaretur, seu annihilaretur,ille,vel illi, ꝑ quem steterit,ad resarciendum,et refundendum dicto cõi omne dãnum, quod dicta cõmunitas sustineret ratione dictarum cassationum, & annullationum. Et quòd camerarius, qui pro tempore fuerit,vel eius notarius teneantur, & debeant recipere á Potestate,vel Cap.seu iudice,vel notario ipsorum qui ipsas sententias protulerint, in vno libro cartarum pecudinarum publico,cum quo auscultẽtur. Et ipse camerarius, seu eius notarius auscultare debeat sententias scriptas in libro cartarum bambicinarum, quando leguntur. Et si ipse Potestas, Cap.& iudices, & alii officiales essent negligentes in dando dictũ librũ condemnationũ in cartis pecudinis ipsi camerario, aut lecturã ipsarũ sentẽtiarũ:quòd ipse camerarius,vel notarius in lectura ipsarum condemnationum,et sententiarum interesse non debeant. Et tunc testes vocare debeat, & dicere publicè ipse camerarius, quòd ipse non vult interesse dictæ lecturæ,& dicto cõsilio illa de causa, quia Po-

testas,& Cap. & cæteri officiales eidem camerario,vel eius notario dictas cõdemnationes publicas ante lecturam non dant,nec tribuunt, quo dicto,et facto ipsi camerarius,et eius notarius ad ipsam pœnam non teneantur, sed Potestas, & Cap. et cæteri alii officiales. Et postquàm dicti officiales dederunt,et assignauerũt ipsi camerario, vel eius notario dictas cõdemnationes publicas,ut supra ipse camerarius, vel notarius nullo modo ipsas condemnationes debeat restituere,uel relinquere apud dictos officiales, sed incõtinenti facta ipsa lectura,et prolatione dictarum sententiarum secum reportare debeat ad camerarium cõis,et copiam exhibere de ipsis sententiis omnibus uolentibus copiam exhiberi de dictis sententiis. Et quòd permittãt prædicti camerarius, et notarius extrahi dictas copias cuilibet notario volenti ipsas copias extrahere, et scribere sine aliquo pmio, quando aliquis notarius extraheret ipsas copias,et quãdo dictus notarius camerarii pro cassatione alicuius sententiæ, de qua esset facta satisfactio, uel absolutio, seu remissio,vel annullatio,nullum præmium,seu mercedem ab aliquo percipere debeat: imò potius ipsam cassationem illius sententiæ,vel sententiarum teneatur, et debeat facere in frà secundam diem postquàm fuerit requisitus. Et si Potestas Cap. & cæteri officiales nõ obseruauerint prædicta,et contrafacientes,videlicet in non dando dictas sententias publicas in cartis pecudinis prædictis camerario,uel eius notario ante lecturã, et inceptionem lecturæ ipsarum sententiarum, condemnationum, et absolutionum: pro quolibet, et uice qualibet cõdemnetur in c.lib.den.si fuerit Potestas,vel Cap.et cæteri alii officiales in L. lib.den.pro quolibet,et qualibet uice condemnetur. et camerarius,uel eius notarius si prædicta,quæ eos tangunt,non obseruauerint,seu aliqua prædictorum: condẽtur in L. lib. den.pro quolibet, et uice qualibet. et quòd ad simile officiũ perpetuò reddantur inhabiles. ℣ Addimus huic statuto,quòd quotiescunq; contigerit Potestatem, vel Cap. absentari à ciuitate Camerini quacunq; de causa,uel etiam si darentur durante officio iudices eorum, et cuiusq; ipsorum possint proferre, et dare pronunciationem, et sententias condẽnatorias,vel absolutorias, et omnia,et singula facere exercere, et executioni mandare, quæ facere possent ipsi dominus Potestas,et Cap. si personaliter interesset. et quęcunq; per ipsos iudices, uel alterum ipsorum facta,pronunciata, et sententiata fuerint in absentia ipsorum Dñorum Potestatis,et Cap.valeant, et teneant autoritate præsentis statuti, ac si facta essent per ipsos D.Potestatem, et Cap.℣ Addimus huic statuto,quòd parentibus viuentibus super bonis eorum de legitima filiorum occasione cõdemnationis alicuius maleficii per ipsos filios cõmissi,nulla possit,nec debeat fieri executio,nec dicti Potestas,et Cap.uel alius iudex de maleficiis cognoscens,& alii cõis Camerini realiter, et personaliter cogere possint pro ipsa legitima persoluenda. Et si per Potestatem,uel Cap.uel eorum officiales, siue alios quoscunq; officiales dicti communis fieret aliqua executio contra prædictos parentes,uel in bonis eorum occasione dictæ legitimæ: condemnetur per eorum syndicatores in c. lib.den. pro quolibet contrafaciente,& qualibet vice,et ad restitutionem quãtitatis,vel rerum, quam, uel quas acceperint pro legitima prædicta.

De condemnationibus exequendis contra principales, & deinde contra fideiussores. Rub. 81.

ITem statuimus,& ordinamus,quòd Potestas, & sui officiales,et cæteri de maleficiis cognoscentes communis Camerini faciant exigi condemnationes ab omnibus condemnatis,à quibus habebunt fideiussores infrà vnum mensem post condemnationem factam & possint cogere condemnatos,et fideiussores ad soluendum in personis,et rebus, prout eis placuerit: dummodò prius fiat discussio, et executio contra principales, et eorum psonam,et bona quàm fideiussores,licet principaliter,uel insolidum etiam in forma cameræ obligatos,& cum iuramẽto. quod si præstaretur: præsumatur, et fingatur dolo extortum,et fictitium secundùm formam aliorum statutorum. Et si ipse D.Potestas fuerit negligens, uel alii iudices de maleficiis cognoscentes in non faciendo exequi ipsas condẽnationes

nationes infrà dictum terminum vnius mensis,uel contra prædicta faciendo: condemnentur in xxv. lib. den.pro quolibet,et qualibet vice per eorum syndicatores tempore syndicatus. qui si de prædictis principaliter,& specialiter non syndicauerint: condẽnentur ipsi,& ipsorum quilibet in xxv.lib.den.Et Cap.infrà xv. dies post ipsum terminum vnius mensis ipsas condemnationes exigere debeat,et potestatem habeat de prædictis.Et Potestas,et alii iudices,ut supra teneantur prædicta obseruare,capitulo aliquo non obstante. Et idem dicimus de Cap. ut supra de Potestate dictum est. Et fideiussor intelligatur quotiescunq; constat de releuatione,et conseruatione indemnitatis ipsius fideiussoris.

De executionibus ipsarum condemnationum faciendis. Rub. 82.

STatuimus, et ordinamus,quòd verbalis sententia nihil,uel modicum operetur ad maleficia punienda,nisi ipsius sententiæ executio debita subsequatur. Iccircò, ut maleficia non remaneāt impunita hac prouisione,uel lege perpetuò ualitura decernimus, (cassantes pro futuro tempore omnem legem,omnemq; reformationem contrariam, derogatoriamq; huic legi)quòd præsens D. Potestas,et sua curia,et cæteri,qui deinceps erũt in officio potestariæ,et ipsorum officiales per se,et familiares,et alios,qui vocarentur ab eo in adiutorium ipsius suæ familiæ,possint,teneātur,et debeant sententias in criminalibus causis proferendas per eos exequi cum effectu infrà xv.dies cõputandos post lapsum terminum xv.dierum computandorum à die sententiæ promulgatæ. qui introducti sunt per formam statuti ad appellandum, etiam causam appellationis finiendum uolentibus appellare.

De executionibus faciendis de bonis exbannitorum uendendis, et reassignatione principalis,et non fiat nouitas contra fideiussores. Rub. 83.

ITem statuimus,et ordinamus,quòd sententiæ ferendæ contra præsentes exequātur cõtra condemnatos,et fideiussores eorum: facta prius discussione ut supra per detētionẽ personalem ipsorum, si uenerit, uel si non uenerit,in rebus et possessionibus eorum secũdùm modum inferius declarandum super sententiis contumaciter proferendis. Sententiæ uerò,et exbannimenta contra aliquos prædictorum contumaciter proferendæ,et faciendæ exequantur hoc modo, uidelicet,quòd ante omnia ipsi D. Potestas, et Cap. uel alius de maleficiis cognoscens cõis Camerini,et eorum curia faciant cõdemnatum, uel exbannitum semel requiri ad domum habitationis ipsius, quòd infrà terminum in ipsa citatione contentum, et præfixum ueniant ad soluendum condemnationem factam de ipso: quo non comparente per se, uel alium,ad soluendum Potestas,uel alius iudex de maleficijs cognoscens per syndicum cõis subhastàtione præmissa, et aliis, prout in ordinamento facto super uenditione bonorum exbannitorum,et condemnatorum infrà posito continetur,et omni fraude remota,faciat uendi bona mobilia, et immobilia,iura,et actiones talis contumaciter condemnati,cum plena cautela de euictione per ipsum syndicum emptoribus facienda,et promittenda vsq; ad condignam satisfactionem quantitatis in condemnatione deductæ: Si bona condemnati ad totam quantitatem sufficerẽt condemnationis, uel saltim pro ea parte, ad quam sufficerent bona ipsa: possint, et debeant ipsi rectores exigere de facto omnia, et singula credita à debitoribus talium condemnatorum,sicut ipsimet condemnati exigere possent cum quietatione, et defensionibus soluentibus de quantitate soluta per syndicum communis legitimè facienda,et promissionibus ad sensum sapientis ipsius. Contra quos debitores sic soluentes dictis condẽnatis,& creditoribus ipsorum perpetuò de quantitate soluta cõmuni, omnis actio extinguatur, ac si ipsi creditores,& condemnati personaliter quietassent. In quibus bonis, iuribus,actionibus, creditis inueniendis, inuestigandis dicti rectores habeant plenam autoritatem,& baliam per omnem modum, & uiam, quibus eisdem uidebitur conuenire sine aliquo strepitu,& figura iudicii. Semper tamen saluò iure illorum, qui ius legitimũ nõ fictitiũ, & simulatũ in ipsis bonis, iuribus, actionibus,& creditis inuenirentur habere. Prohibentes,ne aliquis audeat uel præsumat ad defensionem ipsorum bonorum ali-

quod instrumentum simulatum,fictitium, uel in fraudem prædictorum confectum, uel aliquam obligationem,vel per testes introducere coràm ipso Dño Potestate,vel alio iudice de maleficijs cognoscente: de quo,uel qua facta esset solutio, vel aliqua satisfactio, uel remissio. Et qui contrafecerit: eius quantitatem,quã ipse peteret,vel estimationem rei, quam ipse defenderet,teneatur soluere in communi, ad quas soluendum Potestas, uel alius iudex de maleficijs cognoscens cogat eum de facto sine aliqua sententia, sine strepitu, & figura iudicii: si legitimè constat dictum instrumentum esse simulatum,vel fictitium,uel in fraudem prædictorum factum. Verum quia quandoq; uoluntarii emptores talium bonorum inueniri non possunt propter amorem,uel timorem talium exbannitorum,uel condemnatorum. dicimus, & ordinamus, quòd D. Potestas, uel alius iudex de maleficiis cognoscens possit,& debeat cogere uniuersitatem, in cuius territorio talia bona essent, emere pro iusto,& conuenienti precio ipsa bona cum dicta defensione,& cautela per syndicum cõis emptoribus faciendis,& promittendis, & in dicto casu ipsa bona estimentur sacramento præstito per duos syndicos & ipsorum massarios duarum uniuersitatum proximarum ipsi uniuersitati,quæ cogi deberet ad emendũ dicta bona. Et quia in multis casibus forte non uidetur conueniens,uel possibile D. Pot. uel Cap. siue alii de maleficiis cognoscenti tales inuitos inuenire emptores: uel propter paruitatem delicti, uel propter ipsius condemnationem, paruam quantitatem,seu alia causa uoluntariè: & alii emptores non apparerent,nec cõuenirent: in talibus casibus propterea ne delinquẽtes,& contumaces condemnati sic sine damno transeant: & commune propter eorum fugam decipiatur. Ordinamus,quòd in casibus in quibus bona emerentur per emptores voluntarios,uel inuitos(ut dictum est supra) quòd dicti Potestas,& Cap.& eorum curia siue alius iudex de maleficiis cognoscens teneantur, & debeãt infrà dictum tempus procedere ad descriptionem bonorum talis exbanniti,& condemnati: super quo condemnatio facta est: & secundùm qualitatem in ipsa condemnatione expressam, & comprehensam. de quibus fructibus nihilòminus pro ea parte,ad quã ipsa condemnatio ascenderet, remaneat in commune, & in cõi Camerini (vt dictum est) iure habentium semper saluo. Et si Potestas, & Cap.uel alius iudex maleficiorum præsentes, & futuri prædicta non facerẽt,seu negligentia omitterent: perdat quilibet ipsorum de suo salario ipso facto & iure L. lib.den.pro qualibet sententia non executa secundùm formam prædictã. quas L.lib.den. camerarius communis teneatur de suo salario retinere sine alia sententia super huiusmodi proferenda. Et si camerarius communis contrafaceret, vel esset negligens in retinendo ipsam pecuniam: eandem de suo proprio salario soluere teneatur. Et vt de prædictis non videatur neglectum. & ne Potestas,& Cap.siue alii de maleficiis cognoscentes cõis Camerini tacitè videantur absoluti: Dicimus & firmamus,quòd reassignato principali curiæ cum effectu nulla nouitas fieri debeat contra fideiussores,etiam principaliter vel in solidum obligatos,siue in forma cameræ,& cum iuramento. quod si præstaretur: præsumatur dolo extortum,& eorum bona occasione condemnationis factæ de principali,pro quo talis fideiussor fideiusserit, uel se vt principalem obligauit,etiã cum iuramento vt supra. & executio semper debeat prius fieri cõtra principalem,quàm fideiussorem etiam vt supra obligatum.

Quòd facta dicta executione condemnationum,condemnationes cassentur in libris cõis pecudinis,& bambacinis, & de apodissa fienda. Rub. 84.

ITem statuimus,& ordinamus quòd facta dicta executione,& integra solutione,officiales,per quos facta fuerit,seu eorum mãdato teneantur, & debeant infrà secundum diẽ ipsam sententiam facere cancellari per notarium camerarii dicti communis, siue alium ad hoc deputatum sine alia mercede. ad quod faciendum possit, & debeat ipse notarius deputatus cogi in palatio, seu in loco vbi staret dictus officialis,& constringi de facto,et mulctari vsq; in pœnam x.lib. den. si non fecerit dictam cancellationem ad mandatum dicti officialis, & infrà terminum per ipsum statuendum. Et ꝙ in exactionibus faciendis

non possit aliquod debitum compensari, nisi fuerit ipsius condemnati, contra quem fieret executio, vel patris, uel fratris carnalis, vel consobrini, vel filii, vel nepotis carnalis, ipsius debitoris, vel soluere debentis. dummodò ius dicti debiti quæsitum fuerit per aliquem prædictorum, ante vel post maleficium commissum. quam compensationem camerarius communis facere teneatur ad pœnam xxv. lib. den. ¶ Addimus, quòd omnes, & singulæ condemnationes, quæ de cætero cassarentur, & cassari deberẽt de præterito: cassentur, & annullentur in libris cartarum pecudinarum, & bambacinarum. & quilibet camerarius, uel alius officialis retinens libros condemnationum communis teneatur, & debeat facere inuentarium manu publici notarii sui de omnibus condemnationibus, cartis pecudinis, & de numero cartarum, & condemnationum. & non possit fieri alicui executio, nisi de condemnationibus, quæ reperirentur scriptæ, & publicatæ in cartis pecudinis fiendis, vel factis. Et per camerarium, depositarium, vel alium deputatum, aut deputandum ad recipiendum solutionem condemnationum fieri debeat apodissa de eo, quod sibi solueretur per quemcunq; de condemnationibus prædictis, & de cassatione ad pœnam. x. lib. den. pro quolibet contrafaciente, & vice qualibet. Et Potestas, & Cap. & quilibet de maleficiis cognoscens, qui exequeretur, teneantur cassari facere de dictis libris, & describi quantitatem solutionis, pœna L. lib. den. retinendarum eis, & eorũ cuilibet tempore syndicatus.

Quòd omnia bona condemnatorum intelligantur obligata esse cõi Rub. 85.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd sententia promulgata per aliquem officialem de prædictis iurisdictionem habentem contra aliquos contumaces, si ipsa sententia transiuit in rem iudicatam: omnia bona ipsius condemnati, & exbanniti præsentia, & futura intelligantur esse, & sint ipso iure obligata pro prædicta condemnatione soluenda. Et ipsa bona pro parte contingente ipsam condemnationem vsq; ad summam, ad quam ascẽderet dicta condemnatio eo ipso pro ea parte intelligatur, & habeatur sine aliqua solennitate incorporata, & pro concessis, & incorporatis dicto communi. & per dictum commune possit liberè procedi pro dicta parte ad venditionem, et executionem faciendam: forma tamen seruata in ipsa uenditione, prout inferius continetur. Et quòd facta executione prædicta, alia bona superflua à dicta condemnatione ipsius exbanniti, et condemnati ipso facto remaneant penès ipsum exbannitum, et condemnatum: quemadmodum ante ipsam condemnationem, et exbannimentum erant.

Quòd fiat inuentarium, et inquisitio de bannitis, et bonis eorum. Rub. 86.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd ad timorem malefactorum, et ne maleficia remaneant impunita, et quòd pro vtilitate communis Camerini Potestas, et Cap. et alius iudex de maleficiis cognoscens teneatur facere inquisitionem infrà duos menses introitus sui regiminis de omnibus, et singulis bannitis communis Camerini: et de bonis, et possessionibus ipsorum faciant fieri inuentarium de ipsis bannitis, nominibus, et de cõdemnationibus ipsorum: et quòd debeant esse penès ipsum Cap. vel alium iudicem de maleficiis cognoscentem. Et scribantur in cartis pecudinis. et ipso inuentario facto ipse Potestas, et Cap. vel alius de maleficiis cognoscens teneatur facere accipi pro communi ipsa bona, et possessionem ipsorum bannitorum: vel facere taliter, quòd bona ipsa fruantur pro communi: et fructus restituantur communi. Et hoc intelligendum est de illis bannitis, et condemnatis, qui non soluerint cõdemnationes. Et hoc Potestas, et Cap. et alius de maleficiis cognoscens in ciuitate Camerini obseruent, et faciant obseruari vinculo iuramenti. et si fuerint negligentes: perdat quilibet eorum de suo salario. c. lib. den. in quibus per ratiocinatores, seu syndicum communis condemnetur.

De ordine tenendo in venditionibus bonorum exbannitorum. Rub. 87.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd in venditionibus bonorum exbannitorum, et cõdemnatorum dicti communis, seu illorum, qui exbannirentur, seu condemnabuntur in futurum, talis ordo seruetur: videlicet quòd primò fiant tria bannimenta tribus diuer-

sis diebus per loca publica dictæ ciuitatis, in quibus est solitum per præconem bannimenta fieri. vnum quorum dictorum bannimentorum fiat in die sabbati: & ipse bannitor in ipsis bannimentis nominet expresse bona ipsa, & eorum latera, & confines, & nomen, & cognomen ipsius exbanniti, & condemnati: & dicat in ipso bannimento, quòd quicunq; vult ipsa bona emere, vadat ad officialem prædictum: cuius mandato ipsa bannimenta fiunt. Et factis dictis bannimentis nihilòminus per baiulum vna vice similis proclamatio fiat in castro, seu villa: in cuius territorio dicta bona situata sunt. quo facto coadunetur consilium communis, & populi, in quo ad minus sint septuaginta consiliarij: & in ipso cõsilio simili modo fiat dicta proclamatio per bannitores communis nominantes quantitatem, quæ de ipsis bonis haberi potest. & ipsa bona postmodum mittantur ad incantum secundùm quòd videbitur, & placebit eidem officiali, & Cap. artium, siue M. D. Prioribus communis Camerini, qui pro tempore fuerint. quibus omnibus, & singulis sic peractis, fiat pręposita in dicto consilio (si placet) quòd dicta bona vendantur pro dicto precio, quod haberi potest. Et quod si placuerit dicto consilio, quòd vendantur: fiat tunc in ipso consilio syndicus ad vendendum dicta bona. Et tunc quod per ipsum consilium extiterit ordinatum ad bussulas, & palluctas per duas partes ipsius consilii, executioni mandetur. Et fiat tunc dicta venditio in dicto cõsilio & præsente ipso consilio toto: aliàs ipso iure non subsistat.

De perquirendo bona exbannitorum, & inquisitione fienda de eis. Rub. 88.

STatuimus, & ordinamus, quòd officialis, ad quem spectat ipsa executio sententiarum, solicitè, & attente laboret in inueniendo, & perquirendo bona, et res condemnatorũ, et exbannitorum: pro quibus inueniendis teneantur, et debeant vinculo iuramenti, et pœna xxv. lib. den. pro qualibet vice, qua contrafecerit, facere, seu fieri facere per alium suum officialem infrà octo dies, postquàm ipsa sententia transiuerit in rem iudicatam, inquisitionem de ipsis rebus, et bonis per receptionem testium, et inuentionem instrumentorum, appretii ipsius condemnati, et exbanniti. et etiam si ipsi officiali videbitur, accedat suis expensis ad locum, vnde ipse exbannitus, et condemnatus esset. et similem inquisitionem faciat inter homines dicti loci. pro quibus expediẽdis dictus officialis habeat arbitrium in procedendo, et pœnas imponendo summarie vsq; ad quantitatem x. lib. den. vniuersitati: et xl. sol. den. cuilibet speciali personæ.

Quòd fiat liber omnium exbannitorum, et reassignetur camerario cõis. Rub. 89.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd per vnum ex notariis Potestatis, vel alterius iudicis de maleficijs cognoscentis pro sententijs exequendis per ipsum Potestatẽ, uel Cap. siue alium iudicem de maleficiis cognoscentem, et quemlibet eorum, fiat vnus liber, in quo scribantur omnia nomina, cognomina, loca originis et habitationis ipsorum exbannitorum, et condemnatorum, et condemnationum per contumaciam bona, et res, iura, et possessiones ipsorum, latera, vocabula, et confines ipsarum possessionum, et bonorum infrà xv. dies adminus postquàm dicta sententia data cõtra prædictos exbannitos et cõdemnatos, seu condemnandos transiuerit in rem iudicatam. Et processum inquisitionis prædictæ factum per ipsum officialem in inueniendo dicta bona, et omnia bannimenta facta, et ordine seruato per venditorem bonorum alicuius exbanniti, et condemnati ad prædictam pęnam scribere debeant in eodem libro. Qui libri super prædictis facieñ. et scribeñ. in quaternis pecudinis reassignentur camerario communis vnà cum alijs libris in fine eorum officii. Et si neglexerint prædicta facere: condemnentur per ratiocinatores communis tempore eorum syndicatus in xxv. lib. den.

Quòd fiat executio bonorum condemnatorum, et quòd non obstante condemnatione detineatur in carceribus. Rub. 90.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si aliquis esset condemnatus per aliquem officialẽ dicti communis in aliqua quantitate pecuniæ pro aliquo maleficio per ipsum condemnatum commisso: & detineretur pro ipsa condemnatione in carceribus cõmunis: et ipse detentus

detentus potius sustinere vellet pœnam dicti carceris, quàm soluere suam condemnatio nem: dictus officialis, ad quem spectat executio sententiæ dicti condemnati, et detenti, teneatur, et debeat ipsam sententiam executioni mandare, seu mādari facere, quemadmodum tenetur mandare executioni sententias exbannitorum, et condemnatorum dicti communis per contumaciam: et non detentorum incarceribus, et bonis ipsorum, si qua reperirentur prout superius in ordinamentis est expressum.

De pœna non obedientium Potestati, Cap. et aliis officialibus. Rub. 91.

Item statuimus, & ordinamus, quòd quicunq; non obedierit Potestati, vel Cap. xl. sol. den. soluere teneatur. Et si eorum, vel alicuius eorū iudicibus militi, vel notario in præceptis, quæ fierent occasione sui officii quocunq; modo, & causa, pœnam xx. sol. den. pro vice qualibet debeat sustinere. quā pęnam Potestas, & Cap. auferant pro cōi: et nihilòminus dicta præcepta valeant, & debeant ad effectum mandari. Volumus tamen, quòd si D. Potestas, Cap. accederet personaliter ad aliquem rumorem, vel tumultum, vel si essent in exercitu, quòd his casibus imponere possit pęnam xxv. lib. den. pro quolibet inobediente, & vice qualibet, vel etiam si ipsorum, vel alicuius eorum mandato specialiter facto socius miles accederet ad prædicta.

De iniuria dicente Potestati, Cap. vel eorum officialibus, siue alteri coràm aliquo ipsorum. Rub. 92.

Item statuimus, et ordinamus, quòd si quis dixerit iniuriam Potestati, vel Cap. puniatur in quadruplo eius, quod puniretur, si alteri dixisset. Si verò alicui ex eorum iudicibus, vel ex sociis militibus in triplo. Notariis verò in duplo pro quolibet contra faciente et vice qualibet. Si quis verò alicui dixerit iniuriam coràm Pot. vel Cap. vel altero eorū, vel iudicibus, uel iudice communis Camerini, uel minaretur offendere x. lib. den. soluere teneatur. Quam pęnam Potestas, Cap. et eorum iudices, siue alii de maleficiis cognoscē tes, coràm quo, vel quibus talia dicerentur, ea scribi faciant: et de his Potestas, vel Cap. siue alter de maleficiis cognoscens condemnationem faciat cum aliis cōdemnationibus quas primò facient.

De reinfacciante alicui homicidium, percussionem, vel iniuriam, vel dixerit alia verba iniuriosa. Rub. 93.

Item statuimus, et ordinamus, quòd quicunq; alicui reinfacciauerit homicidium, vel percussionem factam in facie, vnde signum remanserit, vel aliquam iniuriam personalē illatam, vel illatum in personam, cuius reinfacciatio facta fuerit, uel in personam vxoris vel viri, vel alicuius consanguinei, uel coniuncti vsq; in terrium gradum secundùm ius canonicum computandum: puniatur, si homicidium reinfacciauerit, vel percussionem faciei, ex qua signum remanserit, pro qualibet reinfacciatione in xxv. lib. den. Si verò iniuriam personalem reinfacciauerit pro qualibet reinfacciatione, quæ diceretur, puniatur in. c. sol. den. Et si quis reinfacciauerit alicui iniuriam, vnde pax facta esset: soluat pęnæ nomine camerario dicti cōis Camerini xxv. lib. den. si ex pace cōstat · de aliis verò in iuriis reinfacciantes. c. sol. den. pœnæ nomine soluere teneatur. pro quolibet autem verbo minatorio soluat pœnæ nomine xl. sol. den. dummodò condemnatio de verbis minatoriis eodem tempore dictis non excedat summam, et quantitatem xxv. lib. den. nec augumentari possit condemnatio rōe loci, uel temporis vltrà dictam quantitatem. xxv. lib. den. ¶ Addimus huic statuto, quòd si quis dixerit alicui proditorem, rubbatorem, furē, rugugliosum, miciggiarium, falsum, seu falsitatem falsam, vel similia pro quolibet dictorum verborum, si per iniuriam dixerit: decem lib. den. soluere teneatur. pro aliis verbis iniuriosis, coràm D. Potestate et Cap. vel eorum iudicibus, et officialibus, vel aliis iudici bus cōis Camerini xx. sol. den. pro quolibet ipsorum uerborum soluere teneatur. in aliis uerò locis. 5. sol. den. soluere teneatur. Quicunq; blasmauerit aliquem, quòd sit occisus, uel occisa, soluat pro pœna communi x. sol. den. et sufficiat probatio unius testis pro una uice, et una iniuria: et non possit aliquis aliquem accusare ultrà quatuor uices tantùm.

Et quòd de dictis reinfacciationibus, et verbis in præsenti capitulo contentis non possit procedi, nisi per accusationem tantùm.

Quòd non recipiatur aliquid causa liberandi aliquem à pœna criminis. Rub. 94.

ITē statuimus, & ordinamus, quòd nullus audeat, vel præsumat accipere per se, vel aliū aliquam pecuniam, vel rē aliquā pro causa alicuius occusationis, inquisitionis, ad hoc vt à pœna cōmissi criminis aliquis euadat, nec depositum recipiat, nec recipi faciat promissionem, seu obligationem, vel instrumentum ex promissione aliqua dictarum causarum, vel alia. Et veritate comperta D. Potestas, & Cap. & alius quicunq; de maleficiis cognoscens, & eorum officiales, & quilibet per se faciant restituere, & reddere illi, cui reperiretur dedisse, vel expendisse pecuniam datam, & expenditam, vel aliā rem, vel quā dant, seu promittunt scilicet tres partes: & aliam quartam partem dari faciunt camerario cōis Camerini pro ipso cōi recipienti: & depositū, promissionem, obligationem, et instrumentum cassari faciant, & irritum reuocari expressis in eis, vel non causis supradictis, vel alia aliqua: aliquo statuto, vel ordinamento non obstante. Et nihilòminus puniant, & condemnent repertos culpabiles de prædictis, vel aliquo eorum in xxv. lib. den. dummodò non intelligantur in iniuriatis facientibus pacem.

De non iniuriando, vel offendendo aliquem occasione arrengationis in consilio facto, vel procuratione, & aduocatione. Rub. 95.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nullus audeat, vel præsumat offendere, vel offendi facere dicto, vel facto aliquem pro eo quòd talis offensus consuluerit, vel arrengando dixerit in aliquo cōsilio, vel in adunantia cōis Camerini. Et qui contrafecerit: puniatur talis offendens duplici pœna, qua puniri deberet secundùm formam statutorum, si alium ciuem Camerinēsem offendisset, vel iniuriam ei intulisset. Et ad probationē offensionis factæ, vel illatæ dicto, vel facto in quocunq; loco alicui de prædictis, vel ex aliqua dictarum causarum sufficiat publica vox, & fama cum aliis indiciis. quæ fama probetur per quatuor testes fide dignos. & pro plena probatione habeatur. Et idem dicimus, si aliquis offenderet, uel iniuriam dicto, vel facto inferret alicui ratione aduocationis, uel procurationis, quam faceret.

De pœna offendentis euntes de nocte ad occurrendum domui quæ combureretur & dantibus dannum in ea. Rub. 96

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si aliquis de nocte curreret, vel iret ad ignē, quādo domus aliqua, vel aliquæ cōburerentur de nocte. & tunc offensus fuerit in personā. Offensor debeat condemnari in duplū quantitatis, qua puniri deberet secundùm formā statutorum pro illo crimine, vel maleficio, si alio tempore illud commisisset. Et si dederit tunc damnum: puniatur similiter in duplum eius quantitatis, qua puniri deberet, qui daret illud damnum, si alio tempore dedisset: nisi restituent damnum infrà tertiam diē.

De pœna euntis post tertium sonum campanæ, quibusdam exceptis: & de tabernariis retinentibus tabernas apertas. Rub. 97.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si quis inuentus fuerit post tertium sonum campanæ cōis de nocte per Potestatem, vel Cap. vel eorum, seu alicuius eorum familiares siue berruarios, vel eorum Cap. vel barisiellum, siue per notarium custodię, & per custodes noctis, antequam ipsa cāpana pulsetur de manè in matutino ad laudes, siue aue Maria: puniatur in. x. sol. den. non tamen credatur vni custodi, qui aliquem accusaret. Ille autem, qui inuentus fuerit post tertium sonum campanæ, si fideiussorem dederit de pœna soluenda, & de repræsentando se Potestati, uel Cap. vel alteri iudici de maleficiis cognoscenti, non ducatur ad palatium Camerinense, quando aliquis esset bonę conditionis & famæ: de qua fama & conditione credatur dicto duorum testium, seu vicinorum: & de pœna soluenda, vel non, in prouidentia Potestatis, vel Cap. vel alterius de maleficiis cognoscentis debeat remanere, inspecta persona, & negocii qualitate. Fornarii, uel fornariæ, quando irent ad præcipiēdum panem fieri, & persona, quæ panem portaret ad

furnum

furnum,vel panem de furno reportaret ad domũ pro se, & sua familia, qui in furno coctus esset,vel coqueretur,& stamegnatores,& stamegnatrices, quando irent ad stamegnandum,& similiter obstetrices euntes,& redeuntes ad recolligendum partũ, ire possint ad oẽm horam. Et si fuerint inuenti, uel inuentę: pœnã soluere nõ teneanť. Ille verò,qui inuentus post tertium sonum campanæ infrà ciuitatem,& burgos propè domum suam,& suæ habitationis vsq; ad tres domos,& ille, qui palàm ignem, vel lumen portauerit, si fuerit bonæ conditionis,& famæ ad pœnam soluendã aliquatenus non teneatur.

De non palluctando,vel sagittando infrà ciuitatem,& burgos. Rub. 98.

STatuimus,& ordinamus,quòd nullus audeat,vel præsumat sagittare, palluctare, vel balistare,uel archubusium,siue schioppum exonerare,vel scarcare infrà ciuitatem,& burgos Camerini, & cõtrafacienti Potestas,& Cap.& quilibet alius iudex de maleficiis cognoscens auferat de facto pro vice qualibet nomine pœnæ lib. decem den. quoad archubusium,& schioppum. quoad reliqua xl.sol.den.cuius pœnæ medietas sit cõis,& aliã habeat accusator. Item Potestas, & Cap.& alii iudices de maleficijs cognoscẽtes teneãtur mittere de eorum familia ad perscrutandum, & rimandum,si aliquis in ciuitate, vel burgis, sagittat,balistat, vel portat per ciuitatem,vel burgos palluctcrium,vel balistam, vel archubusium,siue schioppum. Et Potestas,& Cap. vel alter,& quilibet officialis maleficiorum contrafacientes condemnent pro vice qualibet in pœna superius nominata. Et dictum palluclerium, vel balistam,siue archubusium, vel schioppum ei auferat,& deueniat in commune. Non tamen teneatur ad dictam pœnam ille,qui ad prædicta,vel aliquod prædictorum inueniretur extrà ciuitatem,vel burgos Camerini.

De interficiente Potestatem, Cap. Castellanum,uel alium officialem cõis. Rub.99

ITẽ statuimus,& ordinamus,quòd si aliquis de ciuitate Camerini,castro,vel villa quod & quæ esset suppositũ,& supposita cõi Camerini,offenderet Potestatẽ, seu D. Vicariũ, socium militem,vel castellanum, vel Cap.siue aliquem alium officialem illius ciuitatis, vel castri,villæ,vel alicuius vniuersitatis, qui dabitur ei per cõmune Camerini, vel eius iudices, vel notarios ipsius existentes in officio dictæ terræ: & eundem Pot. Iudicẽ vel Notarium,siue Capitaneum,Castellanum,vel Vicarium interficiet: pœna cõfiscationis omnium bonorum,& capite puniatur: ita quòd moriatur.Et hac de causa non possit per Superiorem gratiari, si non peruenerit in fortiam curiæ. Si autem aliquem percusserit, vel offenderit iniuriosè, & ex percussione sanguis exiuerit: puniatur in duplici pœna.Et si pœnam non soluerit infrà decem dies: manus dextera percutienti debeat amputari. Si autem offenderit aliquem de prædictis sine sanguine: puniatur ea pœna, qua puniretur ciuis offendens ciuem. Si autem interfecerit, vel aliter offenderit aliquem domicellum, berruarium,vel familiarem dictorum officialium: puniatur sicut puniretur de maleficio quod commisisset aliquis ciuis Camerinensis offendens aliquem alium ciuem secundùm formam statutorum.

De pœna intrantis irato animo in domum alicuius propriam,vel conductam. Rub. 100.

ITem statuimus,& ordinamus,quòd si aliquis intrauerit irato animo in domum alicuius propriam vel conductam,vel possessam sine voluntate,vel contra voluntatem domini, aut eius cuius est, aut conductoris,vel veri possessoris: soluat pro pęna cõis decem lib.den. pro qualibet vice. Et si iniurias ei, vel suæ familiæ in ipsa domo dicto,vel facto intulerit: soluat pęnam,ac si dixisset,uel fecisset coràm Potestate,uel alio iudice.Et si ille, cuius esset domus propria,uel conducta,uel alius de sua familia aliquid faceret, cõtra eum, non teneatur ad bannum, uel pęnam, nisi forte ad ipsam domum cum baiulo incederet, uel intraret. Et si eundem intrantem domum occideret: teneatur ad pęnam homicidij in casu prædicto. Conductori tamen,aut eius hæredi,uel alteri personæ quoquomodo offendere,uel iniuriam inferre in ea dño, cuius est proprietas, uel alij de sua familia non liceat.

t De

De incisione vineæ, combustione metæ, lini, fabæ, frumenti, cassinæ, & fractione domus. Rub. 101.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si quis inciserit vineam, seu combuserit metam fabæ, lini, frumenti, vel fregerit domum, seu molendinum, vel combuserit cassinam cum paleis, vel sine paleis, vel pagliarium palearum, uel fœnum, seu bladum de meta, & vltrà quinque couos grani abstulerit: si quidem abstulerit metam fabæ, lini, frumenti, vel alterius segetis vltra quinque couos: soluat pro pęna cõmunis L. lib. den. si verò combuserit ea, vel aliquod eorum, siue domum fregerit, vel molendinum, uel vineam inciserit, siue cõbuserit: soluat pro quolibet, et qualibet vice pro pęna communis cccc. lib. den. & in quolibet casu teneatur ad emendam damni, et interesse ipsum patienti: Et si pęnam nõ soluerit, et damnum non emendaret: perdat manum. Et si malefactor inueniri non poterit: contrata vbi fuerit, vel erit damnum datum emendare teneatur: Et etiam ciues, qui habitarent continuò cum sua familia, vel cum parte, vel bestias habuerit, vel laboritium fecerit in dicta contrata. quod locum habeat in his, qui sunt effecti ciues à xxx. annis citrà. Si verò domum combuserit in ciuitate, burgis, castris, vel villis, si dolosè. cc. lib. den. soluere teneatur: si sine dolo. x. lib. den. et damnum emendare teneatur patientibus. quam pęnam si non soluerit infrà xv. dies, si dolosè fecerit: manus dextera sibi debeat amputari. Si fregerit murum, uel steccatum alicuius casaleni, vel reclaustri, portã, vel ostium: cõdemnetur in xx. lib. den. et damnum emendet patienti. Et si de nocte fuerit: duplũ soluere teneatur. de villa, seu loco interpretatio erit de villis proximioribus.

De non intrando tenutam, et possessionem bonorum alicuius apud alium constitutam, quibusdam casibus exceptis. Rub. 102.

ITem statuimus, et ordinamus, ad hoc vt lites, et scandala inter ciues, comitatenses, et districtuales ciuitatis Camerini non valeant in posterùm exoriri: quòd nulla persona audeat, vel præsumat per se, uel alium intrare, vel apprehendere tenutam, uel possessionem bonorum alicuius apud alium constitutam sua propria autoritate sine licentia petita, uel obtenta à D. Potestate, vel Cap. uel à iudicibus alicuius ipsorum, siue alio iudice causarum cognitionem habente in ciuitate, comitatu, vel districtu Camerini, nisi vocato possessore duabus citationibus factis per interuallum dierum. Et si fuerit contumax in non ueniendo infrà terminum dictarum duarum citationum, quòd fiat bannimentũ, in quo bannimento per iudicem assignetur terminus trium dierum: et si non comparuerit: per iudicem prædictum, à quo dicta licentia petita fuerit, detur licentia ingrediendi possessionem dictorum bonorum. Si uerò comparuerit legitimus contradictor, uel possessor, dictus iudex, coràm quo petita fuerit, debeat summarie, simpliciter, et de plano sine strepitu, et figura iudicii cognoscere de iure partium: et procedere summarie, et diffinire, et dare, uel denegare dictam licentiam. Et si pronunciauerit dictam licentiam esse dandam: quòd teneatur, et debeat ipsum petentem immittere in tenutam, et possessionem bonorum prædictorum. Si uerò denegauerit quòd petens nullatenus per se uel aliũ possit intrare, et apprehendere tenutam, et possessionem bonorum prædictorum. Et si contra prædictam formam factum fuerit: dicta immissio, & apprehensio dictæ tenutæ nõ ualeat, nec teneat ipso iure, nisi licentiam habuerit uigore alicuius instrumenti, uel pacti quo casu liceat ei sua propria autoritate ingredi: non obstantibus aliquibus statutis in contrarium loquentibus. quæ quoad prædicta pro cassis, et irritis habeantur. Saluo, et reseruato iure proprietatis inter partes. Et prædicta non uendicent sibi locum in filijs, et nepotibus, et aliis personis in potestate ipsius existentis, et cum eisdem cohabitantibus tempore suæ mortis. in quibus personis sibi locum uendicet ius commune. Et si in prædictis contrafactum fuerit, si possessio fuerit ualoris cc. lib. den. uel abinde supra: condẽnetur in. L. lib. den. pro qualibet uice, et qualibet accusatione facta diuersis temporibus. Si uerò fuerit ualoris abinde infrà: simili modo in xxv. lib. den. condemnetur. Et si quis apprehendisset aliquam tenutam, uel possessionem alicuius rei, teneatur legitimè ostendere

dere causam quare apprehenderit dictam possessionem infrà terminum sibi dandum per officialem cognoscentem de causa. Et si non ostenderit legitimè, quod ipsam possessio nem debeat relaxare statim. Et si non relaxaret: condemnetur per Potestatem, uel Cap. uel alium iudicem de maleficiis cognoscentem in xxv. lib. den. et nihilòminus relaxare teneatur.

De pęna inferentium uim expulsiuam, uel turbatiuam in rebus alterius. Rub. 103

PRæsenti lege decernimus, et districtius iubemus, quòd nullus audeat, uel præsumat autoritate propria rem immobilem corporalem, uel incorporalem apud alium con stitutam uiolenter inuadere, uel possessionem alicuius turbare, nec ius sibi dicere in eadem præsente possessore, sed super ea iudicem adeat competentem. Et si contrafactũ fuerit præter rei restitutionem, et damni satisfactionem, et turbatione cessante: xxv. florenos ad rationem xl. bononenorum pro quolibet floreno soluere teneatur ipso facto. Et à dicta poena non excusentur prætextu alicuius tituli, nisi illum habuerit à possessore: Et nisi habuerit licentiam à iudice præsente possessore, uel legitimè requisito cõcessam, uel requisitam: uel licentiam habuerit ex pacto alicuius instrumenti, prout superius est expressum.

De pœna comitatensium offendentium Camerinenses, uel associantium alium ad offendendum Camerinenses. Rub. 104.

ITem statuimus, & ordinamus, ad hoc vt comitatenses honestè uiuãt, & ab illicitis se abstineant, quòd si aliquis comitatensis, siue districtualis cõis Camerini associauerit aliquem Camerinensem, vel forensem ad offendendum aliquem Camerinensem: soluat duplicem pœnam, quam deberet soluere, ille Camerinensis, vel forensis, quẽ associauerit (vt dictum est.) Et si aliquis comitatensis eundem Camerinensem quomodocunq; vel qualitercunq; offenderet in persona, siue insultando, siue alio modo: duplici pœna puniatur, qua puniri deberet Camerinensis offendens aliquem camerinensem. Et idem dicimus de verbis iniuriosis.

De nõ auferẽdo aliquẽ de familia Potestatis, vel Cap. uel alterius officialis. Rub. 105

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si aliquis abstulerit, uel auferri fecerit familiæ Potestatis, vel Cap. vel alterius iudicis, vel officialis cõis Camerini, uel alicui de familia alicuius eorum, siue berruariis curiæ Camerini aliquam personam contra eorum volũtatem, puniatur in ea pœna pecuniaria, quam pati deberet talis captus ex causa, qua captus erit. Si autem deberet puniri talis captus ad mortem, in.ccccc.lib.den. Si ad detrũcationem, uel perditionem membri, siue ad aliam pœnam corporis afflictiuã, in. cc. lib. den. pro uice qualibet puniatur talis auferens, uel auferri faciens. Si uerò uniuersitas alicuius castri, uel uillæ, quæ acceperit, uel exemerit familiæ Potestatis, uel Cap. uel alterius officialis cõis, siue berruariis curiæ prædictæ Camerini: puniatur in.cccc. lib.den. Si talis captus personaliter ad mortem puniri deberet. Si ad perditionem mẽbri, uel ad pœnam aliquam corporis afflictiuam in.cc.lib.den. Si pecunialiter simili pœna, quam solue re tenebatur talis captus, uniuersitas teneatur. Si uerò aliquis acceperit, uel abstulerit aliquã personã custodibus, uel berruarijs cõis Camerini euntibus de nocte contra suam uoluntatem post tertium sonum campanæ in xxv.lib.den. condemnetur. Et si aliquis acceperit aliquem, qui perduceretur in manus Potestatis, uel alterius officialis cõis Camerini alicui custodi grassiæ, siue prostimæ, uel alii personæ, quæ eum duceret ad commune Camerini, puniatur in xxv.lib.den.cõi Camerini soluendis. Et quicunq; fuerit requisitus per aliquem ex familiaribus Potestatis, uel Cap. uel alterius officialis ad capiendum aliquem exbannitum, & condemnatum à.L.lib.den. supra, & non præstiterit iuxtà suum posse auxilium: puniatur, & puniri possit per Potestatem, uel Cap. uel alium iudicem de maleficio cognoscentem cõis Camerini, & eorum officiales, in x.lib.den. Si fuerit specia lis persona, si fuerit syndicus alicuius castri, uel uillæ in xxv.lib.den. Si uerò aliquis exemerit aliquem de familia Potestatis, uel alterius officialis cõis Camerini, uel berruariis,

qui exemptus captus esset pro debito, & quacunq; teneatur ipse eximens soluere totum debitum, quod dictus captus exemptus soluere tenebatur: & condemnetur ipse eximēs in xxv.lib.den.

De pœna accipientium de capite caputeum,& similia,& spuentium. Rub. 106.

ITem statuimus,& ordinamus,quòd quicunq; iniuriosè alicui cadere fecerit, vel acceperit de capite caputeum,birretum,siue galerum,vel infulam,puniatur pro qualibet vice in.c.sol.den.Et si aliquis spuerit alicui in faciem,siue in os,& in collo,seu à collo supra: puniatur in x.lib.den.pro quolibet,& qualibet vice. & si à collo infrà in v.lib. den.

De pœna facientis alicui cadere dentem. Rub. 107.

ITem statuimus, & ordinamus,quòd quicunq; fecerit alicui cadere dentem,seu dentes quomodocunq;,& qualitercunq; puniatur pro quolibet dente in L. lib. den. & si non soluerit infrà.x.dies à die latæ sententiæ pro quolibet dente.c.lib. den. soluere teneatur.

De pœna facientium cadere,uel accipientium de capite vectam,vilictum, & similia. Rub. 108

QVoniam inhonestum est verecundiam facere mulieribus: statuimus, & ordinamus,quòd quicunq; masculus fecerit alicui mulieri bonæ conditionis,& famæ iniuriosè cadere de capite,siue acceperit vectam,vel drappellum,vel vilictum, vel pannū, quem in capite portaret, puniatur pro vice qualibet in.x.lib.den. Et si mulier mulieri in quinq; lib. den. puniatur: dummodò prædicta non intelligantur in familiaribus simul morantibus,dum inter se prædicta facerent.

De pœna dilaniantium caputeum,vilictum, & similia. Rub. 109.

ITem statuimus,& ordinamus quòd si quis dilaniauerit alicui pannos,caputeum,infulā vectam,vilictum, siue drappellum: puniatur in. x. lib. den.& in emendatione damnū patienti.

De pœna facientis alium cadere in terram, & dantis spatazzatam, & spintam, proijcientis in terram,& similia. Rub. 110.

ITem statuimus, & ordinamus,quòd quicunq; fecerit aliquem iniuriosè cadere in terram, condemnetur pro quolibet,& qualibet vice in xxv.lib.den.Si verò dederit spatazzatam, uel spintam alicui: & ex casu,uel spinta, vel spatazzata percusserit caput, vel faciem in terra,uel muro,uel ad aliquod aliud,vel super lapidem,uel super aliquod aliud ita quòd sanguis exiuerit in L.lib.den.debeat condemnari. Et si ex dicta percussione in facie signum esset perpetuò remansurum cum cicatrice deformante faciē in. cc.lib. den. debeat condemnari. Et si dictam pœnam non soluerit infrà decem dies: sibi manus dextera debeat amputari. Si autem casu,spinta,vel spatazzata percusserit aliam partē corporis cum sanguine, & vulnere: in xxx. lib.den.debeat condemnari. Si autem sine vulnere, & cum sanguine,vel sine sanguine in xxv.lib.den.debeat condemnari. Si uerò ex dicta spinta,uel spatazzata fregerit aliquod membrum: condemnetur ea pœna, qua cōdemnari deberet frangens alicui membrum ex forma statutorum dicti cōis.Si verò trascinauerit aliquem per terram in xxv. lib. den. debeat condemnari.

De pœna proijcientis alicui in faciem turpitudinem, vel in aliā parte corporis. Rub. 111.

NOuis iniuriis alios offendentes transire nocentes impunes,rationi non congruit. Et ad hoc vt ipsi debita pęna puniantur. Ideo statuimus,& ordinamus,quòd quicunq; stercus,uel aliam turpitudinem in facie aliorum, uel in os proiecerit,ita quòd faciem deturpauerit sibi,soluat pęnæ nomine L.lib.den. Et si proiecerit in alia parte corporis, vel personæ,vel in dorso,seu pannis, ita quòd faciat ei deturpationem in aliqua parte personæ,siue corporis,soluat pęnæ nomine pro vice qualibet xxv.lib.den. Et si proiecerit, & non percusserit, & nō fecerit deturpationem in aliqua parte personæ: puniatur in centū sol.den.pęnæ nomine pro vice qualibet.

De non percutiendo,vel molestando se ipsum,& aliū infamando. Rub 121.

Item

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd ſi quis tantæ fraudis,vel ſuperbiæ extiterit,quòd ſemetipſum percuſſerit,vel momorderit,ſiue morſicauerit in aliqua parte perſonæ,uel fecerit ſibi ſanguinem exire,uel lacerauerit ſibi vultum, vel pannos, vel iniuriam aliquã ſine percuſſione ſibimet fecerit ex propoſito,vel vt alium innocentem infamet,puniatur & condemnetur illa pœna, qua puniri deberet,ſi in perſona alterius illud maleficium cõ miſiſſet. Exceptis illis, qui prædicta facerent in lugubriis quæ puniatur ſecundùm formã alterius ſtatuti loquentis de præſenti materia.

De vxore committente adulterium, vel fornicationem. Rub. 113.

ITem ſtatuimus,& ordinamus, quòd ſi vxor alicuius cum aliquo commiſerit adulteriũ vel fornicationem voluntariè : & maritus eam accuſauerit coràm Poteſtate, vel Cap. eorumq; iudicibus,vel aliis quibuſcunq; de maleficiis cognoſcentibus : & probauerit di ctum adulterium vel fornicationem: tota eius dos ſit perpetuò eius viri. & ad reſtitutionem ipſius dotis vir illius, & eius hæredes nullo tempore compellantur. Et hoc intelligatur ſimiliter, ſi fuerit dotata à patre,vel per ſeipſam de bonis propriis ipſius mulieris. Et vir ipſius mulieris ad præſtandum, ſeu damnum ei alimenta non cogatur. Si verò nõ ple nè probauerit per teſtes, ſed probauerit per indicia manifeſta, & præſumptiones à iure permiſſas: quæ indicia, & probationes non faciant plenam probationem, habita licentia à iudice appellationum Camerini de torquendo ſecundùm formam ſtatutorum loquentium de licentia concedenda per D. Iudicem,Dño Poteſtati per contumaciam,de qua loquitur ſtatutum qualiter procedatur contra contumaces in maleficiis. nihilòminus ad tormenta procedat, & prout iuris fuerit iudex de maleficiis cognoſcens in dicta pœna debeat condemnare: dummodò ſola contumacia mulieris non ſufficiat, niſi probetur per modum in ſtatuto contentum. Si verò vxor tale maleficium committens, ſeu adulterium, uel fornicationem : dotem non habuerit, & habuerit aliqua alia bona, in ſuum uirum debeant deuenire præſentia,& futura,& uiri eſſe debeant,ſicut ſunt alia ſua bona. Et nihilòminus puniatur cõi in aliis pœnis in aliis ſtatutis, & ordinamentis de ſimili materia loquentibus contentis.

De marito retinente amaſiam. Rub. 114.

ITem ſtatuimus, et ordinamus,quòd ſi maritus alicuius mulieris amaſiam in domo ſua uel alibi publicè retinuerit,& cum ea adulterium, ſiue fornicationem commiſerit: puniatur in.c.lib.den. Si fama publica fuerit de prædictis cũ aliis indiciis legitimis. Et Pot. & Cap.& quilibet eorum, ſiue alii iudices maleficiorum,de illis,qui commiſerint publicè,uel ſecretè tenuerint, poſſint, & debeant quolibet menſe inquiſitionem facere contra illos, qui talia commiſerint, & quos inuenerint contrafacere, punire, & condemnare in pœna prædicta. Prætereà volumus,quòd Poteſtas,& Cap. & eorum iudices, & officiales,& alii de maleficiis cognoſcentes teneantur ex ipſorum officio, & ad denunciam petentis ſub pœna.c.lib.den.facere inquiſitionem per ciuitatem,& burgos Camerini cõ tra omnes, & ſingulas mulieres, quæ maritum alicuius retinuerint in domo ſua publicè, uel occultè. Et ſi aliquam inuenerit contra dictam formam aliquem maritum alicuius retinere,uel quòd aliquis retinuerit (ut dictum eſt) puniatur.L.lib.den. Et ſi non ſoluerit infrà. x. dies à die latæ ſententiæ numerandos, ſuſtigetur per totam ciuitatem. Et ſi aliquis uxoratus,uel non uxoratus uxorem alterius retinuerit inuito marito libidinis cauſa,de qua ſit publica uox,et fama : condemnetur in.cc.lib.den.Et ſi ſoluere non potuerit infra.x.dies à die latæ ſententiæ: ſibi manus dextera amputetur. Saluo quòd ſi eam relaxauerit infrà tertiam diem ad petitionem uiri ipſius, ad medietatem dictæ pœnæ teneatur. Sed cuilibet liceat retinere pro famula uxorem alterius, marito uolente.

De uiro negante uxorem poſtquàm eam in domo retinuerit. Rub. 115.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd quicunq; retinuerit uxorem per aliquot tempus in domo, & poſtea negauerit illam eſſe ſuam uxorem, et probatum fuerit matrimonium uerè, uel præſumptiuè:quæ probatio fieri poſſit,et facta teneat,et ualeat coràm iu-

dice feculari cognitore talis quæstionis per testes, uel instrumentum: Potestas, uel Cap. uel quilibet alter de maleficiis cognoscens auferat pœnæ nomine.L.lib.den.Item qui secundam uxorẽ acceperit,uel desponsauerit,prima uiuente, nisi à prima per sententiã fuerit absolutus.cc.lib.den.cõi Camerini soluere teneatur. Item siqua mulier retinuerit virum suum per aliquot tempus,et postea negauerit illum esse suum uirum, et probabitur matrimonium uerè,uel præsumptiuè: quod probari possit corâm iudice feculari per testes, uel instrumentum : Potestas,uel Cap. siue alius quilibet de maleficiis cognoscẽs in ciuitate Camerini pęnæ nomine.L.lib.den.sibi auferat pro cõi. Item mulier,quæ secundum uirum acceperit uiuente primo : nisi à primo per sententiam fuerit absoluta.cc.lib. den.cõi Camerini soluere teneatur. et quod dictum est de probatione fienda corâm iudice feculari in casu prædicto matrimoniali uerè,uel præsumptiue,Idem intelligatur ubi cunq; oporteret probari de filiatione, de matrimonio,uel consanguinitate, uel de usuris,quòd possit fieri corâm iudice feculari. Et si delinquẽtes in prædictis dictas pęnas nõ soluerint infrà.x.dies à die latę sentẽtiæ, eis manus dextera debeat amputari.

De pęna facientium facturas,et incantationes. Rub. 116.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd Potestas, et Cap. et eorum officiales, et alii de maleficiis cognoscentes quolibet mense semel ad minus inquirant contra omnes, et singulas personas, quæ faciunt facturas,siue ueneficia , siue incantationes immundorum spirituum ad nocendum , et illam personam , quam inuenerit tali crimine pollutam per publicam famam cum uno teste de ueritate,puniantur,et puniri teneantur in.ccccc.lib. den.pro qualibet uice: quas si soluere non potuerit,et non soluerit infrà.x.dies post condemnationem factam debeat igne cremari, ita quòd moriatur. Et quilibet sit accusator et habeat medietatem pœnæ. Et quantum ad diminutionem dictæ pęnæ, pacis beneficium talibus committentibus prædicta maleficia modo aliquo opitulari non ualeat, sed beneficium confessionis prosit ad prædicta.

De pęna carnaliter cognoscentium moniales et reclusas, et de ruffianantibus. Rub. 117.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd si quis in tantam peruenerit audaciam, et temeritatem, nullam Deo, nec hominibus reuerentiam portans, sed potius grauibus iniuriis et etiam contumeliis detestabilibus eos afficiens, ut carnaliter cognoscat aliquam monialem alicuius monasterii, uel aliquã mulierem reclusam in aliquo carcere causa Deo seruiendi,uiolenter,siue voluntarie,seu de ipso monasterio,uel de carcere extraxerit,seu in ipso monasterio, seu carcere ipsam carnaliter cognouerit, uiolenter, seu uoluntarie reclusa moniali prædicta, uel extrahi fecerit, et ad alia loca adduxerit,uel adduci fecerit,seu de ipsa carnali cognitione,uel extractione mediator,uel mediatrix aliqua mulier fuerit, uel leno,aut lena,in.ccc.lib. den.monetæ currentis pro quolibet, et qualibet uice condemnetur. Cuius pęnæ medietas sit communis, et alia dicti monasterii. Sed si fuerit carcer, alia medietas sit operis ecclesiæ S. Mariæ maioris. Et nihilòminus dictam monialem reclusam reducat,et reponat in pristinum statum, seu pristinam libertatem. Et ad id faciendum possit de facto coërtione reali, & personali, et per destructionẽ bonorum et rerum ipsorum delinquentium coerceri,et constringi. Et quousq; ipsam non restituerit pristinæ libertati, possit impunè offendi quomodolibet in persona, et rebus. Et si ipsam condemnationem non soluerit infrà.x.dies postquàm sententia transiuerit in rem iudicatam: amputetur sibi pes: ita quòd à corpore separetur. Et si mulier fuerit mediatrix, seu ruffiana de prædictis, uel aliquo prædictorum,et noluerit, seu non potuerit soluere dictã condemnationem contra eã factam infrà dictum terminum decem dierũ fustigetur per totam ciuitatem una die sabbati,et nihilòminus sit in perpetuo banno cõmunis ciuitatis prædictæ, et eius comitatus, et districtus. Si uerò prædicta, uel aliquod prædictorum aliquis attentauerit, et ad effectum non perduxerit: in.c. lib.den.pro quolibet,et qualibet uice condemnetur. Et si dictam condemnationem non soluerit infrà x.

dies

dies postquàm sententia transiuerit in rem iudicatam: puniatur pœna corporali, prout superius dictū est in mare, et muliere. Et in prædictis Potestas, et Cap. et quilibet ipsorū et alii iudices de maleficiis cognoscētes in ciuitate prædicta, qui prius præuenerint, possint pcedere summarie, sine strepitu, et figura iudicii, simpliciter, et de plano: dummodò sententia feratur in scriptis: et de prædictis quantitatibus infrà x. annos à die commissi maleficii. Præstantes uerò ad prædicta, uel aliquod prædictorum adiutorium, uel fauorem, uel alio modo, quàm mediando, uel ruffianando, puniātur pro quolibet, et qua libet uice in medietate dictæ pęnæ pecuniariæ. Et in prædictis possint procedere prædicti Potestas, et Cap. et alii iudices de maleficiis cognoscentes, et eorum iudices, et quilibet ipsorum secundùm modum iam dictum ad petitionem ipsarum monialium, uel reclusarum, uel syndici monasterii dictæ monialis, uel reclusæ, seu alicuius ex eius consanguineis maris, uel fęminæ ipsarum monialium, uel reclusarum usq; in tertium gradū accusando, uel denunciando. quæ accusatio, uel denunciatio appareat, seu apparere debeat in scriptis, et iurata: et aliter nō possint officiales prædicti procedere in prædictis, nisi per accusationem, denunciationem, & prout iam superius declaratum est. Saluo, quòd si dicta monialis, & reclusa non haberet aliquem consanguineum usq; in tertium gradum: et de ipso maleficio magna laboraret infamia, quòd prædicti officiales possint procedere ex mero eorum officio ad petitionem cuiuslibet petentis.

De pœna subducentium iuuenes ad sponsalia, uel matrimonium contrahendum. Rub. 118.

ITē statuimus, & ordinamus quòd si aliquis, uel aliqua subduxerit suis blāditiis, uel alio modo solicitauerit, uel coegerit aliquem iuuenem minorem xxv. annorum habentem patrem,, matrem, uel eius auum, vel auiam, seu fratrem carnalem, sororem, vel auunculū uel patruum ad contrahendum matrimonium, seu sponsalia cum aliqua muliere: et in ipso matrimonio, seu sponsalitio non interuenerit consensus alicuius ex cōsanguineis prædictis seruata tantum gradus prærogatiua in dicto consensu adhibendo. Et si fuerint plures in gradu, quòd pariter consentiant consanguinei uiri aliàs præsumi possit, quòd dictū matrimoniū, seu sponsalia non sint paria, seu æqualia, sed potius in ipso facto ipse iuuenis enormiter læsus, & deceptus præsumatur. Et seducens condemnetur pro quolibet, et qualibet uice in. ccc. lib. den. monetæ currentis. Et præstans ad prædicta consiliū, vel fauorem, in medietate pœnæ iam dictæ puniatur: cuius medietas sit communis, alia dicti iuuenis prædicto modo decepti, & solicitati. Et quòd dictus iuuenis debeat lucrari dotes sibi datas, seu promissas ratione dicti matrimonii, seu sponsalitiorum: non obstante aliquo iure, seu pacto inito inter partes quocunq; iuramento vallato. Et nihilòminus dicta mulier maritata, uel desponsata, ne remaneat indotata, debeat à patre, auo, fratre, uel alio, qui teneretur eam dotare, si dotata nō fuisset iterum, & denuo ipsam dotare secundùm condecentiam, & qualitatem domus, & personæ ipsius mulieris, & personæ dotantis, ac si nunquàm dotem recepisset, & dotata non fuisset. Et quòd Potestas, & Cap. & quilibet alius iudex de maleficiis cognoscens in ciuitate prædicta, qui nunc sunt & pro tempore fuerint vel erunt, in prædictis, & pro prædictis procedere possint, & cōdenare secundùm modum, & rationem supra in præsenti statuto est expressum. Et quòd in omnibus supradictis casibus confessio delinquentium admittatur, quoad diminutionem quintæ partis pœnæ pecuniariæ, qua condemnari deberent. Et quòd beneficiū pacis ipsis delinquentibus quoad diminutionem pœnæ pecuniariæ in aliquo non opituletur nec prosit.

De pœna cognoscentium carnaliter mulieres viduas, & virgines. Rub. 119.

ITem statuimus, & ordinamus quòd si aliquis cognouerit carnaliter, & voluntarie aliquam mulierem, vel stuprauerit, si fuerit virgo, puniatur in pœna. cc. lib. den pro quolibet, & qualibet vice. Et cognoscens, & stuprans teneatur eam dotare secundùm consuetudinem, & conditionē domus ipsius mulieris. Et si fuerit æqualis conditionis, ipsam

mulierem in vxorem accipere. Si fuerit vidua,puniatur in cxxv.lib. den. Si autem fuerit nupta puniri debeat in cc. lib.den. Si autem quis violenter carnaliter cognouerit, vel ſtuprauerit aliquam ipſarum,vel de domo propria, ſiue eius ſolitæ habitationis aliquam prædictarum extraxerit,vel rapuerit,vel rapi,ſeu extrahi fecerit,uel ad alia loca duxerit violenter, ſiue virginem immaturam, uel non viripotentem cognouerit pœnis legalibus in quolibet prædictorum caſuum ſubiaceat, & ſubiacere debeat. Si aũt quis voluntarie aliquã dictarum extraxerit de ſua domo propria, vel ſuæ ſolitæ habitationis,& ad alia loca conduxerit animo eam cognoſcendi: puniatur pro quolibet, & qualibet vice in.c.lib. den. Et nihilòminus ſi in prædictis caſibus dictas pœnas infrà .x.dies poſtquàm ſentẽtia tranſiuerit in rem iudicatã,non ſoluerit: quòd amputetur ſibi manus, ita quòd à corpore ſeparetur. Et ſimiliter ſi quis carnaliter cognouerit famulam, vel pediſſequã ſi violenter,& ipſa famula cognita fuerit virgo,teneatur ad pœnam.cccc.lib.den. Et nihilòminus eam dotare ſecundùm qualitatem, & conditionem ſuæ perſonæ teneatur. Si verò non fuerit virgo: teneatur tantũmodo ad dictam pœnam.cccc.lib.pro quolibet, & qualibet vice. Si autem voluntarie carnaliter ipſam cognouerit: puniatur pro quolibet & qualibet vice in c .lib.den. Item ſiquis aliquam virginem,viduam,vel nuptam ruffianauerit ,ſiue ruffianus,ruffiana, leno, vel lena, ſolicitator, vel ſolicitatrix alicuius ex iã dictis mulieribus cognitis fuerit. Siquidem ipſæ mulieres cognitæ fuerint magnæ, ſeu mediocres bonæ conditionis,ſtatus,& honeſtæ vitæ pro quolibet,& qualibet vice teneatur ad pœnam.cc. lib. den.& ſi non ſoluerit infrá.x.dies à die latæ ſententiæ: amputetur ſibi manus: ita quòd à corpore ſeparetur. Et nihilòminus expellatur de ciuitate, comitatu, & diſtrictu Camerini, & perpetuò exbanniatur: adeò quòd poſſit impunè offendi citra tamen mortem. Si verò eſſent mulieres minores,& bonæ conditionis,& famæ: puniatur pro quolibet,& qualibet vice in.c.lib. den. monetæ currentis. Præſtantes verò in prædictis,vel aliquo prædictorum adiutorium,conſilium,vel fauorem ad aliud,quàm ad illud, quod ſupradictum eſt,puniatur in medietatem dictarum pœnarum pecuniariarũ. Et raptor, ſeu ſolicitator,ſiue ſolicitatrix,uel raptrix dictarum mulierum non reſtitutarum in priſtinam libertatem poſſit cogi ad reſtituendum: & contra eos procedi ad illas pœnas modo, forma, & ordine contentis in præcedenti ſtatuto loquente de recluſis, & monialibus. Et Poteſtas,& Cap.& eorum iudices,& alii de maleficiis cognoſcentes poſſint,& debeant procedere ad petitionem ipſarum mulierum, vel viri,vel patris, vel matris,vel filii,uel fratris,vel ſororis carnalis, uel patrui carnalis, uel aui, uel auiæ, ſeruata tamen gradus prærogatiua accuſantium, ſeu denunciãtium,vel dñi ipſarum familiæ, uel pediſſequæ cum contra famulam,vel pediſſequam eſſent prædicta commiſſa: & non alio modo,ſeu alia via. Et de prædictis maleficiis poſſit & debeat cognoſci,& terminari infrà tempus infrà quod poſſunt cognoſci cætera maleficia,& delicta per formam ſtatuti cõis. & de maiori,minori,uel mediocri conditione mulierum,vel ſimilium ſtetur arbitrio, & declarationi dominorum Poteſtatis cum eorum iudicibus, uel iudicis maleficiorum. Si quis verò aliquid prædictorum attentauerit,ad actum proximum veniendo, ita quòd ꝑ ipſum non ſtetit: in medietate dictarum pœnarum pecuniariarum cõdemnetur. ☞ Addimus huic ſtatuto, quòd ſi qua mulier eſſet malæ conditionis, & famæ, & de tali mala conditione,& fama probaretur,vel laboraret infamia, quòd cognouerit quis eam carnaliter: puniatur qualibet vice in. x. lib.den. Sed hoc non intelligatur in meretricibus publicis, quæ in poſtribulo habitarent: de quibus nullam patiantur pœnam.

De pœna medici, aromatarii,barberii, uel ſutoris committentis ſcelera in domo, vbi conuerſantur. Rub. 120.

Item ſtatuimus,& ordinamus,quòd quicunq; aromatarius, barbitonſor, medicus, ſutor,fornarius,& quicunq; alius artifex, ſiue artiſta,vel aurifex occaſione ſuæ artis conuerſationem habuerit in domo alicuius, ſeu aliquorum,& fecerit aliquod ſcelus cum aliqua muliere exiſtente in domo prædictorum: puniatur in duplum eius, quod puniri deberet

beret per formas supradictorum statutorum.

De raptoribus mulierum causa matrimonii contrahendi. Rub. 121.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd cum auaritia,& inordinatus appetitus habendi sint legitimis ictibus feriendi: propter quę utplurimum inuitantur homines ad delinquendum iniuriam,damnum,& opprobrium aliorum præsumentes eis licere, quod minimè licet: affectantes cõnubia præsentia, & futura,quæ æqualia, & condecentia iudicari non possint: imò potius per ea,quæ fiunt labes, & inconuenientiæ turpitudinis minimè euitantur. Ideo ad obuiandum prædictis, & peioribus, quæ fierent, et quæ propter prædicta possent verosimiliter occurrere: decreuerunt ordinamento præsentis statuti, quòd si aliquis tantæ temeritatis,& presumptionis existeret, quòd violenter, seu voluntariè aliquam mulierem minorem xxv.annorum iungendi matrimonii causa secum, vel cum quocunq; alio rapuerit, seu acceperit seu subduxerit, seu seduci fecerit non habita expressa voluntate patris, si mulier ipsum habuerit,uel aui paterni,vel materni,vel auiæ paternæ,uel maternæ,si alios prædictorum non habuerit,uel fratris carnalis, vel sororis, si alios prædictorum non habuerit(seruata semper tamen gradus prærogatiua) vel mediator,vel mediatrix de prædictis fuerit,seu in prædictis præstiterit auxilium,consilium, vel fauorem: puniatur pro qualibet vice in.ccc.lib.den.& in illo pluri, & in maiori quãtitate vltrà dictas. ccc.lib.scilicet ad illud plus ad quod dotes, seu bona ipsius mulieris, quas,& quæ pro ipso matrimonio contracto,vel contrahendo vir habiturus esset,seu ad ipsam mulierem pertinere verisimiliter crederetur, seu extenderetur. Et si ipsam carnaliter cognouerit, plus quàm dicta pœna puniatur prout superius continetur.Et si dictam pœnam soluere non potuerit, vel noluerit intrà x.dies postquàm sententia transiuerit in rem iudicatam: amputetur sibi manus dextera. & nihilòminus prædicti raptores, acceptatores, seu seductores, seu alius tenens cogatur dictas mulieres restituere pristinæ libertati. & ad id possit procedi eo modo ad ipsas pęnas imponendas secundùm quod cõtinetur in statuto supradicto de monialibus, & reclusis. Hoc tamen saluo, quòd si mulier fuerit.xv. annorum, seu maior,& non habuerit patrem,uel auum paternum, seu matrem,uel vitricum non habeat, seu alios de prædictis consanguineis possit se nubere viro eam capere volenti sine pęna,& banno de consensu duorum proximiorum consanguineorum ex prædictis. et si aliquem de prædictis non habuerit: possit se nubere,dummodò sponsalitia fiant publicè in aliqua ecclesia in ciuitate in præsentia Potestatis,vel Cap. & Dñorum Priorũ collegij Doctorum, Procuratorum,et Notariorũ,et Capitanei Mercatorum requisitis etiam duobus consanguineis, si ipsos habuerit, ipsius mulieris,& voluerint interesse: aliàs non præiudicet. Extrà ciuitatem verò adesse debeant præsbyter parochialis ipsius mulieris,syndicus,& massarii dictæ villæ,uel castri vnde esset dicta mulier desponsata. Et si supradictos auum, patrem, vel matrem non haberet: nihilòminus proximi consanguinei vocentur, vt superius est expressum. Et de prædictis cognosci possit per Potestatem, uel Cap. & quemlibet ipsorum,uel alium iudicem maleficiorum ciuitatis Camerini & contra omnes,& singulos delinquentes procedere possit: & repertos culpabiles punire, & condemnare. Et notarii,qui fuerint rogati de matrimonio,vel pro missione dotium,vel alio instrumento alienationis,quod fieret per dictam mulierem cõtra dictam formam: & dñs, seu habitator domus in qua dictum matrimonium, seu contractus fieret, & testes etiam, qui interfuerint, puniantur, & condemnentur scilicet notarius,& dñs, seu habitator domus in.L.lib.den.pro qualibet vice,& quolibet ipsorum: & testes in xxv.lib.den.& omnes,& singuli contractus, tàm dotis,quàm alienationis cuiuscunq; facti per dictam mulierem prædicto modo subductam,uel raptam, ipsi raptori, solicitatori, deceptori,aut subductori, seu alteri recipienti similem promissionẽ, vel cõtractum pro aliquo prædictorum, sint nulli ipso iure. Et hoc vendicet sibi locum in præsentibus,& futuris: statuto,lege,ordinamento,seu canone in contrarium non obstante. Et ad probandum omnia supradicta sufficiat probatio sex testium bonorum omni exce-

ptione maiorum de fama publica cum aliis indiciis legitimis vno, vel pluribus. De quibus ſtetur dicto Poteſtatis vel Cap. vel alterius iudicis de maleficiis cognoſcentis procedentis in prædictis cum conſilio ſuorum iudicum: dummodò teſtes debeant interrogari de cauſa ſcientiæ, & reſpondere, et reddere rationabilem cauſam.

Quòd mulieres malæ famæ ſtare non poſſint in ciuitate, & burgis Camerini. Rub. 122.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd nulla mulier malæ conditionis, opinionis, & famæ infrà ciuitatem, & burgos habitare poſſit: maximè per. xx. domos propè locum fratrũ minorum, et aliorum locorum religioſorum. Et ſi habuerit verba iniurioſa, vel cõtentionem cum aliquo, vel aliquibus, ſi verberabitur ab aliquo de ciuitate, comitatu, vel diſtrictu Camerini: et ille iniuriam ei, vel eis diceret: dicens, vel verberans ſit impunis, et maximè contra datiuam non ſoluentẽ communi Camerini, et alia obſequia non facientem. Et hoc Poteſtas, et Cap. et alij iudices de maleficiis cognoſcẽtes obſeruent, et obſeruari faciant præciſè vinculo iuramenti, ſeu iuxtà alias eccleſias ciuitatis, burgorum, et caſtrorum muratorum Camerini. Et nulla mulier malæ famæ iuxtà aliquam eccleſiam ciuitatis habitare poſſit propè per x. domos. et ſi inuenta fuerit: fuſtigetur. et poſſit quilibet eam offendere ſine pœna, et banno. Et quòd dicto, et atteſtationi dictarũ mulierum malæ conditionis, et famæ, ſi inducerentur ad teſtimonium perhibendũ ſtari, et credi non debeat: et earum dicta, et atteſtationes nullam faciant probationem.

Quòd publicæ meretrices ſtare debeant extrà portas, et corpus ciuitatis, et burgorum. Rub. 123.

ITem ſtatuimus, et ordinamus, quòd mulieres malæ conditionis, et famæ forenſes. ſ. publicæ meretrices non morentur, nec ſtent, nec ſtare, et morari præſumant infrà ciuitatẽ Camerini ſcilicet infrà corpus, ſeu ianuas ipſius ciuitatis, et burgorum. Sed liberè morentur, et ſtent, et ſtare poſſint vbiq; extrà portas, et corpus dictæ ciuitatis ſine pœna, et banno. Cum conueniens ſit ſtare, et morari extrà ciuitatem: capitulo aliquo non obſtante. Et quicunq; proponeret, et conſuleret, ſeu arrengaret, ſeu contra prædicta opem daret ſcilicet (quod habitare poſſint infrà ciuitatem, et burgos) ſit infamis, et omnia eius bona deueniant in commune, et poſſint impunè offendi. Et Poteſtas, et Cap. et quilibet alii officiales teneantur prædicta obſeruare ſub pœna xxv. lib. den.

De pœna facientium prælium. Rub. 124

ITem ſtatuimus, et ordinamus, quòd non fiat prælium aliquod aliquo tempore in mercatali planulæ, nec in aliis locis ciuitatis per aliquem, vel aliquos cum fungis, iectis, vel mazzafionghis, ſiue cum manibus, vel lapidibus, vel baſtonis, uel alio genere armorum, nec facere præſumat alter cum altero, vel aliqui contra aliquos. Cum contrata cum homines habentes vineas maximum damnum patiantur: & etiam traſannæ communis de uaſtentur omnino occaſione prædicta, ſcilicet coppi ipſarum traſannarum. Et qui contrafecerit: ſoluat pro banno communi pro quolibet minore. x. annorum. xx. ſol. den. cuius banni medietas ſit communis, et alia accuſatoris. Et nihilòminus fuſtigetur in palatio per baiulum communis, et ſtet ſacramento accuſatoris vſq; ad quantitatem. c. ſol. den. Et vnicuiq; ſit licitum accuſare, ita quòd prædicta non fiant. Et Poteſtas, et Cap. et quilibet alius de maleficijs cognoſcens teneatur inquiſitionem facere de prædictis (ſi fierent) omni die vinculo iuramenti ad pœnam xxv. lib. den. Si uerò fuerit maior x. annorum, et minor xiiij. annorum: puniatur in. x. lib. den. pro quolibet, et uice qualibet. Et maior xiiij. annorum, et minor. xx. in xxv. lib. den. de maiori verò xx. annorum in L. lib. den. debeat condemnari. Si quis verò maior xiiij. annorum aliquem prouocauerit, ſeu irritauerit ad rixandum, ſeu præliandum: puniatur de facto in x. lib. den. Si quis prædictorum præliantium aliquod maleficium in dicto prælio commiſerit: prædictas pœnas in duplum ſoluere teneatur. Si quis à muro, feneſtris, uel aliunde ab alto lapides, uel aliud proiecerit, ſi non percuſſerit: puniatur in duplum dictarum pœnarum ſecundùm ætatẽ

ſuperius

ſuperius declaratam. Si quis inuentus fuerit per officiales in dicto prælio: puniatur in dictis pœnis pecuniariis ſummarie, omni iuris ſolennitate remota: excepto, quòd hoc probetur per duos teſtes adminus. Et de eo, quod per ſuam inuentionem deuenire fecerit in commune, habeat ipſe officialis inueniens quintam partem. Et cõtra prædictos procedi poſſit per quemlibet officialem communis per accuſationem, inquiſitionem, denunciationem, vel inuentionem ad petitionem cuiuslibet petentis: & repertos culpabiles punire, & condemnare ſummariè. Et ſi Poteſtas, & Cap. vel iudex de maleficiis cognoſcens fuerit negligens in procedendo in mittendo officiales ad capiendum præliantes: condemnetur in.c.lib.den. pro quolibet tempore ſyndicatus. Et ſi ſyndicatores nõ condemnauerint: per Poteſtatem, vel Cap. uel alium iudicem de maleficiis cognoſcentem ipſi ſyndicatores pari pœna puniantur. Et quòd forenſes non ſoluentes aliqua obſequia communi Camerini puniantur pœna dupli, qua puniuntur ciues præliantes.

De furtis, & pœna furta committentium. Rub. 125.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd quicunq; fur peruenerit in fortiam cõis Camerini publicus, & famoſus, & fuerit furatus.x.lib.den.vel vltrà, ſiue vna vice ſiue in pluribus furtis, ſuſpendatur, ita quòd penitus moriatur. Si autem fuerit furatus minus.x.lib.den. vel res, ſeu res minoris valoris. x. lib. den. vſq; in L.ſol. den. manus debeat amputari. Abinde infrà fuſtigetur per ciuitatem in die fori. Si autem aliquis, qui non fuerit publicus, & famoſus fur, & latro, & fuerit furatus vſq; in Quinquaginta libris. den. vel ab inde ſupra, vel ab inde infrà, condemnetur cõi Camerini in quadruplum rei furtiuæ, & acceptæ: & ad reſtitutionem rei acceptæ illi, cui res fuiſſet accepta, & ſublata in eadẽ ſententia, ſiue vtrunq; in accuſatione petitum fuerit, ſiue non. Et in dictis omnibus caſib⁹ debeat fieri reſtitutio rei furto ſubtractæ, uel eius eſtimationis. Et hoc pro primo furto. Pro ſecundo verò furto, & ſecunda vice, quando non fuerit fur famoſus, & latro vltrà pœnam quadrupli, & rei furtiuæ reſtitutionem: fuſtigetur per totam ciuitatem Camerini. Si verò non venit, uel non eſſet in fortiam ciuitatis prædictæ, & communis ipſius: exbanniatur, & condemnetur in pœna ſuperius nominata: dummodò de furtis factis patri matri, fratri carnali, uel Zio carnali, patruo, vel auunculo, vel auo, qui non diuiſerint, nullus poſſit accuſare, niſi tãtùm ille, cui factum fuerit furtum. Nec de dictis furtis factis conſanguineis prædictis, uel alio quocunq; facto poſſit inquiri, nec procedi per Poteſtatem, uel Cap. uel alium officialem, niſi per accuſationem illius, cui furtum factum fuerit. Si verò fuerit furatus.xx.ſol.den.uel rem minoris valoris: puniatur ita quòd bene ſit pu nitus arbitrio Poteſtatis, vel Cap. ſiue alterius iudicis de maleficiis cognoſcentis inſpecta qualitate, et conditione perſonæ vſq; ad decem lib.den. Si verò aliquis fur vel latro, qui furaretur, in domum alicuius intrauerit, & ille, cui factum erit furtum, denunciauerit ei, cuius eſſet dicta domus, quam intraret, quòd ipſum furem, & latronem caperet: Dicimus, quòd ipſum capiat, vel capi faciat, & captum teneat quouſq; familia Poteſtatis vel Capitanei, ſiue alterius iudicis de maleficio cognoſcentis iret pro eo: & ipſum duceret in fortiam Poteſtatis vel Cap. ſiue iudicis maleficiorum. Quod ſi non fecerit: ſoluat pœnæ nomine x.lib.den. Et ſi in capiendo, vel detinendo dictum furem uolens capere uel detinere dictum furem, percuteret ipſum furem cum ſanguine, uel ſine: non teneatur ad pœnam. Volumus ſtatuentes, quòd quicunq; acceptauerit fures, uel furta, robbatores, vel robbarias, ſeu illa ſcienter emerit eadem pœna puniatur, quemadmodum puniuntur, & puniri debent fures, & robbatores per formam ſtatuti: ſi ſcienter fures, robbatores, furta, uel robbarias, receptauerint. Volumus tamen, quòd in furtis pœnæ non duplicentur ratione temporis, uel loci.

De fure nocturno inuento de nocte in domo ad furandum, uel cauſa cognoſcendi aliquas vxores alicuius. Rub. 126.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd quicunq; fecerit furtum de nocte, uel furari uoluerit in domo alicuius (quod præſumatur eo ipſo, quòd in domo noctis tempore inueni-

retur) si ille, cuius domus fuerit, vel eius famulus, vel famula, uel alius, qui staret in dicta domo, illum furem interfecerit, ad pœnam aliquam minimè teneatur. Siquis inuenerit aliquem ad frangendum domum suam, ostium, vel fenestram domus, in qua habitaret, siue sit propria, siue non, vel in ipsa domo, siue de die, siue de nocte ad furandum, uel cognoscendum vxorem, uel filias, uel neptes, cognatam, vel aliquam aliam consanguineã, vel affinem, familiarem cum ea in domo manentem, & tunc eum offenderit, uel interfecerit: ad pœnam aliquam minimè teneatur.

De incidente bursiam, siue crumenam, vel gironem alicuius. Rub. 127

ITem statuimus, & ordinamus, quòd quicunq; furtiue inciserit, siue mutilauerit seu euacuauerit bursiam, vel crumenam, manicham, gironem, gaglioffam, siue saccocciam: puniatur in. L. lib. den. Et damnum emendet patienti. quã pœnam si non soluerit infrà. x. dies post condemnationem: ei manus dextera debeat amputari. Et quicunq; defenderet aliquem, qui euacuauerit, siue amputauerit alicui bursiam, vel manicham, vel gironem, siue gaglioffam, vel saccocciam: quominus duceretur in fortiã cõis, puniatur pœnæ nomine in xxv. lib. den.

De robbatoribus, & pœnis eorum. Rub. 128.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd siquis malæ cõditionis, & famæ aliquem per violentiam robbauerit, & res robbata valuerit. c. sol. den. uel vltrà vsq; in. c. lib. den. condẽnetur pro qualibet vice in xl. lib. den. Et si non soluerit infrà. x. dies post condemnatio nẽ: sibi manus dextera debeat amputari. Si verò robbauerit rem valoris vltra. c. lib. den. capite puniatur. Si verò fuerit minoris valoris. c. sol. puniatur in xxv. lib. den. & in restitutione rei robbatæ, vel estimationem ipsius, & in eadem sententia, si petitum fuit in accusatione, siue non, debeat condemnari in omnibus casibus supradictis,. Et si non fuerit malæ conditionis, & famæ, & res robbata fuerit minoris valoris. c. sol. den. condemnetur in. x. lib. den. & in restitutione rei robbatæ, uel estimatione ipsius in eadem sententia, si petitum vtrũq; fuerit in accusatione, siue non. Et si fuerit maioris valoris: puniatur, & condemnetur in quadruplum valoris rei robbatæ, & in estimatione rei robbatæ in eadẽ sententia, siue petitum fuerit vtrunque, siue non: dummodò non intelligatur de rebus robbatis, quæ valerent minus. x. sol. de quibus puniatur arbitrio potestatis, vel iudicis maleficiorum usque in. c. sol. den. ita quòd sint bene puniti, & in restitutione rei robbatæ attenta conditione, & qualitate personæ.

De pœna frangentis murũ, siue stationẽ alicuius, siue ostiũ vel fenestrã. Rub. 129.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd siquis inuentus fuerit ad frangendum domũ, stationem, ostium, uel fenestram alicuius: condemnetur in. c. lib. den. pro qualibet vice. Si probatum fuerit aliquem ire ad frangendum domum, stationem, ostium, vel fenestrã alicuius: possit Potestas, Cap. & quilibet de maleficiis cognoscens arbitrio eorum condemnare inspecta conditione, & qualitate personæ usque in x. lib. den.

De frangentibus carceres communis Camerini publicos, in quibus captiui detinentur. Rub. 130.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nullus audeat, vel præsumat rumpere, uel frãgere carcerem cõis publicum, in quibus captiui detinentur: nec de illo exire contra voluntatem custodum, & sine licentia D. Potestatis, & Cap. vel alterius officialis cõis Camerini ex quorum parte fuerint recommendati. Et qui contrafecerit: puniatur in. c. lib. den. vltrà pœnam, quam soluere deberet pro maleficio, pro quo esset detentus. Et si dictã pœnã soluere non potuerit: sibi manus dextera debeat amputari. Prætereà volumus, quòd per aliquam curiam Potestatis, vel Cap. uel alterius iudicis de maleficiis cognoscentis procedi non possit contra aliquem, qui esset detentus in carcere cõis ad aliquod exbannimentum, vel condemnationem, nisi haberet licentiam, & facultatem comparendi per se, uel alium legitimè corám curia, quæ procederet contra illum. Et custodes carceris illum, contra quem procederetur, ducant, & ducere possint, & teneantur ad petitionẽ

dicti carcerati tuta fiducia corãm curia procedente contra eum,ad hoc vt poſſit ſe deſẽdere.Et quòd cuſtos,ſiue cuſtodes permittant, quòd tales detenti poſſint conſtituere ꝓcuratorem,quem voluerint,ad ſe defendendum.

Quòd mulier exiſtens cum proprio viro non poſſit diffamari,vel accuſari de adulterio,niſi per certas perſonas. Rub. 131.

ITem ſtatuimus, et ordinamus, quòd nulla mulier maritata bonæ conditionis, & famæ ſtans,& commorans in vna domo cum proprio viro ſuo modo aliquo infamari,uel accuſari poſſit de adulterio,niſi per proprium uirum ipſius mulieris,uel patrem, uel fratrẽ, uel alium conſanguineum uſq; in tertium gradum. Et ſi aliquis accuſauerit aliquam cõtra dictam formam: in xxv.lib.den.condemnetur.

De pœna frangentis pacem. Rub. 132.

ITem ſtatuimus, et ordinamus pro ſtatu pacifico, & tranquillo ciuitatis, comitatus, & diſtrictus Camerini, quòd ſi inter aliquos inimicatos pax, ſeu concordia interuenerit, & facta fuerit de quibuſcunque iniuriis,& offenſionibus, uel odio quomodolibet.Et talis, qui pacem fecerit,offenderit, uel offendi fecerit poſt pacem factam ab eo publicè,uel occultè cum aliquo genere armorum,uel baſtono,capite puniatur: ita quòd moriatur tàm offendens, quàm offendi faciens rumpendo pacem. Et ſi haberi nõ poſſit, ſit in perpetuo banno cõis Camerini. Et bona omnia ipſorum ſint communi Camerini applicata pro dimidia,& pro alia dimidia hæredibus offenſi,uel ipſi offenſo.Et ſuper prædictis tàm Poteſtas, quàm Cap. uel alius iudex de maleficiis cognoſcens, & ipſorum quilibet habeant plenum arbitrium inquirendi,procedendi,& condemnandi. Et à ſententia, quæ fieret, & proceſſu quolibet, qui fieret in prædictis, appellari non poſſit ad Cap. uel ad Poteſtatem,uel alterum iudicẽ.Et obſeruare teneantur tàm Poteſtas, quàm Cap. ſub uinculo iuramenti & alii de maleficiis cognoſcentes: non obſtantibus aliquibus ſtatutis communis,uel populi Camerini in contrarium loquentibus. Quibus omnibus per præſens ſtatutum uolumus derogari. ☞ Addimus huic ſtatuto, quòd prædicta non ven dicent ſibi locum in pacibus,& inſtrumentis pacis per principalem, ſeu per procuratorẽ factis de maleficiis,de quibus facta eſſet accuſatio,inquiſitio,uel denunciatio. quæ paces fiunt ad euitandũ pœnam, & bannum. Sed locum habeat in pace,& pacibus inter principales factis per oſculum, et promiſſionem factam hincinde de non offendendo per ſe, uel alium. Et de hoc per publicum inſtrumentum appareat,uel per teſtes fide dignos. Et etiam locum habeat in pacibus tantúm factis modo prædicto. Si uerò pax dicta,uel concordia facta fuerit per potum,uel comeſtionem, ſiue manuum tactum, ſiue amplexum, ſiue per pacerios communis,uel procuratores ad hoc ſpecialiter conſtitutos. et talis, qui pacem fecerit, offenderit, uel offendi fecerit poſt pacem factam cum aliquo genere armorum,ut ſupra,puniatur, et puniri debeat in.ccccc.lib. den.communi Camerini. Et ſi non ſoluerit dictam pœnam,uel ſoluere non potuerit,uel noluerit infrà.x.dies poſt condemnationem factam: perpetuò banniatur à ciuitate, comitatu, et diſtrictu Camerini. Et non poſſit ad ciuitatem, comitatum,uel diſtrictum Camerini reuerti, uel rebanniri, niſi prius dictam pęnam ſoluerit,et pacem ab offenſo,uel eius hæredibus habuerit.

Quòd paces ſint ratæ,et firmæ: et detur opera,ut concordentur diſcordes non tamen cogantur. Rub. 133.

ITem ſtatuimus,& ordinamus,quòd Poteſtas, et Cap.et quilibet de maleficiis cognoſcens teneatur, et debeat pacẽ,et concordias factas hactenus,et fiendas inter homines ciuitatis,comitatus,et diſtrictus Camerini de maleficiis, et occaſione maleficiorum, et alia quacunq; de cauſa ratas, et firmas habere, et eas facere inuiolabiliter obſeruari. Similiter Poteſtas, et Cap.et quilibet de maleficiis cognoſcens teneantur inquirere contra omnes homines ciuitatis,comitatus,et diſtrictus Camerini, qui habent ad inuicem diſcordias: et dare auxilium,conſilium,et fauorem et ſtudium, et operã efficacem, qualiter ad concordiam reducantur: non tamen poſſint diſcordantes cogere,niſi quatenus

de eorum processerit voluntate.

De pœna portantium arma vetita. Rub. 134.

ITem statuimus,& ordinamus,quòd nemo audeat portare cultellum, spontonem, vel alia arma vetita per ciuitaté,& burgos ciuitatis Camerini de die vel de nocte. Et quicunq; inuentus fuerit portare de die per ciuitatem,& burgos cultellum, spontonem, vel alia arma vetita, puniatur,& condemnetur pro qualibet vice in xl.sol.den. Si verò fuerit de nocte obscura: puniatur in.c.sol.den.dummodò qui inuentus fuerit portare in eūdo,& redeundo extra ciuitatem,ad pœnam non teneatur. Et ad hoc sufficiat probatio vnius testis.Et hoc Potestas,vel alius de maleficiis cognoscens bannire faciat infrà octo dies post introitum sui regiminis.

Quòd non ordinetur aliquid contra punitionem maleficiorum, vel pro tollendo, cassando,& supersedendo. Rub. 135.

STatuimus,& ordinamus,quòd propter punitionem maleficiorum,& pro conseruatione iuris,& iustitiæ,& ne illi,qui cōmittunt maleficia,euadant impuniti: dñi Potestas, & D.Priores populi Camerini præsentes, & futuri nunquàm possint proponere,ordinare,vel facere aliquid contra punitionem maleficiorum: nec de tollendis, cassandis, suspendendis, vel reuocandis aliquibus condemnationibus criminalibus,nec aliquibus ꝓcessibus ciuilibus,vel criminalibus pendentibus in curia Potestatis,vel Cap.communis, siue alterius iudicis maleficiorum dictæ ciuitatis: nec deliberatione, vel absolutione,vel impunitione aliquorum maleficiorum, vel qui maleficium commiserit ad pœnā ccccc. lib.den.pro quolibet Cap.& alio quolibet contrafaciente,& qualibet vice puniantur.Et si secus factum fuerit, vel ordinatum: non valeat, nec teneat vllo modo.Et quòd de prædictis syndicentur expresse prædicti Potestas, & Cap. vel alius Iudex aliquibus aliis statutis,& ordinamentis incontrarium loquentibus non obstantibus.

De pœna exbanniti committentis maleficium, vel homicidium,vel alias percussiones facientis. Rub. 136.

ITem statuimus, & ordinamus,quòd si quis exbannitus à L.lib.supra, & condemnatus pro maleficio pro quo posset impune offendi, donec de dicto banno exiuerit, fecerit homicidium: Potestas,& Cap.seu alter eorum, vel alius de maleficiis cognoscens, eidē si capi poterit, caput faciat amputari, ita quòd moriatur. Si autem percusserit, & de percussione sanguis exiuerit: Potestas,& Cap.seu iudex de maleficiis cognoscens sibi manū dexteram faciat amputari.

Quòd non offendatur malefactor, qui duceretur per familiam Potestatis, & Cap. vel officialis cōmunis. & liceat offendere forensem associantem malefactorem exbannitum. Rub. 137.

ITem statuimus, & ordinamus, & præsenti statuto duximus decernendum, quòd nemo audeat, uel præsumat aliquem offendere malefactorem,dum duceretur per familiam Potestatis, & Cap.siue alterius iudicis de maleficiis cognoscentis, vel per homines castri,uel villæ,seu alterius loci cōis Camerini in fortiam cōis,vel cum conduceretur ad carcerem cōis Camerini,uel in ipso carcere,& palatio. Et siquis offenderet: duplici pœna puniatur, qua puniri deberet, si aliū offenderet, qui non esset exbannitus de illo maleficio, vel secundùm maleficium illud quod faceret, uel perpetraret: non obstante aliquo exbannimento de eo facto. Et si aliquis offenderet aliquem forensem, qui associauerit,uel associaret aliquem exbannitum cōis, vel condemnatum,uel malefactorē, uel qui ei daret auxilium, vel fauorem ad pœnam aliquam minimè teneatur.

De pœna serui,& famuli percutientis dominum,uel dominam,filios, vel filias, et nepotes simul habitantes. Rub. 138.

ITem statuimus, et ordinamus,quòd si quis famulus,uel seruus,uel scutifer alicuius occideret, vel percuteret, interficeret,uel vulnerauerit, seu percusserit suum dominum, vel dominam,filios, siue filias,nepotes, vel neptes simul habitantes, cum quo,uel quibus moraretur

moraretur, si interfecerit: capite puniatur, ita quòd moriatur. Si verò percusserit: puniatur duplici pœna, qua punitur forensis, si percusserit ciuem.

De pœna iniuriantium, uel blasphemantium patrem, matrem, auum, vel auiam. Rub. 139.

CVM leges, et iura non solum offensores parentum esse filios erubescant, sed eis per filios omnem obedientiam, ac reuerentiam adhiberi præcipiant: statuimus, et ordinamus, quòd nullus, vel nulla tàm nequam existat, quòd patrem, vel matrem, auum, vel auiam modo aliquo verberare, uel ei contumeliam inferre præsumat. Et quicunq; filiorum, vel liberorum ausus fuerit contrafacere: de quo simplici, et nudo verbo patris, vel matris, aui, vel auiæ credatur: tribus annis extrà ciuitatem, comitatum, et districtum per Potestatem, vel Capitaneum, siue alium iudicem de maleficijs cognoscentem debeat exulare: aut per quinquennium in carcere communis in compedibus sit detentus. Et de altero prædictorum faciendo sit in prouidentia Potestatis, vel Capitanei, siue alterius iudicis de maleficiis cognoscentis, filijs, uel liberis, tàm perfidis inferre. Et Potestas, et Cap. vel alter iudex maleficiorum qualitatem consideret personarum in prædictis. Et ex tunc tàm crudelis filius, et liber ab omni hæreditate paterna, et materna, et auita priuetur, si pater, et mater, vel auus, et auia voluerint. Bona verò, et iura talium filiorum, et liberorum sic delinquentium castrensia, et quasi castrensia, et aduentitia, et profectitia, uel de quibus proprietas ad filios pertineret, merito tales filii, et liberi perdant, et pleno iure ad patrem, et auum paternum perueniant, ita quòd de eis possint liberè testari, et alienationes facere sicut de aliis suis bonis. Ad quæ omnia, et singula seruanda, et executioni mandanda præcisè speciali vinculo iuramenti Potestas, et Cap. et alij de maleficiis cognoscentes teneantur, et duriorem sententiam, si pater, uel mater, uel auus, uel auia voluerint, promulgare. Et de prædictis teneantur facere inquisitionem singulis mensibus. Et teneantur præsens capitulum legi facere in pleno, et generali consilio ciuitatis Camerini. Et si Potestas, uel Cap. vel alius de maleficiis cognoscens prædicta non fecerint, uel non obseruauerint. c. lib. den. de eorum salario pro quolibet eorum soluere teneãtur. Sed si filium, et nepotem infrà dictum tempus verè pœnituerint commissorum in patrem, matrem, uel auum, uel auiam, et pater, uel mater auus, vel auia cum maxima instãtia filio, uel nepoti petierint indulgeri paterna pietate commoti: Potestas, et Cap. et quilibet alii iudices de maleficiis cognoscentes possint, et debeant in omni casu præsentis capituli talem filium, et nepotem restituere: et ei possint ueniã impartiri. Et quod iusserint, uel pronunciauerint iuxtà uoluntatem parentũ, tollere contrario iudicio possint. Et prædicta vendicent sibi locũ, tàm in legitimis, quàm in non legitimè natis, emãcipatis, et non emancipatis, et in descendentibus ab eis.

Quòd filii, et nepotes non uerberent patrem, et matrem, et sint priuati alimentis, et possint emancipari. Rub. 140

ITem statuimus, et ordinamus, quòd si filius, uel nepos, qui patrem, uel matrẽ, uel auũ paternum, uel alios parentes utriusq; sexus percusserit, uel in futurum percutiet: ab alimentis, et omni commodo paternis, et maternis, uel aui sit priuatus. qui pater, mater, uel auus non cogantur, nec cogi possint per Potestatem, uel Cap. uel aliquem officialem. communis Camerini sub pœna. c. lib. den. ad præstandum dicto filio, uel nepoti aliqua alimenta, nisi de ipsius patris, matris, uel aui processerit uoluntate. Et quòd de prædictis iniuriis, et percussionibus factis sufficiat publica uox, et fama, uel unius testimonium de uisu. Et quòd tales filii, uel nepotes possint cogi per patrem, matrem, auum emãcipari ad uoluntatem patris, uel aui paterni: non obstante, si filius, uel nepos noluerit, uel nõ consenserit se emancipari: et à paterna, uel auita potestate relaxari. Et Potestas, et Cap. et alii officiales tales emancipationes admittant ad petitionem patris, uel aui, capitulo aliquo nõ obstante, sub pœna. c. lib. den. pro quolibet: et realiter, et personaliter cogãt tales filios, et nepotes talem emancipationem recipere. si talis filius, uel nepos ex parte Pote-

statis, Cap. uel alterius eorũ officialium semel, et bis, peremptoriè fuerit citatus, ut ueniat ad recipiendum emancipationem. Et si non uenerit talis filius, uel nepos: protinus pro emancipato habeatur. Et prædicta omnia in prædictis capitulis proximè contenta seruentur in nepotibus non habentibus parentes.

Quòd non possit quis trahi extrá curiam cõis Camerini contra formam priuilegiorum. Rub. 141.

ITem statuimus, quòd nemo de ciuitate, comitatu, & districtu Camerini audeat, vel præsumat habere, vel vocare aliquem ciuem, vel comitatensem ciuitatis Camerini ad aliam curiam, quàm ad curiam dictæ ciuitatis pro aliqua causa mota vel mouenda: nec audeat dare, uel concedere ius alicui ad hoc vt inde trahatur. & contrafaciẽti Potestas, & Cap. vel alius de maleficiis cognoscens auferant pœnæ nomine. L. lib. den. & si dictam pœnam soluere non potuerint: auferant eis quantum plus potuerint. Et hoc vltrá pœnas, & censuras in breui contentas. Et nihilòminus procurator, & aduocatus vltrá dictas pœnas priuentur eorum officio, & illud per annum continuum exercere non valeãt: & acta facta in causa sint ipso iure nulla, & executionem non mereantur. Et exequenti re sisti possit. Et insuper in defectu pecuniæ ipsum faciant forbãniri. Et insuper cogãt ipsum amplius non procedere, nec procedi facere in alia curia. quã pœnam si Potestas, & Cap. vel alii de maleficiis cognoscentes auferre neglexerint: de suo eandem pœnam soluere teneantur. Item si aliquis impotens ad soluendum dictam pœnam vocaret aliquem ciuẽ vel comitatensem ad aliam curiam, & aliquis ciuis, vel comitatensis de Camerino daret ei auxilium, & fauorem, supradictam pœnam. L. lib. den. debeat sustinere. Item quòd notarius, qui scienter scripserit citationem, quando aliquis citaretur ad aliquam curiã, soluere debeat supradictam pœnam. Excipimus clericos, uel laycos in causis matrimonialibus, & vsurarum. Et si aliqua persona de ciuitate Camerini, aut eius comitatu, vel aliunde habens possessiones, & res in ciuitate, comitatu, vel districtu Camerini traxerit per se, vel alium, seu alios, seu iura cessisset contra formam indulgentiarum cõcessarum, seu priuilegiorum concessorum cõi Camerini à summis Pontificibus in aliquã curiam: condemnetur in pœna superius declarata. Et in ciuili iudicio, seu criminali, nisi statim desisteret, non audiatur. Et Camerarius cõis teneatur ipsi vocato contra dictam formã omnes expensas facere omnibus expensis communis Camerini. Sed prædicta non præiudicent habentibus pacta inter eos, quòd possint alibi conueniri: maximè mercatoribus publicis mercantiam exercentibus per se ipsos, vel contrahentibus cum eis de ciuitate, comitatu, & districtu Camerini tantùm: quibus seruentur pacta, & promissa facta, & habita inter eos pro præterito, & futuro. Et quòd trahens aliquem ciuem, vel districtualem ad aliquam curiam teneatur ipsi vocato reficere omnes expensas per ipsum vocatum factas in dicta causa, seu dicto cõi, si pro cõi fuerint factæ dictæ expensæ, summariæ sine strepitu, & figura iudicii: capitulo & statuto aliquo non obstante.

Quòd exbanniti pro debito morantes infrá districtum Camerini capiantur. Rub. 142.

ITem statuimus, & ordinamus quòd si aliquis exbannitus pro debito, quod sit liquidũ per sententiam, steterit, vel habitauerit in aliquo castro, seu villa, seu in curia pertinẽ tiis, vel districtu alicuius castri, villæ comitatus, uel districtus Camerini præcipiatur syndico, vel substituto à dicto syndico, & massariis illius castri, vel villæ, vbi vel in cuius iurisdictione, vel pertinentiis, seu districtu talis exbãnitus extiterit, & habitauerit: ex parte Potestatis, vel Cap. vel alicuius eorum iudicis, vel alterius eorum ex iudicibus communis Camerini, per aliquem baiulum cõis Camerini, qui haberet licentiam in scriptis authenticam vel literam sigillatam sigillo cõis Camerini, vel Populi, quòd taliter exbannitum capere, vel ducere debeant: & repræsentent coràm ipso officiali communis Camerini, siue Potestate, siue Cap. sine iudicis mandato, cuius dictum præceptum factũ fuerit ad terminum in eodem præcepto, vel literis eisdem syndico, & massariis factis.

quod si idem syndicus, uel massarii non fecerint, vel adimpleuerint: & post dictum præceptum eisdem syndico, & quatuor massariis factum, exbanniti huiusmodi steterint, & habitauerint in dicto castro, vel villa, vel eius pertinentijs, curia, vel districtu, vel iurisdictione teneantur & compellantur dictus syndicus, & massarij, quibus dictũ præceptũ factum fuerit, & commune, & vniuersitas castri, vel villæ præcisè sine oblatione libelli, litis contestatione, non obstante aliquo statuto cõis, seu populi dare, & soluere, & satisfacere creditori exbãniti prædicti omne id & quãlibet pecuniæ quantitatem, in quo vel qua ipse exbannitus eidem creditori teneretur, vel esset obligatus. Et ad hoc cogatur ad petitionem ipsius creditoris, nulla exceptione obstante, & ad sciendum & inquirendum an exbannitus huiusmodi post dictum præceptum syndico, & massariis castri, vel villæ factum steterit, & habitauerit in ipso castro, uel villa, & eius pertinentiis, curia, vel districtu: talis modus, & forma seruetur, videlicet, quòd corãm illo officiali, cuius mandato supradictum mandatum factum fuerit, offerantur per creditorem huiusmodi exbanniti intentiones, & articuli ad hoc probandum: quibus omnibus oblatis citentur syndicus, & massarii ipsius castri, vel villæ. Et si comparuerint: detur eis copia ipsarum intentionũ & articulorum, vt possint super ipsis facere interrogatorium, si uoluerint. Et postea super ipsis intentionibus, & articulis recipiantur, & examinentur testes, quos creditor producere voluerit, nulla alia solennitate iuris, vel ordine iudiciario seruato, seu requisito. Si autem præfati syndicus, & massarii infrà terminum assignatum non comparuerint, vel interrogatorium facere noluerint: recipiantur testes, quos creditor producere voluerit, ipsius syndici, & massariorum absentia non obstante. Et si per duos testes fidedignos probatum fuerit huiusmodi exbannitum stetisse, & habitasse in ipso castro, villa, & eius pertinentiis, curia, vel districtu ipsius castri vel villæ: habeatur pro plena, & legitima probatione. & procedatur contra syndicum, & massarios, cõe, & vniuersitatem ipsius castri, vel villæ ad petitionem ipsius creditoris modo prædicto, non obstantibus feriis, nec diebus feriatis. & super prædictis oĩbus, et singulis procedi possit quoad receptionem testium, et ad omnia alia diebus feriatis, et non feriatis: dummodò creditor teneatur cedere iura soluenti tale debitum: non obstante statuto in contrarium loquente. Et prædicta vendicent sibi locum in præteritis, præsentibus, et futuris.

Quòd emẽtes bona exbannitorũ cogantur satisfacere creditoribus exbannitorum. Rub. 143.

QVia plerunq; contingit, quòd per debitores aliquorum delicta committuntur, propter quæ exbanniuntur, et condẽnantur, & eorum bona venduntur pro cõmuni Camerini: Et illi, qui emunt, recusant soluere creditoribus illius exbanniti, et cõdemnati: et etiam dotes restituere, sed petunt sibi libellum dari, quod est valde iniquũ. Statuimus, et ordinamus, quòd si aliquis emeret à communi Camerini, seu syndico ipsius communis bona alicuius exbanniti, uel condẽnati pro maleficio, seu eius bona fuerunt stabilita, uel sequæstrata, teneantur, et debeant soluere, respondere, et satisfacere creditoribus illius exbanniti, et condemnati, cuius bona emerint, uel sibi stabilita fuerũt eo modo, et ordine, et forma secundùm quòd tenebatur ille talis exbannitus, et condemnatus: et eo modo, forma, et ordine compellatur per Potestatem, et Cap. uel eorum iudices, uel alterius eorum seu per alios officiales communis Camerini, vt compelli poterat talis exbannitus ante maleficium commissum, et ante exbannimenta, et condemnationem. Et instrumenta, confessiones et alia executioni mandentur contra eum secũdùm quòd mandare poterant contra illum, cuius bona emerent. Et si stabilita, vel sequęstrata fuerint, aliquo capitulo cõis Camerini non obstante, teneantur, et debeant præsens capitulum obseruare, et executioni mandare ad petitionem petentis ad pœnam.c. lib.den. & ad hoc, vt præsens capitulum nullum errorem inducat, quòd ante uenditionem, et stabilitationem bonorum alicuius debeat publicè bãniri per ciuitatem, et burgos Camerini, quòd quicunq; debet aliquid recipere à dicto exbannito, uel condemna-

to cuius bona venderentur, cum omnibus suis iuribus corám D.Potestate, uel Cap. uel alio officiali debeat comparere.

Quòd notarii D.Potestatis, et Cap.et aliorum officialium forensium non possint copiare, uel exemplare acta, uel sententias cõis Camerini. Rub. 144.

SIquis notarius dominorum Potestatis, uel Cap. populi, uel alterius officialis forensis dictæ ciuitatis copiauerit, exemplauerit, uel in publicam formam reduxerit aliquem actum, seu acta, seu condemnationem, seu absolutionem maleficiorum: puniatur per rationatores communis tempore syndicatus ipse notarius ꝑ quolibet, et qualibet uice in xxv.lib.den.communi Camerini applicandis. Et nihilòminus ipsa acta, seu scripturæ nõ ualeant, et pro non publicis habeantur. et ipsis actis, et scripturis per aliquem officialem dicti cõis fides aliqua non debeat adhiberi, uidelicet copiatis, uel exemplatis.

De libris, actis, et statutis restituendis per officiales communis sex diebus ante exitum ipsorum. Rub. 145.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd Potestas, et Cap.populi, et quilibet alius officialis forensis teneantur, et debeant pœna.L.lib.den.pro quolibet, et qualibet vice in qua pœna per arrationatores communis tempore eorum syndicatus debeant condemnari, omnes, et singulos eorum libros publicos manu notarii, qui ipsos libros scripserit, et omnia, et singula acta, et scripturas, quæ tempore eorum officii ad manus ipsorum, vel alterius ipsorum, et etiam statuta dicti cõmunis quomodolibet peruenerint, sex diebus ante exitum ipsorum officialium, seu alterius ipsorum, camerario dicti communis reassignare, et reddere cum effectu. Et facta dicta reassignatione: camerarius cõis teneatur, et debeat pœna.x.lib. den. et præstiti sacramenti, in qua per arrationatores ipsius tempore eorum syndicatus debeat condemnari, ipsos libros sigillare sigillo dicti cõis, et sic sigillatos statim dare, et assignare iudici, et notarijs, qui ad reuidendum, et examinandũ ipsos libros per Magnificos D.Priores, et consilium credentiæ ciuitatis Camerini fuerint deputati. Et si aliqua accusatio, vel denunciatio post dictam consignationem librorum ipsis iudicibus, et officialibus, vel alicui ipsorum daretur, vel porrigeretur per aliquẽ, quòd notarius maleficiorum teneatur ad pęnam.L.lib.den.ipsas in palatio, et ad banchum recipere, et iurari facere, et in quodam quaterno transcribere: et ipsum quaternum in finé eorum regiminis reassignare: et commissiones, citationes, et relationes, quæ fierent dictis vltimis sex diebus in palatio Dñorum Potestatis, vel Cap. Camerini, vel alterius iudicis de maleficiis cognoscentis valeant, et teneant, ac si facta essent ad banchum iuris maleficiorum trasannæ plateæ sancti Angeli de Cam. dummodò prima citatio fiat cum transmissione cedulæ secundùm quòd continetur in statuto de citationibus faciendis in criminalibus causis. Et idem dicimus in notario appellationum dicti Cap. populi, et in receptatione appellationum, quæ interponuntur ad Cap. uel alium superiorem à sententiis, et processibus Dñi Potestatis dicti communis, vel alterius iudicis maleficia cognoscentis.

Quòd opponentes certas exceptiones in maleficiis, et non probantes puniantur certa pœna. Rub. 146.

ITem siquis in curiis maleficiorum dominorum Potestatis, vel Cap. uel alterius officialis ciuitatis Camerini iurisdictionem habentis, per se, vel per alium contra aliquẽ processum, accusationem, inquisitionem, vel denunciationem, uel cedulam, aliquam exceptionem opposuerit, vel opponi fecerit: & ipsam exceptionem, vel exceptiones non probauerit in totum, uel in partem infrà terminum opponenti per iudicem, vel officialem, qui de maleficio cognouerit, statuendum: si de contentis in accusatione, inquisitione, vel denunciatione pœna resultaret applicanda cõi Camerini usq; in.x.lib. den. vel à. x. lib. infrà. Et opponens, vel opponi faciens, exceptionem, seu exceptiones non probauerit (vt dictum est) infrà terminum sibi per iudicem, vel officialem, qui de maleficio cognouerit, assignatum, puniatur pro quolibet, & qualibet vice, & qualibet exceptione ꝑ

iudicem

iudicem, vel officialem, qui de causa cognouerit, de facto sine aliqua scriptura, uel processu in xx. sol. den. Si verò de contentis in accusatione, inquisitione, vel denunciatione pœna resultaret communi applicanda vsq; in xxv. lib. opponens, seu opponi faciens, & non probans: puniatur in xl. sol. den. modo, & forma prædictis. Si verò de contentis in accusatione, denunciatione, vel inquisitione pœna resultaret communi applicanda vsq; in. L. lib. den. puniatur in. c. sol. den. & abinde supra opponens, seu opponi faciens puniatur in. x. lib. den. modo, & forma prædictis. Quas pœnas, & quamlibet ipsarum iudex, seu officialis, qui de maleficio cognouerit, in cōe prædictum faciat deuenire.

Quòd bannimenta in maleficiis, & damnis datis ad sententias audiendas habeant vim citationis. Rub. 147.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd bannimentum, seu bannimenta, quæ fiunt, vel fierent imposterùm exparte D. Potestatis, vel Cap. populi, uel alterius officialis forensis ad audiendum sententiam, vel sententias super processibus maleficiorum, vel damnorũ datorum, uel super processibus appellationis, habeant vim citationis, uel citationum peremptoriarum: facta tamen notificatione cum transmissione cedulæ prout in præcedentibus statutis de materia loquentibus disponitur. Et ipsa bannimenta, et bannimentum valeāt ipso iure, ac si oretenus pars per baiulum communis Camerini citata legitimè, & peremptoriè fuisset. Et perinde possint sententiæ fieri super dictis processibus maleficiorum, vel damnorum datorum, uel processibus appellationum, ac si partes essent legitimè citatæ peremptoriè, & ac si personaliter interessent ad dictas sententias, seu sententiam audiendam, vel audiendas. Nec propterea possint vitiari sententia, seu sententiæ super dictis processibus ferendæ per dictos Potestatem, vel Cap. seu alium officialem forensem dicti cōis, ex eo quòd testes non fuerint, seu essent citati ad dictam sententiam, seu sententias audiendas: dummodò bannimenta fiāt pro parte dictorũ Potest. & Cap. vel alterius officialis forensis, seu gerentis vices ad audiendum sententias iam dictas. Et quòd facto dicto bannimento cum notificatione, & transmissione cedulæ, ut supra, & relatione ipsius in continenti, uel eodem die ipsæ sententiæ possint ferri. & nullus possit dicere, allegare, uel opponere causam ignorantiæ, quòd dictum bannimentum non peruenerit ad suā notitiam. Et si allegaretur, uel opponeretur: ipsa allegatio, vel oppositio non valeat, nec teneat ipso iure.

De non ludendo ad taxillos, vel morlam, vel alios ludos vetitos: & de denunciantibus ludentes: & quòd baractaria nullo modo vendatur. Rub. 148.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nulla persona audeat, uel præsumat ludere ad aliquem ludum taxillorum, morlæ, et chartarum in ciuitate, comitatu, & districtu Camerini. & qui contrafecerit, si ad ludum azardi: soluat pro banno cōi Camerini pro vice qualibet decem lib. den. Si verò ad alios prædictos ludos: soluat pro banno cōi quilibet contrafaciens pro vice qualibet. c. sol. den. cuius pœnæ medietas sit communis, & alia sit denunciatoris, & accusatoris. Et si in aliqua taberna luderetur ad azardum, quòd Tabernarius, in cuius taberna luderetur, puniatur pro quolibet, & vice qualibet in. x. lib. den. Et idem dicimus, si luderetur in domo alicuius propria, vel conducta sciente Dño domus, uel conductore in ipsa domo existente, quòd ille, cuius esset domus, condemnetur in. x. lib. den. & si aliquis mutuaret ludenti, uel ludentibus ad ludum taxillorum, uel accōmodauerit taxillos ludentibus, soluat pro banno communi. c. sol. den. Et quilibet ex ludentibus denarios sibi mutuatos non teneatur reddere ipsos, nec debeat. Et si pignus habuerit mutuans, teneatur reddere illi, cuius fuerit. Et si de dicto mutuo fuerit factum instrumentum, non ualeat nec teneat: si hoc probatum fuerit per duos testes fidedignos dictum instrumentum ex ista causa fuisse celebratum. ¶ Addimus huic statuto, quòd cuilibet sit licitum ludere ad aleas, siue tabulas in ciuitate, comitatu, et districtu Camerini. Sed ante ecclesias per decem pedes, et usq; ad tres petras vulgò nuncupatas plateę S. Venantii dictæ ciuitatis (quod spatium erit per trigintaquinq; pedes ante dictā ecclesiam

clesiam S. Venantii) nec in eius trasannis, nec in taberna, nec propè tabernam per tres domos, nec in trasanna, ubi ius redditur per D. Poteſtatem, uel Cap. populi, ſiue iudicẽ appellationis aliquis ludere non poſſit ſub dicta pœna. Et quòd nulla perſona poſſit ludere ad petramcauallam in plateis, et ſtratis publicis in ciuitate prædicta, nec in locis, nec in clauſtris religioſorum, et eccleſiarum pœna .x. ſol. den. pro quolibet et qualibet uice, qua contrafactum fuerit. et in prædictis poſſit procedi per Poteſtatem, Cap. et eorũ officiales, et alios de maleficiis cognoſcentes cõis Camerini per accuſationem, inquiſitionem, uel denunciationem. Et denunciator habeat medietatem dictæ pœnæ uenientis in cõe. Et teneatur in credentia, ſiue ſecreto nomen denunciatoris. Et teneatur Dñs Poteſtas, & Cap. vel alius iudex de maleficiis cognoſcens in ciuitate prædicta inquirere de prædictis quolibet menſe: & repertos culpabiles punire in pœnis ſuperius annotatis. Et ſi fuerit negligens Poteſtas, & Cap. vel alius iudex de maleficiis cognoſcens, & eorum officiales: cõdemnẽtur per rationatores communis tempore ſyndicatus in xxv. lib. den. de ſuo ſalario retinendis. ¶ Addimus huic ſtatuto, quòd baractaria in ciuitate, comitatu, & diſtrictu Camerini vendi uel emi non poſſit ullo modo. Et quicunq; emerit, retinuerit, uel exegerit, uel retineri, uel exigi fecerit per ſe, uel alium: ſit infamis. Et poſſit ipſe offendi, & omnia eius bona applicentur, & ſint perpetuò communis, nec reddatur, uel reddi ſibi poſſit ius in ciuili, uel criminali iudicio.

Quòd exceptio excõmunicationis, hæreſeos, ſactochiariæ, interdicti contra officiales, uel proceſſus non opponatur. Rub. 149

Item ſtatuimus, et ordinamus, quòd nulla perſona audeat, uel præſumat opponere, nec opponi facere aliquam execeptionem excõmunicationis hæreſis, ſactochiariæ, interdicti contra Poteſtatem uel Cap. populi, nec contra alios officiales forenſes, eorumq; iudices, uel officiales communis Camerini: nec contra proceſſum, qui per officiales prædictos, uel alterum ipſorum fieret, ad pœnam .c. lib. den. pro quolibet, et qualibet uice. quæ pœna per Poteſtatem, & Cap. populi, uel eorum officialem, uel alium officialem forenſem, uel alterum eorundem poſſit, & debeat auferri de facto à contrafacientibus, et deueniri in cõe prædictum.

De pœna priuantis aliquem de propria libertate. Rub. 150.

Item ſtatuimus et ordinamus, quòd ſiquis priuauerit aliquem de propria libertate retinendo eum in priuato carcere per duodecim horas, uel plures, communi Camerini condẽnetur in .c. lib. den. et damnum emendet patienti.

De cuſtodia carceris, et ordine ſolutionis. Rub. 151.

Item ſtatuimus et ordinamus, quia multæ contemptiones de carcere communis retroactis temporibus ſunt exortæ, quòd in ciuitate Camerini ſit, et eſſe debeat unus publicus carcer communis Camerini, qui poſitus eſt in contrata medii iuxtà plateã S. Mariæ, plateam paleæ, & alia latera: & non alter carcer habeatur pro carceratis cõis, niſi prædictus carcer: & ipſe carcer modo debito cuſtodiatur, & captiui, & immiſſi in dicto carcere non aufugiant: & pro cuſtodiendo dictum carcerem bene, & legaliter, & vt ipſi cuſtodes ipſius carceris cuſtodire valeant captiuos exiſtentes in eo, præſtita ab eo idonea cautione, ac fideiuſſione de cuſtodiendo ipſum carcerem, & captiuos ſtantes in eo, & omne damnum, quod contingere poſſet de captiuis, ſeu carceratis, & in ipſo carcere ſtantibus, ipſi communi, ſeu ſpecialibus perſonis integraliter reficere, & reſarcire promittat cuſtos prædictus. & habeat, & habere debeat dictus cuſtos pro ſuo labore pro ut in tabula facta inferius deſcribenda, & nõ plus, ad pœnam xl. ſol. den. pro quolibet, et vice qualibet. Et nihilòminus cogatur ad refectionem, ſeu ad reſtituendum illud plus, quod acceperit vltrà dictam formam. Et ſi aliquis ex dictis captiuis, ſeu incarceratis exiret, ſeu aufugeret de dicto carcere non obtenta licentia ab officialibus, ad quorum, ſeu cuius mandatum, vel petitionem detineretur in dicto carcere: teneatur, & debeat cõdemnationem, ſeu condemnationes talium exeuntium, vel aufugientium de dicto carcere

cere ipse integraliter dicto cōi persoluere. Et si ipsi incarcerati detinerentur in dicto carcere ad petitionem alicuius personæ occasione alicuius pecuniæ quantitatis mandato alicuius officialis communis Camerini, uel alia quacunq; de causa, teneatur ipse custos illam quantitatem pecuniæ, cuius occasione ipsi tales detinerentur, vel detinentur, eisdē integraliter persoluere: & omne damnum, quod ipsi faciētes incarcerari per dictos officiales, resarcire damnum passo, seu damnum, vel damna passis, exceptione, & appellatione remotis, teneantur. Et quia per custodem carceris, uel ministros, vel familiares ipsius in dicto carcere in compedibus constituti, qui vltimum supplicium sustinere debent malè, & nequiter tractātur in dispoliādo, & exuendo pānos de dorso vsq; ad interulā, & oīa eis aufert: & ne ipsi, vel aliquis de prædictis captiuis ad vltimum supplicium dānandis, seu damnatis inducatur habere occasionem aliquam desperationis in præiudicium animarū ipsorū, & cuiusq; eorum, auferatur ab eis occasio dictæ desperationis, ne detur afflictis afflictio: quòd dictus custos non possit, nec debeat dictis captiuis damnatis, vel damnandis in amissione personæ, uel membri auferre pannos de dorso: nec ipsos spoliare ipsius pannis quoquomodo, uel causa: nec aliquid aliud, nec alicui personæ incarceratæ pœna, & banno. xxv. lib. den. & ad restitutionem dictorum pannorum, quos accepit damnatis prædictis, uel alicui personæ. Qui panni dictorum damnatorum debeant per ipsum custodem, uel barigellum, siue capitaneum cōsignari, & tradi in manibus gubernatoris, uel deputatorum societatis misericordiæ ciuitatis Camerini. & per eum, uel eos vendi: & ipsorum precium distribui pro animabus ipsorum damnatorum ad mortē. Et quòd custos carceris pœna xxv. lib. den. & vinculo iuramenti teneatur, & debeat dictis deputatis per tres dies ante, quàm dicti condemnati pœnam vltimi supplicij sustineant, notificare qualiter ipsi sunt condemnati ad mortem. Et præfati deputati ipsius societatis teneātur, & debeant notificare eisdem damnatis ad mortē vno die ante, quàm dicti damnati ad mortem pœnam vltimi supplicii sustineant, quòd ipsi pati debent cruciatum mortis: & quòd debeant ipsi damnati confiteri peccata sua, & pœnitentiam assumere: et omnia eis dicere, et monere, quæ sint de salubri salute talium damnatorum.

¶ Addimus, quòd nullus audeat frangere, uel rumpere carcerem communis publicum in quo captiui detinentur, nec exire ex eo contra voluntatem custodum, et sine licentia Potestatis, vel Cap. vel alterius officialis cōis Camerini, quorum ex parte fuerint condemnati, pœna. c. lib. den. vltrà pęnam, quam soluere deberet pro maleficio, vel alio pro quo esset detentus. Quam si non soluerit infrà decem dies post condemnationem faciendam: manus dextera ei debeat amputari. Nec aliquis detentus in carcere communis possit condemnari, vel exbanniri, nisi habeat licentiam, et facultatem comparendi p se, uel alium legitimè coràm curia, qua procederetur. Et custodes carcerum teneantur eum ducere coràm curia, qua procederetur ad petitionem ipsius detenti tuta fiducia, vt possit se defendere: et dicti custodes permittant eum constituere procuratorem, quem voluerit, ad se defendendum. Et quòd Potestas, et Cap. uel aliquis alius officialis communis Camerini non possit aliquem carcerare, nec carceratum tenere in aliquo alio carcere, quàm in dicto carcere communis ad pœnam. c. lib. den. pro quolibet, et qualibet vice: in quibus per rationatores communis debeant condemnari cuius pœnę medietas sit communis, et alia medietas dicti carcerati.

De condemnationibus exequendis contra principales, et fideiussores. Rub. 152

ITem statuimus, & ordinamus, quòd Potestas, et sui officiales, et alii de maleficiis cognoscentes faciant exigi omnes condemnationes ab omnibus condemnatis, à quibus habeant fideiussores infrà vnum mensem post condemnationem firmatam. Et possint cogere condemnatos, & fideiussores, etiam insolidum, & vt principaliter obligatos ad soluendum in personis, & rebus, prout eis placuerit: dummodò fiat prius discussio, & executio contra principalem, & eius bona, quàm contra fideiussorem, & insolidum, & vt principaliter, & cum iuramento obligatum secundùm formam statutorum aliorum.

Et si ipse D. Potestas, vel officialis de maleficiis cognoscens fuerit negligens in faciendo exequi dictas condemnationes infrà ipsum terminum vnius mensis, vel contra prædicta faciendo: condemnetur in xxv.lib.den. pro qualibet vice per eorum syndicatores tempore eorum syndicatus. qui si de prædictis specialiter non syndicauerint, condemnetur ipse, & quilibet ipsorum in.xxv.lib.den.& Cap.infrà.xv.dies post terminum vnius mensis ipsas condemnationes exigere debeat, & potestatem habeat de prædictis condemnationibus exequendis. Et Potestas, vel alius officialis teneatur prædicta obseruare: capitulo aliquo non obstante. Et idem dicimus de Cap. ut supra de Potestate, & aliis officialibus, vt dictum est.

De processibus, & cõptentu mandatorum. Rub. 153.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd Potestas, et curia ipsius, vel alius officialis de maleficiis cognoscìens teneantur, et debeant procedere per accusationẽ, inquisitionem, vel denunciationem ad petitionem cuiuscunq; petentis. De omnibus comptẽptis, siue spretis mandatis, quæ fiunt per iudicem causarum ciuilium communis Camerini, et ipsos inobedientes punire, et condemnare pro illis diebus, quibus in mora fuerit, dictorum iudicum, seu alicuius eorum parere mandatis: dummodò condemnatio inde fiẽda super vna accusatione, seu inquisitione non excedat summam.x.lib.Et quòd non obstante accusatione, inquisitione, vel denunciatione, quæ fieret de dictis contemptoribus mandatorum coràm curia maleficiorum dicti communis, iudex causarum ciuilium dicti cõmunis, qui de dictis causis cognosceret, possit, teneatur, et debeat vinculo iuramẽti pœna.c.lib. in ipsis causis ciuilibus procedere ad petitionem partis, quæ petierit, ad omnes, et singulos actus imminentes in causa, vt fuerit rationis: non obstante quòd accusatio penderet de huiusmodi præcepto spreto coràm iudice maleficiorum dicti communis:& dicta de causa processus ciuilis nõ possit, nec debeat retractari, seu quomodolibet vitiari, & retardari.

De non intrando, nec exeundo aliunde, quàm per portas ciuitatis, & castrorum: & de non habendo fenestras in muris castrorum. Rub. 154.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nullus debeat intrare, nec exire, nisi per portas ciuitatis, & castrorum Camerini. Et quòd non debeat aliquis habere ostium, nec fenestras magnas in muro alicuius castri dictæ ciuitatis. & qui contrafecerit: soluat pro bãno cõi Camerini.x.lib.den.& murare compellatur, & sit licitum cuilibet accusare.

De incitante canem, uel aliud animal contra aliquem. Rub. 155

ITem statuimus, et ordinamus, quòd siquis incitauerit canem, equum, uel aliud animal ad nocendũ alicui, cõdemnetur in xx.sol.den.Si verò momorderit, uel calcem dederit vel aliud nocumentum fecerit: puniatur in pœna, qua puniri deberet talis incitans, si ꝑsonaliter fecisset cum armis. Si verò pannos dilaniauerit: in.x.lib.den. condemnetur. & damnum emendet patienti.

De pœna interficientis, vel occidentis animal, vel pullos alicuius. Rub. 156.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd siquis interfecerit animal quadrupes alicuius, incurrat pœnam.c.sol. et damnum emendet patienti. Si verò percusserit.x.sol. den. pœnæ nomine soluere teneatur pro qualibet percussione: saluo si dictum animal eum offenderet, vel inueniretur in re propria, uel conducta dare damnum. quo casu liceat offendere sine pœna, et banno. Si verò interfecerit pullum alicuius in alio loco, quàm in re propria: condemnetur pro quolibet pullo in.v.sol.den.Et in emendatione pulli.

Quòd iudices Potestatis, et Cap. ciuitatis sint iudices competentes forensibus venientibus ad ciuitatem, comitatum, et districtum Camerini. Rub. 157.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd iudices Potestatis, et Cap. ciuitatis Camerini intelligantur, et sint iudices competentes omnibus, et singulis forẽsibus venientibus, vel stantibus in ciuitate, comitatu, et districtu Camerini, capitulo aliquo non obstante.

Quòd in maleficiis, in quibus incurritur pœna personalis in defectu solutionis, pos- sit

fit excusari cum fideiussore. Rub. 158

ITem statuimus, et ordinamus, quòd de omnibus, et singulis, seu quibuscũq; maleficiis, vel damnis datis, vel aliis quibuscunq;, de quibus, uel aliquo eorum in defectum solutionis pœnæ pecuniariæ imponeretur pœna personalis possit quilibet ciuis, et comitatẽsis, & districtualis Camerini se excusare, et legitimè defendere dando fideiussores idoneos de soluendo pęnam pecuniariam, in qua veniret condemnandus, et emendando damnum: Exceptis homicidijs, furtis, robbariis, adulteriis, incendiis, sodomiis, falsitatibus, truncationibus membrorum, raptu virginum, et monialium incestu, doloso latrocinio, sacrilegio, et delictis commissis in personis officialium cõis.

Quòd nemo exterminet, nec remoueat terminum immissum pro diffinitione, et terminatione rerum vicinorum. Rub. 159.

SIquis exterminauerit, seu terminum remouerit existentem immissum pro diffinitione, et terminatione rerum vicinorum. c. lib. den. pro quolibet termino soluere teneatur: et in suo loco terminus reponatur secundùm formam ac primam stantiam. Et nullus audeat, uel præsumat exterminare, seu terminos extrahere, qui essent inter res cõmunitatis et cõis Camerini, et res specialium personarum. et qui cõtrafecerit. c. lib. den. cõi Camerini pęnæ nomine soluere teneatur. Et quilibet de prædictis possit esse accusator. Et quia termini sunt conseruatores pacis, statuimus, et ordinamus, quòd nullus habens facere iuxtà grippum, vel limitem alicuius ex parte inferiori, ne termini cadãt, vel grippus, vel limes minetur ruinam, possit se appropinquare termino, vel terminis, grippo, seu limiti cum aliqua forma, vel foueam fieri facere ad vnum pedem communis Camerini. Et si oportebit fieri forma ad vnum pedem, vt dictum est: fiat, et fieri possit tantùm caua, seu cupa duobus pedibus, et non vltrà. Et si oportuerit fieri caua, uel cupa vltrà dictos duos pedes, tunc fiat, et fieri debeat tantùm distans à dicto limite, grippo, seu termino quantum caua, seu cupa dictam formam quis facere voluerit, computando dicto pede in dicta distantia. Et qui contrafecerit, uel fieri fecerit: puniatur pro vice qualibet in xxv. lib. den. et pro forma missa contra dictam formam contra iudicium habeatur pro plena probatione.

De non fodendo, nec accipiendo lapides cõis Camerini. Rub. 160.

ITem statuimus et ordinamus, quòd nulla persona debeat fodere lapides, seu fossam facere, seu lapides rumpere de muro, et saxo communis in circuitu ciuitatis, et burgorum Camerini, seu infrà ciuitatem, et burgos iuxtà ipsos muros ad xxx. pedes ad pedem communis Camerini: sub pęna. c. lib. den. pro quolibet, et qualibet vice. Et nihilòminus damnum reficiat ipsi communi. Et prædicta non habeant locum contra illos, qui vellent facere vel fieri facere puteum, uel cisternam in aliquo prædictorum locorum. Et nullus audeat, uel præsumat eleuare, uel exmurare, uel tollere aliquos lapides de muris communis muratis ad arenam, et calcem, et lapides, uel alio modo, et maximè de muris factis, et ædificatis in circuitu ciuitatis prædictæ, et burgorũ: et in muris et de muris portæ angelescħæ, et aliarũ portarũ intus, et extrà: et in muris pontiũ, et fontiũ. Et siquis in prædictis, uel aliquo prædictorum contrafecerit: puniatur pro quolibet lapide, et vice qualibet in. x. lib. den. Et nihilòminus ad resarciendum dictum murum, et faciendum reponi dictos lapides suis expensis ad arenam, et calcẽ cogatur. Et quòd Potestas, et Cap. et alii de maleficiis cognoscentes, et eorum officiales possint in prædictis, et quolibet pdictorum procedere summariè, sine strepitu, et figura iudicii, simpliciter, et de plano, et repertos culpabiles punire, et cõdemnare in pęnis prædictis. Et Potestas, et Cap. et eorum officiales, seu aliquis ipsorum, et alii iudices de maleficiis cognoscentes teneantur, et debeant quolibet mense inquisitionem facere de prædictis cõtra auferentes, et exmurantes, et fodientes lapides prædictos. et si ex ipsa inquisitione, et processu fiendo appareret, et constare poterit de malefactore: puniatur vt supra dictum est. Sin autem nõ cõstaret de malefactore, sex proximi vicini cogantur ad reponendum et remoliẽdum di-

ctos lapides in pristinum statum. Item quòd D.Potestas,vel Cap.vel alius officialis, qui deputabitur super vijs,pontibus,& fontibus,debeat quolibet mense inquirere,et inquisi tionem facere contra omnes proijcientes letamen , & encãmoramen iuxtà murũ communis in vijs publicis infrà ciuitatem,& extrà, & præcipuè in via , quæ vadit ad muraltũ iuxtà monasteria Monialium de muralto ab vtraq; parte viæ, & turionem . Et si inuenerit aliquem,vel aliquos cõtrafacientes: auferant ab eis de facto.x.sol.den. pro vice qualibet. Et nihilòminus eleuet dictum encamoramen.Et si prædictus officialis fuerit negligens: puniatur in xxv. lib. den. de suo salario retinendorum per rationatores cõis tempore syndicatus.

De citationibus super accusationibus: & de cõtẽptu mandatorum: & molestatione tenutarum: et de remissione certæ partis propter pacem, et quietationẽ,et quòd cõdẽnatio nõ excedat summam debiti. Rub. 161.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd super accusationibus contemptorum mandatorum, et exbannimentorum , ac etiam molestatione tenutarum fiant primæ citationes per infrascriptum modum,videlicet, quòd transmittatur, & præsentetur per baiulum cedula accusato de cõtemptu mandati, exbannimenti, seu molestationis tenutæ personaliter, si personaliter eum inuenerit, sin autẽ domi suæ solitæ habitationis, vel apud proximiores conuicinos,uel apud proximiorem ecclesiam in præsentia vnius testis ad minus: de cuius nomine baiulus, qui dictam citationem fecerit, in sua relatione faciat mentionem. Quã cedulam possit quilibet scribere: dummodò contineat in se diem commissionis nomen iudicis,qui commissionem fecerit,nomen baiuli,cui committitur, nomen accusati,et totum tenorem,et locum,et tempus commissi maleficii,et ad quid,et pro quo maleficio, uel delicto citetur: et subscripta sit manu notariorum maleficiorum, seu molestationum D.Potestatis,vel Cap. uel alterius iudicis, qui talem accusationẽ habuerit.Et si aliter factum fuerit: non ualeat,nec teneat ipso iure. Volumus tamen, quòd processus, qui fient super talibus accusationibus, uitiari, seu retractari non possint absq; eo,quòd tales cedulæ scriptæ non appareant manu notariorum molestationum,seu maleficiorum. Quæ citatio prima fieri debeat pro prima die iuridica post citationem de eo factam: et elapso dicto termino,si accusatus,seu accusati non comparuerint: tunc iudex faciat talem accusatum, seu accusatos citari pro secunda citatione: quæ fieri possit,& debeat cum transmissione cedulæ,in qua citatione iudex talibus accusatis,seu accusato terminum statuat ad comparendum octo dierum post citationem de eis, seu eo factam. Et elapso dicto termino, si non comparuerit: tunc ponatur in banno per præconem dicti communis. Et in ipso banno terminum statuat trium dierum ad comparendũ. infrà quẽ si non comparuerit,et se non excusauerit: contumax reputetur. Et pro confesso, & conuicto habeatur de omnibus,& singulis,de quibus extiterint accusati,uel accusatus. Et talem accusatum,seu accusatos condemnent Potestas,seu alii officialis secundùm formam statutorum,& ordinamentorum dicti communis. dummodò pœna condemnationis nõ excedat summam debiti principalis,uel estimationis rei: de qua uel quo extiterit accusatus. Volumus tamen, si tales accusati,uel accusatus ab accusatore de his, quæ accusauerit finem,& quietationem habuerit: et ipsam quietationem coràm iudice maleficiorum produxerit antequàm sententia proferatur: quòd tres partes eius in quo condemnari deberet, seu deberent,detrahi debeant,& quòd pro pace habita intrà terminũ statuti duæ partes.quæ pax possit produci etiam usq; ad sententiam capitanei,& iudicis appelletionum populi Camerini.

Quòd nulla persona possit excasare, uel exmasiare aliquam personam,nec expropiare aliquem ciuem uel comitatensem. Rub. 162.

ITẽ statuimus, & ordinamus,quòd nulla persona cuiuscunq; conditionis existat,audeat uel præsumat aliquo iure, modo,uel causa excasare, uel exmasiare aliquã personã, nec expropriare de bonis aliquem ciuem,uel comitatensem,uel habitatorem à x.annis citrà

in ciuitate,comitatu,uel districtu Camerini,& maximè persona,quæ aufugeret,et recusaret facere obsequia realia,& personalia communis prædicti,& iret ad habitandũ extrà ciuitatem, comitatum, uel districtum Camerini, nec etiam ab ea, uel ab eo, seu ab eis emere,seu emi facere domum, uineam,uel terram,& alias possessiones: nec recipere instrumentum emptionis,donationis,obligationis,uel aliquid aliud cuiuscunq; generis instrumenti: ita quòd non remaneant tali uendenti,donanti,uel aliter obliganti,et ius suũ transferenti bona ualẽtia ad minus,si ciuis fuerit.cc.lib.den.si uerò comitateñ.c.lib.den. Et siquis cõtrafecerit in emẽdo, uel recipiẽdo donationẽ,uel aliã obligationẽ expropiãdo,uel exmasiãdo aliquẽ ciuẽ,comitatẽsem, uel districtualẽ dictæ ciuitatis Camerini,ut exinde à dicta ciuitate, & districtu aufugeret, uel euitaret onera realia,et personalia dictæ ciuitatis non remanendo ei domus, uel bona ualentia ad minus ut supra dictum est: puniatur talis emens,seu ementes,seu donationem,uel obligationem,uel aliud genus cõtractuum,uel obligationis quocunq; nomine dici,et censeri potest, recipientes,in.L.lib. den.pro quolibet,& qualibet uice per dictum Potestatem,uel Cap.populi ciuitatis præfatæ,uel alterum de maleficiis cognoscentem condemnetur: non obstantibus aliquibus statutis, ordinamentis,& reformationibus dicti communis Camerini in contrarium loquentibus. Saluo tamen,& penitus reseruato, quòd cuilibet liceat uendere, & obligare bona sua in totum, uel in parte pro redemptione sui, & aliorum de domo habitationis ipsius,uel eorum,& pro filia, nepte,& sorore dotandis absq; aliqua licentia,& in dotibus repetendis,& adiudicationibus autoritate curiæ faciẽdis in quibus similiter prædicta nõ uendicent sibi locum. Sed omnia bona possint similiter uendi, & obligari,ut supra absq; licentia. Pro alia uerò causa habeatur licentia à communi Camerini,uel alio iurisdictionem habente, habita ueritate facti & conditione personæ inspecta. de quo stari debeat discretioni huiusmodi licentiam concedentis.

De non faciendo aliquem cadere,uel descendere de equo, uel alio animali. Rub. 163.

ITem statuimus,& ordinamus,quòd si aliquis iniuriosè fecerit aliquem sedentem equestrem super equum,uel aliud animal cadere in terrã: cõdemnetur in xxv.lib. den. pro quolibet, & qualibet vice. Si verò aliquem equestrem descendere fecerit in terram de animali, super quo sedet: condemnetur in.x.lib.den. pro qualibet vice.

De non faciendo cadere aliquam salmam de aliquo animali, seu aliquod animal, vel accipiendo funes de animali. Rub. 164.

ITem statuimus,& ordinamus,quòd siquis iniuriosè fecerit cadere aliquam salmam alicuius de aliquo animali alterius,siue fecerit cadere in terram dictum animal cum salma, condemnetur pro quolibet, & qualibet vice in.v.lib.den. Si verò funes inciserit sedentes super animali alterius, vel acceperit: condemnetur pro vice qualibet in xx. sol. den. & damnum emendet patienti.

De non faciendo herbas in montibus ante festum beati Petri de mense iunii. Rub. 165

ITem statuimus, & ordinamus,quòd nullus audeat, uel præsumat facere herbas existẽtes in montibus comitatus Camerini ante festũ beati Petri Apostoli de mense Iunii. Et si contra factum fuerit: condemnetur contrafaciens dicto communi pro quolibet, & qualibet vice in x.lib.den.

Infrà quantũ tẽpus debeant restitui per notariũ cõmissionum acta. Rub. 166.

ITem statuimus,et ordinamus, quòd cum in maleficiis, & damnis datis, vt plurimum fiunt defensiones, & opponuntur exceptiones: & etiam fiunt,& producuntur reuocationes: & ad probandum, seu probationem ipsarum defensionum,exceptionum, & reuocationum producuntur articuli, seu positiones,& per iudices maleficiorum, Potestatem, & Cap.& etiam per officialem damnorum datorum fit commissio examinationis testium super ipsis articulis, & positionibus notariis commissionum dicti communis, &

iurant testes super ipsis articulis: et demum ipsi opponentes, seu producentes non curãt quòd testes examinentur, et acta curiæ restituantur causa retardandi processus: quòd producens ipsas positiones, et articulos debeat infrà duos mẽses proximè secuturos post productionem prædictam conducere testes, et ipsos facere examinari, vel consignare, et notariis cõmissionis inde rogatis satisfacere de competenti mercede. Et acta facta super dictis positionibus, et articulis restitui facere curiæ, coràm qua penderet causa. Saluo quòd in causis molestationum tenutarum, et contemptionum mandatorum habeat terminum trium mensium: aliàs elapso dicto termino sine alia interpellatione officialis, corâm quo penderet dicta causa, teneatur de prædictis processum facere, et expedire per sententiam diffinitiuam, prout iuris fuerit, non obstante, quòd dicta acta non essent restituta. et notarius commissionum, qui fuerit rogatus de dictis actis, teneatur infrà dictum terminum dicta acta restituere, si sibi esset satisfactum de competenti mercede. Item notarius teneatur dictum producentem conseruare indemnem, et reficere omnia damna, quæ dictus producens sustinuerit propter dicta acta non restituta ex negligentia ipsius notarii, et nisi apparuerit de euidenti impedimento ipsius notarii, uel producentis, et facientis defensiones prædictas. de quo impedimento stetur discretioni, et declarationi officialis cognoscentis de processu, et causa prædicta.

De pœna facientium vsuras. Rub. 167.

ITem ad extirpandum vsurariorum voracitatem duximus statuendum, quòd quicunq; fecerit usuras, seu vsuraria prauitate aliqua extorserit quantitatem ab aliquo, condemnetur cõmuni Camerini pro qualibet vice in medietate quantitatis pecuniariæ mutuatæ ad vsuras: et ad restitutionem quantitatis extortæ, seu acceptæ pro vsura illi. Et ad prædicta probanda sufficiat dictum, et attestatio vnius testis bonæ famæ per sensum corporeum deponentis cum duobus testibus de publica fama. Et per prædicta non derogetur statuto communis Camerini de executione instrumentorum, et scripturarum, seu apodissarum loquente: nec alii cuicunq; statuto dicti communis Camerini, nec etiam iuri cõis alias pœnas, uel alio modo quomodocunq; aliter disponentibus circa prædicta. Sed quodlibet in suo robore persistat, et locum sibi uendicet in prædictis. nec per concursum se nullatenus impediant.

Quòd siquis esset accusatus ab aliquo de aliquo maleficio, vel damno dato, et fatigari fecerit accusatorem in actis, condemnetur in expensis. Rub. 168.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd ad obuiandum cauillationibus, quòd quicunq; accusauerit aliquem, uel aliquos de aliquo maleficio, vel dãno dato, vel molestatione tenutæ, uel contemptu mandati: et accusatus fecerit ipsum accusatorem defatigari in expẽsis in faciendo acta incumbentia ad probandum ipsam accusationem, et accusator probauerit ipsam accusationem: et dictus accusatus fuerit condemnatus: quòd dictus accusatus, et condemnatus condemnetur per officialem de causa cognoscentem in expensis accusatori prædicto. Et similiter, si accusatus fuerit absolutus: condemnetur accusator ipsi accusato absoluto per officialem de causa cognoscentem. quas officialis prædictus reffici facere teneatur ipsi accusarori, uel accusato respectiuè summarie lata condemnatione, uel absolutione prædicta.

Quòd non possint fieri statuta, uel ordinamenta per artes, uel aliquod collegium, nec per aliquod castrum, villam seu vniuersitatem contra commune Camerini & eius ordinamenta. Rub. 169.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nullum castrum, seu vniuersitas, nec aliqua ars, seu collegium aliquorum artificum ciuitatis prædictæ audeat, vel præsumat facere aliquod statutum, vel ordinamenta, quod & quæ essent in præiudicium, vel contra statuta, & ordinamenta communis Camerini, nec aliquod monapolum contra dictum commune, vel singulares personas dicti communis, nisi forsan facta fuissent de licentia, volũtate, & autoritate totius consilii maioris ciuitatis Camerini. Et si contrafecerint: non valeant,

valeant, nec teneant ipſo iure. & nihilòminus caſtrum contrafaciens in.c.lib.den. & villa in.L.lib.den. pro quolibet,& qualibet vice condemnentur. Et idem dicimus, ſi facerent aliquod ſtatutum, vel deliberationem, quòd poſſeſſiones communis Camerini, vel alicuius ciuis dictæ ciuitatis, vel alterius perſonæ non laborentur. Et idem dicimus de illis vniuerſitatibus, quæ facerent interdictionem alicui ſpeciali perſonæ aquæ, ignis, & conuerſationis vicinorum. Magnifici D. Priores populi ciuitatis prædictæ in principio cuiuslibet anni infrà menſem eorum introitus teneantur,& debeant pœna præſtiti iuramenti, & pœna L. lib.den. de eorum ſalario retinendorum præcipere Capitaneo cuiuslibet artis dictæ ciuitatis, quòd coràm eis apportent, & præſentent ordinamenta, reformationes, & ſtatutum ſuæ artis. Et ſi Capitanei artium prædictarum neglexerint adimplere ad mandata præfatorum Magnificorum Dominorum Priorum infra terminũ eis, & cuilibet ipſorum ſtatutum: puniantur pro quolibet,& vice qualibet in.x. lib. den. Et nihilòminus ipſa ordinamenta debeant apportare, exibere, & oſtendere. Quibus ordinamẽtis habitis, & receptis per præfatos Magnificos Dominos Priores infrà octo dies poſtquàm ipſa ordinamenta eis fuerint præſentata, facere congregari generale cõſilium dictæ ciuitatis, in quo etiam ſint ſapientes, & iurisperiti dictæ ciuitatis, ſeu maior pars dictorum iurisperirorum: & omnibus ſic congregatis faciant legi ipſa ordinamenta ad hoc, vt videant, & deliberent, quæ ex dictis ordinamentis ſint approbanda, vel etiam reijcienda. Et ſi aliqua erunt improbata, tunc tanquàm illius artis, quæ ipſa ordinamẽta obſeruauerint: condemnetur contrafaciens pro quolibet,& vice qualibet in xxv. lib. den. per Poteſtatem, vel alium iudicem de maleficiis cognoſcentem. Et ordinamenta improbata, et improbanda faciant aboleri de libro, et ordinamento dictarum artium.

Explicit Liber Tertius Voluminis Statutorum
Magnificæ Ciuitatis Camerini.

INCIPIT LIBER QVARTVS DAMNORVM DATORVM.

De modo, & ordine procedendi super damnis datis. Rub. I.

N Primis ad hoc vt damna nō inferantur, et mares, et mulieres metu pœnæ terreantur, et à damnis se abstineāt, et qui dederint damnum, debita pœna puniantur. Statuerunt, & ordinauerunt statutarij prædicti, quòd sint, et esse debeāt duo officiales ciues Camertes, quorum vnus sit principalis, et appelletur officialis maior in officio: alter verò notarius bonus, legalis, et expertus. Qui officialis maior possit, et valeat vnum, vel plures officiales super inuentionibus faciē dis eligere, et deputare. Qui officiales deputati teneanť, et debeant ire extrà ciuitatē ad inueniendum, et videndum damna quæ fierent: et ad ea referendum maiori officiali, vel eius notario prædicto: nisi alii officiales fuerint per commune Camerini deputati, & electi. Et dictus officialis maior habeat arbitrium, & iurisdictionem procedendi, puniendi, condemnandi, & exequendi in damnis datis sub infrascripta forma, & secundùm formā infrascriptorum statutorum, videlicet, quòd dictus officialis existens in loco suæ solitæ residentiæ possit, & valeat cognoscere, punire & condemnare, & exequi, vel absoluere, prout iuris fuerit, de omnibus damnis datis per vnum annum ante introitum officii sui, & per totum tempus sui officii ex suo officio & ad petitionem cuiuscūq; petentis per inquisitionem, accusationem, vel denunciationem, summariè, & de plano, diebus feriatis, & non feriatis: & repertos culpabiles punire, & condemnare, tàm ad pœnam fisci, quám ad emendationem damni damnumpasso secundùm formam infrascriptorum statutorū, & ordinamentorum: & non aliter, nec alio modo. Et quòd quilibet accusatus, inquisitus, vel denunciatus, contra quem modo aliquo procederetur occasione damni dati, debeat bis citari Personaliter, vel Domi suæ solitæ habitationis per Publicos Baiulos ciuitatis Camerini: & citetur vna die pro alia, ita quòd pro prima citatione habeat terminum vnius diei ad comparendum, & post secundam citationem quatuor dierum proximè futurorum terminum habeat ad se excusandum, & defendendum: aliàs dicto termino elapso contumax reputetur, & habeatur, & condemnari debeat. Saluo quòd in denunciationibus gualdariorum factis contra aliquem, cuius pœna non excedat summam.xx.sol.den.sufficiat vna citatio peremptoriè facta. & quando in causa, quæ agitaretur coràm ipso maiori officiali, esset contentio de proprietate, vel possessione rei, in qua damnum esset datum, teneatur in ipsa cā etiam procedere ad omnes, & singulos actus secundùm formam iuris, & infrascriptorum statutorū: & teneatur & debeat dictus officialis maior omnes processus dictorum damnorum datorum terminare & finire per sententiam diffinitiuam infrà duos menses à die factæ, seu formatæ accusationis, inquisitionis, vel denunciationis in absoluendo, vel condemnando sub pœna xxv.lib.den.& quòd dictū tempus duorum mensium non currat dicto officiali (quod curreret) propter oppositionem, & examinationem exceptionis, vel exceptionum declinatoriarum, vel dilatoriarum, quæ opponerentur per accusatum, inquisitum, vel denunciatum, vel eius procuratorem. Notarius verò officialis teneatur, & stare debeat in apotheca damnorū datorum, et ad banchum iuris dānorum datorum existens in dicta apotheca ad reddendū ius vnicuiq; super damnis datis, & debeat scribere, & mittere ad librum omnes accusationes, inquisitiones, & denūciationes & querelas, acta, & condemnationes, et absolutiones, et estimationes, vt iuris fuerit. Et finito suo officio teneatur assignare successori, et ei dimittere, et relaxare omnes libros, acta, et scripturas pertinentes, et pertinentia ad

dictum officium. ¶ Addendo, quòd omnes officiales damnorum datorum deputati, vel deputandi tàm in ciuitate, quàm extrà in villis, castris, et quibuscunq; locis ciuitatis comitatus, et districtus Camerini teneantur, et debeant iurare in manibus officialis maioris prædicti de exercendo eorum officium bene, et fideliter, et sine aliqua fraude. aliàs inuentiones factæ, et fiendæ sint, et esse debeant nullæ ipso iure: necnon si ab aliquo dictorum officialium appellaretur, debeat appellari ad præfatum officialem maiorem: et dictus officialis maior teneatur, et debeat cognoscere, terminare, et finire ipsas appellationum causas, et recursus summarie, et de plano, vt supra infrà mensem à die prosecutionis interpositæ appellationis incipiendo.

Quòd officialis teneatur ire ad inueniendum damna dantes infrà Clentim, et Potentiam, et extrà ad suæ libitum voluntatis. Rub. 2.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd dictus officialis super inuētionibus deputatus saltim bis in ebdomada de die, et de nocte teneatur, et debeat ad pœnam.xxv.lib.den.ire extrà ciuitatem Camerini infrà clentim, et potentiam ad inueniendum damnum, et videndum damna data, et quæ darentur in bonis, et possessionibus aliquorum: sed de mēse iunii, iulii, augusti, septembris, et octobris teneatur ire ad videndum damna prædicta quolibet die. Et quòd visus oculorum dicti officialis, vel alterius eorum familiarium videntis, vel videntium damna dare, habeatur pro plena probatione cum sacramento præstando per dictum officialem, et eius familiarem ad petitionem partis, cui damnū sit datum, ac si probatum esset per testes: nisi forte de innocentia probaretur per duos testes fide dignos. Et de his, quæ dictus officialis deuenire fecerit in commune per eius inuentionem, habere debeat mediam partem: et quòd in prædictis inuentionibus factis per dictos officiales admittatur solummodo beneficium pacis: dummodò facta sit infrà.x. dies post citationem factam de eo, si pœna damni excederet summam.xx.sol.den. abinde infrà monitio officialis habeat vim citationis. hoc semper intellecto, quòd dicti officiales non possint, nec debeant habere dictam medietatem dictorum bannorum, nisi de damnis, quæ darentur in possessionibus ciuium, et habitantium in ciuitate Camerini, et burgis, et de damnis inuentis per officiales in terris vineatis, clausuris, hortis, terris bladatis, et cannetatis, et leguminibus, et pomis. Et volumus, quòd per inuentionem procedi non possit de damnis datis in fodis. Et quòd dictus officialis ad suæ libitum voluntatis possit ire extrà clentim, & potentiam pro damnis inueniendis. Et quòd de ipsis habeat medietatem.

De pœna accusantium, vel denunciantium fraudulenter. Rub. 3.

ITem quia sæpesæpius super damnis datis calumniosè, & fraudulenter consueuerant fieri accusationes, ad hoc vt ipsi fraudulentes, & calumniosi accusatores eorū fraudulentia non gaudeant, sed, vt iustum fuerit, puniantur: & eorum pœna sit aliis in exemplum. Statuimus, & ordinamus, quòd dictus officialis possit, & debeat per accusationem, inquisitionem, & denunciationem, & ex suo officio, summariè, sine strepitu, & figura iudicii, die feriata, & non feriata contra omnes, & singulos per fraudem accusationes, seu denunciationem facientes, & porrigentes procedere: & ipsos, & ipsorū quēlibet repertos culpabiles punire, & condemnare ad eius arbitrium, & volūtatem: dummodò non excedat summam.x.lib. den. & constet de fraude: & dummodò in citando supradicta forma seruetur, prout supra in primo capitulo est expressum.

Quòd syndici castrorum, et villarum cogantur dare custodes ad denunciandum dāna dantes: & officialis maior teneatur dare, & deputare ad petitionem quatuor ciuiū ad minus, vel alicuius Rectoris ecclesiarum vnum officialē ad vidēdum, & denunciandū dāna data in eorū bonis, & possessionibus. Rub. 4.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd ad petitionē cuiuslibet petentis domini, uel possessoris, & habentium terras, vineas, hortos, vel syluas, uel aliam rē in aliqua villa, uel castro comitatus, vel districtus ciuitatis Camerini duo, vel tres, vel quatuor, vel sex homines

mines de dicta villa, vel castro eligantur, et nominentur per ipsos possessores, uel dominos: qui cogantur per dictum officialem iurare ad sancta dei Euangelia bona fide, sine fraude dicere, & denunciare dicto domino, uel possessori omnes, & singulas personas, & damna dantes, quæ darent damnum cum bestiis, vel personaliter de die, uel de nocte quocunq; modo in dictis terris, et possessionibus, syluis, vineis, hortis, pratis, sepibus, vel fractis, & arboribus alicuius domini, vel possessoris. Et si dicti homines sic electi, vel nominati per dominum, uel possessorem fuerint negligentes, uel fraudem commiserint in prædictis: soluant pro banno communi xl. sol. den. pro quolibet ipsorum, & qualibet vice. et de dicta fraude, et negligentia stetur sacramento domini, vel possessoris cũ publica fama duorum testium denunciatium, uel accusatium prædictos, uel aliquem committentem fraudem, vel negligentiam in non denunciando. et puniatur in prædicta pœna pro quolibet, et quolibet contrafaciente, et qualibet vice. et dictus officialis teneatur facere obseruare prædicta ad pœnam. x. lib. den. de suo salario auferendam. ¶ Addentes etiam, quòd ipse officialis maior ad omnem petitionem cuiuslibet Rectoris ecclesiarum, seu locorum religiosorum, uel alterius pro ipsis ecclesiis, uel locis, seu aliquo ipsarũ uel ipsorum interuenientis ciuitatis, comitatus, vel districtus Cametini, uel quatuor ciuium Camertium saltim ad minus habentium terras, vineas, hortos, cannetum, clausuram, vel syluas, vel aliam rem in aliqua villa, uel castro comitatus, uel districtus ciuitatis Camerini, et ipsorum pertinentiis, et syndicatibus, teneatur, et debeat constituere, et deputare vnum officialem per dictos Rectorem, uel alium pro ipsis ecclesiis, uel locis religiosis interuenientem, siue ipsos quatuor ciues ad minus, uel plures eligendum, et nominandum delato sibi per dictum officialem maiorem iuramento de ueritate dicenda, et de officium bene, et fideliter exercẽdo. Qui officialis deputatus cogatur dicere, et denunciare dicto maiori officiali, uel eius notario omnes, et singulas personas, et dãna dãtes, quæ darent damnum cum bestiis, uel personaliter de die, uel de nocte quocunq; modo in dictis terris, & possessionibus, syluis, uineis, hortis, cannetis, clausuris, pratis, fractis uel sepibus, et arboribus alicuius ex dictis ciuibus, et ecclesiarum, locorum religiosorum uel bñficiorũ rectoribꝰ. relationi cuius cũ iuramẽto credatur de inuentione facta. Et dictus officialis maior cogat, et astringat tales, qui damna dederunt, et denunciati, uel relati fuerint, ad soluendum pœnam contentã in infrascriptis statutis, ordinamentis, uel decretis factis, et faciendis ab autoritatem habente illa condendi. Cuius pœnæ medietas sit dicti officialis deputati, et alia medietas sit cuiuslibet uniuersitatis, ubi facta fuerũt damna. Et nihilòminus emendare faciat damnum per relatum, uel denũciatum ipsi dãnumpasso. Et si dictus officialis fraudem commiserit in non referendo communitati loci ad hoc vt possit, et consequi valeat suam medietatem pœnæ, vel in non denunciando, et non referendo dicta damna officiali maiori, vel eius notario: puniatur in pœna. v. lib. den. pro quolibet, & qualibet vice applicanda cõi ciuitatis Cametini.

Quòd non possint portari vuæ, vel agrestæ sine licentia officialis, nec vendi, nec donari. Rub. 5.

ITem statuimus, et ordinamus quòd nulla persona possit de vinea propria, uel cõducta comitatus, et districtus Cametini apportare, vel apportari facere vuas agrestas, uel maturas absq; apodissa, vel licentia dicti officialis pœna. x. sol. pro quolibet raspo, et qualibet vice. Et cum ipsa apodissa non possit portare vltrà numerum octo rasporum vuarũ maturarum, et quatuor rasporum agrestarum: et dicta apodissa non duret, nisi per vnã diem tantùm. Et si daretur pro maiori tempore: non valeat. & cuilibet sit licitum delinquentes accusare, & denunciare: & habeat medietatem dicti banni. quam pœnam dictus officialis possit, et debeat auferre de facto. Et siquis non habuerit vineam propriam, vel conductam, et inuentus fuerit vuas, vel agrestas portare de comitatu, & districtu ciuitatis prædictæ: puniatur duplici pœna pro quolibet raspo, & qualibet vice. Pro moscatello verò puniatur in pœna quadruplici. quæ pœna auferatur de facto. & vltrà solu-

tionem dictæ pœnæ mittatur ad catenam plateæ Sanctæ Mariæ,& ibi moram trahat arbitrio officialis. In quibus etiam casibus cuilibet sit licitum accusare, & denũciare: & habeat medietatem banni in omnibus casibus supradictis: & credatur,& stetur sacramẽto accusatoris,vel denũciatoris absq; aliqua probatione. & quòd nulla persona possit emere vuas,vel agrestas ab aliquo ad dictam pœnã.et quilibet possit contrafacientem accusare, & denunciare, & habeat medietatem dicti banni. & super prædictis ponantur custodes per ipsum officialem: quibus credatur cum iuramento,& teneantur in credentia, & habeant tertiam partem banni. Et hoc tamen excepto, quòd cuilibet sit licitnm apportare de vinea propria,vel conducta duos raspos vuarum,vel agrestarum absq; aliqua licentia. Et quòd nulla persona debeat vendere,nec alio modo donare alicui vltrà duos raspos vuarum,vel agrestarum absq: licentia ante tempus vindemiarum. & si contrafecerit: puniatur in.xx.sol.den.tàm in dante, quàm in recipiente. quæ pœna de facto auferatur. & dictæ pœnæ de nocte debeant duplicari. Et si iudęus aliquis deliquerit in prædictis: puniatur, & puniri debeat in duplici pœna. Et siquis post dictam licentiam vindemiandi, non habens vineam propriã, uel conductã, inueniretur habere in domo suæ habitationis vuas,puniatur in xx.sol.den.pro quolibet raspo, nisi forte probaret dictas vuas habuisse à Dño vineæ vnde dictas vuas portauerit. quo casu non teneatur ad pęnã. Et de prædictis prædictus officialis dannorum datorum teneatur inquirere,& punire ad petitionem petentis ad pęnam.x.lib. den.pro qualibet vice.

De accusato, & denunciato de damno dato cum bestiis, & bestias non habuerit. Rub. 6.

ITem statuimus, & ordinamus,quòd quicunq; accusatus fuerit de damno dato cum bestiis: & talis accusatus non habuerit bestias, de quibus fuerit accusatus, quòd dictus officialis non possit talem accusatum,vel denunciatum condemnare. & si condemnationem fecerit: non valeat,nec teneat. Et si reperiretur aliquẽ non habere tot bestias,quot inuentæ fuerint damnum dare, & per accusatum,uel denunciatum legitimè probatũ fuerit: debeat solui pęna saltim pro bestiis, & animalibus,quas,& quæ probatum fuerit fuisse suas. Et si accusator probaret accusatum habere bestias, & accusatus in excusatione negasset se ipsas habere bestias, de quibus accusatus est, & probaretur sibi: soluat communi.xl.sol.den.ultrà pęnam,et quantitatem,quam soluere teneretur pro damno dictarum bestiarum.

De pęna euntis per terram,campum,uel clausuram alicuius. Rub. 7.

ITem statuimus, & ordinamus,quòd nulli liceat ire personaliter per terram bladatam alicuius,siue laboratam: et siquis contraecerit: soluat pro banno cõi,si iuerit per terrã bladatam, & condemnetur pro quolibet,et qualibet vice in.xx. sol.den. Si uero per terram laboratam,et magesatam puniatur pro quolibet,et qualibet uice in.x.sol.den.Si verò aliquis iuerit personaliter per campum alicuius non bladatum,puniatur in.v.sol.den. pro quolibet, et qualibet vice, et damnum emendet patienti. Si uerò iuerit per terram alicuius, quæ fuerit clausura postquàm bladata, et laborata fuerit causa eundi ad aliquã suam possessionem,si habet viam publicam, per quam ipse possit ad ipsam suam possessionẽ ire: puniatur in xx.sol.den.pro quolibet,et qualibet uice,et emendet damnum patiẽti. Et de banno, et estimatione damni stetur sacramento accusantis in prædictis omnibus vsq; in.xx.sol den.pro quolibet cõtrafaciente, et dicto vnius testis vsq; in xl.sol.den. abinde supra legitima probatione testium, et non possint opponere, nec opponi facere, quòd alia uice iuerit.

De non accusando in una accusatione ultrà quatuor, et unum de domo,et de pluribus uicibus quàm de quatuor. Rub. 8.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd nullus tàm ciuis, quàm comitatensis, seu districtualis dictæ ciuitatis, uel alia persona possit, nec debeat accusare, uel denunciare vno sacramento,et una accusatione ultrà quatuor homines, et unum de domo,et familia tã-

tũm:

túm, et pluribus uicibus, quàm de quatuor uicibus de aliquo damno dato personaliter, uel cum bestiis. et si contrafactum fuerit: in illo pluri nõ ualeat, nec teneat ipso iure, et condemnatio, quæ fieret contra dictam formam, sit nullius ualoris.

Quòd à kalendis Septembris usq; ad kalendas Nouembris canes teneantur ligati. Rub. 9.

STatuimus, et ordinamus, quòd à kalendis Septembris usq; ad kalendas mensis Nouẽbris quilibet habens canem in ciuitate Camerini, uel burgis, uel extrà per uillas, et districtum Camerini, ipsum canem de die, et nocte ligatum teneat, uel saltim ipsi cani debeat, et teneatur alligare ad collum baculum longitudinis unius pedis cum dimidio cũ uncino solido, et firmo longitudinis quinq; digitorum. quem baculum cum uncino toto dicto tempore durante: teneatur ipse habens canem per ipsum canem apportari facere, ad hoc ut damnum non inferat in vuis, et uineis alicuius. et qui contrafecerit, uel eius canis in uinea alicuius damnum dederit, soluat pro banno communi, si fuerit de die xx. sol. den. pro qualibet uice: si fuerit de nocte, xl. sol. den. et credatur sacramento accusatoris de prædictis, et quolibet prædictorum usq; in x. sol. den. Et nihilòminus quatenus dicti canes modo, et forma prædictis non fuerint alligati, uel eis ad collũ dictus baculus cum uncino non fuerit alligatus, ultrà dictas pęnas possint ipsi canes taliter inuenti impunè offendi, et occidi. Addimus, quòd syndici castrorum, et uillarum comitatus, et districtus Camerini teneantur, et debeant denunciare dicto officiali usq; ad. x. dies mensis nouembris eos, qui non tenuerint canes ligatos. Et si non denunciauerint, soluat quilibet syndicus contrafaciens pro quolibet cane, quem non denunciaret. xx. sol. den.

Quòd non teneantur capræ intrà synaitas infrascriptas. Rub. 10.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd capræ non teneantur, nec teneri possint à Triuio grassiani intrà uersus ciuitatem Camerini, quod triuium sit, et esse intelligatur, ubi fabricata est quædam cappella, fundata, et cõstructa per familiam de Rubeis de uilla Sabbietæ ultrà domos uillæ Turronis, et per quã demonstratur uia, quæ uadit uersus castrũ Crisperii, et altera uersus Turrim Beregnæ à Sancto Gregorio, sicut exit in ecclesiã Sãcti Blaxii de Paganicò: et exit in ecclesiam Sanctæ Luciæ de Varano: et exit ad Podium et arcem Sentini: et exit ad Barbaram et ad S. Blaxium de Murro: et exit ad S. Andreã de Calcina: & exit ad S. Martinum de Viminiano: & exit ad triuium Seluazzani: & exit ad S. Martinum de valle: & exit ad S. Seuerum: & exit ad S. Petrum de Ormagnano: & exit ad S. Saluatorem de Lanciano: & ad S. Blaxium de Agello, et ad S. Helenam de Crisperio, et exit, & redit ad dictam cappellam, seu pitturam Triuii Grasciani. et si aliquis inuenerit vnam, vel plures capras dare damnum: possit eam, uel eas capere, ducere, et tenere, donec emendet sibi damnum, et soluat bannum cõmuni. sol. xl. pro qualibet capra: Exceptis capris, quæ ducerentur ad forum causa vendendi, in eundo, uel redeũdo. Et qui cõtrafecerit: soluat ꝑ bãno cõi dictã pœnã, videlicet, pro qualibet capra, quæ teneretur ab aliquo infrà synaitas prædictas. de quo banno medietas sit cõis, et alia accusatoris, vel officialis. Et de hoc stetur sacramento accusatoris vsq; in. x. sol. den. Et nullus audeat tenere, vel ducere ad ciuitatem, nisi die sabbati, et tempore nundinarũ cũ ducerentur ad forum. Et qui contrafecerit: soluat pro banno communi pro qualibet vice. x. sol. den. ¶ Addimus huic statuto, quòd cuilibet sit licitum tenere vnam caprã infrà synaitas supradictas, capitulo aliquo non obstante, pro necessitate tantùm, tamen cũ licentia officialis. Qui officialis dicto casu necessitatis imminente teneatur impartiri licentiam vinculo iuramenti: dummodò qui petierit licentiam teneatur præstare sacramentum, quòd necessitatem habeat de ipsa capra secundùm modum, et ordinem contentum in statuto loquente de præsenti materia: et alio modo non valeat.

De pœna dãna dantium in terra magesata, giffata, uel guardata, syluis, rotis, vel pratis, et liceat percutere sine sanguine, et bestias reducere. Rub. 11.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd siquis personaliter damnũ dederit in terra alicuius magesata,

magesata, giffata, vel guardata, sylvis, rotis, uel pratis alicuius, si de die fuerit: soluat pro banno cõi pro quolibet, & qualibet vice. xx. sol. den. si de nocte xl. sol. den. soluere teneatur & damnum emendet patienti. & stetur sacramento accusatoris, uel denunciatoris de banno communis, & de estimatione damni pro quolibet damnumdante vsq; in xx. sol. den. si fuerit de die: si verò de nocte vsq; in xl. sol. den. si verò cum bestiis scilicet cũ equo vel equa, boue, vel vacca, asino, vel asina, porco, uel porca, capra, uel bicco, uel his similibus: soluat pro banno communis. v. sol. den. pro qualibet ipsarum bestiarum. Sed tempore pluuiarum in terra magesata duplicetur pœna ad duos dies post pluuiam. Si verò cum aliis bestiis, duos sol. den. pro qualibet ipsarum: & stetur sacramento accusatorum de prædictis pro quolibet accusato in xx. sol. den. & dicto vnius testis in xl. sol. den. pro quolibet accusato: abinde supra legitima probatione testium. Et hoc locum habeat à kalendis Aprilis vsq; ad kalendas Nouembris. de aliis verò mensibus ad medietatem dictarum pœnarum, tàm ad pœnam cõi soluendam, quàm ad emendationem damni fiẽdam damnumpasso condemnetur. Et possit dominus rei, possessor, vel filius domini rei, uel possessoris damnum dantem personaliter, uel cum bestiis in ipso dãno, seu in re, in qua damnum daretur, prædictos insultare, et percutere moderatè sine sanguine: & bestias in rebus prædictis inuentas damnum dare reducere, & tenere quousq; ad emendationem damni dati fuerit eidem recipienti damnum integrè satisfactum.

De incidentibus, scapecciantibus, vel extirpantibus arborem alicuius. Rub. 12.

Item statuimus, & ordinamus, quòd siquis inciserit, uel extirpauerit, vel cortices amouerit, seu scorzauerit arborem fructiferam alicuius existeutem in horto, vinea, clausura, terra laboratiua, vel fracta ipsarum possessionum, uel alicuius earum, vel in area aliqua, uel iuxtà ipsam aream, domum, uel cassinam alicuius, soluat pro banno communi, si fuerit arbor magna, uidelidet arbor piri, nucis, mali, morici, agosinæ, amygdalæ, oliuæ, ceresiæ, ficus, & quærcus, castaneæ, & persichi, & his similium pro quolibet, & qualibet arbore. x. lib. den. De plantis uerò menandariis minutis stantibus in dictis locis cõdemnetur pro quolibet & qualibet arbore in. L. sol. den. & in vtroq; dictorum casuum damnum emendet patienti: & stetur sacramento accusatoris de arboribus supradictis magnis usq; in tribus libris den. & dicto unius testis usq; in. c. sol. den. tàm de pœna communis, quàm de emendatione damni facienda dãnumpasso: abinde supra legitima probatione testium. Si autem aliquis euulserit arborem domesticam insitam existentem in quibuscunq; locis, puniatur in. c. libris den. & damnum emendet patienti. & nisi soluerit infrà. x. dies post condemnationem: fustigetur per loca solita ciuitatis Camerini: & non admittatur aliquod beneficium. Si verò inciserit arborem infructiferam, siue scapecciauerit, siue falcem in quocunq; loco stantem: soluat pro banno communi, si fuerit arbor magna. c. sol. den. pro qualibet arbore: & dãnum emendet patienti. Et si fuerit arbor parua, soluat pro banno communi. xx. sol. den. & dãnum emendet patienti. & stetur sacramento accusatoris, tàm de banno cõmunis, quàm de emendatione dãni vsq; in xx. sol. den. & dicto unius testis usq; in quadraginta sol. den. abinde supra legitimæ probationi testium. Si verò de arboribus magnis menãdariis stantibus in dictis locis inciserit aliquem ramum: soluat pro bãno cõi, & pro quolibet ramo. L. sol. den. & dãnum emendet patienti. & stetur sacramento accusatoris, tàm de banno cõis, quàm de emendatione damni vsq; in. xx. sol. den. pro quolibet. et dicto unius testis usq; in xl. sol. den. abinde supra legitimę probationi testium. Et de arboribus uerò infructiferis stãtibus in aliis locis medietatem dictarum pœnarum soluere teneatur, tàm de banno cõi soluendo, quàm de emendatione damni. Et an arbor incisa, uel extirpata sit in totum, uel in partem, ut supra dictum est, et sit magna, uel parua, stetur iudicio officialis.

De pœna incidentium, uel deuastantium fractas alicuius. Rub. 13.

Item statuimus, & ordinamus, quòd nullus de ciuitate, comitatu, vel districtu Camerini, uel aliunde audeat incidere aliquam sepem, uel fractam alicuius in totum uel in partem.

partem. Et siquis contrafecerit: condempetur communi pro quolibet, et qualibet uice in.x.lib.den. Et damnum emendet patienti: & stetur de prædictis sacramento accusatoris, tàm de banno communis, quàm de emendatione damni usq; in. xl.sol.den. Et dicto unius testis usq; in.c.sol.den.abinde supra legitima probatione testium. Si uerò aliquis extraxerit clausumen, seu spinas de fracta alicuius, seu alio modo fractas deuastauerit: condemnetur communi pro quolibet, et qualibet uice in xl.sol. den.et damnum emendet patienti. et stetur sacramento accusatorum, tàm de banno communis, quàm de emẽdatione dãni usq; in quantitatem.xx.sol.pro quolibet.et dicto unius testis usque in quãtitatem.xl.sol.den.abinde supra legitima probatione testium.

De pœna uastantium, uel desappantium, uel ligonizantium limitem alicuius. Rub. 14.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd siquis sfasciauerit, seu sappauerit, uel ligonizauerit, seu sappari, uel sfasciari fecerit limitem alicuius: soluat cõi pro banno pro quolibet et qualibet uice.x.lib.den. et damnum emendet patienti: et stetur sacramento accusatoris, tàm de banno communis, quàm de emendatione damni, usque in. xl. sol. den.pro quolibet. Et dicto unius testis usque in.c.sol.den.pro quolibet. Abinde supra probatione legitima testium.

De pena occupantis aliquid ultrà terminos. Rub. 15.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd siquis superapprehenderit de rebus alicuius, vel occupauerit vltrà terminos deputatos: condemnetur in.c.sol.den. Et quod superapprehẽderit, uel occupauerit, restituere, et relaxare teneatur statim ad petitionem illius, cuius esset res apprehensa, vel occupata: & damnum emendet patienti. Et siquis laborauerit propè terminum per medium pedem: condemnetur in xl. sol.den.pro quolibet, & qualibet vice.

De non faciendo formam communem sine requisitione consortis. Rub. 16.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nullus debeat scarcare, uel fodere aliquem fossum, seu formam communem sine requisitione consortis. Et siquis contrafecerit in prædictis, vel aliquo prædictorum: condemnetur in xl.sol.den.pro quolibet, & qualibet uice. Et si consors requisitus noluerit fodere, uel remundare ipsum fossatum, seu formam: possit postea ipse requisitor fodere, remundare, & scarcare sine pena ad suum libitum, & uoluntatem. Et mundatura sit ipsius remundantis.

De non metendo herbam prati cõis sine requisitione cõsortis. Rub. 17.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd quicunq; habet pratum, uel aliam rem cõmunem cum aliquo, uel aliquibus, non debeat metere fenum, seu herbam ipsius prati, seu possessionis sine requisitione consortis. Et qui contrafecerit: soluat pro banno communi xl. sol.den.pro quolibet, & qualibet vice: & damnum emendet patienti: & stetur de prædictis sacramento accusatoris, tàm de banno cõis, quàm de emendatione damni vsq; in dictam quantitatẽ xl.sol.den.pro quolibet, & qualibet vice. abinde supra legitima probatione testium.

Quòd non petatur semita per terram habentem viam à duobus lateribus: et de pena facientis semitam. Rub. 18.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd per aliquam terram, quæ habet viam à duobus lateribus, per quam quis ire possit, & redire commodè, quòd non possit peti semita aliqua pro eundo ad aliquam possessionem, seu terram. Et siquis contrafecerit: condemnetur communi in xx.sol.den. pro qualibet vice. Cuius banni medietas sit communis, et alia accusatoris. Et siquis iuerit per semitam alicuius, in qua non habet ius eundi: condemnetur in.xx.sol den. pro qualibet vice: & stetur sacramento accusatoris. Volumus tñ, quòd tempore messium, siquis nõ haberet viam, per quam quis possit commodè ire cum barastis, & treggis cum blado, liceat ire, & redire per terras laboratiuas non bladatas: non tamen per vineas, hortos, vel cannetum.

De pœna damna dantium in hortis,& viridariis sitis infrà,uel propè muros vel saxum ciuitatis,& burgorum. Rub. 19.

ITem statuimus,& ordinamus,quia per nonnullos hactenus damna inferebantur enormia in hortis infrà ciuitatem,& burgos Camerini,& inferentibus ipsa damna sequebatur impunitio, quod satis incommodum, & inconueniens videbatur: quòd nulla persona de cętero audeat,vel præsumat personaliter, uel cum bestiis dare,aut inferre damnũ aliquod in horto, viridario,seu iardino,uel aliquo alio territorio alicuius sito infrà muros ciuitatis, & burgorum Camerini,& contrafacientes puniantur in duplici pœna,qua condemnari deberent dãnumdantes in vinea, seu clausura alicuius, & damnum emendet patienti: non obstante, si talis hortus,iardinum,uel territorium,non fuerit allibratũ in appretio, & in libra hominum communis Camerini,uel quòd datiua non solueretur, occasione dictæ allibrationis non factæ de prædictis. processus, uel sententia non valeat vitiari, nec aliquo modo retractari, statuto in contrarium loquente non obstante. Et nihilòminus officialis super damnis datis in prædictis summarie procedat sine strepitu,& figura iudicii: dummodò constet de damno per sacramentum domini,uel alterius de sua familia.Et possit dans dãnum personaliter in dictis rebus impunè offendi sine sanguine: & bestiæ inuentæ possint occidi,& penès se retineri,donec ei damnum emendet. Et idem dicimus de hortis, et viridariis existentibus iuxtà, & propè saxum, vel menia ciuitatis, & burgorum Camerini.

De pœna damna dantium in re cõi cum aliquo Rub. 20.

ITem statuimus, & ordinamus,quòd quicunq; habet terram, syluam, seu vineam cõmunem cum aliquo ex concessione, uel alio quocunq; iure,vel titulo,& damnum dederit aliquis consors incidendo, seu aliud dãnum dando sine requisitione consortis personaliter,uel cum bestiis,siue poma vel alios fructus collegerit: soluat pro banno cõi illã pœnam, seu pœnas. quam,uel quas solueret quilibet alius,qui damnum, uel damna daret, & non esset socius, siue consors. et de hoc stetur sacramento accusatoris de banno communis,et estimatione damni, vsque in xx.sol.den.dummodò probet rem esse cõem.

De pœna dãna dantium in croco alicuius. Rub. 21.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd quicunque damnum dederit personaliter, vel cũ bestiis in croco alicuius, si personaliter, soluat pro banno cõi pro quolibet,& qualibet vice.xl.sol.den.& emendet damnum patienti. Si verò damnum dederit cum bestiis,videlicet boue,vel vaccha, asino,vel asina, porco,vel porcha,capra, uel bicco, equo, vel equa,soluat pro banno communi pro qualibet bestia, & qualibet vice.x.sol.den. Si verò cum aliis bestiis soluat tàm pro banno cõi, quàm pro emendatione damni pro quolibet vsque in.xx.sol.den.& dicto vnius testis vsque in.xl.sol.den.stetur abinde supra legitima probatione testium.

De pœna damna dantium in vinea, horto, clausura,terra bladata, arboribus fructiferis,& cãneto: & interrogetur accusator de proprietate possessionis. Rub. 22.

ITem statuimus, & ordinamus,quòd siquis alicui damnum dederit personaliter in vinea, horto,clausura,terra bladata,arboribus fructiferis,vel canneto,vel fracta dictarũ possessionum,condemnetur per dictum officialem cõis Camerini in.c.sol.den. pro quolibet, & qualibet vice. Et si dictam pœnam non soluerit infrà.x. dies à die cõdemnationis: fustigetur. Si verò aliquis dederit damnum personaliter de nocte in dictis rebus duplum dictæ pœnæ soluere teneatur. Et de prædictis stetur sacramento accusatoris, siue denũciatoris de bãno cõis,& de estimatione damni pro quolibet vsque in.xl.sol. den. Et dicto vnius testis cum sacramento accusatoris, & denunciatoris vsque in quantitatẽ. xl. sol. den. pro quolibet. abinde supra legitima probatione testium. Et si dictam pœnã soluere non potuerit: detineatur in carcere per octo dies. Statuentes etiam, quòd notarius ad officium damnorum datorum deputatus teneatur,& debeat tempore excusationis interrogare accusatum, uel inquisitum, Si res, de qua accusatus, vel inquisitus est, pertinet

tinet ad accusatorem, vel denunciatorem respectu possessionis, si accusator fuerit principalis. Si verò laborator, si detinetur ab eo an ne? & dictum accusatum, vel denunciatũ cogat respondere ad prædicta præcisè. Sic, vel non. Et hoc locum habeat in damnis datis, tàm personaliter, quàm cum animalibus in qualibet accusatione de quibuscũque bonis. Et possit induci in testem laborator rerum, in quibus rebus damnum datum fuerit, ad probandum. Et clausura intelligatur illa, in qua stant ad minus.x. arbores oliuarum, vel decem arbores malorum, pirorum, & ficuum, mororum, vel aliorum quorũcunque fructuum inter omnes, uel sint ad minus.xl.vites, uel vinea in aliqua parte possessionis, et colatur, vt vinea. & si accusatus, inquisitus, vel denunciatus in responsione negauerit rẽ, de qua accusatus, inquisitus, vel denunciatus esset, pertinere ad accusatorem, uel denũciatorem: condemnetur cõi Camerini in.x.lib, den. Si contrarium apparebit, uel ostenderetur rem pertinere ad accusatorem, vel ad denunciatorem: nisi accusatus, denunciatus, vel inquisitus probaret ad alium pertinere. Et dictus officialis contra talem negantẽ possit inquirere ex suo efficio, & ad denunciationem cuiuslibet petentis: & repertos culpabiles condemnare, & punire in pœna prædicta. Et quòd á kalendis Aprilis vsque ad kalendas Nouembris dantes damnum in vinea, horto, clausura, vel terra laboratiua bladata, canneto, & arboribus fructiferis, pœnam duplam dictorum bannorum, tàm communi, quàm personæ recipienti dãnum soluere teneantur, dictam pœnam continuò duplicando. Addentes, quòd hebræi non possint emere, vel receptare dictas agrestas, vel vuas per damnum, uel furto subtractas. et si emerint, vel receptauerint: puniantur pro quolibet, & qualibet vice in.L.lib. den.

De pœna damna dantium in syluis guardatis. Rub. 23.

ITem statuimus, & ordinamus ad hoc, ut syluæ modo debito manuteneantur, & custodiantur, quòd quicũque damnum dederit in syluis guardatis alicuius personaliter incidẽdo ligna, soluat pro bãno cõi.c.sol.den.pro quolibet, & qualibet vice. Si verò extirpauerit, siue foderit, siue cauauerit radicitus cippos de dicta sylua: pro quolibet, & qualibet vice in.x.lib.den. condemnetur, & in quolibet dictorum casuum damnum emendet patienti. Et de prædictis stetur sacramento accusatoris, uel denunciatoris, videlicet incidendo ligna prædicta vsque in.xx.sol.den.pro quolibet. & de stirpatione, cauatione, seu foditione vsque in.xl. sol.den.pro quolibet. Et quòd sylua guardata intelligatur esse, si solita est incidi in quinquennium, uel aliter, ante, vel post quandocunque.

De pœna damna dantium cum bestiis in uinea, horto, uel clausura, terra bladata, & pomis. Rub. 24.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si boues, equi, equæ alicuius, asini, pecudes, arietes, capræ, bicchi, porci, scrofæ, vel similia damnum dederint in horto, vinea, uel clausura, terra bladata, canneto, seu in qua staret legumẽ alicuius personæ illæ, cuius fuerint dicta animalia, uel possessor eorum si fuerit de die pro quolibet equo, equa, boue, asino capra, bicco, porcho, scofra, vel his similibus: soluat pro bãno cõi.L.sol.den.pro quolibet, & qualibet uice. Pro qualibet verò pecude, ariete, & his similibus, & qualibet vice.v.sol.den.cõi Camerini condemnetur. Si verò fuerit de nocte, soluat, & condemnetẽ in pœna dupli. Et eo ipso quòd inuenta fuerint dicta animalia, vel similia, vel aliquod eorum, uel intrauerint in rebus prædictis, vel aliqua earum, præsumatur damnum dedisse in re prædicta. Et ille, vel illi, quorum fuerint dicta animalia, condemnetur per dictũ officialem in banno prædicto, & emendatione damni dãnum patienti: & liceat domino, rei possessori, uel eius seruienti, campanario, laboratori, filio familiari ipsa inuenta sua autoritate accolligere, capere, & percutere cum sanguine, & sine sanguine sine pena, & banno (exceptis bobus quoad percussionem cum sanguine, vel sine) & quo voluerit ducere: & credatur suo sacramento de accollectione dictorum animalium, si negaretur in re sua accollecta fuisse. & siquis abstulerit eidẽ accollectori dicta animalia sic inuenta, & accollecta: condemnetur per dictum officialem in.x. lib. den. & nihilòminus soluere te-

neatur pro cōi pro quolibet animali prædicto pœnā superius nominatā: & emendet dānum in duplum patienti. Et ad probandum prædicta sufficiat modus infrascriptus. Et si dominus animalium, uel ille, ad quem pertinerent dicta animalia, contumax steterit per duos dies: & non petierit ei restitui: stent, & stare debeant ad omnem eius resicum, & fortunam. & pro pastura dictorum animalium sic accollectorum habeat accollector, & habere debeat ab illo, cuius erant animalia, pro quolibet die, quo retinuerit ea, infrascriptam quantitatem, videlicet pro quolibet asino, equo, uel equa, boue, porco, scrofa, capra, uel bicco, et his similibus vi. sol. den. et banna superius nominata soluere teneant: et accollectori animalium ea reassignare non cogatur, donec non fuerit sibi integrè satisfactum de expensis, et damnis prædictis. Pro pecude verò, castratis, agnis, ædis, et his similibus vltrà dicta banna pro quolibet die, et quolibet animali sex den. accollectori soluere teneatur. Et similiter ipsum accollectorem ea reassignare non cogatur, donec sibi non fuerit integrè satisfactum. Accollector verò animalium ea die, uel sequenti, in qua accollegerit animalia, debeat corām ipso officiali accusare, et denunciare dicta animalia accollegisse: et tempus accollectionis, et rem, in qua fuerint accollecta, declarare, ad hoc vt dicta animalia non stent suo periculo. Et si aliquis accusauerit aliquem de accollectione animalium, et accusatus probauerit per duos testes dictum denunciatorem, accusatorem, vel accollectorem dicta animalia accollegisse in alio loco, quàm accollector dixerit: dictus accusatus dictam pœnam soluere non cogatur. Et siquis dederit dānum cum dictis bestiis ad glandes, et poma arborum menandariarum, vel corrodi faciē do corticem dictorum arborum, uel ipsas arbores: soluat pro quolibet boue, equo, asino, porco, capra, vel his similibus. v. sol. den. pro quolibet, et qualibet vice. Et pro qualibet pecude, ariete, uel similibus, duos sol. den. pro qualibet bestia, et qualibet vice. ¶ Addimus huic statuto, quòd in ablatione animalium sufficiat probatio vnius testis cum iuramento accusatoris in damnis datis prædictis cū animalibus: et stet sacramento accusatoris tàm de bāno cōis, quàm de emēdatione dāni pro quolibet accusato vsq; in. xx. sol. den. Et dicto vnius testis cum iuramento accusatoris vsq; in xl. sol. den. abinde supra legitima probatione testium. Et quòd de omnibus damnis datis inuentis per officialē dānorum datorum debeat habere dictus officialis medietatem banni, eius quod peruenire fecerit in commune. Hoc semper saluo, et intellecto, quòd dicti officiales non possint, nec debeant dictam medietatem pęnæ dictorum damnorum datorum habere, nisi de dānis, quæ darentur in possessionibus ciuium habitantium in ciuitate, & burgis Camerini ac etiā de damnis datis inuentis per dictos officiales in clausuris, vineis, hortis, terris bladatis, cannetis, leguminibus, & pomis ciuium comitatensium, & districtualium.

Quòd laboratores non vendant, nec donent vuas, vel agrestas: & cuilibet liceat de vinea propria duos raspos asportare. Rub. 25.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nullus laborator alicuius personæ, nec aliquis de sua familia uendat, nec uendi faciat, uel donet alicui vuas vineæ, quam laborauerit: & vuæ agrestæ nullo modo uendi possint per aliquem laboratorem, uel aliam personā, uel donari de suo, uel alieno, nec portare, uel portari facere ad ciuitatem sine licentia officialis. Et qui cōtrafecerit, in. c. sol. den. cōdemnetur. Ad quæ probanda sufficiat sacramētū domini accusantis de credulitate: dummodò sit bonæ cōditionis, & uitæ: & etiam quęlibet persona possit de prædictis accusare, & denunciare: & stetur sacramento accusatoris cum uno teste bonæ famæ vsq; in quantitatem. c. sol. den. quæ probatio locum habeat in continuis habitantibus ciuitatis Camerini, & eorum familiaribus. In aliis verò probationes iuris fiant. Hoc semper saluo, quòd cuilibet sit licitum de uinea propria duos raspos vuarum, vel agrestarum apportare pro vice qualibet sine pęna, et bāno, et sine licentia officialis prædicti: Et si plures apportaret absq; licentia officialis: cōdemnetur de ipsis duobus, et omnibus aliis, quos asportaret. ¶ Addimus huic stetuto, quòd nulla persona possit emere ab aliquo vuas, agrestas, vel maturas vsq; ad kalendas Octobris: et et

apportare

apportare vuas agrestas structas in aliquo vase. Et siquis contrafecerit in prædictis: condemnetur per dictum officialem pro quolibet, et vice qualibet in.c.sol.den. Et si aliquis iudæus delinquerit in prædictis, condẽnetur per dictum eius officialem pro quolibet, et qualibet vice in duplum eius, quo aliquis alius deberet puniri, et condemnari.

Quòd liceat ponere tribulos facto prius bannimento. Rub. 26

ITem statuimus, & ordinamus, quòd cuilibet liceat ponere tribulos, et tenere in possessionibus suis sine pęna, et banno: et prout sibi placuerit. facto tamen (priusquàm ponat) bannimento in platea S. Angeli per publicum præconem cõis Camerini. et ex eo facta sit relatio penès vnum ex notariis causarum ciuilium cõis Camerini.

Quòd non receptetur aliquis portans vuas, uel agrestas. Rub. 27

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nullus hospes, tabernarius, et beccarius, lanaiolus, conciarolus, scortachiarius, tintor, uel fornacciarius, et eorum operarii, uel famuli, nec aliqua alia persona possint in eorum hospitiis, tabernis, stationibus, habitationibus, et fornacibus receptare aliquem, qui apportaret vuas agrestas, uel maturas, uel agrestas structas in aliquo uase: nec ipsas emere. Et siquis contrafecerit: condemnetur ꝓ quolibet, et qualibet vice in.x.lib.den. Et quilibet accusare, et denunciare possit: et stetur sacramento accusatoris vsq; in.c.sol.den. dummodò accusator, siue denunciator sit bonæ conditionis. et dicto vnius testis bonæ famæ, et conditionis vsq; in quantitatem .x. lib.den. Et si fuerit ciuis, vel comitatensis apportans: condemnetur in eadẽ pęna. x. lib. den. Et si fuerit forensis, qui deliquerit in prædictis: condemnetur in duplum dictæ pęnæ et banni. Et si dictam pęnam soluere non poterit: fustigeť per totam ciuitatem. Et prædicti hospitatores, tabernarii, et famuli teneantur, et debeant prædicta denunciare, et referre dicto officiali statim infrà secundam diem ad minus sub pœna dicta: in qua pœna condemnetur per officialem prædictum. Et dictus officialis, qui nunc est, et pro tempore fuerit, faciat comparere coràm se omnes prædictos hospitatores, fornaciarios, operarios & famulos eorum tempore condecenti, & recipere sacramentum ab eis de obseruando, & non contrafaciendo in prædictis, vel aliquo prædictorum sub pœna præstiti iuramenti, & xxv. lib. den. auferendarum ab eo tempore syndicatus de suo salario.

De pœna vastantis rappum, ostium, vel serramen alicuius. Rub. 28.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nulla persona possit, nec debeat rumpere, deuastare, seu asportare aliquẽ rappum, seu ostium existentem, vel existens in aliqua possessione alicuius, vel viæ, seu itineris vicinalis serramen de ipsis eleuare, nec deuastare aliquo modo. Et siquis contrafecerit in prædictis, vel aliquo ptædictorum: condemnetur in.x. lib.den. pro quolibet, & qualibet vice, & damnum patienti emendare teneatur. Et de ꝓdictis stetur, & credatur sacramento accusatoris damnumpassi, vel alterius, qui haberet ius in dicto rappo, seu ostio vsq; in quantitatẽ.xl. sol.den. tàm de bãno communis, quàm de emendatione damni damnumpasso facienda. Et quilibet possit accusare, & denunciare. Et dictus officialis possit, & debeat procedere per inquisitionem, accusationem, & denunciationem, & ex suo officio ad petitionem cuiuslibet petentis: & repertos culpabiles punire, & condemnare in pœnis prædictis.

Quòd remundentur arbores existentes in confinibus vicini. Rub. 29.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd quicunq; habet arbores in confinibus, seu prope confinia alicuius possessionis alterius per duos pedes, debeat ad petitionem dicti vicini, cuius esset dicta possessio, remũdare dictas arbores, & leuare frascbas circũcirca in altitudinem octo pedum adminus ad pedem communis infrà quintam diẽ post petitionem vicini. & si non fecerit: vicinus possit ipse requirens facere sine pœna, & banno. & requisitus condemnetur in.xl.sol.den. medietas quorum sit communis, & alia accusatoris: exceptis ficubus, oliuis, amygdalis, malis cotoniis, malis granatis, & piris.

¶ Addimus, quòd prædicta remundatio peti non possit, nisi à kalendis Nouembris vsq; ad kalendas Aprilis. Siquis verò habuerit arborem quercus, cerasiæ, nucis, visiulorum,

& quancunq; arborem infructiferam inter terram, & vineam,& vineam , & vineam , in confinibus per sex pedes : debeat ipsas incidere, & radicitus extirpare , & extrahere ad pœnam.c.sol.den.pro quolibet contrafaciente. Et hoc ad petitionem habentis vineam tantùm , & non ad petitionem habentis terram . Et si requisitus cessauerit remundare, & amouere, vt dictum est , liceat vicino ipsas incidere,& extirpare,vel amouere ad voluntatem vicini.

Quòd non fiat impedimentum areis. Rub. 30.

Statuimus,& ordinamus, quòd nullus de ciuitate,comitatu,& districtu Camerini audeat,uel præsumat facere aliquod impedimentum areis , seu alicui areæ alicuius, vel aliquorum ædificando,plantando,uel fractas faciendo, siue quocunq; alio modo impedimentum simile, vel diuersum inferendo , quòd impediat ventilare . et siquis haberet aliquam arborem iuxtà ipsas areas,uel propè ipsas arbores , incidere, et radicitus extirpare, et extrahere ad petitionem illius, cuius esset area,ad mandatum dicti officialis teneatur ; et ipsum impedimentum eleuare,et deuastare ad pœnam.x.lib.den. dummodò area consueuerit esse prius, quàm arbor fuerit subleuata.

De pœna damna dantium de nocte : et si ignoretur malefactor : emendetur per vicinos. Rub. 31.

Item statuimus, quòd quicunq; inuentus fuerit per aliquem officialem damnorum datorum cōis Camerini , seu alterius officialis ab offciali maiori , uel eius notario deputati cum lignis, pomis, foliis, vuis agrestis, vel maturis portare, condemnetur pro quolibet damnadante, & qualibet vice in.xxv.lib.den.& damnū emendet patienti : nisi forte legitimè ostenderit talis inuentus ea, cum quibus inuentus fuerit,apportare de suo proprio, vel demandato domini. Et si aliquod damnum esset datum in contrata, seu villa,vbi dictus talis,seu tales inuenti fuerint: dictus inuentus teneatur emendare damnum passo : & stetur,& credatur sacramento damnumpassi, vsq; in quantitatem xl.sol.den. & dicto vnius testis vsque in quantitatem.c.sol.den.abinde supra legitima probatione testium. & officialis , qui inuenerit tales damnadantes , & sic inuentus de nocte prædicta portare, debeat habere medietatem pœnæ, & banni eius,quod deuenire fecerit in commune. Si verò esset damnum datum per aliquem , seu aliquos personaliter , uel cum bestiis in clausura, terra bladata,seu seminata,horto,canneto, uel vinea alicuius : & ignoraretur à quo damnum datum, vel cuius sunt bestiæ, quòd quatuor proximiores conuicini continuò habitantes assignare teneantur damnum dantes : aliàs si neglexerint assignare infrà quintam diem, postquàm reclamatum extiterit per aliquem : ipsi tales proximiores conuicini teneantur emendare dictum damnum damnūpasso.Et si plures quatuor essent conuicini in dicto loco , vbi dictum damnum esset datum, omnes æqualiter teneantur ad emendationem damni prædicti damnumpasso. Et conuicini illi intelligantur esse, qui sint propè locum,vbi damnum esset datum , seu commissum per vnam balistatam arbitrandam, & declarandam arbitrio dicti officialis . Et nihilòminus dictus officialis damnorum datorum ad petitionem cuiuslibet damnumpassi,seu petentis teneatur accedere ad locum, vbi dictum damnum datum esset, ad pœnam.x.lib.den.auferendarum eidem de suo salario tempore sui syndicatus. & stetur de emendatione damni p̄dicti sacramento damnumpassi vsq; in quantitatem xl.sol.den. abinde supra legitima p̄batione testium .

De dantibus damnum in columbario, & capientibus columbos, & pernices cum buccino. Rub. 32

Item statuimus, et ordinamus, & decernimus nos statuentes prædicti , quòd quicunq; fregerit ostium alicuius columbarii,seu scalas apposuerit causa intrandi palumbarium alicuius causa accipiendi columbos,seu pipiones , condemnetur pro quolibet,& qualibet in.L.lib.den.Et si repertus fuerit per dominum dicti columbarii,vel palumbariæ,seu per aliquem de sua familia ; licitum sit eis,seu alteri ipsorum ipsum talem prædicta committentem

mittentem capere, & in fortiam Poteſtatis, ſiue alterius de maleficiis cognoſcẽtis in ciuitate Camerini mittere abſq; pœna, & banno. & dictus talis delinquens, ſi reſiſtentiam fecerit, poſſit impunè offendi per dominos columbarii, & familiares ipſorum abſq; pœna, & banno cum ſanguine, & ſine ſanguine abſq; debilitatione membrorum. Et nihilòminus dictus ſic delinquens teneatur ad emendationem damni domino dicti columbarii. Si verò lapides, baculos, vel quid ſimile proiecerit, baliſtauerit, vel bottauerit, percuſſerit, vel pulſauerit in columbario, vel verſus ipſum columbarium, ſiue columbos cum arcubuſio, ſchioppo, vel baliſta ad palluctam diſcarcauerit, vel tàm propè ipſum columbarium ſiue columbos, quàm à longè, vel quocunq; alio in loco verſus ipſos columbos de ſerauerit: ſoluat pro banno cõis.c.ſol.den.pro quolibet, & vice qualibet, & damnum emendet patienti. Si verò graticulam, vel graticchiam poſuerit, ſeu retia extenderit, vel alia ingenia poſuerit propè aliquod columbarium per vnam baliſtatã: puniatur pro quo libet, & qualibet vice in.xl.ſol.den.& puniatur pro quolibet columbo accepto in xx. ſol. den. Et de prædictis credatur ſacramẽto damnumpaſſi tàm de banno cõis, quàm de eſtimatione damni vſq; in quantitatem xl.ſol.den.pro quolibet. Et dicto vnius teſtis cum ſacramento domini columbarii vſq; in quantitatem.c.ſol.den.abinde ſupra legitima probatione teſtiũ. Volumus, quòd pœnæ prædictæ de nocte duplicentur. ☞ Addimus, quòd quicunq; arborem infructiferam haberet propè columbarium per xxv.pedes, debeat radicitus extirpari. Fructiferam verò per xv. pedes debeat ſcapecciari, & taliter reduci, quòd vltrà medietatem columbarii non traſcendat ad dictam pœnam. Et nihilòminus facere compellatur per quẽlibet officialem cõis. Prætereà volumus, quòd nullus audeat, vel præſumat aucupare, ſeu capere pernices, qualeas ad ſcutum, ſeu ad ingenium, quod dicitur buccinum. Et qui contrafecerit: pœna.x.lib. den.ſe noucrit puniendum.

De pœna accipientium ligna de cataſta alterius, vel aliunde. Rub. 33.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd quicunq; acceperit ligna de cataſta alicuius, ſeu accipi fecerit, ſeu aſpottauerit, puniaẽ pro quolibet, & vice qualibet in. xxv. lib. den. Si verò portauerit ligna inciſa non accataſtata: puniatur in x.lib.den. & nihilòminus teneatur emẽdare damnum paſſo, & pro quolibet faſcio.x.ſol.den.ſoluere teneatur. Et de prædictis ſtetur, & credatur ſacramento damnumpaſſi, tàm de banno communis, quàm de emendatione damni vſq; in quantitatem.xl. ſol. den. Et dicto vnius teſtis cum ſacramento damnumpaſſi vſq; in quantitatem. c. ſol. den. abinde ſupra legitima probatione teſtium.

De pœna immittentium ſulcos in præiudicium alterius. Rub. 34.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd ſiquis ſulcos vnum, vel plures per terrã ipſius, vel alterius contra antiquam formam, & conſuetudinem in damnũ, et præiudicium alterius immiſerit: puniatur pro quolibet, et quolibet ſulco in. xl. ſol. den. et ſulcos prædictos teneatur remouere ad petitionem illius, in cuius damnum et præiudicium eſſent facti, et immiſſi ſulci prædicti: et damnum patienti emẽdare teneatur. et ſtetur de prædictis probationi duorum deponentium, et teſtificantium ipſos ſulcos eſſe immiſſos in terra prædicta ſeu terris prædictis in damnum, et præiudicium alterius, et contra antiquam formam: poſito, quòd ipſi teſtes non vidiſſent immittere: ſed ſufficiat. ſi apparerent eſſe immiſſi ſulci prædicti contra prædictam formam.

De pœna damna dantium in ſylua de Agolla. Rub. 35

ITem ſtatuimus, et ordinamus, quòd in ſyluis de Agolla nemo incidat ſine licentia ſyndici dictæ villæ. Et qui contrafecerit: ſoluat pro banno cõi.xx.ſol.den. et hoc capitulũ banniatur.

De pœna damna dantium in ſyluis vallis vecchiæ. Rub. 36.

ITem ſtatuimus, et ordinamus, quòd cum homines ciuitatis Camerini defectum patiãtur de lignis ſyluæ Vallis vecchiæ poſitæ olim iuxtà flumen, fodũ ſarg unti iuxtà foſſum ſerunculæ, iuxtà monaſterium Vallis vecchiæ, et iuxtà uiam, quæ ducit ad dictum mo-

 naſteriũ

nasterium, et syluam communis Abaſſafontis uſq; ad monaſteriū Vallis vecchiæ, et vſq; ad terras laboratiuas hominum villæ Tufi à capite ipſius collis, et exit per vallem, quæ vadit ad bauaritum, et iuxtà viam, quæ vadit ad monaſterium Vallis vecchiæ, et iuxtà terram Talſonis, et Tebaldonis mulićti, ſupra, et infrà cum ſcagnolo pauli de grani pro terra in fauo cacciati, et camillo raynutii cū aliis, et iuxtà viam recentini, quæ vadit ad vallem vecchiam cum aliis lateribus recuperentur, et inueniantur pro commune, et ad vſum cōis Camerini perueniant totæ, et integræ, quæ ſunt, et ſint infrà dićta latera. Et ſiquis, vel ſiqui apprehendidiſſent, vel laboraſſent de dićtis ſyluis, ſtatim debeant relaxare id, quod apprehendidiſſent: non obſtante aliqua cōceſſione, datione, et licentia ſibi, vel eis data per aliquem: et non obſtante aliquo ſtatuto communis, vel Populi, vel deliberatione conſilii à xxv. annis citrà. et nùllus audeat, vel præſumat de ipſis ſyluis laborare, ſcotere, vel cæſare, nec occupare, nec aliqua ligna incidere. Et ſiquis cōtrafecerit, tàm in relaxando quod occupaſſent, quàm etiam in laborando, vel cæſando in ipſis ſyluis, vel tagliando, ſiue incidendo: ſoluat pro banno cōi xxv. lib. den. pro qualibet vice. Et cuilibet ſit licitum accuſare, et habeat medietatem banni. Et nihilòminus dićtus officialis teneatur de prædićtis inquirere. et officialis maior damnorum datorum, uel eius notarius, ſiue alii officiales à cōi deputandi faciant poni cuſtodes ad cuſtodiendum dićtas ſyluas, et ad accuſandum omnes, et ſingulos facientes contra prædićta. et officialis maior, vel alii ſupradićti fieri facere teneantur infrà vnum menſem introitus ſui regiminis. Et ſi fuerint negligentes: condemnentur pro quolibet ipſorum in. c. lib. den. Et officialis maior vel alii officiales ſupradićti, qui mō ſunt, et pro tempore fuerint, banniri faciant prædićta infrà dićtum menſem, quòd quicunq; apprehēdidiſſet, vel laboraſſet, vel ligna feciſſet in dićtis ſyluis, debeat relaxare infrà oćto dies à die faćti bannimenti de mandato dićtorum officialium, vel alterius eorum ad pęnam ſuperius notatam. Et cuilibet habitatori infrà ciuitatem Camerini, et eorum famulis ſit licitum in dićtis ſyluis incidere ſine pœna, et banno: dummodò non præiudicet habenti ius infrà dićtas ſynaitas.

De his qui admittuntur ad accuſandum in damnis datis. Rub. 37.

ITem ſtatuimus, et ordinamus, quòd de omnibus, et ſingulis damnis datis perſonaliter, vel cum beſtiis faćtis quocunq; modo, et vbicunq; in ciuitate, pertinētiis, in comitatu, vel diſtrićtu ciuitatis Camerini in bonis vel rebus, vel poſſeſſionibus alicuius admittatur ad accuſandum, et denūciandum dominus, poſſeſſor, filiusfamilias, famulus, familiaris, et laborator, et coptumarius ipſius rei: et quòd non poſſit vno ſacramento in vna accuſatione aliquis accuſare, vel denunciare vltrà quatuor homines, et vnum tantùm de domo, et familia de pluribus vicibus, quàm de quatuor vicibus. Et quòd aliquis de caſtris, et villis comitatus, & diſtrićtus Camerini non poſſit ſine teſtibus aliquem accuſare ciuē, vel habitatorē ciuitatis Camerini de aliquo dāno perſonaliter, vel cum beſtiis. et ipſorū vel alicuius ipſorum ſacramento non ſtetur de banno cōis, & de eſtimatione dāni abſq; probatione teſtium. nec tale iuramentum ipſorum probationem aliquam faciat in prædićtis. & quòd ille intelligatur laborator, & coptumarius, qui fuerit à domino rerū approbatus.

Quòd liceat accolligere beſtias in ſuis poſſeſſionibus inuentas. Rub. 38

ITem ſtatuimus, & ordinamus quòd quicunq; dominus, poſſeſſor, filiusfamilias, familiaris, laborator, & coptumarius ipſius rei inuenerit aliquem, vel aliquas beſtias damnum dare in vineis, hortis, & clauſuris, bonis, & poſſeſſionibus ipſius, vel ipſorum patris, vel domini, vel laboratoris poſſit, & licitū ſit eis, & cuilibet ipſorum dićtas beſtias reducere & eas in ipſo damno inuentas tenere ſine pœna, & banno quouſq; de damno fuerit eis ſatisfaćtum. & ſi dominus beſtiarum, vel paſtor, vel aliquis alius conſanguineus, vel familiaris parabit ſe, vel oppoſuerit, & voluerit dićtas beſtias reaccipere: ſoluat cōmuni xx. ſol. den. & credatur ſacramento accuſatoris cum vno teſte. & nihilòminus de inſultu, & iniuria puniatur.

De

De accusatione facta cum testibus non probantibus, per sacramentum quis non condemnetur. Rub. 39.

ITem statuimus & ordinamus, quòd si aliquis accusauerit aliquem de dãno dato per sonaliter, vel cum bestiis,& in ipsa accusatione testem,vel testes posuerit: & dãnum datum per aliquem testem productum per eundem accusatorem super ipsa accusatione non probauerit: quòd super ipsa accusatione sacramẽto ipsius accusatoris nõ stetur: & ipsius sacramentum quoad pœnam cõi applicandam,& emendationem damni sibi fiẽdam nullam faciat probationem. & accusatus (ipso accusatore in probatione testiũ fienda deficiente super ipsa accusatione) ipso iure,& facto sit totaliter absolutus. Et si condẽnaretur dicto sacramento: ipsa condemnatio ipso iure sit nulla, & exequi non valeat vllo modo.

Quòd in accusationibus clericorum procedatur via ordinaria. Rub. 40.

STatuimus, & ordinamus,quòd super accusationibus fiendis per Clericos,& Syndicos vel procuratores ecclesiarum, seu per conuersos,& oblatos ecclesiarum, seu monasteriorũ de damnis datis,& aliis offensionibus factis in possessionibus ipsorum, de bãno cõis & emendatione damni non stetur sacramento ipsorum, vel alterius eorum. & eorũ sacramentum in prædictis nullam faciat probationem, nisi quatenus testibus probaretur: & super ipsis curia procedere teneatur ordinaria via,& secundùm testium probationem punire: & aliter non. Et si aliter factum fuerit: non valeat, nec teneat ipso iure.

De pœna damna datium cum vnica bestia tantùm. Rub. 41.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd siquis cum vna bestia tantùm damnum dederit in possessione, vel possessionibus alicuius, puniatur arbitrio officialis super dãnis datis considerato loco in quo damnum daretur, & quantitate dãni, & qualitate ipsius bestię, quæ damnum daret.

Quòd liceat accipere à dantibus damnũ clamidem, ferramenta, & alias res Rub.42

ITem statuimus,& ordinamus,quòd siquis inuentus fuerit in re alterius damnum dare quòd dominus rei per se, & quem secum ducere vellet, possit,& eorum dominis liceat tali, vel talibus damnũ dantibus clamidem,vel palium, ferramenta, & alias res accipere,& secum portare sine pœna & banno. Et si damnum dans contempserit eidem domino dare, condemnetur per dictũ officialem in.xl.sol den. & credatur de tali contemptu sacramento domini, cuius banni medietas sit communis,& alia accusatoris.

De pœna dãna dantium cum Pullis. Rub. 43.

ITem statuimus, & ordinamus,quòd si Pulli alicuius damnum dederint alicui modo aliquo, ille, cuius essent pulli, condemnetur pro quolibet, & qualibet vice in.v. sol.dẽ. et emendet damnum patienti. Et dominus rei, & familiaris, cui damnum datur, possit eundem pullum, uel pullos occidere, & capere sine pœna, & banno. & intelligatur, & præsumatur damnum dedisse eo ipso, quòd reperti fuerint in re alterius.

De damnis datis in possessionibus non valentibus xv.lib.den.iuramentum accusatoris non releuet in aliquo. Rub. 44.

ITem statuimus,& ordinamus, quòd nulli tàm ciui,quàm comitatensi,& districtuali liceat,nec possit aliquem de damno dato accusare sine testibus, si possessio,de qua accusaretur, non valeret xv.lib.den.& sacramento accusantium de damno dato in re valoris xv.lib.den.infrà nullo modo stetur tàm de pœna communi soluenda,quàm de emendatione damni nisi quatenus testibus probaretur. Et quòd si per accusatum negaretur rem de qua accusatus esset, non esse valoris.xv. lib. den. & accusator non probauerit: quòd eo ipso accusatus remaneat absolutus, nisi quatenus testibus probaretur de damno.

De electione gualdariorum de damnis datis denunciandis. Rub. 45.

ITem statuimus, & ordinamus,quòd syndici,& massarii cuiuslibet villæ,castrorum, & parrocchiarum,& vniuersitatum communis Camerini gualdarios per infrascriptum modum eligere teneantur,videlicet,quòd quilibet syndicus, & massarii ipsius, in quorũ

ſyndicatu fuerint,quatuor vintinę,teneanť,& debeāt dare,& aſſignare dicto officiali ma iori duos gualdarios.à quatuor verò vintinis infrà, teneātur dare vnū gualdariū. Si verò ſyndicatus habuerit vltrá quatuor vintinas,vel vſq; in octo vintinas: teneantur dare tres gualdarios. abindc ſupra quatuor gualdarios dare teneantur. Qui ſyndici,& maſſarii caſtrorum, & villarum dictos gualdarios eidem officiali dare teneantur, & debeant infrà octo dies, poſtquàm eis, vel alicui ipſorum per dictum officialem, vel eius notariū mandatum fuerit ad pœnam,& bannum. xl. ſol. den. pro quolibet, qui contrafecerit in prædictis. Quam pœnam elapſo dicto termino dictus officialis á dictis ſyndicis contrafacientibus poſſit de facto exigere ſine ſcriptura aliqua, uel proceſſu: dummodò in actis appareat de præcepto facto. & quòd dicti ſyndici eligere debeant, & teneantur in gualdarios, qui beſtias non habuerint. Et nihilòminus ad dictam pœnam dicti ſyndici eligere debeant, & teneantur. quorum gualdariorum officium duret uno anno tantùm. Et finito eorum officio dicti ſyndici alios teneantur eligere ad dictam pœnam infrà terminum ſupradictum. qui gualdarii teneantur, & debeant infrà primam citationem de eis fiendam pro parte dicti officiales coràm dicto officiali perſonaliter comparere ad iurandum, quòd bene, & diligenter,& ſine fraude officium gualdariæ exercebunt, & facient: et denunciare debeant omnes, & ſingulos damnum dantes in vineis, hortis,clauſuris,cānetis, terris bladatis,mageſatis, giſſatis,vel guardatis,ſyluis, pratis,& rotis de die tantū ſaltim bis in menſe ad pœnam. x.ſol. den.pro quolibet gualdario. Et credatur, & ſtetur ſacramento,et relationi ipſorum gualdariorum pro quolibet damnumdante uſq; in.xx. ſol.den.abindc ſupra ſecundùm formam præſentium ſtatutorum. qui gualdarii habeāt et habere debeant tertiam partem banni,et condemnationis, quæ fieret ex denūciatione ipſorum. et quòd camerarius damnorum datorum teneatur ſoluere dictis gualdariis dictam tertiam partem infrà tres dies, poſtquàm dicta tertia pars ad manus ipſius camerarii peruenerit pœna.x.lib.den.pro quolibet,et qualibet uice,et pœna præſtiti ſacramēti. Et quicunq; fuerit gualdarius in uno anno,non poſſit eſſe in eodem officio deinde ad duos annos: dummodò dicti gualdarii denunciare non debeant aliquos damnum dantes in poſſeſſionibus extrà eorum ſyndicatum. Et quòd dictus officialis cōtra dictos gualdarios non denunciantes dicta damna,et quemlibet eorum, et eos, uel alterum ipſorū puniat,et condemnet in pœna prædicta ad petitionem cuiuslibet petentis. Hoc addito, quòd ſi dicti gualdarii non denunciauerint infrà tertiam diem à die dāni dati: dicta pœna puniantur. et ad denunciandum nihilòminus compellantur: et ipſorum denunciatio ualeat, et teneat, ac ſi exhibita fuiſſet infrà dictos tres dies. Et ſi dicti gualdarii negarent rem, in qua diceretur damnum eſſe datum in eorum uillis, uel caſtris,et eorum pertinētiis,et non probauerint dictam rem eſſe in alia villa, caſtro, ſeu eorum pertinentiis: puniantur in pęna prædicta. Hoc intellecto,et addito,quòd habitantes in burgis propè muros ciuitatis Camerini,et propè ipſam ciuitatem,et qui ſunt in temporibus retroactis cōſueti ſoluere datiuas,et collectas in dicta ciuitate per tempus xx.annorum uſq; nunc, debeant haberi,et tractari tanquàm ciues, et pro ciuibus ciuitatis Camerini. et debeant, et habeant gaudere beneficio ciuium ciuitatis Camerini. Et ſi aliquis, qui habitaret in dictis uillis,inuentus fuerit damnum dare de nocte propè ipſam ciuitatem per unum miliare in uineis, hortis,clauſuris,uel bladis,uel cannetis: condemnetur per dictum officialem in.x.lib.den.Et ſi dederit damnum in terra guardata de menſe Maij,et Iunij: puniať in.c.ſol.den.Hoc addito huic capitulo,quòd quoad negligentiam dictorum gualdariorum, ad probandum,quòd damnū ſit datum, credatur, et pro plena probatione habeatur dicto duorum teſtium iurantium, qui dicant damnum datum eſſe, licet nō dicat per quem datum fuerit dictum damnum. Et quòd accuſator tempore accuſationis porrectæ teneatur, et debeat iurare,quòd dictum damnum per ſe, uel alterum eius mandato ſine licentia datum non ſit.

Quòd inuentus dare dānum,ſi aufugerit, pro confeſſo habeatur. Rub. 46.

Item

ITem ſtatuimus & ordinamus, quòd quicunq; inuetus fuerit per officiales, qui fuerint ad inueniendum damnadantes in poſſeſſionibus alicuius, uel aliquorum: et talis dãs damnum inuentus fuerit per officialem, ſeu familiarem dicti officialis, uel alium, cui ipſe officialis commiſerit, dummodò de commiſſione appareat, in poſſeſſione, uinea, ſeu clauſura alicuius, ſeu in uia, uel iuxtà portas ciuitatis Camerini, et aufugerit, habeat pro confeſſo, et conuicto, ac ſi dediſſet damnum in uinea, ſeu clauſura. Et intelligatur dãnum dediſſe, ſicut collegiſſet xx. raſpos vuarum, et in maiori, uel minori, quantitate inſpecta qualitate delicti, et conditione perſonarum. Et de prædictis ſtetur ſacramento officialium dicti officialis, ſeu alicuius de ſua familia, uel alterius perſonæ, cui dictus officialis commiſerit: dummodò de commiſſione appareat: et repertos culpabiles punire, & condemnare ſecundùm formam præſentium ſtatutorum teneatur.

Quòd liceat vicino intrare rem vicini cauſa reaptandi ſepes. Rub. 47.

ITem ſtatuimus, et ordinamus, quòd cuilibet vicino liceat hortum, vineam, uel clauſurã, uel poſſeſſionem vicini intrare ſine pœna, & banno cauſa reaptandi ſepes, vel limitem rei ſuæ, & cauſa recolligendi fructus arborum ſuæ rei cadẽtes in re vicini: dummodò non det aliter damnum in re vicini. quod ſi dederit, emendare debeat damnũpaſſo.

Quòd non habentibus vias publicas, vel vicinales liceat ire per terras vicinorum. Rub. 48.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd habentes poſſeſſiones, ad quas ire, & redire non poſſent per vias publicas, uel vicinales: ire, & redire poſſint ſine pœna, & banno ipſe, & eorum familiares, laboratores & operarii per terram, ſeu terras vicinorum per locum dictæ terræ, ſeu terrarum minus damnoſum, vnde conſueuerit ire commodè, & tempore congruo, & eis opportuno poſſint cum beſtiis oneratis fimo, ſeu letamine, vel aliis rebus opportunis pro dicta eorum poſſeſſione, & reportare ligna, & fructus quoſcunq; de ſua poſſeſſione, & cum bobus, & aliis beſtiis aptis, & neceſſariis ad laboritium pro laborando, & colendo dictam poſſeſſionem. Et ſi dicti vicinus, ſeu vicini aſſignarent, uel aſſignarent, alium locum ab alio latere per dictas eorum terras, quàm locum vndè conſueuerit ire, quòd debeat ire, & redire per illum locum aſſignandum per dictos vicinos, ſeu vicinum: dummodò per dictum locum aſſignandum poſſit commodè ire, & redire perſonaliter, & cum ſupradictis eorum beſtiis. Et ſi eſſet contentio de commoditate, vel incommoditate, ſtetur diſcretioni officialis, & dicto duorum teſtium vicinorum terris prædictis: dummodò ipſi euntes, & redeuntes in dictis terris vicinorum perſonaliter, vel cum beſtiis alia damna euidentia non inferant ſub pena in ſtatutis contenta. ¶ Addentes, quòd dictum ſtatutum non vendicet ſibi locum in alienantibus partem aliquam poſſeſſionis, ad quam pro parte alienata iuxtà uiam ſituatam eſſet aditus, & reditus.

De laboratoribus, & laboritiis, & coptumis. Rub. 49.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd quicunq; habet, uel habuerit colere terras, vel uineas ad laboritium, uel coptumum ab aliqua perſona, teneatur, & debeat ipſas terras, ſi fuerit laboratiua hoc modo colere, & laborare, videlicet, quòd primò debeat eas maggeſare, ſiue rumpere ſecundò ſmozzare, tertiò reſmozzare, quarto ſulco ſeminare cum arato ad granum bonum, & recipiens. Et ſimiliter ligonizare, ſiue zappare, vel ſeminatã cum zappa recooperire, & ſtabbiare, ſi ſtabium habuerit domibus poſſeſſionis, uel propè ipſam poſſeſſionem per vnam baliſtatam. Si verò fuerit terra vineata, teneatur illam putare, vangare, ſiue vanga fodere, palos affigere, ſiue reficcare, folia inutilia, ſiue ſuperflua de vitibus tollere, vel ſcamare, & palmites inutiles, vel coſtagiolos remouere, appicciare, ſiue capreolos ad palos appendere, vel arrigere, & rãnare, & omnia alia neceſſaria & opportuna facere, & colere teneatur ipſe conductor, & coptumarius temporibus congruis, & competentibus, ac condecentibus ad vſum, & conſuetudinem boni laboratoris & contratæ vbi terra poſita eſſet: niſi aliter inter locatorem, & conductorem fuerit con-

uentum : quo casu pacta, & conuentiones inter eos habitæ, & initæ seruentur : nec non blada mundare bene, & legaliter,& diligenter de mense Martii,& Aprilis: & non trahat, nec trituret, vel bactet bladum ipsarum terrarum sine licétia locatoris, vel eius hæredis,uel eius, cui esset ius quæsitum: nec dictus conductor,uel coptumarius trituret granum, vel alias fruges,vel segetes, neque vindemiet in alio loco,quàm in area domini,et eius canalibus respectiue, si habet, ad pœnam.x.lib.den. pro quolibet, & qualibet vice. Et si laborator, vel coptumarius fuerit requisitus à locatore, uel eius hærede, vel ab eo, cui ius esset quæsitum, quòd debeat bladum,quod habet cum eo,trahere,verberare, vel bactere: laborator,& coptumarius infrà octo dies post requisitioné sibi factam teneatur, & debeat dictum granum, & bladum extrahere, & bactere, sicut locatori, vel eius hæredibus videbitur, & placebit. Si autem laborator, vel coptumarius differret metere, trahere, & bactere dictum bladum,granum,uel fabam,siue alias segetes post requisitionem sibi factam à locatore, uel eius hæredibus : possit locator liberè metere, vel metiri facere,vel carpere dictum granum,vel bladum,siue fabam : & ipsa trahere,& bactere sine pœna : & reddere partem contingentem laboratori, vel coptumario retentis primò damnis, & expensis, quæ, & quas sustinuerit dictus locator dicta occasione, de quibus dãmnis, expensis,& interesse credatur sacramento locatoris, uel suorum hæredum. Et si laborator, uel coptumarius contra prædicta, vel aliquod prædictorum fecerit,uel venerit : condemnetur cõi Camerini in xl.sol.den. cuius banni medietas sit cómunis, & alia accusatoris. Et hæc omnia supradicta intelligantur tàm de vineis,quã de terris. Teneatur etiam laborator, vel coptumarius (si locatori placuerit) bladum prædictum diuidere per couum in campo,in quo steterit, & dare electionem,vel electam locatori, vel eius hæredibus, vel cui ius esset quæsitum, accipiendi partem, quam voluerit. Et teneatur laborator,et coptumarius seminare in terra semé,seu bladum, quod placuerit locatori,& non aliud. Teneatur etiam laborator, & coptumarius metere, & bactere, uel verberare bladum terrarum,quas habuerit ad laboritium antequàm suum proprium : et colere terras antequàm suas proprias colat. et bladum ad domum portare locatoris per totũ mensem Augusti : vinum,et alios fructus per totum mensem octobris, sumptibus tamé ipsius laboratoris,siue conductoris in omnibus dictis casibus. quod si non fecerit : nomine pœnæ.x.lib den. pro qualibet vice soluere teneatur : et emendet damnum locatori, et interesse, quod sustinuerit dicta de causa. Et si locator, vel dominus possessionis sustinuerit, uel passus fuerit aliquod damnum culpa,et negligentia laboratoris in non laborando,et colendo possessiones sibi locatas, seu locatam : et quam ipse non laboraret temporibus congruis : teneatur damnum emendare, seu eius estimationem domino, vel locatori. de quo damno, et estimatione ipsius damni stetur sacramento ipsius locatoris, uel domini vsq; in.c.sol.den. abinde supra estimationi,et declarationi duorum hominum per partes eligendorum. ad quorum electionem teneatur officialis ad petitionem petentis partem recusantem compellere pœna.x. lib.den. Et dictus laborator, uel coptumarius teneatur,et debeat vltimo anno laboritii possessionem rei,quam ad laboritium conduxerit, reassignare eidem locatori, videlicet, terras per totum mensem Augusti, et vineam per totum mensem Octobris : et eas liberè relaxare in ea forma, qua erant tempore cõducti laboritii : ita,et taliter quòd debeat tantùm habere fructus cuiuscunq; generis pro, tot annis, pro quibus respódere de grano,uel aliis fructibus, de quibus principaliter fuit facta locatio, tenebatur : et non vltrà. et idem dicimus de rebus, quæ locantur ad coptumum, quas finito tempore locationis relaxare liberas locatori teneaẽ, et debeat. et qui contrafecerit : condemnetur in xxv. lib. den. et nihilòminus habeatur pro reconducta, si locatori placuerit, videlicet, terra vsq; quo exbladata fuerit, vinea pro vno anno tũc proximè secuturo : nisi reassignauerit, vt dictum est. Teneantur etiã laboratores, et eius hæredes seruare omnia pacta, et conuentiones in instrumento locationis posita, et habita inter eosdem locatorem, et conductorem pœna in instrumento contenta. Si verò

locator

locator rem locatam vendiderit in totum vel in partem: teneatur laborator de ipsa respondere ementi. Sed si locator reseruauerit sibi fructus terræ locatæ: teneatur respondere locatori. Si autem venditor nihil sibi reseruauerit in venditione: teneatur laborator de re uendita emptori. Et locator non possit aliquid petere à laboratore, nec ipsum laboratorem uenditor, uel alius pro eo molestare non possit, uel debeat ullo modo occasione iam dicta. Et quicunq; laborator negauerit rem sibi locatam, et fuerit conuictus: puniat̃ tanq̃ falsarius ꝑ dictũ officialẽ, uel Pot. ciuitatis Cam. Et si locator uendiderit, donauerit, siue ꝑmutauerit, seu in dotẽ cõcesserit, vel quocũq; mõ alienauerit, uel in alium transtulerit rẽ locatã alicui: semper intelligat̃ autoritate præsentis statuti iura laboratoris esse exceptuata, et reseruata, siue in instr̃o, vel alia scriptura reseruata fuerint, siue nõ, durante tempore locationis, et conductionis. Et si laborator uendiderit rem sibi locatam, uel alienauerit, uel priuauerit locatorem possessione rei conductæ: in.c.lib.den.cõi Camerini condemnetur: et domino, siue locatori damnum emendet, et interesse restituat. et quocunq; tẽpore conductor, siue casignus, uel laborator habuerit terras, et possessiones ad laboritium, uel tenuerit, non præscribat locatori, quin ad omnia prædicta obseruanda inuiolabiliter teneatur. Hoc addito, quòd quicunq; conduxerit aliquam rẽ ad laboritium, uel possessionem ad coptumum, non possit ipsam rem, uel possessionem alicui locare, uel ad laboritium dare in totum, uel in partem sine licentia primi locatoris. Et si contrafecerit: locatio per eum facta non ualeat. Et nihilòminus per dictum officialem condemnetur in.xl.sol. den. de quibus procedi non possit, nisi per accusationem tantùm. De oliuis, et moris uolumus, quòd laboratores non habeant partem aliquam, nisi ex pacto expresso.

Quòd hanbetes possessionem propè uiam cõis iunctam cum aliquo, claudere teneantur, ut uicinus damnum non patiatur. Rub. 50.

STatuimus, et ordinamus, quòd quicunq; terram, uel uineam habuerit iuxtà uiam cõiunctam cum uinea alicuius, teneatur, et debeat ipsam claudi facere, ita quòd uicinus dicta occasione dispendium, et damnum non patiatur. et qui contrafecerit, puniatur ꝑ dictum officialem in xl. sol. den. Et hoc non præiudicet habentibus possessiones iuxtà flumen.

Quòd singulis duobus mensibus eligantur custodes ad inquirendum de damnis datis. Rub. 51.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd singulis duobus mensibus per M.D. Priores populi cõis Camerini in principio eorum regiminis, uel officii infrà quintam diem eligantur duo homines per contratam bonæ conditionis, et famæ, et legales, qui teneantur cõtinuò inquirere per plateas, et alia loca dictæ ciuitatis, prout eis videbitur, ne poma, fructus, folia furtiuè ablata vendantur: et teneantur, et debeant exquirere à vendentibus et eruere veritatem ex quibus possessionibus, seu locis dictos fructus collegerunt, seu emerunt: et uidere, et examinare, si dicti vendentes sunt personæ suspectæ nec ne: Et si viderint eos esse ꝑsonas suspectas, exquirãt, et videãt loca, ex quib⁹ et de quib⁹ ipsi fructus dicerentur eos fuisse collectos. Et si nesciret vẽditor assignare loca, et possessiones unde, & ex quibus collecti fuerunt, seu personas à quibus emisse diceretur: in quadraginta.sol. den. condẽnẽtur pro qualibet vice. Si verò assignauerint possessionem ad se nõ pertinẽtem, & absq; rationabili causa, vel licentia domini rei, probando saltim sacramento dicti domini: condemnẽtur in duplum eius, quod in statuto quod loquitur de pœna talis damni, continetur. Si verò recusauerint assignare locum, ex quo fructus, seu res quæ vẽduntur collectæ fuerint: condemnentur in xl. sol. den. pro qualibet vice. Qui custodes teneantur, & debeant bis in ebdomada ad minus referre dicto officiali omnia, quæ inuenerint contra dictam formam: & denuncient omnes contrafacientes pœna xl. sol. den. pro quolibet custode, & qualibet vice. & habeat medietatem banni: & credatur sacramento duorum ipsorum custodum. & teneantur ad minus stare duo ex eis per plateas,

& alia loca ciuitatis,& burgorum ad inquirendum de prædictis sub pœna.x.sol.den.pro quolibet, & qualibet die. Teneantur etiam ipsi custodes ad minus duo ex eis tempestiuè omni manè esse in plateis,quando laboratores conducuntur,& exquirere,ne aliquis veniat contra capitula,& ordinamenta infrascripta loquentia de mercede operariorum,& disponentia, quòd laboratoribus,non detur vltrà certam quantitatem. Et siquis inuentus fuerit contrauenire: puniatur per dictum officialem in.xx.sol.den. prout in dictis capitulis loquentibus de prædictis latius continetur. tàm conductus, quàm conductor pro quolibet, et vice qualibet. Et dicti officiales teneantur denũciare dicto officiali contrafacientes sub pœna prædicta.

Quòd habitantes super manso alicuius gaudeant priuilegio,quo gaudet dominus vel possessor possessionis. Rub. 52.

ITem statuimus, & ordinamus,quòd quicunq; habitauerit, vel sederit super manso alicuius, et possessione ciuis,& habitatoris ciuitatis Camerini,gaudeat omni priuilegio, et immunitate reali,et personali illius ciuis, et habitatoris: dũtamen dictum priuilegiũ, et immunitas non esset concessum, vel concessa ipsi domino,vel locatori, seu suis antecessoribus ratione suæ specialitatis, quibus gaudent illi ciues, super quorum manso, et possessione sedet. Et quòd non teneatur ad aliquas factiones reales, et personales,nisi ad solutiones datiuarum, et sumantium, quæ per commune imponerentur: et etiam ad reparationem viarum, pontium, et fontium. Et eas tantùm solutiones ad quas dictus ciuis, super cuius manso sedet,tenetur: non obstantibus aliquibus statutis, ordinamentis, vel reformationibus in contrarium loquentibus, quibus per præsens statutum sit totaliter derogatum. Et hoc non vendicet sibi locum, nisi mansum ascenderet ad minus ad centum staria terræ.

Quòd vniuersitates, et loca, quibus damna darentur, emendare teneantur damnum,nisi consignent malefactores. Rub. 53.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd si aliqua damna darent̃ in bonis alicuius, vel reb' ablatis quibuscunq; in aliquo castro,vel loco,seu villa comitatus,vel districtus Camerini: damnum teneantur emendare homines tàm comitatenses, quàm ciues, qui habitant in dictis locis, si dictum malefactorem præsentare non potuerint cũ effectu. Et possit procedi, et terminari in prædictis per dictum officialem summariè, sine ordine iudiciario, solennitate, et substantialitate iuris non seruata,infrà mensem post querelam factam,siue expositã: dummodò sibi constet de damno dato sacramento damnumpassi cũ duobus testibus de publica voce, & fama,inspecta conditione personæ recipientis damnum, si non excedat quantitatem xl.sol.den. Et abinde infrà sacramento damnumpassi cum taxatione officialis. Et teneatur ad emendationem damni prædicti, si malefactor ignoraretur,uel haberi non posset, proximior villa, uel castrum ipsi loco, in quo damnum datum esset. Et si dictum damnum excederet dictam quãtitatem vsq; in.x.lib. den. teneantur duę proximiores vniuersitates: abinde supra tres proximiores vniuersitates ipsi loco,ubi damnum datum est. Et officialis damnorum datorum teneatur vinculo iuramenti sine aliquo precio, et vectura,ad pœnam x. lib.den.ire ad videndum tale damnum ad petitionem cuiuslibet petentis.Et viso damno teneatur mittere pro tali vniuersitate, vel vniuersitatibus, quæ tenentur ad emendationem talis damni, infrà.x. dies vbi dictum malefactorem cum effectu non traherent,uel assignarent officiali.Et denarii pro emendatione dicti damni fienda per dictas vniuersitates ponantur, et colligantur per focum secundùm formam traditam in statuto posito in maleficiis sub Rub. de incisione vineæ, et combustione metæ,&c. Et à dicta sententia appellari non possit. Et si esset cõtentio, quæ essent proximiores vniuersitates: teneatur dictus officialis accedere ad locũ vbi damnum datum esset, & mensurari facere à loco,castro,vel villa cum familia eorum propinquiori loco,vbi damnum datum est. Et facta mensuratione stetur sacramento ipsius officialis.

De pœna impedientium cursum aquæ. Rub. 54.

ITem statuimus, quòd siquis deuastauerit, uel impedierit cursum aquæ euntis p clusam alicuius molendini, seu valchæ, vel valcheriarũ, cōdēnet in. x. lib. den. & ad emēdationē damni quod sustinuerit patiens occasione pdicta. Si verò clusam sfasciauerit alicuius molendini, vel molendinorum, ualchæ, uel valcheriarum, seu ligna de prædicta clusa asportauerit: condemnetur in xxv. lib. den. & nihilòminus cogatur ad reparationē, & emēdationē dictæ clusæ, et emēdationē dicti dāni. Si verò deuastauerit recessurũ, uel impedierit alicuius molendini, uel molendinorũ, ualchæ, seu ualcheriarũ: cōdēnet in. xxv. lib. den. & ad reaptationē ipsius recessuri, & ad emendationē dāni, quod inde perceperit patiens. Si uerò deuastauerit molēdinũ unũ, uel plura, seu ualcheriā, uel ualcherias, uel arenauerit, uidelicet, faciendo de nouo aliquod ædificiũ: condēnet pro quolibet, et qualibet uice, et pro quolibet molendino, & ualcheria in. c. lib. den. & ad emendationē damni, quod acceperit, & ad reaptationē ipsius molendini, uel ualcheriæ. Et si malefactor inueniri non posset, uel ignoraretur, uel curiæ tradi non posset cũ effectu, ubi damnum nō excesserit. xl. sol. den. & abinde infrà stetur sacramento dānũpassi, quòd eo casu ubi non excederet summā iā dictā xl. sol. den. ipsa uilla, uel castrũ, ubi dictũ dānũ datũ esset, emēdare, & reparare teneat, quæ erit propinquior, uel propinquius, ut supra dictũ est. Et si dictum damnum excederet summam xl. sol. den. vsq; in. c. sol. den. ad emendationem dicti damni, & reparationem prædictam duæ vniuersitates proximiores teneantur. Abinde supra tres vniuersitates proximiores teneantur, prout in proximo præcedenti statuto cōtinetur. Si verò aliquis abstulerit retia, vel remulum, vel aliquod ferramentum, vel res dictorum molendinorum, uel molendini, valchæ, seu valcharum: condemnetur in xxv. lib. den. Si frumētum, vel aliud bladum, vel pannum abstulerit de dictis molendinis, seu molendino, valchis, uel ualcha, uel damnum dederit: condemnetur in quadruplum valoris rei furtiuæ, & ad emendationem damni. Et si malefactor inueniri nō posset, uel tradi curiæ cum effectu: uniuersitates proximiores teneantur, ut superius est dictum. Si uerò de aqua alicuius fluminis, uel alterius clusæ inter consortes aliquorum molendinorũ, uel ualcharum esset quæstio, uel contentio: quòd ad petitionem cuiuslibet petentis teneatur, & debeat dictus officialis cogere personaliter, & realiter dictos consortes ad ponendum magistros ex parte eorum de prædictis: & ipsis magistris positis, per ipsos consortes debeat cogere ipsos magistros ad terminandum dictam quæstionem: & facta declaratione per dictos magistros teneatur dictus officialis executioni mandare, & facere dictos consortes dictam declarationem, seu terminationem efficaciter obseruare. & si in prædictis dictus officialis fuerit negligens: condemnetur per rationatores dicti communis in xxv. lib. den. & si aliquis ex dictis consortibus contradiceret, uel aliquid faceret contra dictam declarationem, & terminationem: pro qualibet uice puniatur in. x. lib. den. Et nihilòminus teneatur dictam declarationem, & terminationem obseruare.

De proponendo annis singulis pro corrigendo statutum damnorũ datorũ. Rub. 55

ITem statuimus, & ordinamus, quòd Priores ciuitatis Camerini, qui pro tempore erũt teneant, & debeant uinculo iuramēti, & pœna. x. lib. den. pro quolibet Priore in quolibet anno proponere de mense Ianuarii in consilio generali de supradictis ordinamentis, et addendo, et diminuendo, et corrigendo, et quid utilius expediat agere in futurũ pro communis Camerini utilitate, et specialium personarum. et quod deliberatum fuerit, executioni mandetur.

De non uendendo, uel dando ligna Beregnæ, Crispignani, uel Guardiæ alicui de S. Seuerino, et de lignis castanearum non abstrahentibus de comitatu, et districtu Camerini. Rub. 56.

ITem statuimus, et ordinamus ad hoc, ut ligna existentia in montibus Beregnæ, et Crispignani non extirpentur, sed seruentur pro cōmuni, et pro specialibus personis: quòd nullus audeat, uel præsumat ipsa ligna uendere, et dare alicui de S. Seuerino, vt incidat, seu

feu incidi faciat ipfa ligna, vel exportet extrà territorium Camerini ad pœnam .x.lib. den. Sed teneantur caftellani dictorum caftrorum accipere ligna, & fomarium afportãtem percutere fine pœna, & banno: capitulo aliquo non obftante. Et nulli liceat trahere de comitatu,& diftrictu Camerini arbores, uel ligna caftanearum non laboratarum ad dictam pœnam pro quolibet contrafaciente, & vice qualibet. & cuilibet liceat accipere,& trahere,vel retinere afinum deferentem prædicta ligna contra dictam formam.

Quòd extrà Clentim, & Potentiam liceat vindemiare à medio menfe Septembris vltrà. Rub. 57

ITem ftatuimus, & ordinamus, quòd illi vltrà Clentim, & Potentiam,& vltrà tagliatã quæ incipit à Ponte Bilancioni,vfq; ad Turrim Beregnæ, & vltrà rigum Letegiarum: & illi de Campolarzo poffint vindemiare ad libitum eorum quandocunq; fine pœna, & banno à medio menfe Septembris vltrà: capitulo aliquo non obftante. & hoc capitulũ fit præcifum. Sed infrà Clentim, & Potentiam,& dictas fynaitas fine licẽtia maioris officialis vindemiare non liceat vfq; ad feftum S. Angeli de menfe Septembris. Et qui con trafecerit: puniatur in.c.lib.den.abinde vltrà vnicuiq; vindemiare fine pœna liceat.

De pœna facientium carbones in certis fyluis,& locis. Rub. 58.

ITem ftatuimus, & ordinamus,quòd nullus de ciuitate,comitatu, & diftrictu Camerini,vel aliunde audeat,uel præfumat facere, vel fieri facere carbonem in monte, & fyluis uallis vecchiæ, arunchi, & Farginiti, & ab ipfo monte verfus ciuitatem,& in montibus Beregnæ, Crifpignani, Crifperii, & Guardiæ. Et fiquis contrafecerit: pro quolibet condemnetur in.x.lib.den.cuius banni medietas fit cõmunis, et alia accufatoris. Et officialis maior faciat publicè banniri per ciuitatem. ☞ Addimus huic ftatuto, quòd officialis maior teneatur vinculo iuramenti mittere vnum de fuis notariis ad dictum locum ad faciendum inquifitionem de prædictis.

De pœna comburentis fyluas, & facientis granchos. Rub. 59.

ITem ftatuimus, et ordinamus, quòd nulli liceat fyluam aliquam cõmunis, vel alterius fpecialis perfonæ,vel propriam comburere,uel cæfare, feu granchos facere. Et qui cõtrafecerit: condemnetur in.x.lib.den.et accufator habeat medietatem banni. et contra eos Poteftas,uel officialis poffit fummariè inquirere.

De pœna sfafciantium, uel demolientium, fiue deuaftantium metas perfonaliter, vel cum beftiis. Rub. 60.

ITem ftatuimus, et ordinamus, quòd fiquis sfafciauerit, feu eius beftiæ mucchiam, fiue metam grani, vel frumenti,lini,fabæ,leguminum,uel his fimilium sfafciauerint: foluat pro banno communi pro qualibet vice quilibet perfonaliter sfafcians. c. fol. den.et damnum emendet patienti.Sed fi fuerint beftiæ bouinæ,equinæ,afininæ,vel porcinæ alicuius: foluat pro banno communi medietatem dictæ pœnæ, fi sfafciauerit vltrà quinquè couos: abinde infrà.xx.fol.den.pro qualibet dictarum beftiarum. Et de prædictis ftetur facramento accufatoris tàm de banno, quàm de emendatione damni, feu eius eftimatione vfq; in xl.fol.den.abinde fupra,vfq; in tres lib.den. ftetur dicto vnius teftis, abinde fupra ftetur probationi legitimæ teftium tàm de banno cõmunis, quàm de eftimatione damni perfonæ recipientis damnum.

De pœna trahentium trafinum per poffeffionem alicuius. Rub. 61.

ITem ftatuimus, et ordinamus,quòd quicunq; trafinauerit, uel trahi,uel trafinari fecerit trafinum,vel lignum per alicuius poffeffionem bladatam cõtra voluntatem poffefforis,condemnetur in.c.fol.den.pro quolibet trafino: et damnum emendet patienti: capitulo aliquo non obftante. Si verò traxerit per vineam,vltrà emendationem damni: cõ demnetur in. L.lib. den.

Quòd de damnis datis per beftias becchariorum communis non procedatur, nifi per accufationem tantùm: exceptis certis locis. Rub. 62.

ITem ftatuimus, et ordinamus, quòd de damnis, quæ darentur in poffeffione alicuius

per

per animalia, vel bestias becchariorũ cõis Camerini, qui promiserint cõi carnes facere, et fecerint, nõ possit procedi contra eos per aliquẽ officialẽ, nisi per accusationem tantũ possessorum ipsarũ possessionum, uel alicuius de familia ipsorum: saluo de dãnis quæ darentur in hortis, terris bladatis, vineatis, cannetatis, et clausura: de quibus possit inquiri, et procedi, et puniri per inuentionẽ, inquisitionem, denunciationẽ, et accusationem: aliquo capitulo non obstante.

Quòd quilibet detineat possessionẽ suã bene clausã, ne dãnũ inde sequat̃ vicino. Rub. 63

ITem, vt negligẽtia, uel temeritas aliquorũ, qui incautè gubernant, et custodiunt eorũ possessiones, et bona in dãnũ, et p̃iudicium vicinorũ redundet: Volum⁹ statuẽtes, quòd quilibet de ciuitate, comitatu, et districtu Camerini, uel forensis retinere teneatur, et debeat possessionem suam bene clausam p̃sertim sitã propè viã, et semitas ita, quòd exinde suo conuicino damnum subsequi non valeat. quod si non fecerit: teneat̃ soluere cõi mediam pœnã, quam soluere tenetur dans damnum in ipsa re uicini. Et de competentia clusiminis stetur arbitrio officialis. Sed non intelligatur in ædificantibus domum: quibus nõ præiudicet per annum à die inchoati ædificii, uel cauati fundamenti. et in prædictis teneatur quilibet officialis procedere ad petitionem petentis vinculo iuramenti.

De pœna incidentis pergulam, uiticchiosum, uel alias uites. Rub. 64.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd quicunq; inciserit pergulam, vel uiticchiosum alicuius, si inciserit pergulam in quocunq; loco, uel possessione existentem: soluat pro bãno cõi. c. lib. den. Si uerò uites existentes in aliqua arbore custodita inciserit. L. lib. den. si uiticchiosum alicuius. xxv. lib. den. Si autem alias uites usq; in. x. abinde infrà. x. lib. dẽ. pro qualibet vite. sed si inciserit uites à x. uitibus supra: puniatur pœna superius in statuto loquente de incidente uineam, contenta. et in quolibet dictorum casuum ad emendationẽ dãni ultrà iam dictas pœnas dãnũpasso teneat̃: et penitus ad soluendũ cõpellat̃.

De pœna intrantium uineam, et clausuram, et damna dantium. Rub. 65.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd siquis uineam, hortum, uel clausuram intrauerit, et inde nihil recollegerit, soluat pro banno cõi. xx. sol. den. pro qualibet uice, et stetur sacramento accusatoris. Si uerò aliquis in uinea, uel horto, clausura, uel canneto inuentus fuerit damnum dare ab ipso domino rei, uel possessore, uel filiofamilias, uel laboratore ipsius rei, si de nocte fuerit: puniatur pro quolibet uice in. x. lib. den. Si de die fuerit, puniatur in. c. sol. den. Et possit dominus rei, uel possessor, uel filius domini, uel possessoris, familiaris, uel laborator ipsarum possessionum eidem danti dãnum in ipsa uinea, horto, uel clausura, uel canneto insultare, et percutere cum sanguine, et sine sanguine: dummodò eum non occidat, uel mẽbrũ debilitet. In aliis uerò possessionibus, et bonis ipsa damnadantes possint insultari, et percuti sine sanguine, et pœna, et banno. Et quòd de prædictis omnibus stetur, et credatur dicto unius testis boni, et idonei, et bonæ famæ, quoad pœnam cõi soluendã, et ad defensionẽ, et excusationem ipsius insultantis, et percutentis in ipsa re damnum dãtes. Si uerò cũ bestiis, uidelicet boue, asino, capra, uel bicco, uel his similibus dãnum, quod dederit in uinea, horto, uel canneto, uel clausura, seu ipsarum fracta: soluat pro banno cõi pro qualibet uice, et qualibet bestia à kalendis martii usq; ad kalendas Nouembris. x. sol. den. et dãnũ emendet patienti: et credat̃ sacramento accusatoris de dictis mensibus vsq; ad xl. sol. den. de aliis uerò mẽsibus usq; in. xx. sol. den.

Quòd fractæ, et arbores infructiferæ inter terram, et uineam incidantur, et putentur ad statum quatuor pedum. Rub. 66.

ITem stat. et ord. quòd fractæ, & arbores infructiferæ inter terram, & vineã incidant̃, & putent̃ ad statũ quatuor pedum ad mãdatũ possessoris, uel officialis, uel notarii dãnorũ datorum, & scapecciẽt̃ oĩ tertio anno, & ꝙ fractæ inter uineã, & uineã, & terrã cannetã, & vineã remoueant̃ in totũ radicitus ad petitionẽ cuiuslibet dñi, uel possessoris petentis, ad mandatũ alicuius dictorũ officialiũ. quod si nõ fecerit: liceat petẽti ipsam fractã incidere, & remouere sine pœna & bãno nõ obst. si iter dictas terras, & vineas esset fossatũ.

Quòd syndici castrorũ, & villarũ distantiũ à ciuitate Camerini per quatuor miliaria, & vltrà teneanť, & debeãt notificare, & denũciare dãna officiali dãnorũ datorũ. Rub. 67

ITẽ cũ multa dãna inferanť in possessionibus ciuiũ, & comitatensium ciuitatis Cam. sitis in castris, & villis comitatus, & districtus Cam. vel in pertinentiis eorundẽ distantibus à dicta ciuitate per quatuor miliaria, vel vltrà: & dicta dãna ꝑꝑ dictã distantiã ad notitiã ciuiũ, et comitatensiũ nõ deueniunt, quib⁹ est datũ dãnũ: & ꝑꝑ dictã distantiã magnos sumptus faciunt veniendo Cam. ad denunciandũ, vel accusandũ corã dicto officiali dãnadantes. Iccircò ne ꝑdicta cõmittanť, & fiant, & ad ꝑdictis obuiandũ: Statuim⁹ & ord. quòd syndici castrorũ, & villarũ comitatus, & districtus Cam. distantium à ciuitate Cam. per quatuor miliaria, vel vltrà ad petitionẽ cuiuslibet petentis debeant denunciare, & referre dicto officiali dãnorũ datorũ oĩa dãnadata in possessionibus positis in eorũ syndicatibus personaliter, vel cum bestiis. Et dictus officialis contra ipsos denunciatos ꝑ inquisitionẽ procedere, & punire, & condemnare ipsos ad pœnam in statutis Cam. contentã. Et de dictis dãnis stetur, & credatur iuramento dictorũ syndicorum vsq; ad quantitatem. xl. sol. den. tàm de banno cõis, q̃ de estimatione eius. Abinde supra vsq; ad summam. c. sol. den. stetur sacramento dictorum syndicorũ, & dicto vnius testis fidedigni: & abinde supra stetur legitimæ probationi testium. Et volumus, quòd ad inueniendum dãna syndici, & massarii dictarum villarum, & castrorum possint eligere duos, uel tres gualdarios: Qui gualdarii possint de die, & de nocte ire per eorum syndicatum ad inueniendum dãnadata: & ipsa inuenta denunciare, & referre dicto syndico, vel officiali. & stetur & credatur iuramento dictorum gualdariorum, uel alterius ipsorum tàm de banno cõis, q̃ de estimatione damni, mõ, & forma, vt superius in syndicis est expressum. Et quòd tertia pars cõdemnationum, q̃ fierent de dictis damnis inuentis ꝑ ipsos gualdarios, sit, & esse debeat ꝑ salario, & mercede dictorum syndicorum, & gualdariorum: & aliæ duæ partes sint cõis Cam. Et quòd dictus officialis teneať, & debeat in eorũ cõdẽnationib⁹, quas fecerit de dictis dãnis, facere specialẽ mentionẽ, quòd dicta tertia pars sit, & esse debeat pro salario dictorũ syndicorum, & gualdariorũ. Et si dicti syndici fuerint negligentes in denunciundo, & referendo: puniãtur de facto in. xx. sol. den. pro qualibet vice. Item volum⁹, quòd dictus officialis ad petitionẽ cuiuslibet syndici petentis teneatur ire suis expẽsis ad castrũ, seu villã syndicatus dicti syndici, & ibidẽ recipere testes ad iuramenta, et dicta suꝑ ipsis denunciationibus factis per dictos syndicos: et videndum dicta dãna data, si petitum fuerit. ☞ Addimus huic statuto, quòd dicti syndici teneantur, et debeant denunciare, et referre officiali extraordinariorum cõis Cam. oẽs homines, et personas, qui, et q̃ nõ custodierint infrascriptas festiuitates, videlicet, Sanctũ diẽ dominicum, festum Natiuitatis dñi nr̃i Iesu xp̃i cum duob⁹ diebus sequentibus, festum Paschatis Resur. cũ duob⁹ diebus sequentib⁹, festum Pentecostes, principales festiuitates S. Mariæ virginis, & oĩum Apostolorũ, et Euangelistarũ, et S. Venantii, et eiusdẽ corporis inuentionis, q̃ est. xxviii. Martii, S. Porphyrii. S. Ansouini, festũ oĩum Sanctorũ. S. Ioannis Baptistæ, festum Ascẽsionis, festum corporis Xp̃i. S. Antonii. S. Luciæ, et festiuitates ecclesiarum positarum in castris, seu villis syndicatus ipsorum.

De fouea, fracta, et cannario faciendis. Rub. 68.

AD hoc, vt inter vicinos pax cõseruet, et cõcordia ꝑmaneat, et ne occasione foueę, fractæ, vel cãnarii lis, cõtrouersia, q̃stio vel scãdalũ aliquod oriatur. stat. ord. quòd quicunq; voluerit facere, uel fieri facere foueã, uel fossatum in suo ꝓprio, teneatur, et debeat relinquere, et dimittere inter eum, siue suum terrenum, et cõuicinum suũ, vel bona eiusdẽ vsq; ad terminos, siue synaitas inter bona eorũ existentes tm̃ latitudinis, quantum ꝓfundum dictæ foueæ capit: quod ꝓfundum per medium metiri, et mensurari volum⁹. Si verò quis fractam mortuam facere, vel fieri facere voluerit, medium pedem distantem à dictis terminis, et synaitis relinquere teneatur. Si fractam viuam ponere voluerit: vnum pedem cum dimidio derelinquat, et dimittere debeat. Sed si cannarium facere,

vel

vel fieri facere voluerit, medium pedem à dictis terminis, siue synaitis dimittat sub poena in quolibet dictorum casuum pro quolibet cõtrafaciente, & qualibet vice. L. lib. den. Et nihilòminus ad reaptationem, & reparationem parti teneatur.

Explicit Liber Quartus damnorum datorum.
Ciuitatis Camerini.

LIBER QVINTVS SVPER VIIS, PONTIBVS, ET FONTIBVS.

Quòd Magister stratarum, viarum, pontium, & fontium, & eius officiales teneantur, & debeant facere reaptari stratas, vias, pontes, & fontes per adiacentes, & solitas personas. Rub. Prima.

STATVIMVS, & ordinamus, quòd Magister stratarum, viarum, pontium, & fontium, & eius officiales teneantur, & debeant plateas communis Camerini, & omnes, & singulas stratas publicas, & priuatas, & alias vias vicinales, & speciales, pontes, & fontes ipsius ciuitatis, comitatus, & districtus Camerini reparari, & reaptari facere ad petitionem cuiuslibet petentis, & ex suo officio per adiacentes personas, & alias solitas, & consuetas conferre, & contribuere ad reparationem ipsarum stratarum, viarum, pontium, & fontium secundùm quod consuetum est fieri tempore reparationis, & reaptationis ipsarum, & ipsorum, vel alicuius eorum, vel earum. Et quòd omnes, & singuli adiacentes prædicti, ac meliorantes, & vtilitatem percipientes secundùm declarationem fiendam per Magistrum stratarum, & alii, qui consueti sunt conferre, & contribuere ad ipsas reparationes fiendas, teneantur, & debeant ipsas stratas, vias, pontes, & fontes reficere, & refici facere, & ad ipsarum reparationem conferre, et contribuere ad requisitionem, & mandatum dicti magistri stratarũ, vel eius officialis sub poena x. lib. den. pro quolibet syndicatu cuiuslibet castri, et villæ, et poena c. sol. den. pro quolibet syndico cuiuslibet castri, et uillæ, et poena. L. sol. den. ꝓ qualibet speciali persona, cui fuerit præceptum tàm à syndico, et massariis, quàm à capuintis suæ vniuersitatis, et qualibet vice, qua ipsi syndici, vel alter ipsorum, seu specialis persona cõtempserint magistri stratarum prædicti, vel eius officialium parere mandatis circa prædicta, vel aliquod prædictorum. quam poenam L. sol. vsq; in xl. et in minori quantitate consyderata conditione, et qualitate personæ dictus magister stratarnm, et eius officiales possint à dicta speciali persona, et etiam poenam impositam vniuersitati, castris, villis, et syndicis, ac dictis syndicatibus, et specialibus personis contrafacientibus exigere, et auferre. Et nihilòminus debeãt constringere dictã vniuersitatem, castra, villas, syndicos, et personas ad reparationem dictarum stratarum, viarum, pontium, et fontium. Declarantes, quòd si dicta specialis persona contempserit præceptum sibi specialiter, et nõ cum cõi, vel sua vniuersitate factum: dicto casu incurrat, et incurrere debeat poenam. x. lib. den. prout in alio statuto.

Quòd per magistrum stratarum, viarum, pontium, et fontium teneatur facere vnum librum, et annotare in eo præcepta, et mandata per ipsum facta, et facienda, et relationes suorum officialium. et quòd dicto libro credatur. Rub. 2.

ITem ad tollendum omnes contentiones, quæ exoriri possent inter dictum magistrum stratarum, et eius officiales, et vniuersitates, syndicos, et singulares personas ciuitatis, comitatus, et districtus Camerini super præceptis, et mandatis factis, et faciendis per magistrum stratarum, et eius officiales de reaptandis et relaxandis dictis viis, pontibus, et fontibus respectiue, vel aliquod aliud faciendo, quod pertineat ad officium dicti magistri stratarum. Statuimus, et ordinamus, quòd dictus magister stratarum teneatur, et obligatus sit facere, et tenere vnum librum cartulatum, et sigillatum in fine dicti libri cū sigillo communitatis, in quo annotare debeat omnia præcepta, et mandata per ipsum facta, et facienda vt supra, ac diem, mensem, et annum. et dicto libro credatur, et stetur circa mandata, et præcepta sine aliis testibus, et solennitatibus: et possit procedere ad pœnam in dicto libro annotatam vsq; ad summam x. lib. den. Et similiter teneatur, et debeat, et obligatus sit annotare in dicto libro relationes factas, et faciendas per officiales dicti magistri stratarum ipse magister stratarum vniuersitatibus, syndicis, et particularibus personis ut supra de reaptando dictas uias, pontes, et fontes ut supra, uel aliud faciēdo concernens dictum officium: dummodò sint facta coràm duobus testibus, quos testes dicti officiales referendo præcepta, et mandata facta debeant nominare, et dare in nota dicto magistro stratarum: et ipse magister stratarum debeat nomina dictorum testium scribere, et annotare in dicto libro, in principio siue fine relationis scriptæ mandatorum, et præceptorum factorum. quibus relationibus cum dictis testibus credatur, et stetur omnino. et possit procedi contra inobedientes ad pœnam prædictam ut supra.

Quòd quolibet die sabbati per homines ipsius ciuitatis mundentur viæ, et stratæ ipsius ciuitatis, et burgorum. Rub. 3.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd quilibet de ciuitate, et burgis Camerini teneatur, et debeat qualibet die sabbati, et quoties mandatum fuerit per magistrum stratarum, et eius officiales remundare, et mundari facere omnes, et singulas stratas, vias mattonatas infrà ipsam ciuitatem, et burgos prout, adiacet, et tangit domum ipsorum, vel etiam casalenum ad pœnam. v. sol. den. pro quolibet, et qualibet vice, et ad minorem cōsyderata qualitate personæ. quam pœnam dictus magister stratarum, vel eius officiales possint auferre de facto. Et prædicta dictus magister stratarum teneatur, et debeat facere banniri ad minus semel in ebdomada publicè per ipsam ciuitatem, et burgos, et loca consueta, et dictus magister stratarum teneatur mittere vnum ex suis officialibus per ciuitatem, et burgos post dictum bannum factum ad perquirendum, an fuerit paritum dicto bannimento: et quòd teneatur facere eleuari scopimen, letamen, et aliud incamorimen infrà octo dies, à die facti præcepti per illas personas domos habitantes. Et qui cōtrafecerit, puniatur, et condemnetur per dictum magistrum stratarum, et eius officiales in quinq; sol. den. per diem, quo fuerit in mora eleuandi prædicta à prædictis terminis in antea. et nihilòminus cogatur ad eleuandum incamorimina prædicta. Et si dictus magister stratarum, et eius officiales negligentes fuerint in obseruando, et obseruari faciendo prædicta, et quodlibet prædictorum, condemnentur per syndicatores, qui eos syndicauerint, in xxv. lib. den. et nihilòminus cogant illam personam, uel illas personas, quæ tenentur ad mundandum plateas dictæ ciuitatis, et burgorū, et ad alia prædicta exequēdum. ⁊ Addimus huic statuto, quòd prædicta non vendicent sibi locum, quando incamorimen esset factum pro constructione domorum, puteorum, et aquariorum, et reparatione ipsorum; quod eleuare teneantur, et debeant infrà tempus, et terminum per dictum magistrum stratarum, et eius officiales assignandum, consyderata conditione, et qualitate personarum et rerum quantitate.

Quòd nullus possit tenere, vel habere banchas extrà pilastros. Rub. 4.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd nullus de dicta ciuitate, uel burgis, vel forensis, vel comitatiuus audeat, vel præsumat tenere, uel habere aliquas banchas lignaminũ, vel aliquod incamorimẽ extrà pilastros domus ipsius, vel casaleni, vel supra viis publicis ipsius ciuitatis, et burgorum ad pœnam xx. sol. den. pro quolibet contrafaciente, et qualibet vice. quã pœnam dictus magister stratarum, et eius officiales possint auferre de facto, et minus cõsyderata conditione personæ, et qualitate delicti. Volumus tamẽ, quòd ab ecclesia S. Venantii vsq; ad ecclesiam S. Stephani per arẽghum, & plateas, & S. Agatæ olim, & nunc plateam Dñorum Priorum, & vsq; ad ecclesiam S. Antonii liceat retinere soluendo decem sol. pro quolibet pede, quem retinuerit extrà pilastrum suæ domus: Ita tamen, quòd in Arengho non liceat extrà pilastros vltrà vnum summissum.

Quòd nullus possit asportare, seu asportari facere lapides platearum, fontium, et murorum. Rub. 5.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd dictus Magister stratarum teneatur vinculo iuramenti ad pœnam xxv. lib. den. facere, & procurare cũ effectu, quòd nullus audeat, vel præsumat lapides murorum splatiæ portæ Angelescæ, & muri extrà ipsam portam, et aliorum quarũcũq; portarum, & murorum ipsius communis circumcirca ipsam ciuitatẽ, et burgos ipsius, & aliorum murorum, tàm etiam pontium, quàm fontium ipsius ciuitatis, comitatus, et districtus accipere, nec accipi facere, uel portare publicè, vel occultè. Et siquis contrafecerit, puniatur in decem lib. den. pro quolibet, et qualibet vice. et quilibet possit contrafacientes accusare, et denunciare: et habeat tertiam partem banni, et teneatur secretò; et credatur eidem cum vno teste. ¶ Addimus huic statuto, quòd fontes, qui appellantur Cisternæ incontrata Cisternæ, teneãtur facere dictus Magister stratarum, et eius officiales remundare, et reparari facere secundùm quòd hactenus stare cõsueuerint sub pœna prædicta: Et etiam punire personas turpitudines, et immunditias facientes in. c. sol. den. et minus secundùm conditionem personæ, et qualitatem delicti, nec coria, nec pannos ammollare, seu accias lauare.

Quòd coria non possint spandi, siue sterni super muros ciuitatis et burgorum. Rub. 6.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd nulla persona audeat, uel præsumat super muros portarum ciuitatis, et burgorum Camerini, nec in aliquo loco intrà ciuitatem, et burgos spandere, vel sternere aliquod corium, vel coria sub pœna c. sol. den. pro quolibet, et vice qualibet. quam pœnam dictus Magister stratarum de facto à contrafacientibus possit auferre. Et illud idem intelligatur in omnibus muris, et lapidibus murorum, pontium et fontium, et guazzatoriorum, et lauatoriorum tàm ciuitatis, et burgorum, quàm comitatus. Et nihilòminus de prædictis possit per D. Magistrum stratarum inquiri: et sufficiat probatio vnius testis bonæ famæ. et eligantur custodes super prædictis, prout dicto magistro stratarum videbitur.

Quòd nullus possit lauare, uel lauari facere pannos, lanam, nec coria ponere in fontibus, qui sunt circumcirca ciuitatem Camerini, et burgos. Rub. 7.

ITem, quòd nulla persona audeat, uel præsumat lauare, vel lauari facere pannos, lanam aliquam, nec alia coria ponere, nec poni, vel spandi facere in pontibus, et fontibus circũcirca ciuitatem Camerini, et burgos, et in dicta ciuitate, et burgis, nec ipsorum confinium, vel mittere somarios, uel uegeticulos, seu cados, excepto tempore uindembiarũ: quo tempore possint mitti in abbeueratoriis fontium Fililli, portæ Angelescæ, portæ Muralti, burgi planulæ, et portæ Cisternæ, uel in muris ipsorum, uel in aliquo alio fonte, uel eius abbeueratoriis propè ciuitatem per medium miliare, seu propè ipsos fontes, et abbeueratoria per decem pedes ad pœnam xx. sol. den. pro quolibet, et qualibet uice. Et quòd nulla persona possit ponere, uel poni facere propè ipsos fontes, uel aliquem ipsorum aliquod letamen, seu bructuram, uel immunditiem, uel incammorimen per xxv. pedes ad dictam pœnam: quæ pœna possit de facto per dictum Magistrum stratarum, et

eius officiales auferri à contrafacientibus. Et super prædictis ponantur custodes,& eligā tur. quibus,& cuilibet ipsorum cum vno teste credatur, vsq; in xx.sol.sine teste vsq; in x. sol.den.Et quòd nulla persona audeat,uel præsumat in ipsis fontibus,vel abbeueratoriis seu lauatoriis,uel aliquo ipsorum lauare lanam tinctam,vel petias panni de lana ad pœnam.x.lib.den.pro quolibet,& qualibet vice.Et cuilibet sit licitum accusare: Et accusator habeat medietatem dictæ pœnæ, & stetur sacramento accusatoris cum vno teste, & denunciatoris vsq; in xl.sol.den.Et similiter quòd nullus possit immittere, & lauare aliquod genus herbarū,radicū, raparū, alliorū, & aliorū agruminum in fontibus tàm ciuitatis, & burgorū,quàm comitatus sub prædictis pœnis,& propè ipsas fontes per x.pedes.

De non comburendo Feces vini,nec faciendo cordas Leuti iuxtà ciuitatem,& burgos Camerini. Rub. 8.

STatuimus, & ordinamus, quòd nullus possit, nec valeat comburere,seu comburi facere feces vini in dicta ciuitate, & burgis,& extrà per vnum miliare. Et similiter non facere,nec fieri facere cordas Leuti propè Ciuitatē,& burgos per dictū miliare circūcirca sub pęna xxv. lib.den. pro quolibet contrafatiente ,& qualibet vice de facto auferenda per Magistrum stratarum,& eius officiales,& applicanda pro medietate communi Camerini,& pro alia medietate prædictis Magistro stratarum, & eius officialibus. & super dicto casu possit procedi per inquisitionem,accusationem, & denunciam.

De Fonte Fililli,& conducto tenendo incultu,& non deguastando. Rub. 9

ITem statuimus,& ordinamus,quòd nulla ꝑsona audeat,vel præsumat deguastare, vel deguastari facere Fontem Felilli,vel conductum dictæ fontis ad pęnam xxv.lib.den.Et nullus possit extràhere aquam de conductu ipsius fontis, nisi ex dicto fonte,& deuiare,et mutare ipsam aquam per alium locum ad ipsam pęnam pro quolibet,& vice qualibet,& cuilibet sit licitum accusare,& denunciare: et ipse accusator,vel denunciator habeat tertiam partem banni. Et stetur sacramento ipsius accusatoris, seu denunciatoris cum vno teste bonæ famæ. Et etiam ex suo officio dictus Magister stratarum contra delinquentes possit per inquisitionem procedere, et sufficiat probatio vnius testis.Et quòd nullus possit,vel debeat aliquam bructuram,seu letamen super ipsum conductum,vel propè ipsum conductum per stratam publicam transeuntem per xv . pedes ponere ad pęnam xx . sol. den.pro quolibet,et vice qualibet. Et quilibet possit contrafacientem accusare,& denūciare,& habeat medietatem dicti banni. Et stetur sacramento denunciatoris,vel accusatoris absq; alia probatione. Quæ pęna xx.sol.de facto possit per dictum Magistrum stratarum,et eius officiales auferri. ¶ Addimus huic statuto,quòd promittens,seu promittētes manutenere, et custodire Fontē Felilli,et suos conductus teneatur,et debeat bene,et solicitè custodire, et manutenere, ita quòd semper,et continuè habeatur aqua nitida á dicto fonte ad pęnam xv.sol.den.pro qualibet vice. Et dictus Magister stratarum,et eius officiales teneantur,et debeant continuò perscrutari contra delinquentes ad pęnam x. lib.den.de eorum salario auferendorum.

Quòd guazzatorium, et lauatorium Fontis Fililli remundentur per homines contratæ infrascriptarum villarum. Rub. 10.

ITem quòd guazzatorium,et lauatorium Fontis Fililli remundari debeant per homines contratæ Subsancti, et per homines villarum infrascriptarum, videlicet, Paganici, Dinazzani Sancti Gregorii, et Plagusiani, et quòd aqua pluuialis, quæ vadit, et discurrit per stratam publicam ante Fontem Fililli, et tendit versus dicta lauatoria,et sciacquatoria mittatur, et deriuatur per locum,et per loca,per quæ ipsi Magistro stratarum videbitur conuenire. Et quòd nullus possit contradicere missioni, et deriuationi dictæ aquæ ad pęnam. c. sol. den.pro quolibet,et qualibet vice. et quòd expensas occurrētes in prædictis,et pro prædictis, et quolibet prædictorum dictus Magister stratarū possit distribuere,et imponere inter personas prædictas,et alias vtilitates recipientes ex dicto fonte,prout sibi videbitur conuenire.Et quòd nullus possit aquam abbeueratorii ipsius

sius fontis deuiare per alium locum, quàm consuetum, qui primò currat, et vadat continuè in guazzatorium ipsius fontis ad ipsam pęnam. liceat tamẽ tinctoribus de ipsa aqua per alium locum deuiare pro exercitio caldariæ pro tincta. ⁋ Addimus tamen huic statuto, quòd magister stratarum teneatur mandare capitaneo, et rectori artis mercatorũ, quòd debeat dictũ guazzatoriũ aptari facere, et remũdare, vt tenetur infrà duos annos à die monitionis, aliàs dicta ars de iure sibi concesso, dicto guazzatorio penitus sit priuata, et sit liber communis, vt prius.

De non tenendo calcinarium, nec aliquid turpe propè aliquem ipsorum fontium, et guazzatoriorum. Rub. 11.

ORdinamus, et statuimus, quòd nullus faciat, uel factum teneat, vel habeat aliquod calcinarium, vel aliquod aliud turpe, vel fœtidum incammoramentum, seu laborerium faciat propè aliquem ipsorum fontium prædictorum per xx. pedes infrà territorium proprium alicuius. In territorio verò ipsius communis nullatenus facere possit pœna. c. sol. den. pro quolibet et qualibet vice. Et si quod inueniretur sic factum contra dictam formam, dictus Magister stratarum teneatur, et debeat vinculo iuramẽti facere deguastare infrà vnum mensem post assignationem præsentium statutorum. Et contrafaciens, et tenens contra prædictam formam teneatur deguastare infrà dictũ terminum, et per eundem Magistrum stratarum statuendum ad mandatum ipsius Magistri stratarum ad pœnam. c. sol. den. à quo mandato, seu præcepto, processu, seu sententia appellari non possit vel aliter cõtra dici.

Quòd Magister stratarum teneatur, et debeat fieri facere coggias necessarias in ciuitate, et burgis Camerini. Rub. 12.

ITem, quòd dictus Magister stratarum teneatur, et debeat ex suo officio ad petitionem cuiuslibet petentis fieri facere coggias infrà ciuitatẽ, et burgos in locis in quibus fuerit necessarium infrà ciuitatem, et burgos expensis communis pro medietate, et pro alia medietate expensis adiacentis, et meliorantis. Et qui sint adiacentes stetur dicto, et relationi ipsius Magistri stratarum. Et coggiæ factæ, et fiendæ infrà ipsam ciuitatem, et burgos teneantur mundæ, et purgatæ per adiacentes, et meliorantes cum ipsas expediret facere, et reaptari expensis adiacentium, et meliorantium vsq; in quantitatẽ xl. sol. den. abinde supra expensis communis adiacentium, et meliorantium, vt supra dictum est: et factas coggias manutenere per adiacentes, et vtilitatem habentes ex eis.

Quòd Magister stratarum teneatur fieri facere pontes, de quibus nõ est prouisum per adiacentes, et meliorantes. Rub. 13.

ITem, quòd in aliquibus locis, vel loco comitatus, et districtus ciuitatis Camerini expedierit fieri aliquis pons, vel fons, de quo non sit specialiter prouisum per statutũ, et fieri possit, quòd dictus Magister stratarum ex suo officio teneatur, et debeat dictos pontẽ, et fontem fieri facere per adiacentes, et meliorantes expensis eorum, facta prius diligenti examinatione, si videbitur dicto magistro stratarum opus fore vtile: possit ipsos adiacentes, et meliorantes cogere ad prædicta facienda, et fienda, et inobedientes punire, et condemnare in xl. sol. den. pro quolibet, et qualibet vice. quam pœnam possit de facto auferri.

De non ædificando murum, vel ædificium infrà ciuitatem, et burgos sine requisitione magistri stratarum prædicti. Rub. 14.

ITem, quòd nullus debeat ædificare, vel ædificari facere aliquem murũ, vel aliquod ædificium infrà ciuitatẽ, et burgos Camerini iuxtà stratas publicas, vel vias publicas cõis, nisi primò requisiuerit magistrum stratarum dicti cõis superius deputatum in eius præsentia, et duorum proximiorum conuicinorum adminus mensurauerit, vel mensurari fecerit amplitudinẽ ipsius stratæ, vel viæ cõis iuxtà quã ædificabit, uel ædificaretur. Siquis verò contrafecerit, pvniat in. c. sol. den. Et idẽ seruet in comitatu, et districtu Camerini.

De nõ portando letamen, vel aliud incammorimen in campo Bussi. Rub. 15.

Item, quòd nulla persona possit, nec debeat proijcere, ponere, vel portare letamen, vel aliquod incãmorimen in campo Bussi cõis Camerini. Et si quod positum esset, debeat amouere ad mandatum dicti Magistri stratarum, vel eius officialium. Et siquis in prædictis contrafecerit, puniatur in xx.sol.den.pro quolibet, et qualibet vice. et cuilibet sit licitum accusare, et habeat tertiam partem banni, seu condemnationis, et teneatur secretò. quæ pœna possit auferri de facto. Et idem intelligatur, et sit de mercatali Planulæ. Et nulli liceat in dictis locis, nec in vijs nouis fodere terram, et asportare, vel foueum facere ad dictam pœnam.

De non faciendo aliquam turpitudinem in viis nouis, quæ vadunt iuxtà saxa communis. Rub. 16.

Item statuimus, & ordinamus, quòd nulla persona audeat, uel præsumat aliquam immunditiam, vel bructuram, letamen, uel aliud incãmorimen facere, ponere, vel proijcere, vel proijci facere super stratis, vel vijs nouis, vel aliqua ipsarum, quæ vadunt circũcirca ipsam ciuitatẽ, et burgos ad pœnam c. sol.den.pro quolibet, et qualibet vice, qua contrafactum fuerit in prædictis, et quolibet prædictorum. et cuilibet sit licitum accusare, et denunciare, et habeat medietatem banni, et teneatur in secretum. Et hoc idem dicimus in via publica, quæ vadit post murum communis, et ecclesiæ S. Venantii pretendere directo vsq; ad domum D. Honorati, et filiorum magistri Gualterij positam in colle S. Venantij, et vsq; ad Portam Fililli, quæ pœna possit per dictum Magistrum stratarũ, et eius officiales de facto auferri. Et super prædictis ponantur custodes secreti, quibus, et cuilibet ipsorum iuramento credatur, et habeat tertiam partem banni. Et prædicta etiã locum habeant in via, qua itur ad monasterium collisbouis. ☞ Addimus huic statuto, quòd nullus possit facere, vel habere aliquod sciacquatorium, et necessaria super vijs, et stratis communis, uel uicinalibus inter ciuitatem, et burgos Camerini, nec proijcere in ipsis vijs, et stratis aliquod incammorimen, vel incommoditatem ad pœnam xx.sol.den. pro quolibet, et qualibet uice. Et nihilòminus teneatur claudere, et remouere sciacquatorium prædictum, et necessaria ad dictam pœnam.

Quòd magister stratarum teneatur facere eligi homines ad remundandum plateas communis. Rub. 17.

Item, quòd dictus magister stratarum teneatur, et debeat uinculo iuramẽti eligere, et eligi facere per magnificos D. Priores primo mense regiminis ipsius magistri stratarũ unum hominem ad remundãdum plateam portæ Angelesche plateam S. Angeli et plateam Rasenghæ et unum alium hominem ad remundandum plateam S. Mariæ maioris, S. Dominici, et S. Venãtii: et habeat, et habere debeat quilibet ipsorum.xl. sol. pro quo libet anno. qui teneantur, et debeant quolibet die sabbati remundare, seu remundari facere sub pœna quinq; sol. pro quolibet contrafacieñ. et qualibet uice.

Quòd nulla persona possit ligare somarium, uel mulum in quibusdam plateis, et certis aliis locis. Rub. 18.

Item, quòd nulla persona ligare somarium, uel mulũ audeat, uel præsumat in dictis plateis, uel aliqua ipsarum, uel alibi ꝑ ciuitatẽ, et burgos infrà ianuas ciuitatis ad ostium alicuius, uel ante domum, excepta illa persona, quæ habitaret in dicta domo ad pęnam v. sol. pro quolibet, et qualibet uice. quæ pęna possit per dictum magistrum stratarum, et eius officiales de facto auferri. Saluo, quòd si dictæ bestiæ ligarentur ante domos, quibus ligna, frumentum, uinum, paleæ, herbæ, et aliæ res in dictis bestiis portatæ essent, quòd ad dictam pęnam non teneantur. Et de prædictis stetur sacramento domini dom' uel habitatoris ipsius domus, uidelicet, quòd ipsæ res ad domum habitationis ipsius fuerunt apportatæ cum bestiis supradictis.

Quòd dictus magister stratarum teneatur, et debeat uinculo iuramenti certas plateas cõis facere remundari qualibet ebdomada. Rub. 19.

Item, quòd dictus magister stratarum teneatur, et debeat uinculo iuramenti plateas cõis,

cõis, videlicet, plateam. S. Mariæ maioris, plateam. S. Angeli, & plateam Rasenghæ. Sancti Dominici, & S. Venantij remundari facere qualibet ebdomada bis per homines positos ad hoc per M. D. Priores cum salario ipsis remundatoribus ordinato pet ipsos Magnificos D. Priores, vel per ipsum magistrum stratarum. & quòd nullus possit ligare somarium, vel mulum in dictis plateis, nec alibi ad ostium, vel ante domũ alicuius. Et qui contrafecerit, soluat pro banno communis v. sol. den. pro vice qualibet, & quolibet somario, vel mulo. Saluo eo, quod dicitur supra in proximo ordinamento de illis, qui aliã dictarum bestiarum ligarent ante domos illorum, quibus aliquas res apportauerint cũ ipsis bestiis. Et possit, & debeat de prædictis inquirere, & procedere per accusationem, inquisitionem, vel denunciationem ad dictam pœnam de facto auferendam. & ordinamentum prædictum banniatur quolibet die sabbati: & dare operam efficacem, quòd dicta loca mundentur, & mundata continuè teneantur. Et si ipse magister stratarũ, & eius officiales fuerint negligentes in prædictis: puniantur per arrationatores cõis Camerini in. c. sol. den. pro qualibet vice. ☞ Addimus huic statuto, quòd adiacentes teneantur amouere, vel amoueri facere glaciem, siue giaccium, & lutum, & cætera de omnibus viis publicis, & stratis infrà ciuitatem, & burgos, videlicet, ante eorũ domos.

De non eundo per possessionem, vel terram alicuius, si habet viam publicam, vel vicinalẽ, per quã ire possit ad suã possessionẽ, uel fontem, vel ecclesiã. Rub. 20.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd siquis habet viam publicam, vel priuatam, seu vicinalem, per quam possit ire, & redire ad aliquam suam possessionem, uel ad aliquẽ fontem, vel ecclesiam, vel ad aliquem alium locum, quòd non possit ire, & redire, nec viam, nec semitam facere, vel petere per possessionem, vel terram alicuius causa eundi, & redeundi ad ipsam suam possessionem, vel terram, vel ad alium locum de prædictis. Et qui cõtrafecerit, puniatur in. c. sol. den. pro qualibet vice, & quolibet contrafaciente, non obstãte præscriptione temporis, quæ dicto casu sit nullius valoris: & per contrafacientem ipsa præscriptio non possit quomodolibet allegari. Et de prædictis possit inquiri per viam accusationis, & denunciationis cognosci, & procedi summarie sine strepitu, & figura iudicii. Et de estimatione damni stetur sacramento domini possessionis vsq; in xx. sol. den. pro qualibet vice, et ad dictum delictum probandũ sufficiat probatio vnius testis, etiam si fuerit laborator.

De non apprehendendo, vel occupando vias vicinales, uel restringendo sed relaxando. Rub. 21

ITem, quòd nulla persona, collegium, vel vniuersitas per se, uel alium audeat vel præsumat superapprehendere, vel occupare, uel restringere vias uicinales, sed occupatas relaxare ad pœnam. c. sol. den. pro quolibet contrafaciente, & qualibet uice. Et quòd dictus magister stratarum tàm ex suo officio, quàm ad petitionem cuiuslibet petentis ex cõsortibus dictarum uiarum teneatur, & debeat dictas uias uicinales per ipsorum consortes facere reparari, & reaptari quoties opus fuerit expensis, uidelicet, ipsorũ consortum ius habentium: & ipsorum ius habentes, & consortes cogere de facto ad faciendum in ipsis uiis uicinalibus, & in qualibet ipsarum facere cancellum, siue grappum. & quòd quilibet ex dictis consortibus habeat suam clauem expensis suis. Et contrafaciẽtes in non faciendo dictum cancellum, siue grappum, & clauem de facto puniantur per dictum magistrum stratarum in. c. sol. den. pro qualibet uice, qua fuerit contrafactũ. Et nihilòminus cogantur ad faciendum dictum cancellum, uel contributionem dictarum expensarum, et clauem prædictam.

Quòd mutetur uia, quæ uadit per uillam Altini uersus stratam ad domum Ioannutii ad terram Salui. Rub. 22.

STatuimus, & ordinamus, quòd pro euidẽti utilitate hominum villæ Altini, quòd uia quæ uadit per dictam uillam uersus stratam ad domos Ioannutii Petri usq; ad terram filiorum Salui de dicta uilla, mutetur de dicto loco per dictum magistrum stratarum, &

remittatur,& reuerti faciat per homines dictæ villæ per dictam villam,videlicet, per terram monialium monasterii de Altino positam in dicta villa iuxtà terram Ioannutii Petri à duobus lateribus,& per terram filiorum Benedicti positam in dicto loco iuxtà ipsos filios Benedicti,domnum Curtium Corradi,& filios Angeloni : & per illam partem , & locum dictarum terrarum , prout determinatum fuit per syndicum , & massarios dictæ villæ : & dicta veter mutatio fiat de mandato dicti Magistri stratarum , & de voluntate monialium,Capituli, & conuentus Monasterii de Altino,& dictorum filiorum Benedicti. Et quòd facta dicta determinatione aptetur,& mattonetur per homines dictæ villæ. Et prædicta dictus magister stratarum teneatur executioni mandare ad petitionem syndici dictæ villæ, & mittere suum officialem ad videndum primò locum , vnde dicta via mitti debeat,si est cõis vtilitas hominũ dictę villæ.& si repertum fuerit hoc verum esse : teneatur executioni mandare prædicta ad petitionem dicti syndici.Et si dictus magister strararum fuerit negligens, vel remissus in prædictis executioni mandandis : condemnetur de suo salario in.x.lib.den.

De via,quæ vadit versus Agellum,aptanda per infrascriptos adiacentes, & meliorantes. Rub. 23.

ITẽ prouidemus,& ordinamus,quòd via, quæ incipit à Ponte Rigi Melinarii iuxtà res Nutii magistri Salimbeni vndiq;,& vadit versus Agellũ iuxtà possessiones filiorũ Putii bonauenturæ, iuxtà viam Putii boncambii ,iuxtà possessionem olim magistri Crescentii, iuxtà possessiones filiorum dñi Andreæ, iuxtà possessionem Ioannis Apecchioni , iuxtà possessionem filiorum Ciandri,iuxtà possessionem filiorum Alexandri,iuxtà possessionem Andreæ villani,& vadit vsq; ad fontem Pazzanini villæ Agelli in pede sylvæ Moroni, reficiatur , & reaptetur per homines, & personas villæ Agelli, per quã vadunt continuò ad ciuitatem Camerini,& ad dictam villam,& per adiacentes ipsius viæ,& per euntes per ipsam viam ad ipsorum possessiones , & laboritium .

De ponte faciendo per homines Rocchæ Matthæi. Rub. 24.

ITem statuimus , & ordinamus , quòd per homines Rocchæ Matthæi fiat vnus pons lignaminum in Rigo , qui labitur per contratam dictæ Rocchæ, in loco vbi dicitur bognolo, qui currit,& deriuatur iuxtà D.Honoratum Petri,& hæredes magistri gualterii, & iuxtà ripam, seu Andream bartholutii de dicta Roccha supradictum rigum,vt homines transeuntes per dictum locum transeant , & valeant super ipsum pontem, & non supra aquam. Et dictus pons manuteneatur per homines dictæ contratæ. Et prædicta fieri debeant per magistrum stratarum ad petitionem cuiuslibet petentis.Et possit cogere dictum syndicum,& massarios dictæ contratæ,& alios adiacentes de dicto loco ad faciendum prædicta , prout eidem videbitur , & placebit.Et si fuerit negligens,& remissus : cõdemnetur dictus magister stratarũ in.x.lib.den.per arrationatores dicti cõis . Adiacentes intelligantur syndici colpollinæ, Sancti Iusti,Sancti Maroti,& Galazzani . Et fiat alter pons super rigum colonarii per adiacentes ipsi rigo,& aptetur,& muretur parapectũ super põtem Fiersæ per homines Vallisgegæ in altitudine quatuor pedum ex vtraq; parte pontis. Et siquis prædictorum syndicorum,& vniuersitatis contrafecerit in prædictis, & quolibet prædictorũ in nõ obseruando mandata dicti magistri stratarum , & eius officialium,condemnetur pro quolibet,& qualibet uice in.c.sol.den.

Quòd nullus possit habere,nec facere aliquam fenestram in muro communi , quæ penetret totum murum. Rub. 25.

ITem statuimus , & ordinamus , quòd nullus possit habere,nec facere fieri fenestram in muro communi, quæ penetret totum murũ,sine licentia consortis . Et qui contrafecerit,teneatur & debeat remurare ad petitionem petentis consortis, & remurari facere cũ calce, arena,et lapidibus vsq; ad dimidium dicti muri infrà octo dies postquàm dicto cõsorti fuerit protestatum ad pœnam,& bannum x.lib.den.Et nihilòminus teneatur dictã fenestram remurare, & remurari facere post alios octo dies ad pœnam decem sol. den.

pro

pro quolibet die, quo erit in mora obseruandi prædicta. & quòd non possit necessariū, vel sciacquatorium facere inuito cōsorte in muro prædicto communi ad dictā pœnam, videlicet vltrà dimidiam partem dicti muri.

Quòd dictus magister stratarum teneatur, & debeat facere mattonari omnes vias positas infrà ciuitatem Camerini,& burgos. Rub. 26.

ITem statuimus, & ordinamus,quòd dictus magister stratarū teneatur, & debeat mattonari facere omnes,& singulas vias positas infrà ciuitatē Camerini, & burgos eiusdē, & vias exmattonatas mattonari facere expensis communis vbiq; per prædicta loca. Et postquàm prædictæ viæ,& stratæ exmattonatæ fuerint, rcmattonare faciat expēsis communis. Et si aliquo tēpore tàm ipsæ, quàm aliæ stratæ,& viæ mattonatæ infrà dictas portas aliquo modo exmattonarentur,& deguastarentur:debeat dictus magister stratarum & alii, qui pro tempore fuerint, remattonari facere, & reaptari expensis adiacentium, videlicet illorum quorum ante domos dictæ viæ positæ sunt, excepta via, quæ vadit ad domos olim Vannutii Pandulphutij vsq; ad spiculum domus Dñi Andreæ Nutii, & ad viam, quæ vadit ad Portam Bucis, quam reaptari faciat expensis communis. Et nulla ꝑsona de ciuitate,& burgis audeat, vel præsumat exmattonari facere aliquas vias mattonatas infrà ciuitatem, & burgos,nisi pro euidenti vtilitate dictarū viarū, vel pro aliquo opere nouo construendo: & dicto casu ipsas reaptare, vel reaptari facere teneatur propriis expensis.Et siquis contrafecerit,puniatur per dictum magistrum stratarum in.c.sol. den.& ad reaptandum, & mattonandum dictam viam nihilòminus compellatur. quam pœnam dictus magister stratarum, & eius officiales à contrafacientibus possint de facto auferri. Et si dictus magister stratarum, & eius officiales negligentes fuerint in prædictis vel aliquo prædictorum : puniantur per arrationatores dicti communis,& condemnentur in xxv. lib.den. Adiacentes verò sint, qui declarati fuerint per magistrum stratarum prædictum.

De via, quæ vadit ante domum Donatutii berardutii,aptanda. Rub. 27.

STatuimus, & prouidemus,quòd via,quæ vadit ante domum Donatutii berardutii, & exit ad domum Petri Gratiæ,reaptetur, & mattonetur, & fiat per homines syndicatus villæ Murri,& manuteneatur per eosdem.

De via,quæ vadit inter Portam D.Gentilis,& D.Matthæi, reficienda, & reaptanda expensis communis per adiacentes. Rub. 28.

ITem prouidemus,& ordinamus,quòd via,quæ vadit inter portam D. Gentilis, & domū D.Matthæi Blanciflóris,& exit in stratam publicam,quæ vadit ad ecclesiam Beati Venantii, reaptetur expensis communis, & hominum adiacentium dictæ viæ. Et si aliquod sciacquatorium,seu aliquod aliud in dicta via esset,ex quo fœtor,& turpitudo exiret: teneatur,& debeat dictus magister stratarum vinculo iuramēti,& ad pœnam. x. lib. den.remundari,& reaptari facere ita,& taliter, quòd nullus fœtor possit inferri transeuntibus per illam.

Quo dictus magister stratarum teneatur infrà duos menses facere murari omnia aquaria, quæ essent infrà ciuitatem,& burgos Camerini. Rub, 29.

ITem statuimus,quòd dictus magister stratarum teneatur,& debeat vinculo iuramenti & ad pœnam xxv.lib.den.de suo salario infrà duos primos menses sui officii murari facere ad arenā,& calcem omnia aquaria, quæ essent infrà ciuitatem,& burgos Camerini in quibus essent sciacquatoria, vel necessaria expensis illorum, quorū sunt aquaria, & necessaria: & ne immunditiæ, quæ exeunt de dictis aquariis, & necessariis fœtorem inferant transeuntibus per ciuitatem,& burgos,teneatur infrà dictum tempus duorum mēsium facere fieri ad petitionem cuiuslibet petentis coggias expensis cōmunis pro medietate,et pro alia medietate expensis adiacentium, vt dictæ immunditiæ in ipsis coggis decurrant.Et post remundationem factam, vt superius dictum est,nulla persona aperire debeat sine licentia dicti magistri stratarum.Et si contrafactum fuerit: puniantur contrafacientes

cientes in.c.sol.den.pro quolibet,& qualibet vice. cuius pœnæ tertia pars sit cōis,& alia tertia pars magistri stratarum,& alia tertia pars accusatoris.Et etiā teneatur dictus magister stratarum inquirere de prædictis quolibet mense.

Quòd dictus magister stratarum teneatur facere reaptari omnes fontes, et pontes ciuitatis,comitatus,& districtus Camerini ad petitionem cuiuscūq;. Rub. 30.

ITem prouidemus, & ordinamus,quòd dictus magister stratarum teneatur, & debeat vinculo iuramenti reficere, & reaptari facere fontes, et pontes ciuitatis, comitatus,& districtus Camerini ad petitionem syndici castrorum,et uillarum,ac cuiuslibet ꝑsonæ petentis per vniuersitatem,et homines adiacentes ipsis fontibus,et pontibus. Et ex suo officio teneatur, et debeat manutenere, et reparare,et reaptari facere fontes positas in ciuitate,et burgis, comitatu, et districtu Camerini. Et si negligens fuerit in prædictis vel aliquo prædictorū:condēnet per arrationatores cōis in.c.sol. den. pro qualibet vice.

Quòd dictus magister stratarum teneatur reaptari facere apertas plancatas super vias positas circumcirca muros ciuitatis,et burgorum et manutenere per homines dictæ ciuitatis,et burgorum Camerini. Rub. 31

ITem statuimus, et ordinamus,quòd dictus magister stratarum teneatur,et debeat vinculo iuramenti aptari facere, et remurari plancatas apertas, et remuratas, et aptatas plācatas manuteneri facere per homines eiusdem ciuitatis, uidelicet, per patronos domorum,et per illos homines,qui hactenus dictas vias facere, et aptare consueuerunt, et inobedientes punire, et condēnare,uidelicet Castrū in.c.sol.den. Villa in xl.sol. den. Et nihilòminus prædicti cogātur ad reparationem,et reaptationem dictarum uiarū. ¶ Itē dicimus in omnibus aliis uiis, pontibus,et fontibus ciuitatis,comitatus,et districtus Camerini. Et quòd nullus proijciat in dictis uiis nouis aliquod letamen, seu incamorimen, uel propè ipsas uias per quinq; pedes pœna xx.sol.den. Et quòd equum,somarium,uel similem bestiam mortuam non proijciat in ipsis uiis,uel propè ipsas uias per L. passus pœna.x.lib.den.pro quolibet,et qualibet uice. Et de prædictis dictus magister stratarum teneatur inquirere diligenter, et indagationem facere, et repertum culpabilem condemnare: et stetur de ꝓdictis sacramēto accusatoris, uel denunciatoris cū dicto unius testis.

Quòd nullus proijciat de die, nec de nocte aquam, uel aliquam turpitudinem in plateis,et mattonato,et strata cōis,et in aquariis uicinorum. Rub. 32.

ITem statuimus,et ordinamus,quòd nullus audeat,uel præsumat proijcere, uel proiici facere aliquod scopimen,aquam,seu turpitudinem per ostium in plateis,seu mattonato,uel strata ciuitatis Camerini,et in aquariis uicinalibus, per quod impediatur cursus aquæ.Et qui contrafecerit,soluat pro banno communis pro qualibet uice.x. sol. den. Et stetur,et credatur sacramento accusatoris,uel denunciatoris. Et dictus magister stratarum de prædictis teneatur inquirere, et facere fieri publicum bannimentum.

Quòd nullus proiiciat aquam, seu turpitudinem de alto de balconibus, seu fenestris. Rub. 33.

ITem statuimus, et ordinamus,quòd nullus audeat,uel præsumat proiicere, uel proiici facere aliquod scopimen,aquam seu turpitudinē de alto à balconibus,seu fenestris, uel ꝑ ostium in plateis,et aliis stratis publicis, et priuatis de die, nec de nocte,sed proiicere possit aquam tantum ultrà tertium sonum Campanæ pulsatis, retocchis,alta uoce dicēdo prius guarda,guarda. Et qui,uel quæ contrafeceeit,soluat bannum, seu puniatur pro qualibet uice in xx.sol. den.et stetur,et credatur sacramento accusatoris, uel denunciatoris, et teneatur in secretum: dummodò accusator sit bonæ famæ. Et de prædictis dictus magister stratarum teneatur inquirere, et dictum bannimentum facere publicè banniri quolibet mense per ciuitatem,et burgos Camerini: cuius banni tertia pars sit communis,et alia magistri stratarum prædicti,et alia tertia pars accusatoris.

Quòd nulla persona proiiciat aliquā turpitudinem, uel incamorimen in uia, quæ uadit ad Collem bouis. Rub. 34.

Item

ITem, cum via, quæ vadit ad Collem bouis, ſit habilis, & neceſſaria hominibus ciuitatis Camerini, & multum expediat, & ſit honeſtum ipſam mundatam, & honeſtam teneri, ſtatuimus, & ordinamus, quòd nulla perſona proijciat aliquod incamorimen, impedimẽtum, vel turpitudinem in ipſa via, quæ fuit ianua poſt locum fratrum prædicatorum propè ianuam mercatalis, vſq; ad collem bouis. Et qui contrafecerit, puniatur per dictũ magiſtrum ſtratarum in.x.ſol. den. & minus arbitrio magiſtri ſtratarum, inſpecta facti qualitate, & perſonæ conditione. Et in prædictis poſſit dictus magiſter ſtratarum procedere & condemnare. & ad legitimam probationem ſufficiat dictus vnius teſtis deuiſu. Et nihilòminus ad prædicta fiant denunciatores priuati per dictum magiſtrum ſtratarum ad denunciandum contrafacientes, & credatur ſacramento ipſorum, & cuiuslibet ipſorum vſq; in.x.ſol.den. & habeat medietatem banni.

De via mittenda per alium locum commodum de voluntate cuius eſt territorium, & cũ conſenſu conſilii generalis. Rub. 35.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd ſi aliqua via eſſet in comitatu, & diſtrictu Camerini, qui commodior eſſet, ſi aliunde mitteretur, ſeu deriuaretur, & per alium locum cõmodiorem, quòd dictus magiſter ſtratarum ad petitionem cuiuslibet petentis de conſenſu, & voluntate maioris partis hominum adiacentium ipſi viæ, & vtentium ipſa via, & cum conſenſu Conſilii generalis cõis Camerini poſſit, teneatur, & debeat dictam viã per illum locum commodiorem mittere, & mitti facere: dummodò habeatur expreſſus conſenſus illius, cuius eſſet territorium, vnde dicta via immitteretur.

De via vicinali aptanda, & reficienda, & manutenenda, & grappo claudendo expẽſis conſortis. Rub. 36.

ORdinamus, et ſtatuimus, quòd vbicunq; in comitatu, & diſtrictu Camerini eſſet aliqua via vicinalis, cuius aditus eſſet publicus, dictus magiſter ſtratarum teneatur, & debeat ad petitionem cuiuslibet petentis manutenere dictam viam, reficere, & reparare, & refici facere, et in priſtinum ſtatũ reducere, & reduci facere, ſi neceſſe fuerit, & oẽs vicini contribuere teneantur incluſiue dictæ viæ et cogãt ꝑ dictũ magiſtrũ ſtratarũ grappũ in capite dictæ viæ fieri facere expenſis ipſorum conſortum æqualibus portionibus: & dictum grappũ clauſum tenere: & quilibet ex vicinis poſſit, & debeat ſuã clauẽ habere.

Quòd habentes aditum per poſſeſſionem alicuius non terminatum debeãt ire per locum minus damnoſum. Rub. 37.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd illi, qui habent aditum per territorium alicuius non terminatum, ad ſuam poſſeſſienem ire, & redire debeant per locum minus damnoſum in eundo, & redeundo ad dictam poſſeſſionem: dummodò per dñum poſſeſſionis, per quam itur, alius idoneus locus aſſignetur. Et ſi per dñm dictæ poſſeſſionis alius certus locus idoneus non aſſignetur: quòd tunc debeat ille, qui ire debet, & vult ad dictam ſuam poſſeſſionem, ire per dictum locum minus damnoſum, & non aliunde ad pœnam.x.ſol. pro qualibet vice, qua contrafactum fuerit. & dictus locus non claudatur, niſi de partium voluntate. Et prædicta teneatur dictus magiſter ſtratarum obſeruari facere vinculo iuramenti.

De non proijciendo vergonem in ſtratis, ſpatiis, plateis, et cimiteriis eccleſiarũ ciuitatis Camerini. Rub. 38.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd nullus audeat, vel præſumat in ſplatia S. Dominici, & in aliis plateis, ſplatiis, & ſtratis mattonatis infrà ianuas ciuitatis Camerini, & burgorum proijcere vergonem, ſeu ſtancham de ferro, ſeu lapidem, vel alio modo aliquod proijcere: ob quod dictæ ſplatiæ, & dictæ ſtratæ valeant aliqualiter deguaſtari, ſeu cauari ad pœnam quinq; ſol. den. Idem dicimus de ludo pretecauallæ, & ferri equini, ſeu aſinini, quòd in dictis locis, nec in clauſtris, et cimiteriis eccleſiarum ciuitatis Camerini, et burgorum non poſſint ludi ad dictam pœnam, nec ad rutulam tàm ferratam, quàm non ferratam, etiam cum caſeo.

De non apprehendendo, vel occupando, uel occupatum tenendo vias, ſtratas, vel aliud territorium communis. Rub. 39

ITē ſtatuimus, et ord. quòd nullus de ciuitate, comitatu, et diſtrictu Camerini audeat, vel præſumat apprehendere, uel occupare, ſeu occupatum, ſeu apprehēſum habere, vel tenere vias, ſtratas, uel aliud territorium cōis aliquo modo, uel cauſa, quocunq; colore quæſito ſub pœna .x. lib. den. pro quolibet, et qualibet vice. Et vnicuiq; ſit licitum contrafacientes accuſare, et denunciare, et habeat denunciator, et accuſator medietatem dictæ pœnæ, et eius nomen teneatur ſecretò. Liceat tamen cuilibet contrafacienti relaxare quod occupauerit infrà terminum bannimenti fiendi de prædictis, vel quandocunq; ante ſententiam: quod bannum magiſter ſtratarum teneatur, et debeat facere in menſe Ianuarii: quam relaxationem, reaſſignationem, et renunciationem coràm ipſo magiſtro ſtratarum facere teneatur, quæ ſcribatur per notarium ipſius magiſtri ſtratarū apud acta. Et ſi eam dictus magiſter ſtratarum in actis ſcribere noluerit, quilibet alius notarius dictam renunciationem, relaxationem, et aſſignationem ſcribere poſſit: qua renunciatione, et relaxatione ſic facta, omnis proceſſus, qui fieret contra eum, vel ſiqua cōdemnatio ſequeretur, ſit ipſo iure nulla, et nullius valoris. Et ſi poſt dictam relaxationē aliquis de nouo apprehenderet, puniatur in duplo. et quòd dictus magiſter ſtratarum teneatur, et debeat vinculo iuramenti, et ad pœnam quinquaginta lib. den. de ſuo ſalario auferendarum quolibet menſe inquiſitionem, et indagationem ſolenniter facere de cōtentis in ordinamento prædicto. Et ſuper ipſa inquiſitione examinare adminus pro qualibet contrata infrà ciuitatem .x. homines bonæ conditionis, et famæ dandos per M.D. Priores Camerini. et quorum culpabiles inuenerint, ſummariè ſine ſtrepitu, et figura iudicii, diebus feriatis, et non feriatis punire, et cōdemnare ſecundùm formam dicti ordinamenti: dummodò ſibi conſtet probatione legitima, pręſcriptione tēporis non obſtante. Et nihilòminus cogat talem, ſeu tales tenentes occupatam rem, ſeu ſtratam cōis ad relaxandum infrà tertiam diem. Et ſi non relaxauerit infrà terminum prædictum triū dierum: puniatur, et puniri debeat in xxv. lib. den. Et nihilòminus relaxare cogatur. Et quòd prædicta locum non habeant in ſcalis, et ſedilibus, qui, et quæ eſſent ante domum alicuius. quæ ſedilia, et ſcalæ aditum viæ non impediant: dummodò ſcalæ ſint factæ ſecundùm formā ſtatutorum. Et prædicta non intelligantur de aliis viis. ☞ Addimus huic ſtatuto, quòd ſi aliquis durante officio Magiſtri ſtratarum pro tempore, poſt bannum tamen generale per eum factum, occupauerit aliquam ſtratam publicam, vel territorium communis, incidat in pœnam .x. lib. den. exigendam de facto ab ipſo occupante. Et nihilòminus teneatur ad relaxationem dictæ rei, facto tamen prius dicto occupanti præcepto per dictum magiſtrum ſtratarum, vt infrà terminum trium dierum debeat relaxaſſe viam, ſtratam, ſeu territorium occupatum, et compareat ad ſe excuſandum, et dicendū cauſam quare non debeat ſe condemnare in pœna banni. Et ſi fuerit inobediens in relaxando: puniatur in dictam pœnam xxv. lib. den.

De non proiiciendo in viis communis, vel vicinalibus, et fontibus contratæ ciſternæ ſcopimen, vel alias immunditias. Rub. 40.

ITē, quòd nullus calzolarius, nec aliqua alia perſona audeat, vel præſumat, nec debeat proiicere aliquas immunditias in viis communis, et fontibus contratæ Ciſternæ iuxtà domū Vānis mattonis. Et quòd nullꝰ homo, vel mulier audeat in ipſis viis proiicere ſcopimen. Et ad hoc, quòd dicta obſeruentur de qualibet contrata eligi debeat vnus homo qui iuret denunciare illos, qui in viis prædictis turpitudinem faciunt. Et magiſter ſtratarum poſitus ad prædicta obſeruet, et faciat obſeruari infrà vnum menſem introitus ſui regiminis ſcilicet de eligendo vnum hominem de qualibet contrata. Et ſi fuerit negligens: perdat de ſuo ſalario xxv. lib. den. et quolibet menſe teneatur facere banniri. ☞ Addimus huic ſtatuto, quòd nulla perſona proijciat, vel proijci faciat in ſtratis publicis, ſeu viis vicinalibus ciuitatis, et burgorum ſcotanum, et calcinatium, nec teneat coria

ria ad scarnandum in dictis locis. Et qui contrafecerit, soluat pro banno communis. xx. sol.den. Et sit licitũ cuilibet accusare. & dictus magister stratarum possit super prædictis omnibus procedere, & inquirere, & negligentes punire, capitulo aliquo non obstante.

Quòd dictus magister stratarum teneat facere mattonare, & reaptare omnes vias, & androncs ciuitatis infrà mensem introitus eius regiminis. Rub. 41.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd magister stratarum teneatur vinculo iuramenti infrà vnum mensem introitus sui regiminis facere mattonare omnes vias, & androncs ciuitatis, quæ non sunt mattonatæ expensis cõis, & faciat reaptari mattonatum vbicũq; esset distructum expensis adiacentium. Et quòd de prædictis prorogationem, nec absolutionẽ petere possit, & quod magister stratarũ nõ audeat terminum prorogare sub pœna xxv. lib. den. & prorogatio facta super hoc non valeat.

De non apprehendendo stratas infrà ciuitatem, & burgos. Rub. 42.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd quicunq; apprehendedisset, seu deguastasset aliquam viam, seu andronem infrà ciuitatem, & burgos mattonatam, seu mattonatum teneatur ipsam, & ipsum relaxare, & in pristinum reducere suis expensis ad petitionem cuiuslibet petentis. Et qui contrafecerit, puniatur in xxv. lib. den. Et magister stratarum infrà vnum mensem introitus sui regiminis teneatur ipsas vias, seu andrones apprehensos facere mattonari expensis apprehendentium. Et quos inuenerit apprehendidisse, seu exmattonasse, teneatur facere relaxari, & remattonari, præscriptione aliqua non obstãte. Et si dictus magister stratarum fuerit negligens: perdat de suo salario L. lib. den.

De non proijciendo immũditias in territorio ecclesiæ, vel alterius. Rub. 43.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd quicunq; fecerit, vel proiecerit aliquam immunditiã, vel turpitudinem in curia, territorio, vel casaleno alicuius ecclesiæ, vel in casalenum, inclaustrum alterius, vel per alium possessa, vel in aliqua via ante domum alicuius, puniatur in. xxv. sol. den, & credatur sacramento accusatoris. Si verò proiecerit in domũ vel tectum alicuius: puniatur in L. sol. den. sacramento accusatoris, & cum vno teste fidedigno in c. sol. den. de facto auferendorum pro quolibet, & qualibet vice.

De non proijciendo extrà murum ciuitatis aliquod incammorimen, & in territorio alicuius. Rub. 44.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd cum multi habentes claustra, & casalena extrà muros iniuriam maximam patiantur in eo, videlicet, quòd transeuntes, & habentes facere supradictos muros proijciant lapides, terram, & turpitudines de dictis muris in domibus, elaustris, hortis, & casalenis dictorum hominum habentium facere extrà dictos muros. Quòd nulla persona audeat vel præsumat proijcere aliquam turpitudinẽ, terram, vel lapides de dictis muris, vel alio loco in dictis domibus, hortis, & casalenis. Et qui contrafecerit, soluat nomine pœnæ dicto communi pro qualibet vice xx. sol. den. & stetur de prædictis sacramento accusatoris. & quilibet possit accusare cõtrafacientes, & habeat medietatem banni. Et vt maiores habeant materiam suos filios corrigendi. Volumus, quòd maiores teneantur soluere dictam pœnam pro minoribus delinquentibus in prædictis, vel aliquo prædictorum. Et nihilòminus magister stratarum, qui super viis fuerit deputatus per dictum commune, teneatur, & debeat de omnibus, & singulis supradictis inquirere, & veritatem inuenire, sicut melius poterit, & contrafacientes condemnare in pœna superius nominata, saluo semper seruitio cloàcarum, & necessariorũ.

Quòd habentes possessiones iuxtà stratam debeant facere carbonaria. Rub. 45

ITem statuimus, & ordinamus, quia vt plurimum stratæ cõis non habentes à latere carbonarias, seu fossatum deguastantur, & sublamantur propter aquas pluuiales per ipsas currentes, quòd omnes homines, & personæ habentes iuxtà stratas publicas communis possessiones teneantur facere fossata, seu carbonarias quolibet anno remundare ad pœnam. xx. sol. den. pro quolibet non faciente, & decem sol. den. pro quolibet anno, quo nõ remundauerit, de facto auferẽ. per magistrum stratarum prædictum. qui magister stra-

tarum teneatur prædicta banniri facere per tubatores communis in locis solitis in principio sui officii, & demum de prædictis inquirere,& delinquentes punire ad pœnam. x. lib.den.de suo salario auferendarum tempore sui syndicatus.

Quòd quilibet teneatur ad reparationem viarum, non obstante aliqua exéptione,priuilegio,seu rescripto. Rub. 46.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd quilibet de ciuitate,comitatu,& districtu Camerini teneatur ad reparationem viarum, pontium,& fontium, nõ obstante aliqua exéptione, priuilegio,seu rescripto. Et siquis allegaret dictam exemptionem incurrat pœnam.x.lib.den.pro quolibet, & qualibet vice.

De modo,& ordine dando pro manutenendo viã, qua itur ad mõtẽ Beregnæ. Rub.47.

ITem statuimus,& ordinamus,quòd cũ via,seu strata,qua itur per portam Fililli ad mõtem Beregnæ propter cõtinuum aditum,& reditum bestiarum euntium ad montẽ Beregnæ per ligna plurimum deguastatur. Statuimus propter hoc,& ordinamus,quòd omnes,& singuli ciues ciuitatis Camerini,comitatẽses, & forẽses,qui mittunt eorũ bestias pro lignis ad montem Beregnæ, teneantur, et debeant anno quolibet ad requisitionem magistri stratarum deputandi super vijs portare,et portari facere in dicta strata ad locũ assignandum per dictum magistrum stratarum vnam salmam lapidum pro qualibet bestia, quæ solita est ire ad dictum montem pro lignis ad pœnam. x. sol. den. pro qualibet salma lapidum non portata.Et si magister stratarum fuerit negligens: condemnetur per arrationatores suos in.v.sol. pro qualibet salma lapidum non portata.

De non ponendo aliquas perticas, seu stangas vltrà banchas. Rub. 48.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd nullus audeat, vel præsumat in Arengo cõis, & in Platea S.Angeli, et in dicta platea vsq; ad ecclesiã S. Agathæ ponere, et extendere aliquas perticas, seu stangas super dictis locis vltrà banchas, quas solitus est habere ad pœnam.x.sol.den.pro quolibet contrafaciente,& qualibet vice.

Quòd nulli liceat aquam trahere de suo solito cursu. Rub. 49.

NVlli liceat aquã etiã pluuialem extrahere de suo solito cursu, vel ipsius solitum cursum mutare, vel impedire,et eam, vel eum mittere aliunde per suam rem, uel alterius, etiam insulcando quod præstet impedimentum alicui viæ, vel fundo,vel alterius rei. Et qui contrafecerit,puniatur in.x.lib. den. pro vice qualibet, si querimonia posita fuerit. Et Potestas,et Cap.vel Iudex appellationis, et quilibet alius officialis communis præcipere debeat,vt dictam aquam in cursum eius pristinum reducat, et remittat per locum consuetum,vnde currere consueuit: et damnum, et interesse refici facere illi,vel illis,vel cui impedimentum præstet.Et quilibet querelam proponens possit producere testes lite non contestata.et ad prædicta,et executionem contentorum superius possit procedi summariè,et de plano, diebus feriatis, sine libelli oblatione,et sine strepitu, et figura iudicij. ¶ Item statuimus addentes huic capitulo,quòd eo ipso, quòd apparebit fluere aquam per alium locum in damnum,et præiudicium alterius,vel impedimentum alicuius viæ publicæ,uel fundi,uel uiæ uicinalis,quàm per locum magis solitum: præsumatur facta talis mutatio, et immissio per illum locum, cuius esset res, per quam consueuit solitum cursum habere,uel per illum, cui primo damnum dabat, uel per illum cuius nouus cursus præstaret commodum,uel utilitatem,uel eius famulum,uel laboratorem,siue coptumatorem,siue alium de eius familia ita quòd sibi præcipi possit per Iudicem,quòd infrà certum tempus eam remittat.Et si non remiserit, et impedimentum cursum antiqui remouerit; pœnam xxv.lib.den.debeat sustinere. Et nihilòminus infrà illud tempus per Iudicem statuendum dictam remissionem,et impedimenti sublationẽ facere ad pœnam similem teneatur. Et si postquàm remiserit, et impedimentum remouerit, apparebit ipsum cursum fore mutatum,et impeditum: tunc sufficiat fama publica contra illum qui semel remiserit, uel impediuerit,uel contra dominum ipsius rei,per quã fluxerat per tempus antiquum, et solitum; qua probatione habita pęnam. x. lib. den. sustineat pro qualibet

qualibet vice. Et de prædictis possit, & debeat inquiri, & accusationem fieri. Et prædicta vendicent sibi locum tàm in prædiis rusticis, quàm vrbanis.

Ordine, & assignamento de stradi, ponti, & fonti. Rub. 50.

PERCHE con l'ordine chiaro se leuano, & togliono molte discordie, & dissensioni, & che ogni persona con tale ordine habbia à prestare obbedientia al Mastro del le strade, & suoi officiali, quando se li cõmanda, che vadano ad acconciare, & assettare le strade, põti, & fonti, doue sarà dibisogno. Per il presente statuto se ordina, & se da la parte à tutti Cittadini, & homini de tutte Castella, Ville, & Parrocchie de la Città, Cõtà, & destretto de Camerino, assignandoli le infrascritte parti, vie, ponti, & fonti à ciaschuno secondo, che qui de sotto saranno annotate, cioè, porta per porta, & strada per strada, & quante canne per Scindicato, & con il numero di quanti piedi la canna, & cosi la parte, che hanno da fare li Cittadini. Dechiarando, che la canna de la strada, che fa li Cittadini, è de piedi XII. di longhezza, & de larghezza piedi X. & quella de li Contadini è larga piedi otto, & longa piedi XIIII.

IN primis la strada de la porta de Filillo, tirando per la via della Torre de Beregna, comenza la parte delli Cittadini alla Porta de Filillo fino allo spicolo de S. Giouanni de Filillo dal canto de là verso il canneto, sono la parte delli Cittadini Canne Settanta de piedi xij. la canna longa, & larga piedi x. canne. 70.

Sentino canne ottant'otto	c. 88.	Croce canne Settanta	70.
Barignano canne vent'otto	28.	Paganico canne sedeci	16.
Varano canne quarantadua	42.	Crisperi canne quaranta	40.
Archusiato canne vndici	11.	Le Tegge canne quarantatre.	43.
Valdiea canne dicessette	17.	Statto canne cinquantacinq;	55.
Fiungo canne trenta quattro	34.	Borgiano canne ottantadua	82.
Valcimara canne trenta	30.	Castel S. Venãzo canne cinquãta	50.
Pieuesaueri canne Sessantanoue.	69.	Piagusiano canne tredici.	13.

La strada, che va à capo della Piaggia, comenza alli Punti insino à capo della Piaggia è stata consignata all'infrascritti Scindicati. In primis.

Vistignano canne sessantacinq;	65.	Monasterio d'll'insola cãn. trẽtaquattro.	34
Mont'alto canne settanta sei.	76.	Campolarzo canne quindici.	15.
Cessapalummo canne settanta	70.	Dinazzano canne quattordici	14.
Coldepreta canne sedici.	16.	Caldarola canne ducento.	200.

La strada, che va à Castelramõdo, comenzãdo alla porta del Mercatale, la parte delli Cittadini sono canne vintinoue, piedi quattro, & mezzo de piedi xij. la canna longa, & larga piedi x. 29. mezzo.

Pioraco canne cento sei	106	Castel. S. Maria cãne cẽto quarãtadua.	142
Sippio canne vinti noue	29.	Mecciano canne sette	7.
Gorgiano canne sedici.	16.	Agnano canne quattordici	14.
Valuegenano canne ventitre	23.	Agello verso la torricella cãn. vinticinq;	25
Colsouerino canne otto	8.	Castelramõdo canne settantatre	73.
Sabbieta canne otto	8.	Gagliole canne nouanta.	90.
Mergnano canne trenta	30.		

La strada de la porta Angelescha, che va à Pioraco, la parte delli Cittadini comenzãdo alla porta sono cãne ducẽto cinquãta de piedi xii. la canna longa, & larga piedi. x.

S. Marcello canne quarant'otto	48	Viminano canne sette	7.
La Muccia canne cento otto.	108.	Lugiano, & Camorsiano cãne noue.	9.
Perito canne diece otto	18.	Morro, & Casale canne trẽtadua.	32.
Seluazzano canne sette	7.		

Dal termine doue finisce detta strada de Morro, & Casale ce sono canne sedeci de strada, che non bisogna mattonare, & va fino al passo, che va al palazzo, ò torre de Malacarne canne sedici. 16.

Nibbiano canne cinquantatre, che non bisogna mattonare, comenza al detto passo fino al ponte de la ceresia. 53.

S.Heramo canne quaranta, nelle quali ce sono cãne vintitre, che non bisogna mattonare, comenza al ponte della Ceresia, 40

Gelagna canne trent'otto	38	S.Seueri canne vndici.	11
Rouegliano canne otto	8.	Val S.Martino canne venticinq;	25
Copogna canne cinquant'vna	51.	Ornagnano canne quindici	15
Arnano canne diece	10.	Mistrano canne vintisette	27.
Raggiano canne vndici	11.	Sorti canne Settanta.	70.
Calcina canne dodeci	12.	La Fluminata canne cento cinquanta noue.	159.
Agolla canne trentadua.	32.		

La strada, che va à Serraualle dalla porta de S. Giacomo la parte delli Cittadini comenzando alla detta porta sono canne sessantasei de piedi. xii. la canna. 66.

La costa de feore canne quarãt'otto,	48.	Serraualle canne quarantaquattro	44.
Cignano canne tredici	13.	Gioue canne cento sei.	106
Tufo canne quarantacinq;	45.	Massa canne ottantatre	83.
Pieue Thorina canne cinquantanoue,	59	Presoglio canne trentasette	37.
Valcaldara canne quarantatre	43.	Val S.Angelo canne ducentocinq;	205.
Seramula canne vintitre.	23.		

Recordo fuora della porta de S. Giacomo cioè alla croce della strada che va verso il colle della rena fine alla strada, che va verso il pie de le casselle, cioè alla casa de Venãzo de frate sacco sono canni.

Anticho comenza alla casa de Venanzo de frate saccho posta sotto le fornace, & va fino alla porta della casa de sere Antonio dello Tinto posta à piedi delle caselle sono canni cento vinti dui. 122.

La strada che va verso la Muccia comineiando alla Ersolta de pace de Simone, cioè, al Tribbio della via fino à Barbara.

Capriglia canne nouantanoue	99.	Appenino canne cento quindici;	115.
Torricchio cãne cento vint'otto	128.	Mõte S.polo cãne ducẽto cinquãtasei.	256

La strada che va verso Santo Marcello cominciando alla casa de Vagni da Pircanestro in capo della piaggia sopra la fonte del merchatale la parte delli Cittadini sono canne cento trento sette. 137.

Casa vecchia canne sessanta sei.	66	Frontillo cãne trenta tre.	33.
Vallicchio cãne quattordici,	14.	La Roccha de maij canne trent'otto.	38
Gagliano cãne quindici,	15.	Fiordemonte cãne ducẽto quarãta.	240.
Pieue Bouegliano canne cento sette	107.		

La strada de Santo Giorgio fine à piedi delle Scali comenzando alla porta de Santo Siluestro la parte delli Cittadini sono canne ottant'vno de piedi xii. la canna. 81.

La Roccha de Mattheo cãne quindici,	15.	Coruenale canne quaranta cinq;.	45.
Altino canne vintisei.	26.	Colpolina canne sessantanoue.	69.
Insula canne cinquantuna.	51.		

La strada della porta de Cisterna che va à Barignano la parte delli Cittadini comenzando alla detta porta sono canne cinquantatre, & mezza. 53.& mez.

Santo Maroto canne cent'otto	108.	Fiastra canne Trecento due.	302.
Fiegni canne cento sette	107.	Acquacanina canne cento quarãtasei.	146
Coldemese canne cinquant'vna	51.	Bolognola canne cento trenta.	130.

Sequitano tutti quelli che sono adiacenti, & obligati à fare li Ponti infrascritti, Terzero

per Terzero, & Ponte per ponte, in primis.

Il Terzero de Subsanto.

Il Ponte dello Cacchamo.
La pieue de Faueri
Borgiano, &
Croce.
adiacēti, & obligati

Il ponte de Fiūgho
Fiungho
Paganicho
Dinazzano
Varano
Archufiato
Viſtignano.
adiacēti, & oblibati.

Il Ponte de Valcimara.
Valcimara, &
Mont'Alto
adiacēti, et obli.

Il ponte ſotto campularzo
Campularzo adiacente, & obligato.

Il ponte ſotto Statto à piedi de la piaggia.
Statto
Il Puzzolo
Le Tegge
adiacāti, & obligati

Il ponte de Palente che va à Mergnano.
Mergnano, &
Calcina
adiacēti & obligati

Il pōte de palēte che va à Caſtelramōdo.
Agnano
Colſouerino
Valuegenano
adiacēti, & obligati

Il ponte de Gorgiano
Gorgiano adiacente, & obligato.

Il ponte ſotto la roccha d'Agello
Agello adiacente, & obligato

Il ponte de Belanciuni
Gagliole, &
Caſtelraimōdo
adiacenti, & obligati.

Il ponte de Montagnano
Thuſegga, &
Lugiano.
adiacenti, & obligati.

Il ponte delle Molina de Ceſſapalummo.
Ceſſapalummo adiacente, & obligato.

Il ponte de Lancianello
Lancianello adiacente, & obligato.

Il ponte de Sabbieta
Sabbieta adiacente, & obligata.

Terzero de Mezzo.

Il ponte de Lanciano
Caſtel S. Maria
Mecciano
Sippio
adiacenti, & obligati.

Ormagnano
Criſperi

Il ponte de Pioracho
Pioracho
Agolla
Sorti.
adiacenti, & obligati

Il ponte della Fluminata
La Fluminata adiacente, & obligata.

Il pōte ſott'Oi be d'tto il pōte d' Berardo.
Il Poggio adiacente, & obligato.

Il pōte ſopra Palente che va à Pioracho.
Perito
La Coſta de S. Seueri, &
La Val de San martino
adiac. & obl.

Il ponte ſotto quello de Malacarne
Rouegliano adiacente, & obligato

Il ponte del piano de Palente
Il pian de Palente
Cuiano, & Camorſiano
adiac. & obli.

Il ponticillo ſotto il piano de Agello
Raggiano adiacente, & obligato.

Il pōte ſopra Palēte che va à S. Heramo.
Santo Heramo
Viminano
Nibbiano
adiacenti, & oblig.

Il ponte de Gelagna.
Gelagna, &
Maſſa.
adiacenti, & obligati

Il ponte della Muccia
La muccia, &
La coſta de feore
adiacēti, & obligati.

Il ponte del piano de Gioue.
Gioue adiacente, & obligato.

Li ponti ſopra, et nella pieue Torina.
La pieue Torina.
Anticho
adiacenti, et oblig.

Li ponti de Preſoglio et ſotto S. Angelo de preſoglio.
Preſoglio, &
Val. S. Angelo
adiacēti, et obligati.

Li ponti de Serauallle fatti, e da farſe.
Serauallle
Seramula
Thuſo, et
Copogna
adiacēti, et obli.

Il Terzero de Muralto, Morruto, et Ciſterna.

Il pōte de S. Gregorio appreſſo. S. Frāceſco della Traue.

Appenino
Torricchio adiacenti,& obligati
Casauecchia
Il ponte sotto Capriglia.
Capriglia adiacente, et obligata
Il ponte de Beldeletto.
Fiordemonte adiacente,et obligato.
Il ponte sopra S.Francesco della Traue.
Monte Santo Polo adiacēti, et obli.
Valcaldara
Il ponte de Realto
Vallicchio adiacēti,et oblig.
Gagliano
Il ponte sopra la fornace che va all'Insula.
L'Insula, et adiacēti,et oblig
La roccha de Maij
Il ponte della pieue Bouegliano
La pieue Bouegliano adiacēte, et oblig.
Il ponte del Rio di Frontillo.
Frontillo adiacente,et obligato.
Il ponte de lo Riuo delli Calzolari.
Cignano adiacente, et obligato.
Il ponte del rio che va à S.Marcello.
S.Marcello adiacente, et obligato
Il ponte à piedi delle scale.
Barignano adiacente,et obligato.
Il ponte sotto.S. Luca
Lo mezzo de Sentino adiacēti, et obli.
Coldemese

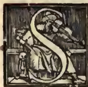
Il secondo ponte sotto al predetto.
Santo Maroto adiacēti,et oblig
La roccha de Mattheo
Il ponte che va à Sētino appresso la casa de Marino Credente.
L'altra mitá de Sētino,adiacēte,et obli.
Il ponte che va verso la Poluerina
Altino, et la mitá adiacēti, et obli.
De Sefri.
Il ponte della Poluerina.
La Poluerina
Coruenale adiacenti,et obli.
Lu Bree de cāpo de bon'homo.
Il ponte sotto Varano
L'altra mitá de Sefri, adiacēte,et oblig.
Il parapetto del ponte della Fersia
Valdiea adiacente,et obligata.
Il ponte de S.Lorenzo che va à Fiastra
Lu Bree de S. Lorenzo. adiac.et oblig
Podalla
Il ponte de acquacanina
Acquacanina adiacente,et obligata.
Il ponte sotto la roccha de Varano verso, et appresso Chienti,
Bolognola adiacente, et obligata
Aduanza lu Bree de mezzo de Fiastra qual se puo mettere secondo il bisogno, et doue parerà.

Explicit Liber Quintus Stratarum.

DE GRASCERIATV, ET EXTRAORDINARIATV LIBER SEXTVS.

De officio Grasceriorum, & Extraordinariorum communis ciuitatis Camerini. Rub. Prima.

STatuimus, & ordinamus, quòd in ciuitate Camerini sint, & esse debeant tres Grascerij, & tres Extraordinarij, qui habeant obseruare, & obseruari facere omnia infrascripta Statuta concernentia officiũ grasceriatus,& extraordinariatus: & pro infrascriptis obseruandis, & obseruare faciendis dicti grascerij, & extraordinarii possint procedere summariè, simpliciter, & de plano, sine strepitu,& figura iudicii & contrafacientes,& repertos culpabiles punire prout disponetur in infrascriptis statutis, & ordinamentis. Qui grascerii eligantur, & eligi, ac deputari debeant per Consilium generale Camerini, videlicet vnus pro quolibet terzerio, & similiter tres extraordinarii, duo videlicet eligantur per dictum consilium ad eius libitum,& voluntatem,et alius per magnificos D.Priores dictæ ciuitatis pro tempore existẽtes. Qui grascerii,et extraordinarii debeãt esse probi,et legales viri, et teneantur in introitu eorum officii iurare in manibus dictorum D.Priorum officium eorum bene,fideliter,et accuratè,et sine aliqua fraude exercere,et exerceri facere, et quòd dicti extraordinarii teneantur præstare fideiussores idoneos de fideliter, et sine fraude exercendo eorũ officium. et dictum officium durare debeat per tempus,et tempora declaranda per prædictum magnificum consilium generale,et M.D.Priores respectiue.Et insuper eligantur per dictos M.D.Priores tres affectatores, siue sciaumatores,videlicet vnus pro quolibet Terzerio, qui similiter iurent in manibus ipsorum se eorum officium bene, et fideliter exercere. ¶ Addentes supradicto statuto,quòd prædicti grascerii, vt supra sic deputati, possint,et valeant autoritate eorum officii pro bono communis toties, quoties opus fuerit,et ei expediens videbitur, præcipere, et mandare dictis extraordinariis, et cuilibet ipsorum in omnibus concernentibus eorum, et cuiuslibet ipsorum officiũ. Quibus grasceriis, et eorum mandatis prædicti extraordinarii, qui pro tempore erunt, teneantur, et debeant obedire sub pœna decem lib. den. pro quolibet, et qualibet vice,et plus, et minus arbitrio dictorum grasceriorum applicanda pro medietate dictis grasceriis, et ꝑ altera cõi Camerini. Et hoc pro manutentione infrascriptorum statutorum,et executione pœnarũ in eis descriptarũ,et pro aliis ad eorũ officium spectantibus, et pertinẽtibus. ¶ Item addimus huic statuto, quòd in casu quo differentiæ inter dictos affectatores, et homines,et personas, qui veniunt ad vendendum eorum bona,quòd pro concordandis dictos affectatores cum hominibus, et personis vendentibus,et vendere volentibus eorum res,et bona,quòd interueniant dicti grascerii tãq̃ superiores affectatorum in dicto officio. Qui grascerii possint concordare partes. et in oẽm euentũ dicti vẽdẽtes teneãt, et obseruari debeãt ordinamenta dictorũ grasceriorũ super affectatione bonorũ prædictorum tãquàm superiorum dictorum affectatorũ, et si non reperirentur de facili dicti affectatores, quòd dicti grascerii, et quilibet ipsorum possint affectare, et facto per eos, vel aliquem ipsorum affecto prædicto, dicti affectatores non possint dictas personas amplius molestare pro affecto prædicto pro illa die.

Qualiter debeat fieri sciaumum per homines ciuitatis Camerini semel in mense: et de non faciendo in stratis per beccharios turpitudines. Rub. 2.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd M. D. Priores, et grascerii teneantur facere fieri examinationem, seu sciaumum carnium per tres bonos viros, scilicet asse&ctatores, vt supra eligendos, & pretium carnium declarare per tempora, ita quòd macellarij teneãtur dare, & vendere libram carnium taliter ad hoc, vt ipsi macellarii lucrari possint cõdecenter ex ipsis carnibus. Et teneantur ipsi asse&ctatores positi examinare per tempora pro quanto pretio, & pro quanto tempore ipsi macellarii vendere debeant libram carnium ita, vt ipsi possint percipere iustum lucrum à volentibus emere carnes: dumtamẽ ipsi homines positi ad examen carnium non sint becchari, nec aliquis consanguineus ipsorum, nec sint minores XL. annis, & iurare prædi&cta facere bene, & legaliter. Et hoc capitulum sit præcisum, aliquo capitulo non obstante. Et grascerii pro tempore existentes debeant interesse cum di&ctis hominibus ad faciendum di&ctum examen. Et di&cta examinatione fa&cta cogantur macellarii ad faciendum carnes secundùm ipsorum examen. quod examen, & modus eis datum, & datus obseruetur prout in alio statuto continetur. Et di&cti grascerii, & asse&ctatores teneantur bis in ebdomada facere inquisitionem de prædi&ctis: & quos ipsi inuenerint culpabiles de fa&cto cogant, & cogere faciant sine aliquo processu ad soluendum pœnam in statuto contentam. Et si in prædi&ctis fuerint negligentes: condemnentur in lib. quinq; den. pro quolibet, & qualibet vice. Et quòd ipsi grascerii inquirant, & inquiri faciant toties, quoties opus fuerit, & ad minus semel in mense pro qua quantitate becchari possint dare libram carnium venalium. Et quòd ipsi becchari non comburent porcos, quos vendere debent, nec aliquam bestiam in stratis, & viis publicis, & infrà ciuitatem: nec iugulent, seu interficiant, vel iugulari, aut interfici faciant in di&ctis viis porcos, vel aliam bestiam, vt di&ctæ viæ non remaneant insanguinatę di&cto sanguine. Et si contrafecerint: puniãtur pro vice qualibet ipsi, & quilibet ipsorum contrafacientes in XL. sol. den. Et possit quilibet accusare, & habeat medietatem banni. Et hoc obseruetur obseruari debeat præcisè, nisi aliter fuerit per consilium generale cõis Camerini dispositum, & ordinatum.

Qualiter becchari forenses volentes facere carnes in ciuitate Camerini possint. Rub. 3.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd becchari forenses, & alii volentes facere carnes in ciuitate Camerini ad vendendum, liceat eisdem facere sine contradi&ctione alicuius, qui becchari forenses non teneantur, nec possint cogi ad iurandum sub capitulo becchariorum: dummodò iurent obseruare statuta, & decreta communis, & populi loquentia de carnibus vendendis pro certo pretio, & suam artem facere bene, & legaliter, vt iniũ&ctum fuerit à regimine ciuitatis Camerini, capitulo aliquo communis, & populi, & artis ciuitatis Camerini non obstañ. Hoc saluo, quòd si di&cti forenses habitauerint in di&cta ciuitate quinq; annis continuis, tunc cogantur, & cogi possint per capitaneum artis ad iurandum in arte. Et idem dicimus in forensibus omnium aliarum artium.

Quòd nullus possit facere sanguinẽ, nec interficere bestias in stratis publicis. Rub. 4.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nullus macellarius, nec aliquis alius homo de ciuitate, comitatu, & distri&ctu Camerini possit, nec debeat facere sanguinem, seu interficere aliquam bestiam in stratis publicis cõis, ad hoc vt mattones, & stratæ non deturpẽtur. Et qui contrafecerit, condemnetur in. L. sol. den. & credatur sacramento accusatoris cum vno teste.

Quòd becchari teneantur facere artem bene, & legaliter. & si noluerint exercere di&ctam artem, non cogantur. Rub. 5.

ITem statuerunt, & ordinauerunt, quòd quicunq; bechariorum voluerint artem becchariæ exercere, teneantur legaliter exercere. Et si aliqui eorum noluerint artẽ huiusmodi facere, vel exercere, quòd per officiales cõmunis Camerini, vel eorum aliquẽ nõ cogantur ad artem huiusmodi faciendum, vel exercendum. Et qui eas carnes facere recusauerit

cusauerit, deinde ipsam artem publicè, vel occultè facere non possit: nec aliquas bestias teneat, vel possit emere causa reuendendi, seu reuendi faciendi. Et si contrafecerit: condemnetur pro qualibet vice in.x. lib.& sit licitum cuilibet accusare. Cuius banni medietas sit accusatoris,& alia communis. Et quòd grascerii teneantur,& possint super prædictis inquirere. Et quòd Magnifici D. Priores,& grascerii in quatragesima cuiuslibet anni teneantur facere coràm se venire omnes becchariOS,& scire ab eis illos, qui voluerint facere carnes, vel non. Et deinde facere, & procedere secundùm quod deliberatum fuerit per consilium populi dictæ ciuitatis. Et magnifici D. Priores, & grascerii recipiant fideiussores à becchariis de obseruando conditiones, pacta, & conuentiones facta,& factas tempore conductionis macellorum: & fieri faciant consilium, in quo proponatur de modo locandi macella in ciuitate, & burgis Camerini pro vendendo,& faciendo carnes. Et quod deliberatum fuerit, prædicti becchari obseruare integrè teneantur ad pœnam, quæ fuerit in ipso consilio ordinatum.

De non emendo Pisces castri Ploraci, et Sephræ. Rub. 6.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd nullus de ciuitate,comitatu,et districtu Camerini audeat, vel pŝumat in ciuitate, comitatu, vel eius districtu Camerini emere,vel emi facere pisces, qui capiuntur in lacubus cōis Camerini, qui sunt iuxtà castrum Ploraci,et districtum Sephræ, et indistrictu dictæ ciuitatis,et in ipsius districtus fluminibus causa reuendendi,vel reuendi faciendi: nec audeat ipsos tenere ad reuendendum publicè, vel occultè. Et qui contrafecerit tàm in emendo ipsos pisces, quàm etiam in retinendo eos per se, vel alium, condemnetur cōi pro qualibet vice in xxv.lib.den. et licitum sit cuilibet accusare: et accusator habeat medietatem banni. et stetur sacramento accusatoris vsq; in.c.sol.den.Et de prædictis tàm Potestas, quàm grascerii teneantur, et debeant inquirere, et procedere summarie, nulla iuris solennitate seruata: et repertos culpabiles de prædictis,et quolibet prædictorum punire, et condemnare secundùm dictam formã. Et idem dicimus de illis, qui vendiderint pisces illis, qui emerint ipsos pisces causa reuẽdendi, exceptis illis de Ploraco, qui inter se possint emere, et vendere, et ad ciuitatem Camerini reducere et apportare ad vendendum, et non alibi extrà districtum.

De non portando pisces, qui caperentur in comitatu, et districtu Camerini extrà ipsius districtum. Rub. 7.

ITem statuimus, et ordinamus,quòd nullus audeat,vel præsumat pisces aliquos, qui caperentur in comitatu, et districtu ciuitatis Camerini portare, vel portari facere extrà districtum ciuitatis Camerini de die,vel de nocte.Et qui contrafecerit. si fuerit de die in x.lib.den.si fuerit de nocte in xxv.lib.den.condemnetur. Et cuilibet sit licitum accusare: et accusator habeat medietatem banni. et stetur sacramento accusatoris vsq; ad xx. sol. den.Et de prædictis tàm Potestas, quàm grascerii, et quilibet possit,et debeat facere inquisitionem quolibet mense duabus vicibus.

De non vendendo vinum ad minutum sine licentia, et apodissa grasceriorum populi Camerini: et de concedendo licentiam omnibus volentibus vendere vinum ad minutum. Rub. 8.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd nullus tàm terrigena, quàm forensis audeat, vel præsumat vendere vinũ, vel vendi facere in ciuitate Camerini, burgis, vel eius comitatu,et districtu ad minutum sine licentia,et apodissa grasceriorum populi ciuitatis Camerini. Et qui contrafecerit,puniatur, & cōdemnetur per ipsos grascerios in.x.lib. den. Et præfati grascerii teneantur dare, & concedere licentiam,& apodissam omnibus volẽtibus vinum vendere, seu vendi facere ad minutum in dicta ciuitate,& eius comitatu,& districtu. Et quòd omnes volentes vinum vendere ad minutum in dicta ciuitate, & eius comitatu,& districtu teneantur, & debeant habere Petictũ,medium,fogliettam,& mediam fogliettam omnia sigillata cum sigillo communis: & cum dictis vasis sigillatis vendere omnibus vinũ emere volentibus,& non cum aliis vasis,& pro illo precio, quo deli-

beratum fuerit, & in eorum apodissa continetur, sine tamen aliqua solutione gabellæ. Et ipsas mensuras implere:& si non impleret, & scemas daret, puniatur pro qualibet vice,& qualibet mensura scema data in decem sol.den.Et si cum mensura non sigillata vẽderet: puniatur in. c. sol.den.Et quilibet vinum vendens possit dare vinum pro minori precio: dummodò habeat apodissam grasceriorum de illo precio,quo vẽdere voluerit. Et si aliquod vinum vetus remaneret post festum omnium Sanctorum: quilibet vinum vendens vendere possit ipsum vinum vetus, & remansum vendere pro eo precio,quo de mense octobris præcedente vendebatur cum apodissa grasceriorum vsq; ad vnum mensem tantùm,& non vltrà post festum omnium Sanctorum: dummodò illud vinum vetus non sit reammustatum,nec malitiatum. Et si contrafactũ fuerit in vendendo dictum vinum reammustatum:condemnetur,ac si vinum venderet pro maiori precio. et grascerii teneãtur dare apodissam volentibus vendere ipsum vinum vetus, quemadmodum dare teneantur de dicto mense octobris. Et qui contrafecerit in prædictis, vel aliquo prædictorum,soluat pro banno communi pro quolibet,et qualibet vice.c.sol.den. dummodò condemnatio non excedat summam decem lib.den.pro qualibet die, qua venderet vinum cõtra formam prædictam. Et siquis inuentus fuerit non habere petitum,medium, fogliettam,vel mediam fogliettam,vel aliquod prædictorum non plumbatum,vel plumbatam: soluat pro banno communi.xx.sol.den.pro qualibet vice, seu mensura,quam nõ haberet. Et quòd dictus vendens vinum ad minutum in ciuitate Camerini, Burgis, et in comitatu,et districtu ipsius ciuitatis teneatur ipsum vinum vendere non occultè,sed palàm, & publicè cũ ostiis apertis. Et siquis contrafecerit, soluat pro banno communis decem lib.den.et quòd quilibet possit contrafacientes accusare,et denũciare, et habeat medietatem banni,et teneatur in secreto, si voluerit accusator, siue denunciator. et de prædictis etiam stetur relationi vnius de extraordinariis, vel officialibus dictorum grasceriorum,et habeatur pro plena probatione cum nouo sacramento præstãdo per ipsum officialem. Et si aliquis, qui non esset subiectus iurisdictioni dicti cõmunis, vendiderit contra formam prædictam vinum: quòd nullus de ciuitate, comitatu, vel districtu debeat vinum ad minutum emere ab ipso ad pœnam.x. sol. den. pro quolibet, et qualibet vice. et quilibet possit accusare, et denunciare, et habeat medietatem bãni, et teneatur in secreto nomẽ denunciantis. et vtrum denunciator,et accusator sit legitimus, et sufficiens,remaneat in prouidentia grasceriorum. et volentes vendere vinum, seu vendi facere eo tempore,quo accipiunt apodissam à grasceriis pro uendendo ipsum,debeant dare fideiussores idoneos coràm ipsis grasceriis de soluendo condemnationem, si in aliquo prædictorũ ordinamentorũ delinquerent. et dicta obligatio,et fideiussio duret quousq; venditum fuerit uinum, de quo accipitur apodissa. et quòd futuri grascerii debeant admittere apodissas sui præcessoris infrà ciuitatem, et suburbia per dies tres, et per quinq; extrà ciuitatem. et hoc banniri faciant dicti grascerii noui uinculo iuramẽti de apodissis renouandis post terminos prædictos.

De non uendendo uinum pro alio, nec miscendo unum uinum cum alio. Rub.9

ITem statuimus, et ordinamus, quòd nullus Tabernarius, seu uinum uendens audeat, uel præsumat dare, seu uendere, uel uendi facere uinũ unum pro alio, uel miscere unũ uinum cum alio, seu aquam cum uino miscere, uel aliquam aliam fraudem committere in uendendo uinum,uel uendi faciendo. et qui contrafecerit, condemnetur communi in.c.sol.den. uidelicet ille, qui misceret uinum cum alio uino, et ille, qui misceret aquã cum uino in xxv.lib.den. Et de hoc stetur relationi grasceriorum, vel alicuius eorum tãtùm, siue extraordinarii cum vno teste bonæ conditionis, et famæ, siue attestationi, et probationi duorum testium de credulitate. et credulitas duorum prædictorum testium bonæ famæ habeatur pro plena probatione.

Quòd nullus debeat vendere vinũ,nisi de vase, de quo habet apodissam. Rub. 10.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd nullus Tabernarius, seu vinum vendens audeat vel præsumat petere, nec habere licentiam vendendi, nisi vnam vegetem, uel uegeticulum vini simul in una domo, uel per uicem dum durat ipsum uinum uegetis, uel uegeticuli. et teneatur, et debeat reassignare prædictis grascetiis apodissam, quam habuerit de vna uegete, uel uegeticulo uini, quod uendidit antequàm accipiat aliam apodissam: dummodò præcipiatur sibi per dictos grascerios, quòd apodissam ipsis restituat concessam uendito dicto uino infrà tempus statuendum per ipsos grascerios: et aliter de reassignatione non teneatur. Et si contrafecerit: condemnetur communi pro qualibet uice in.xx.sol.den.et quòd ipsi tabernarii uolentes uinum uendere teneantur cum solito sigillo communis ponere, et habere apodissam in uegete, uel uegeticulo, de qua uendit, in fundo anteriori tantùm. et qui contrafecerit, puniatur in xx.sol.den.pro quolibet et qualibet uice. et apodissæ dandæ secundùm dictam formam registrentur per D. grascerios in libris eorum per eos fiendis cum die, mense, et anno concessionis dictæ licentiæ ad pœnam.c.sol.pro quolibet cõtrafaciente retinendorum de eorum salario per magnificos D.Priores dictæ ciuitatis pro tempore existentes.

Quòd possit procedi per D. grascerios, et eorum officiales per inquisitionem, denunciationem, et accusationem contra delinquentes. Rub. 11

ITem statuimus, et ordinamus, quòd in singulis capitulis supradictis, et infrascriptis, et quolibet eorum possint, debeant, et teneantur dicti D.Grascerii, et eorũ officiales procedere per accusationem, denunciationem, uel inquisitionem ex suo officio, et procedere iuris, statutorum, et ordinamentorum, solennitatis, et substantialitatis ordine seruato, uel non seruato, diebus feriatis, et non feriatis: et stetur, et credatur, ut supra dictum est dicto ipsorum D.Grasceriorum, uel relationi extraordinariorum, uel alicuius eorum cum uno teste bonæ conditionis, et famæ. et repertos culpabiles punire, et condemnare possint, et quilibet eorum possit in pœnis, et banno contentis in prædictis, et infrascriptis statutis sine aliqua iuris solẽnitate. et prædicti D.Grascerii populi ciuitatis Camerini, et sui officiales teneantur, et debeant uinculo iuramenti obseruare, et obseruari facere. et si fuerint, uel aliquis eorum fuerit negligens: perdat de suo salario duplum suæ mercedis retinendæ per dictos M. D. Priores. et officiales dñorũ grasceriorum sint, et esse intelligantur extraordinarii.

Quòd hospitatores possint impune tenere ciotulas, et alia vasa apta ad bibendum. Rub. 12.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd omnes, et singuli hospites, et hospitatores ciuitatis, comitatus, et districtus Camerini possint, et eis liceat habere, et tenere in eorũ hospitiis ciatos, biccherios, ciotulas, et alia uasa maiora, prout uoluerint, cum quibus ciatis, biccheriis, et ciotulis possint dare ad bibendum hospitibus, et hospitatoribus in eorũ hospitiis cum mensuris sigillatis sigillo communis Camerini. et si contigerit eos vendere ipsum uinũ in eorum hospitiis, teneantur, et debeãt ipsum uinum uendere secundùm formam statutorum prædictorum, et cum mensuris sigillatis. Et quòd d.grascerii teneãt inquirere uel inquiri facere per suos officiales contra hospitatores, si habent in hospitiis ipsorum uasa sigillata, cum quibus uinum uendãt, et mensuras sigillatas, uidelicet bladi. et si reperti fuerint contrafacientes: puniantur, ac si uendiderint uinum, et mensurauerint bladum cum mensuris non sigillatis.

Quòd per certos homines statuta uini seruentur. Rub. 13

ITem statuimus, & ordinamus, quòd omnes, et singuli homines, et personæ, qui habitant, et habitabũt in futurum à castro Belfortis usq; ad castrum Collisfloriti cuiuslibet conditionis sint, debeant præcise obseruare omnia supradicta, & infrascripta statuta vini & tabernariorum: & quòd cogantur ad soluendum pœnas contentas in dictis statutis. Et idem dicimus de omnibus hospitatoribus, seu vinum vendentibus in comitatu, & districtu ciuitatis Camerini, & vbiq; locorum. Et D. grascerii qualibet ebdomada debeãt

inquirere de prædictis. Et si fuerint negligentes de prædictis: condemnentur per Mag. D. Priores cõis in.c.lib.den.& credatur in prædictis sacramento denunciantis,vt in aliis ordinamentis continetur. Et quòd nullus de prædictis inquisitus, vel accusatus coràm D. grasceriis, & eorum officialibus possit opponere,vel opponi facere contra inquisitionem, vel accusationem aliquã exceptionem declinatoriam fori,vel incompetentis iudicis. Et siquis prædictorum talem exceptionem opponeret: D. grascerii, & sui officiales teneantur ipsas exceptiones reijcere, & eis non obstantibus procedere super accusatione, vel inquisitione secundùm formam statutorum supradictorum, & infrascriptorum, & propterea processus non vitietur. Et si à processu,vel sentẽtia appellaretur: Iudex appellationis dictũ processum,uel sententiam cassare,uel annullare prætextu dictarũ exceptionum oppositarum non debeat,neq; possit. Et si cassaret, vel annullaret: cassatio, vel annullatio non valeat,nec teneat ipso iure. & eis non obstantibus D. grascerii suas sententias exequantur, & vt cautius in prædictis agatur, & dictum statutum firmius obseruetur, quòd D.grascerii tàm præsentes, quàm futuri teneantur, & debeant infrà mẽsem primũ introitus eorũ regiminis requiri facere omnes, et singulos supradictos,quos dictũ tangit negotium, & quòd coràm eis infrà certum tempus compareant ad satisdandum legitimè de obseruando dictum statutũ de vendẽdo vinum. Et si non venirent, & nõ satisdarent cum effectu: D. grascerii,qui erunt pro tempore, debeant,& teneantur quoslibet prædictorum sic contumaces pro ipsa contumacia exbãnire,& condemnare in. xx. lib.den.non obstãte, quòd dictas exceptiones fori,& declinatorias opponeret. Et iudex appellationis non possit aliquam sententiam latam,vel processum pro dicta contumacia facta,vel fienda propter dictas exceptiones oppositas coràm.D.grasceriis,& non admissas annullare. Et nihilòminus cogat eos ad obseruationem dictorum statutorum de vino loquentium vendendo per coactionem pœnæ in ipsis statutis contentæ: & omni alio modo,& causa quibus eis melius videbitur. Et si Iudex appellationis prædictus directè, vel indirectè faceret contra prædicta cassando, vel annullando dictos processus, & sententias: condemnetur occasione prædicta, vel alia quacunq; occasione in xxv.lib.den. communi Camerini per arrationatores communis.Et nihilòminus teneatur illam integram quantitatem communi restituere,quæ cõtinetur in dicta summa,vel processu, qui uel quæ cassaretur, uel annullaretur per eum. Et quòd grascerii, & sui officiales pro aliquo talium uinum uendentium non possint, nec debeant pro satisdatione prædicta in fideiussorem in prædictis recipere aliquem de maioribus,uel de familiaribus ipsorum.

De pœna frangentium uasa ad tabernam. Rub. 14.

ITem statuimus, & ordinamus,quòd quicunq; fregerit, uel fregi fecerit, uel acceperit alicui uendenti uinum, seu de domo, uel taberna alicuius uendentis uinum aliqua uasa,uel cyathos, seu ciotulas, puniatur, & condemnetur per dictos D.Grascerios pro qua libet uice,& quolibet cyatho,seu uase in quinq; sol.den. & de hoc stetur sacramẽto vinũ uendentium, & teneatur uasa,quæ fregerit, seu acceperit antequàm recedat de palatio emendare damnum ad dictam pœnam, & ad arbitrium D. Grasceriorum.

Quòd sit licitum retinere amphoras, & alia uasa maiora, & minora ad tabernam. Rub. 15.

ITem statuimus,& ordinamus,quòd quilibet vinum uendens, seu tabernarius possit,& sibi liceat in taberna habere, & tenere aquam in amphoris,cum quibus possit impune lauare amphoras,cyathos, siue biccherios, & alia uasa. Exceptis uasibus sigillatis,in quibus habere,& tenere non liceat. & dictam aquam possit proijcere ante eorum tabernas sine aliqua pœna non obstante forma alicuius statuti communis, uel populi de hoc loquentis. Et sit licitum uendentibus uinum habere, & tenere in eorum tabernis uasa,quę habere, & tenere uoluerint sine pœna,& banno: dummodò uas sit maioris capacitatis, quàm petictum.

Quòd D.Grascerii possint dare licentiam deferentibus uinum forense,& extrahẽtibus

tibus extrà noſtrum diſtrictum. Rub. 16.

ITem ſtatuerunt,& ordinauerunt, quòd D.Graſcerii teneantur,& debeant ad poſtulationem cuiuſcunq; petentis dare,& concedere licentiam deferendi extrà diſtrictũ Camerini vinum forenſe, ſeu vinum,quod defereretur de Marchia,Ducatu,& alio quocũq; loco in noſtrum diſtrictum cauſa vinum extrahendi extrà noſtrum diſtrictum, habita fide ſaltim per ſacramentum, quòd dictum vinum, quod exrtahitur, fuerit,& ſit forenſe, & non de diſtrictu.

Quòd dicta ordinamenta publicè banniantur,& habeant roboris firmitatẽ. Rub.17

ITem ſtatuimus,& ordinamus,quòd prædicta ordinamenta publicè banniantur in plateis,& locis publicis dictæ ciuitatis per D.Graſcerios in principio eorum officii,ne ipſorum ordinamentorum poſſit ignorantia allegari. Et quòd dicta ordinamenta habeãt roboris firmitatem non obſtantibus aliquibus ſtatutis incontrarium loquẽtibus, quibus intelligatur in omnibus derogatum, non obſtantibus, quòd nõ fuerint bannita.

Quòd D.Graſcerii xv. diebus ante feſtum omnium Sanctorum proponant in conſilio de modo vendendi vinum. Rub. 18.

ITem ſtatuerunt,quòd D. Graſcerii teneantnr, & debeant vinculo iuramenti proponere in conſilio populi ciuitatis Camerini xv. diebus ante feſtum omnium ſanctorum ad dandum formam, & modum in vendendo vinum in ciuitate, comitatu, & diſtrictu Camerini.

Quòd D.Graſcerii populi non poſſint delinquentes condemnare, niſi per formam prædictorum ordinamentorum. Rub. 19

ITem ſtatuerunt, & ordinauerunt,quòd D. Graſcerii ciuitatis,& populi Camerini nõ poſſint aliquem delinquentem in facto vini condemnare, niſi ſecundùm formam ſupra dictorum ſtatutorum,& ſicut in eis continetur.Et ſi aliter cõdemnarent: non valeat,nec teneat ipſo iure. Et quòd præfati D.Graſcerii poſſint dictas pœnas minuere inſpecta conditione perſonæ, & qualitate delicti.

Quòd ſyndici caſtrorum,& villarum, & maſſarii teneantur denunciare frangentes proſtimam. Rub. 20.

ITem ſtatuimus, & ordinamus, quòd omnes ſyndici caſtrorum, & villarum comitatus, & territorii ciuitatis Camerini,& maſſarii eorundem ſyndicorũ teneantur vinculo iuramẽti denunciare.D.Graſceriis ciuitatis Camerini infrà tertiam diem omnes frangentes proſtimam bladi, & vini cuiuſcunq; generis, & farinæ ipſius bladi,carnium ſiccarum,lardi, pullorum, & cuiuſcunq; alterius graſciæ vetitæ per formam ſtatutorum extrà territorium, & diſtrictum dictæ ciuitatis, prout tenentur denunciare alia maleficia commiſſa in eorum territoriis,& ſyndicatibus ad pœnam x.lib.den.pro qualibet ſalma bladi,vel farinæ ipſius bladi,& de alia graſcia.c.ſol.den. ſoluendorum de proprio ſyndici, & maſſariorum non denunciantium, ſed venientium cõtra prædicta, & nõ de bonis vniuerſitatis. Et facta denunciatione per vnum ex prædictis ſyndicis,vel maſſariis: alii de dicta vniuerſitate ad ipſam pœnam,ſeu ad denunciandum minimè teneãtur.

Quòd ſi bladum fuerit extractum extrà territorium dictæ ciuitatis,& nõ fuerit denunciatum: licentia,& apodiſſa de extrahendo bladum illis de vniuerſitate, de qua fuit extractum, omnino denegetur. Rub. 21.

STatuimus, & ordinamus,quòd ſi de aliquo caſtro,villa, vel vniuerſitate fuerit extractũ bladum,vel graſcia,& portatum extrà territorium dictæ ciuitatis,et ipſum delictũ fuerit denũciatum ipſis officialibus, quòd illi de caſtro, villa,vel vniuerſitate ſi venerint per ſe,vel alios ad emendum bladum ad ciuitatem prædictam, quòd eis, vel alicui ipſorum de ipſa vniuerſitate apodiſſa, & licentia portandi granum omnino denegetur. Et ſi daretur,non valeat,facta primò notificatione per literas D.Graſceriorum ipſis vniuerſitatibus de contentis in dicto ſtatuto.

Quòd ſupplicetur D.Camerineñ.Epiſcopo, quòd bladum ipſius ſuperfluum faciat

ad ciuitatem Camerini. Rub. 22.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd per D. Grascerios, et alios, quibus eis videbitur, nostro Camerineñ. Episcopo supplicetur pro parte totius communis, quòd bladū superfluum, quod habetet, faciat apportare ad ciuitatem Camerini: Et ipsum bladum debeat diebus condecentibus vendi facere in Rasengha, et in foro dictæ ciuitatis. Et quòd faciat fieri, et mandet idem D. Episcopus omnibus prælatis, et clericis suis, et districtualibus dictæ ciuitatis, quòd ipsi similiter faciant de blado superfluo, quod haberent.

De pœna portantium bladum extrà districtum ad macinandum. Rub. 23.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd nulla persona audeat, vel præsumat etiam molendinarii portare, vel portari facere aliquod genus bladi, vel leguminis ad macinandum extrà districtum ciuitatis Camerini cum apodissa, vel fine, seu cum sigillo alicuius officialis, uel alterius cuiuscunq; personæ. Et siquis, uel siqua portaret, habeat̃ ꝑ fractore ꝑstimæ, & puniatur, ac si fregisset prostimam & iret, et portaret contra formam statutorũ, et ordinamentorum prostimæ, non obstante, quòd farina, legumen, vel bladum reportauerint ad dictam ciuitatem Camerini, vel eius districtum. et cuilibet sit licitum accusare, uel denunciare publicè, vel occultè, et capere, accipere, et ducere in fortiam communis absq; pœna, et banno in persona, et bestiis omnes contrafacientes in prædictis: et habeat medietatem banni, et condemnationis, et rerum acceptarum, et bestiarum, et altera medietas sit cōis.

De blado non apportando extrà districtum ciuitatis Camerini ad macinandū ad molendina districtus Camerini. Rub. 24.

ITem staruimus, et ordinamus, quòd nulla persona tàm ciuis, quàm districtualis, seu forensis, vel habitans extrà districtum ciuitatis Camerini possit, vel ei liceat portare, vel ferre aliquod genus bladi, uel leguminis, uel portari facere, uel ferri extrà districtum Camerini ad molendina existentia extrà districtum dictæ ciuitatis causa molendi, siue macinandi cum apodissa, uel fine. Et siquis contrafecerit, habeatur pro fractore prostimæ, et ac si fregisset prostimam puniatur. Et nihilòminus perdat res portatas, et bestias. et cuilibet sit licitum accusare, uel denunciare publicè, uel occultè contrafacientes in prædictis, et ipsos capere in persona, et in rebus, et ducere in fortiam communis sine pœna, et banno: et habeat medietatem banni, et condemnationis, et rerum acceptarum, et altera medietas sit communis. Et ne tetræ vicinæ, et homines earundem super præmissis possint ignorantiam allegare: prædicta dictis terris, et earum cuilibet D. Grascerii teneantur infrà xv. dies eorum introitus per literas communis facere nunciari. et teneãtur terræ vicinæ, quibus esset notificatum, ad pœnam secundùm tenorem huius ordinamenti. aliæ verò terræ, quibus non esset notificatum, non teneantur ad pœnam.

De non apportando extrà districtum Camerini aliquod genus bladorum. Rub. 25

ITem statuimus, et ordinamus, quòd nullus tàm ciuis comitateñ. et districtualis, quàm forensis audeat, uel præsumat extrahere frumentum, vel farinam, siue aliud genus bladorum, et leguminum extrà comitatum, et districtum Camerini etiam cum licentia, et apodissa M. D. Priorum, grasceriorum, vel alterius cuiuscunq; officialis sub pœna. c. lib. den. amissionis, et perditionis dictorum frumenti, farinæ, uel bladorum, quæ extraherentur, et bestiarum super quibus deferentur. cuius pœnæ medietas applicetur cōi ciuitatis Camerini, pro quarta parte accusatori, cui debeat credi cum vno teste fide digno, et pro alia quarta parte officiali effectualiter exequenti. Et intelligatur etiam asportasse extrà dictum districtum, et pœnam incurrisse, si fuerit inuentus, vel repertus asportare versus territorium alienum propè confinia dictæ ciuitatis per medium miliare: dummodò non iret ad molendum, siue macinandum, et nisi esset villa in confinio, et uersus ipsam villã iret. et contra prædictos delinquentes possit procedi per inquisitionem, accusationem, et querelam, summariè, simpliciter, et de plano, iuris ordine seruato, uel non seruato. et nihilòminus si prædicti M. D. Priores, vel Grascerii, vel aliquis eorum auderet concedere

dere dictam licentiam in scriptis, vel sine: incurrat pœnam.c.lib. den.applicañ. vt supra & dicta licentia non valeat, nec teneat ipso iure.

De associante, vel auxiliante aliquem ad frangendum prostimam. Rub. 26.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd si aliquis associauerit aliquem ad frangendum prostimam, vel quocunq; alio modo præstiterit auxilium, consilium, vel fauorem in iuuando, vel conseruando bladum, farinam, vel entremappam, siue semolam causa extrahendi extrà districtum ciuitatis Camerini, vel vendendo, vel alienando alicui forensi bladum, farinam, vel entremappam, siue semolam, qui non esset continuus habitator ciuitatis, vel districtus Camerini, eadem pœna puniatur, qua puniretur frangens prostimam.

De pœna molendinariorũ nõ comparentium coràm D. Grasceriis ad parendum mandatis ipsorum. Rub. 27.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd omnes, & singuli molendinarii ciuitatis, comitatus, & districtus Camerini portantes bladum ad molendina, ad mandatum D. Priorũ & Grasceriorum teneantur coràm D. Prioribus, & D. Grasceriis se præsentare, & iurare de non cõmittendo aliquã fraudem in eorum officio, per quam prostima frangatur: sed iuxtà eorum posse obuiare, ne prostima frangatur, & denunciare frangentes prostimam, & suppectos ad frangendum prostimam. Et quòd teneantur, & cogantur ad dandum bonos fideiussores pro prædictis obseruandis. Et quòd si aliquis molendinariorũ dictorum prædicta omnia, & singula non fecerit, puniatur in.c.sol.den.applicañ. communi Camerini.

Quòd molendinarii non possint emere aliquod genus bladi ad Rasengham, nec fori tempore commorari. Rub. 28.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nullus molendinarius possit emere aliquod genus bladi, nec in Rasengha, nec in molendinis, vbi bladum communiter venditur, nec fori tẽpore commorari. Et si contrafecerit: in xxv. lib.den.pro vice qualibet puniatur.

Quòd molendinarii non possint portare bladum extrà ciuitatem, nisi fuerit ponderatum. Rub. 29.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nullus molendinarius debeat aliquod bladũ, quod esset in ciuitate Camerini, portare, vel portari facere extrà ciuitatem causa molendi, nisi fuerit ipsum bladum scriptum, & ponderatum per officialem farinæ electum, siue eligendum super officio ponderis. Et interim postquàm acceperit bladum ad molendum, non reponat in alio loco, nec eleuet de bestiis, nisi primò fuerit scriptum, & ponderatũ. Et postea intrà secundam diem molendinarius, seu deferens ipsum bladum ad molendũ teneatur reportare, & repræsentare farinam ipsius bladi dicto officiali antequàm eleuet de bestia, & facere ponderari ipsum, ita quòd dicta farina reuertatur ad illud pondus, ad quod fuit bladum portatum per eum ad molendinum, excepto iure molendinarii, quod licitum est ei accipere secundùm formam statuti: & reportet ad domum illius, à quo accepit, antequàm eleuet de bestia. Et si molendinarius prædicta omnia, & singula nõ obseruauerit: puniatur pro quolibet, & qualibet vice, in qua deliquerit, per D. Grascerios in decem lib.den. Et nihilòminus personaliter cogatur ad restituendum in cõtinenti ipsum pondus, quod deficeret, de quibus non sit licitum appellare. Et quòd D. Grascerii prædicti possint cogere realiter, & personaliter molendinarios ad molendum, & banna imponere, & obseruare prædicta.

Quòd communitas S. Anatholiæ, Serræ, Sephræ, Campirotundi, Podii, Dignani, Rocchettæ, Præcanestri, Ilicis, & aliorum commendatorum teneantur custodiri eorum territorium pro prostima. Rub. 30.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd communitas S. Anatholię, Serræ, Sephræ, & aliorum castrorum, siue locorum commendatorum ciuitatis Camerini teneantur facere custodiri per suum territotium, & districtum taliter, quòd prostima non frangatur, & extrà districtum Camerini non extràhatur, & bladum aliquod de eorum terris, & terri-

torio non asportetur. Et si contrafaceret: per M.D.Grasscerios in.c.lib.den.pro qualibet communitate, & qualibet vice, qua contrafecerit, condemnetur, & bladum extrahere-tur de eorum territorio. Quod statutum debeat notificari vnicuiq; dictarum communitatum per literas dictorum grasceriorum, et eis mandari per dictas literas, quòd statutū iam dictum obseruetur sub pœna.c.lib.den.

Quòd nullus possit allegare contra dicta statuta prostimæ. Rub. 31.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd nulla persona coràm aliquo officiali ciuitatis Camerini possit, et debeat, vel præsumat dicere, vel allegare contra ista statuta, videlicet, quòd ista statuta, vel aliquod prædictorum non valeant, et quòd in eis nō sit seruata solēnitas statuti. Et si quis contra prædicta, vel aliquod prædictorum diceret, vel allegaret, puniatur in.c.lib.den.à qua condemnatione non liceat appellare. Et si fieret ipsa allegatio, non admittatur per ipsum officialem.

Quòd D.Grascerii faciant banniri statuta, et ordinamenta prostimæ singulis duobus mensibus. Rub. 32.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd D.Grascerii teneantur vinculo iuramenti ipsa statuta facere banniri publicè, et notificare præcoñ.viua voce sono tube præmisso singulis duobus mensibus in die sabbati, et ad pœnam xxv.lib.den.D.Grasceriis. Sed nihilòminus valeant, et executioni mandentur, si bannita non fuerint, et seruata prædicta solennitas.

Quòd D.Grascerii omnes, et singulas pœnas cōtentas in statutis prostimæ possint augere, et minuere secundùm qualitatem facti, & conditionē personæ. Rub. 33.

ITem statuimus, & ordinamus, quia facti qualitas, & conditio personarum requirit, vt interdum pœnæ minuantur, quòd ijdem D.Grascerii possint omnes, & singulas pœnas in dictis, & infrascriptis statutis contentas, & quolibet eorum, prout eis visum fuerit, minuere: dummodò pœna maior non imponatur xl.sol. den. Et contra omnes, & singulos facientes, & delinquentes contra dicta statuta, & infrascripta, vel aliquod eorum idem D.Grascerii, et eorum officiales possint, & debeant per accusationem, vel denunciationem publicam, vel priuatam, vel per inquisitionem ex officio formatam, vel per relationem cuiuscunq; personæ & quocunq; alio modo eis videbitur cum solēnitate iuris, statutorum cōis Camerini, vel sine, ordine iuris seruato, vel non seruato, solēnitatibus, & substātialitatibus ipsorū, vel ipsis statutis iudiciario ordine seruatis, uel nō seruatis, dieb feriatis, uel nō feriatis in quocūq; loco qualitercūq; et quocūq;. Et confessiones per indicia, vel per præsumptiones habitas exigere, & extorquere contra inculpatos. Et in prædictis, & quolibet prædictorum fama publica probata per quinq; homines cum aliquo adminiculo indicia faciat, prout videbitur D.grasceriis populi Camerini, propter quod inculpatos cogere possint ad confitendum. Et ex tali confessione damnatos in omnibus, et singulis supradictis casibus, & aliis in supradictis, et infrascriptis statutis contentis, & quolibet eorum, & in pendentibus, & coherentibus, & annexis. Et qui contrafecerit, puniatur vt dictum est. Et quilibet possit accusare, & denunciare, & deferre, & habeat tertiam partem banni, & condemnationis, quæ inde fieret, & medietatem bladi, quod portaretur, et bestiæ cum qua portaretur. Et contra accusationem, et denunciationem, vel ferentes nulla iuris, vel facti opponi possit exceptio minoris ætatis, vel falsitatis, et infamię, vel alia quacunq; à processibus, et aliis actitatis, et quæ agitarentur per ipsos dominos grascerios, et eorum officiales occasione dictæ prostimæ appellare non liceat, nec de nullitate opponi: et appellans, seu de nullitate opponens non audiatur capitulo aliquo non obstante: dummodò sententiæ diffinitiuæ ferantur in scriptis in præsentia cancellarii communis Camerini, & tradantur eidem. Et quòd à condemnationibus, et sententiis diffinitiuis prædictis possit appellari, et audiatur appellans, et saluo, quòd prima citatio fieri debeat in scriptis cum cedula continente in se nomen rei, et delictum. Et quòd ipsa cedula ipsi reo dimitti debeat, et quòd statuatur terminus reo competenter ad de

fensionem

fensionem faciendam,cui termino renunciari non possit. Quæ omnia, & singula statuta in qualibet sui parte valeant,& teneant non obstantibus aliquibus statutis, & constitutionibus communis,& populi Camerini, & ordinamentis, & reformationibus retrò factis, & non obstante capitulo constitutionis posito sub rubrica de non tormentando aliquem sine licẽtia.D.Iud.Appellat.& statuto posito sub Rubrica, quòd officialis cuilibet faciat plenum ius, & statuto, quòd nulla constitutio fiat contra populũ, & statuto,quòd inuentor prostimæ habeat.xl. sol.den.& statuto, quòd cum proponitur aliquid, quod tã geret portantem,vel capientem, & statuto de rixa habita cum clerico, & statuto, quòd omnes constitutiones,& ordinamenta facta occasione prostimæ reducantur ad prædicta statuta, & statuto, quòd non renouetur statutum populi, donec renouabuntur statuta communis,& statuto de consensu non faciendo per syndicum,donec D. Grascerii consenserint alicui propositæ contra formam statutorum cõis, & populi. Quæ omnia,& singula capitula, & omnia alia capitula,& ordinamenta,ac reformationes, tàm cõis, quàm populi in quantum faciunt, quòd ista statuta,vel aliquod eorum, seu in aliquo denegatoria, seu interpretatoria sint cassa,vana,& irrita,suspensa,& nullius valoris: & ista sunt derogatoria omnibus capitulis, & constitutionibus tàm populi,quàm cõis: & pro statutis cõis,& populi obseruentur omnibus aliis capitulis,constitutionibus in quantum cõtra prædicta statuta non faciunt in suo robore duratura loquentibus tàm super prostima quàm super aliis.

Quòd nullus possit cum illis, qui non sunt sub iurisdictione cõis, aliquod forũ frumenti, aut grasciæ facere. Rub. 34.

ITem statuimus, & ordinamus ad hoc,vt in prostima per illos,qui iurisdictioni Camerini non sunt subiecti, nõ possit fraus comitti, quòd nullus tàm ciuis,quàm forensis,vel districtualis possit,nec debeat accedere ad aliquod castrum,seu villam,nec ad suas pertinentias, quæ sunt infrà districtum ciuitatis Camerini,nec cum hominibus ipsorum aliquod forum frumenti,aut grasciæ causa reuendendi facere,nisi causa reuendendi in ciuitate Camerini pœna, & banno x. lib. den. pro quolibet, et vice qualibet. Cuius pœnæ duæ partes sint cõis, alia accusatoris,et teneatur secretus.

Quòd D.Grascerii mittant exploratores ad terras vicinas. Rub. 35.

ITem statuimus, et ordinamus quòd D.Grascerii teneantur, et debeant vinculo iuramenti,sicut ipsis visum fuerit,et quandocunq; mittere exploratores expẽsis communis ad uicinales,seu propinquiores terras districtus dictæ ciuitatis vndiq; explorando,sciendo,et inquirendo, si aliquis de ciuitate,comitatu,vel districtu granum, vel aliud ad officium grasceriatus pertinens extrahi prohibitum extrà territorium Camerini vendiderit,vel portauerit. Et qui inuẽtus fuerit vendere,uel retinere bladum, vel aliud ad dictũ officium pertinẽs, et extrahi extrà territorium prohibitum, puniatur per D. Grascerios vt fractor prostimæ, si hoc legitimè probatum fuerit, aliàs credatur sacramento vnius vsq; in quantitatem xl. sol. den.

Quòd, si statuta prostimæ essent contraria, seruentur statuta, quæ ponunt maiorẽ pœnam. Rub. 36.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd si prædicta statuta, et ordinamenta, vel aliquod ipsorum essent contraria aliis statutis dudum factis super prostima, seruentur quæ ponunt maiorem pœnam,et sunt fauorabilia pro communi ad vtilitatem cõis non derogãdo statuto,quod loquitur, quòd grascerii possint minuere pœnas considerata qualitate, et conditione personæ.

Quòd ducentes bestias in ciuitate dimittant x. pro quolibet centenario. Rub. 37

ITem statuimus,et ordinamus, quòd siquis duceret in ciuitate, comitatu, vel districtu Camerini aliquod genus bestiarum forensium, videlicet, castratorũ, porcorum, siue porcellorum: dummodò hoc non intelligatur in porcellis minoribus valoris quatuor librarum den. et porcas sanatas dimittat pro quolibet centenario adminus x. dictarũ be-

ſtiarum. Et ab inde ſupra etiam infrà dimittat pro rata, et pro quolibet centenario, et aliter extrahere non poſſit extrà ciuitatem, comitatum, et diſtrictum Camerini etiam cũ licentia non obſtantibus aliquibus ſtatutis, ſiue ordinamentis loquentibus in prædictis in contrarium. contrafacientes verò in prædictis, vel aliquo prædictorum condemnent per D. Graſcerios, uel eorum officiales in xx. ſol. den. pro qualibet beſtia, et in amiſſione dictarum beſtiarum, ſiue beſtiæ. Et quilibet poſſit denunciare, et accuſare contrafacientes in prædictis, vel aliquo prædictorum, et habere debeat medietatem dictæ pœnæ, et beſtiarum.

De non extrahendo aliquam graſciam extrà diſtrictum Camerini ſine apodiſſa D. graſceriorum. Rub. 38.

ITem ſtatuimus, et ordinamus, quòd nullus de ciuitate Camerini, comitatu, vel diſtrictu, et aliũde fuerit debeat, et poſſit portare ſeu extrahere, ſeu portari, vel extrahi facere bladum alicuius generis, ſeu farinam, ſeu aliquam graſciam victualium. Liceat tamẽ vnicuiq; extrà diſtrictum portare, et portari facere carnes cottas, et crudas, vel lardum vſq; in quantitatem xv. lib. et duo paria pullorum, edum, tres cacchiatas panis, uel duas formas caſei ſine apodiſſa extrà confinia, quæ continentur in ordinamento loquente de facto proſtimæ. Et ſi extraheret, vel portaret, vel extrahi, ſeu portari fecerit: perdat, illud, quod portaret, vel extraheret. et quælibet perſona poſſit dictos tales extrahentes, portantes, extrahi, ſeu portari facientes apprehendere, et arreſtare, et capere impune id, quod portaret, et extraheret. et ſit capientium, et arreſtantium medietas, et alia medietas communis: dummodò quòd auferenda, et arreſtanda præſententur D. graſceriis vel ſuis officialibus per dictos capientes, et arreſtantes infrà tertiam diem, et aliter habere non debeant. Et ſi acciperent, et non præſentarent, ut dictum eſt, quòd habere non debeat, neq; poſſit. Et nihilòminus condemnetur accipiens, et non præſentans (vt ſupra præmittitur) in. x. lib. den. per D. graſcerios prædictos, et ad reſtitutionem rerum acceptarum omnium. quæ pœna applicetur dictis graſceriis, et executoribus.

Quòd non poſſit extrahi de dicta ciuitate, eius comitatu, et diſtrictu aliquod genus piſcium ſine licentia officialium. Rub. 39.

ITem ſtatuimus, et ordinamus, quòd nulli liceat extrahere, uel extrahi facere de dicta ciuitate, eius comitatu, et diſtrictu aliquod genus piſcium ſine licentia, vel cum licentia alicuius officialis dictæ ciuitatis Camerini. Et qui contrafecerit in prædictis, uel aliquo prædictorum, pro qualibet uice puniatur per D. graſcerios in. c. ſol. den. et perdat piſces. Quorum bannorũ, et pœnæ medietas ſit communis, et alia medietas accuſatoris. Hoc adiuncto prædictis, quòd ſi aliquod genus piſcium venireut extrà ciuitatem prædictam, uel eius diſtrictum ad ciuitatem prædictam, uel eius comitatum, et diſtrictũ poſſit liberè cum licentia, et bullecta Dñorũ Graſceriorum illud extrahi: dummodò dicti D. graſcerii de dictis piſcibus, et aliunde venientibus in dictam ciuitatem, et eius comitatũ et diſtrictum aliquid ſecundùm eorum arbitrium faciant detineri, ita quòd in totum minimè extrahatur, ad hoc ut in ciuitate copia de dictis piſcibus fertiliter habeatur. Et quòd tẽpore quadrageſimæ eligãtur ꝑ M. D. Priores unà cum credentia, ſeu conſilio mi nori unus bonus, et legalis homo pro quolibet terzerio ciuitatis præfatæ: qui debeant uidere quantum de dictis piſcibus debeat in dicta ciuitate remanere: Et tunc dictis bonis uiris poſitis non habeat locum bullecta graſceriorum. ¶ Addimus huic ordinamento, quòd nullus de ciuitate, comitatu, uel diſtrictu Camerini extrahat, ſeu extrahi faciat nec fauorem præſtet extrahenti, uel extrahi facienti piſces noſtrales extrà diſtrictum dictæ ciuitatis. Et ſi contrafecerit: pro quolibet, et qualibet uice in xl. ſol. den. condemnetur. Et ſi inuentus fuerit aliquis de ciuitate, comitatu, vel diſtrictu Camerini uendere piſces noſtrales extrà diſtrictũ ciuitatis Camerini: ſoluat pro banno xl. ſol. den. et de prædictis inuentionibus ſtetur dicto unius teſtis cum ſacramento.

Quòd nullus pizzicarolus poſſit emere carnes ſalitas, caſeum, uel ꝑua ante horam

ram nonæ. Rub. 40.

ITē statuimus, & ord. quòd nullus Pizzicarolus possit in die fori emere, vel emi facere carnes salitas, caseum, oua, pullos, edos, seu caprittos, seu aliquam grasciam generis cuiuscunq; ante nonam ad pœnam xxv.lib.den.de facto auferendorū, tam ementi, quàm emi facienti, applicañ. pro medietate communi Camerini, & pro altera medietate grasceriis, & officialibus.

De pœna encanauantium aliquam grasciam causa reuendendi. Rub. 41.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nullus debeat encanauare, vel causa reuendendi emere in ciuitate Camerini, eiusq; comitatu, & districtu per se, vel aliū aliquod genus bladi ad pœnam L. lib.den. sibi de facto auferendorum. super quo vnicuiq; sit licitum accusare, & denunciare & inquirere palàm, vel occultè: cuius dicto cum sacramento de nouo præstando cum probatione vnius testis de visu, vel quatuor testium de fama plenè stetur, & pro probatione legitima habeatur. Et denuncians, accusans vel inquirens habeat dimidiam dictæ pœnæ, & alteram habeant grascerii, & executores.

De non dando licentiam alicui forensi de portando aliquod genus grasciæ extrà districtum Camerini. Rub. 42.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd nulla licentia possit dari exportandi, seu exportari faciendi extrà dictam ciuitatem, & eius districtum aliquod de rebus in superiori statuto descripto. & infrà in proximis statutis denotatis alicui forensi. Et si data fuerit, non valeat, nec teneat ipso iure. Et nihilòminus accipiens dictam licentiam contra dictam formam in.x.lib.den.condemnetur, & perdat somarium, res, & bestias, quas deferret. quorum bannorum, & pœnæ medietas sit communis alia denunciatoris. exceptis rebus permissis extrahi.

Quòd piscatores piscantes in lacubus castri Ploraci cōis Camerini nō possint portare pisces extrà districtum Camerini. Rub. 43.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd omnes piscatores, & capientes pisces castri Ploraci piscantes in lacubus dicti castri dicti communis non possint, nec debeant portare, vel portari facere dictos pisces extrà districtum Camerini, sed tantùm ad ciuitatem ad vendēdum in plateis, vel ad beccharias dictæ ciuitatis Camerini pęna.c.sol.den.pro qualibet vice, & quolibet pondere. Et quòd D. Grascerii, qui nunc sunt, & pro tempore fuerint, teneantur, & debeant vinculo iuramenti, & pœna xxv. lib.den habere nomina piscatorum omnium castri Ploraci, & eis præcipere obseruantiam præsentis statuti, & facere eis iurare obseruare contenta in dicto statuto infrà xv. dies eorum regiminis.

Quòd nullus debeat habere de aliquo, nisi de his, quæ fecerint venire in cōi. Rub. 44

ITem statuimus, & ordinamus, quòd D. Grascerii, & quilibet alii officiales deputati ad dictum officium prostimæ, seu alius captor, & denunciator non possit habere aliquam partem nisi de his rebus, & pecunia, quæ in communi deuenerit, et deueniri fecerit. Et si dicti officiales cōtrafecerint, vel aliquis eorum contrafecerit recipiendo, vel accipiendo: condemnentur in duplum per arrationatores cōis quantitatis, quam acceperint, & ad restitutionem rerum acceptarū vel estimationem ipsarum. Et quòd Cancellarius cō munis, & alius deputatus, qui nūc est, et pro tempore fuerit, non debeat, nec possit dare, nec mittere ad exitum dicti communis. Et si contrafactum fuerit per ipsum: condemnetur in xxv.lib.den.per arrationatores ipsius, et ad restitutionem quantitatis datæ per camerarium, qui nunc est, & pro tempore fuerit.

Quòd D. Grascerii teneantur inquirere in qualibet ebdomada contra ementes causa reuendendi. Rub. 45.

ITem statuimus, et ordinamus, quòd D. Grascerii, qui pro tempore fuerint, teneantur contra ementes causa reuendendi, seu encanauandi, vt in superiori capitulo cōtinetur saltim qualibet ebdomada inquirere, vel inquiri facere. Et pro prædictis inquirendis in locis fori ciuitatis Camerini, & alijs, vt videbitur expedire p ciuitatē Camerini, eiusq;

districtum vnum ex eorum officialibus transmittere ad pœnam xxv.lib.den.

De declaratione omnium victualium, & generationis grasciæ, de qua est prostima. Rub. 46.

Statuimus, & ordinamus, quia in aliquibus ex dictis ordinamentis, vel aliis statutis ꝑstimæ veteribus,vel nouis fit mentio, quòd fit prostima de omnibus rebus comestibilibus,& de grascia, volentes declarare prædicta dixerunt, & ordinauerunt, quòd sub ista generalitate contineantur tantùm ista infrascripta,videlicet granũ, & omne genus bladi, leguminis, & omne genus carnium , & oua, & caseum. Hoc tamen prouiso, quòd pro laboratoribus,& sua familia infrà districtum indigentes possint portare panes, carnes, & vinum ad sufficientiam indigentium sine apodissa alicuius officialis. Extrà districtum verò nullus possit portare panem vltrà quatuor panes, quos etiam sibi liceat extra here, et apportare sine apodissa.Contrafacientes verò in prædictis,uel aliquo prædictorum in ea parte, in qua dictum est de panibus non portandis,puniantur pro quolibet pane in quinq; sol.den.

De modo,et ordine tenendis per cribanarios, siue fornarios in coquendo panes, & de precio recipiendo. Rub. 47.

Item statuimus, et ordinamus, quòd quælibet persona,quæ retinuerit furnum in ciuitate Camerini, et burgis ipsius ciuitatis, teneatur, & debeat coquere cuilibet uolenti ad furnum ipsius bene,& diligenter suis lignis,et omnibus expensis. Et non possit,nec debeat accipere,nisi bonenenos octo pro qualibet salma farinæ,et sexdecim panes pro qualibet salma,et non ultrà. Et salma intelligatur octo quartarum panis.et quælibet quarta debeat ascendere ad sexdecim cacchiatas panis: et quælibet cacchiata contineat octo panes. Et si contrafecerit: soluat pro qualibet uice in.xx.sol.den.et de prædictis stetur sacramento accusatoris, si ultrà acceperit,de dicto banno. Et si fornarius deguastaret panem in coquendo dictum panem nimis, uel parum,uel perderet de dicto pane:teneatur ad emendationem damni,et interesse,et stetur sacramento damnum passi vsq; in quantitatẽ xl.sol.den.ab inde supra probationi vnius testis fide digni, qui testificetur de dicto damno,et interesse. Et quòd Grascerii infrà octo dies introitus eorum regiminis uocari faciant omnes fornarios ciuitatis, et burgorum Camerini: Et ab ipsis, et quolibet ipsorum fideiussores idoneos accipiãt,et etiam sacramentum,quòd obseruent præsens statutum,et alia loquentia de dicta materia. Et si Grascerii negligentes fuerint: condemnẽtur per arrationatores in xxv. lib.den.de suo salario retinẽdorũ per dictos arrationatores pro tempore existentes tẽpore eorũ syndicatus. Et quòd quilibet fornarius teneatur habere vnum trocchum, in quo habeat aquam bonam, et non fracedam ad pœnam x. sol.den. pro quolibet.

De modo, et ordine tenendis in rebus,quæ consistunt in pondere,numero, et mensuris. Rub. 48.

Item ad hoc,vt res uenales,quæ consistunt in pondere,numero,et mensuris per mercatores,artifices,et negociatores cuiuslibet mercantiæ artis,uel alterius negociationis quarumlibet rerum uenalium cuiuscunq; conditionis existant in ciuitate Camerini,et eius comitatu,et districtu æquo libramine,et iustis ponderibus uendantur imposterùm. Statuimus,et ordinamus,quòd quilibet mercator, artifex,et negociator quarũlibet rerum uenalium cõis Camerini, et eius comitatus,et districtus uendant,et emant, et quilibet eorum uendat,et emat. Et sit,et esse debeat in futurum unum pondus uocatũ Marchum iuxtà commune vulgare: quòd Marchum sit, et esse debeat duodecim librarum, et dimidiæ sigillatum sigillo ad arma communis Camerini adiustatum. Et esse, et manere debeat in Palatio M. D. Priorum ciuitatis Camerini in capsa eorum quinq; clauium. Et pro emendis, et vendendis pannis per mercatores, artifices, et negociatores cuiuslibet mercantiæ artis, vel alterius negociationis quarũlibet rerum venalium cuiuscunq; conditionis existant in ciuitate, comitatu,et districtu Camerini per quascunq; ꝑsonas

sonas etiam forenses, etiam si consisterent in drappis, vellutis, et cuiuscunq; generis sericorum, & bombacinorũ, etiam si essent aureati, et argentati, sit et esse debeat pro dicto cõi vnus passus de ferro trium palmarum pro quolibet bracchio, exceptis pannis lineis, et pannis laneis bassis, in quibus bracchium sit quinq; palmarum communis Ciuitatis Camerini sigillatus sigillo, et signo ad arma communis Ciuitatis prædictę, et adiustatus. cuius quidem passus mensura apponatur, et signetur in logia plateæ. S. Angeli, vbi iura ciuilia pro communi Camerini redduntur, et in logia S. Mariæ Maioris de Camerino, et in trasanna S. Venantij. Et pro vendendis coppis, et mattonibus, seu lateribus sit, et esse debeat modus, et forma ipsorum copporum, et mattonorum, seu laterum: et mensura modi, et formæ dictorum mattonorum, et copporum planellarum, et quadrellorum apponatur, et signetur in dictis trasannis, et qualibet ipsarum. Et ementes, seu vendentes acciam, linum, canapam, seu aliquam aliam rem venalem cum stateris paruis debeant vẽdere, et emere cum iustis, et æquis stateris paruis. Quæ stateræ paruæ æquiparẽtur, coæquentur, et correspondeant æquo, et adiustato ponderi Marchi cõis prædicti. Et staterę paruæ intelligantur, et intelligi debeant à LX. libris infrà. Et si essent aliæ stateræ excedẽtes numerum LX. lib. debeant adiustari, æquiparari, coæquari, et responderi facere stateræ cõis prædicti secundùm qualitatem dictę stateræ magnæ per Grascerios, vel eorum officiales. Macellarii verò, ac beccharii teneantur, & debeant habere eorum pesas, cum quibus vendant carnes, iustas, & sigillatas sigillo, ac signo ad arma communis Camerini. Quæ pesæ dictorum beccharìorum, cum quibus vendant carnes prædictas, adiustentur, æquiparentur, & respondeant ponderi dicti marchi communis. Et si prædicti mercatores artifices, seu negociatores dictarum rerum venalium, & infrascriptarum contrafecerint contra prædicta, vel infrascripta, & quodlibet eorundem: impunes non transeant, imò debitis pœnis subdantur. Et quilibet mercator cuiuslibet mercantiæ, vel cuiuslibet alterius rei, ac mercimonii, quæ ponderantur ad trutinas, bilancias habere debeat in eius statione, seu apothèca, seu in aliquo alio loco, vbi venderet, seu emeret dictas eius res venales, vel mercimoniam ad pondus Marchi adiustati, & æquiparati ad dictum pondus Marchi cõis cum sigillo, ac signo cõis prædicti. Et si dicti Mercatores, vel aliquis eorum fuerit, vel fuerint inuentus, vel inuenti non habere dictum Marchum adiustatum dicto marcho cõis cum sigillo cõis prædicti: puniantur pro quolibet, & vice qualibet in. c. sol. den. per D. Grascerios populi dictæ ciuitatis. Et si ipsi, & quilibet ipsorum venderent dictas res, & mercimoniam ad illud pondus ad iustatum ad dictũ marchũ cõis, nõ tamen sigillatum cum signo ad arma communis prædicti: puniantur pro quolibet, & vice qualibet in xxv. lib. den. & in maiori quantitate arbitrio dictorum D. Grasceriorum considerata conditione personæ, & facti qualitate. Prædicti verò mercatores dictorum pannorum lineorum, & laneorum non habentes eorum passum de ferro adiustatũ ad passum dicti communis sigillatum cum signo dicti communis puniantur pro quolibet, & qualibet vice in xl. sol. den. Et si ipsi mercatores, & quilibet ipsorum venderent pannum, tàm lineum, quàm laneum ad alium passum non adiustatum, nec sigillatum signo dicti communis, si fuerit pannus laneus in xxv. lib. den. Si lineis in medietate dictæ quantitatis puniantur, & puniri debeant per dños Grascerios dictæ ciuitatis pro quolibet, & vice qualibet. Et in passibus tàm cõis, quàm etiam dictorum mercatorum de ferro sit, & esse debeat signata medietas bracchii. Et mercatores, seu negociatores lini, canapæ, acciæ exilis vel grossæ, seu alterius linisterii, & quilibet ipsorum habeat, & habere debeat stateram lx. librarum, quæ respondeat dicto ponderi Marchi. Et si fuerint dictæ staterę dictorum mercatorum, uel alicuius eorum maioris põderis dictarum lx. lib. æquiparẽtur, & adiustentur, & adæquentur, et respondeant stateræ magnæ cõis prædicti, & sigillatæ cum sigillo Camerini ad arma cõis. Et si dicti mercatores dictorum lini, & canapæ contrafacerent in non habendo dictas eorum stateras adiustatas ad dictum marchum cõis, vel ad dictam stateram magnam, vt superius est expressum: puniantur ipsi, & quilibet ipsorum

pro quolibet,& qualibet vice in.c.sol.den.per D. grascerios populi Ciuitatis iam dictæ. Et si venderent ipsi mercatores ipsum linum,canapam,acciã tàm exilem,quàm grossam, vel aliam rem cuiuscunq; generis,quæ venditur ad pondus ad aliam stateram non adiustatam ad dictum marchum cõis sigillatũ signo dicti communis: puniantur per præfatos D. Grascerios dictæ ciuitatis in x. lib. den. pro quolibet, & vice qualibet. Copparii,seu fornacciarij, seu facientes coppos,mattonos,seu lateres in comitatu, vel districtu Camerini, et infrà districtum quilibet habeat, et habere debeat modum, et formam tàm ipsorum copporum,quàm mattonorum,seu laterum,planellarum,et quadrellorũ: qui adiustentur,et coæquentur cũ modo,et forma datis per ipsum commune dictis coppariis,vel fornacciariis in faciendo dictos coppos,et mattonos,prout de dictis forma, et modo dictorum mattonorum, et copporum signatum est in dictis trasannis platearum S. Angeli S. Mariæ,et S. Venantii. Et dicti copparij, siue fornacciarii si non haberent modum, et formam dictorum copporum,et mattonorum adiustatorum, et æquiparatorum modo, et formæ datæ ipsis coppariis,uel fornacciariis per ipsum commune prout signatum est in dictis trasannis, vt dictum est: puniantur ipsi,et quilibet ipsorum pro quolibet, et vice qualibet in x. lib. den. per D.Grascerios ciuitatis Camerini. Et si dicti copparii, vel fornacciarii, vel aliquis eorum facerent, seu fieri facerent per ipsorum operarios,vel cõductos ad dictos coppos, vel mattonos faciendos: puniantur ipsi, et quilibet ipsorũ per dictos D.grascerios pro quolibet,et vice qualibet in xx. sol.den. Et quod in beccharìis vt in præsenti statuto continetur, idẽ intelligatur,et intelligi debeat in pizzicarolis, seu vendentibus carnes siccas,vel lardum siccum, seu recens, seu caseum. Et si dicti macellarii, et pizzicaroli vendentes dictas carnes non haberent dictas eorũ pesas de ferro adiustatas dicto marcho communis cum signo cõis prædicti sigillatas: puniantur ipsi, & quilibet ipsorum pro quolibet, & vice qualibet in xl.sol. den. Vendentes autem sal, & oleũ habeant,& habere debeant mensuras sigillatas: quæ mensuræ salis adiustentur, & respõdeant quartarono olei dicti cõis, vt infrà proximè de quartarono olei est notatum pœna,& banno xx.sol.den.pro qualibet mensura salis,vel olei. Et si ipsi vẽdentes sal, & oleũ venderent sal, & oleum ad alias mensuras nõ sigillatas, & adiustatas vt supra dictum est: puniantur ipsi,& quilibet ipsorum pro quolibet in L.sol.den. Et quia mensuræ olei propter morchã, & fundaritiam, quas facit oleum,decrescunt,& minuuntur vt plurimum: quòd fiat in communi Camerini pro dicto communi duæ mẽsuræ quartaroni de rame: Quorum duorum quartaronum de rame vnum sit in Palatio M.D.Priorum,aliud penès officialem dicti ponderis communis prædicti. Et si contingeret esse aliquod dubium de diminutione mensurarum olei prædicti occasione morchæ,vel alia causa legitima:quòd fiat adiustatio,æquiparatio, & discussio ad dictum quartaronum,quod est in dicto palatio, quia non tantum frequentatur,sicut quartaronum, quod est penès officialem cõis ꝑdicti. Tabernarii quoq; ciuitatis,comitatus, & districtus Camerini habeãt, & habere debeãt mensuras,videlicet,petictum,medium,fogliettam,mediam fogliettam plumbatas, & adiustatas cum peticto de rame cõis prædicti,& sigillato signo cõis prædicti pœna, & banno xx.sol.den.pro quolibet, & qualibet mensura. Et si venderent vinum ad alias mẽsuras non adiustatas, & non sigillatas signo communis prædicti: puniantur ipsi, & quilibet ipsorum pro quolibet,& vice qualibet,& qualibet mensura non adiustata dicto peticto cõis,vt dictum est cum signo cõis in c. sol.den. per mag.D.Grascerios populi dictę ciuitatis,statutis,& ordinamentis loquentibus de tabernariis in suo statu duraturis: & præsenti particulæ,& statutis, & ordinamentis prædictis tangentibus dictos tabernarios nõ possit, nec debeat in aliquo derogari. Vendentes autem granum, vel fabam,ordeũ, speltam,panicum,vel aliquod aliud bladum, vel legumẽ,uel glandes, vel entremappam, siue simulam,& omne aliud,quod venditur ad mensuram,seu annonam, vendant,et vendere debeant ad mensuras sigillatas signo communis prædicti, et adiustatas,et coæquatas cuppæ lapideæ cõis Camerini, quæ est affixa, seu posita in contrata Rasenghæ, vbi

extitit

extitit,& est forũ bladorũ pro cõi prædicto. Cuppa verò sit, et esse debeat duarũ quartarum ad cuppam lapideam prædictam cõis prædicti. Et salma quatuor cupparum ad cuppam prædictam. Et blada, quæ sunt consueta vendi ad mensuram adculmatam, ad culmum vendantur, vt hactenus extitit consuetum vendi in ciuitate, comitatu, & districtu Camerini, videlicet, spelta, linum, mocum, miglium, vecciam, & canauuccium, et omne aliud genus leguminum. Ordeum verò, et faba ad medium culmum vendi consueta, vt hactenus extitit consuetum, vendi debeant, et uendantur. Et si supradicti vendentes, vel aliquis ipsorum venderent dicta blada ad alias mensuras non sigillatas, nec adiustatas ad dictam cuppam cõis Camerini: puniantur ipsi vendentes, et quilibet ipsorum in xl. sol. den. pro qualibet mensura dicti bladi, et vice qualibet per D. Grascerios populi dictæ ciuitatis, et in maiori quantitate arbitrio dictorum D. grasceriorum, considerata qualitate dictorum bladorum, et cuiuslibet qualitatis eorũdem. Salma verò vini tàm veteris, quàm noui sit, et esse debeat xl. petictorum de rame cõis prædicti, et sit, et esse debeat ponderis sex librarum pro quolibet peticto: ad quod petictum de rame communis prædicti dicta salma debeat adiustari, et sigillari signo communis prædicti. Et uendẽtes dictum uinum dum uendunt ad salmam uendere ad dictam salmam xl. petictorum. Pro trutinandis uerò, et ponderandis ducatis, et scutis, ut homines trutini, et ponderis non iustorum scutorum, et ducatorum aureorum non ualeant decipi, et defraudari in ipsis scutis, et ducatis aureis, et mediis scutis aureis. Volumus, quòd in ipsa ciuitate Camerini sit, et esse debeat vnum pondus scutorum, et ducatorum ad pondus S.R. Ecclesiæ, ad quod pondus scuta, et ducati, qui, et quæ expenduntur, ponderari debeanr, et nõ ad alia pondera alterius ciuitatis. Et ut æqualiter, et iustè dicta pondera procedant, quòd semper quolibet anno per D. grascerios ciuitatis Camerini de mense Ianuarii eligantur, et eligi debeat unus bonus, et legalis, et expertus mercator dictæ ciuitatis ad ponderandũ scuta, et ducatos ad dicta pondera adiustata, et sigillata signo dicti communis. Qui mercator positus, et electus duret per annum, et habeat, et habere debeat à cõi Camerini. x. lib. den. in anno pro suo salario. Et quòd camerarius dicti communis, et alius deputatus à cõi, qui pro tempore erit, de quolibet introitu pecuniæ communis teneatur, et debeat soluere ipsi mercatori ipsas. x. libras pœna ipsi camerario x. lib. si non soluerit ipsi mercatori prædicto quantitatem prædictam. et si negligens fuerit in non soluendo: ipse camerarius ad petitionem ipsius mercatoris per arrationatores ipsius Camerarii tempore sui syndicatus debeat condemnari: et ipsa solutio fieri debeat ipsarum x. lib. ipsi mercatori in fine anni, et non aliter. Et si dictus mercator scuta, uel ducatos ad alia pondera ponderaret, ac trutinaret: puniatur per D. grascerios populi ciuitatis Camerini pro qualibet uice in. c. sol. den. Et si supradicti mercatores, artifices, negociatores, copparii, siue fornacciarii, macellarii, et tabernarii, & mercator positus ad ponderandum scuta, & ducatos per dictum commune, & omnes alii supradicti committerent aliquam falsitatem, dolum, & fraudẽ patenter, & euidenter: puniantur ipsi per D. grascerios populi secundùm formam statutorum loquentiũ, Quòd artifices non committant aliquam falsitatem in ipsorum artibus. Et dñi grascerii populi, qui nunc sunt, & pro tempore fuerint, teneãtur semel in mense inquirere, & inquisitionem facere de prædictis, & quolibet prædictorum & repertos culpabiles punire, & condemnare modo, & forma prædictis prout in præsenti capitulo continetur. Et nihilòminus ijdem dñi Grascerii semel in ebdomada per suos officiales contra delinquentẽs, & contrafacientes contra prædicta contenta in præsenti statuto per ciuitatem Camerini tantum, & per comitatum, & districtum semel in mense teneãtur solenniter, & debeant facere perscrutari sub pœna præstiti iuramenti, & pęna, & banno xxv. lib. den. si fuerint negligentes dicti D. Grascerii facere inquisitionem prædictam, & fieri facere dictam perscrutationem vt superius continetur: in qua pœna xxv. lib. den. per Ratiocinatores dictorum D. Grasceriorum, qui pro tempore fuerint, ipsos D. grascerios debeant condemnare, si ijdem D. Grascerii negligentes extiterint ad prædicta.

dicta.& præsens statutum prædicti grascerii in principio eorum officii teneantur, & debeant facere præconizzare in locis publicis, & consuetis ciuitatis Camerini. Et prædicti D. grascerii, qui nunc sunt, & pro tempore fuerint, in prædictis casibus, & quolibet pręmissorum possint summariè, et de plano procedere sine strepitu, & figura iudicii omnibus iuris, & solênitatibus prætermissis: et repertos culpabiles condemnare: dummodò constet legitima probatione duorum testium, vel saltem vnius testis fidedigni cum publica fama, de quibus probationibus appareat liquidò in actis præfatorum D. grasceriorum: legibus, et statutis in contrarium loquentibus non obstantibus in aliquo. Quæ quidem duo pondera scutorum, et ducatorum debeant esse perpetuò in Palatio M. D. Priorum: et ad illa duo: pondera ciuitatis, comitatus, et districtus debeant adiustari. Et si aliquis esset positus ad sigillandum, et adiustandum dicta pondera, mensuras, et bilancias, prout superius est expressum, inueniretur sigillasse aliquod pondus non iustum, seu mensurã nõ iustã: pro quolibet, et vice qualibet in x. lib. den. condẽnet. Addentes, quòd nullus possit aliquo modo vti barilibus, siue cadis in emptionibus, et venditionib⁹ et in vecturis vini &c. nisi fuerint signati sigillo cõis Camerini per officialẽ deputatũ cũ numero capacitatis, et tenutæ ipsorũ cadorũ in eis descripto, vel apposito. Et ꝙ dictus officialis sigillans, vel adiustans debeat, et possit recipere tm̃ pro sua mercede, et labore illud, quod fuit declaratũ per M. D. Priores, Credentiam, et D. Grascerios, et nõ plus. Et idẽ intelligat statutũ in oĩbus mẽsuris, quib⁹ fruct⁹ q̃libet, et legumina vẽderẽt in ciuitate et extrà.

Quòd Pizzicaroli, et Pizzicarolæ teneantur stare in certo loco plateæ. Rub. 49

ITem statuimus, et ordinamus, quòd Pizzicaroli seu Pizzicarolæ teneantur stare, et sedere in dicta platea ad vendendum poma, folia, et res ipsorum in Platea S. Mariæ maioris de Camerino, et tenere banchas ipsorum in actu plurium, et plurium acierum habendo respectum in longitudine baucharum versus dictam ecclesiam. Et inter quamlibet aciem dictarum bancharum sit, et esse debeat iter sex pedum ad minus: quod iter impediri non possit per aliquem prædictorum. Et qui, vel quæ contrafecerit, incurrat pœnã pro quolibet, et qualibet vice x. sol. den. Saluo quòd in die sabbati possint sedere in dicta platea vbicunq; volunt. Et quòd dicti Pizzicaroli, et pizzicarolæ non possint, nec debeãt retinere, vel habere in dicta platea aliquem puerum, vel puellam minorem trium annorum, nec aliquem porcum, vel porcam, nec roccham ad filandum, nec aliquã turpitudinẽ, vel incamorimẽ ad pœnã quinq; sol. den. pro qualibet uice, et quolibet cõtrafaciẽte.

De modo, et ordine mensurandi calcẽ, et arenam. Rub. 50.

STatuimus, et ordinamus ad tollendum omnia dubia, quæ exoriri possent inter vendẽtes, uel vendere uolentes, et ementes calcem, uel arenam, quòd centenarium calcis sit, et esse debeat quatraginta salmarum: et quælibet salma debeat esse duarum cupparum ad mensuram communis Camerini ad culmum, et in preta. Et centenarium arenæ debeat esse centum cupparum ad dictam mensuram cõis, et ad culmum. Et quòd quilibet vendens (si emptor voluerit) teneatur mensurare dictam calcem, et arenam. Et si dictam arenam portauerit in sacculis, vel saccutis: teneatur, et obligatus sit illas facere iustas, et sigillatas sigillo cõis sub pœna cuilibet in præmissis, et quolibet præmissorum. x. lib. den. pro quolibet contrafaciente, et vice qualibet, de facto auferenda, et applicanda pro medietate fabricæ cõis, et pro alia medietate officiali effectualiter exequenti.

De moletura, seu mercede molendinarii. Rub. 51.

ITẽ ord. quòd molendinarius molendinorũ status Camerini, qui eorũ ꝓpriis bestiis frumentũ põderatũ defert ad molẽdũ, habeat pro moletura cuiuslibet cẽtenarii frumenti libras Sex ꝑ quolibet cẽtenario, et nõ vltrà: cõputata in dictis sex libris sfiutatura dicti frumenti, q̃ fit in molẽdo. De aliis verò frumẽtis, q̃ portant ad molẽdina ꝑ proprios dños à molẽdũ, si dñs frumẽti erit ciuis, molẽdinarius accipiat vnũ cuppũ ad rasum tm̃ ꝑ qualibet salma. Si verò erit rusticus, et nõ ciuis: habere debeat dictus molẽdinarius duos cuppos ad rasum ꝓ vt hodie solitum est, sub pœna in ordinamẽtis, et decretis cõtenta.

Explicit liber Sextus.

De officio D. Iudicis appellationum ciuitatis Camerini, et de pertinentibus ad eius officium. Rub. 1.

STatuimus,et ordinamus,quòd sit,et esse debeat vnus Iudex causarum Appellationum Populi Ciuitatis Camerini: Qui audiat, & cognoscat in qualibet summa omnes sententiarum appellationes, condemnationes ciuiles,& criminales de ciuitate, comitatu, & districtu Camerini:nec aliquis alius officialis,siue Auditor impedire,nec se intromittere in dicto eius officio audeat, vel præsumat sub pœna. c. Florenorum ad rationem xl.bon.pro quolibet Floreno pro quolibet cōtrafaciente, & qualibet vice applicañ.communi Camerini: & ab eis, & quolibet eorum auferen.per arrationatores cōmunis tempore eorum syndicatus.Et nihilòminus si aliter fieret: processus,& sententia,& omnia acta sint ipso iure nulla,et nullam obtineant roboris firmitatem. et ab omni grauamine, quod fieret per Potestatem seu per quemcunq; alium Iudicem ciuitatis,comitatus,& districtus Camerini in criminalibus præter formā statutorum,vel vltrà,uel citrà infrà.x.dies à die illati grauaminis liceat appellare ad eū: et ipsas appellationes cognoscere,& decidere possit ipse appellationum Iudex tantùm. Et si Potestas, vel alius Iudex contradiceret: in c.lib.den.pro quolibet, & qualibet vice cōi Camerini condemnetur,& puniatur. Et baiuli cōis Camerini teneantur eidem Iudici obedire, quemadmodum Potestati.Et teneantur Potestas, & quilibet alius iudex appellationes,& protestationes,& iura,quæ fierent,et producerentur respectiue, diligēter audire, et admittere, sicut de iure fuerint admittēdæ: dummodò ipsæ protestationes fiāt quatuor diebus, antequàm condemnatio fiat. Et si contrafecerit: Iudex appellationum condemnatum absoluat.Et si causa fuerit criminalis: Iudex appellationum terminet infrà xv.dies, Saluis appellationibus hominum de S. Anatholia, Serræ filiorum Petroni, Sephræ,Dignani,Præcanestri, Ilicis, Rocchettæ,Campirotundi,et Podii, quas debeat terminare infrà viginti dies continuos à die introductæ appellationis,nisi steterit per absentiam, vel impedimentum Iudicis de appellationibus cognoscentis,uel per uacationē ipsius Iudicis:et grauatos,uel condēnatos prosequentes appellationes cum appellatione in scriptis,et sine audiat in causis maleficiorū,siue appellationem interposuerit,siue non: dummodò petitionem in scriptis offerat coràm ipso Iudice de grauamine cognoscente: nec debeat fieri litis contestatio,nec iuramētum præstari coràm ipso. Ciuiles autem appellationes, etiam ab interlocutoriis habētibus vim diffinitiuæ ad eundem Iudicem delatas,terminare teneaẽ infrà xxx.dies utiles,nisi steterit per impedimentū Iudicis,aut de partium uoluntate. In appellationibus uerò factis,et fiendis à sentētia lata super executione instrumentorum seruetur statutum supra positum sub Rub. 14. lib.Secundo. Et si per dictum Iudicem aliquis grauatus fuerit in ciuili causa: liceat aggrauato appellare ad Superiorē regentem dictæ ciuitatis,qui nō cognouerit.Et idem intrà dicta tempora (vt superius dictum est) terminet,et decidat: præterquàm si appellans prædictus esset de dictis locis S. Anatholiæ, Serræ,Sephræ,Dignani, Præcanestri, Ilicis,Rocchettæ,Campirotundi,vel Podii, qui teneantur appellare ab ipso Iudice appellationum ad Magnificū D. Potestatem secundùm formam statutorum præcedentium. Et idem Potestas similiter teneatur expedire dictas appellationes infrà dicta tempora. Aliòquin si causæ huiusmodi appellationum non fuerint decisæ, & infrà dicta tempora terminatæ: sententia firma remaneat, et causa appellationis intelligatur omnino deserta Iudici, et parti elapsis dictis fatalibus. Addentes,quòd dicti Iudices appellationum in qualibet instātia teneātur,et debeant dare,et præfigere terminum ad iustificandum,et impugnandum, et recipere testes, probationes, et iura noua,quæ de iure venirent admittenda non obstātibus

constitutionibus loquentibus, quòd ex eisdem actis debeat iudicari in tertia instantia, et statutis in contrarium loquentibus. Et dictus D. Iudex teneatur facere continuam residētiam in ciuitate Camerini: dummodò nō resideat penès M.D. Prætorem, et eius curiam ciuitatis Camerini. Cuius officium duret per sex menses tantùm: et in principio sui officii iuret obseruare, et obseruari facere statuta, decreta, ordinamenta, reformationes, et alios ordines ciuitatis, et communis in manibus Cancellarij dicti communis coràm Magnificis D. Prioribus dictæ ciuitatis. Et appellationes faciendæ coràm Iudice Potestatis valeant, ac si factæ essent coràm dicto D. Potestate. Et super omnibus prædictis teneatur Iudex pronunciare, et diffinire sine assessore aliquo. Et Potestas, et sui officiales nullo mō possint condemnare contra formam statutorum. Et si contrafecerit: Iudex appellationum illum aggrauatum super aliquo maleficio, vel processu contra formam statutorum absoluere teneatur. Quod si non fecerit, condemnetur de suo salario pro qualibet vice in xxv. lib. den. & aliter ipsum condemnatum, vel aggrauatum quemlibet contra dictam formam indemnem conseruare teneatur. ¶ Addimus huic statuto, quòd si aliquis, vel aliqua, qui, vel quæ fuerit accusatus, vel denunciatus, seu ille, contra quem inquireretur de aliquo maleficio, vellet aliquam protestationem facere in sui fauorem coràm Potestate, vel Iudice maleficiorum, vel notario Potestatis, seu coràm Iudice appellationum, debeat ipsam in scriptis, & palàm facere, & assignare: in quo instrumēto protestationis, & appellationis sint tres testes, & sint ante condemnationem, aliòquin non valeat, nec teneat, capitulo aliquo non obstante.

Quòd non recipiatur appellatio contumacis in causa criminali, nisi talis appellans dederit idoneos fideiussores de condemnatione soluenda. Rub. 2.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd Potestas, & Iudex appellationum, & eorum officiales non possint, nec debeant appellationes alicuius contumacis in causa criminali recipere, nec admittere, nisi talis appellans dederit fideiussores idoneos de soluendo condemnationem cum effectu, si contigerit condemnationem de ipso factā confirmari. Et si non esset facta condemnatio: satisdet idoneè de soluendo condemnationem, siqua fieret de eo. Et si aliter, quàm supradictum est, dicta appellatio fuerit recepta, & de ipsa cognitum, & pronūciatū: talis receptio, processus, & sententia non valeat, & sit nullius valoris.

De modo, & ordine tenendis in electione syndicatorum, notariorum, & consultoris in syndicatu officialium cōis Camerini. Rub. 3.

ITem statuimus, & ordinamus, quòd per octo dies ante finem officii cuiuslibet officialis, qui tenetur stare ad syndicatum secundùm formam statutorū, & vigore breuis cōis Camerini, eligantur, & eligi debeant per M.D. Priores, & consilium credentiæ dictæ ciuitatis sex ciues, videlicet duo pro quolibet terzerio, & vnus Notarius, & vnus Consultor, qui debeat esse doctor de Collegio, cum quo dicti syndicatores possint, teneantur, et debeant se consultare, & eundem consulere, & sententiam ferre, & promulgare iuxtà cōsiliū dicti D. Consultoris, facta prius depositione sportularum quatuor Florenorum soluendorum per ipsum D. officialem syndicari debentem, & distribuendorum in hūc modum, & formam, videlicet viginti bononeni pro quolibet ciue syndicatore, Pro consultore quinq; carleni, & decem bonon̄. pro notario pro mercede, et labore ipsorū. Et facta electione dictorū syndicatorum, vt supra, teneātur ipsi syndicatores mittere literas notificatorias, siue citatorias quibuslibet castris, villis, syndicatibus, et Parocchiis (sumptibus tamen, et expensis ipsorum officialium) quòd compareant, et comparere debeant infrà terminum trium dierum post finitum officium syndicari debentis ad porrigendū, et dandum querelas, et petitiones contra dictū officialē, si voluerint: & quòd dicto termino elapso amplius non audientur. Qui syndicatores sic electi teneantur, & debeant qualibet dictarum trium dierum residere de mane, & sero hora xx. per vnam horam in logia plateæ S. Angeli, vbi iura redduntur, ad hoc vt possint recipere à porrigentibus, & porrigere volentibus querelas, & petitiones. Et similiter dictus Notarius dicto tempore teneatur

neatur ipſe reſidere,& recipere petitiones,querelas,teſtes,& alia iura,& ipſas ſcribere ꝓ vt ſolet, & debet.

De ſyndicatu Poteſtatis,Iudicis appellationis, Auditorum, Baroncelli & quorũcũq; ſuorũ & aliorũ officialiũ cõis Camerini ad ſyndicatũ ſtare debẽtiũ. Rub.4.

ITem ſtatuimus,& ordinamus,quòd finito officio Poteſtas Iudex appellationum, Auditores Barõcelli,& eius berruarij & alij quilibet,& ſinguli Iudices, et officiales cõis Camerini,qui tenentur ſtare ad ſyndicatum ſecundùm formam ſtatuti,et tenorem,et continentiam infraſcripti Breuis inferius regiſtrandi,teneantur,et debeant,et quilibet eorũ debeat continuò, et perſonaliter ſtare ad ſyndicatum in dicta ciuitate in loco deputato coràm ſyndicatoribus deputatis,ſiue deputandis,et de ipſa ciuitate nunquàm diſcedere cum omnibus ſuis iudicibus,et officialibus familiaribus pro ſe, et dictis Iudicib⁹, et familiaribus, et famulis tàm cõi dictæ ciuitatis, quàm ſpecialibus perſonis coràm ſyndicatoribus prædictis per dictos M.D.Priores deputandis,vt ſupra in præcedenti capitulo,tribus diebus continuis computandis à die reſponſionis generali inquiſitioni per ſtantẽ ad ſyndicatum. Quo tempore reſponſionis generalis inquiſitionis teneatur, et debeat ipſe ſyndicãdus dare, et præſtare idoneos fideiuſſores in forma depoſiti in ſolidum ſe obligãdo de ſtando iuri,et iudicatum ſoluendo,et de non diſcedendo de ciuitate durante tempore ſyndicatus donec fuerit abſolutus,vel condemnatus.Et ſi infrà dictos tres dies ipſis vel alicui ipſorum daretur aliqua petitio,vel libellus, ſuper qua,vel quo fieret litis conteſtatio: quæ fieri debeat prima die poſt dictos tres dies, et dicta litis conteſtatione facta, tunc detur terminus trium dierum proximè futurorum poſt lapſum dictorum quatuor dierum vtriq; parti ad probandum incumbentia, et deducendum quicquid volunt, et poſſunt. Qui terminus intelligatur datus abſq; ſyndicatorum miniſterio. Quo termino elapſo ſtatuatur terminus dicto officiali,et parti duorum dierum ad opponendum cõtra teſtes,et alia iura producta hincinde. Si verò infrà dictos primos tres dies non daretur aliqua petitio,vel ſi daretur,& retractaretur quandocunq; ante ſententiam: quarta die debeat abſolui. Quibus petitionibus datis infrà ſupradictos tres dies, ſi dicti officiales neglexerint,vel recuſauerint reſpondere dicta quarta die dictæ petitiones habeãtur ꝓ confeſſatis.Et tunc die immediate ſequenti poſt quartum diem debeant ipſos condẽnare. Si verò lis fuerit conteſtata,tunc duodecima die ſui ſyndicatus abſoluantur,vel condemnentur prout iuris fuerit per ipſos ſyndicatores cum conſilio cõſultoris pœna L. lib. den.pro quolibet dictorum ſyndicatorum cõi Camerini applicãda. Et ſi Notarius eorũ condemnationem,& abſolutionem reſpectiue non ſcripſerit: in dicta pœna ſimiliter debeat condemnari. Producens verò petitionem,& non probans poſt litem conteſtatam, cõdemnari debeat,& de facto ſoluere compellatur per eoſdem ſyndicatores xx.ſol.den. cõi Camerini,& in expenſis legitimis arbitrio ſyndicatorum condemnetur. Et caſu quo aliquis officialis cõis refirmari contigerit: Volumus, quod ſyndicari non poſſit,niſi finito toto officio refirmæ. Volumus etiam, quòd quilibet Poteſtas, Iudex appellationum, & quilibet alius officialis teneatur,& debeat in fine ſui officii reaſſignare bene, & legaliter,& ſine fraude omnes libros cũ cooperculis chartarum pecudinarum,in quibus libris ſint depicta arma dictorum officialium cum ſuis infilzis, & oĩa alia acta, & ſcripturas, & proceſſus tàm ciuiles,quàm criminales accuſationum,denunciationum, & inquiſitionũ omnium factos geſtos, & factas,& geſtas,& pendentes de negociis dicti cõis tẽpore eorũ & cuiuſq; ipſorum officii quàm factos, habitos, vel initiatos,& pendentes etiam tempore ſui præceſſoris. Quos libros,acta,& ſcripturas teneãtur dicti iudices,& officiales reaſſignare, & producere in manibus notarii dictorum ſyndicatorum eadem die reſponſionis faciendæ generali inquiſitioni.& Baroncellus,& eius executores, & berruarii teneãt reaſſignare,& reſtituere ſimiliter dicto notario omnes licentias,mandata executiua,brachia ſecularia,& omnes alias ſcripturas ad eius manus quomodolibet peruentas. Volumus tamen, quòd ab ipſis condemnationibus, & ſententiis datis, & dandis, vel ferendis

per dictos syndicatores non possit, nec valeat modo aliquo, seu alio quæsito colore appellari, recurri, recursum haberi, prouocari, reclamari, de nullitate dici, vel supplicari ad aliquem superiorem. Er si secus fieri contigerit: appellario, recursus, prouocatio, reclamatio, vel supplicatio sit nullius valoris, & nullam obtineat roboris firmitatem, et perinde habeatur, ac si facta non esset. Et nihilòminus sententia lata per dictos syndicatores possit, & valeat, ac debear executioni mandari per Potestatem, vel Iudicem appellationum siue alium quēcunq; iudicem cōis Camerini, corām quo executio dictæ sententiæ peteretur, tam contra dictum officialem syndicarum, quam contra eius fideiussores etiam insolidum, & in forma depositi obligatos queadmodum non fuisset recursum, appellatū siue de nullitate dictum, vel supplicatum. Volumus etiam, quòd durante tempore eorū officii dicti officiales, vel aliquis ipsorum syndicari nō possit quoquomodo. Et quòd durante tempore eorum syndicatus omni prorsus careāt iurisdictione, & salario. ☞ Addentes, quòd pro dictis officialibus, & ad syndicatum stare debentibus non possint recipi in fideiussores, neq; aliquo modo obligari Doctores, Capitanei artis militaris, Procuratores, & Notarii. Et si reciperentur: dicta obligatio etiam iurata præsumatur dolosa, fictitia, & simulata, & nullius sit valoris. Et nihilòminus siquis dictorum pro dicta causa se obligaret: incurrat pœnam c. lib. den. pro quolibet, & qualibet vice, ab eis, & quolibet ipsorum contrafaciente per M. D. Priores auferendarū sub iam dicta pœna cuilibet eorū non exequenti, et officiales non intelligantur syndicati non seruata forma prædicta. Et syndicus cōis pro executione dictæ pœnę instare debear sub pœna priuationis sui officii.

Pœnæ pucuniariæ quomodo intelligantur. Rub. 5.

Pœnas quascunq; pecuniarias impositas per statuta quæcūq;, Declaramus, videlicet Libram den. esse, & intelligi debere Bonenenorum decē, & quemlibet Florenū Quatraginta boñ. & bonenenum sex quatrantium, et quatrantem quatuor denariorum paruorum · et Scuta simpliciter prolata duorum Florenorum, videlicet, octuaginta bonoñ. et solidos deñ. intelligi debere trium quatrantium. Et ad quācunq; dictarum monetarū reperiatur pœna imposita, vel solutio aliqua ordinata, eiusdem valoris intelligaī provt in præsenti statuto fuir declaratum.

De arbitrio Iudicis officii custodiarum cōis ciuitatis Camerini. Rub. 6.

CVm iurisdictio cognitionis causarum sit magni momēti, eo maximè cum Iudices in cognoscendo causas excedentes modum, et ordinem cognoscēdi, et summam denariorum, et rerum, suam iurisdictionem excedentem, multæ causæ, et sententiæ, siue licētiæ concessæ per dñm Iudicem custodiarum ciuitatis Camerini retractantur, et annullantur: et nullæ per Iudicem Appellationum communis dictæ ciuitatis, et inualidæ declarantur cum magno dispendio partium litigantium. Iccircò volentes tali morbo debitā adhibere medelam, hoc præsenti statuto statuimus, et ordinamus, quòd Iudex Custodiarum ciuitatis Camerini pro tempore habeat iurisdictionem, er cognitionem causarum corām eo vertentium vsq; ad summam. X. Florenorum ad rationem XL. boñ. pro quolibet floreno, vel de re, et aliis bonis valoris vsq; ad dictam summam decem florenorum, et non vltrà excedētem, nisi aliter sibi per rescripta Superiorum commissum fuerir. Et in procedendo in ipsis causis seruare debear infrascriptum modum, et ordinem, videlicet, quòd quis, siue qui faciendo aliquem citari corām eo, et ad eius officium, debeat notarius dicti Iudicis scribere, et annotare in suo libro dictam citationem cum piritione facta, siue facienda per actorem reo conuento. Et si pars aduersa, vel reus, siue rei comparuerint, et copiam dictæ petitionis petierint: dictus Iudex decernere, et concedere debeat cum termino vnius diei ad opponendum, nisi comparendo confessi fuerint, vel negauerinr, quo casu dictum terminum amplius dare non debeat. Quo termino elapso detur terminus vtriq; parti arbitrio dicti iudicis ad probandum eorum incūbentia. qui terminus prorogari possir ex aliqua iusta causa dictum iudicem mouente similiter ad eius arbitrium: dummodò prorogatio non excedat primum terminum: in quo termino, si

partes voluerint producere aliqua instrumenta, testamenta, codicillos, siue alias scripturas, admittere teneatur. Et si induxerint, et præsentauerint aliquos testes: illos iurare, et examinare debeat eadem die inductionis, et præsentationis, præfixo termino parti aduersæ vnius horæ ad faciendum, et producendũ interrogatoria, si ea facere, & producere voluerint. Quo termino elapso, et testibus examinatis ad instantiam partis petentis publicentur testes, et processus cum termino assignando arbitrio dicti Iudicis ad accipiẽdum copiam productorum, et testium, et opponendum contra. Qui iudex debeat habere, et considerare quot testes sint, et quæ alia iura, et infrà quantum tempus possit cõtra ea, et eos opponere, et excipere. Et dicto processu publicato, et dicto termino ad opponendum, et excipiendum contra elapso: dictus Iudex possit, teneatur, et debeat dictas causas terminare, et sententiare, siue ad concessionem licentiæ, siue mandati executiui deuenire, et procedere, et in expensis condemnare, prout sibi æquum esse visum fuerit. Dantes, et concedentes præfato Iudici potestatem, et autoritatem in causis prædictis ꝓcedendi summariè, simpliciter, et de plano, sine strepitu, et figura Iudicii, diebus feriatis et non feriatis, et tàm in procedendo, quàm in sententiando. Declarantes, quod si causa non excedat summam vnius, uel duorum Florenorum, quòd dictus Iudex, habita confessione debitoris, siue dicto debitore conuicto, statuat terminum ad soluendum suo arbitrio: dummodo non excedat quinq; dies: et ipsum debitorem condemnare debeat in omnibus expensis.

In qual modo si habbino à misurare le terre, strade, case, e pietre, e della mercede de i misuratori, et qual modo si habbia da osseruare in consequire la mercede de detti misuratori. Rub. 7.

STatuemo, che lo staro delle terre del commune de Camerino debbia essere de canne Otto, & che la canna sia de piedi Secento de superficie, & che dette otto canne, ò vero staro sia piedi quattromila, & ottocento de superficie come de sopre. Et che nel mesurare le terre tanto montuose, quanto piane se debbia mesurare in tal modo, che la canna stia in piano à liuello, & che se debbia mesurare il posamento, & nõ la montuosità.

Item che la canna della strada sia, & debbia essere de piedi ducẽto venticinq; de sup̃ficie, cioè in quadro, larga piedi diece, & longa ventidua, & mezzo.

Item che la canna delle mura, tetti, piangati, aggricciati, scialbati, sopramattonati, & altri simili debbia essere de piedi ducento venticinq; de superficie, che in quadro rettan golo, & lato sia piedi quindici ꝑ lato. Et che il muro giusto sia de dui piedi de grossezza.

Item che il migliaro della pietra debbia essere apparecchiata, stesa, & bene accostata de altezza de vno piede, & larga detto migliaro piedi venti, & longha piedi venticinq;. che la superficie de detto migliaro sia piedi cinquecento, inteso ch'in detto apparecchiamento ce siano conteni cinquanta in piedi per testa, che auanze sopra l'altra pietra almeno vno piede. & dette contine siano de lunghezza piedi dua per ciaschuna.

Item che tutte pietre concie de scarpello non si possano per alcuno modo misurare, se non sono messe in opra, ò vero desegnate, come hanno da stare in opera, & si debbia misurare la superficie del battuto, & non li basiamenti, ne sgrossati, ne lauori, che vanno coperti.

Item che le colonne d'ogni sorte s'habbiano à misurare à piede quadro corporeo.

Item che le volte d'ogni sorte s'habbiano da mesurare de sopra in piano, come se costumano li pianchati, rempite però alle spese del padrone à piede quadro la superficie d'esse per il prezzo, che si conuerranno.

Item che tutte tauole, che vanno à mesura s'intenda vno piede di tauola giusta vno piede larga, & sette longha refilata.

Item che le legna da foco se debbiano misurare bene accatastate, & non trauersate, & la lõghezza de dette legna sia, & esser debbia de dui piedi, & mezzo, & che vno piede de legna s'intenda vno piede quatro nella testa, come se costuma nelli scialbati. Excettua-

tone li ceppi, quali siano, & debbiano essere de lunghezza almeno dui piedi.

Itẽ che li premii, & fatighe de tali mesuratori debbia essere in questo modo, cioè, bolegnini venticinq; per ciascheduno giorno, & le spese dal conduttore che cõdurrà esso misuratore, & detto conduttore non possa conducere à altri per quel di detto misuratore. & che le giornate s'intendano dallo lcuare de casa fino al ritornare. Et per misurare le mura, tetti, piangati, aggricciati, scialbati, & sopramattonati, & strade sia bolognini dui per ciascheduna canna, inteso bolignini dui per canna fino à canne diece, & da quel lo in sù s'habbia à pagare vno bolignino per canna, & questo s'intenda dentro alla città, & borghi de Camerino. Et de fuora della città, & borghi bolignini dui per canna per quante canne sarãno, la metà de dette mercede l'habbia da pagare il padrone, & l'altra metà il maestro, ò vero manifattore.

Item che tutti li stromenti da misurare come sono canne, squatre, et staggiole siano bone, giuste, et sigillate, ma prima sia viste da dui maestri dell'arte dal commune de Camerino approbati, siano bollate con il segno della magnifica cõmunità, et per premio de tal bollatura siano bolognini dui per ciaschuno stromento. et caso ch'alcuno se trouasse essercitare tal stromenti non bollati, et aggiustati caschi in pena de libre diece de denari, d'applicarsi per la metà alla magnifica cõità, et l'altra allo accusatore.

Item che nessuno tanto della città, come del contado non possa essercitare tale arte, se prima non sia in presentia del magnifico maestrato essaminato almeno da dui maestri approbati in tal'arte, et fatta tale essamination, & reso buon conto de tal'arte se li habbia da fare la patente, et approbatione dal cancelliere della cõità con il sigillo del cõmu no de Camerino, datoli però il giuramento d'osseruare quanto in detti statuti si contiene, & caso, ch'alcuno essercitasse tal'arte contra tali ordini, caschi in pena de libre. xxv. d'applicarsi per vn terzo per l'opere de S. Venãzo, & per l'altro terzo alla magnifica cõità et per l'altro all'accusatore ò vero essecutore da farseli pagare de fatto per ciaschuno, & ciaschuna volta.

Item che se alcuno maestro imparasse ad altri, sia tenuto à mostrargli tutti li principii et darli capacità si de ponto, de linee, angoli, et de superficie, et corpi. Et anchora mostrarli modo d'essercitare tutti casi occorrenti, che possono aduenire in tal'arte de Geometria et Pratica, et per sua mercede non li possa, ne sia lecito adimandare, se nõ sei Fiorini per ogni scolaro.

Item per mesurare le botti, capitelli, & arche, il premio de essi misuratori sia bolignini doi per ciascuna: & de scemi de botti bolignini quattro per botte, & che detti pagamenti siano tenuti à pagare la metà il cõparatore, & l'altra il venditore.

Item dechiaramo, che il Cõpotista della città de Camerino sia giudice sopra la mercede, & premii delli detti misuratori, & che habbia autorità de far grauare tutti quelli, che non pagassero volontariamente dette mercede alli prefati Misuratori. & che il detto compotista possa in ogn'vno de detti casi procedere summariamẽte senza strepito de giuditio, senza libello, contestatione de lite, nè seruare alcun termine giudiciario, ma so lo vista la verità possa, & debbia venire alla resolutione, & decisione de dette deferentie, & lite.

Item accio che tutte le cose che se faranno in detta arte possano andare sempre cõ reuerentia, & timore d'Iddio, & dar causa, che li protettori, e defensori della nostra città de Camerino, & suo stato habbiano da pregare sua Santissima Maestà per la conseruatione delli buoni, e laudabili ordini fatti, & da farsi, & massime in detta arte. Se ordina & comanda, che detti Misuratori siano obligati ogni anno nelle festiuitade del glorioso Martire San Venanzo, & confessore S. Ansouino fare vna torcia, ò cirio de libre dui de Cera, & quando vanno le altre arti à honorare dette festiuitade, debbiano loro vnita mente tanto quelli della città, come quelli del contado andarce, & portare detta torcia ò cirio, & presentarlo nelle dette chiese, quale cera se habbia da conuertire per l'opere

delle

delle dette chiese,& non in altro vso.Et chi mancasse de non venire vnitamente in dette festiuitade,& ciascuna d'esse,caschino in pena de x. sol.per ciascuno e ciascuna volta da farsi pagare de fatto, & applicarsi à benefitio dell'arte. Et che detti misuratori della città debbiano ogn'anno in principio del mese de Gennaio fare vn Camorlengho tra loro, il quale habbia autorità de possere in ogni loro occorrentia farli congregare,& li ragionare, & disponere delle cose necessarie, & opportune in detto essercitio, et arte.Et massime in fare esigere li denari per detta cera,& rescotere le pene,& altre cose pertinēti à detta arte.

Dechiaratione della cortina della Città de Camerino. Rub. 8.

DEchiaramo,che la Cortina della città di Camerino s'intēda essere dētro l'infrascritti lati verso detta città, comenzando al ponte de Tornasacco a piede delle scale, & va per detto fosso,& entra nello riuo delli calzolari appresso li beni de Giouanni de Tasso,et sequita per detto riuo,et esce al ponte,che va à S. Marcello appresso li beni gia de giacomo de perozzo da Camerino,et esce al pōte de detto riuo, quale è nella strada publica, che va alla muccia appresso li beni dell'arte delli calzolari,et va per la strada, che va alla muccia,et sequita fin'in capo della possessione, ch'era de mastro germano de fauinello, et li lassa la strada maestra,et entra nella strada tra li beni de detto mastro germano, et giouanni de camosa, et bastiano secchiaro, et sequita per detta strada, et esce al fosso detto il ponticello in vocabulo il galenaio tra li beni del frate da strada, et sequita per detto fosso fino alli beni de ottauiano calcalara,et entra tra li beni de detto ottauiano,et li beni de giouāni de pergesmōdo,et petrangelo de petripaolo,& sequita tra li beni de petri de gentile,et fratelli fino al fosso appresso mastro maccario de venanzo sarto, et sequita per detto fosso, et entra tra li beni de luca speciale fino alla strada maestra, et esce a S.Bartolomeo,et lassādo la strada maestra à mā māca intrādo nella strada, et repigliādo à mā dritta à piede de Colcanestro,qual va verso raggiano appsso li beni de Mattheo Belluccio da dui lati sequitando per detta strada in piede de detto colle appresso li beni de marinangelo de bellone, sequitando a man dritta sopra la strada tra li beni de mercurio manardi, et fratelli,et il subdetto Mattheo Bellucci,et li beni d' domenico detto micci, et va al palazzo de Carlo perbenedetti, et sequita per detta strada tra li beni del subdetto Carlo, et giouanmaria,et fratelli de porfilio detto del castellano, et sequita per detta strada fino al fosso in piede del pian d'agello, et sequita per detto fossato detto palente, et esce al molino delli heredi de giouan nocentio de tiberio, ò vero al ponte de detto palente,et lassa detto fosso à man manca, et entra nella strada romera in piedi della possessione de vincenzo rotondo,ct sequita per detta strada fino alli beni de redolfo paulucci,et esce alla strada maestra,che va à castelramondo,et passa detta strada maestra,et entra nella strada,che va à S.croce tra li beni delli heredi de lebborino, et nicolò pericoli,et sequita per detta strada,et esce à canauina, doue esce il fosso dello scario, et lassa à man manca canauina,et entra nella strada tra li beni de felice purarello, et giulio lambertaccio,& va à S.croce tra li beni de baldassarre pichelle, & fratelli, & da S. croce sequitando per la strada,& entra nella strada tra li beni de don venanzo de benedetto, & maccario tentore,& sequita tra li beni de gerolamo del dannato,& pierdomenico de gismondo, & sequita per le selue delli foschoni appresso li beni che furono gia de don francesco della zeppa, & girolamo del dannato, & esce al fosso, & sequita per detto fosso,et va al pōte de mōtagnano,& entra nel fosso de seola appresso detto ponte & la strada, che va verso montagnano,& li beni delli frati de S. Francesco. & sequita per detto fosso appresso li beni de fabritio de giouanuenāzo,& li subdetti frati, tra li beni delle heredi de piergirolamo marucci,& peruincenzo de germano,et entra nella strada tra li beni d'Hercole voglia,et le selue de seola,et sequita per detta strada tra li beni de paolo de perfetto, et sequita in capo della possessione de mastro giouan maria mondi, et sequitando per detta strada tra li beni dell'heredi d'agostino da cāmora, et d'andrea de pier-

uincẽzo, & esce à la strada maestra alla volta delli ponti, & sequita per detta strada maestra verso rena cauata, & va alla casa ò vero possessione de Ser Camillo Lucarelli,& entra nella strada tra li beni di detto ser Camillo,& li beni della chiesa della Annunciata, l'heredi de carneuale da paganico, et la prebenda de S. Helena, et esce al fosso, et sequitando per detto fosso finisce al subdetto ponte de Tornasaccho nella strada maestra à piede delle Scale. Et sic Deo dante, per intercessionem Beati Venantij, completa sunt Statuta prædicta,assistẽte,& reuidente Ser Cæsare Raspantino Camerte deputato.

Libri Septimi, & vltimi Finis.

REGISTRUM.

ABCDEFGHIKLMNOPQRSTVXYZ& abcdefghiklmnopqrstu xyz& AABBCCDDEEFFGGHHIIKKLLMMNNOOPPQQRRSS.

CAMERINI.

Apud Sanctum Venantium per Antonium Gioiosum Camertem.

M D LXIII.

